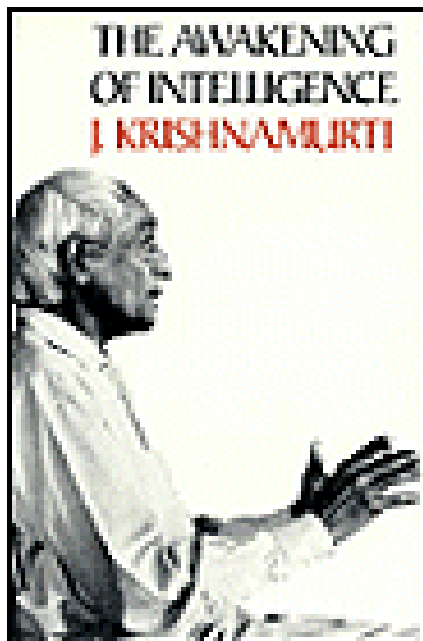

J. KRISHNAMURTI

SỰ THỨC DẬY CỦA THÔNG MINH
THE AWAKENING OF INTELLIGENCE

Lời dịch: ÔNG KHÔNG

Bản dịch 2009 – Sửa 2013

Tập II/II

www.jkrishnamurtiongkhong.com

– Tháng 3-2013 –

*Chân thành cảm ơn Ni sư Ph Thu ờng (California) đã gửi
tặng nguyên tác tiếng Anh:*

The Awakening Of Intelligence.

THE AWAKENING
OF
INTELLIGENCE

Tập II/II

Nguồn: www.tchl.freeweb.hu
[Longer United Version]

TRÍCH DẪN

“**T**hông minh không thực cá thể, không là kết quả của tranh cãi, tin tưởng, quan điểm hay lý luận. Thông minh hiện diện khi bộ não phát giác tánh gây sai lầm của nó, khi nó khám phá điều gì nó có thể và điều gì nó không thể. Lúc này sự liên quan của thông minh với kích thước mới mẻ này là gì? ...Kích thước khác hẳn chỉ có thể vận hành qua thông minh: nếu không có thông minh đó nó không thể vận hành. Vì vậy trong sống hàng ngày nó chỉ có thể vận hành nơi nào thông minh đang vận hành” – Phần VIII.

“Khi (suy nghĩ) thấy nó không thể khám phá được cái gì đó mới mẻ, chính nhận biết đó là hạt giống của thông minh, đúng chứ? Đó là thông minh: “Tôi không thể làm”. Tôi đã nghĩ rằng tôi có thể làm nhiều việc, và tôi có thể làm trong một phương hướng nào đó, nhưng trong một phương hướng hoàn toàn mới mẻ tôi không thể là m bất kỳ việc gì. Khám phá điều đó là thông minh” – Phần VIII.

“Suy nghĩ thuộc thời gian, thông minh không thuộc thời gian. Thông minh là vô hạn” – Phần VII.
“Thông minh hiện diện khi cái trí, quả tim và cơ thể hiệp thông thực sự” – Phần VIII.

“Liệu có sự thức dậy của thông minh đó? Nếu có . . . vậy thì nó sẽ vận hành, vậy thì bạn không phải nói rằng, ‘Tôi sẽ làm gì đây?’ Trong suốt ba tuần lễ này có lẽ đã có hàng ngàn người ở đây đã lắng nghe. Nếu họ thực sự sống cùng cái đó, bạn biết điều gì xảy ra không? Chúng ta sẽ thay đổi thế giới” – Phần VIII.

“Khi có năng lượng lạ thường đó, mà là thông minh, liệu có chết hay không?” – Phần VII.

GHI CHÚ CỦA NGƯỜI BIÊN TẬP

Trong nhiều năm Krishnamurti nói chuyện cùng khán giả thuộc mọi hạng người cũng như nói chuyện cùng những cá nhân và những nhóm nhỏ hơn, ở Mỹ, Châu Âu và Ấn Độ. Quyển sách này được thực hiện để trình bày vô số chủ đề của những nói chuyện và giảng dạy của ông. Vì “Những nói chuyện” luôn luôn bằng ứng khẩu, với những câu hỏi và trả lời trao đổi lẫn nhau, những ghi chép được in ở đây được rút ra từ những băng từ, để cho những cụm từ và từ ngữ chính xác được ghi chép lại không thay đổi. Chúng đã được biên tập vừa đủ để trình bày thành một trang đọc cho dễ hiểu, kèm theo vài loại bỏ những từ ngữ dư thừa.

Nhiều đề mục trong những chương này được bắt đầu khác hẳn trong “Đối thoại” với bốn người nổi tiếng mà quan tâm đến những ý tưởng của Krishnamurti. Những phỏng vấn cá nhân này cũng được ghi lại từ những băng từ được thâu tại ngay thời điểm đó.

Một từ ngữ nên được nói về những “Đối thoại” và “Bàn luận” trong nhóm nhỏ ở Chương 10. “Những “Đối thoại” này không là những bàn luận trong ý nghĩa những biện bác hay những tranh luận, nhưng là những trao đổi tự do giữa những con người có một mục đích chung là quan tâm đến sự hiểu rõ cùng nhau về những vấn đề căn bản của Krishnamurti. Ví dụ, năm “Đối thoại” tại Saanen theo sau một loạt bảy “Nói chuyện” và tiếp tục những đề mục đã được bắt đầu từ đó, và thâm nhập sâu thẳm hơn những đề mục đó.

Chính tại Saanen, Thụy sĩ, trong nhiều năm, từ khắp thế giới, những con người đã tập hợp lại để chia sẻ vài tuần lễ cùng Krishnamurti.

“Bàn luận” trong nhóm nhỏ (Chương 10) diễn ra tại Brockwood Park ở Hampshire, nước Anh, nơi có một trung tâm giáo dục và trường học dành cho những người trẻ được thành lập bởi Krishnamurti. Bàn luận này cùng những con người trong suốt một phần của sống đã liên ết với Krishnamurti trong công việc của ông ấy.

Chúng tôi rất biết ơn những người đã giúp đỡ trong việc ghi âm, trình bày và biên tập quyển sách này.

George và Cornelia Wingfield Digby

TẬP II/II

NỘI DUNG

CHÂU ÂU

Phần VII

Bảy nói chuyện ở Saanen, Switzerland

1- QUAN TÂM THĂM THĂM CỦA BẠN LÀ GÌ?

Đam mê và sự mãnh liệt được cần đến. Bên trong và bên ngoài: chúng có thể bị phân chia hay sao?

NHỮNG CÂU HỎI: Vui thú và quan tâm; Thượng đế; trẻ em và giáo dục; nhiều quan tâm khác nhau; ý nghĩa của những biểu lộ; về tình yêu, sự thật và trật tự.

2 – TRẬT TỰ.

Cái trí chỉ biết vô trật tự. Trạng thái “không biết”. “Cái tôi” là bộ phận của nền văn hóa, mà là vô trật tự.

NHỮNG CÂU HỎI: Cái trí có khả năng quan sát hay không? Phân tích; vị đạo sư; sự liên hệ với Krishnamurti; bạn có thể quan sát được chính bạn hay không?

3 – CHÚNG TA CÓ THỂ HIỂU RÕ VỀ CHÍNH CHÚNG TA?

Vấn đề của hiểu rõ về chính mình là vấn đề của quan sát. Quan sát không tách rời, không “Cái tôi”. Phân tích, những giấc mộng và giấc ngủ. Vấn đề của “người quan sát” và của thời gian. “Khi bạn quan sát mà không có hai mắt của thời gian, còn ai ở đó để quan sát?”

NHỮNG CÂU HỎI: Những hình ảnh nào đó có cần thiết hay không? Sự đánh giá có thể bị sai lầm bởi trạng thái rối loạn của chúng ta hay không? Xung đột.

4 – CÔ ĐỘC

Luôn luôn suy nghĩ về chính mình. Sự liên hệ. Hành động trong liên hệ và sống hàng ngày. Những hình ảnh gây tách rời: hiểu rõ về sự dựng lên hình ảnh. “Tự quan tâm là hình ảnh chính của tôi.” Sự liên hệ không xung đột có nghĩa là tình yêu.

NHỮNG CÂU HỎI: Cái tôi có thể đắm mê không động cơ hay không? Những hình ảnh. Thuốc men và những chất kích thích.

5 – TƯ TƯỞNG VÀ CÁI KHÔNG THỂ ĐO LƯỜNG

Suy nghĩ có thể giải quyết những vấn đề của chúng ta hay không? Chức năng của suy nghĩ. Lãnh vực của suy nghĩ và những chiều rọi của nó. Liệu cái trí có thể thâm nhập vào vô hạn hay không? Yếu tố của ảo tưởng là gì? Sự hãi và những tẩu thoát thuộc tinh thần và cơ thể. Cái trí đang liên tục học hành.

NHỮNG CÂU HỎI: Liệu người ta có thể quan sát mà không có sự nhận xét và đánh giá? Nhận biết là thấy tổng thể cái gì đó. Liệu những từ ngữ có thể được sử dụng để diễn tả một tình trạng không từ ngữ?

6 – HÀNH ĐỘNG CỦA Ý MUỐN VÀ NĂNG LƯỢNG ĐƯỢC CẦN ĐẾN CHO SỰ THAY ĐỔI CƠ BẢN.

Năng lượng vô hạn được cần đến; sự lãng phí của nó. Ý muốn là kháng cự. Ý muốn như sự khẳng định “Cái tôi”. Liệu có hành động không chọn lựa, không động cơ? “Thấy bằng hai mắt không bị quy định.” Nhận biết không chọn lựa tình trạng bị quy định. Thấy và phủ nhận trạng thái giả dối. Điều gì tình yêu không là. Giáp mặt nghi vấn của chết. “Sự kết thúc của năng lượng như cái ‘tôi’ là khả năng để thấy chết.” Năng lượng để thấy cái không biết được: năng lượng tối thượng là thông minh.

NHỮNG CÂU HỎI: Chúng ta hiểu rõ theo trí năng, nhưng không thể sống cùng nó; liệu một con người có khả năng như thế? Làm thế nào để lắng nghe? Những cảm thấy và những cảm giác không là nguyên nhân của bạo lực hay sao?

7 – SUY NGHĨ, THÔNG MINH VÀ CÁI KHÔNG THỂ ĐO LƯỜNG.

Những ý nghĩa khác biệt của không gian. Không gian từ đó chúng ta suy nghĩ và hành động; không gian mà suy nghĩ đã tạo tác. Làm thế nào người ta có được không gian vô hạn? “Mang gánh nặng của chúng ta nhưng lại tìm kiếm sự tự do.” Suy nghĩ mà không tự phân chia chính nó đang chuyển động trong đang trải nghiệm. Ý nghĩa của thông minh. Hiệp thông: cái trí, quả tim và các cơ quan cơ thể. “Suy nghĩ thuộc

thời gian, thông minh không thuộc thời gian.” Thông minh và vô hạn.

NHỮNG CÂU HỎI:

Hatha Yoga. Có sự tách rời của người quan sát và vật được quan sát trong công việc thuộc công nghệ hay không? Nhận biết và mê muội.

Phần VIII

Năm đối thoại ở Saanen

1- SỰ PHÂN CHIA CỦA Ý THỨC.

Chúng ta có nhận biết rằng chúng ta quan sát sống một cách phân chia, hay không? Tình trạng bị quy định của ý thức. Chúng ta có thực sự biết được nội dung của nó hay không? Có một phân chia thành ý thức bên ngoài và bên trong hay sao? Người quan sát là mảnh của nội dung của ý thức. Liệu có bất kỳ tác nhân nào ở bên ngoài của nội dung bị phân chia này? “Những trò ranh mãnh mà tôi đùa giỡn trên chính tôi.” Hành động là gì? Vì cái tôi bị phân chia, “Tôi” không thể thấy sự sống như một tổng thể.

2 – LIỆU THÔNG MINH CÓ THỨC DẬY?

Sự liên quan giữa thông minh và suy nghĩ là gì? Những giới hạn của suy nghĩ bị quy định. Không chuyển động mới mẻ có thể xảy ra nếu “bộ não cũ kỹ” liên tục đang vận hành. “Tôi đang đi về hướng Nam, đang nghĩ rằng tôi đang đi về hướng Bắc.” Nhận biết những giới hạn của cái cũ kỹ là hạt giống của thông minh. “Cái mới mẻ” có thể được

nhận ra hay sao? Kích thước khác hẳn chỉ có thể vận hành qua thông minh.

3 – SỢ HÃI

Sự liên kết giữa vui thú và sợ hãi; vai trò của suy nghĩ. Suy nghĩ không thể thu hẹp cái không biết được nào đó dựa vào hiểu biết. Sự cần thiết phải nhìn thấy cấu trúc của sợ hãi. Theo tâm lý, ngày mai có thể không hiện diện . “Sống trọn vẹn trong hiện tại” hàm ý điều gì?

4 – SỢ HÃI, THỜI GIAN VÀ HÌNH ẢNH.

Thời gian theo tâm lý và theo tuần tự. Vấn đề nan giải của hiểu biết. Vấn đề nan giải của suy nghĩ và hình ảnh. Liệu người ta có thể khám phá gốc rễ của sợ hãi? “Cái trí mà không bao giờ có thể bị tổn thương.”

5 – THÔNG MINH VÀ SỐNG TÔN GIÁO.

Sống tôn giáo là gì? Sự liên quan giữa thiên định và cái trí bất động . Suy nghĩ như đo lường; hành động của đo lường. Làm thế nào cái vô hạn có thể được hiểu rõ? Thông minh như sự liên quan giữa cái đo lường được và cái vô hạn. Sự thức dậy của thông minh. Nhận biết không chọn lựa. Đang học hành, không phải đang tích lũy hiểu biết.

NƯỚC ANH

Phần IX

Hai nói chuyện tại Brockwood

1 – LIÊN QUAN GIỮA SỰ NHẬN BIẾT SUY NGHĨ VỚI HÌNH ẢNH

Những ứng dụng và những giới hạn của suy nghĩ. Những hình ảnh: uy quyền của hình ảnh. “Người ta càng nhạy cảm bao nhiêu, gánh nặng của những hình ảnh càng to tát bấy nhiêu.” Phân tích và những hình ảnh. Trật tự tâm lý; những nguyên nhân của vô trật tự: quan điểm, so sánh, những hình ảnh. Có thể phá vỡ những hình ảnh. Sự hình thành của những hình ảnh. Chú ý và không chú ý. “Chỉ khi nào cái trí không chú ý, hình ảnh được hình thành.” Chú ý và hiệp thông: cái trí, quả tim, cơ thể.

2 – CÁI TRÍ THIỀN ĐỊNH VÀ NGHI VẤN KHÔNG ĐÁP ÁN

“Thiền định là sự giải phóng toàn năng lượng.” Thế giới phương Tây được xây dựng dựa vào sự đo lường, mà là maya ở phương Đông. Những trường phái thiền định vô dụng. Năng lượng tùy thuộc vào hiểu rõ về chính mình. Vấn đề của tự quan sát. Thấy “không có hai mắt của quá khứ.” Đặt tên. Cái che giấu bên trong chính mình. Thuốc men. Nội dung che giấu và những câu hỏi không thể trả lời được. “Thiền định là một phương cách gạt bỏ hoàn toàn mọi thứ mà con người đã hình thành về chính anh ấy và thế giới.” Một cách mạng căn bản trong một người gây ảnh hưởng toàn thế giới. Điều gì xảy ra khi cái trí bất động? “Thiền định là . . .

thấy cái đo lường và vượt khỏi cái đo lường.” Hiệp thông và một “sống hoàn toàn khác hẳn”.

NHỮNG CÂU HỎI: Trục giác; nhận biết; nhận biết và mê muội; người thầy và người đệ tử.

Phần X

Một bàn luận cùng một nhóm nhỏ tại Brockwood

BẠO LỰC VÀ “CÁI TÔI”

Thay đổi hàm ý bạo lực đúng chứ? Chúng ta khước từ bạo lực đến mức độ nào? Bạo lực và năng lượng: quan sát bạo lực. Gốc rễ của bạo lực là gì? Hiểu rõ “Cái tôi”; “Cái tôi” mà muốn thay đổi là bạo lực. “Cái tôi” hay thông minh thấy? Những hàm ý của đang thấy.

Phần XI

Nói chuyện giữa

J.Krishnamurti và Giáo sư David Bohm

BÀN VỀ THÔNG MINH

Suy nghĩ thuộc về trật tự của thời gian; thông minh thuộc về một trật tự khác hẳn, một chất lượng khác hẳn. Thông minh liên quan với suy nghĩ? Bộ não, dụng cụ của thông minh; suy nghĩ như một vật chỉ đường. Suy nghĩ, không phải thông minh, thống trị thế giới.

Vấn đề của suy nghĩ và sự thức dậy của thông minh. Thông minh đang vận hành trong một cái khung bị giới hạn có thể phục vụ những mục đích rất không thông minh.

Vật chất, suy nghĩ, thông minh có một nguồn chung, là một năng lượng; tại sao nó đã tách rời? An toàn và sự sống còn: suy nghĩ không thể suy nghĩ đúng đắn về chết.

“Cái trí có thể giữ được sự tinh khiết của cái nguồn khởi đầu hay không?” Vấn đề của làm ngừng lại suy nghĩ. Thấu triệt, nhận biết của tổng thể, là cốt lõi. Chuyển tải không có sự ngăn cản của cái trí có ý thức.

CHÂU ÂU

VII

BẢY NÓI CHUYỆN Ở SAANEN, SWITZERLAND

- 1- Quan tâm chính của bạn là gì?
- 2- Trật tự
- 3- Chúng ta có thể hiểu rõ về chính chúng ta?
- 4- Cô độc
- 5- Suy nghĩ và cái không thể đo lường
- 6- Hành động của ý muốn và năng lượng được cần đến cho sự thay đổi căn bản
- 7- Suy nghĩ, thông minh, và cái không thể đo lường

1

QUAN TÂM THĂM THĂM CỦA BẠN LÀ GÌ?

Đam mê và mãnh liệt được cần đến. Cái bên trong và cái bên ngoài; liệu chúng có thể bị phân chia?

Những câu hỏi: Vui thú và quan tâm; Thương để; trẻ em và giáo dục; nhiều quan tâm khác nhau; ý nghĩa của những cuộc biểu tình; của tình yêu, sự thật và trật tự.

Tôi nghĩ, bởi vì chúng ta sắp có nhiều nói chuyện và bàn luận chúng ta nên tiếp nhận rất thanh thản mọi vấn đề, thư giãn, và vận dụng cái trí của chúng ta vào điều gì chúng ta sẽ cùng nhau nói chuyện và bàn luận. Trước hết, tôi không chắc rằng bạn, như một cá thể, như một con người, có thực sự quan tâm. Tôi nghĩ rằng người ta phải khám phá điều đó. Sự quan tâm chính, ý định thăm thẳm và vĩnh viễn của bạn là gì, và trong khám phá nó, liên đới sự khám phá đó đến tất cả những hoạt động thuộc sống của người ta. Người ta có lẽ thích thú, quan tâm một cách thăm thẳm, vào thế giới như nó là hiện nay – với bạo lực, những hỗn loạn thảm khốc, những phân chia chính trị, và sự thoái hóa mà chắc chắn là sự kết thúc, không chỉ bên ngoài mà còn cả bên trong. Trong khám

phá cho chính mình sự quan tâm thăm thẳm chính của chúng ta, tiếp theo chúng ta sẽ khám phá cho chính mình sự liên hệ với nhau của chúng ta tùy theo quan tâm đó là gì. Nếu quan tâm đó khá mơ hồ, hời hợt, trên bề mặt, lệ thuộc vào hoàn cảnh sống và vào ngọn gió phe phái trong bất kỳ phương hướng nào, vậy thì những hoạt động của chúng ta, cả bên ngoài lẫn bên trong, sẽ là không chủ định, sẽ không có ý nghĩa lâu dài thăm thẳm nào. Nhưng trong suốt những nói chuyện và những bàn luận sắp tới này, liệu chúng ta có thể khám phá sự quan tâm chính của chúng ta là gì. Bạn đang ngồi đây, đang lắng nghe điều gì được nói ra, liệu bạn thực sự quan tâm đến thế giới và vị trí của bạn trong thế giới, sự liên hệ của bạn với một người khác, sự liên hệ của bạn, thuộc chính trị, thuộc kinh tế, thuộc tôn giáo, và thuộc xã hội, liệu bạn thực sự quan tâm – vì bạn phải như thế – sự quan tâm thực sự thăm thẳm của bạn trong sống là gì? Nó là tìm kiếm tiền bạc – làm ơn lắng nghe tất cả điều này rất cẩn thận – tiền bạc, vị trí, chắc chắn, an toàn? Nếu đó là sự quan tâm liên tục, mạnh mẽ, thực sự của bạn, vậy thì người ta phải thấy được những hậu quả của sự quan tâm như thế. Hay liệu đây là sự quan tâm của bạn, động cơ chính thực sự của bạn – khi nhìn thấy thế giới là gì và sự liên hệ của bạn với thế giới là gì – liệu sự quan tâm của bạn không chỉ là thay đổi chính bạn mà còn cả thay đổi thế giới quanh bạn, và thấy tất cả những hàm ý của sự quan tâm đó, hay sao? Hay liệu sự quan tâm chính của bạn là bạn muốn thiết lập một liên hệ cá nhân cùng một người khác thật trọn vẹn, tổng thể, để cho không còn xung đột, vậy thì bạn cũng phải nhận ra những kết quả của điều đó?

Và liệu sự quan tâm của bạn là – và điều này khó khăn hơn nhiều – cố gắng khám phá vị trí thích hợp của suy nghĩ là gì, như cái có thể đo lường được và cái không thể đo lường

được? Trong cố gắng khám phá sự quan tâm của chúng ta ở phương hướng nào, mỗi người chúng ta – không phải sự quan tâm chung nhưng sự quan tâm riêng của bạn – và liệu bạn đã sẵn sàng hiến dâng trọn vẹn cho sự quan tâm đó, không phải đùa giỡn với nó, không phải bất thành linh chấp nhận nó và phủ nhận nó tùy theo những hoàn cảnh, tùy theo ưa thích và không ưa thích riêng của bạn, và tùy theo những ảnh hưởng của môi trường sống?

Vì vậy, khi biết được sự quan tâm của bạn, trong suốt bốn tuần lễ này nếu chúng ta đã sẵn sàng thâm nhập điều này thật trọn vẹn, thế là chúng ta có thể thiết lập một liên hệ giữa chính bạn và người nói; và vì vậy cũng thiết lập liên hệ của bạn cùng thế giới, và cùng người hàng xóm của bạn, và cùng người bạn thân thiết của bạn.

Vì vậy đó là điều gì chúng ta sẽ thực hiện trong suốt những tuần lễ này: thâm nhập liệu bạn đã sẵn sàng để khám phá một cách chính xác khả năng và quan tâm chính của bạn nằm ở đâu. Và liệu sự quan tâm đó là tách rời hay sự quan tâm đó liên quan đến tất cả những con người. Nếu nó là tách rời, đó là, bạn đang tìm kiếm sự hưởng thụ đặc biệt riêng của bạn, sự cứu rỗi đặc biệt riêng của bạn, sự an toàn đặc biệt riêng của bạn, một vị trí trong thế giới, vậy thì khi cùng nhau nói chuyện về nó chúng ta sẽ khám phá giá trị của sự quan tâm như thế, liệu nó có bất kỳ ý nghĩa nào hay không; và, liệu sự quan tâm của bạn, liệu mục đích thăm thẳm của bạn có phải là khám phá làm thế nào để sống một sống hoàn toàn khác hẳn. Đang chấp nhận những sự việc như chúng là, bạo lực, hung tợn, hỗn loạn, bại hoại, hận thù, đối địch, đang nhìn thấy tất cả việc đó, liệu cái trí của con người, cái trí của bạn, cái trí của mỗi người, có thể hoàn toàn thay đổi để cho, như một con người bạn không chỉ tạo ra một cách mạng căn bản trong chính bạn mà còn cả bên ngoài nữa. Cách mạng bên

ngoài và cách mạng bên trong không tách rời nhau. Chúng ta đang nói về cách mạng – không phải bạo lực vật chất khi ném bom, nhân danh hòa bình khi đang giết chết những người khác, đang hủy diệt. Đó không là cách mạng gì cả, đó chỉ là sự hủy diệt khờ dại. Tôi không hiểu liệu bạn đã quan sát khắp thế giới – trước hết thế hệ trẻ đang ở thời kỳ nở hoa, đang sống trong thế giới của “vẻ đẹp” và tương tượng, và bởi vì không nở hoa trọn vẹn, họ sử dụng những loại thuốc kích thích khác nhau và mọi chuyện như thế; và khi điều đó không thành công họ trở nên bạo lực. Và hiện nay chúng ta đang ở trong một thế giới của bạo lực hoàn toàn. Tôi không hiểu liệu bạn đã theo dõi những sự kiện ở phương Đông, ở Trung đông, ở Mỹ và ở những nơi nào khác.

Vì vậy người ta phải khám phá, nếu bạn rất nghiêm túc – và tôi hy vọng như thế, bởi vì nếu bạn không nghiêm túc sẽ chẳng xứng đáng khi bạn phải ngồi ở đây cả tiếng đồng hồ, tốt hơn bạn nên đi dạo, nhìn những hòn núi, cây cối, và chơi đùa – nhưng nếu bạn rất nghiêm túc, và tôi hy vọng như thế, vậy thì bạn phải khám phá, bởi vì chúng ta đang già nua đi nhiều, những ngày tháng của chúng ta đang ngắn lại, năng lượng của chúng ta đang trở nên xơ cứng lại khi chúng ta còm cõi, và thế giới đang tạo tác quá nhiều phiền muộn cho chúng ta. Vì vậy rất cần thiết cho mỗi người chúng ta phải khám phá mục đích của bạn, ý định của bạn, quan tâm của bạn, là gì. Tiếp theo nếu bạn khám phá rồi chúng ta có thể nói chuyện, chúng ta có thể cùng nhau thực hiện một chuyến hành trình. Bởi vì người nói biết chính xác ý định của ông ta, động cơ của ông ta, quan tâm của ông ta là gì; và nếu sự quan tâm của bạn hoàn toàn khác biệt vậy thì sự chuyên tải của chúng ta sẽ khó khăn lắm. Nhưng nếu sự quan tâm của bạn là hiểu rõ toàn hiện tượng của thế giới này mà chúng ta, như những con người đang sống trong đó – không phải

như những chuyên viên kỹ thuật – vậy thì chúng ta có thể cùng nhau nói chuyện, vậy thì chúng ta có thể cùng nhau thiết lập sự hiệp thông của chúng ta, vậy thì chúng ta có thể cùng nhau thực hiện một chuyến hành trình. Nếu không những nói chuyện và bàn luận này sẽ chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Làm ơn hãy luôn luôn ghi nhớ trong cái trí rằng, mặc dù bạn ở đây cho một kỳ nghỉ trong những rừng núi hay những quả đồi và những con suối và tất cả những khu giải trí dành cho du lịch, bất kể tất cả việc đó, chúng ta có một cơ hội để ngồi cùng nhau nguyên một tiếng đồng hồ. Bạn biết việc đó hoàn toàn gây hứng thú, ngồi với nhau nguyên một tiếng đồng hồ để cùng nhau nói về những vấn đề của chúng ta, mà không có bất kỳ thái độ đạo đức giả, không có bất kỳ sự giả vờ, không đưa ra một hào nhoáng vô lý nào cả. Có nguyên một giờ cùng nhau là một việc lạ thường nếu bạn đến để suy nghĩ về nó, bởi vì chúng ta hiếm khi nào ngồi cùng nhau để nói về những vấn đề nghiêm túc với bất kỳ ai trong nguyên một tiếng đồng hồ. Bạn có lẽ đi làm việc nguyên một ngày, nhưng cùng nhau tản qua sáu mươi phút và nhiều hơn nữa để suy nghĩ, để thâm nhập, một cách nghiêm túc, tất cả những vấn đề của con người chúng ta, bằng sự thư thả, có chủ ý, bằng thương yêu vô cùng – không cố gắng áp đặt một quan điểm vào người khác, bởi vì chúng ta không đang giải quyết những quan điểm, những ý tưởng, hay những lý thuyết. Điều gì chúng ta quan tâm là thiết lập một sự liên hệ lẫn nhau, và điều đó chỉ có thể thực hiện được nếu chúng ta nhận biết những quan tâm lẫn nhau của chúng ta, và những quan tâm đó sâu thẳm đến chừng nào, và năng lượng nào bạn phải vận dụng để khám phá giải pháp cho những vấn đề chính thuộc sống của chúng ta. Bởi vì sống của chúng ta không khác biệt với phần còn lại của thế giới. Chúng ta là thế giới. Tôi không nghĩ nhiều người chúng ta nhận ra, một cách thăm

thăm, một cách liên tục, rằng chúng ta là thế giới và thế giới là chúng ta. Tôi nghĩ sự hiểu rõ này phải được bám rễ lâu dài, thăm thăm trong chúng ta. Bởi vì chúng ta đã tạo ra cấu trúc xã hội tùy theo ham muốn của chúng ta, tùy theo những tham vọng, tham lam, ganh tị, bạo lực của chúng ta, và nếu chúng ta muốn thay đổi xã hội đó chúng ta phải thay đổi chính chúng ta. Điều đó có nghĩa một tiếp cận căn bản, đơn giản đến toàn vấn đề. Nhưng rủi thay chúng ta nghĩ rằng bằng cách thay đổi cấu trúc bên ngoài – ném bom, phân chia chính trị, và vân vân – rằng bằng một điều kỳ diệu nào đó tất cả chúng ta sẽ trở thành những con người hoàn hảo. Tôi e rằng sự thay đổi đó không bao giờ thành công được.

Vì vậy, khi nhận ra rằng chúng ta là thế giới, thực sự cảm thấy nó, không phải như một câu phát biểu bằng từ ngữ hay một lý thuyết nhưng thực sự cảm thấy nó trong quả tim của bạn, và điều đó khó khăn cực kỳ bởi vì giáo dục của chúng ta, văn hóa của chúng ta đã đặc biệt nhấn mạnh rằng bạn tách khỏi thế giới, rằng bạn như một cá thể có trách nhiệm với chính bạn, và không phải có trách nhiệm hoàn toàn với toàn thế giới này; rằng bạn như một cá thể được tự do làm điều gì bạn ưa thích, trong ý nghĩa giới hạn. Nhưng chúng ta không là những cá thể, chúng ta là kết quả của văn hóa mà chúng ta sống trong nó. Cá thể có nghĩa một cụ thể, một thực thể không bị vỡ vụn, mà là tổng thể. Và chúng ta không là cá thể đó. Chúng ta bị vỡ vụn, tách rời, mâu thuẫn trong chính chúng ta, vì vậy chúng ta không là những cá thể. Vậy là, khi thấy tất cả điều đó, quan tâm chính của chúng ta trong sống là gì?

Hãy dành thời gian suy nghĩ về nó, hãy cho nó vài phút. Chúng ta có thể cùng nhau ngồi yên lặng, để khám phá điều đó. Có phải rằng bạn có những vấn đề về tình dục và bạn không thể giải quyết chúng, và vì vậy vấn đề đó trở thành

vấn đề chính ? Có phải rằng bạn muốn sống an bình, trong một thế giới quá hỗn loạn, thoái hóa và bạo lực? Có phải rằng bạn có nhiều, nhiều vấn đề – những liên quan cá nhân, xã hội, kinh tế – và bạn muốn giải quyết tất cả những vấn đề kia một cách trọn vẹn, tổng thể? Hay, sự quan tâm của bạn là sự đổi mới xã hội, và bạn hiến dâng cho nó, đến sự đổi mới xã hội? Và nếu bạn như thế, vậy thì sự liên hệ của bạn với xã hội đó là gì? Và nếu bạn quan tâm khám phá sự giới hạn của suy nghĩ – và suy nghĩ là giới hạn, dù rằng có năng lực, hợp lý, có kinh nghiệm và kỹ thuật, có thể phát minh, tạo ra một thế giới công nghệ tuyệt vời, lại nữa hôm nay là một chủ đề rất giới hạn – nếu bạn muốn khám phá liệu có một cái gì đó vượt khỏi suy nghĩ – cái có thể đo lường được và cái không thể đo lường được.

Vậy là, bạn phải quan sát tất cả những vấn đề này. Vì vậy chúng ta sẽ bắt đầu từ đâu? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Từ đâu chúng ta – bạn và tôi – sẽ bắt đầu nói chuyện về vấn đề của chúng ta? Chúng ta sẽ bắt đầu ở đâu đó, mà là, cái có thể đo lường được và cái không thể đo lường được, hay, chúng ta sẽ bắt đầu nói chuyện, để tạo ra sự thay đổi ở đâu này, mà là, sự thay đổi môi trường vật chất – với tất cả sự ô nhiễm, vỡ vụn, thối nát, thoái hóa của nó? Vì vậy chúng ta sẽ bắt đầu từ đâu? Điều đó tùy thuộc nơi bạn mà thôi!

Người hỏi: Thưa ông, tôi không chắc rằng chúng ta là thế giới, và thế giới là chúng ta.

Krishnamurti: Đó là vấn đề chính của bạn à? Đừng bận tâm điều gì tôi nói. Hãy gạt bỏ nó đi! Vấn đề của bạn là gì, sự quan tâm chính của bạn là gì, và liệu bạn có năng lượng, khả năng, hứng thú, sự mãnh liệt để giải quyết vấn đề đó?

Làm ơn, lúc này đừng đặt những câu hỏi, chúng ta sẽ có thời gian dành cho câu hỏi về thời gian sau. Bạn theo kịp

chứ? Lúc này, chúng ta hãy cùng nhau ngồi lại, dành ra vài ba phút, khám phá quan tâm chính của bạn trong sống là gì. Khám phá điều này rất quan trọng – không phải điều gì người nói trình bày, mà hoàn toàn không liên quan, nhưng sự quan tâm của bạn là gì, và bạn sẽ trao những năng lượng của bạn để theo đuổi sự quan tâm đó đến chừng nào; thậm chí như thế nào, đam mê như thế nào, mãnh liệt như thế nào – bởi vì nếu bạn không có đam mê, không có hứng thú, không có mãnh liệt, vậy thì – nếu tôi được phép nói rõ – sự thoái hóa đã chen vào, và nơi nào có sự thoái hóa chắc chắn chết là điều không tránh khỏi.

Vì vậy chúng ta sẽ bắt đầu từ đâu nào – ở đâu đó, hay đâu này? Hay sống có thể được phân chia theo cách đó? Làm ơn lắng nghe cẩn thận. Liệu toàn chuyển động của sống này, toàn sự hiện diện của những con người này, có thể được phân chia quá dễ dàng như thế? Làm ơn lắng nghe. Đừng đồng ý hay không đồng ý. Chỉ lắng nghe thôi. Trước hết tôi sẽ thiết lập một an toàn vật chất, một liên hệ vật chất, một trật tự hoàn toàn thuộc vật chất, thuộc xã hội, thuộc kinh tế, và sau khi thiết lập nền tảng, dựng lên một ngôi nhà đầy đủ ở đây, rồi tiếp theo chuyển từ đâu này đến đâu còn lại. Bạn đang theo kịp chứ? Hay, nó là một chuyển động tổng thể, nguyên vẹn, không phân chia, không vỡ vụn, nhưng một chuyển động tròn đều. Dù bạn khởi hành ở đâu, hai đầu này đều liên quan.

Bạn thấy rằng chúng ta muốn có một trật tự vật chất hoàn toàn, và chúng ta phải có trật tự – trong sống của chúng ta cũng như phía bên ngoài. Làm ơn hãy lắng nghe điều này. Chúng ta phải có trật tự. Không phải trật tự của quân đội, không phải trật tự của thế hệ già nua, cũng không phải trật tự của thế hệ trẻ tuổi – xã hội buông thả là vô-trật tự, và vì vậy nó vỡ vụn, thoái hóa – và trật tự già nua cũng vỡ vụn và thoái

hóa, cùng tất cả những bạo lực, những chiến tranh, sự ngạo mạn, sự phân chia của nó và mọi chuyện còn lại. Nhưng bởi vì thấy được cả hai vô-trật tự này, vô-trật tự buông thả và vô-trật tự được xếp đặt có trật tự của thế hệ già nua, bởi vì thấy được cả hai, người ta nhận ra rằng phải có một loại trật tự hoàn toàn khác hẳn. Đúng chứ? Bạn theo kịp không? Chúng ta đang gặp gỡ lẫn nhau? Làm ơn, chúng ta đang hiệp thông cùng nhau chứ? Và trật tự đó phải bao gồm cả sự an toàn vật chất cho mọi người. Đúng chứ? Không phải chỉ cho vài người giàu có hay cho một ít người có vị trí tốt hay có năng lực, và vân vân, **phải có** sự an toàn vật chất cho mọi người. Bạn hiểu rõ không? Hơn sáu triệu người từ phương Đông đã định cư ở Ấn độ. Bạn hiểu điều đó có nghĩa gì – không chỉ dành cho những người tị nạn chính trị nhưng cũng dành cho quốc gia nghèo đói này mà đã nghèo đói sẵn rồi! Và làm thế nào bạn có thể thiết lập được trật tự ở đó? Và trật tự đó, mà là vô-trật tự hoàn toàn – đã được tạo ra bởi những thế hệ già nua, cùng những phân chia chính trị của họ, những phân chia quốc gia và tôn giáo của họ. Bạn đang thâm nhập tất cả điều này? Và vô-trật tự hay cái sự việc tạm gọi là buông thả mà đang xảy ra cho những người trẻ tuổi – vì họ nói rằng đó là vô-trật tự, chúng tôi không liên quan gì đến những người già nua cả, chúng tôi muốn một loại trật tự khác hẳn, và vì vậy chúng tôi sẽ làm điều gì chúng tôi ưa thích. Đó không là trật tự! Cả trật tự già nua lẫn trật tự trẻ tuổi đều là vô-trật tự. Tôi ao ước bạn hiểu rõ điều này. Và **lời** vì nhận ra điều này, người ta thấy rằng phải có trật tự vật chất, an toàn vật chất, cho tất cả những con người trong thế giới.

Bạn biết điều này đã là giấc mơ của những người cách mạng, của những người lý tưởng, của những người triết lý, và họ nghĩ qua sự cách mạng vật chất họ có thể thiết lập nó; nhưng nó đã không thành công – họ đã tạo tác hàng trăm

cách mạng và điều đó đã không xảy ra. Hãy quan sát thế giới Cộng sản, cùng những phân chia của họ, cùng những quân đội của họ, cùng chế độ chuyên chế của họ và tất cả những nổi kinh hoàng đang xảy ra trong phần còn lại của thế giới – và không có trật tự ở đó nữa.

Vì vậy, qua sự hiểu rõ tất cả điều này đầu tiên người ta nhận ra rằng người ta phải có trật tự vật chất. Và liệu trật tự đó phụ thuộc vào luật pháp, vào việc tái tổ chức của văn hóa và ảnh hưởng thuộc môi trường sống xã hội – hay trật tự đó phụ thuộc trọn vẹn vào con người, vào mỗi người chúng ta – cách chúng ta sống, cách chúng ta suy nghĩ, cách chúng ta hành động trong những liên hệ của chúng ta với nhau? Lúc này, nếu chúng ta bắt đầu với điều đó – đó là, sống trong thế giới mà quá hủy hoại, quá hỗn loạn, quá hung bạo và vô văn, làm thế nào tôi, như một con người, bạn, như một con người, sẽ sáng tạo trật tự trong thế giới này? Trật tự đó phụ thuộc vào bạn hay phụ thuộc vào người làm chính trị? Trật tự đó phụ thuộc vào bạn, hay phụ thuộc vào người giáo sĩ, vào bạn hay vào người triết lý, vào bạn hay vào một lý tưởng không tưởng? Bạn đang thâm nhập tất cả điều này chứ? Trật tự đó phụ thuộc vào cái gì? Chúng ta đang chuyển động cùng nhau chứ? Nếu bạn phụ thuộc vào người giáo sĩ, hay vào người chính trị, hay vào một lý thuyết, hay vào một niềm tin, một lý tưởng – vậy thì hãy thâm nhập xem điều gì xảy ra! Vậy thì bạn đang tuân phục đến cái khuôn mẫu được đặt ra bởi một người chính trị, hay bởi một người lý thuyết, hay bởi một lý tưởng không tưởng, và vậy là có một xung đột giữa chính bạn và điều gì bạn nghĩ nên là.

Vì vậy liệu bạn đã sẵn sàng, liệu sự quan tâm thực sự, thăm thẳm của bạn, là để nhìn thấy, nhận biết và hiểu rõ rằng trật tự này trong xã hội chỉ có thể được tạo ra bởi bạn, chứ không phải bất kỳ người nào khác. Chúng ta chịu trách nhiệm

cho trật tự đó – bởi thái độ của chúng ta, bởi cách sống của chúng ta, những suy nghĩ của chúng ta, tổng thể của nó – và liệu đó là sự quan tâm của bạn? Bởi vì người ta phải sống, khi thế giới ở trong hủy diệt, hỗn loạn, đau khổ và phiền muộn như thế, người ta phải sống – nếu bạn muốn hiểu rõ tất cả sự hỗn loạn này – người ta phải sống trong trật tự trọn vẹn, tổng thể. Và nếu bạn quan tâm, nếu bạn trao năng lượng của bạn, khả năng của bạn, đam mê của bạn để khám phá trật tự đó là gì – vậy thì chúng ta có thể nói chuyện. Bạn đã hiểu rõ quan điểm của tôi chứ? Vậy thì chúng ta có thể thâm nhập nó. Vậy thì chúng ta sẽ cùng nhau chia sẻ vấn đề. Vậy thì bạn sẽ không chỉ là một người đứng ngoài nhìn vào; đó là vấn đề của bạn và bạn phải vận dụng năng lượng vào nó! Lúc này, chúng ta sẽ tiến tới từ đó, được chứ? Chúng ta sẽ thâm nhập từ đó, được chứ? Bạn nói gì đây?

Người hỏi: Vâng, vâng.

Krishnamurti: Ô tốt! Khi bạn nói “vâng” – hãy bám vào nó. Ngày mai đừng thay đổi bởi vì bạn yêu một cô gái hay một cậu trai, hay bạn trông thấy một chiếc xe mới toanh. Có những chiếc xe đẹp, tôi đã thấy một chiếc! Vì vậy nếu đó là sự quan tâm thăm thẳm, thực sự của bạn, vậy thì bạn phải đam mê. Đúng chứ? Liệu bạn biết đam mê là gì? Tôi không đang nói về sự thèm khát. Tôi không đang nói về sự đam mê vật chất, sự đam mê tình dục, tôi đang nói về đam mê đó mà hiện diện khi có sự quan tâm thăm thẳm. Ví dụ, nếu người ta quan tâm thăm thẳm, không phải hơi hợt, không phải bởi vì nó mang lại một phần thưởng, nhưng thực sự muốn khám phá liệu đau khổ có thể kết thúc. Đau khổ – bạn biết rồi, buồn bực, sầu muộn, lo lắng, sợ hãi – nếu điều đó có thể kết thúc, vậy thì bạn sẽ phát giác rằng từ đó sự mãnh liệt, sự đam mê

hiện diện. Vậy là lúc này, nếu nó là ý định của bạn để khám phá cho chính mình, ầu có thể, đang sống trong thế giới này, sáng tạo một trật tự như thế trong chính bạn, bởi vì bạn là thế giới và thế giới là bạn. Đúng chứ? Bây giờ, chúng ta đưa ra những câu hỏi. Tôi đã nói bốn mươi lăm phút rồi, tôi nghĩ như thế. Vì vậy chúng ta hãy tiếp tục.

Người hỏi: Ông đã nói rằng bạn phải có đam mê, nhưng lúc trước ông đã nói rằng khi bạn già nua sự đam mê của bạn trở nên cần cỗi, vì vậy người ta phải làm gì?

Krishnamurti: Những đam mê của chúng ta trở nên cần cỗi khi chúng ta già nua. Có lẽ những đam mê thuộc cơ thể của bạn sẽ như thế, những tuyến hạch của bạn sẽ không làm việc hiệu quả nữa. Nhưng chúng ta không đang nói về sự đam mê của người trẻ, hay của người già, hay về sự cần cỗi của đam mê đó. Chúng ta đang nói rằng khi có một quan tâm, bạn hiểu chứ, thưa bạn, một quan tâm, một vấn đề khẩn thiết mà bạn phải quan tâm, như một con người – không phải với kỹ thuật của bạn, với tài năng của bạn, với năng lực của bạn – tôi không đang nói về điều đó. Nếu bạn có một quan tâm, và bạn sống cùng quan tâm đó, vậy thì từ sự sống của quan tâm thăm thẳm đó sự đam mê hiện diện, mà không cần cỗi chỉ vì bạn đã có mái tóc hoa râm.

Người hỏi: Điều gì xảy ra khi ông có sự quan tâm thăm thẳm này nhưng lại cũng có sự ham muốn cho vui thú?

Krishnamurti: Tôi hiểu rồi. Bạn có sự quan tâm thăm thẳm cho điều gì đó, và cũng vậy bạn bị quyến rũ bởi vui thú. Lúc đó có sự xung đột giữa hai, vì vậy người ta phải làm gì? Đó là câu hỏi đúng chứ?

Vui thú ở một phía và sự quan tâm sinh động, thăm
thăm, lâu dài ở một phía khác. Làm ơn, đợi một chút – hãy
lắng nghe nó. Vui thú, và sự quan tâm sinh động – chúng
khác nhau, vậy thì có một mâu thuẫn đúng chứ? Nếu tôi quan
tâm sinh động để tạo ra trật tự trong chính tôi, và vì vậy trong
thế giới quanh tôi, điều đó trở thành vui thú sâu đậm nhất và
sinh động nhất của tôi. Tôi có lẽ có một chiếc xe hơi, tôi có lẽ
nhìn một cô gái, tôi có thể nhìn những quả đồi và vân vân –
nhưng chúng là tất cả những sự việc tầm thường, thoáng chốc
mà sẽ không mâu thuẫn với sự quan tâm sinh động, vĩnh viễn
của tôi mà là vui thú duy nhất của tôi. Bạn thấy rằng chúng ta
phân chia vui thú trong chính chúng ta: chúng ta ~~muốn~~ th
tuyệt vời khi có một chiếc xe đẹp – hay bất kỳ thứ gì.
Xin lỗi tôi không được trở lại những chiếc xe hơi! Thật tuyệt
vời khi nghe nhạc. Có sự hài lòng vô cùng khi nghe nhạc; nó
có lẽ làm êm dịu hệ thần kinh của bạn, nó có lẽ làm bật tâm
bạn bởi âm điệu, vẻ đẹp của nó, chất lượng âm thanh của nó
có lẽ dẫn dắt bạn đến những nơi xa xôi và xa xôi – và trong
đó có vui thú vô cùng. Nhưng vui thú đó không làm hư hỏng
hay xóa sạch quan tâm sinh động của bạn, ngược lại. Khi bạn
có điều gì đó quan trọng lạ thường trong sống của bạn, và
chính sự quan trọng lạ thường đó trở thành vui thú, vậy thì tất
cả vui thú khác trở thành thứ phụ. Trong đó không có sự mâu
thuẫn. Nhưng khi chúng ta không chắc chắn được sự quan
tâm thăm ~~thăm~~ của chúng ta trong sống, vậy thì chúng ta bị
cuốn trôi trong những phương hướng khác bởi những vui thú
và những mục tiêu khác, và thế là có một mâu thuẫn.

Vì vậy người ta phải khám phá – và tôi hy vọng bạn sẽ
khám phá, trong suốt những ngày này – điều gì là quan tâm
thăm ~~thăm~~ của bạn mà trong đó tất cả đam mê và vui thú
vĩnh viễn đều hiện diện. Nhưng nếu bạn không quan tâm đến
nó, nếu bạn không có vui thú ~~lạ~~ thường trong nó, nếu bạn

hoàn toàn không thâm thấu trong nó, một cách đam mê, sinh động, mãnh liệt, vậy thì bạn bị xao nhãng bởi những vui thú khác và vì vậy có một mâu thuẫn. Điều đó rõ ràng chứ?

Người hỏi: Ông không nghĩ rằng trật tự này trong thế giới chỉ có thể hiện diện bằng cách trao cho Thượng đế vị trí Ngài nên có trong sống của chúng ta, hay sao? Tất cả sự hỗn loạn hiện diện trong thế giới ngày nay là do bởi chúng ta sống mà không có ý tưởng về Thượng đế?

Krishnamurti: Nếu tôi đã hiểu đúng, người bạn đó nói rằng muốn tạo ra trật tự này chúng ta nên xếp vị trí thứ nhất cho Thượng đế. Điều đó đúng không, thưa bạn? Lúc này, hãy chờ một tí. Tất cả các bạn đã hiểu rõ câu hỏi chứ? Rằng nếu chúng ta không có hiểu biết về Thượng đế, cảm thông Thượng đế, sự hiểu rõ về cái đó được gọi là Thượng đế, vậy thì trật tự trở thành máy móc, giả tạo, và vì vậy có thể thay đổi được. Đúng chứ, thưa bạn? Người hỏi nói rằng sự quan trọng thứ nhất phải là Thượng đế, và tiếp theo trật tự sẽ đến từ đó. Đúng chứ? Lúc này, làm ơn, thưa bạn, chúng ta đang cố gắng thâm nhập câu hỏi, chúng ta không đang cố gắng phủ nhận hay bênh vực. Chúng ta đang cố gắng khám phá. Chúng ta đang cố gắng thâm nhập. Sự khó khăn của chúng ta là rằng tất cả chúng ta đều diễn giải tùy theo văn hóa của chúng ta, quá khứ của chúng ta, sợ hãi, vui thú của chúng ta, ý thức về an toàn của chúng ta, và vân vân và vân vân. Chúng ta cố gắng diễn giải, tưởng tượng Thượng đế là gì tùy theo quá khứ của chúng ta. Điều đó rõ ràng. Không à? Và cái sự thật tối thượng, không đang biết nó, không có hiểu biết về nó, sự thật đó mang lại trật tự à? Hay, bạn phải có trật tự vật chất trước, mà có thể đo lường được, và khi đã thiết lập trật tự đó tiếp theo chúng ta có thể khám phá cái không thể đo lường được,

mà trong đó trật tự là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn. Bạn hiểu rõ câu hỏi chứ? Chúng ta có đang gặp gỡ lẫn nhau, hay bạn đã quên câu hỏi rồi!

Bạn biết không, điều này đã là quan điểm của tất cả những con người tôn giáo trong thế giới. Họ nói rằng: hãy trao toàn thân tâm của bạn đến Thượng đế, và sau đó bạn sẽ có trật tự hoàn hảo trong thế giới. Và mỗi tôn giáo, mỗi giáo phái, dẫn giải Thượng đế đó là gì. Và bởi vì được nuôi dưỡng trong văn hóa của niềm tin, chúng ta chấp nhận điều đó. Trái lại, nếu người ta thực sự muốn khám phá Thượng đế là gì, nếu có một sự việc như thế, hay cái gì đó mà không thể đặt tên được, mà không thể diễn tả được thành những từ ngữ, nếu đó là sự quan tâm thăm thẳm thuộc sống của bạn, chính quan tâm đó tạo ra trật tự. Mà có nghĩa rằng muốn khám phá sự thật tôi phải sống hoàn toàn khác hẳn. Phải có một mục mà không khắc nghiệt; phải có tình yêu vô hạn. Và tình yêu không thể hiện diện nếu có sợ hãi, hay nếu cái trí của tôi đang theo đuổi vui thú. Vì vậy, muốn khám phá sự thật đó tôi phải hiểu rõ về chính tôi, về cấu trúc lẫn bản chất của chính tôi. Và cấu trúc lẫn bản chất của chính tôi có thể đo lường được bởi suy nghĩ. Nó có thể đo lường được trong ý nghĩa rằng suy nghĩ có thể nhận biết hoạt động của nó, nó đã tạo tác cái gì, nó đã phủ nhận cái gì, nó đã chấp nhận cái gì. Và khi người ta nhận ra những giới hạn của suy nghĩ, vậy thì có lẽ chúng ta có thể thâm nhập cái vượt khỏi suy nghĩ.

Người hỏi: Vấn đề của cha mẹ là, chúng tôi phải dạy bảo điều gì cho con cái chúng tôi?

Krishnamurti: Đây là câu hỏi của bạn, thưa bạn – chúng ta phải nói điều gì cho con cái chúng ta đây? Tôi xin lỗi vì bạn có con cái. Bạn phải nói gì với con cái của bạn trong thế giới

hỗn loạn này? Đúng chứ? Thương để ời! Chờ một chút, chờ một chút, chúng ta sẽ thâm nhập nó.

Trước hết, sự liên hệ của chúng ta với con cái của chúng ta là gì? Làm ơn hãy nhớ rằng chúng ta đang cùng nhau thâm nhập. Sự liên hệ của chúng ta với con cái của chúng ta là gì? Bạn rời nhà đi làm nếu bạn là một người đàn ông, và bạn trở về nhà muộn vào chiều tối. Nếu bạn là người mẹ, bạn có tham vọng riêng của bạn, những động cơ riêng của bạn, sự cô độc riêng của bạn, những đau khổ riêng của bạn, được thương yêu và không được thương yêu, và mọi chuyện như thế, nấu nướng, rửa chén đĩa, và con cái phải được chăm sóc, và không đủ tiền bạc, và thế là bạn lại ra ngoài để kiếm tiền. Đúng chứ? Phong trào Giải Phóng Phụ Nữ – bạn biết đó là gì, giải phóng phụ nữ. Rồi thì sự liên hệ của bạn với con cái là gì – bạn có liên hệ nào không? Làm ơn, chúng ta đang thâm nhập, tôi không đang nói rằng bạn không có nó; chúng ta đang thâm nhập. Và, khi con cái lớn lên, bạn giao phó các em cho trường học, đúng chứ, nơi đó cũng có những em bé khác, đều bị lạc lõng, đều bắt chước, tuân phục, thành lập những băng đảng. Và chúng vào trường học này để được dạy cách đọc và cách viết. Thâm nhập, làm ơn hãy thâm nhập nó.

Bạn có vấn đề không chỉ về con cái riêng của bạn mà còn về những trẻ em khác, những em nhỏ đang phạm tội, tất cả đều giống nhau, đang bắt chước, đang tuân phục, đang dọa nạt. Đúng chứ? Quan hệ của bạn với người con của bạn là gì? Lúc này nếu bạn thực sự quan tâm thăm thẳm trong một câu hỏi này: đó là, bạn có con cái, và bạn phải giáo dục các em đúng cách – nếu đó là quan tâm thăm thẳm của bạn vậy thì bạn phải khám phá ý nghĩa của tất cả sự giáo dục là gì? Nó chỉ là để phát triển một loại hiểu biết công nghệ đặc biệt nào đó để cho các em sẽ kiếm sống trong một thế giới mỗi lúc

đang trở nên ganh đua khốc liệt nhiều hơn, bởi vì có nhiều người hơn trên thế giới và vì vậy càng ngày càng có ít việc làm hơn? Vì Thượng đế, hãy đối diện tất cả điều này. Thế giới được phân chia bởi quốc tịch, chính phủ cai trị cùng quân đội, hải quân của họ, bộ máy giết chóc của họ – nếu bạn chỉ quan tâm đến sự phát triển hiểu biết công nghệ, vậy thì hãy nhìn tất cả những hậu quả của việc đó. Cái trí trở nên mỗi lúc một máy móc, và khi bạn nhấn mạnh vào hiểu biết công nghệ thuộc máy móc bạn lơ là toàn khía cạnh của sống. Và khi các em đôn lên các em vào đại học nếu các em may mắn – hay không may mắn – vào đại học, và càng lúc các em càng bị định hình, tuân phục, đặt trong một cái cối. Đó là sự quan tâm của bạn? Đó là trách nhiệm của bạn? Và bởi vì các em không muốn bị đặt trong một cái cối nên có một phản kháng. Và khi sự phản kháng đó không mang lại bất kỳ kết quả nào, có bạo lực.

Vì vậy bạn, như một người cha hay người mẹ, làm thế nào sẽ giáo dục con cái sống khác hẳn? Đúng chứ? Liệu bạn có thể hình thành, hay xây dựng một loại hệ thống giáo dục mới mẻ; hay liệu bạn, với sự giúp đỡ của những người khác, có thể bắt đầu một ngôi trường mà sẽ hoàn toàn khác hẳn? Điều đó có nghĩa bạn phải có tiền bạc, những con người quan tâm cùng sự việc, một nhóm người thực sự hiến dâng cho nó. Và, nếu bạn là một người cha hay người mẹ, liệu không phải trách nhiệm của bạn để nhìn thấy những ngôi trường như thế được sáng lập, hay sao? Mà có nghĩa bạn phải làm việc vì nó. Bạn hiểu chứ, thưa các bạn, sống không là một trò đùa. Điều này là sự quan tâm của bạn? Nếu bạn là một người cha hay người mẹ, điều này là sự quan tâm của bạn? Hay, bạn, như một người cha, cùng những tham vọng, những tham lam, những đồ kỳ riêng của bạn, vị trí, văn phòng của bạn, quan tâm đến công việc của bạn, có được lương cao hơn, những

chiếc tủ lạnh tốt hơn, và – tiếp tục, đúng chứ? Bạn phải thấy tất cả điều này. Vì vậy, giáo dục bắt đầu ở đâu – trong trường học, hay nơi bạn? Điều đó có nghĩa, bạn đang luôn luôn tự-giáo dục chính bạn – như một người cha, như một con người?

Người hỏi: Có bất kỳ ý nghĩa gì trong giáo dục, hay trẻ em chỉ đến trường để sẽ là điều gì chúng ta là?

Krishnamurti: Có một sự việc như là giáo dục, hay con cái chúng ta sắp sửa trở thành chính xác như chúng ta là? Bạn biết, tôi được người ta bảo, Socrates, ở Athens, phản nản về giới thanh niên trong thời ông ấy. Ông ấy đã nói rằng các em không cư xử đúng đắn, không tôn trọng những người lớn tuổi hơn, các em đang sống buông thả, và tất cả những chuyện như thế. Sự phản nản đó đã từ 300 hay 400 năm trước công nguyên. Và chúng ta vẫn còn đang phản nản về con cái của chúng ta! Vì vậy chúng ta đang hỏi: giáo dục trẻ em tập trung vào việc đào tạo các em giống như chúng ta, giống như những con khỉ khác, hay, giáo dục có nghĩa không chỉ hiểu rõ khía cạnh công nghệ của sống mà còn cả toàn lãnh vực bị bỏ quên của sống – toàn bộ của nó, không chỉ một mảnh của nó, mà có nghĩa gồm cả phần tinh thần, tất cả những cảm xúc, bạn theo kịp chứ, toàn công việc của sự hiện diện? Bởi vì bạn bỏ quên tất cả điều đó và chỉ quan tâm đến một mảnh, vậy là có hỗn loạn và bạo lực trong thế giới.

Người hỏi: Ông đang nói rằng chúng ta chỉ nên có một quan tâm thăm thẳm, đúng chứ? Liệu chúng ta không nên quan tâm đến nhiều sự việc, đến chiến tranh, đến ô nhiễm? Ông phải biết những việc này, đúng chứ?

Krishnamurti: Thưa bạn, khi có một quan tâm thăm thẳm, vậy thì bạn quan tâm đến mọi thứ.

Người hỏi: Mọi thứ là một.

Krishnamurti: Mọi thứ là một, tôi đã nói điều đó. Khi tôi quan tâm đến trật tự, không chỉ trật tự trong chính tôi nhưng trật tự trong thế giới. Tôi không muốn những chiến tranh. Tôi cảm thông với những người đó, bởi vì họ không có trật tự. Bạn biết điều gì đang xảy ra? Vì vậy tôi quan tâm đến ô nhiễm và nghèo đói, chiến tranh. Chiến tranh bị tạo ra bởi những quốc tịch, bởi những chính phủ, những người chính trị, những phân chia của những nhóm tôn giáo và vân vân. Khi suy nghĩ tất cả điều đó, tôi muốn trật tự, không phải trật tự cho tôi. Trong muốn trật tự, tôi phải khám phá trật tự ở mọi thứ quanh tôi. Mà có nghĩa rằng tôi làm việc cho trật tự, tôi hiến dâng cho trật tự, và tôi đam mê cho trật tự. Điều đó có nghĩa tôi không có quốc tịch, không . . . bạn theo kịp chứ, thưa bạn? Vô-trật tự là bạo lực, vì vậy tôi phải khám phá trong chính tôi làm thế nào để không -bạo lực, để hoàn toàn kết thúc tất cả bạo lực.

Người hỏi: Ông có tin tưởng vào sự biểu tình hay không?

Krishnamurti: Bạn muốn biểu tình à, bạn muốn lên xuống con đường để biểu dương cùng một nhóm người muốn kết thúc chiến tranh ở Việt nam? Chiến tranh Việt nam, hay bạn muốn kết thúc tất cả những chiến tranh? Đúng chứ? Liệu bạn có thể biểu tình để kết thúc tất cả những chiến tranh? Hay bạn chỉ có thể biểu tình để kết thúc một chiến tranh đặc biệt? Làm ơn hãy thâm nhập điều này, hãy tra cứu tâm của bạn cho điều này. Tôi có thể biểu tình cho sự kết thúc một chiến

tranh ở Trung đông hay một chiến tranh đặc biệt, nhưng khi tôi quan tâm đến sự kết thúc tất cả chiến tranh, không chỉ trong chính tôi nhưng ở phía bên ngoài, làm thế nào tôi có thể biểu tình cùng một nhóm người được? Liệu tôi có thể? Liệu bạn cũng muốn kết thúc chiến tranh, giống như tôi muốn kết thúc chiến tranh? Bạn hiểu chứ? Nó có nghĩa không quốc tịch, không những khác biệt ngôn ngữ, không những khác biệt tôn giáo, và mọi việc như thế. Không, những người bạn của tôi, bạn không thể biểu tình vì nó, nhưng bạn phải sống cùng nó. Và khi bạn sống cùng nó, trong ngay sống đó là một biểu tình.

Người hỏi: Tình yêu và sự thật có mang đi trật tự hay không?

Krishnamurti: Nhưng liệu chúng ta biết tình yêu là gì? Liệu chúng ta biết sự thật là gì? Liệu bạn có thể thương yêu nếu bạn ghen tuông, nếu bạn tham vọng, nếu bạn tham lam? Và liệu sự thật là cái gì đó cố định, được thiết lập, hay nó là một sự vật đang sống, đang chuyển động, sinh động, bạn theo kịp chứ? – và vì vậy không có con đường dẫn đến nó. Bạn phải khám phá điều này.

Tôi đã nói được một tiếng mười lăm phút – chúng ta đã – điều đó đã đủ cho buổi sáng đầu tiên hay chưa? Chúng ta sẽ có mười bốn nói chuyện như thế này, vì vậy đối với buổi đầu tiên, đủ rồi. Bạn có đủ những vấn đề để nghiền ngẫm. Hãy trao tặng ngày này của bạn cho nó đến khi chúng ta gặp gỡ lại vào ngày một.

SAANEN

Ngày 18 tháng 7 năm 1971

TRẬT TỰ

*Cái trí chỉ biết vô trật tự. Trạng thái của “không biết”.
“Cái tôi” là bộ phận của văn hóa, mà là vô trật tự.*

Những câu hỏi: *Liệu cái trí có thể quan sát? Phân tích;
đạo sư: sự liên hệ với Krishnamurti; liệu bạn có thể nhìn
vào chính bạn?*

Chúng ta sẽ tiếp tục nói chuyện về điều gì chúng ta đã nói ngày hôm qua? Chúng ta đã nói về trật tự, và trong một thế giới hoàn toàn bị hỗn loạn, bị phân chia, trong một thế giới quá bạo lực và tàn nhẫn, khi quan sát điều này người ta nên nghĩ rằng sự quan tâm chính của chúng ta trong sống sẽ là mang lại trật tự, không chỉ trong chính chúng ta mà còn cả phía bên ngoài. Trật tự không là thói quen. Thói quen trở thành máy móc và mất đi tất cả sức sống của nó, khi những con người trở nên chỉ có trật tự trong một ý nghĩa máy móc của từ ngữ đó. Và trật tự, như chúng ta đã nói ngày hôm qua, bao phủ không chỉ sống đặc biệt riêng của chúng ta mà còn

tất cả sống quanh chúng ta, trong thế giới bên ngoài và sâu thẳm bên trong.

Làm thế nào người ta, do bởi nhận biết vô trật tự này, hỗn loạn này, làm thế nào người ta sẽ sáng tạo trật tự trong chính mình, mà không có bất kỳ xung đột nào – làm ơn lắng nghe tất cả điều này – mà không có bất kỳ xung đột nào và không chỉ biến nó thành thói quen, lề thói, máy móc và loạn thần kinh? Đúng chứ? Bởi vì người ta đã qu an sát những người kia mà rất trật tự, họ có một cứng ngắt nào đó, họ mất đi sự linh động, họ không nhanh nhẹn, họ trở nên khá khô khan, tự cho mình là trung tâm bởi vì họ theo một khuôn mẫu đặc biệt mà họ nghĩ là trật tự, và dần dần khiến cho điều đó trở thành loạn thần kinh; bởi vì nhận biết điều đó, trật tự đó trở thành máy móc, loạn thần kinh, và vẫn vậy người ta phải có trật tự trong sống của người ta. Làm thế nào điều này xảy ra được? Đó là điều gì sáng nay chúng ta sẽ cùng nhau thâm nhập. Tôi hy vọng bạn đã suy gẫm một số câu hỏi mà chúng ta đã nói chuyện ngày hôm kia, và bạn rất mãi mê cùng nó.

Trước tiên người ta phải có trật tự thuộc phần cơ thể, đúng chứ? Một nhạy cảm cao độ, nếu tôi được phép sử dụng từ ngữ “kỷ luật” – chúng ta sẽ thâm nhập từ ngữ đó – kỷ luật cực kỳ, nhạy cảm, sinh động, không phải một cơ thể lờ đờ, bởi vì điều đó tác động vào cái trí. Và làm thế nào người ta sẽ có một cơ quan hết sức nhạy cảm mà không ứng ngắt, không cần cỗi, không bị cưỡng bách vào một khuôn mẫu đặc biệt mà cái trí nghĩ là trật tự, và thế là cưỡng bách cơ thể tuân phục vào một khuôn mẫu, hay vào một thiết kế đã được sắp xếp bởi cái trí. Đúng chứ? Liệu chúng ta đang thâm nhập điều này? Đó là một trong những vấn đề, chúng ta sẽ quay lại nó.

Và cũng phải có trật tự trong tổng thể cái trí – cái trí là bộ não; và cái trí là năng lực để hiểu rõ, để quan sát hợp lý,

sáng suốt, không bị trói buộc trong những ham muốn, những mục đích, những dự tính mâu thuẫn nhau. Và chất lượng tổng thể của cái trí này, làm thế nào nó sẽ có trật tự tổng thể, trật tự của cả cái trí và cơ thể, mà không có sự tuân phục, mà không có sự cưỡng bách của loại kỷ luật nào đó được thiết lập bởi cái trí; và một cái trí có thể quan sát một cách rất rõ ràng, hợp lý, sáng suốt, và vận hành một cách tổng thể, nguyên vẹn trong mọi lãnh vực, không bị tách rời? Đầu tiên hãy thấy sự khó khăn của chúng ta, điều gì được bao hàm trong tất cả việc này. Người ta phải có trật tự, điều đó tuyệt đối cần thiết. Điều đó tất cả chúng ta đều đồng ý. Đúng chứ? Trật tự đó là gì chúng ta sẽ cùng nhau thâm nhập, bởi vì trong thế giới trật tự của thế hệ già nua, mà thật ra lại là vô trật tự hoàn toàn khi người ta quan sát những hoạt động của nó trong thế giới, trong thế giới kinh doanh, trong thế giới tôn giáo, trong thế giới kinh tế, trong thế giới quốc gia và vận vận, vô trật tự hoàn toàn. Và trong phản ứng đến điều đó có xã hội buông thả, thế hệ buông thả hoàn toàn đối nghịch với thế hệ già nua, mà cũng là vô trật tự – đúng chứ? Làm ơn hãy quan sát điều này. Một phản ứng là một vô trật tự. Đúng chứ? Và làm thế nào cái trí, cùng tất cả những tinh tế của suy nghĩ, cùng tất cả những hình ảnh mà suy nghĩ đã tự thiết lập quanh chính nó, những hình ảnh mà nó đã thiết lập không chỉ về một thế giới chung quanh nhưng còn về nó nên là gì, và thế là sống trong một mâu thuẫn – “cái nên là” và “cái gì là” – làm thế nào một cái trí như thế sẽ có trật tự trọn vẹn, tổng thể để cho không còn phân chia, không còn phản ứng đến một khuôn mẫu mà nó nghĩ là đúng và vì vậy mâu thuẫn, đối nghịch, và từ đối nghịch đó sinh ra bạo lực?

Lúc này, bởi vì thấy tất cả điều đó, làm thế nào cái trí, cái trí của bạn, sẽ có trật tự trọn vẹn, tổng thể trong hành động, trong suy nghĩ, trong mọi chuyển động thuộc cả cơ thể

lẫn tâm lý. Đúng chứ? Tôi hy vọng trước hết bạn nhận biết câu hỏi, bạn hiểu rõ câu hỏi, thấy nó phức tạp như thế nào. Và những con người tôn giáo khắp thế giới đã nói rằng bạn có thể có trật tự chỉ nhờ vào một niềm tin trong một sống cao quý hơn, niềm tin nơi Thượng đế, niềm tin nơi cái gì đó phía bên ngoài, và tùy theo niềm tin đó dùng biện pháp kỷ luật để tuân phục, điều chỉnh, bắt chước, cưỡng bách toàn cấu trúc và bản chất của cái tinh thần cũng như trạng thái tâm lý của bạn. Đúng chứ? Và có nguyên một nhóm người theo chủ nghĩa cư xử mà nói rằng môi trường sống ép buộc bạn cư xử hợp lý, nếu bạn không cư xử đúng cách nó hủy diệt bạn. Và có nguyên một nhóm người tin tưởng và tuân phục vào niềm tin đó, dù rằng nó là niềm tin Công sản, niềm tin tôn giáo hay một niềm tin thuộc kinh tế, xã hội.

Vậy là khi thấy tất cả điều này, sự phân chia, sự mâu thuẫn trong chúng ta cũng như trong xã hội, trong thế giới, và văn hóa tương phản chống lại văn hóa, văn hóa đang hiện diện, tất cả đều nói rằng phải có trật tự trong thế giới. Quân đội nói điều này, phải có trật tự; những giáo sĩ nói phải có trật tự và vân vân – bạn thấy nó, phải có trật tự. Và trật tự có tính máy móc? Trật tự được tạo ra qua kỷ luật? Trật tự được tạo ra qua sự tuân phục, bắt chước, kiểm soát? Hay, trật tự mà chúng ta sắp sửa trình bày, không liên quan gì đến tất cả điều đó; có nghĩa là, nó không liên quan gì đến sự kiểm soát, đến kỷ luật trong ý nghĩa được chấp nhận thông thường của từ ngữ đó, nó không liên quan gì đến sự tuân phục, đến sự thích ứng và vân vân.

Lúc này chúng ta hãy thâm nhập toàn ý tưởng của sự kiểm soát này, liệu nó có mang lại trật tự – mà không có nghĩa chúng ta đang chống lại sự kiểm soát, chúng ta đang cố gắng hiểu rõ và bởi vì chúng ta hiểu rõ, chúng ta khám phá điều gì đó hoàn toàn khác hẳn. Bạn đang thâm nhập tất cả

điều này chứ? Tôi đang trình bày quá nhanh à? Tôi hy vọng bạn quan tâm nó giống như tôi, và cũng đam mê nó nữa, không chỉ tình cờ lắng nghe một ý tưởng thuộc lý thuyết, chúng ta không đang bàn luận những học thuyết, hay giả thuyết, chúng ta đang quan sát thực sự điều gì đang xảy ra, thực sự. Và khi thấy điều gì là giả dối, và chính sự nhận biết của thấy điều gì giả dối là sự thật. Đúng chứ? Bạn nhận được nó chứ? Bạn hiểu rõ chứ? Tôi không được sử dụng từ ngữ “nhận được nó”. Đúng không? Chúng ta sẽ tiếp tục chứ?

Vì vậy trước hết điều gì được hàm ý trong sự kiểm soát? Bởi vì đó là điều gì tất cả văn hóa của chúng ta được đặt nền tảng, tất cả giáo dục của chúng ta, tất cả sự dạy dỗ con cái, và trong chính chúng ta sự thôi thúc muốn kiểm soát. Lúc này điều gì được hàm ý trong sự kiểm soát đó? Chúng ta không bao giờ hỏi tại sao chúng ta nên kiểm soát? Lúc này chúng ta sẽ thâm nhập toàn nghi vấn đó. Sự kiểm soát hàm ý, phải không, một người kiểm soát và vật được kiểm soát. Đúng chứ? Làm ơn hãy chú ý điều này. Người kiểm soát và vật được kiểm soát. Tôi bị tức giận, tôi phải kiểm soát sự tức giận. Và nơi nào có sự kiểm soát, có xung đột – tôi phải và tôi không được. Và rõ ràng, sự xung đột gây biến dạng cái trí. Đúng chứ? Một cái trí lành mạnh, trong sáng, minh mẫn khi không có xung đột gì cả, để cho nó vận hành mà không có bất kỳ sự kháng cự nào. Vậy thì một cái trí như thế là một cái trí lành mạnh, minh mẫn. Và sự kiểm soát phủ nhận điều đó. Đúng chứ? Bởi vì trong kiểm soát có sự xung đột, có sự mâu thuẫn, có sự ham muốn để bắt chước, để tuân phục vào một khuôn mẫu, mà bạn nghĩ bạn phải làm. Đúng chứ? Điều này rõ ràng không? Chúng ta sẽ tiếp tục từ đó?

Vì vậy sự kiểm soát không là trật tự. Làm ơn, bạn hiểu chứ? Hiểu rõ điều này rất quan trọng. Qua sự kiểm soát người ta không bao giờ có thể có được trật tự, bởi vì trật tự

hàm ý vận hành một cách rõ ràng, đang thấy tổng thể, không có mọi biến dạng; nhưng nơi nào có xung đột phải có biến dạng, và sự kiểm soát hàm ý sự kiềm chế, sự tuân phục, sự điều chỉnh và sự tách rời giữa người quan sát và vật được quan sát. Đúng chứ? Lúc này làm ơn khi bạn lắng nghe điều gì đang được nói, cái trí phải đang được tự do chính nó khỏi văn hóa cũ kỹ của sự kiểm soát. Được chứ? Bạn đang thực hiện nó phải không?

Chúng ta sẽ khám phá hành động hay sáng tạo trật tự mà không có sự kiểm soát là gì – không phải rằng chúng ta đang phủ nhận toàn cấu trúc của sự kiểm soát. Nhưng chúng ta đang thấy sự giả dối của nó và thế là từ đang thấy đó sự thật của trật tự hiện diện. Liệu bạn hiểu rõ nó? Cùng nhau chúng ta đang thâm nhập chứ? Có à? Thâm nhập không phải bằng từ ngữ nhưng thực sự, đang thực hiện nó khi chúng ta đang thâm nhập. Bởi vì điều gì chúng ta đang cố gắng làm là cùng nhau tạo ra một thế giới hoàn toàn khác hẳn, một văn hóa hoàn toàn khác hẳn, một con người sống mà không còn bất kỳ xung đột, và chỉ một cái trí như thế có thể sống không có bất kỳ biến dạng và biết được tình yêu là gì. Trong bất kỳ hình thức nào sự kiểm soát nuôi dưỡng sự biến dạng, sự xung đột và một cái trí không lành mạnh. Và văn hóa cũ kỹ đã nói rằng bạn phải có kỷ luật. Và kỷ luật này bắt đầu nơi trẻ em trong những trường học, trong những trường cao đẳng, trong những gia đình, xuyên suốt sống. Lúc này từ ngữ *discipline* đó không có nghĩa là rèn luyện, không có nghĩa là tuân phục, không có nghĩa là kiềm chế, nhưng từ ngữ đó có nghĩa “học hành”. Bạn đang theo kịp chứ? Từ ngữ *discipline* có nghĩa học hành. Một cái trí đang luôn luôn học hành, luôn luôn, thực sự ở trong một tình trạng của trật tự. Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Chính cái trí không đang học hành mới nói rằng, “Tôi đã học hành”, vậy là một cái trí như thế tạo tác

vô trật tự. Đúng chứ? Liệu cùng nhau chúng ta đang thâm nhập? Bạn biết rằng tôi không bao giờ kỷ luật chính tôi, không bao giờ, về bất kỳ điều gì. Và cái trí khước từ bị tập luyện, bị máy móc, tuân phục, kiểm chế – tất cả điều đó được hàm ý trong kỷ luật. Và tuy nhiên chúng ta đã nói phải có trật tự. Đúng chứ? Và làm thế nào trật tự này sẽ hiện diện mà không có kỷ luật trong ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ đó? Đúng chứ? Tôi hy vọng bạn cũng đang thâm nhập – được chứ? Tôi không chỉ là một người duy nhất làm việc ở đây sáng nay, đúng chứ?

Chúng ta đang hỏi: làm thế nào cái trí có được trật tự, trật tự tổng thể, vừa cả cơ thể lẫn tinh thần, cả phần sinh học cũng như phần tâm lý, mà không có kiểm soát, mà không có ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ kỷ luật đó, và hoàn toàn được tự do mà không có bất kỳ ý thức của tuân phục và bất chước? Liệu cùng nhau chúng ta đang thâm nhập? Đúng chứ? Khi thấy được vấn đề, mà rất phức tạp, như chúng ta đã thấy, câu trả lời của bạn cho nó là gì? Nếu bạn đang vận dụng cái trí của bạn, nếu bạn đang thực sự quan tâm thăm thẳm nghi vấn của trật tự này, không chỉ bên trong chính bạn nhưng cũng còn cả bên ngoài, câu trả lời của bạn cho nó là gì, làm thế nào bạn khám phá đáp án của sự thôi thúc để sáng tạo trật tự này, mà không nằm trong sự kiểm soát, trong ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ kỷ luật, tuân phục và cũng cả sự phủ nhận toàn bộ của uy quyền, mà là tự do. Đúng chứ? Bởi vì khi bạn có uy quyền vậy thì trong chấp nhận uy quyền đó có sự tuân phục, có một tuân theo và điều đó nuôi dưỡng xung đột, và vì vậy điều đó nuôi dưỡng vô trật tự. Bạn đang theo kịp chứ?

Vì vậy không có sự kiểm soát trong ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ kỷ luật đó, và toàn cấu trúc lẫn bản chất của uy quyền, mà phủ nhận sự tự do. Và tuy nhiên phải có trật tự.

Đúng chứ? Bạn biết uy quyền trong ý nghĩa của bị áp đặt; sự chấp nhận trải nghiệm riêng của bạn mà sau đó trở thành uy quyền của hiểu biết đặc biệt của bạn hay hiểu biết của người khác. Hãy thấy được những phức tạp của nó. Có uy quyền của luật pháp, của người cảnh sát, luật pháp của văn minh và vân vân. Và sự tự do khỏi uy quyền của những người lớn tuổi, niềm tin, uy quyền của những đòi hỏi, những trải nghiệm, hiểu biết riêng của người ta, tất cả điều đó phủ nhận sự tự do. Vì vậy làm thế nào người ta sẽ, bởi vì thấy tất cả điều này, không phải chỉ bằng từ ngữ, nhưng thấy tình trạng thực sự như nó là, và đó là điều gì thế giới là, đó là điều gì giáo dục của chúng ta là, đó là điều gì văn hóa của chúng ta là – sự liên quan thuộc tôn giáo, kinh tế, xã hội, gia đình, tất cả đều được đặt nền tảng trên điều này, mà đã dẫn đến sự hỗn loạn hoàn toàn, đến sự đau khổ cực kỳ, những chiến tranh, sự phân chia của thế giới và những con người. Lúc này khi nhận biết tất cả điều này, làm thế nào người ta sẽ tạo ra trật tự? Đó là vấn đề của bạn. Bạn hiểu chứ? Bạn sẽ trả lời vấn đề đó như thế nào nếu bạn quan tâm một cách thực sự, đam mê, thăm thẳm trong cố gắng sáng tạo trật tự trong sống của bạn, cũng như phía bên ngoài, đáp án của bạn là gì? Liệu bạn sẽ dựa dẫm những quyển sách, những giáo sĩ, những người triết lý, những đạo sư, người mới đây nhất mà nói rằng, “Tôi được khai sáng, hãy đến và tôi sẽ bảo cho bạn tất cả về nó”? Bạn sẽ dựa dẫm vào ai để khám phá làm cách nào sống một sống hoàn toàn có trật tự, sau khi phủ nhận tất cả điều này, mọi tuân phục, uy quyền, kỷ luật, kiểm soát và vân vân? Làm ơn, bạn phải trả lời câu hỏi này. Được chứ?

Lúc này liệu chúng ta có thể cùng nhau, bởi vì người nói không là đạo sư của bạn, tuyệt đối không. Tôi sẽ không như thế. Làm ơn hãy nhận ra điều này. Bởi vì tôi ghét những đệ tử, họ là những người phá hoại nhất. Và bạn không

học hành được bất kỳ điều gì từ người nói, không gì cả, vì vậy ông ta không là uy quyền của bạn. Đúng chứ? Vì vậy hãy cùng nhau, bởi vì bạn không biết, bạn chỉ quan sát “cái gì là”, và bạn không biết làm thế nào để sáng tạo trật tự từ “cái gì là”. Đúng chứ? Bạn đang thâm nhập điều này, đúng chứ? Chúng ta đã giải thích, đã cùng nhau quan sát sự thật của điều gì đang xảy ra, và bạn không biết điều gì sẽ là kết quả của sự thâm nhập này. Đúng chứ? Và người nói cũng đến với nó mới mẻ lại. Vì vậy chúng ta, cả hai chúng ta đều đang tiếp cận vấn đề một cách mới mẻ – mới mẻ trong ý nghĩa bạn không biết làm thế nào sáng tạo trật tự từ sự hỗn loạn này. Bởi vì nếu bạn nói, “trật tự nên như thế”, vậy thì bạn đang phản ứng đến “cái gì là”, trong đang đối nghịch với “cái gì là” bạn đang phát biểu điều gì đó mà là một phản ứng nên không có giá trị gì cả. Đúng chứ? Vì vậy cả hai chúng ta đều đang tiếp cận vấn đề một cách hoàn toàn mới mẻ. Chúng ta đã chỉ thâm nhập *sự kiện thực sự* của điều gì đang xảy ra trong thế giới và trong chính chúng ta, sự kiện thực sự. Lúc này chúng ta sẽ cùng nhau khám phá trật tự là gì. Bạn không chấp nhận bất kỳ điều gì người nói trình bày, làm ơn hãy hoàn toàn bảo đảm điều đó. Bởi vì, nếu bạn chấp nhận nó, sự liên hệ của chúng ta hoàn toàn thay đổi. Nhưng liệu chúng ta đang cùng nhau thâm nhập, đang hoàn toàn quan tâm đề tài này, đó là, nhận ra tình trạng hỗn loạn, vô trật tự trong thế giới, và trong chính chúng ta, trong sống của chúng ta, nó kinh khủng làm sao, vô trật tự làm sao, đang thấy sự kiện thực sự của nó, và sau đó chúng ta cần sự mãnh liệt lẫn sự đam mê để khám phá trật tự là gì.

Vì vậy chúng ta sẽ cùng nhau khám phá – cùng nhau. Vì vậy chúng ta sẽ khám phá học hành có nghĩa gì. Đúng chứ? Không phải từ tôi, nhưng bằng quan sát “cái gì là” và học hành từ đó. Đúng chứ? Học hành, mà có nghĩa nó là một

hiện tại đang sống của động từ “học hành” đó, mà là một chuyển động liên tục của học hành, không phải là đã học hành – đã học hành áp dụng vào, mà hoàn toàn khác biệt với liên tục đang học hành. Bạn thấy sự khác biệt không? Chúng ta đang cùng nhau học hành. Chúng ta không đang lưu trữ hiểu biết và sau đó hành động tùy theo hiểu biết đó, vậy thì việc đó trở thành mâu thuẫn. Vậy thì trong đó có kiểm soát và mọi chuyện của nó bắt đầu. Trái lại một cái trí luôn luôn đang học hành không có uy quyền, không có kiểm soát, không có kỷ luật, nhưng ngay học hành đó hiện diện trật tự. Đúng chứ? Bạn, làm ơn hãy tự quan sát về chính bạn, bạn đang ở trong một trạng thái học hành, hay đang chờ đợi được chỉ bảo cho biết? Làm ơn hãy tự quan sát về chính mình. Đang học hành hay đang chờ đợi một ai khác như tôi đến và chỉ bảo cho bạn biết trật tự là gì? Nếu bạn đang chờ đợi để khám phá từ người khác trật tự là gì, vậy thì bạn lệ thuộc vào người đó, hay vào quyển sách đó, hay vào vị giáo sĩ đó, hay vào cấu trúc đó và vân vân. Vậy là, chúng ta đang cùng nhau học hành. Đó là trạng thái cái trí của bạn phải không, rằng bạn đã hiểu rõ sự kiểm soát và tất cả những hàm ý của từ ngữ đó, đã hiểu rõ và vì vậy được tự do? Đã hiểu rõ điều gì được hàm ý trong ý nghĩa chính xác của từ ngữ “discipline” học hành đó và cũng vậy hoàn toàn nhận biết ý nghĩa của từ ngữ “authority” uy quyền đó. Nếu không, bạn không thể học hành, đúng chứ?

Học hành hàm ý một cái trí tò mò, không biết, háo hức muốn khám phá, rất quan tâm – liệu cái trí của bạn giống như thế, quan tâm, nói, “Tôi không biết trật tự là gì, tôi sẽ khám phá”? Rất tò mò và đam mê, quan tâm thăm thẳm – liệu cái trí của bạn giống như thế, và vì vậy sẵn lòng học hành – không phải từ một người khác nhưng học hành, động thái của quan sát? Bởi vì sự kiểm soát trong ý nghĩa được chấp nhận

của từ ngữ kỷ luật đó, chính là uy quyền mà ngăn cản sự quan sát. Bạn thấy điều đó? Chúng ta hiểu nó? Cái trí chỉ có thể học hành khi nó được tự do, khi nó không biết. Ngược lại, bạn không thể học hành.

Vì vậy liệu cái trí của bạn được tự do, để quan sát thế giới và quan sát về chính mình? Và bạn không thể quan sát nếu bạn đang nói rằng, “Điều này đúng và điều kia sai”, “Tôi phải kiểm soát, tôi phải kiểm chế, tôi phải vâng lời, tôi phải không vâng lời” – bạn thâm nhập chứ? Tất cả điều đó đang xảy ra và bạn không được tự do để học hành. Nếu bạn nói rằng, “Tôi phải sống một sống buông thả”, vậy thì bạn không được tự do để học hành. Nếu bạn đang tuân phục, bạn không được tự do để học hành. Đúng chứ? Bạn đang tuân phục khi bạn để tóc dài, râu dài? Tôi đang tuân phục vì tôi mặc một cái áo sơ mi và cái quần dài? Mái tóc ngắn? Làm ơn hãy khám phá. Tuân phục không phải chỉ vào một khuôn mẫu đặc biệt, vào một cấu trúc đặc biệt của xã hội, hay một niềm tin; nhưng đang tuân phục trong những sự việc nhỏ xíu. Và một cái trí như thế không thể học hành bởi vì đằng sau sự tuân phục này có toàn bộ ý thức của sợ hãi này, và người trẻ lẫn người già đều có, và đó là lý do tại sao họ tuân phục.

Vì vậy muốn khám phá trật tự là gì, và phải có trật tự, một việc đang sống không phải một việc máy móc, một việc đẹp đẽ, bạn hiểu rõ chứ, sự trật tự của vũ trụ, sự trật tự mà hiện diện trong toán học, sự trật tự mà hiện diện trong thiên nhiên, trong tương quan giữa những thú vật khác nhau trong thiên nhiên, sự trật tự, mà chúng ta những con người đã khước từ hoàn toàn bởi vì trong chính chúng ta hoàn toàn vô trật tự, mà có nghĩa mâu thuẫn, phân chia, bị sợ hãi và mọi chuyện như thế. Lúc này tôi đang hỏi chính tôi, và bạn, liệu cái trí của tôi có thể học hành bởi vì nó không biết trật tự là gì. Nó bắt sự phản ứng đến vô trật tự, nhưng không phản

ứng hãy khám phá cho chúng ta liệu nó có thể học hành , và vì vậy được tự do để quan sát. Đó là, liệu cái trí của bạn có nhận biết tất cả những vấn đề này – nhận biết sự kiểm soát, kỷ luật, uy quyền và sự phản hồi liên tục của phản ứng, cấu trúc – liệu bạn nhận biết tất cả điều này? Liệu bạn nhận biết điều này trong chính bạn khi bạn sống từ ngày sang ngày? Hay bạn chỉ nhận biết khi nó được chỉ ra cho bạn? Làm ơn thấy rõ sự khác biệt. Bạn chỉ nhận biết khi nó được vạch ra cho bạn, hay bạn nhận biết mà không cần nó được vạch ra, bạn hiểu rõ điều đó chứ? Lúc này nó là cái gì? Làm ơn hãy thâm nhập nó. Nó là cái gì? Bởi vì nó đã được vạch ra cho bạn, thế là bạn trở nên nhận biết, mà những vấn đề khác riêng của nó đã bao gồm ? Hay bạn nhận biết toàn cấu trúc của sự hoang mang, kỷ luật, kiểm soát, kiểm chế – bạn biết không – sự tuân phục, tất cả điều đó bởi vì bạn đang quan sát, đang sống, đang nhìn ngắm. Vậy thì nó là của riêng bạn, trái lại người khác là thứ phụ. Lúc này nó là gì?

Với hầu hết chúng ta nó là thứ phụ bởi vì chúng ta là những con người phò bản, đúng chứ? Tất cả hiểu biết của chúng ta là nhai lại, những truyền thống của chúng ta là nhai lại. Có lẽ chỉ một hoặc hai hoạt động là hoàn toàn thuộc riêng của chúng ta, hay không của người khác. Vì vậy liệu người ta nhận biết, bạn và tôi ý thức, liệu chúng ta nhận biết rằng nó là sự nhận biết trực tiếp của riêng chúng ta, và không phải học hành từ một người khác? Lúc này nếu nó được học hành từ một người khác, người ta phải gạt bỏ sự việc đó hoàn toàn, đúng chứ? Đúng chứ? Lúc này bạn phải gạt bỏ mọi sự việc mà người nào đó đã chỉ bảo cho bạn, giống như nó đã xảy ra vừa lúc nãy bởi người nói về những hàm ý của sự kiểm soát, kỷ luật, uy quyền và vân vân, vậy thì bạn trở nên nhận biết rằng điều gì đã được vạch ra cho bạn phải hoàn toàn bị phủ nhận với mục đích để học hành. Bạn đang theo kịp chứ? Vì

vậy nếu bạn đã phủ nhận điều gì những người khác đã nói, bạn thực sự đang học hành, đúng chứ?

Lúc này chúng ta hãy cùng nhau khám phá trật tự có nghĩa gì – đúng chứ? Làm thế nào bạn khám phá trật tự là gì khi bạn không biết bất kỳ điều gì về nó – bạn hiểu chứ? Bạn đang theo kịp chứ? Ồ Thượng đế ơi, đừng nhìn ngơ ngác như thế, làm ơn! Khi bạn không biết bất kỳ điều gì về nó, trật tự là gì, làm thế nào bạn khám phá? Bạn chỉ có thể khám phá bằng cách thâm nhập trạng thái của cái trí mà đang thâm nhập trật tự là gì. Liệu bạn nắm được điều gì tôi đang trình bày? Bạn đang hiểu rõ điều gì tôi đang giải thích chứ? Hãy nhìn – tôi không biết trật tự là gì, tôi biết vô trật tự là gì. Tôi hoàn toàn quen thuộc với vô trật tự là gì, toàn văn hóa vô trật tự của xã hội hiện nay này, tôi biết nó rất rõ; nhưng tôi không biết trật tự là gì. Tôi có thể tưởng tượng trật tự là gì, tôi có thể lý luận trật tự là gì, nhưng những lý thuyết, những tưởng tượng, những phỏng đoán không là trật tự, vì vậy tôi gạt bỏ điều đó. Đúng chứ? Tôi thực sự không biết trật tự là gì. Đúng chứ? Cái trí của tôi – làm ơn lắng nghe điều này rất cẩn thận – cái trí của tôi biết vô trật tự là gì, làm thế nào nó xảy ra, văn hóa gì, tình trạng bị quy định của văn hóa đó, và những con người, tôi nhận biết tất cả điều đó, tôi ý thức tất cả điều đó, và điều đó là vô trật tự hoàn toàn. Lúc này tôi thực sự không biết trật tự là gì. Lúc này trạng thái của cái trí là gì khi nói, “Tôi không biết”? Bạn đang theo kịp điều này chứ? Trạng thái của cái trí mà nói, “Tôi thực sự không biết” là gì? Trạng thái của cái trí đó đang chờ đợi một câu trả lời, đang chờ đợi được chỉ bảo cho biết, đang mong đợi khám phá trật tự? Nếu nó đang mong đợi khám phá trật tự, nếu nó chờ đợi để được chỉ bảo cho biết, vậy thì nó ở trong một trạng thái đang biết, đúng chứ? Bạn đang thâm nhập điều này? Tôi thực sự không biết. Nó không đang chờ đợi để được chỉ bảo, nó không đang

chờ đợi một câu trả lời. Nó đang sống cực kỳ, nhưng nó không biết. Nhưng nó biết cái gì là vô trật tự hoàn toàn, và thế là phủ nhận tất cả điều đó. Vì vậy cái trí, một cái trí như thế mà nói rằng, “Tôi không biết” hoàn toàn được tự do. Thế là bởi vì nó đã phủ nhận vô-trật tự, bởi vì nó được tự do nó đã khám phá trật tự. Bạn hiểu điều này không? Tôi e rằng bạn không hiểu! Nó thực sự rất tuyệt vời nếu bạn thâm nhập điều này. Làm ơn.

Trước hết chúng ta đã bắt đầu bằng cách nói rằng phải có trật tự trong thế giới này. Và chúng ta đã nói trật tự được thiết lập bởi thế hệ già nua cùng văn hóa của họ, qua kiểm soát, qua kỷ luật, qua tuân phục, qua kiểm chế, qua uy quyền, áp đặt, sợ hãi, thông trị, thiên đàng và địa ngục. Và trong quan sát cẩn thận điều đó bởi vì tất cả điều đó là chính người ta, người ta thấy sự vô trật tự hoàn toàn cả bên ngoài lẫn bên trong, ngoại trừ thỉnh thoảng vài tia sáng rõ ràng, đó không là trật tự, chúng chỉ là những lóe sáng mà thôi. Và sự quan tâm, sự đam mê, sự mãnh liệt để khao khát có trật tự phủ nhận mọi văn hóa mà đã tạo ra vô trật tự. Bạn theo kịp tất cả điều này chứ? Nó đã phủ nhận điều đó. Điều đó không là trật tự. Đó cũng không là trật tự, xã hội buông thả, đó cũng không là trật tự, cùng bạo lực của chúng, cùng đặc trưng của chúng – và mọi chuyện còn lại. Tôi không biết trật tự là gì và tôi không đang chờ đợi người nào đó chỉ bảo cho tôi trật tự là gì. Và cái trí của tôi, bởi vì nó đã phủ nhận mọi thứ vô trật tự, tổng thể mà không chặn đứng điều gì, nó đã hoàn toàn làm trống không cái tử, vì vậy nó được tự do, vì vậy nó có thể học hành. Và bởi vì nó được hoàn toàn tự do, mà có nghĩa không bị phân chia, nó ở trong một trạng thái trật tự. Bạn đã hiểu rõ điều này chứ?

Lúc này cái trí của bạn ở trong trật tự? Tổng thể chứ? Nếu không đừng tiến xa thêm nữa. Không người nào, không

người thầy, không vị đạo sư, không đáng ứu rồi, không những người triết lý cổ xưa và hiện đại, không ai có thể dạy bạn trật tự là gì, thế là bạn phải nhận mọi uy quyền, thế là bạn được tự do khỏi sợ hãi để khám phá trật tự là gì. Lúc này liệu bạn nhận biết cái trí của bạn, liệu chính bạn ý thức sống của bạn, không phải sống nghỉ ngơi, không phải sống ngồi đây một tiếng đồng hồ lắng nghe một nói chuyện, nhưng sống hàng ngày của bạn, sống gia đình của bạn, sống quan hệ lẫn nhau của bạn. Liệu bạn nhận biết trong sống đó, sống hàng ngày, đơn điệu, nhàm chán, lễ thói, văn phòng, những cãi cọ, cầu nhàu, những hung hăng, bạo lực – bạn có ý thức rằng tất cả điều đó là kết quả của một văn hóa mà hoàn toàn vô trật tự – sống của bạn? Và nhận biết rằng từ vô trật tự đó bạn không thể lượm lặt và chọn ra điều gì bạn nghĩ là trật tự. Đúng chứ? Vì vậy liệu bạn có ý thức rằng sống của người ta là vô trật tự? Và sự quan tâm, sự đam mê, sự mãnh liệt để khao khát khám phá trật tự, ngọn lửa của nó, nếu bạn không có ngọn lửa đó vậy thì bạn sẽ nhạt lên và chọn lựa điều gì bạn nghĩ là trật tự từ vô trật tự. Vì vậy bạn có thể, một cách chân thật, quan sát về chính bạn – bằng sự chân thật lạ thường, bạn biết, mà không có bất kỳ ý thức đạo đức giả nào, kiểu nói nước đôi nào – biết cho chính bạn rằng sống của bạn là vô-trật tự, và liệu bạn có thể gạt bỏ tất cả để khám phá trật tự là gì?

Bạn biết rằng gạt bỏ vô trật tự không khó khăn lắm. Tôi biết chúng ta đã tạo ra nhiều bi kịch và nhiều phản khởi và mọi chuyện như vậy. Bạn biết khi bạn thấy cái gì đó rất nguy hiểm, một vách núi đứng, một con thú hoang, hay một con người nguy hiểm, bạn tránh nó ngay lập tức, phải không, đúng chứ? Không cãi cọ, không chần chừ, không trì hoãn, có hành động ngay tức khắc. Trong cùng cách như vậy khi bạn thấy sự nguy hiểm, sự nguy hiểm hoàn toàn của vô trật tự, có

hành động ngay tức khắc mà là phủ nhận, phủ nhận toàn bộ, về toàn văn hóa mà đã tạo ra vô trật tự này, mà là chính bạn. Đúng chứ? Tôi nên ngừng ở đây. Lúc này có lẽ các bạn muốn đưa ra những câu hỏi về tất cả điều này.

Người hỏi: Liệu nó là một vấn đề của quan sát như thế nào bởi vì chúng ta không được tự do?

Krishnamurti: Người hỏi nói rằng liệu nó là một vấn đề của quan sát như thế nào. Điều đó không đúng sao, thưa bạn? Đó là như thế đúng chứ? Liệu bạn, liệu người ta có được tự do khi quan sát? Đó là điều gì chúng ta đang nói. Chúng ta không được tự do khi quan sát. Bạn không muốn quan sát, đúng chứ? Liệu bạn thực sự muốn quan sát tất cả những sự việc mà bạn nắm bắt, mà bạn áp ủ, mà bạn nghĩ là quan trọng, mà bị vây quanh bởi nhiều sự hỗn loạn, liệu bạn có thể quan sát tất cả việc đó? Cố gắng lên, thưa các bạn. Nó không là vấn đề của tôi. Liệu bạn có thể quan sát về chính bạn mà không có bất kỳ biến dạng nào? Liệu bạn có khi nào nhìn vào chính bạn, không phải một hình ảnh nhìn vào một hình ảnh khác? Bạn đang theo kịp chứ?

Người hỏi: Chúng tôi không ở đây để tuân phục vào một khuôn mẫu nào đó? Ông nói suốt một tiếng đồng hồ và sau đó chúng tôi đặt ra vài câu hỏi. Liệu đó cũng là một khuôn mẫu?

Krishnamurti: Đó là một khuôn mẫu à? Tôi nói chuyện một tiếng đồng hồ, người ta đặt ra những câu hỏi, đó cũng là một khuôn mẫu à? Bạn có thể biến bất kỳ thứ gì thành một khuôn mẫu. Ngồi trên một cái ghế là một khuôn mẫu, ngồi dưới đất trở thành một khuôn mẫu. Nhưng đây là một khuôn mẫu, hay

sao? Nếu nó là một khuôn mẫu chúng ta hãy phá vỡ đi. Tôi sẽ ngồi dưới đất, liệu điều đó sẽ gây ra bất kỳ khác biệt nào, và bạn nói chuyện suốt cả tiếng đồng hồ và tôi sẽ lắng nghe? (*Tiếng cười*) Không, tôi không đang đùa giỡn, làm ơn.

Bạn thấy rằng tôi đang đặt ra một câu hỏi, đó là: liệu có khi nào bạn nhìn vào chính bạn? Không phải trong cái gương, khuôn mặt của bạn, việc trang điểm của bạn và mọi chuyện như thế, có khi nào bạn nhìn vào chính bạn hay chưa? Bạn biết nhìn vào chính bạn có nghĩa gì? Nhìn vào chính bạn thực sự như bạn là? Liệu việc đó gây kinh hãi cho bạn? Bạn bị kinh hãi bởi vì bạn có một hình ảnh về chính bạn, đúng chứ? Bạn nghĩ rằng tôi giỏi hơn điều đó, tôi cao quý hơn việc đó, hay tôi xấu xí làm sao, già cỗi, ranh mãnh, bệnh tật, ngu xuẩn làm sao. Tất cả điều này ngăn cản bạn đang nhìn, đúng chứ? Không à? Tôi chỉ muốn nhìn thấy tôi như tôi là. Tôi không muốn nhặt ra và chọn lựa từ điều gì tôi thấy. Tôi chỉ muốn nhìn ngắm. Liệu việc đó cần nhiều can đảm? Không, xin lỗi. Sự quan tâm muốn quan sát tôi là gì khiến cho tôi nhìn, không phải sự sợ hãi của khám phá tôi là gì. Tôi không hiểu liệu bạn đang gặp gỡ điều này. Tôi thực sự, đầy sinh lực, vô cùng quan tâm trong thấy tôi là gì, dù nó là gì chẳng nữa – bạn có vậy không? Những liên hệ của tôi, liệu tôi nói dối hay nói thật, liệu tôi sợ hãi, liệu tôi tham lam, tham vọng, bạn biết tất cả những chuyển động tinh tế mà len lỏi vào và ra trong sống của tôi. Lúc này làm thế nào tôi nhìn vào chính tôi được? Liệu cái trí của tôi có quan sát về chính nó? Điều đó có nghĩa, một suy nghĩ, đang tự tách rời, quan sát về những suy nghĩ khác, đúng chứ? Vậy là một suy nghĩ đó đã tự tách khỏi những suy nghĩ khác, vậy là suy nghĩ đó nói, “điều này đúng”, “điều này sai”, “điều này tốt”, “điều này xấu”, “tôi sẽ giữ điều này,” “tôi sẽ không giữ điều này”, “tôi kinh hãi làm sao”, “xấu xí làm sao” – bạn theo kịp chứ? Đó là đang quan

sát à? Khi một suy nghĩ tự tách rời khỏi phần còn lại của những suy nghĩ khác, liệu một suy nghĩ như thế có thể đang quan sát? Hay bạn chỉ có thể quan sát về chính bạn khi không có sự tách rời của suy nghĩ? Liệu tất cả điều này đang trở nên quá khó khăn? Đúng chứ? Tôi không hiểu tại sao.

Người hỏi: Tôi xin phép đặt ra một câu hỏi?

Krishnamurti: Vâng.

Người hỏi: Vận hành vào sự kiện là một trong những phương cách để lẩn tránh một khủng hoảng?

Krishnamurti: Vận hành vào một sự kiện, muốn làm điều gì đó về sự kiện, đó là một trong những phương cách để lẩn tránh sự khủng hoảng. Hãy chờ một tí thưa bạn, chúng ta sẽ trả lời điều đó nhưng trước hết chỉ lắng nghe điều này.

Liệu có khi nào bạn nhìn vào chính bạn? Khuôn mặt của bạn, cách cư xử của bạn như thế nào, tại sao bạn cư xử trong một cách nào đó, những phản ứng thần kinh của bạn, những cựa quậy ngón tay của bạn, mà bạn không ý thức được gì cả, không nhận biết được cơ thể của bạn đang làm gì, liệu bạn có ý thức được tất cả việc đó hay không? Bạn đi đứng như thế nào, bạn nói năng như thế nào, bạn lắng nghe như thế nào? Và bạn có nhận biết chính bạn, những suy nghĩ của bạn, những cảm thấy của bạn, những động cơ, hoàn toàn nhận biết, hay không? Chỉ nhìn ngắm, không sửa đổi, chỉ quan sát.

Người hỏi: Thật khó khăn để không phân tích.

Krishnamurti: Khi bạn đang phân tích bạn không đang quan sát.

Người hỏi: Tôi biết.

Krishnamurti: Bạn không biết bởi vì nếu biết bạn sẽ không phân tích. Hãy quan sát, tôi muốn xem thử có gì trong cái tù của cái trí tôi, cái gì được lưu trữ ở đó, tôi muốn đọc tất cả những sự việc nó chứa đựng bởi vì nội dung của cái trí là cái trí. Đúng chứ? Liệu bạn đang thâm nhập điều này? Liệu điều này đang trở nên quá khó khăn? Tôi muốn nhìn thấy tôi là gì, không chỉ trong suốt những tiếng đồng hồ đang thức – đang đi bộ, đang nói chuyện, những cử chỉ, dáng điệu, văn phòng, ái ân, tức giận, vui thú, sự thỏa mãn khi thấy những quả đồi, những dòng suối, cây cối, chim chóc, những đám mây, trong những tiếng đồng hồ đang thức – nhưng tôi cũng còn muốn nhìn thấy chính tôi khi tôi đang ngủ, điều gì đang xảy ra. Đúng chứ? Đúng chứ? Ồ, bạn không thực hiện! Bạn nghĩ rằng bạn thực hiện. Bạn biết nó có nghĩa gì khi bạn muốn học hành về chính mình? Nó có nghĩa rằng làm việc chăm chỉ, quan sát hàng ngày, đang quan sát, đang quan sát, đang quan sát. Mà không có nghĩa đang quan sát tự cho mình là trung tâm, chỉ đang quan sát, giống như đang quan sát một con chim, chuyển động của một đám mây, bạn không thể thay đổi chuyển động của một đám mây. Vì vậy hãy quan sát trong cùng cách như vậy.

Và câu hỏi tiếp theo là: liệu cái trí có thể quan sát điều gì nó đang làm khi nó đang ngủ? Tôi sẽ không trình bày điều đó, nó cũng vậy thôi – chúng ta sẽ thâm nhập điều đó sau nếu bạn muốn.

Người hỏi: Tôi muốn nhìn vào sự liên hệ của chúng ta – ông với chúng tôi. Ông nói rằng ông không là vị đạo sư nhưng ông nói và chúng tôi lắng nghe. Chúng tôi đặt ra những câu

hỏi và ông trả lời chúng. Vì vậy liệu chúng ta có thể nhìn vào sự liên hệ của chúng ta?

Krishnamurti: Liệu chúng ta có thể nhìn vào sự liên hệ của chúng ta. Bạn nói chuyện, chúng tôi lắng nghe, chúng tôi dường như thâm nhập vào điều gì bạn đang nói và vì vậy liệu chúng ta có thể nói chuyện về sự liên hệ của chúng ta? Đúng chứ, thưa bạn. Liệu chúng ta đang cùng nhau thực hiện một chuyến hành trình, cùng nhau? Hay bạn chỉ đang theo sau? Đó là trách nhiệm của bạn phải bảo cho tôi biết, không phải trách nhiệm của tôi phải bảo cho bạn. Bạn đang làm gì? Cùng nhau hay đang bị dẫn dắt? Nó là gì? Nếu bạn đang bị dẫn dắt, nếu bạn đang theo sau, không có sự liên hệ, bởi vì ông ta nói, “Đừng theo sau”. Ông ta không là uy quyền của bạn, vị đạo sư của bạn. Nhưng nếu bạn quả quyết theo sau, nếu bạn quả quyết lắng nghe với mục đích để học hành điều gì ông ta đang nói, vậy thì chúng ta không có liên hệ, đúng chứ? Nhưng nếu bạn nói, “Nhìn kìa, tôi muốn học hành, chúng ta cùng nhau, cùng nhau đang thực hiện một chuyến hành trình vào thế giới lạ thường này mà trong đó chúng ta sống, trong thế giới mà là tôi, và tôi muốn thâm thấu vào cái tôi đó, tôi muốn học hành, vậy thì chúng ta cùng nhau, chúng ta có một liên hệ. Đúng chứ?

Người hỏi: Liệu có thể thực sự cùng nhau nếu hoàn cảnh vật chất là như thế. Ông ngồi trên đó và chúng tôi đang ngồi dưới đây.

Krishnamurti: Nó không tạo ra bất kỳ khác biệt nào khi ông ngồi trên bục và chúng tôi ngồi ở dưới. Tôi tình cờ ngồi trên bục này vì nó thuận tiện hơn, bởi vì bạn có thể thấy lão già tội nghiệp đó và ông ta có thể thấy bạn. Nếu tôi ngồi dưới đó

không ai trong ố họ có thể thấy tôi. Chắc chắc chiều cao không tạo ra bất kỳ khác biệt nào, phải không, khi chúng ta đang nói về cùng nhau thực hiện một chuyến hành trình dù bạn cao, lùn, hay dù rằng bạn vai to hay rộng hay đang ngồi – chúng ta đang cùng nhau thực hiện một chuyến hành trình vào thế giới mà trong đó không có chiều cao lẫn chiều sâu, không chiều rộng. Nó là thế giới mà chúng ta đang cố gắng hiểu rõ.

Vì vậy tôi sẽ trở lại câu hỏi này, đó là: liệu có khi nào bạn đã nhìn vào chính bạn? Liệu có khi nào bạn đã nhìn vào chính bạn trong một khoảng thời gian, giống như bạn nhìn vào chính bạn trong cái gương khi bạn cạo râu, khi bạn chải tóc, khi bạn trang điểm và mọi chuyện như thế? Có khi nào bạn đã dành ra mười phút, như khi bạn đã làm tại một cái gương, đang nhìn vào chính bạn, không có bất kỳ chọn lựa, không có bất kỳ ý thức của đánh giá hay phê bình, chỉ đang quan sát về chính bạn? Chúng ta sẽ thâm nhập tất cả điều đó vào ngày kia.

SAANEN

Ngày 20 tháng 7 năm 1971

CHÚNG TA CÓ THỂ HIỂU RÕ VỀ CHÍNH MÌNH?

Vấn đề hiểu rõ về chính mình là vấn đề quan sát. Quan sát không có phân chia, không có “Cái tôi”. Phân tích, những giấc mộng và giấc ngủ. Vấn đề “người quan sát” và vấn đề thời gian. “Khi bạn quan sát về chính bạn mà không có hai mắt của thời gian, ai hiện diện ở đó khi quan sát?”

Những câu hỏi: Những hình ảnh nào đó có cần thiết không? Sự đánh giá bị mất giá trị bởi trạng thái rối loạn của chúng ta đúng chứ? Xung đột.

Chúng ta đã nói rằng chúng ta sẽ cùng nhau nói chuyện về vấn đề của nhìn vào chính chúng ta này. Tôi ước rằng một số các bạn sẽ thâm nhập vấn đề này thay vì tôi. Trước hết, tôi cảm thấy, hầu hết chúng ta đều sống một sống khá giả tạo và mãn nguyện khi theo đuổi một sống như thế, và gặp gỡ tất cả những vấn đề của sự hiện diện của chúng ta một cách hời hợt và thế là làm gia tăng những vấn đề của chúng ta bởi vì những vấn đề của chúng ta rất phức tạp, khá sâu thẳm và

cần nhiều thấu suốt lẫn hiểu rõ. Nhưng hầu hết chúng ta muốn xử lý những vấn đề khá hời hợt tùy theo truyền thống cũ kỹ, hay điều chỉnh chính chúng ta đến một khuynh hướng hiện đại và không bao giờ giải quyết một cách tổng thể và trọn vẹn bất kỳ những vấn đề nào của chúng ta, như chiến tranh, xung đột, bạo lực và vân vân. Và chúng ta cũng có khuynh hướng nhìn vào chính chúng ta một cách khá hời hợt, không biết làm thế nào để thâm nhập thăm thẳm vào chính chúng ta. Hoặc chúng ta quan sát về chính chúng ta bằng một ghê tởm nào đó, bằng một kết luận nào đó đã được soạn thảo sẵn rồi, hoặc nhìn vào chính chúng ta với hy vọng thay đổi cái gì chúng ta là.

Tôi nghĩ điều đó rất quan trọng, phải không, rằng chúng ta nên hiểu rõ chính chúng ta một cách tổng thể, trọn vẹn, bởi vì như chúng ta đã nói vào một ngày trước, chúng ta là thế giới, và thế giới là chúng ta. Đây là một sự thật tuyệt đối, và nó không chỉ là một câu phát biểu bằng từ ngữ, hay một lý thuyết, nhưng nó là điều gì đó mà người ta cảm thấy rất thăm thẳm, cùng tất cả những đau khổ, phiền muộn, vui thú, tàn nhẫn, sự phân chia quốc tịch, tôn giáo của nó. Và người ta không bao giờ có thể giải quyết bất kỳ vấn đề nào trong những vấn đề này nếu không thực sự hiểu rõ về chính chúng ta, bởi vì chính chúng ta là thế giới. Và nếu tôi hiểu rõ về chính tôi, có một đang sống trong một kích thước hoàn toàn khác hẳn. Liệu mỗi người chúng ta có thể hiểu rõ về chính chúng ta, không chỉ tại mức độ hời hợt của những cái trí chúng ta, nhưng còn thực sự thăm thẳm tại mức độ thăm thẳm, không ý thức được của thân tâm đang hiện diện của chúng ta? Và như chúng ta đã nói vào ngày hôm kia rằng đó là điều gì chúng ta sẽ cùng nhau nói chuyện.

Khi chúng ta nói: chúng ta đang cùng nhau nói chuyện, không có nghĩa rằng tôi nói và anh nghe, nhưng

chúng ta đang cùng nhau chia sẻ. Tôi thực sự có ý về điều đó – chia sẻ nó. Ngược lại sẽ chẳng vui vẻ gì cả, cho cả bạn lẫn tôi. Và làm thế nào tôi, hay bạn, làm thế nào người ta sẽ nhìn vào chính người ta được? Liệu có thể nhìn vào chính mình một cách trọn vẹn, mà không có sự phân chia của tầng ý thức bên ngoài và những tầng ý thức sâu thẳm hơn mà chúng ta hoàn toàn, có lẽ, không nhận biết được? Liệu có thể quan sát, thấy được toàn chuyển động của “cái tôi”, cái ngã, cái tôi là gì, bằng một cái trí không phân tích, để cho trong chính quan sát của nó có một hiểu rõ tổng thể ngay tức khắc? Đó là điều gì chúng ta sẽ thâm nhập. Vì vậy làm ơn, như chúng ta đã nói, chúng ta sẽ cùng nhau chia sẻ nó. Bạn sẽ làm việc cực nhọc giống như tôi sẽ làm việc. Thời tiết khá nóng nhưng chúng ta hãy đổ mồ hôi ra bởi vì đây là một nghi vấn rất quan trọng. Đây đã là nghi vấn trong suốt sống tôn giáo, xuyên suốt những văn hóa khác nhau: liệu người ta có thể vượt khỏi chính người ta để khám phá sự thật, để khám phá điều gì đó mà không thể đo lường được bởi cái trí, mà không còn bất kỳ ảo tưởng nào? Và trong tiên hành của sự khám phá vượt khỏi chính mình này, người ta đã bị trói buộc trong những hình thức khác nhau của những chuyện thần thoại, thần thoại của Thiên chúa giáo, thần thoại của Ấn giáo, toàn thế giới thần thoại, mà trở thành hoàn toàn không cần thiết và không liên quan.

Vì vậy liệu có thể nhìn vào chính chúng ta một cách không phân tích và chỉ là quan sát mà không có “cái tôi” đang quan sát? Chúng ta sẽ thâm nhập tất cả điều này. Tôi muốn hiểu rõ về chính tôi và tôi biết thân tâm của tôi là rất phức tạp. Nó là một sự việc đang sống. Không phải một chuỗi chết rồi của những ký ức, những tai nạn, những trải nghiệm, hiểu biết; nó là một sự việc đang sống, đang chuyển động, đang sinh động. Bạn không thể nói rằng, “Tôi đứng

yên” – điều đó không thể được. Nó là một sự việc đang sống, như xã hội là một sự việc đang sống, bởi vì chúng ta đã tạo ra nó. Lúc này, liệu có thể quan sát mà không có người quan sát đang quan sát về sự việc được gọi là vật được quan sát? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi? Bởi vì nếu, có người quan sát đang quan sát, luôn luôn anh ấy quan sát qua sự tách rời, qua sự phân chia, và thế là bất kỳ nơi nào có sự phân chia, cả trong chính tôi và phía bên ngoài, phải có xung đột – những xung đột quốc gia phía bên ngoài, những xung đột tôn giáo phía bên ngoài, những xung đột kinh tế và vân vân. Và phía bên trong có lãnh vực rộng lớn này, không phải chỉ được quan sát hời hợt, một lãnh vực rộng lớn mà hầu như chúng ta chẳng biết gì cả. Vì vậy nơi nào có một quan sát mà trong đó có sự phân chia như “cái tôi” và “cái không tôi”, hay như người quan sát và vật được quan sát, hay như người suy nghĩ và vật được suy nghĩ, hay như người trải nghiệm và vật được trải nghiệm, trong đó có một tách rời, vậy thì có một xung đột. Làm ơn chúng ta hãy rõ ràng về vấn đề này, tất cả chúng ta, không chỉ bạn và tôi, mỗi một người trong chúng ta, tất cả chúng ta. Khi tôi nhìn vào chính tôi một người đứng ngoài đang quan sát phía bên trong vậy thì có sự tách rời, rõ ràng là như thế. Bạn như một người Thiên chúa giáo, và nếu tôi tình cờ là một người Cộng sản, vậy thì có một trận chiến giữa chúng ta. Bạn một người Ấn giáo, một người Hồi giáo, và tất cả việc đó, có xung đột. Tương tự như vậy khi có một tách rời trong sự quan sát của chúng ta, rằng tôi khác biệt với sự việc tôi quan sát, vậy thì luôn luôn phải có xung đột, đúng chứ? Làm ơn đây không là sự truyền đạt bằng từ ngữ, đây là một sự kiện thực sự. Và liệu bạn thấy sự kiện này như thực sự, không như một lý thuyết?

Vì vậy, liệu có thể – tôi không đang nói, nó có thể hay không thể, chúng ta sẽ khám phá cho chính chúng ta – liệu có

thể quan sát mà không có sự tách rời này? Và khi khám phá điều đó chúng ta hy vọng đến được sự nhận biết mà trong đó không còn phân chia bởi sự phân tích. Đúng chứ? Đó là, tôi tự phân tích về chính tôi như người quan sát và sự việc được quan sát. Điều này đang trở nên khá phức tạp, phải không?

Trước tiên, khi quan sát về chính tôi, có một sự kiện thực sự của tách rời này. Khi tôi quan sát về chính tôi tôi nói rằng, “Điều này tốt, điều này xấu”, “Điều này đúng, điều này sai”, “Điều này có giá trị, điều này không có giá trị”, “Điều này có liên quan, điều này không có liên quan”. Vì vậy khi tôi nhìn vào chính tôi, người quan sát bị quy định bởi văn hóa mà trong đó anh ấy đã sống, vì vậy người quan sát là ký ức, là thực thể bị quy định, người quan sát là “cái tôi”. Và tùy theo nền tảng của “cái tôi” anh ấy đánh giá, anh ấy nhận xét; nếu tôi là một người Cộng sản, Ấn giáo, Phật giáo và mọi chuyện như thế, tôi quan sát chính tôi theo tình trạng bị quy định của tôi và hy vọng tạo ra một thay đổi trong vật được quan sát tùy theo tình trạng bị quy định của tôi. Đó là một sự kiện. Đó là điều gì chúng ta luôn luôn đang thực hiện, đang hy vọng thay đổi cái gì được quan sát qua sự phân tích, qua sự kiểm soát, qua sự đổi mới và vân vân. Lại nữa đó là một sự kiện.

Vì vậy tôi muốn khám phá tại sao sự phân chia này lại hiện diện. Và tôi bắt đầu phân tích để khám phá nguyên nhân. Rốt cuộc, mọi phân tích không chỉ là để khám phá nguyên nhân nhưng còn phải vượt khỏi nó nữa. Đúng chứ? Tôi tức giận hay tham lam, ghen tuông, hung bạo hay bất kỳ nó là gì, bạo lực, loạn thần kinh, và tôi bắt đầu phân tích nguyên nhân của bạo lực này, nguyên nhân của trạng thái loạn thần kinh này và vân vân và vân vân và vân vân. Lúc này trong phân tích, điều gì được bao hàm? Làm ơn thâm nhập điều này. Đây là bộ phận thuộc văn hóa của chúng ta,

bởi vì chúng ta được đào tạo từ niên thiếu để phân tích, suy nghĩ việc gì đang xảy ra để giải quyết tất cả những vấn đề của chúng ta; hàng khối sách đã viết về nó, tất cả những người tâm lý học, mọi chuyện như thế, là để hiểu rõ nguyên nhân và vượt khỏi nó. Lúc này phân tích hàm ý thời gian, phải không, thời gian? Tôi cần nhiều thời gian để phân tích về chính tôi. Đúng chứ? Tôi phải phân tích, tìm hiểu, rất cẩn thận mọi phản ứng, mọi biến cố, mọi suy nghĩ, thâm nhập nó đến nguyên nhân và tất cả việc đó phải mất thời gian. Đúng chứ? Và trong thời gian phân tích những biến cố khác đang xảy ra, những điều xảy ra khác, những phản ứng khác, mà tôi không thể hiểu rõ một cách mau lẹ. Đúng chứ? Đó là một vấn đề, phải mất thời gian.

Và phân tích cũng hàm ý rằng mọi thứ được phân tích phải trọn vẹn và được kết thúc, và nếu nó không được phân tích đúng cách, thế là những điều khám phá được đều không đúng đắn, và với kết luận không đúng đắn đó tôi sẽ thâm nhập trải nghiệm tiếp theo, biến cố tiếp theo. Vì vậy tôi đang luôn luôn thâm nhập bằng những ý tưởng không đúng đắn, những giá trị không đúng đắn và thế là đang gia tăng sự hiểu biết không đúng đắn. Tôi không hiểu liệu tôi đang chuyển tải nó một cách đúng đắn? Tôi có lẽ đang dùng những từ ngữ sai lầm, nhưng chúng ta sẽ sử dụng những từ ngữ. Và sự phân tích cũng hàm ý người phân tích và vật được phân tích, dù rằng người phân tích là vị giáo sư, người chuyên môn, người tâm lý, hay chính bạn, hay người bạn của bạn. Người phân tích đang thâm nhập và duy trì sự phân chia, đang nuôi dưỡng sự phân chia và thế là đang gia tăng sự xung đột. Tất cả những điều này, và còn nhiều hơn nữa, được hàm ý trong sự phân tích – thời gian, sự đánh giá về mọi trải nghiệm, mọi suy nghĩ, một cách trọn vẹn, mà là điều không thể thực hiện được, và sự phân chia được tạo ra bởi người quan sát và thế

là gia tăng sự xung đột. Người ta thấy điều đó, không chỉ thuộc trí năng, nhưng thực sự, nó là như thế.

Và câu hỏi khác là: tôi có thể thâm nhập cái trí của tôi, hoạt động hời hợt hàng ngày của cái trí, nhưng làm thế nào tôi hiểu rõ, thâm nhập những tầng sâu thẳm hơn – bạn hiểu chứ? Bạn có đang theo kịp tất cả điều này? Nó có vui không? Bởi vì tôi muốn hiểu rõ về chính tôi một cách trọn vẹn, tôi không muốn để lại một ngõ ngách nào, một đốm đen nào mà không được thâm nhập. Tôi muốn mọi thứ trong tôi được phơi bày để cho không còn sự việc nào mà cái trí không hoàn toàn được hiểu rõ. Bởi vì nếu có một ngõ ngách mà không được thâm nhập thì ngõ ngách đó gây nên dạng tất cả suy nghĩ, tất cả hoạt động. Và sự phân tích cũng hàm ý sự trì hoãn của hành động. Đúng chứ? Bởi vì khi tôi đang phân tích về chính tôi, tôi không đang hành động, tôi đang chờ đợi cho đến khi nào sự phân tích của tôi hoàn tất, sau đó có lẽ tôi sẽ hành động đúng đắn: mà có nghĩa không hành động. Thế là sự phân tích là sự phủ nhận hành động. Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Hãy thấy được điều gì được bao hàm: thời gian, hiểu rõ trọn vẹn mọi thứ trong mỗi phân tích, mà không thể thực hiện được; vậy là sự phân chia giữa người phân tích và vật được phân tích và vậy là sự xung đột; và phân tích là sự phủ nhận hoàn toàn hành động, hành động có nghĩa ngay lúc này, không phải ngày mai. Hãy hiểu rõ tất cả điều này, liệu cái trí có thể hiểu rõ hoàn toàn những ngõ ngách bị che giấu?

Và, liệu có thể hiểu rõ nó qua giấc mộng? Bởi vì tất cả điều này được hàm ý trong hiểu rõ về chính tôi. Đó là, liệu có thể qua những giấc mộng, và những gợi ý của tầng ý thức bên trong hay cái sự việc được che giấu, trong suốt giấc ngủ? Những người chuyên môn nói rằng bạn phải nằm mộng. Nếu bạn không nằm mộng, nó là một thể hiện của một loại trạng

thái loạn thần kinh nào đó. Và nhờ vào những giấc mộng, nó giúp đỡ bạn hiểu rõ tất cả những hành động của cái trí bị che giấu. Có quá nhiều điều về tất cả việc này – đúng chứ, tôi sẽ tiếp tục. Lúc này ý nghĩa của những giấc mộng là gì? Chúng ta có nên nằm mộng hay không? Hay những giấc mộng chỉ là sự tiếp tục thuộc sống hàng ngày của chúng ta trong một hình thức được biểu tượng hóa. Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Chúng ta đang cùng nhau tiếp tục chuyên hành trình của chúng ta. Tôi hy vọng bạn đi trước tôi, đó là tất cả! Nếu bạn thâm nhập cẩn thận những giấc mộng riêng của bạn, liệu bạn không khám phá – không phụ thuộc vào những người chuyên môn, những người phân tích, làm ơn hãy loại bỏ những con chim lú lo đó, nhưng hãy thâm nhập nó cho chính bạn – trong suốt ngày bạn bị bận rộn bởi tất cả những việc nhỏ nhen của sống – bếp núc, văn phòng, bạn biết mọi chuyện như thế, những cãi cọ, những bức bối đang xảy ra trong sự hiện diện và trong quan hệ hàng ngày, *hình ảnh đang đánh nhau với hình ảnh*. Và khi bạn đi ngủ, ngay trước khi bạn đi ngủ bạn đang rà soát mọi sự việc đã xảy ra trong suốt ban ngày. Bạn không từng làm như thế hay sao? Không à? Ồ, Thượng đế ơi! Điều này không xảy đến cho bạn rằng ngay trước khi bạn chìm vào giấc ngủ, hay nằm xuống, bạn rà soát lại những sự việc xảy ra suốt ngày – rằng đáng ra bạn nên làm việc này, đáng ra bạn nên nói điều đó, bạn ước rằng bạn đã hành động khác hẳn, bạn bị tức giận, ghen tuông, bạn biết, bạn rà soát lại toàn chu kỳ của nguyên một ngày, những suy nghĩ của bạn, những hoạt động của bạn, lúc này tại sao cái trí làm việc đó? Làm ơn thâm nhập điều này cẩn thận. Tại sao cái trí làm việc đó – rà soát lại những sự việc xảy ra và những biến cố của ban ngày? Cái trí làm việc đó bởi vì nó muốn thiết lập lại trật tự? Đúng chứ? Bạn đang thâm nhập điều này chứ? Không à? Bạn không nghĩ như thế sao? Đừng đồng ý

với tôi, bởi vì tôi không thích như vậy. Cái trí rà soát lại mọi chuyện của suốt ban ngày bởi vì nó muốn xếp đặt mọi thứ trong trật tự, ngược lại khi bạn ngủ bộ não làm việc và cố gắng tạo ra trật tự trong chính nó. Đúng chứ? Bởi vì bộ não chỉ vận hành một cách bình thường, lành mạnh, trong trật tự tuyệt đối. Đúng chứ?

Vì vậy, nếu không có trật tự suốt ban ngày, nó cố gắng thiết lập trật tự trong lúc cơ thể nghỉ ngơi, bất động, và sự thiết lập của trật tự đó là một phần của giấc mộng. Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Liệu bạn chấp nhận tất cả điều này, điều gì người nói đang trình bày. Tôi hy vọng không!

Khán giả: Không.

Krishnamurti: Không. Tôi rất vui. Đừng đồng ý hay không đồng ý. Hãy khám phá. Khám phá cho chính bạn, không lệ thuộc vào người triết lý nào đó, người phân tích nào đó, người tâm lý nào đó, nhưng cho chính bạn hãy khám phá rằng một ngày vô trật tự, một sống vô trật tự, phải được thiết lập trật tự và chỉ như thế bộ não mới vận hành một cách lành mạnh, hiệu quả, bình thường. Và khi có vô trật tự, những giấc mộng là cần thiết để mang lại trật tự, dù rằng trật tự đó ở sâu thẳm hay trên bề mặt. Thế là, bởi vì đang thâm nhập tất cả điều này, người ta hỏi: liệu có cần thiết phải nằm mộng? Bởi vì rất quan trọng không nên nằm mộng, phải có một cái trí bất động tuyệt đối khi bạn đang ngủ, lúc đó toàn cái trí của bạn, toàn bộ não của bạn, toàn cơ thể của bạn có thể tự làm mới mẻ lại. Nhưng nếu nó đang làm việc, đang làm việc, đang làm việc khi bạn ngủ nó kiệt sức, và nó trở nên loạn thần kinh, quá căng thẳng và tất cả những chuyện như thế.

Vậy là: liệu có thể không nằm mộng? Làm ơn tôi đang tự đặt ra tất cả những câu hỏi này bởi vì tôi muốn hiểu rõ về

chính tôi. Nó là bộ phận của hiểu rõ về chính tôi, không chỉ là thâm nhập những giấc mộng, hay đang nhìn thấy sự quan trọng hay không quan trọng của những giấc mộng, nhưng vì có sự kiện rằng nếu không có hiểu rõ trọn vẹn về chính người ta, tất cả hành động trở thành mâu thuẫn, hời hợt và tạo ra càng nhiều và càng nhiều và càng nhiều những vấn đề. Trong hiểu rõ về chính tôi, truyền thống cũ nói rằng phải phân tích, tự xem xét nội tâm. Và tôi thấy sự giả dối của nó. Tôi phủ nhận nó bởi vì nó là giả dối, mặc dù tất cả những người tâm lý đều nói điều trái nghịch, hay một vài người nói như thế. Và trong quan sát về chính người ta, người ta hỏi: tại sao người ta phải nằm mộng? Liệu có thể có một cái trí tuyệt đối bất động khi nó ngủ? Bạn đang đặt câu hỏi này, tôi không hỏi, tôi chỉ đang gợi ý điều đó cho bạn. Tôi phải khám phá. Lúc này làm thế nào tôi sẽ khám phá được? Đó là: làm thế nào tôi sẽ khám phá bởi vì tôi nhận ra rằng khi hệ thống máy móc yên ắng, bất động, nó có thể gom năng lượng nhiều hơn và vì vậy vận hành hiệu quả hơn. Đúng chứ? Đó là, thưa các bạn, hãy nhìn: nếu cơ thể không nghỉ ngơi, đang liên tục bị thúc đẩy từ sáng đến khuya, chẳng mấy chốc nó sẽ bị kiệt quệ, nó sẽ bị sụp đổ. Nếu cơ thể có thể nghỉ ngơi mười phút, hai mươi phút mỗi ngày, bạn biết cho nó thư giãn ban ngày, nó có nhiều năng lượng hơn. Cùng cách như vậy, suốt ban ngày cái trí năng động lạ thường, đang nhìn ngắm, đang quan sát, đang chỉ trích, đang bênh vực, và đang ghen tuông, ganh ghét, bạn biết rồi, đấu tranh, cãi cọ, tham vọng – tất cả mọi việc như thế. Và khi nó đi ngủ, cùng động lượng như thế đang tiếp tục xảy ra. Vì vậy tôi đang tự hỏi liệu cái trí khi đang ngủ có thể tuyệt đối bất động? Chỉ nhìn vẻ đẹp của câu hỏi, không phải câu trả lời. Bởi vì nếu cơ thể yên tĩnh lạ thường, không có cử động, không bị căng thẳng hệ thần kinh, bạn biết tất cả những việc mà người ta làm, tuyệt đối yên

tĩnh, thư giãn, không bị bắt buộc yên tĩnh, vậy thì nó mới mẻ lại, vậy thì nó thu gom năng lượng. Vì vậy tôi muốn khám phá liệu cái trí có thể tuyệt đối bất động trong suốt đêm khi nó ngủ. Và tôi thấy nó có thể bất động nếu mọi biến cố, mọi xảy ra trong suốt thời gian ban ngày được hiểu rõ ngay tức khắc, không bị mang theo. Các bạn đang thâm nhập tất cả điều này chứ? Nếu tôi mang theo một vấn đề từ ngày hôm nay sang ngày hôm sau, cái trí cố định vào vấn đề đó. Nhưng nếu cái trí có thể giải quyết vấn đề ngay tức khắc, ngày hôm nay, vấn đề đó chấm dứt. Nó có lẽ gặp gỡ vấn đề khác và kết thúc nó. Vì vậy liệu cái trí có thể hoàn toàn nhận biết mỗi ngày để những vấn đề không hiện diện, đến tối bạn có một phiên đá lảng bóng, sạch sẽ, trong sáng? Bạn đang theo kịp tất cả điều này? Vậy thì bạn sẽ khám phá, nếu bạn thực hiện được điều này, không phải đùa giỡn với nó, thực sự làm việc cùng nó, vậy thì bạn sẽ thấy bộ não, bởi vì nó cần nghỉ ngơi, trở nên rất bất động – thậm chí mười phút bất động cũng đủ lắm rồi. Và nếu bạn theo đuổi điều đó rất, rất sâu, thăm thẳm, những giấc mộng trở thành hoàn toàn không cần thiết, bởi vì không còn gì để nằm mộng nữa. Bạn không còn quan tâm đến tương lai của bạn. Làm ơn hãy thâm nhập điều này. Đến tương lai của bạn, bởi vì liệu bạn sắp sửa là một bác sĩ giỏi giang, hay một người khoa học vĩ đại, hay một người viết văn, hay sắp sửa đạt được sự khai sáng, chúng ta không quan tâm đến tương lai gì cả. Bạn không thấy được vẻ đẹp của nó. Vậy là cái trí không còn đang chiếu rọi bất kỳ điều gì trong thời gian.

Lúc này bởi vì đã phát biểu tất cả những điều đó, liệu tôi có thể, liệu cái trí có thể, mà thực sự là người quan sát, không chỉ người quan sát bằng thị lực, hai mắt và vân vân, nhưng liệu cái trí có thể quan sát mà không tách rời? Lúc này bạn hiểu rõ chứ? Bạn đang theo kịp chứ? Không có sự tách

rời? Mà là, người quan sát và vật được quan sát. Bởi vì chỉ có vật được quan sát, không còn người quan sát. Tôi tự hỏi liệu bạn có nắm được tất cả những điều này?

Lúc này chúng ta hãy thâm nhập người quan sát là gì – nếu bạn có năng lượng để tiếp tục sự thâm nhập này. Người quan sát là gì? Chắc chắn người quan sát là quá khứ – quá khứ, là ngày hôm qua hay cách đây vài giây, hay quá khứ của nhiều, nhiều, nhiều năm, nhiều năm như một thực thể bị quy định có văn hóa, sống trong một văn hóa đặc biệt. Đúng chứ? Người quan sát là quá khứ. Người quan sát là tổng thể của những trải nghiệm quá khứ. Người quan sát là hiểu biết – đúng chứ? Khi tôi nói, “Tôi bắt bạn bởi vì tôi đã gặp bạn ngày hôm qua”, khi tôi nói, “Tôi là một người Ấn giáo, Thiên chúa giáo, Tin lành, Cộng sản, Hồi giáo” – nó là quá khứ, tôi đã bị quy định trong văn hoá mà tôi đã được nuôi dưỡng. Vì vậy người quan sát là quá khứ. Đúng chứ? Điều này rõ ràng, đúng chứ? Bạn cần tranh luận sự thật này à? Người quan sát ở trong lãnh vực của thời gian – giải thích nó một cách phức tạp thêm một tí. Người quan sát là quá khứ, mà qua hiện tại được bổ sung sang tương lai. Và tương lai vẫn là người quan sát. Không phải sao? Khi anh ấy nói, “Tôi sẽ là điều đó”, anh ấy đã chiếu rọi “điều đó” từ hiểu biết quá khứ, hoặc là vui thú, đau khổ, phiền muộn hoặc là hài lòng, sợ hãi và vân vân, và nói, “tôi phải trở thành điều đó”. Có nghĩa là, quá khứ đang lướt qua hiện tại và bị bổ sung, tương lai, là một chiếu rọi của quá khứ. Đúng chứ? Vì vậy người quan sát là quá khứ. Đó là, bạn sống trong quá khứ – đúng chứ? Chỉ cần suy nghĩ về điều đó. Bạn là quá khứ và bạn sống trong quá khứ. Và đó là sống của bạn. Đúng chứ? Những kỷ niệm quá khứ, những vui thú quá khứ, những hồi tưởng quá khứ, những sự việc bạn đã tận hưởng – và những thất bại, không thành công, đau khổ, mọi thứ đều trong quá khứ. Và qua hai mắt của

người quan sát bạn bắt đầu nhận xét hiện tại, sự việc đang sống, đang chuyển động. Đúng chứ? Liệu chúng ta đang cùng nhau thâm nhập?

Vậy là, khi tôi nhìn vào chính tôi, tôi đang nhìn bằng hai mắt của quá khứ, và vì vậy tôi chỉ trích, bênh vực, đánh giá, và nói, “Điều này đúng, sai, tốt, xấu” tùy theo văn hoá, truyền thống, hiểu biết, trải nghiệm mà người quan sát đã thu lượm được. Thế là nó ngăn cản sự quan sát về sự việc đang sống, mà là “cái tôi”. Và “cái tôi” đó có lẽ không là cái tôi gì cả. Tôi chỉ biết “cái tôi” như quá khứ. Tôi không hiểu liệu bạn đang nắm bắt điều này? Khi người Hồi giáo nói rằng anh ấy là một người Hồi giáo, anh ấy là quá khứ, bị quy định bởi văn hoá mà anh ấy đã được nuôi dưỡng. Hay người Thiên chúa giáo, người Cộng sản. Bạn theo kịp chứ? Toàn sự việc đều được đặt nền tảng trên điều này. Vì vậy khi chúng ta nói về sống chúng ta đang nói về sống trong quá khứ. Và thế là có xung đột giữa quá khứ và hiện tại, bởi vì tôi bị quy định như một người Hồi giáo, hay Thượng đế biết cái gì, tôi không thể gặp gỡ hiện tại đang sống, mà đòi hỏi rằng tôi phải phá vỡ tình trạng bị quy định của tôi. Và tình trạng bị quy định của tôi được nuôi dưỡng một cách cố ý bởi người cha của tôi, ông bà của tôi, bạn biết không, giam cầm tôi trong nhà tù chật hẹp của niềm tin của họ, truyền thống của họ, của những ranh mảnh của họ, của đau khổ của họ. Đúng chứ? Đây là điều gì chúng ta luôn luôn đang làm, không chỉ là tình trạng bị quy định bởi quá khứ, văn hóa mà chúng ta đã sống, mà còn bởi mọi biến cố, trải nghiệm, đang xảy ra, chúng ta đang sống trong quá khứ. Tôi thấy một cảnh hoàng hôn đẹp và tôi nói, “Tuyệt vời làm sao, hãy nhìn ánh sáng, những cái bóng, những tia sáng mặt trời, ánh sáng màu xanh, những quả đồi” – và nó được lưu trữ và kỷ niệm đó hành động vào ngày mai, nói rằng, “Tôi phải nhìn mặt trời đó lại, khám phá vẻ đẹp đó

lại”. Và thế là tôi không thể khám phá nó, tôi đấu tranh để khám phá nó – đi đến một viện bảo tàng – bạn theo kịp không? Toàn gánh xiếc bắt đầu.

Lúc này, liệu tôi có thể nhìn vào chính tôi ~~lặng~~ hai mắt không bao giờ bị ô ứ bởi thời gian? Thời gian bao hàm sự phân tích, thời gian bao hàm sự bám chặt vào quá khứ, thời gian bao hàm toàn qui trình của mơ mộng, hồi tưởng, tập hợp quá khứ và bám chặt nó – tất cả việc đó. Liệu tôi có thể nhìn vào chính tôi mà không có hai mắt của thời gian? Hãy đặt ra câu hỏi đó cho chính bạn. Đừng nói rằng bạn có thể, hay bạn không thể. Bạn không biết đâu. Và khi bạn nhìn vào chính bạn mà không có hai mắt của thời gian, vậy thì còn cái gì nữa để nhìn hay không? Làm ơn đừng trả lời tôi. Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Tôi đã nhìn vào chính tôi ~~lặng~~ chất lượng, bản chất lẫn cấu trúc của thời gian, quá khứ. Tôi đã nhìn vào chính tôi qua hai mắt của quá khứ. Tôi không có hai mắt khác để nhìn. Tôi đã nhìn vào chính tôi như một người Thiên chúa giáo, hay một cái gì đó khác, mà là quá khứ. Vì vậy hai mắt của tôi không có khả năng nhìn vào chính tôi, vào “cái gì là”, mà không có thời gian, mà là quá khứ. Đúng chứ? Lúc này tôi đang đặt ra một câu hỏi, đó là: liệu hai mắt có thể quan sát mà không có quá khứ?

Lúc này hãy cho phép tôi ~~gửi~~ thích khác đi: Tôi có một hình ảnh về chính tôi, không phải chỉ được tạo ra bởi văn hoá trong đó tôi đã sống mà còn bởi tôi cũng có hình ảnh đặc biệt riêng về chính tôi, tách khỏi văn hoá, đúng chứ? Chúng ta có rất nhiều hình ảnh, tôi có một hình ảnh về bạn, tôi có một hình ảnh về người vợ của tôi, con cái của tôi, người lãnh đạo chính trị của tôi, vị giáo sĩ của tôi, và tôi có một hình ảnh về điều gì tôi nên là, điều gì tôi không nên là, và tôi có một hình ảnh mà văn hoá đã áp đặt vào tôi. Vì vậy tôi có vô số những hình ảnh. Bạn không có chúng hay sao? Không à?

Khán giả: Có chứ.

Krishnamurti: Rất vui! Lúc này làm thế nào bạn nhìn mà không có một hình ảnh? Bởi vì nếu bạn nhìn bằng một hình ảnh nó là một biến dạng – rõ ràng như thế. Đúng chứ? Nếu tôi nhìn bạn bằng một hình ảnh mà tôi có về bạn, mà đã được đặt vào chung bởi vì ngày hôm qua bạn tức giận tôi. Bạn tức giận tôi ngày hôm qua và sự tức giận đó đã tạo ra một hình ảnh về bạn. Đúng chứ? Rằng bạn không còn là người bạn của tôi nữa, bạn xấu xa, bạn là như thế này hay thế kia. Lúc này hình ảnh đó gây biến dạng sự nhận biết khi tôi gặp lại bạn lần sau. Đúng chứ? Vì vậy cái hình ảnh đó là quá khứ, và tất cả những hình ảnh của tôi là quá khứ. Và tôi không dám xóa sạch tất cả những hình ảnh kia bởi vì tôi không biết nó sẽ là gì nếu không có một hình ảnh. Thế là tôi bám vào một hay hai hình ảnh. Thế là cái trí lệ thuộc vào một hình ảnh cho sự hiện diện của nó. Tôi tự hỏi liệu bạn theo kịp tất cả điều này? Vì vậy liệu cái trí có thể quan sát mà không có bất kỳ hình ảnh nào – mà không có bất kỳ hình ảnh nào về cái cây, đám mây, những quả đồi, những dòng nước đang chảy, hình ảnh người vợ của tôi, con cái của tôi, người chồng của tôi, cô tôi, không có bất kỳ hình ảnh nào trong liên hệ. Chính hình ảnh mới tạo ra xung đột trong liên hệ. Đúng chứ? Tôi không thể hòa thuận với vợ tôi bởi vì cô ấy đã dọa nạt tôi. Điều đó đã được xây dựng ngày này sang ngày khác, hình ảnh đó, hình ảnh đó ngăn cản bất kỳ loại liên hệ nào; có lẽ chúng ta ngủ chung với nhau, điều đó không liên quan. Và có một trận chiến. Vì vậy, liệu cái trí có thể nhìn, quan sát mà không có bất kỳ hình ảnh nào của thời gian, bất kỳ hình ảnh nào mà đã được tập hợp vào chung bởi thời gian? Điều đó có nghĩa liệu cái trí quan sát mà không có bất kỳ hình ảnh nào? Điều đó có nghĩa quan sát mà không có người quan sát, mà là quá khứ,

mà là “cái tôi”? Liệu tôi có thể nhìn bạn mà không có “cái tôi” như một thực thể bị quy định? Bạn đang thâm nhập tất cả điều này chứ?

Người hỏi: Không thể được?

Krishnamurti: Không thể được à? Làm thế nào bạn biết rằng không thể được? Khoảnh khắc bạn nói không thể được, thế là bạn đã tự khoá chặt chính bạn rồi. Và nếu bạn nói rằng có thể được, nó cũng đang tự khoá chặt chính bạn. Nhưng nếu bạn nói rằng, chúng ta hãy khám phá, chúng ta hãy thâm nhập, chúng ta hãy thâm nhập nó, vậy thì bạn sẽ phát giác rằng cái trí có thể quan sát mà không có hai mặt của thời gian. Và khi nó quan sát như thế, có gì ở đó để được quan sát? Tôi đã bắt đầu học hành về chính tôi – tôi đã thâm nhập tất cả những điều có thể xảy ra được, phân tích, tất cả điều đó, và tôi thấy rằng người quan sát là quá khứ. Điều này phức tạp nhiều hơn, người quan sát – người ta có thể thâm nhập nhiều hơn về nó nhưng từng này đã đủ rồi. Tôi thấy người quan sát là quá khứ, và cái trí sống trong quá khứ, bởi vì bộ não được tiến hóa trong thời gian, mà là quá khứ. Và trong quá khứ có sự an toàn. Đúng chứ? Ngôi nhà của tôi, người vợ của tôi, niềm tin của tôi, giai cấp của tôi, vị trí của tôi, danh tiếng của tôi, cái tôi nhỏ xíu đáng nguyên rủa của tôi – trong đó có sự an toàn, sự bảo đảm vô cùng. Và tôi đang hỏi, liệu cái trí có thể qua n sát mà không có những thứ này? Và nếu nó quan sát thì còn có gì để thấy, ngoại trừ những quả đồi, những bông hoa, những màu sắc, con người – bạn theo kịp chứ? Liệu còn có gì trong tôi để được quan sát? Vậy là cái trí hoàn toàn được tự do. Và bạn nói rằng, mấu chốt của được tự do đó là gì? Mấu chốt là: một cái trí như thế không có xung đột. Và một cái trí như thế hoàn toàn bất động và an bình,

không còn bạo lực. Và một cái trí như thế có thể sáng tạo một văn hoá mới mẻ – một văn hoá mới mẻ không phải một văn hoá đối nghịch của cái cũ kỹ, nhưng một văn hoá tuyệt đối mới mẻ, nơi chúng ta sẽ không còn xung đột gì cả. Người ta phải khám phá điều đó, không phải như một lý thuyết, như một câu phát biểu bằng từ ngữ, nhưng như một sự kiện thực sự trong chính người ta rằng cái trí có thể quan sát tổng thể và vì vậy không có hai mắt của quá khứ và vì vậy cái trí là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn.

Lúc này bạn muốn bàn luận câu hỏi này mà chúng ta đã nói về nó hay không?

Người hỏi: Tôi nghĩ rằng tất cả chúng ta đều thấy sự nguy hiểm của những hình ảnh này. Nhưng tại những thời điểm nào đó những hình ảnh nào đó lại cần thiết – nếu ai đó đâm ông bằng một con dao hình ảnh này sẽ giúp đỡ ông bởi vì nó sẽ cứu mạng sống của ông. Vì vậy làm thế nào chúng ta có thể chọn lựa giữa những hình ảnh hữu ích và không hữu ích này?

Krishnamurti: Người hỏi nói rằng tất cả chúng ta sống bằng những hình ảnh. Một số là hữu ích, có lẽ cần thiết, phòng vệ, những số khác lại không. Hình ảnh của một con cọp, khi bạn ở trong rừng, bảo vệ phần nào cho bạn. Và hình ảnh bạn có về người bạn, người vợ, con cái của bạn, hay bất kỳ hình ảnh gì, hình ảnh đó hủy diệt sự liên hệ. Lúc này làm thế nào người ta có thể chọn lựa giữa hai hình ảnh này? Những hình ảnh cần phải giữ lại, và những hình ảnh không cần phải giữ lại. Bạn nắm được điều này chứ? Bạn đã hiểu rõ câu hỏi chứ? Những hình ảnh nào tôi nên giữ lại, và những hình ảnh nào tôi nên xóa bỏ? Người hỏi nói, những hình ảnh, một số chúng dùng để tự phòng vệ, bảo vệ người ta, một số khác lại

phá hoại. Lúc này tôi sẽ chọn lựa như thế nào đây? Đúng chứ? Tôi không biết. Chúng ta sẽ khám phá.

Trước hết, tại sao bạn chọn lựa? Làm ơn hãy lắng nghe câu hỏi của tôi. Tại sao chúng ta chọn lựa? Cấu trúc, bản chất của sự chọn lựa là gì? Tôi chọn lựa chỉ khi nào tôi bị hoang mang. Đúng chứ? Khi có sự rối loạn, khi có sự hoang mang, khi không có gì rõ ràng. Vậy thì tôi nói rằng, “Tôi không biết phải làm gì, có lẽ tôi sẽ làm việc này”. Đúng chứ? Khi bạn thấy cái gì đó rất rõ ràng, không còn chọn lựa nữa. Phải không? Chỉ một cái trí bị hoang mang mới chọn lựa. Và chúng ta đã chọn lựa những sự việc lạ kỳ nhất trong sống. Chúng ta gọi điều đó là tự do, sự chọn lựa – chọn lựa những người chính trị của bạn – bạn tuân theo – chọn lựa cái này hay cái kia. Và tôi nói với chính mình, tại sao tôi phải chọn lựa? Tôi đang đến nghi vấn đó, thưa bạn, hãy thâm nhập thăm thẳm điều này cùng tôi. Tại sao tôi phải chọn lựa? Tôi chọn lựa giữa hai món đồ, hai vật liệu, nhưng đó không phải điều gì chúng ta đang nói. Chúng ta đang nói về sự chọn lựa mà là kết quả của sự hoang mang, không rõ ràng, lẫn lộn, vậy thì tôi phải chọn lựa; điều đó thể hiện một cái trí rất rõ ràng không có sự chọn lựa. Đúng chứ? Lúc này, cái trí của bạn không bị hoang mang hay sao? Tôi đang ấp cận nghi vấn đó, thưa bạn. Hãy thâm nhập nó từng bước một. Cái trí của bạn có bị hoang mang? Chắc chắn có, ngược lại bạn sẽ không ngồi ở đây. Và từ sự hoang mang đó bạn chọn lựa và thế là gia tăng thêm sự hoang mang.

Vì vậy bạn nói, tôi có quá nhiều hình ảnh, một số dùng để tự phòng vệ, một số khác lại không cần thiết. Liệu có bất kỳ chọn lựa nào ở đó? Hãy lắng nghe cẩn thận. Liệu sự chọn lựa cần thiết ở đó? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Tôi có nhiều, nhiều, nhiều hình ảnh về mọi thứ, những quan điểm, những đánh giá, những thẩm định, tôi càng có nhiều ý kiến

bao nhiêu tôi càng nghĩ rằng cái trí của tôi càng rõ ràng bấy nhiêu. Và những hình ảnh tôi có rất phong phú. Và tôi hỏi những hình ảnh nào trong số này là quan trọng, có liên quan và những hình ảnh nào lại không quan trọng? Lúc này tại sao tôi phải chọn lựa? Sự chọn lựa chỉ nảy sinh khi tôi bị hoang mang về những hình ảnh nào tôi phải giữ lại, về những hình ảnh nào tôi phải loại bỏ. Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Hãy bám sát nó, hãy thâm nhập thăm thẳm điều này. Tôi chọn lựa khi tôi không biết những hình ảnh nào tôi phải loại bỏ. Lúc này thực thể mà đang chọn lựa là ai? Chắc chắn là hiểu biết. Hiểu biết là quá khứ. Hãy theo kịp điều này. Quá khứ mà đã tạo ra những hình ảnh, hàng tá hình ảnh, chọn lựa cái nào nó sẽ giữ lại và cái nào nó sẽ loại bỏ. Vậy là bạn đang chọn lựa tùy theo quá khứ, và thế là sự chọn lựa của bạn luôn luôn bị hoang mang. Vì vậy đừng chọn lựa. Chờ đã! Chờ đã! Thấy nó. Thấy nó. Đừng chọn lựa. Vậy thì điều gì xảy ra nếu bạn không chọn lựa? Chắc chắn bạn sẽ không bị xe buýt cán qua. Nhưng chính sự chọn lựa, đang chọn lựa, duy trì những hình ảnh. Tôi không biết bạn có hiểu rõ điều này không?

Có chứ, thưa bạn?

Người hỏi: Ông đã nói rằng tất cả chúng tôi đều bị hoang mang nếu không chúng tôi sẽ không hiện diện ở đây.

Krishnamurti: Đó là một phần thôi, thưa bạn. Tiếp tục đi.

Người hỏi: Làm thế nào, nếu tôi bị hoang mang, làm thế nào tôi có thể lắng nghe ông mà không đánh giá mọi điều ông đang nói?

Krishnamurti: Chính xác là như vậy, thưa bạn. Đó là điều gì chúng ta sợ hãi. Người hỏi nói rằng, nếu tôi bị hoang mang,

mà thực sự là như thế, làm thế nào tôi có thể lắng nghe ông một cách rõ ràng – đúng chứ? Nhưng bạn không đang lắng nghe! Đúng chứ?

Người hỏi: Tỉnh thoảng.

Krishnamurti: Chờ đó. Chờ đó. Tỉnh thoảng. Chúng ta không đang nói về tỉnh thoảng, chúng ta đang nói: ngay lúc này liệu bạn đang lắng nghe? Khi bạn đang lắng nghe bằng chú ý, bạn biết chứ, bằng thương yêu, bằng ân cần, bạn biết chứ, khi bạn đang lắng nghe, bạn bị hoang mang à? Chỉ khi nào bạn không đang lắng nghe và bạn lại muốn lắng nghe, vậy thì sự hoang mang nảy sinh. Nhưng ngay khoảnh khắc của lắng nghe – bạn biết không – sự hoang mang ở đâu? Và bởi vì nhớ lại khoảnh khắc đó khi bạn đã lắng nghe quá trọn vẹn, sau đó bạn nói với chính mình, “Tôi vô cùng ao ước rằng tôi có thể có lại sự chú ý đó”. Đợi đã! Vậy thì bạn có xung đột. Đúng chứ? Vậy thì bạn nói rằng, “Làm thế nào trở lại trạng thái lắng nghe đó?” Hãy thấy điều gì đã xảy ra. Ký ức của trạng thái lắng nghe đó vẫn còn lưu giữ và sự kiện thực sự đã qua rồi, vì thế ký ức của bạn sau đó nói rằng, “Tôi phải lắng nghe cẩn thận hơn nữa.” Vì vậy có sự mâu thuẫn. Trái lại nếu bạn lắng nghe trọn vẹn, ở ngay khoảnh khắc lắng nghe tổng thể trọn vẹn đó, không có hoang mang. Khoảnh khắc đó là đủ rồi. Đừng cố gắng quay lại nó. Nhặt lại nó mười phút sau. Nhưng nhận biết rằng trong suốt mười phút kia rằng bạn đã không chú ý. Đúng chứ? Liệu bạn nắm bắt tất cả điều này? Được chứ, thưa bạn?

Người hỏi: Văn hóa này mà đang nảy ra từ cái trí bất động đó, liệu nó sẽ được an bình?

Krishnamurti: Tôi không biết, thưa bạn. Đó là giả thuyết. Quý bạn này đặt ra câu hỏi: nếu cái trí của tất cả chúng ta được an bình vậy thì chúng ta sẽ có một văn hóa mới mẻ mà sẽ là một văn hóa của sự an bình tuyệt đối. Bạn thấy cái trí của chúng ta làm việc như thế nào.

Người hỏi: Tôi vẫn chưa nói xong.

Krishnamurti:Ồ, tôi nghe không rõ.

*Người hỏi:*Ồ, nếu . . .

Krishnamurti: Không nếu!

Người hỏi: Liệu con người sẽ xung đột với cấu trúc hiện nay của xã hội?

Krishnamurti: Liệu con người sẽ xung đột với cấu trúc hiện nay của xã hội? Nếu tôi an bình liệu tôi sẽ xung đột với cấu trúc của xã hội? Và tôi có ý nói gì qua từ ngữ “Xung đột với cấu trúc”? Tiếp tục đi, hãy thâm nhập thưa bạn, đừng chờ đợi tôi giải thích nó.

Người hỏi: Xung đột do bởi sự ganh đua?

Krishnamurti: Ganh đua à? Tôi muốn tự thiết lập cho chính tôi, những ý tưởng của tôi, những niềm tin của tôi – bạn theo kịp không? Chính xác đó là điều gì họ đang làm. Không à?

Người hỏi: Thưa ông, nếu ai đó nói rằng, “Hãy cầm khẩu súng này và bắn” – ông nói, “Không”, ông đang ở trong xung đột.

Krishnamurti: Nếu ai đó yêu cầu tôi cầm khẩu súng và bắn người nào đó – tôi sẽ không làm. Câu hỏi là gì?

Người hỏi: Nếu ông nói, “Tôi sẽ không làm” ông đang trong xung đột.

Krishnamurti: Chắc chắn không. Họ sẽ đưa tôi vào tù? Được thôi. Nhưng tôi không xung đột với họ. Nếu một văn hoá thuốc men nói rằng bạn phải sử dụng thuốc men và tôi nói, “Tôi xin đi tôi không muốn uống thuốc” – họ bị xung đột, hay tôi bị xung đột? Tôi không bị. Họ bị xung đột! Máu chót của tất cả điều này là gì?

Người hỏi: Có hai mặt để xung đột.

Krishnamurti: Không. Không có hai mặt. Tôi không muốn có sự xung đột. Tôi, như một con người tôi đã thâm nhập toàn vấn đề của xung đột, bên ngoài lẫn bên trong, và tôi đã thâm nhập nó thăm thẳm và tôi nói – giả sử, nếu tôi loại bỏ hoàn toàn mọi ý thức bạo lực trong tôi – nếu bạn trong xung đột tôi sẽ làm gì? Nếu bạn đánh tôi, nếu bạn yêu cầu tôi cầm một khẩu súng và bắn một ai đó, nếu bạn có bạo lực, nó là vấn đề của bạn, không phải vấn đề của tôi.

Người hỏi: Nếu một người yêu cầu ông bắn một ai đó, ông có thể nói rằng: anh ấy bị xung đột với tôi, tôi không xung đột với anh ấy.

Krishnamurti: Nhưng tôi không xung đột với anh ấy, tại sao tôi phải bắn anh ấy? Chờ tí, chờ tí! Lúc này, ở đây có ai đưa cho tôi một khẩu súng hay không? Bạn không đưa cho tôi một khẩu súng, đúng chứ? Bắn một ai đó? Tại sao vấn đề này

sinh? Bạn thấy vấn đề nảy sinh bởi vì lúc này chúng ta đang bắt đầu phỏng đoán. Bạn sẽ làm gì nếu bạn an bình. Hãy khám phá làm thế nào để sống an bình tư ớc, và rồi thì câu hỏi sẽ được trả lời sau.

Người hỏi: Liệu xung đột đến từ sự tưởng tượng?

Krishnamurti: Khi hai người cãi cọ, nó đến từ sự tưởng tượng à? Hãy nhìn! Hãy quan sát nó. Tôi ~~quyến~~ **quyến** luyện bạn. Quyến luyện, lệ thuộc bạn. Đúng chứ? Lệ thuộc theo cảm xúc, tâm lý, vật chất, tình dục, kinh tế. Tôi lệ thuộc bạn. Và vào một sáng đẹp trời bạn nói, “Đi đi” với tôi. “Tôi thích người nào khác”. Vậy là xung đột nảy sinh. Đúng chứ? Đó là sự tưởng tượng sao? Đó là một sự kiện bởi vì tôi lệ thuộc bạn để có tình bằng hữu và vân vân và vân vân. Và khi bạn quay lại chống đối tôi, tôi bị lạc lõng. Đó không là sự tưởng tượng. Đó là một sự kiện thực sự. Vậy thì tôi bắt đầu khám phá tại sao tôi lại lệ thuộc bạn. Tôi muốn khám phá. Lại nữa đó là tôi muốn khám phá bởi vì nó là bộ phận của hiểu rõ về chính tôi, bạn hiểu không, tại sao tôi lại lệ thuộc bạn. Hãy chờ tí! Bạn không lệ thuộc bất kỳ ai hay sao? Thuộc tâm lý, bên trong? Liệu bạn có thể hoàn toàn đứng một mình? Thưa bạn, phía bên trong? Bạn không thể đứng một mình vì bạn cần người đưa sữa, người đưa thư, đường xe lửa, vân vân, vân vân, nhưng phía bên trong hoàn toàn một mình, không bị lệ thuộc.

Vì vậy tôi phải khám phá tại sao tôi bị lệ thuộc. Tại sao? Trước hết, tôi bị cô độc. Tôi không biết làm thế nào vượt khỏi tình trạng cô độc này. Tôi kinh hãi nó. Thăm thẳm bên trong tôi không có câu trả lời làm thế nào giải quyết sự việc khủng khiếp này mà được gọi là cô độc. Bạn không biết tất cả điều này sao? Vì thế, khi không biết làm thế nào để giải quyết nó, tôi tự quyến luyện vào những con người, vào

những ý tưởng, vào những nhóm người, vào những hoạt động, bạn biết không, vào việc biểu tình, vào việc leo núi và mọi chuyện như thế. Nếu tôi có thể giải quyết hoàn toàn vấn đề cô độc này để cho ý tưởng đó không còn hiện diện nữa. Lúc này làm thế nào tôi vượt khỏi cái sự việc khủng khiếp này mà con người đã luôn luôn đấu tranh phía bên trong, bởi vì bị cô độc, không đầy đủ, không trọn vẹn, anh ấy nói, có Thượng đế, có cái này, có cái kia, chiếu rọi một tác nhân bên ngoài. Vậy thì làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi tình trạng cô độc này? Liệu bạn muốn thâm nhập nó? Bạn có mệt mỏi không, mười hai giờ kém mười lăm rồi đó.

Chúng ta nên ngừng ở đây. Tôi nghĩ đây là một vấn đề quá phức tạp. Đó là, làm thế nào chính cái trí được tự do khỏi gánh nặng khủng khiếp của điều gì nó gọi là tình trạng cô độc này. Bạn có khi nào nhận ra điều gì chúng ta làm từ tình trạng cô độc này? Những kinh hoàng nào chúng ta phạm phải? Chúng ta sẽ thâm nhập vấn đề này lần sau.

SAANEN

Ngày 22 tháng 7 năm 1971

CÔ ĐỘC

Luôn bận tâm đến mình. Liên hệ. Hành động trong liên hệ và sống hàng ngày. Những hình ảnh gây tách rời : hiểu rõ sự tạo tác hình ảnh. “Tự quan tâm là hình ảnh chính của tôi”. Liên hệ không xung đột có nghĩa tình yêu.

Những câu hỏi: *Liệu cái tôi có thể có sự đam mê không động cơ? Những hình ảnh; ma túy và những chất kích thích . . .*

Chúng ta có thể cùng nhau tiếp tục nói chuyện về chủ đề chúng ta đã ngừng lại ngày hôm trước? Chúng ta đang cùng nhau nói về trật tự. Tôi nghĩ chúng ta đã thâm nhập nó khá thông suốt. Và tiếp theo chúng ta đã thâm nhập vấn đề của trật tự bên trong chính chúng ta, không chỉ phía bên ngoài mà còn ở phía bên trong. Không thể có trật tự bên trong, và tất nhiên phía bên ngoài, nếu không có hiểu rõ về chính mình. Và lần trước chúng ta đã thâm nhập vấn đề đó khi chúng ta gặp gỡ ở đây. Chúng ta đang nói về cô độc, và

tôi nghĩ hiểu rõ toàn vấn đề của cô độc là điều rất quan trọng. Tôi nghĩ hầu hết chúng ta đều nhận ra rằng chúng ta là, khi chúng ta dám đối diện nó, những con người tách rời, cô độc kinh khủng. Và nếu chúng ta có ý thức, hay không ý thức, nhận biết nó, chúng ta muốn tẩu thoát khỏi nó bởi vì chúng ta không biết cái gì đằng sau nó, cái gì xuyên suốt nó và vượt khỏi nó. Và bởi vì sợ hãi chúng ta tẩu thoát khỏi nó qua quyền luyện, qua hoạt động, qua mọi hình thức giải trí thuộc thế gian hoặc thuộc tôn giáo. Tôi nghĩ điều này khá rõ ràng khi người ta quan sát nó trong chính người ta. Chúng ta, qua hoạt động hàng ngày của chúng ta, qua những thái độ và cách suy nghĩ của chúng ta, chúng ta tự tách rời chính chúng ta, mặc dù chúng ta có lẽ có sự liên hệ mật thiết nhưng chúng ta luôn luôn đang vận hành, đang suy nghĩ về chính chúng ta. Và kết quả của nó là – nếu bạn có thể thâm nhập, vì sắp tới đây chúng ta sẽ – nhiều cô lập, cô độc hơn, lệ thuộc nhiều hơn vào những sự việc bên ngoài, quyền luyện nhiều hơn và cuối cùng sự đau khổ từ nó. Tôi không hiểu liệu bạn có nhận biết tất cả điều này? Và sáng nay có lẽ, vì chúng ta đang ngồi đây trong một giờ hay hơn nữa, chúng ta có thể nhận biết, nếu bạn muốn, cái sự việc được gọi là cô lập, cô độc này trong những liên hệ, những quyền luyện, lệ thuộc và đau khổ của chúng ta. Đây là điều gì luôn luôn đang xảy ra, nếu người ta có quan sát, vô tận trong chính chúng ta.

Hoạt động của chúng ta là tự cho mình là trung tâm. Chúng ta đang suy nghĩ vô tận về chính chúng ta, chúng ta mạnh khoẻ như thế nào, hay không mạnh khoẻ, rằng chúng ta phải thiên định, ngồi đúng cách, rằng chúng ta phải hoàn thiện, chúng ta phải thay đổi, chúng ta phải có việc làm tốt hơn, nhiều tiền bạc hơn, sự liên hệ tốt hơn – tôi và của tôi – bạn theo kịp chứ? Cái vòng tròn vĩnh viễn, cái vòng tròn hiểm độc mà mãi mãi đang xảy ra. Tôi đang ngồi cạnh

Thượng đế – dĩ nhiên là phía bên phải! Và tôi đạt được sự khai sáng. Tôi phải thành tựu điều này hay điều kia trong sống này. Chúng ta luôn luôn quan tâm và hiến dâng cho chính chúng ta. Và đi nữa đó là một sự kiện rõ ràng hàng ngày. Và từ sự quan tâm đó những hoạt động của chúng ta, dù chúng ta đi đến văn phòng, nhà máy, bất kỳ hoạt động nào chúng ta thực hiện, thuộc xã hội, đều quan tâm đến sự thịnh vượng của thế giới – nó luôn luôn là tôi và thế giới. Tự quan tâm này tạo ra, qua công việc hàng ngày của nó, những lao dịch hàng ngày, sự liên hệ hàng ngày, một qui trình gây cô lập. Lại nữa tôi nghĩ điều này khá rõ ràng. Và sự cô lập này kết thúc, nếu người ta thâm nhập nó thăm thẳm và thông suốt, thâm nhập vào một cảm giác của cô độc, hoàn toàn bị cô độc, bị cô lập, không có bất kỳ liên quan nào với bất kỳ thứ gì, mặc dù bạn có lẽ đang ở trong một đám đông người, hay ngồi bên cạnh người bạn của bạn, bỗng nhiên nó ập vào bạn cảm giác của cô độc này, cái ý thức hoàn toàn bị cắt đứt khỏi sự liên hệ này. Tôi không hiểu liệu bạn có nhận biết nó? Có chứ? Hay đây là điều gì đó mà bạn không có hiểu biết?

Nếu bạn nhận biết nó, và trở nên ý thức, đang biết nó, nó đó kìa, chúng ta cố gắng tẩu thoát khỏi nó, đúng chứ? – công việc, cầu nhàu, suy nghĩ về thiên định như một tẩu thoát. Tất cả việc này, đúng không, thể hiện rằng cái trí, dù nó là gì chẳng nữa, nông cạn, hay sâu thẳm, hay hời hợt, hay chỉ trôi buộc trong hiểu biết công nghệ, cái trí luôn luôn đang bận tâm đến chính nó, phải tự cắt đứt nó khỏi mọi hình thức của liên hệ. Và liên hệ là sự việc quan trọng nhất trong sống, bởi vì nếu chúng ta không có sự liên hệ đúng đắn với một người – làm ơn lắng nghe điều này – nếu chúng ta không có sự liên hệ đúng đắn với một người, bạn không thể có sự liên hệ đúng đắn với bất kỳ người nào khác, bạn có thể tưởng tượng bạn sẽ có liên hệ tốt hơn với một người khác, nhưng nó

chỉ là một liên hệ tưởng tượng bằng từ ngữ. Nhưng nếu bạn hiểu rõ sự liên hệ là gì, sự liên hệ giữa hai con người và thế là sự liên hệ với phần còn lại của thế giới, vậy thì sự cô lập, sự cô độc cùng tất cả đau khổ của nó, hoàn toàn có một ý nghĩa khác hẳn.

Vì vậy sự liên hệ là gì? Chúng ta sẽ quay lại sau khi xác nhận sự liên hệ là gì, để cố gắng khám phá tại sao con người lại quá cô độc như thế, muốn được thương yêu, không có tình yêu, tự tách rời chính họ, cả phần cơ thể và tâm lý, và thế là trở thành loạn thần kinh. Bạn không gặp quá nhiều người bị loạn thần kinh kỳ lạ hay sao? Dĩ nhiên gồm cả chính chúng ta, không phải những người khác! Một chút mất cân bằng, cố định vào một cá tính đặc biệt nào đó. Tất cả việc này nảy sinh, dường như đối với tôi, nếu bạn thâm nhập nó cẩn thận và thâm nhập nó, từ sự thiếu vắng hoàn toàn của sự liên hệ đúng đắn.

Vì vậy trước khi chúng ta bắt đầu hiểu rõ làm thế nào kết thúc được sự cô độc này, sự đau khổ này, sự phiền muộn lẫn lo âu thuộc sự hiện diện của con người này, người ta phải thâm nhập vấn đề của sự liên hệ này. Có liên hệ có nghĩa gì? Chúng ta có liên hệ gì với một người khác? Hay chúng ta nghĩ rằng chúng ta có, mặc dù suy nghĩ khẳng định rằng chúng ta có liên hệ nhưng thật ra có lẽ chúng ta chẳng có liên hệ gì cả bởi vì nếu – lại nữa nó có vẻ – nếu chúng ta không khám phá rằng một con người có thể sống với một người khác, thân mật hay không, tình dục hay không, nếu người ta không khám phá một cách sâu thẳm sự thật của sự liên hệ, có vẻ chắc chắn những con người phải chầm dút trong đau khổ, trong hoang mang và trong xung đột, dù họ đến nhà thờ, dù họ tin tưởng Thượng đế, dù họ làm công tác xã hội, hay dù họ chấp nhận những hình thức tin tưởng khác nhau và mọi chuyện như thế, việc đó hoàn toàn không giá trị

gì cả nếu những con người đã không thiết lập được giữa chính họ một liên hệ mà trong đó không có xung đột nào cả. Và liệu điều đó có thể được? Liệu bạn và tôi có thể, có lẽ bạn có thể có một liên hệ rất tốt cùng tôi, bởi vì tôi sẽ ở đây đến tuần tới hay tuần sau nữa, và nó chấm dứt. Nhưng liệu bạn có một liên hệ đúng đắn – có lẽ chúng ta không nên dùng từ ngữ “đúng đắn” – một liên hệ cùng một người khác, và sự liên hệ này có ý nghĩa gì? Liệu có thể có một liên hệ giữa hai con người nếu mỗi người cứ bận tâm về chính anh ấy, nếu mỗi người chỉ quan tâm đến những tham vọng, những buồn rầu, những lo âu riêng của anh ấy, vị trí trong thế giới của anh ấy, tiếng tăm của anh ấy – bạn biết tất cả những điều xuẩn ngốc đó mà con người trải qua hay không? Khi một con người bị trói buộc trong mạng lưới đó, liệu anh ấy có bất kỳ sự liên hệ nào với một người khác hay không?

Làm ơn hãy thâm nhập nó và chúng ta sẽ thâm nhập nó bởi vì chúng ta đang cùng nhau chia sẻ sự việc này, chúng ta không chỉ đang lắng nghe một bài giảng đạo buổi sáng. Liệu bạn biết câu chuyện của những bài giảng: một ngày một người thầy đã giảng thuyết trong nhiều năm trước một số ít khán giả được chọn lựa. Vào một ngày khi ông ấy leo lên bục giảng, ông ấy thấy một con chim nhỏ đến và đậu bên cửa sổ, và nó bắt đầu hát; và nó hát trong vài phút. Hát xong, nó bay đi, và người giảng đạo nói rằng, “Sáng nay bài giảng chấm dứt”. Tôi ước rằng chúng ta có thể làm như vậy ở đây ngay lúc này! Điều đó sẽ tuyệt vời lắm, đúng chứ? Ít ra đối với tôi nó cũng là như vậy.

Vì vậy sự liên hệ là gì? Liệu có thể có một liên hệ nếu mỗi người có một vấn đề, dù tầm thường, dù phức tạp, liệu có một liên hệ khi mỗi người đang theo đuổi sự leo thang vị trí của anh ấy hay không? Liệu có thể có một liên hệ khi mỗi người đang theo đuổi khuynh hướng riêng nhỏ nhoi của anh

ấy? Liệu có một liên hệ khi có tham vọng, tham lam, ganh tị, khi mỗi người có một niềm tin – làm ơn hãy thâm nhập tất cả điều này – một niềm tin mà anh ấy bám vào, hay không? Liệu có thể có bất kỳ liên hệ nào giữa một người đàn ông và một phụ nữ khi một người là người Thiên chúa giáo và người kia là người Tin lành, hay một người Ấn giáo hay một người Phật giáo, đang cố gắng tu hành? Vì vậy sự liên hệ là gì? Bởi vì dường như đối với tôi đó là một trong những sự việc quan trọng nhất trong sống, bởi vì đang sống là liên hệ. Nếu không có sự liên hệ đúng đắn, không có đang sống gì cả, lúc đó chỉ là một chuỗi của những xung đột, hoặc là kết thúc trong lý dị, hoặc trong lý thân, hoặc bị cô lập cùng tất cả những lo âu, những quỵên luyến, những sợ hãi của nó và tất cả những sự việc mà bao hàm trong ý thức của sự cô lập hoàn toàn này. Tôi chắc chắn rằng bạn biết tất cả điều này. Người ta càng già nua bao nhiêu, không ~~nhưng~~ về tuổi tác nhưng còn cả trong quan sát người ta càng nhận ra – tôi phải cẩn thận ở đây, sự quan sát không thuộc vấn đề của thời gian, tôi phải rút lại từ ngữ đó. Người ta nhận biết rằng trong sống sự liên hệ sinh động biết chừng nào. Và rõ ràng chẳng có bao nhiêu người đã phá sập rào chắn hiện diện giữa chính họ và một người khác. Và muốn phá sập rào chắn này, cùng tất cả những hàm ý trong nó, không chỉ rào chắn vật chất, người ta phải thâm nhập thăm thẳm nghi vấn của hành động này. Đúng chứ? Cùng nhau chúng ta đang thâm nhập?

Hành động là gì? Hành động không là hành động tương lai, hay hành động quá khứ, nhưng đang hành động – nó là kết quả của một kết luận và đang hành động theo kết luận đó à? Hay nó được đặt nền tảng trên niềm tin nào đó và hành động theo niềm tin đó? Hay nó được đặt nền tảng trên trải nghiệm nào đó và hành động theo trải nghiệm và hiểu biết đó? Và nếu nó là như thế, vậy thì hành động luôn luôn

trong quá khứ. Không phải sao? Và vì vậy sự liên hệ của chúng ta luôn luôn trong quá khứ không trong hiện tại. Chúng ta đang gặp gỡ nhau chứ?

Hãy nhìn, nếu tôi có một liên hệ với một người khác, trong liên hệ đó – và sự liên hệ là hành động, rõ ràng như thế, trong liên hệ đó qua nhiều ngày, nhiều năm, hay một tuần lễ, tôi đã dựng lên một hình ảnh về cô ấy, hay anh ấy. Và tùy theo hình ảnh tôi đã dựng lên đó, tôi hành động. Và cô ấy hành động tùy theo hình ảnh cô ấy đã dựng lên đó. Và hình ảnh này là sự liên hệ giữa cô ấy và tôi, hay giữa anh ấy và bạn. Đúng chứ? Bạn đang theo kịp tất cả điều này? Làm ơn hãy quan sát những cái trí riêng của các bạn, hoạt động trong liên hệ riêng của bạn và chẳng mấy chốc bạn sẽ khám phá sự thật và giá trị của câu phát biểu này. Sự liên hệ của chúng ta được đặt nền tảng trên những hình ảnh. Đúng chứ? Và làm thế nào có được một liên hệ với người khác nếu nó chỉ là một liên hệ của những hình ảnh? Bạn hiểu chứ? Không à? Được rồi tôi sẽ tiếp tục. Tệ quá! Nếu bạn không hiểu vậy thì bạn không hiểu rõ nó. Điều đó tùy thuộc bạn.

Bởi vì trong sống, tôi quan tâm có được sự liên hệ đúng đắn, một liên hệ không xung đột, và một liên hệ mà tôi không đang sử dụng một người khác, và không đang trục lợi một người khác, hoặc vì tình dục, hoặc vì những lý do vui thú, hay tình bè bạn. Và tôi thấy muốn có một liên hệ như thế mà trong đó tuyệt đối không có xung đột, bởi vì nếu có một xung đột nó hủy diệt bất kỳ hình thức nào của liên hệ, bởi vì tôi phải giải quyết xung đột đó ngay tại trung tâm, không phải ở vòng ngoài. Và tôi chỉ có thể kết thúc xung đột đó bằng cách hiểu rõ hành động, không chỉ trong sự liên hệ mà còn trong đang sống hàng ngày. Tôi muốn khám phá liệu hoạt động của tôi có đang tách rời hay không, đang thiết lập một bức tường quanh chính tôi, lúc tư ờng là tôi quan tâm

đến chính bản thân tôi, đến tương lai của tôi, đến hạnh phúc của tôi, đến sức khoẻ của tôi, đến Thượng đế của tôi, đến niềm tin của tôi, đến thành công của tôi, đến đau khổ của tôi – bạn theo kịp chứ? Hay sự liên hệ của tôi không liên quan gì với chính bản thân tôi? Bạn đang theo kịp chứ? Chính bản thân tôi là trung tâm, và hành động tùy theo cái tôi, tùy theo sự thoả mãn của tôi, vinh quang của tôi, hạnh phúc của tôi, nó phải tách rời. Và nơi nào có sự tách rời, sự cô lập phải có quyền luyến, và lệ thuộc. Và khi có một ngờ vực trong quyền luyến và lệ thuộc đó, vậy thì có đau khổ, và đau khổ hàm ý sự tách rời trong bất kỳ sự liên hệ nào. Tôi thấy điều đó rất rõ ràng, mà không phải bằng từ ngữ, hay bằng trí năng, nhưng thực sự – một sự kiện thực sự.

Vì vậy làm thế nào tôi, người trong nhiều năm đã thiết lập những hình ảnh về chính tôi, và những hình ảnh về một người khác, đã tách rời chính tôi qua hành động, qua niềm tin và vâng vâng, làm thế nào tôi được tự do khỏi những hình ảnh này? Đó là câu hỏi đầu tiên của tôi. Những hình ảnh của Thượng đế của tôi, tôn giáo của tôi, tình trạng bị quy định của tôi, những hình ảnh mà tôi phải đạt được sự nổi danh, hay đạt được sự khai sáng, mà là cùng sự việc, đạt được sự thành công và vì vậy sợ hãi sự thất bại.

Bạn đang thâm nhập tất cả điều này? Vì vậy tôi có nhiều, nhiều hình ảnh về chính bản thân tôi và về bạn, lúc này làm thế nào tôi được tự do khỏi chúng? Liệu giải quyết được nó qua sự phân tích? Chúng ta đã giải thích nó vào ngày trước. Sự kết thúc của những hình ảnh, sự thiết lập của những hình ảnh, liệu nó kết thúc qua qui trình phân tích? Chắc chắn không, mà chúng ta đã thâm nhập vào ngày trước, và tôi sẽ không trình bày lại nó. Vậy thì tôi sẽ phải làm gì đây? Nó là một vấn đề – bạn hiểu chứ – nó là một vấn đề và tôi phải kết thúc được vấn đề đó, không phải để dành nó cho ngày hôm sau. Tôi cũng đã

giải thích về điều đó. Bởi vì nếu tôi không kết thúc vấn đề của tôi ngày hôm nay, ấn đề đó tạo ra vô trật tự, phiền muộn, và bộ não cần trật tự để vận hành một cách lành mạnh và bình thường, không loạn thần kinh. Tôi phải thiết lập trật tự ngay lúc này, suốt ban ngày, ngược lại cái trí của tôi lo âu về nó, có những giấc mộng và mọi chuyện như thế, và không thể mới mẻ sáng hôm sau. Lại nữa chúng ta đã thâm nhập điều đó tại nói chuyện nào đó trước đây rồi. Vậy là tôi phải kết thúc vấn đề của thiết lập những hình ảnh và sự ngăn cản của chúng. Đúng chứ?

Lúc này làm thế nào thực hiện điều này? Bằng cách không tạo tác một hình ảnh siêu nhiên, chắc chắn là vậy. Đúng chứ? Tôi có nhiều hình ảnh – giả sử tôi có, tôi không có hình ảnh nào cả, cảm ơn Thượng đế – giả sử tôi có nhiều hình ảnh, bởi vì không thể giải quyết được chúng, khuynh hướng của tôi là phải được tự do khỏi những hình ảnh này, cái trí tạo tác một hình ảnh siêu nhiên – cái tôi cao hơn, Đại ngã, những dạng khác nhau của những tác nhân bên ngoài, dù rằng những tác nhân bên ngoài thuộc trí năng, hay của người Anh, hay của thế giới Cộng sản, hay thế giới tôn giáo; nếu không tạo ra một hình ảnh cao hơn, phải có sự kết thúc của tất cả những hình ảnh mà tôi đã thu lượm. Lúc này làm thế nào thực hiện được điều này? Tôi hy vọng bạn quan tâm đến điều này. Bởi vì nếu tôi có bất kỳ hình ảnh nào, sẽ không thể nào có được sự liên hệ đúng đắn; bởi vì những hình ảnh gây tách rời, và nơi nào có sự tách rời phải có xung đột, không chỉ thuộc quốc gia nhưng còn giữa những con người. Điều đó rõ ràng. Vì vậy làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi tất cả những hình ảnh mà tôi đã thu lượm trong sống của tôi, để cho cái trí hoàn toàn được tự do và trong sáng, và tươi trẻ để cho nó có thể quan sát mới mẻ lại toàn chuyển động của sống? Đúng chứ?

Lúc này trước hết tôi phải khám phá làm thế nào những hình ảnh này hiện diện được, không qua sự phân tích. Đúng chứ? Đó là, tôi phải học hành quan sát. Lúc này, sự quan sát được đặt nền tảng trên sự phân tích à? Tôi quan sát, tôi thấy. Đó là kết quả của thời gian, của phân tích, của luyện tập à? Hay nó là một động thái bên ngoài của thời gian? Tôi thua cuộc rồi. Tôi vô cùng quan tâm đến điều này bởi vì, bạn thấy rằng con người đã cố gắng vượt khỏi thời gian bằng những ranh mãnh, và họ đã luôn luôn thất bại. Con người đã cố gắng, bởi vì biết rằng anh ấy không thể xóa sạch vô vàn những hình ảnh này, thế là anh ấy đã sáng chế một hình ảnh siêu nhiên, và anh ấy trở thành một nô lệ cho hình ảnh đó và thế là anh ấy không được tự do, dù hình ảnh siêu nhiên đó là một trạng thái hay bất kỳ điều gì, nó vẫn không là sự tự do, nó là một hình ảnh khác. Làm ơn thâm nhập cẩn thận điều này. Và bởi vì vô cùng quan tâm đến sự kết thúc của những hình ảnh, bởi vì chỉ nhờ thế mới có thể có sự liên hệ đúng đắn với một người khác, vậy thì quan tâm của tôi là liệu ngay tức khắc tôi có thể kết thúc tất cả những hình ảnh – không phải thay đổi một hình ảnh này bằng một hình ảnh khác, mà sẽ chẳng dẫn đến đâu cả, dĩ nhiên là như thế. Vì vậy tôi phải khám phá liệu có thể phá vỡ hệ thống máy móc của cái trí mà xây dựng những hình ảnh.

Vì vậy tôi phải thâm nhập sự nhận biết có nghĩa gì – xin lỗi vì đã phải khiến cho vấn đề hơi hơi phức tạp một tí, nhưng không sao đâu. Bởi vì điều đó có thể giải quyết được vấn đề của tôi. Vấn đề của tôi là sự kết thúc tất cả những hình ảnh, bởi vì điều đó trao tặng sự tự do, và nơi nào có tự do nơi đó mới có thể có sự liên hệ đúng đắn, một liên hệ chân thật, mà trong đó mọi hình thức của xung đột đều kết thúc.

Vì vậy trạng thái nhận biết này có nghĩa gì? Nhận biết hàm ý một chú ý mà trong đó không có sự chọn lựa. Tôi

không thể chọn lựa một hình ảnh với một hình ảnh khác. Nếu như thế không có sự kết thúc của hình ảnh đó. Vì vậy tôi phải khám phá điều gì là sự nhận biết mà trong đó không có sự chọn lựa nhưng chỉ có sự quan sát thuần khiết, đang thấy thuần khiết. Chúng ta đang cùng nhau thâm nhập?

Lúc này đang thấy là gì? Tôi quan sát một cái cây, hay một hòn núi, những quả đồi, mặt trăng, những dòng nước đang chảy như thế nào, tôi nhìn ngắm nó như thế nào? Không chỉ có sự quan sát bằng mắt nhưng còn cả cái trí có một hình ảnh về cái cây, đám mây, hòn núi, con sông. Con sông đó có một cái tên, con sông đó tạo ra một âm thanh dễ chịu, hay khó chịu. Tôi luôn luôn đang quan sát, đang nhận biết những sự vật, dựa vào ưa thích hay không ưa thích, dựa vào sự so sánh. Và liệu có thể quan sát, lắng nghe con sông đó mà không có bất kỳ sự chọn lựa nào? Lắng nghe mà không có bất kỳ chống đối, bất kỳ quyến luyến, bất kỳ diễn tả bằng từ ngữ? Làm ơn, bạn thực hiện việc này khi chúng ta đang nói chuyện. Nó là bài tập buổi sáng của bạn. Liệu tôi có thể lắng nghe con sông đó mà không có bất kỳ ý thức của quá khứ? Liệu tôi có thể quan sát nhiều hình ảnh khác nhau này mà không có bất kỳ sự chọn lựa nào, mà có nghĩa không có bất kỳ phê bình chúng, hay quyến luyến chúng, không có bất kỳ ưa thích, chỉ quan sát? Bạn có thể thực hiện được không? Bạn không thể, đúng chứ? Tại sao vậy? Tại sao tôi không thể – làm ơn hãy đặt ra cho bạn câu hỏi đó – tại sao tôi không thể quan sát tất cả những hình ảnh mà tôi có, mà không có bất kỳ thành kiến, không có bất kỳ ưa thích, tại sao? Tại sao tôi không thể làm được? Có phải cái trí của tôi đã quen thuộc với những thành kiến, những ưa thích? Hay nó lười biếng, không đủ năng lượng cần thiết? Hay bởi vì nó thực sự không muốn được tự do khỏi bất kỳ hình ảnh nào nên bám vào một hình ảnh nhỏ xíu đặc trưng riêng của nó? Mà có nghĩa cái trí

khuớc từ thấy sự thật, sự kiện rằng tất cả sự hiện diện là liên hệ, và khi có xung đột trong liên hệ đó vậy thì sống trở thành một đau khổ, một hoang mang, cô độc, bạn biết tất cả những chuyện theo cùng nó.

Vì vậy liệu cái trí thấy sự thật rằng nơi nào có xung đột, không có sự liên hệ – sự thật của nó, sự kiện của nó? – thấy có nghĩa không qua từ ngữ. Lúc này làm thế nào bạn, làm thế nào người ta được tự do khỏi những hình ảnh mà người ta có? Trước hết tôi phải khám phá những hình ảnh hiện diện như thế nào, chúng xảy ra như thế nào, cái hệ thống máy móc của nó là gì. Bạn có thể thấy rằng khi bạn không đang chú ý tại ngay khoảnh khắc của sự liên hệ thực sự, đó là, khi bạn đang nói chuyện, khi bạn đang cầu nhau, khi có sự hung tợn, khi có một lời chửi mắng, ngay khoảnh khắc khi bạn không hoàn toàn chú ý, vậy thì cái hệ thống máy móc của dựng lên một hình ảnh bắt đầu. Đúng chứ? Đó là, khi cái trí không hoàn toàn chú ýit ngay khoảnh khắc của hành động, vậy thì bộ máy của dựng lên những hình ảnh bắt đầu. Đúng chứ? Đó là khi bạn nói điều gì đó với tôi mà tôi không thích, hay tôi thích, và nếu tại ngay khoảnh khắc đó tôi hoàn toàn không chú ý, vậy thì bộ máy đó bắt đầu. Nếu tôi chú ý, nhận biết, vậy thì không có việc dựng lên những hình ảnh. Đúng chứ? Đúng chứ? Mà có nghĩa tại ngay khoảnh khắc khi cái trí hoàn toàn nhận biết, không bị xao nhãng, không bị kinh hãi, hay phủ nhận điều gì đang được nói, tại ngay khoảnh khắc đó khi cái trí hoàn toàn nhận biết, vậy thì không thể có một hình ảnh. Bạn thử việc này, hãy thực hiện nó trong suốt ngày. Vậy thì điều gì xảy ra cho tất cả những hình ảnh mà người ta đã thu lượm? Lúc này tôi đã khám phá làm thế nào để ngăn ngừa việc dựng lên những hình ảnh, nhưng điều gì xảy ra cho tất cả những hình ảnh mà tôi đã thu lượm? Bạn đang theo kịp vấn đề chứ? Bạn làm gì với chúng

đây? Tôi hy vọng bạn đang làm việc chăm chỉ như tôi – được không? Tôi nghi ngờ lắm!

Rõ ràng đây không là vấn đề của bạn, bởi vì nếu đây là vấn đề mãnh liệt, sinh động, thăm thẳm, thực sự của bạn, về sống của bạn, bạn đã khám phá câu trả lời, bạn không đang ngồi ở đó chờ đợi tôi tìm câu trả lời và sau đó bạn sao chép lại. Lúc này điều gì xảy ra cho tất cả những hình ảnh mà bạn đã thu lượm? Bạn biết rằng bạn có nhiều hình ảnh, được che giấu trong cái tủ của cái trí bạn? Và liệu bạn có thể giải quyết tất cả chúng từng chút một, một hình ảnh này sau hình ảnh khác? Và điều đó mất một thời gian vô hạn, đúng chứ? Trong khi bạn đang giải quyết một hình ảnh bạn đang tạo tác một hình ảnh khác, vì vậy không có sự kết thúc cho cái qui trình của dần dần loại bỏ một hình ảnh tiếp theo một hình ảnh khác.

Vì vậy bạn đã khám phá một sự thật, đó là: bạn không thể loại bỏ những hình ảnh từng chút một, cái này qua cái kia; vì vậy phải có một cái trí, bởi vì nó đã hiểu rõ không thể loại bỏ những hình ảnh một cái này qua một cái khác, bởi vì nó đã thấy điều đó, sự thật của nó, vậy thì cái trí, khi nó nhận biết nó đang tạo tác một hình ảnh, trong sự chú ý đó tất cả những hình ảnh khác biến mất. Tôi tự hỏi liệu bạn có hiểu rõ? Bạn nắm bắt nó chứ? Không à.

Như chúng ta đã vừa nói, những hình ảnh được hình thành khi cái trí không chú ý. Là một người hãy nhớ kỹ điều đó. Khi cái trí không chú ý, vậy thì những hình ảnh được hình thành. Và hầu hết cái trí của chúng ta đều không chú ý, không có sự chú ý. Thỉnh thoảng bạn có chú ý, phần thời gian còn lại bạn không chú ý. Trong những thời điểm của không chú ý đó, những hình ảnh được hình thành. Và khi bạn, một cách chú ý, nhận biết một hình ảnh, và một cách chú ý, nhận biết làm thế nào bộ máy vận hành, vậy thì trong

sự chú ý đó tất cả những hình ảnh đều xóa sạch, tất cả những hình ảnh, cả những hình ảnh quá khứ lẫn đang dựng lên những hình ảnh hiện tại. Điều gì quan trọng là trạng thái của chú ý. Đúng chứ? Không phải bạn có bao nhiêu hình ảnh. Tôi tự hỏi liệu bạn hiểu rõ? Làm ơn nắm bắt điều này. Làm ơn hiểu rõ điều này bởi vì đây là điều quan trọng nhất. Tôi sẽ ngồi đây suốt năm tiếng đồng hồ cho đến khi bạn hiểu rõ nó! Bởi vì nếu bạn có thể thực sự nắm bắt điều này một lần, bạn sẽ hiểu rõ toàn bộ máy của cái trí.

Bạn thấy rằng hầu hết chúng ta không thể giải quyết những vấn đề của chúng ta. Chúng ta không biết làm thế nào để giải quyết chúng. Và thế là chúng ta sống cùng chúng, và chúng trở thành thói quen của chúng ta, chúng trở thành giống như một bộ áo giáp mà bạn không thể xuyên thủng được. Và khi bạn có một vấn đề không được giải quyết vậy thì bạn không có năng lượng, năng lượng mà bạn có bị nuốt trọn bởi vấn đề. Và vì vậy bạn không có năng lượng. Và bởi vì không có năng lượng bạn rơi vào thói quen của nó. Vì vậy bạn phải khám phá, nếu bạn nghiêm túc, nếu bạn thực sự muốn sống một sống trong đó không còn xung đột gì cả, bạn phải khám phá làm thế nào kết thúc một vấn đề ngay tức khắc, khẩn cấp, một vấn đề con người. Mà có nghĩa trao toàn chú ý cho vấn đề đó, đó là, không tìm kiếm một đáp án cho vấn đề – làm ơn theo dõi điều này – không tìm kiếm một đáp án cho vấn đề bởi vì nếu bạn đang tìm kiếm một đáp án thế là bạn đang ra khỏi vấn đề, trái lại nếu bạn ở lại cùng vấn đề một cách trọn vẹn và chú ý, vậy thì trong chính vấn đề đó là đáp án, không phải ra khỏi vấn đề.

Hãy nhìn thưa các bạn, hãy cho phép tôi giải thích nó cách khác. Tất cả chúng ta đều biết đau khổ là gì, cả cơ thể lẫn tâm lý, phía bên trong. Sự đau đớn phần cơ thể, người ta có thể giải quyết nó bằng những phương pháp điều trị khác

nhau và không cho phép kỷ niệm của sự đau đớn đó hiện diện. Bạn theo kịp chứ? Lúc này nếu bạn nhận biết sự đau đớn đó, và trong ngay sự nhận biết đó bạn sẽ thấy kỷ niệm của sự đau đớn quá khứ biến mất. Và thế là bạn có năng lượng để gặp gỡ sự đau đớn lần kế tiếp, nếu bạn có nó, sự đau đớn cơ thể. Theo tâm lý tất cả chúng ta đều đã chịu đựng đau khổ trong những mức độ khác nhau, mãnh liệt nhiều hơn, hay ít hơn, chúng ta đã trải qua đau khổ của loại này hay loại khác. Theo bản năng khi chúng ta tải qua đau khổ chúng ta muốn chạy trốn nó – nhà thờ, giải trí, thượng đế, bóng đá, bạn biết rồi, bất kỳ thứ gì để tẩu thoát khỏi nó, đọc sách – tôi sẽ không nói tất cả những điều vô lý chúng ta làm. Lúc này nếu cái trí có chú ý, và không chạy trốn trạng thái đau khổ, vậy thì bạn sẽ thấy từ chú ý hoàn toàn đó không chỉ có năng lượng, mà có nghĩa đam mê, nhưng cũng kết thúc sự chịu đựng đau khổ. Trong cùng cách như vậy, tất cả những hình ảnh có thể kết thúc ngay tức khắc khi không có ưa thích về bất kỳ hình ảnh nào. Điều này rất quan trọng: khi không có ưa thích về bất kỳ hình ảnh nào. Bởi vì bạn không có ưa thích, bạn không có thành kiến, vậy thì bạn chú ý, vậy thì bạn thấy. Trong sự quan sát đó không chỉ có sự hiểu rõ của việc dựng lên những hình ảnh nhưng còn cả sự kết thúc của tất cả những hình ảnh. Nếu bạn đã không nhận được nó, tệ quá, tôi phải tiếp tục.

Vậy là tôi thấy sự quan trọng của liên hệ, và có thể có một liên hệ mà không có bất kỳ xung đột, mà có nghĩa tình yêu. Tình yêu không là hình ảnh. Tình yêu không là vui thú. Tình yêu không là ham muốn. Tình yêu không là cái gì đó phải được vun quén, nó không bị lệ thuộc vào ký ức. Và liệu tôi có thể sống một sống, sống hàng ngày, mà không có bất kỳ ý thức nào của tự quan tâm về chính mình? Tự quan tâm về chính mình là hình ảnh căn bản của tôi. Đúng chứ? Liệu

tôi có thể sống mà không có bất kỳ hình ảnh căn bản nào, và thế là hành động, mà không tạo ra sự tách rời, cô độc và đau khổ? Đúng chứ?

Lúc này bạn muốn nói chuyện, bàn luận? Có chứ thưa bạn?

Người hỏi: Khi người ta nhìn vào phía bên trong, và dường như trải nghiệm một đam mê sâu thẳm muốn hiểu rõ, không động cơ, nhưng bằng chút ít chân thật ông phát giác rằng thật ra cảm thấy này là một ao ước để có sự trải nghiệm của sự thật và thế là liệu cái tôi có thể, mà hôm nay tất cả chúng ta đều biết, trải nghiệm sự đam mê không lý do và dường như cốt lõi này và thấy sự khác biệt cốt lõi của hai cảm thấy đó?

Krishnamurti: Bạn cho phép tôi chờ một chút nhé ? Tôi sẽ dịch lại nó chốc lát nữa. Tôi sẽ lặp lại câu hỏi đó là gì. Chúng ta hãy nghĩ một tí nhé, nếu bạn không phiền.

Người hỏi nói – làm ơn trả lại tôi nếu tôi lặp lại không đúng – người hỏi đưa ra câu hỏi: cái ngã, cái tôi, muốn trải nghiệm cái gì đó là sự thật, cái gì đó vượt khỏi cái tôi. Người hỏi đặt ra câu hỏi: liệu cái ngã, cái tôi, có thể trải nghiệm sự thật? Đúng chứ thưa bạn? Đó là một phần của câu hỏi, đúng chứ?

Người hỏi: Liệu chúng ta có thể có sự đam mê không động cơ mà cần thiết để nhận biết sự thật?

Krishnamurti: Liệu cái tôi có thể có – tôi đang lặp lại câu hỏi – sự đam mê không động cơ, mà một mình nó có thể sáng tạo sự nhận biết sự thật? Đúng chứ? Liệu cái tôi có thể có sự đam mê mãnh liệt, mà cần thiết, sự đam mê, năng lượng, sức

sống, thôi thúc mãnh liệt đó, để hiểu rõ, nhận biết *cái đó* mà không thuộc cái tôi – đúng chứ?

Lúc này trước hết, cái tôi là gì? Khi bạn nói “cái tôi”, khi bạn nói: “cái tôi”, liệu tôi có thể trải nghiệm cái sự việc thực sự, cái sự việc lạ thường, “cái tôi” đó là gì? Bạn nghĩ “cái tôi” đó là gì? “Cái tôi” đó là kết quả của sự giáo dục của bạn, “cái tôi” đó là kết quả của những xung đột của bạn, những văn hoá của bạn, sự liên hệ của bạn với phần còn lại của thế giới, sự tuyên truyền mà đã nhồi nhét bừa bãi vào cái trí của bạn trong hai ngàn năm hay mười ngàn năm, “cái tôi” đó mà quyến luyến vào đờ đạc của bạn, người vợ của bạn, người chồng của bạn – đúng chứ – “cái tôi” đó nói, “Tôi muốn được hạnh phúc”, “Tôi đã thành tựu” – tất cả điều đó. Nó là “cái tôi”, đúng chứ? Không à? “Cái tôi” mà nói, “Tôi là một người Thiên chúa giáo”, “cái tôi” mà nói, “Tôi là một người Cộng sản” – người Hồi giáo, người Ấn giáo, và tất cả những phân chia khủng khiếp. Lúc này liệu “cái tôi” đó, mà cô lập, mà bởi chính cấu trúc và bản chất của nó bị giới hạn, và vì vậy đang tạo ra sự tách rời, liệu “cái tôi” đó có bất kỳ sự đam mê nào? Nó có thể có đam mê về vui thú, mà khác hẳn đam mê chúng ta đang nói? Rõ ràng như thế phải không. Vì vậy chỉ bằng sự kết thúc của “cái tôi” thì mới có đam mê. Và chỉ một cái trí được tự do khỏi tất cả những thành kiến, những quan điểm, những đánh giá, “bạn nên là gì” – bị quy định – chỉ một cái trí như thế mới có thể có đam mê, mãnh liệt, và vì vậy có thể thấy cái là.

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Bạn nói, vâng. Đó chỉ là một câu nói bằng từ ngữ, hay bạn thực sự thấy sự thật của nó và vì vậy bạn được tự do?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Dĩ nhiên, thưa bạn. Điều đó đúng. Hãy chờ một tí, thưa bạn. Tôi đã hiểu một chút tiếng Tây ban nha, lúc này anh ấy đang làm mất khả năng đó!

Người hỏi: (Tiếp tục bằng tiếng Tây ban nha – không nghe rõ)

Krishnamurti: Bạn nắm bắt nó không, thưa bạn?

Người hỏi: Những hình ảnh này mà ở trong chính chúng tôi gây lãng phí năng lượng.

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Vâng thưa bạn. Điều đó đúng. Ô, Thượng đế ơi! Câu hỏi là: những hình ảnh này mà người ta có, một hay nhiều hình ảnh, liệu chúng gây lãng phí năng lượng? Và thế là tất cả mọi chuyện còn lại của nó. Bạn nói gì đây? Rõ ràng. Nếu tôi có một hình ảnh về chính tôi và đó là sự đối nghịch với hình ảnh của bạn, phải có xung đột và thế là phải có một lãng phí năng lượng, không phải như thế à? Đừng lãng phí thời gian vào điều này.

Người hỏi: Liệu một người được tự do khỏi mọi vấn đề có thể có sự liên hệ với những người đầy những vấn đề?

Krishnamurti: Đúng. Liệu một người được tự do khỏi tất cả những vấn đề có thể, liệu ông ta có thể có bất kỳ sự liên hệ nào với một người đầy những vấn đề? Ô, bạn đã trả lời nó. Bạn đã không trả lời câu hỏi hay sao? Liệu ông ta có thể? Nếu bạn được tự do khỏi những vấn đề, thực sự, không chỉ tưởng tượng, thực sự được tự do khỏi mọi vấn đề mà những

con người có – chết, tình yêu, đau khổ, vui thú – bạn biết rồi, những vấn đề – liệu tôi có thể có bất kỳ sự liên hệ nào với bạn nếu tôi có nhiều vấn đề của tôi? Dĩ nhiên là không. Vậy thì tôi làm gì đây? Bạn không có những vấn đề – hãy lắng nghe điều này – và tôi có những vấn đề, vậy thì tôi làm gì đây? Hoặc là tôi quăng bạn đi, đẩy bạn ra xa, hoặc tôi bắt đầu tôn thờ bạn. Đúng chứ? Tôi đặt bạn lên bệ thờ và nói rằng, “Ồ! Ông ta là một người lạ thường làm sao. Ông ta là một con người lạ thường, ông ta không có những vấn đề”. Và tôi lại có, thế là tôi bắt đầu tôn sùng bạn, tôi bắt đầu theo sau bạn, tôi lắng nghe bất kỳ điều gì bạn nói, hy vọng tôi sẽ giải quyết được những vấn đề của tôi bằng cách theo sau bạn. Mà có nghĩa gì? Tôi sẽ hủy hoại bạn bằng những vấn đề của tôi. Bởi vì tôi quăng bạn ra xa, lúc này tôi chấp nhận bạn bằng cách tôn sùng bạn mà có nghĩa tôi cũng sẽ giết chết bạn.

Người hỏi: Liệu có bất kỳ hy vọng nào cho chúng tôi?

Krishnamurti: Tất cả đều phụ thuộc vào bạn. Nếu bạn nghiêm túc. Nếu bạn thực sự quan tâm thăm thẳm trong giải quyết trọn vẹn những vấn đề của bạn, vậy thì bạn có dư thừa mãnh liệt và sinh lực để giải quyết chúng. Không phải nếu bạn đùa giỡn với chúng một ngày rồi ngày hôm sau lại thâm nhập.

Vâng, thưa bạn?

Người hỏi: (Bằng tiếng Pháp)

Krishnamurti: Vâng, quý bạn kia nói: chúng ta đừng như nhìn mọi thứ từ một khoảng cách, qua một đoạn đường, qua một tầm nhìn hạn hẹp. Đúng chứ? Phải vậy không, thưa bạn?

Người hỏi: Tôi xin phép đặt ra một câu hỏi?

Krishnamurti: Vâng, thưa bạn.

Người hỏi: Krishnaji, lần cuối khi ông ở Amsterdam vào tháng năm, vào cái nói chuyện đầu tiên, có một cậu trai đứng dậy với một vấn đề. Vấn đề thuộc kích thích và ông đã nói – tôi sẽ không cố gắng giúp đỡ bạn bỏ dùng thuốc kích thích – và ông giải thích trong cách này Và toàn hội trường khoảng vài ngàn người đã lắng tâm và sau đó không ai nói một lời. Câu hỏi riêng của một người là: liệu có thể có bất kỳ việc gì thêm mà chúng ta có thể làm để giúp giới trẻ hay không?

Krishnamurti: Quý bạn kia hỏi rằng: chúng ta có thể làm gì để ngăn ngừa những người khác dùng thuốc kích thích? Bạn có dùng thuốc kích thích ở đây không?

Người hỏi: Không.

Krishnamurti: Tôi hiểu câu hỏi của bạn, thưa bạn.

Người hỏi: Chúng tôi uống cà phê, chúng tôi uống rượu.

Krishnamurti: Hãy chờ đã, thưa bạn. Hãy chờ đã. Chúng tôi uống cà phê, chúng tôi uống rượu, chúng tôi hút thuốc lá, chúng tôi làm mọi loại sự việc, kể cả dùng thuốc kích thích, cần sa, cỏ hasish, thuốc phiện và heroin – đúng chứ? Lúc này bạn muốn thâm nhập điều này đúng chứ?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Tốt! Tại sao bạn sử dụng chúng? Cà phê – làm ơn lắng nghe điều này – cà phê, trà, cần sa, heroin, rượu – tại sao? Cà phê, trà là những chất kích thích, đúng chứ? Không à?

Khán giả: Vâng.

Krishnamurti: Tôi bắt. Tôi biết. Tôi không dùng chúng nhưng tôi biết. Cà phê, trà là những chất kích thích. Theo tâm lý bạn có lẽ cần một vài hình thức của kích thích. Đúng không? Một số người cần chúng. Và liệu rượu, thuốc lá cũng giống như dùng thuốc kích thích? Hãy tiếp tục trả lời nó.

Khán giả: Vâng.

Krishnamurti: Chờ tí đã. Bạn nói uống rượu cũng giống như dùng thuốc kích thích.

Người hỏi: Không.

Người hỏi: Có.

Krishnamurti: Hãy chờ. Hãy chờ. Làm ơn đừng đứng về phía này hay phía kia. Một người nói rằng, không, và một người khác lại nói, có. Vậy thì chúng ta ở đâu? Tôi đang hỏi: tại sao chúng ta dùng bất kỳ những thứ này? Có phải bạn cần những chất kích thích hay không? Bạn cần được thúc đẩy, được khuyến khích, được kích thích? Tiếp tục trả lời đi? Bạn đã quá nhanh khi nói, có, lúc này hãy trả lời điều này. Bóng đá, kích thích. Rượu, kích thích. Trà, thuốc lá, heroin, tất cả những thứ còn lại. Tại sao bạn cần chúng?

Người hỏi: Để tẩu thoát.

Krishnamurti: Để tẩu thoát. Uống một cốc rượu và bạn hạnh phúc, vì vậy nó được thực hiện mau lẹ!

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Hãy chờ, hãy chờ. Hãy chờ đã. Vì vậy bạn cần những chất kích thích trong những hình thức khác nhau. Ở đây bạn đang được kích thích bởi tôi, đúng chứ?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Hãy chờ đã. (Tiếng cười). Làm ơn chú ý một chút. Bạn đang bị kích thích bởi người nói đúng chứ? Đừng nói, không, và quý ông này lại nói, có. Làm ơn. Hãy thâm nhập nó. Bạn đang được kích thích? Nếu bạn như thế thì người nói cũng tốt như một viên thuốc. Vậy thì bạn lệ thuộc vào người nói, như bạn lệ thuộc vào thuốc men hay cà phê, trà, và vân vân. Tôi đang hỏi tại sao bạn lệ thuộc, không phải đúng hay sai, hay nên, không nên. Tại sao bạn lệ thuộc vào bất kỳ những chất kích thích này?

Người hỏi: Chúng tôi không trả lời để bênh vực. Chúng tôi có thể thấy nó có hành động như thế và như thế vào chúng tôi, nhưng chúng tôi không cần bị lệ thuộc.

Krishnamurti: Bạn ấy nói rằng, chúng ta có thể thấy hành động của nó nhưng chúng ta không cần bị lệ thuộc. Nhưng bạn bị lệ thuộc khi chất kích thích đó hết tác dụng và bạn cần nhiều kích thích hơn, mà có nghĩa rằng bạn bị lệ thuộc. Tôi có lẽ uống LSD vào buổi sáng và đẹp nó đi, thực hiện một chuyến đi hay bất kỳ việc gì, nhưng nó hạ gục tôi và tôi dùng lại nó vào ngày mốt. Vì vậy tôi lệ thuộc nó. Lúc này tôi đang

hỏi tại sao cái trí con người bị lệ thuộc – làm ơn lắng nghe điều này – lệ thuộc vào ái ân, vào thuốc men, vào rượu, hay bất kỳ hình thức kích thích nào từ bên ngoài. Tất cả việc này là thuộc tâm lý. Đúng chứ. Cà phê, trà có lệ thuộc vật chất bởi vì chúng ta ăn uống không đúng cách, chúng ta sống sai lầm, chúng ta quá buông thả và vân vân và vân vân, chúng ta cần vài hình thức của kích thích. Nhưng tại sao chúng ta muốn bị kích thích trong bất kỳ hình thức khác, thuộc tâm lý? Đó có phải bởi vì trong chính chúng ta, chúng ta quá nghèo khó? Vâng. Đó là như thế, đúng chứ? Bởi vì chúng ta không có những bộ não, có khả năng để làm điều gì đó hoàn toàn khác hẳn, và không lệ thuộc tất cả việc này? Vậy thì nếu bạn lệ thuộc, rượu, cà phê, trà, thuốc kích thích – thuốc kích thích nghiêm trọng hơn rượu hay trà, hay cà phê, bởi vì thuốc kích thích, do điều gì tôi đã được giải thích từ những bác sĩ mà đã nghiên cứu điều này khá thấu đáo, rằng nó hủy hoại những tế bào não.

Người hỏi: Rượu không như thế sao?

Krishnamurti: Hãy đợi. Nó hủy hoại những tế bào não, rượu có thể hủy hoại nó từ từ, rất nhiều năm, nhưng thuốc kích thích lại rất, rất nghiêm trọng bởi vì nó ảnh hưởng đến thể hệ tương lai của bạn, con cái của bạn. Vì vậy nếu bạn nói, “Ồ, tôi không bận tâm điều gì sẽ xảy đến cho cháu chắt của tôi, tôi muốn thoả mãn trong thuốc kích thích” – điều đó chấm dứt sự bàn luận. Nhưng tôi đang nói, điều gì xảy ra cho cái trí của bạn khi bạn lệ thuộc vào cái gì đó, dù nó là cà phê, trà, tình dục, bất kỳ việc gì bạn muốn, vậy một lá cờ?

Người hỏi: Tôi mất sự tự do của tôi.

Krishnamurti: Bạn thấy rằng bạn nói những điều này nhưng bạn không sống cùng nó. Đúng chứ? Nó hủy hoại sự tự do đúng chứ? Nó không, khi bạn lệ thuộc vào thứ gì đó, nó không biến bạn thành một nô lệ cho rượu, bạn phải có rượu, rượu martini, bất kỳ thứ gì bạn uống, hay sao? Vì vậy, dần dần cái trí của bạn trở nên xơ cứng qua sự lệ thuộc. Và vì vậy nó đã được thiết lập, từ xa xưa, ở Ấn độ, rằng bất kỳ con người tôn giáo nào mà thực sự sùng đạo sẽ không bao giờ chạm vào bất kỳ thứ này. Nhưng thưa bạn, bạn không thêm quan tâm. Bạn nói, “Tôi cần sự kích thích”. Bạn biết, có một lần tôi gặp một người đàn ông đã sử dụng nhiều thuốc kích thích, LSD và ông ấy nói: “Tôi đến viện bảo tàng sau khi đã dùng LSD và tôi thấy những màu sắc rực sáng hơn, mọi thứ nổi bật sắc nét hơn, có vẻ đẹp”. Nhưng cái trí dần dần bị hủy hoại, ông ấy có lẽ thấy ánh sáng dễ thương của cảnh hoàng hôn, nhưng cái trí của ông ấy đang bị bào mòn, đang chết dần, chấm dứt, sau một năm hay hai năm ông ấy chỉ còn là một thực thể không còn suy nghĩ. Lúc này nếu bạn thích tất cả loại ngu xuẩn đó, hãy đến với nó. Nhưng nếu bạn không thích nó, hãy hoàn toàn xóa sạch nó khỏi bạn. Tôi nghĩ từng đó là đủ rồi, được chứ?

SAANEN

Ngày 25 tháng 7 năm 1971

SUY NGHĨ VÀ CÁI KHÔNG THỂ ĐO LƯỜNG

Liệu suy nghĩ có thể giải quyết những vấn đề của chúng ta? Chức năng của suy nghĩ. Lãnh vực của suy nghĩ và những chiều rọi của chúng. Liệu cái trí có thể thâm nhập cái không thể đo lường? Yếu tố của ảo tưởng là gì? Sự hãi cơ thể và tinh thần và những tẩu thoát. Cái trí mà liên tục đang học hành.

Câu hỏi: Liệu người ta có thể quan sát mà không có nhận xét và đánh giá? Nhận biết là thấy cái gì đó tổng thể? Liệu từ ngữ có thể được sử dụng để diễn tả một tình trạng không từ ngữ?

Tôi hy vọng sáng nay bạn đã chuẩn bị để thâm nhập điều gì đó mà đòi hỏi nhiều suy nghĩ, và hiểu rõ, không chỉ bằng từ ngữ, thuộc trí năng, mà còn bằng không từ ngữ. Tôi hoàn toàn không biết phải bắt đầu từ đâu bởi vì theo cá nhân tôi muốn thâm nhập điều gì đó mà dường như đối với tôi có nhiều hứng thú và quan trọng, và cần sự suy nghĩ rất sáng suốt, có lý luận, khách quan. Và tôi hy vọng bạn đã chuẩn bị

sẵn sàng cho điều đó. Tôi không biết kết quả của nó sẽ là gì, nhưng chúng ta sẽ cố gắng.

Hầu hết chúng ta đều cảm thấy rằng thế giới quá hỗn loạn – nếu bạn cho phép một kẻ điên khùng tổ chức thế giới anh ấy không thể làm tốt hơn điều gì như hiện nay. Và nhiều người cảm thấy rằng phải có sự thay đổi môi trường sống – thuộc chính trị, kinh tế, ô nhiễm không khí, chấm dứt những chiến tranh, nhiều nghèo đói và cùng lúc lại có giàu có khủng khiếp, sự phân phối không đồng đều và vân vân. Hầu hết chúng ta đều nghĩ rằng trước tiên những điều này phải được thay đổi – thay đổi hoàn toàn phía bên ngoài, môi trường sống, rồi sau đó con người sẽ có thể giải quyết chính anh ấy một cách hợp lý hơn, thông minh hơn. Nhưng tôi nghĩ vấn đề còn sâu thẳm hơn, phức tạp hơn là chỉ thay đổi trong những hoàn cảnh bên ngoài. Tôi nghĩ hầu hết những cái trí có giáo dục và chín chắn – tôi có ý qua từ ngữ *có giáo dục* không phải trong ý nghĩa thông thường của từ ngữ đó, nhưng cái trí mà đã quan sát những biến cố trong thế giới, hành động buông thả của giới trẻ và thái độ rất đạo đức giả của thế hệ già nua – và cái trí chín chắn tạm gọi là có giáo dục, nhận biết rằng vấn đề sâu thẳm hơn nhiều, phức tạp hơn nhiều, cần đến một tiếp cận hoàn toàn khác hẳn đến vấn đề mà bạn quen thuộc.

Tôi hoàn toàn không biết phải bắt đầu từ đâu. Tôi nghĩ đó là một sự thật. Và người ta cũng thấy rằng tất cả nỗ lực này của con người, bên ngoài cũng như bên trong – đi đến mặt trăng và thay đổi chính người ta, cái trí của người ta và quả tim của người ta – chúng ta nghĩ tất cả đều có thể thực hiện được bởi suy nghĩ. Chúng ta đã trao quá nhiều sự quan trọng cho chức năng của suy nghĩ – một cách hợp lý, khách quan, hay không hợp lý, hay loạn thần kinh. Xuyên suốt mọi thời đại, như người ta thấy, suy nghĩ đã đảm trách một vai trò

quan trọng lạ thường. Suy nghĩ có tánh đo lường, và sự đo lường bởi suy nghĩ để tạo ra trật tự và thay đổi này rất bị giới hạn, và rõ ràng đã không thành công – nó có thay đổi nhưng hời hợt và không triệt để. Suy nghĩ, toàn bộ máy của suy nghĩ, đã đảm trách một nhiệm vụ mà đã tạo ra sự quy định hiện nay của thế giới này, tôi nghĩ điều đó không thể phủ nhận được. Và chúng ta nghĩ suy nghĩ có thể thay đổi, không chỉ những biến cố và những sự việc xảy ra phía bên ngoài, và sự ô nhiễm và mọi chuyện như thế, nhưng người ta cũng nghĩ rằng bằng cách sử dụng cẩn thận suy nghĩ người ta có thể thay đổi tình trạng bị quy định của con người, phương cách hành động, phương cách sống của con người. Và lại nữa điều đó rất rõ ràng: rằng suy nghĩ có cần thiết để mang lại trật tự trong thế giới. Đó là, nếu suy nghĩ được tổ chức, được suy nghĩ một cách cẩn thận, khách quan, lành mạnh, chúng ta nghĩ có thể thay đổi môi trường sống; và môi trường sống cùng sự ô nhiễm, nghèo đói của nó và tất cả mọi chuyện như thế cần đến những thay đổi lớn lao. Lại nữa tôi nghĩ điều đó rất rõ ràng. Và toàn thế giới công nghệ trong đó chúng ta sống đều đặt nền tảng trên suy nghĩ cùng sự đo lường của nó. Và suy nghĩ chỉ có thể vận hành khi có không gian. Suy nghĩ tạo ra không gian riêng của nó – không gian là ~~thi~~ gian, khoảng cách từ đây đến đó, sự đo lường. Và toàn thế giới hiện đại được xây dựng dựa vào đó. Đúng chứ?

Tôi có thể tiếp tục được chứ? Và sự đo lường, mà là chính bản chất của suy nghĩ, cùng không gian của nó, rõ ràng là rất, rất bị giới hạn, bởi vì suy nghĩ bị quy định. Suy nghĩ là sự phản ứng của toàn ký ức, mà là quá khứ; sự phản ứng đến quá khứ khi nó bị thách thức là suy nghĩ. Đúng chứ? Bạn đang theo cùng tôi chứ? Hay tôi đang nói chuyện một mình đây?

Và rõ ràng suy nghĩ không kết thúc được chiến tranh. Trái lại suy nghĩ đã nuôi dưỡng những chiến tranh, sự phân chia, cả về tôn giáo, kinh tế, xã hội và văn hóa. Trong chính nó suy nghĩ là nguyên nhân của sự phân chia. Và chức năng của suy nghĩ là gì – suy nghĩ là sự phản hồi của hiểu biết, và hiểu biết luôn luôn ở trong quá khứ. Từ hiểu biết đó suy nghĩ có thể chiếu rọi tương lai, đang bổ sung qua những hoạt động của hiện tại. Đúng chứ? Và bởi vì hiểu biết của nó, suy nghĩ có thể chiếu rọi một tương lai của thế giới nên là gì. Như rõ ràng thế giới nên là gì không bao giờ xảy ra được. Những người triết lý, những người thầy tạm gọi là tôn giáo, đã chiếu rọi một thế giới trong tương lai, được đặt nền tảng trên hiểu biết thuộc quá khứ của chúng ta, và đang chiếu rọi cái gì đó từ quá khứ mà sẽ là sự phản ứng đối nghịch hay được bổ sung của quá khứ, và thế là suy nghĩ không bao giờ mang con người lại cùng nhau. Lại nữa đó là một sự thật.

Trái lại suy nghĩ ham muốn được vận hành trong hiểu biết, và nó chỉ có thể vận hành trong hiểu biết, và hiểu biết lại có tính đo lường, suy nghĩ không bao giờ tạo ra sự liên hệ thực sự giữa con người và con người. Đúng chứ? Vì vậy tôi đang tự hỏi: chức năng của hiểu biết là gì, mà là cái đã được biết, mà là quá khứ, sự vận hành của phản ứng đến quá khứ đó, mà là suy nghĩ, trong sống hàng ngày là gì? Đúng chứ? Bạn có khi nào đặt ra câu hỏi này?

Người ta sống dựa vào suy nghĩ, người ta hành động dựa vào suy nghĩ. Tất cả những toan tính của chúng ta, tất cả những liên hệ của chúng ta, và tất cả cách cư xử của chúng ta đều dựa vào suy nghĩ, mà là hiểu biết, và hiểu biết đó là đo lường, trong chừng mực nào đó, nhiều hay rộng lớn, nó là đo lường. Và hiểu biết luôn luôn trong lãnh vực của cái đã được biết. Và liệu con người, liệu bạn và tôi, có thể nhận ra sự quan trọng của hiểu biết và thấy được những giới hạn của nó

và vượt khỏi nó? Đó là vấn đề của tôi – bạn hiểu rõ chứ? Đó là điều gì tôi muốn khám phá. Bởi vì tôi thấy rằng nếu bạn luôn luôn đang vận hành trong lãnh vực của hiểu biết, bạn sẽ luôn luôn là **nhân** g tù nhân, **ắt** bị giới hạn bởi những biên giới chật chội hay mở rộng nào đó mà luôn luôn **đo lường** được. Và vì vậy cái trí sẽ luôn luôn bị giam giữ trong những biên giới của hiểu biết. Đúng chứ? Tôi đang tự hỏi liệu hiểu biết, mà là trải nghiệm, dù được **thâu** lượm trong vài ngày qua, hay trong nhiều, nhiều thế kỷ, liệu cái trí đó có thể làm tự do con người để cho anh ấy có thể vận hành hoàn toàn khác hẳn, để cho anh ấy luôn luôn không đang **ở** trong quá khứ, mà là hiểu biết? Chúng ta có đang gặp gỡ chứ?

Bạn biết câu hỏi này đã được đặt ra hoàn toàn khác hẳn bởi nhiều người thực sự rất nghiêm túc, đặc biệt trong thế giới tôn giáo: liệu con người luôn luôn bị trói buộc bởi thời gian, mà là hiểu biết? Đó là, bị trói buộc vào quá khứ, hiện tại và tương lai. Và họ đã luôn luôn đặt ra câu hỏi này – ít nhất những học giả, những người thông thái, và những đạo sư vĩ đại mà đã nói chuyện với tôi – họ luôn luôn hỏi tôi liệu con người có thể vượt khỏi thời gian – không phải thời gian tưởng tượng thuộc khoa học – bạn đang theo kịp chứ? – nhưng thực sự không là một nô lệ cho thời gian, bởi vì thời gian có thể đo lường được, hiểu biết có thể đo lường được, hành động trong lãnh vực của hiểu biết là đo lường được, và vì vậy nếu con người không tự giải thoát anh ấy khỏi lãnh vực đó, anh ấy sẽ luôn luôn là một nô lệ. Bạn có lẽ trang hoàng lãnh vực đó, bạn có lẽ làm mọi loại sự việc trong lãnh vực đó, biến nó trở nên đẹp đẽ, không bị ô nhiễm – bạn biết đó – không có nghèo đói và vân vân, nhưng anh ấy sẽ luôn luôn sống trong sự giới hạn của lãnh vực đó, mà là thời gian, đo lường, hiểu biết. Đúng chứ? Bạn sẽ tự đặt ra câu hỏi đó cho chính mình chứ? Làm ơn hãy thực hiện! Đó là: liệu con

người vĩnh viễn phải bị trói buộc vào quá khứ cùng những hiểu biết, trải nghiệm và hành động của nó? Nếu anh ấy như thế, anh ấy có thể không bao giờ được tự do. Đúng không? Anh ấy luôn luôn bị quy định và từ tình trạng bị quy định đó anh ấy có lẽ chiếu rọi một ý tưởng của sự tự do, một thiên đàng nơi anh ấy sẽ ngồi bên phải Thượng đế – hay bên tay trái, nó tùy thuộc vào loại niềm tin tôn giáo nào bạn có. Và vì vậy tẩu thoát khỏi sự kiện thực sự của thời gian, bằng cách chiếu rọi một ý tưởng, một niềm tin, một khái niệm, anh ấy có thể tẩu thoát vào một ảo tưởng mà có lẽ là không thời gian, nhưng vẫn còn là một ảo tưởng. Đúng chứ?

Lúc này tôi muốn khám phá liệu con người có thể vận hành trong thế giới này, nhưng lại đang được tự do khỏi thời gian. Có thời gian tuần tự – hôm nay, ngày mai và ngày kia, Thứ ba, Thứ tư, Thứ năm, tuần tới, tháng tới, năm tới. Nếu tôi không có thời gian tuần tự, tôi sẽ nhờ chuyến xe lửa, chuyến xe buýt. Và tôi nhận ra rằng thời gian tuyệt đối phải hiện diện để vận hành, để làm việc gì đó. Và thời gian đó đo lường được. Thời gian luôn luôn đo lường được. Và hành động của thời gian, mà là hiểu biết, là cần thiết; ngược lại tôi không thể nói tiếng Anh, tôi sẽ không thể khám phá nơi nào tôi sống, hay đi xe lửa, đi đến văn phòng, làm việc trong nhà máy và vân vân. Hiểu biết như thời gian và hành động là cần thiết. Và nếu đó là việc duy nhất trong đó tôi sống, và vận hành và chuyển động, tôi bị trói buộc hoàn toàn, tôi là một nô lệ. Và cái trí của tôi quan sát, nhìn, hỏi, và muốn khám phá liệu nó có thể được tự do khỏi chuỗi thời gian này? Đúng chứ? Đó là, tôi nhận thấy hiểu biết là cần thiết – để viết một lá thư, để làm bất kỳ việc gì tôi phải có hiểu biết. Và tôi cũng thấy rằng hiểu biết, vì đo lường được, luôn luôn bị giới hạn. Và cái trí phản kháng chống lại ý tưởng là một nô lệ của thời gian – thời gian là truyền thống, thế hệ già nua hơn, thế hệ trẻ

hơn, khoảng cách giữa già và trẻ, tất cả điều đó là thời gian. Và khi bị trói buộc trong điều đó cái trí phản kháng chống lại toàn ý tưởng của sống trong một văn hóa được đặt nền tảng trên suy nghĩ, và thời gian, và hiểu biết. Đúng chứ? Tôi nghĩ rằng tôi đã giải thích đầy đủ.

Lúc này tôi muốn khám phá – cái trí muốn khám phá liệu nó có thể vượt khỏi thời gian? Đó là, thâm nhập cái vô hạn, mà có khoảng không gian riêng của nó, và sống trong thế giới đó và vận hành cùng sự hiểu biết? Sống trong một thế giới tuyệt đối không đo lường, tự do khỏi thời gian, và tuy nhiên vẫn vận hành cùng thời gian, cùng hiểu biết, cùng tất cả thành tựu công nghệ mà suy nghĩ đã sáng chế? Bạn đang nắm rõ quan điểm của tôi chứ? Không à? Đây là một câu hỏi rất quan trọng phải đặt ra. Và những người tôn giáo, vì không thể thâm nhập vào cái gì đó mà không đo lường được, đã sáng chế ra một khái niệm về tự do, mà là một ảo tưởng bởi vì khái niệm đó là kết quả của suy nghĩ, và vì vậy vẫn còn ở trong lãnh vực của thời gian và hiểu biết.

Lúc này liệu tôi có thể, cái trí này có thể thâm nhập chất lượng và bản chất của cái vô hạn, khi biết rất rõ rằng bất kỳ hình thức nào của ảo tưởng, một chiếu rọi của suy nghĩ, vẫn còn nằm trong lãnh vực của thời gian và thế là hiểu biết? Vì vậy cái trí phải hoàn toàn được tự do khỏi bất kỳ chuyển động nào mà có lẽ tạo ra ảo tưởng. Bạn có đang theo kịp điều này? Bởi vì rất dễ dàng để tưởng tượng người ta ở trong một thế giới không thời gian và mê đắm trong nó, bị loạn thần kinh, có những ảo tưởng kỳ dị, và nghĩ rằng bạn đã có được Thượng đế bên tay phải! Tất cả điều đó là ảo tưởng. Vì vậy điều gì gây ra ảo tưởng? Bạn theo kịp không? Điều gì tạo ra ảo tưởng? Sự lừa dối, một cái trí bị bệnh tâm thần phân liệt, tách rời, loạn thần kinh. Đúng chứ? Điều gì tạo ra một ảo tưởng như thế? Yếu tố của ảo tưởng là gì? Chúng ta đang

cùng nhau thâm nhập? Tôi xin phép tiếp tục chứ? Tôi biết, tôi biết, bạn muốn tôi tiếp tục và bạn chỉ lắng nghe. Làm ơn, đừng làm việc đó, không vui gì đâu. Bởi vì bạn phải thực hiện việc này, bạn biết không, thực sự làm nó, đó là tự nhận biết cho chính bạn rất rõ ràng sự giới hạn, sự nô lệ, vào hiểu biết. Và tuyệt đối cần thiết phải nhận biết điều đó, trái lại bạn không thể làm điều gì cả.

Và cũng ý thức, nhận biết rằng, người ta có thể tự lừa dối mình một cách rất kỳ lạ, tưởng tượng rằng bạn có những tầm nhìn lạ thường và tất cả những ngu xuẩn đó. Vì vậy người ta phải thâm nhập nghi vấn này rất, rất cẩn thận. Trước hết không được tự lừa dối chính mình trong ~~đ~~ kỳ tình huống nào, không đạo đức giả, không có những tiêu chuẩn hai mặt, tiêu chuẩn riêng tư và tiêu chuẩn công chúng, nói một điều và làm một điều khác, suy nghĩ điều gì đó và nói điều gì đó khác. Điều đó đòi hỏi sự chân thật vô cùng, mà có nghĩa tôi phải khám phá điều gì là yếu tố mà tạo ra, gây ra trong cái trí, sự lừa dối, đạo đức giả, nói hai lời, ảo tưởng, những biến dạng loạn thần kinh khác nhau. Nếu cái trí không rất rõ ràng về bất kỳ sự biến dạng nào, nó không thể thâm nhập cái vô hạn. Đúng chứ?

Vì vậy bạn nghĩ điều gì mang lại những ảo tưởng – những ảo tưởng của cái vô hạn, những ảo tưởng của một ý thức lớn lao rằng bạn đã khám phá sự thật, rằng bạn đã nắm được trong bàn tay của bạn tất cả sự khai sáng – bạn biết rồi – những sự việc, những qui trình loạn thần kinh mà người ta có? Điều gì là nguyên nhân, mà không phân tích, tự thấy cho chính mình rất rõ ràng nơi nào sự biến dạng xảy ra? Sự biến dạng là đạo đức giả, sự biến dạng là tưởng tượng, nơi nào sự tưởng tượng không nên len lỏi vào. Nó có thể được, sự tưởng tượng khi bạn vẽ một bức tranh, khi viết một bài thơ, viết một quyển sách, một quyển tiểu thuyết, một truyện trình

thám, nhưng nếu bạn sử dụng tưởng tượng và nói rằng “Cái vô hạn đó hiện diện”, vậy thì bạn bị trói buộc. Đúng chứ? Vì vậy tôi phải khám phá yếu tố của ảo tưởng, biến dạng – không phải chỉ khám phá mà còn phải được hoàn toàn tự do khỏi nó. Đúng chứ? Bạn đã đặt ra câu hỏi này cho chính bạn chưa? Không có những tiêu chuẩn hai mặt, sống cá nhân và sống công chúng, nói chuyện nước đôi, tin tưởng một điều và làm một điều khác, là một người Thiên chúa giáo với tất cả những ý tưởng và huyền thoại về Chúa Jesus và tất cả điều đó, và cùng lúc – bạn biết đó – lại bạo lực, hung hăng, thú tính và vân vân, nói về tình huynh đệ và hiến dâng cho chủ nghĩa quốc gia, cho những phân chia. Vì vậy tất cả điều này là những thể hiện của sự biến dạng.

Và tôi muốn khám phá liệu cái trí có thể hoàn toàn được tự do khỏi bất kỳ yếu tố nào gây biến dạng? Đúng chứ? Lúc này điều gì gây biến dạng cái trí? Tôi được phép thâm nhập nó chứ? Yếu tố của sự biến dạng là suy nghĩ. Đó là, suy nghĩ nuôi dưỡng sợ hãi, giống như suy nghĩ nuôi dưỡng vui thú. Suy nghĩ nói, “Tôi phải thâm nhập vào tình trạng không thời gian đó bởi vì nó hứa hẹn sự tự do và có lẽ có cái gì đó hơn thế nữa cho tôi”. Nó muốn thành tựu, nó muốn đạt được, bởi vì có lẽ bạn có trải nghiệm lạ thường hơn ở đó? Đúng chứ? Thế là suy nghĩ, mà là hiểu biết, khi nó vận hành hợp lý, khách quan, thông minh, không là một yếu tố gây biến dạng. Đúng chứ? Muốn đi đến mặt trăng – nếu bạn loạn thần kinh bạn không thể đi đến mặt trăng, nếu bạn là một chuyên viên loạn thần kinh trong công nghệ bạn không thể sắp đặt mọi vật vào cùng nhau. Nhưng khi bạn đến được mặt trăng bạn vẫn còn là người Nga hay người Mỹ, mà là loạn thần kinh, và ở đó bạn cầm một lá cờ hay làm tất cả những sự việc trẻ con, ngu xuẩn, mà vẫn là hành động của suy nghĩ. Bạn theo kịp tất cả điều này chứ?

Vì vậy yếu tố chính – làm ơn lắng nghe điều này – yếu tố của biến dạng là sợ hãi và sự đòi hỏi vui thú qua sự thỏa mãn. Đúng chứ? Vì vậy cái trí phải hoàn toàn được tự do khỏi sợ hãi. Nó có thể được hay không? Đừng nói được hay không được. Bạn không biết gì cả. Chúng ta hãy thâm nhập. Làm ơn thấy sự quan trọng của mấu chốt này. Yếu tố của biến dạng là sợ hãi. Yếu tố của biến dạng là sự đòi hỏi vui thú, thỏa mãn, thụ hưởng, sự đòi hỏi – không phải chính vui thú nhưng sự đòi hỏi có vui thú – bạn đang theo kịp tất cả điều này – tất cả những cấu trúc tôn giáo đạo đức của chúng ta đều được đặt nền tảng trên đó. Vì vậy tôi đang tự hỏi chính mình: liệu cái trí này, cái trí con người, cái trí con người mà là kết quả của thời gian, mà cùng bộ não của nó là toàn nội dung của ký ức, bao quát hay giới hạn, nông cạn hay rộng rãi, có thể đo lường được, liệu cái trí này có thể hoàn toàn được tự do khỏi sợ hãi, nếu không sự biến dạng xảy ra?

Lúc này, có sợ hãi thuộc cơ thể – sợ hãi những cơn rần, bóng tối, những cơn thú hoang, không ở trong cánh rừng mà còn trong văn minh, sợ hãi cái không biết được, sợ hãi mất đi điều gì người ta có, sợ hãi chết, sợ hãi không được thương yêu, sợ hãi không đạt được, sợ hãi không thành tựu, không trở thành, sợ hãi cô độc, sợ hãi không có những liên hệ – bạn theo kịp không? – sợ hãi. Chính những sợ hãi rất, rất nhỏ, những sợ hãi cơ thể và những sợ hãi phức tạp nhiều hơn và nhiều hơn, những sợ hãi thuộc tâm lý; bắt đầu bằng sợ hãi cơ thể và dần dần thâm nhập vào những sợ hãi phức tạp hơn. Liệu cái trí có thể được tự do khỏi tất cả những sợ hãi, không chỉ ở mức độ tầng ý thức bên ngoài mà còn ở mức độ sâu thẳm hơn? Đúng chứ?

Tôi phải khám phá điều này. Cái trí phải thật tàn nhẫn để khám phá điều này, ngược lại tôi đi vào một thế giới của ảo tưởng, biến dạng. Những sợ hãi thuộc cơ thể, đó là, những

đau đớn thuộc cơ thể, bệnh tật, sức khỏe kém, tất cả chúng ta đều biết những đau đớn cơ thể, và những đau đớn cơ thể để lại một kỷ niệm, đúng chứ? Đúng chứ? Tuần trước tôi bị đau răng nhiều, hay bất kỳ việc gì, và đau đớn đó đã để lại một dấu vết trong bộ não và ký ức của nó – làm ơn hãy thâm nhập điều này – và ký ức đó, mà là suy nghĩ, nói rằng “Tôi không được có đau đớn đó vào ngày mai hay tuần tới. Vì Thượng đế hãy cẩn thận. Hãy làm những việc đúng đắn, ăn uống đúng cách, hãy tỉnh táo”. Suy nghĩ đang suy nghĩ về sự đau đớn của quá khứ chiếu rọi vào sự đau đớn của tương lai, và do đó sợ hãi tương lai. Đúng chứ? Bạn đang thâm nhập điều này? Nó rất đơn giản. Lúc này khi sự đau đớn cơ thể xảy ra, tình cờ xảy ra, hãy sống cùng nó và kết thúc nó và không chuyển nó đi. Nếu bạn chuyển nó đi, vậy thì sợ hãi len lỏi vào. Đúng chứ? Đó là, tôi đã gặp phải sự đau đớn quá chừng cách đây vài ngày, hay cách đây một tháng, và tôi thấy sự quan trọng khi không có sợ hãi. Đó là sự đòi hỏi mãnh liệt, đang sống của tôi, rằng phải không có sợ hãi, luôn luôn nhớ điều đó – bạn biết, đang canh chừng nó. Khi sự đau đớn xảy ra, hãy kết thúc nó, trải qua trọn vẹn cùng nó – không đồng hóa cùng nó và tiếp tục chuyển nó đi, nhưng hãy kết thúc nó. Và muốn kết thúc sự đau đớn đã qua rồi đó, bạn phải sống cùng nó, phải không, không nói rằng, “Thượng đế ơi, làm thế nào tôi có thể thoát khỏi nó thật mau lẹ?” Tự thương xót – bạn biết mọi điều vô lý vây quanh sự đau đớn. Liệu bạn có thể làm tất cả điều này? Không à? Liệu bạn có thể, khi bạn có đau đớn, sống cùng nó, không phàn nàn, không làm bất kỳ điều gì cần thiết để kết thúc sự đau đớn, và khi sự đau đớn qua rồi nó chấm dứt, không mang nó theo cùng. Suy nghĩ chuyển nó đi tiếp, chứ không phải sự đau đớn. Sự đau đớn kết thúc nhưng suy nghĩ, mà là sự phản hồi của ký ức, ký ức đó đã được thiết lập khi bạn có đau đớn và nói bạn không được có nó, khi bạn

có đau đớn liệu nó không thể dựng lên ký ức được không? Đúng chứ? Liệu bạn có thể thực hiện được việc đó? Bạn biết điều này có nghĩa gì không? Hoàn toàn nhận biết khi bạn có đau đớn. Chú ý trọn vẹn và không thả nó đi. Đúng chứ? Hãy thực hiện nó nếu bạn hứng thú.

Vì vậy bạn biết làm thế nào để tiếp xúc cùng những sợ hãi thuộc cơ thể. Không đặt thành vấn đề sự đau đớn đó đang hành hạ đến chừng nào. Tiếp theo có mọi loại sợ hãi thuộc tâm lý mà còn phức tạp hơn nhiều. Lại nữa sự phức tạp bị gây ra bởi suy nghĩ. Tôi muốn là một người vĩ đại và tôi không là một người vĩ đại. Và có sự đau khổ của không là vĩ đại. Tôi cảm thấy thấp kém ghê lắm bởi vì tôi đã tự so sánh chính tôi với một ai đó mà tôi nghĩ là giỏi giang hơn và tôi cảm thấy tôi thấp kém, và thế là tôi đau khổ từ việc đó, mà là tất cả sự đo lường của suy nghĩ. Đúng chứ? Và tôi sợ hãi chết, kết thúc tất cả những sự việc tôi sở hữu. Chúng ta sẽ thâm nhập điều đó vào một lần khác, toàn vấn đề của nó. Bạn biết toàn bộ sự phức tạp thuộc tâm lý của suy nghĩ – suy nghĩ luôn luôn muốn được bảo đảm và luôn luôn sợ hãi cái không chắc chắn, luôn luôn muốn thành tựu, vì biết rằng nó có lẽ thất bại. Và thế là có một trận chiến giữa hành động của suy nghĩ và chính suy nghĩ – bạn đang thâm nhập tất cả điều này.

Vì vậy, liệu sợ hãi có thể hoàn toàn kết thúc? Đang ngồi ở đây lắng nghe người nói, tại khoảnh khắc hiện tại này bạn không bị sợ hãi, không có sợ hãi bởi vì bạn đang lắng nghe. Và bạn không thể gọi lên sự sợ hãi, mà sẽ là điều giả tạo. Nhưng bạn có thể hiểu rằng khi bạn quyền luyến hay lệ thuộc, lệ thuộc và quyền luyến này được đặt nền tảng trên sự sợ hãi. Thế là, chắc chắn bạn có thể nhận ra những quyền luyến của bạn, những lệ thuộc của bạn, thuộc tâm lý đang lệ thuộc vào người vợ của bạn, người chồng của bạn, quyền sách của bạn hay bất kỳ thứ gì. Và nếu bạn quan sát một cách

chặt chẽ sự quyến luyến đó, nhìn ngắm nó, vậy là bạn sẽ khám phá trong sự quyến luyến đó có gốc rễ của nó, mà là sợ hãi, không thể ở một mình, đang muốn sự bầu bạn – bạn biết tất cả những công việc của nó, cảm thấy nghèo khó, thiếu thốn, bạn biết rồi, đang lệ thuộc người nào đó. Đó kìa, bạn thấy toàn cấu trúc của sợ hãi. Lúc này liệu bạn có thể, bị lệ thuộc, bị quyến luyến, liệu bạn có thể thấy những bao hàm của sợ hãi trong nó và không quyến luyến, không lệ thuộc một cách tâm lý. Liệu bạn có thể?

Lúc này hãy thử nghiệm. Chúng ta có thể đùa giỡn với những từ ngữ, với những ý tưởng, nhưng khi nó trở thành sự kiện thực sự chúng ta lại thối lui. Vì vậy khi bạn thối lui và không đối diện sự kiện bạn không quan tâm đến sự hiểu rõ về ảo tưởng, thế là bạn thích sống trong ảo tưởng hơn là ra khỏi nó. Đúng chứ? Vì vậy đừng là người đạo đức giả. Tôi ưa thích điều này, tôi ưa thích sống trong một ảo tưởng, trong lừa dối. Hãy đối diện nó. Vậy thì bạn sẽ bắt gặp sợ hãi và vậy thì bạn có thể tẩu thoát nó, bạn có thể sử dụng mọi loại ranh mãnh và mỗi lúc bị loạn thần kinh nhiều hơn, nhưng nếu bạn ưa thích điều đó – hãy ở trong nó, đừng đấu tranh với nó. Bạn hiểu chứ? Bạn càng đấu tranh với nó nhiều bao nhiêu bạn càng có nhiều sợ hãi bấy nhiêu. Nhưng nếu bạn hiểu rõ toàn bản chất của sợ hãi mà là sự lệ thuộc, và tất cả điều đó, và đối diện nó, nhìn ngắm nó, vậy thì khi bạn quan sát bạn không chỉ nhận biết những sợ hãi hời hợt ở tầng ý thức bên ngoài, mà còn cả thâm nhập thăm thẳm những ngõ ngách của cái trí bạn. Bạn đang làm việc này chứ? Thế là sợ hãi kết thúc trọn vẹn, và thế là yếu tố của sự biến dạng kết thúc.

Và nếu bạn đang theo đuổi hay đang đòi hỏi vui thú mà cũng là một yếu tố của ảo tưởng. Tôi không thích vị đạo sư này, nhưng tôi thích vị đạo sư kia. Đạo sư của tôi tốt lành hơn đạo sư của bạn. Tôi sẽ đi đến những ngõ ngách xa xôi

nào đó của thế giới – Ấn độ, Nhật bản hay bất kỳ nước nào – và tìm ra sự thật, sự thật ở ngay góc đường, ở đây, không phải ở đó.

Vì vậy khi có sự đòi hỏi cho vui thú – bạn hiểu rõ không? – tình dục, trong bất kỳ hình thức nào, đây phải là một yếu tố gây biến dạng. Bởi vì vui thú, vui thú, bạn biết rồi, sự thưởng thức, là đúng đắn, đúng chứ? Nó rất đáng yêu, nó rất tốt lành khi thưởng thức bầu trời, mặt trăng, những đám mây, những quả đồi, những cái bóng – bạn biết không – có những sự vật đẹp đẽ, quả đất. Nhưng cái trí – suy nghĩ nói, “Tôi phải có nó nhiều hơn và nhiều hơn và nhiều hơn. Tôi phải lặp lại vui thú này, sự thưởng thức này, ngày mai tôi phải có nó”. Và tất cả những thói quen của thuốc kích thích, nhậu nhẹt đều được đặt nền tảng trên điều này – bạn biết rồi – tất cả. Mà lại nữa là hoạt động của suy nghĩ. Khi thấy hòn núi trong ánh hoàng hôn, những đỉnh núi tuyết và những cái bóng trong thung lũng tối đen, và đang thưởng thức nó đầy đam mê, vẻ đẹp, sự dễ thương của nó, ánh sáng mềm dịu, sau đó suy nghĩ nói, “Tôi phải có điều đó lại vào ngày mai. Nó quá đẹp”. Thế là suy nghĩ đang đòi hỏi vui thú, theo đuổi trải nghiệm của hoàng hôn đó trên những quả đồi kia, và duy trì kỷ niệm. Và lần tới bạn thấy hoàng hôn mà ký ức được củng cố thêm. Vì vậy sợ hãi và vui thú là những yếu tố gây biến dạng – những đòi hỏi của vui thú và sợ hãi là những yếu tố gây biến dạng. Đúng chứ? Liệu cái trí có thể nhìn ngắm hoàng hôn đó, sống trọn vẹn cùng nó tại ngay khoảnh khắc đó, chấm dứt nó và bắt đầu lại vào ngày mai? Bạn theo kịp chứ? Để cho cái trí luôn luôn được tự do khỏi cái đã được biết. Bạn đang thâm nhập tất cả điều này? Mặc dù cái đã được biết phải được sử dụng nhưng nó luôn luôn được tự do. Đúng chứ?

Vậy là có một tự do, mà không đo lường được. Bạn có thể không bao giờ nói, “Tôi được tự do” – bạn hiểu không, đó là một kinh tởm. Mọi điều bạn có thể thâm nhập là chức năng của suy nghĩ trong hiểu biết và liệu có bất kỳ hành động nào mà không đo lường được, không ở trong lãnh vực của cái đã được biết? Bạn đang học hành liên tục. Một cái trí đang học hành liên tục không có sợ hãi và thế là một cái trí như thế có thể thâm nhập vào cái không thể đo lường được.

Các bạn có muốn đưa ra bất kỳ câu hỏi nào?

Người hỏi: Liệu người ta có thể quan sát mà không có bất kỳ đánh giá, mà không có bất kỳ nhận xét, mà không có bất kỳ thành kiến? Liệu điều đó có thể được, hay nó chỉ là một loại ranh mãnh khác của cái trí, một lừa dối? Ông thấy một hòn núi và ông công nhận nó là một hòn núi, không phải một con voi. Chắc chắn, để phân biệt theo cách này, phải có sự nhận xét và đánh giá.

Krishnamurti: Vâng thưa bạn. Vâng thưa bạn. Tôi đã hiểu câu hỏi. Tôi được phép thâm nhập nó chứ? Câu hỏi là: liệu người ta có thể quan sát mà không có bất kỳ đánh giá, không có bất kỳ nhận xét, không có bất kỳ thành kiến, liệu điều đó có thể được, hay điều đó chỉ là một ranh mãnh khác của cái trí, một lừa dối? Bạn thấy một hòn núi và bạn công nhận nó là một hòn núi, nó không phải một con voi.

Người hỏi: Ông thấy nó.

Krishnamurti: Bạn thấy nó. Chờ một chút thưa bạn. Bạn thấy nó nhưng bạn công nhận nó như một hòn núi. Nhưng bạn không nói rằng, “Đó là một con voi”. Nó là một hòn núi. Lúc này hãy chờ một chút. Bạn thấy nó, bạn công nhận nó và

sự công nhận chỉ có thể được khi đã có ký ức được thiết lập như hòn núi. Dĩ nhiên, ngược lại bạn thông thể thấy nó.

Người hỏi: Tôi nhớ hồi còn nhỏ khi tôi đến Thụy sĩ, lần đầu tiên tôi thấy một hòn núi mà không có bất kỳ hồi tưởng nào. Nó rất, rất đẹp.

Krishnamurti: Vâng, thưa bạn. Khi bạn thấy nó lần đầu tiên bạn không nói nó là một hòn núi. Ai đó đã bảo cho bạn biết nó là một hòn núi. Và lần sau bạn thấy nó bạn công nhận nó như một hòn núi.

Người hỏi: Tôi thích nó hơn những sự vật xấu xí.

Krishnamurti: Hãy chờ. Dĩ nhiên, thưa bạn. Bạn thích hòn núi đó hơn tòa nhà xấu xí. Không đặt thành vấn đề nó là gì. Nhưng khi bạn quan sát có toàn qui trình của sự công nhận. Bạn không làm lẫn nó với một ngôi nhà, với một con voi, với một con cá sấu, nó là một hòn núi. Vì vậy, lúc đó vấn đề khó khăn chen vào: quan sát mà không có từ ngữ. Nó là một hòn núi. Tôi thích nó. Tôi không thích nó. Tôi ao ước có một ngôi nhà trên quả đồi đó – bạn theo kịp không – mọi việc như thế. Chỉ quan sát nó. Ở đó, nó khá dễ dàng, đúng chứ? Bởi vì những hòn núi không ảnh hưởng đến sống của bạn. Nhưng người chồng của bạn, người vợ của bạn, người chính trị của bạn, vị giáo sĩ của bạn, người hàng xóm của bạn, người bạn trai của bạn, người bạn gái của bạn, họ có ảnh hưởng đến bạn. Vì vậy bạn không thể nhìn người bạn của bạn, hay cô gái, hay cậu trai mà không có sự đánh giá, mà không có hình ảnh. Đó là nơi vấn đề nảy sinh. Đúng chứ? Liệu bạn có thể nhìn hòn núi, và nhìn người vợ, người chồng, cô gái của bạn hay bất kỳ nhìn vào sự vật gì mà không có bất kỳ hình ảnh

nào, hay không? Hãy xem thử điều gì xảy ra! Nếu bạn có thể nhìn không có một hình ảnh vậy thì bạn đã ng nhìn lần đầu tiên. Đúng chứ? Vậy thì bạn đang nhìn quả đất, những vì sao, những hòn núi, những người chính trị xấu xa và mọi chuyện như thế, lần đầu tiên. Và điều đó có nghĩa hai mắt của bạn trong sáng, không bị chất nặng bởi những kỷ niệm của quá khứ. Đó là tất cả. Liệu bạn có thể nhìn cái cây đó mà không có một hình ảnh của cái cây đó? Bạn hiểu rõ chứ? Hãy thâm nhập nó đi. Hãy thực hiện nó đi. Bạn sẽ khám phá vẻ đẹp tuyệt vời trong nó.

Người hỏi: Nếu ông nhìn theo lối đó, giống như ông nhìn hòn núi, mà không nhận biết một nhà máy gây tác động xấu ra sao cho môi trường của nó, ông không thể hành động.

Krishanmurti: Ồ, vâng, bạn có chứ. Khi bạn nhìn một nhà máy theo lối đó bạn không thể làm gì cả à? Trái lại, nó đang gây ô nhiễm không khí, tất cả sự phun khói đó, bạn biết không, bạn muốn làm việc gì đó. Không thừa bạn, đừng lẫn lộn nó. Hãy thấy nó thật đơn giản. Hãy thực hiện nó và bạn sẽ thấy hành động gì nảy ra từ nó.

Người hỏi: Liệu sự nhận biết là đang thấy cái gì đó một cách tổng thể, và liệu nó là từ từ hay tức khắc?

Krishnamurti: Liệu sự nhận biết – tôi đang diễn giải câu này thừa bạn – liệu sự nhận biết, đang thấy cái gì đó một cách tổng thể, nó là từ từ hay tức khắc? Đó là câu hỏi đúng chứ? Đó là câu hỏi của bạn phải không, thừa bạn? Bạn hiểu rõ câu hỏi? Liệu tôi tự quan sát một cách trọn vẹn, toàn bộ thân tâm đang hiện diện của tôi, mọi phản ứng, mọi sợ hãi, những tận hưởng, theo đuổi vui thú – bạn biết không, tất cả việc đó – tại

một thoáng nhìn, hay tôi phải làm nó từ từ? Đúng không? Bạn nghĩ gì đây? Nếu tôi làm nó từ từ, một ngày nhìn vào một phần của chính tôi, ngày hôm sau vào một phần khác của chính tôi – bạn theo kịp không – từ từ, điều đó được hay không? Điều gì xảy ra? Ngày hôm nay tôi nhìn vào một mảnh của chính tôi và khi tôi nhặt lên một mảnh khác của chính tôi vào ngày mai, sự liên quan của mảnh đầu tiên với mảnh thứ hai là gì? Và trong khoảng chừng giữa sự nhận biết của mảnh đầu tiên đó với mảnh thứ hai, những yếu tố khác đã hiện diện. Và thế là sự thâm nhập và tiếp cận, và quan sát bị phân chia này, dẫn đến nhiều phức tạp, nó không có giá trị. Vì vậy lúc đó câu hỏi của tôi sẽ là: liệu tôi có thể, cái trí này có thể quan sát một cách trọn vẹn, ngay tức khắc? Đúng chứ?

Người hỏi: Khi ông quan sát trọn vẹn ngay tức khắc, không có gì cả. Tiếp theo đó là cái tôi đúng chứ?

Krishnamurti: Hãy chờ một chút thưa bạn, chúng ta hãy ngừng một tí. Vì vậy liệu tôi có thể nhìn vào chính tôi một cách không phân chia – bạn hiểu chứ thưa bạn? Tôi đã bị giáo dục, bị quy định để nhìn vào chính tôi một cách phân chia, nhìn vào thế giới một cách phân chia – người Thiên chúa giáo, người Cộng sản, người Xã hội, người Tin lành giáo, người Ấn giáo, người Hồi giáo, người Phật giáo, Zen – bạn theo kịp không – tôi đã được nuôi dưỡng, được giáo dục trong văn hóa này, đó là nhìn vào thế giới một cách phân chia, như một người Do thái, như một người Anh, như một người Thiên chúa giáo – bạn biết rồi – hàng đống chuyện phá hoại như thế! Vậy là bởi vì bị quy định trong văn hóa này, tôi không thể có một tầm nhìn tổng thể. Đúng chứ? Vì vậy tiếp theo sự quan tâm chính của tôi là, được tự do khỏi sự giáo dục bị phân chia này – đúng chứ? Không phải liệu tôi có thể

thấy một cách trọn vẹn hay không trọn vẹn, nhưng làm cho cái trí được tự do khỏi sự phân chia. Đúng chứ? Không là người Thiên chúa giáo, không là người Tin lành – bạn biết tất cả mọi chuyện như thế. Xóa sạch tất cả những điều đó đi. Tôi chỉ có thể xóa sạch tất cả những điều đó ngay tức khắc khi tôi thấy sự thật của nó. Đúng chứ? Tôi không thể thấy sự thật của nó nếu tôi nói, “Tôi thích là một người Ấn giáo”, bởi vì là một người Ấn giáo cho tôi một vị trí nào đó, tôi khoác vào một cái áo và gây ấn tượng nhiều người xuẩn ngốc! Và tôi thỏa mãn trong quá khứ bởi vì truyền thống nói rằng chúng ta là một trong những chủng tộc cổ xưa nhất, và điều đó cho tôi sự thỏa mãn vô cùng. Nhưng nếu tôi thấy sự giả dối của tất cả điều đó, thấy sự thật của nó, tôi có thể thấy sự thật chỉ khi nào tôi thấy sự giả dối – sự thật ở trong sự giả dối.

Người hỏi: Ông đã sử dụng những từ ngữ để diễn tả một tình trạng không từ ngữ của cái trí. Đây không là một mâu thuẫn hay sao?

Krishnamurti: Ông đã và đang sử dụng những từ ngữ để diễn tả cái không thể diễn tả được; và không có **ột** mâu thuẫn trong đó hay sao? Đúng chứ, thưa bạn? Ông đã và đang sử dụng những từ ngữ để diễn tả cái không thể diễn tả được và đó không là một mâu thuẫn hay sao? Lúc này hãy chờ một chút. Sự diễn tả không là điều được diễn tả. Đúng chứ? Đúng chứ, thưa bạn? Tôi có thể diễn tả hòn núi nhưng sự diễn tả không là hòn núi. Nhưng nếu tôi bị trói buộc trong sự diễn tả, như hầu hết mọi người đều như thế, vậy thì bạn không bao giờ thấy được hòn núi. Không có mâu thuẫn trong điều đó. Và làm ơn hãy rất cẩn thận. Tôi đã không diễn tả cái không thể đo lường được – đúng chứ? Tôi đã nói rằng bạn không thể thâm nhập cái không thể đo lường được đó, dù nó là g

chăng nữa, nếu nó hiện diện, nếu cái trí không hiểu rõ toàn công việc của suy nghĩ. Đúng chứ? Tôi đã không diễn tả nó. Tôi chỉ đã diễn tả toàn sự vận hành của suy nghĩ trong hành động liên quan đến hiểu biết và thời gian. Chúng ta đã thâm nhập điều đó, cái không thể đo lường được không thể nào thâm nhập được. Tôi nghĩ từng đó đã đủ cho ngày hôm nay, đúng chứ?

SAANEN

Ngày 27 tháng 7 năm 1971

HÀNH ĐỘNG CỦA Ý MUỐN VÀ NĂNG LƯỢNG ĐƯỢC CẦN ĐẾN CHO SỰ THAY ĐỔI CĂN BẢN

Năng lượng vô hạn được cần đến; sự lãng phí của nó. Ý muốn là sự kháng cự. Ý muốn là sự khẳng định của “cái tôi”. Có hành động không chọn lựa, không động cơ hay không? “Nhìn bằng hai mắt không bị quy định.” Nhận biết không chọn lựa tình trạng bị quy định. Thấy và phủ nhận sự giả dối. Tình yêu không là gì. Đối diện nghi vấn của chết. “Sự kết thúc năng lượng như ‘cái tôi’ là khả năng nhìn ngắm chết”. Năng lượng để nhìn vào cái không biết được: năng lượng tột đỉnh là thông minh.

Những câu hỏi: Chúng tôi hiểu một cách trí năng, nhưng không thể sống cùng nó; liệu một con người có thể sống cùng nó? Làm thế nào để lắng nghe? Những cảm thấy và những cảm xúc không là nguyên nhân của bạo lực, hay sao?

Sáng nay nếu tôi được phép, tôi muốn thâm nhập nhiều vấn đề bởi vì chúng ta sẽ chỉ còn một nói chuyện nữa và phần thời gian còn lại sẽ dành cho những bàn luận.

Tôi nghĩ chắc chắn rằng người ta cần nhiều năng lượng – năng lượng, sức sống, sự hứng thú, sự mãnh liệt và sự đam mê để tạo ra một thay đổi trong chính chúng ta, nhưng cũng để, nếu bạn quan tâm đến hiện tượng bên ngoài, thấy điều gì chúng ta có thể làm cho phần còn lại của thế giới trong sự tiến hành của tự thay đổi chính chúng ta. Không chỉ làm thế nào để bảo toàn năng lượng, nhưng cũng còn cả làm thế nào để gia tăng nó. Chúng ta không ngừng lãng phí năng lượng – nói chuyện vô ích, có vô ố quan điểm về mọi thứ, sống trong một thế giới của những khái niệm và những công thức và mãi mãi xung đột với chính chúng ta. Tất cả điều này thể hiện một lãng phí năng lượng – xung đột, những quan điểm, những kết luận, những hình ảnh, những công thức và vân vân – tôi nghĩ, những việc này làm lãng phí năng lượng. Nhưng ngoài những điều này, còn có một nguyên nhân sâu xa hơn mà làm lãng phí năng lượng vô hạn được cần đến để không những thay đổi, tạo ra một thay đổi trong chính chúng ta nhưng còn cả để thâm nhập rất, rất thăm thẳm vượt khỏi những giới hạn riêng của suy nghĩ của chúng ta.

Chúng ta cần một lượng vô hạn của năng lượng. Và những người cổ xưa đã nói rằng bạn phải kiểm soát tình dục, chế ngự những giác quan của bạn thật chặt chẽ, đưa ra những lời thề khác nhau để cho bạn không lãng phí năng lượng của bạn, tập trung năng lượng của bạn vào Thượng đế hay bất kỳ thứ gì. Tất cả những hình thức như thế cũng là một lãng phí năng lượng bởi vì chắc chắn khi bạn đưa ra một lời thề, đó là một hình thức của kháng cự. Thấy tất cả điều đó, người ta cần có một năng lượng không chỉ để tạo ra một thay đổi hơi hợt phía bên ngoài mà còn một thay đổi hay cách mạng thăm

thăm phía bên trong, và muốn vượt khỏi điều đó người ta cần một ý thức lạ thường của năng lượng mà không có nguyên nhân, mà không có động cơ, mà có thể tuyệt đối bất động để cho chính sự bất động đó có chất lượng bùng nổ riêng của nó. Chúng ta sẽ thâm nhập tất cả điều đó. Tôi không hiểu liệu bạn có quan tâm đến nó nhưng nếu bạn không, tệ quá, tôi sẽ tiếp tục!

Trước hết người ta thấy con người lãng phí năng lượng của họ biết chừng nào – những cái cọ, những ghen tuông, ý thức lo lắng kỳ cục này và sự theo đuổi vô hạn những vui thú, đòi hỏi nó, sợ hãi và vân vân – điều đó khá rõ ràng, đó là một lãng phí năng lượng. Và cũng vậy liệu không là một lãng phí năng lượng khi có vô số quan điểm và những niềm tin về mọi thứ – người ta nên cư xử như thế nào, người ta nên làm gì và vân vân? Và liệu không là một lãng phí năng lượng khi có những công thức, những ý tưởng? Và trong văn hóa này chúng ta được khuyến khích để có những ý tưởng, để có những công thức dựa vào đó chúng ta sống. Bạn không có những công thức, những ý tưởng trong ý nghĩa của có những hình ảnh, bạn nên là gì, điều gì sẽ xảy ra, nhận thức của suy nghĩ mà phủ nhận “cái gì là” và hình thành “cái gì nên là”, hay sao? Tất cả những nỗ lực như thế là một lãng phí năng lượng. Và tôi hy vọng chúng ta có thể tiếp tục từ đó.

Và lý do căn bản gây lãng phí nhiều năng lượng là gì? Cả hai chúng ta đều đang thâm nhập, cùng nhau chúng ta đang chia sẻ sự thâm nhập này. Tôi muốn khám phá, ngoài trừ sự thừa hưởng văn hóa thông thường mà người ta đã có được, chúng ta lãng phí năng lượng như thế nào, có nhiều vấn đề sâu thẳm hơn, đó là: liệu có thể vận hành sống, đang sống, tiếp tục sống hàng ngày mà không có bất kỳ hình thức của kháng cự nào? Rõ ràng một kháng cự là ý muốn. Tôi biết tất cả các bạn đều được nuôi dưỡng dựa vào ý muốn trong ý

nghĩa rằng bạn phải, bạn không được, nên, không nên, kiểm soát – bạn biết rồi – ý muốn. Ý muốn tách rời khỏi sự kiện. Ý muốn là sự khẳng định của cái tôi – làm ơn thâm nhập tất cả điều này – của “cái tôi” tách khỏi “cái gì là”. Đúng chứ? Ý muốn là sự ham muốn, sự biểu lộ của ham muốn là ý muốn. Và một cách hời hợt hay sâu thẳm, chúng ta vận hành trong khẳng định sự kháng cự của ham muốn như ý muốn này, mà không liên quan đến sự kiện, nhưng lệ thuộc vào sự ham muốn của “cái tôi”, cái ngã. Đúng chứ? Chúng ta đang gặp gỡ nhau. Đúng chứ?

Vì vậy tôi đang hỏi: liệu có thể sống trong thế giới này mà không có sự vận hành của ý muốn, đang bắt ý muốn là gì? Ý muốn là một hình thức của kháng cự. Ý muốn là một hình thức của phân chia, tôi muốn chống lại cái gì đó mà tôi không muốn, tôi phải chống lại cái gì đó mà tôi không được. Vì vậy ý muốn đang thiết lập một bức tường trong hành động chống lại hành động khác. Chúng ta đang cùng nhau? Đúng chứ? Tôi không muốn đi một mình đâu. Chúng ta chỉ biết hành động hoặc tuân phục vào một công thức, vào một khái niệm, hoặc phỏng chừng tùy theo một lý tưởng, và hành động trong liên quan đến lý tưởng đó, đến khuôn mẫu đó, đến công thức đó. Đó là điều gì chúng ta gọi là hành động. Và trong hành động đó có xung đột. Không chỉ có sự mô phỏng của “cái gì nên là” mà chúng ta đã chiếu rọi như một lý tưởng, và theo điều đó hành động, và vì vậy có xung đột giữa hành động và lý tưởng. Đúng chứ? Bởi vì trong đó luôn luôn có một phỏng chừng, một bắt chước, một tuân phục. Tôi hy vọng chúng ta đang quan sát những hoạt động riêng của chúng ta, những cái trí riêng của chúng ta, chúng ta vận dụng ý muốn trong hành động như thế nào. Và tôi cảm thấy đó là một lãng phí hoàn toàn của năng lượng. Và tôi sẽ giải thích tại sao.

Như chúng ta đã nói, ý muốn tách khỏi sự kiện, khỏi “cái gì là” và lệ thuộc vào “cái tôi”, điều gì nó mong muốn, không phải điều gì nó là nhưng điều gì nó mong muốn. Và mong muốn đó lệ thuộc vào những hoàn cảnh, môi trường sống, văn hóa của nó và vân vân, tách khỏi sự kiện – vì vậy có mâu thuẫn. Vì vậy có một kháng cự chống lại “cái gì là” và đó là sự lãng phí của năng lượng.

Và hành động có nghĩa là đang làm ngay lúc này, không phải ngày mai hay đã hành động, hành động ở trong hiện tại đang sống. Lúc này liệu có thể có một hành động không ý tưởng, không công thức, không khái niệm, một hành động mà trong đó không có kháng cự như ý muốn. Nếu có ý muốn có mâu thuẫn và kháng cự và nỗ lực, mà là một lãng phí của năng lượng? Vì vậy tôi muốn khám phá liệu có hành động mà không có bất kỳ ý muốn nào mà là sự khẳng định của “cái tôi” như kháng cự? Bạn có quan tâm tất cả điều này không?

Khán giả: Có chứ.

Krishnamurti: Các bạn thật may mắn. Tôi nghi ngờ nó, nhưng được thôi, tôi sẽ tiếp tục. Bởi vì bạn thấy rằng chúng ta là những nô lệ của văn hóa hiện nay. Chúng ta là văn hóa và nếu có một hành động khác hẳn, một loại sống khác hẳn và vì thế một loại văn hóa hoàn toàn khác hẳn, không phải một văn hóa đối nghịch nhưng là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn, người ta phải hiểu rõ toàn vấn đề của ý muốn này. Ý muốn lệ thuộc vào văn hóa cũ kỹ mà trong đó được bao hàm tham vọng, động cơ – bạn biết không – toàn sự khẳng định và hung hăng của “cái tôi”. Và nếu có một lối sống hoàn toàn khác hẳn người ta phải hiểu rõ mấu chốt trọng điểm này, đó là: liệu có thể có một hành động không một công thức, không

một khái niệm, không một lý tưởng, không một niềm tin, không một hành động được đặt nền tảng vào hiểu biết mà là quá khứ và thế là không hành động – hãy thâm nhập tất cả điều này – và vì vậy bị quy định và khi bị quy định nếu nó lệ thuộc vào quá khứ, chắc chắn nó phải tạo ra sự không hiệp thông và thế là xung đột? Vì vậy tôi muốn khám phá – cả hai chúng ta, chúng ta đang thâm nhập – liệu có một hành động mà trong đó ý muốn không chen vào, và vì vậy chọn lựa không hiện diện?

Ngày hôm trước chúng ta đã nói, nơi nào có sự hoang mang phải có sự chọn lựa. Một con người thấy mọi sự việc rất rõ ràng, không loạn thần kinh hay cố chấp, anh ấy không chọn lựa. Vì vậy chọn lựa, ý muốn, kháng cự, “cái tôi” trong hành động là một lãng phí của năng lượng. Và liệu có hành động không liên quan đến tất cả điều này, để cho cái trí sống trong thế giới này, đang vận hành trong lãnh vực của hiểu biết, và tuy nhiên lại được tự do để hành động mà không có sự cản trở của hiểu biết bị giới hạn? Bạn biết, nó là một khó khăn cực kỳ khi chuyển tải tất cả điều này bằng từ ngữ, đặc biệt cho nhiều người như thế này. Với hai hay ba người đang ngồi cùng nhau, chúng ta có thể thâm nhập chủ đề này rất mau lẹ, chúng ta sẽ có sự tiếp xúc trực tiếp, sự hiệp thông trực tiếp, đó là, sự hiệp thông chia sẻ cùng nhau khi chúng ta cùng nhau thâm nhập rất nhạy bén, không chỉ ở mức độ từ ngữ mà còn ở mức độ thăm thẳm hơn, không từ ngữ. Chúng ta nói, tôi nói, người nói nói rằng có hành động như thế – một hành động mà trong đó không có kháng cự, không có sự can thiệp của quá khứ, không có sự phản ứng của “cái tôi”. Lúc này, hành động đó là ngay tức khắc bởi vì nó không ở trong lãnh vực của thời gian – thời gian là ngày hôm qua, cùng tất cả hiểu biết, trải nghiệm, mà hành động hôm nay và tương lai đã được thiết lập sẵn rồi bởi quá khứ. Có một hành động mà

ngay tức khắc và vì vậy trọn vẹn, mà trong đó ý muốn không vận hành. Và muốn khám phá hành động đó cái trí của tôi phải học hành cách quan sát, cách nhìn **ấn**. Nếu cái trí thấy mà lệ thuộc vào công thức, điều gì bạn nên là, hay điều gì tôi nên là, vậy thì hành động đó thuộc quá khứ? Đúng chứ? Lúc này tôi đang hỏi : liệu có một hành động không bị thúc đẩy, mà ở trong hiện tại đang sống và không **đ**ạo ra mâu thuẫn, lo âu, xung đột? Như tôi đã nói, cái trí được đào tạo, được nuôi dưỡng trong một văn hóa mà tin **ủng** và vận hành và hành động cùng ý muốn, rõ ràng một cái trí như thế không thể hành động theo ý nghĩa chúng ta đang trình bày , bởi vì nó bị quy định và vì vậy nó không thể. Liệu cái trí, cái trí của bạn, có thể thấy tình trạng bị quy định này và được tự do khỏi nó để hành động khác hẳn hay không? Đúng chứ? Nếu tôi, nếu cái trí của tôi bị đào tạo, bị giam cầm trong sự giáo dục, toàn sự việc như thế, để vận hành theo ý muốn, vậy thì nó không thể hiểu rõ nó hành động mà không có ý muốn là gì. Vì vậy quan tâm của tôi không phải làm thế nào để khám phá hành động không có ý muốn ra sao, nhưng trái lại khám phá liệu cái trí của tôi có thể được tự do khỏi tình trạng bị quy định của nó, mà là tình trạng bị quy định của ý muốn. Đúng chứ? Đó là sự quan tâm của tôi. Và tôi thấy, khi tôi nhìn vào chính bản thân tôi, mọi thứ tôi làm đều có động cơ bí mật, là kết quả của lo âu, sợ hãi nào đó, sự đòi hỏi cho vui thú và vân vân. Lúc này liệu cái trí đó có thể làm tự do chính nó ngay tức khắc để hành động khác hẳn? Đúng chứ? Bạn đang theo kịp điều gì tôi đang nói?

Vì vậy tôi phải học hành, cái trí phải học hành cách nhìn ngắm. Đó là vấn đề mấu chốt cho tôi. Cái trí này, mà là kết quả của thời gian, kết quả của nhiều nền văn hóa, trải nghiệm hiểu biết khác nhau, liệu nó có thể nhìn bằng hai mắt không bị quy định? Đó là liệu nó có thể vận hành ngay tức

khắc và được tự do khỏi tình trạng bị quy định của nó? Vì vậy tôi phải học hành để nhìn ngắm tình trạng bị quy định của tôi mà không có bất kỳ ham muốn để thay đổi, để thăng hoa và vượt khỏi nó. Đúng chứ? Tôi phải có thể nhìn ngắm nó như nó là. Đúng chứ? Nếu tôi muốn thay đổi nó vậy thì lại nữa tôi tạo ra hành động của ý muốn. Nếu tôi muốn tẩu thoát khỏi nó, lại nữa một kháng cự. Nếu tôi chấp nhận điều gì đó và phủ nhận những điều khác, lại nữa nó là sự chọn lựa. Và như chúng ta đã nói rõ, chọn lựa là hỗn loạn. Vì vậy liệu tôi có thể, cái trí này có thể, nhìn ngắm mà không có bất kỳ kháng cự, không có bất kỳ chọn lựa? Liệu tôi có thể nhìn những hòn núi, những quả đồi, cây cối, người hàng xóm của tôi, người vợ của tôi, người chồng của tôi, con cái của tôi, những người chính trị, những vị giáo sĩ, mà không có bất kỳ hình ảnh? Hình ảnh là quá khứ. Đúng chứ?

Vì vậy tôi phải có thể, cái trí phải có thể nhìn ngắm. Vì vậy khi tôi nhìn ngắm “cái gì là” trong chính tôi và trong thế giới, thực sự “cái gì là” mà không có kháng cự, vậy thì từ sự quan sát đó có hành động ngay tức khắc mà không là kết quả của ý muốn. Nắm được nó chứ?

Lúc này chúng ta sẽ thâm nhập điều gì đó từ vấn đề này, đó là: tôi muốn khám phá làm thế nào để sống một sống trong thế giới này đang hành động, không đang lẫn trốn vào một tu viện, không tẩu thoát đến Niết bàn nào đó hay những khẳng định của vị đạo sư nào đó rằng nếu bạn làm việc này bạn sẽ có được cái đó – tất cả trò vô lý xuẩn ngốc đó. Hãy gạt đi tất cả những thứ đó, tôi muốn làm thế nào sống trong thế giới này mà không có bất kỳ kháng cự, không có bất kỳ ý muốn nào – mà chúng ta đã thâm nhập một chút rồi. Và tôi cũng muốn khám phá tình yêu là gì. Vì vậy cái trí của tôi, mà đã bị quy định vào sự đòi hỏi của vui thú, vào sự đòi hỏi của hài lòng, thỏa mãn, và vì vậy kháng cự, tất cả điều đó không

là tình yêu. Đúng chứ? Vì vậy tình yêu là gì? Bạn biết muốn khám phá “cái gì là”, người ta phải phủ nhận, gạt đi trọn vẹn, cái gì nó không là. Qua phủ nhận đến được tích cực, không tìm kiếm tích cực nhưng đến được tích cực khi hiểu rõ cái gì nó không là. Đúng chứ? Đó là, nếu tôi muốn khám phá sự thật là gì, vì không biết nó là gì, tôi phải có thể thấy được điều gì là giả dối. Nếu tôi không thể nhận biết điều gì là giả dối, tôi không thể thấy điều gì là sự thật. Đúng chứ? Vì vậy tôi phải khám phá điều gì là giả dối. Điều gì là giả dối? Mọi thứ mà suy nghĩ đã xếp đặt vào chung, ngoại trừ thuộc công nghệ, đều là giả dối. Đó là, suy nghĩ đã xếp đặt vào chung “cái tôi” Đúng không? “Cái tôi”, cái ngã cùng ký ức của nó, cùng sự hung hăng của nó, cùng sự tách rời của nó, cùng những tham vọng, ganh đua, bắt chước, sợ hãi của nó, và những kỷ niệm quá khứ, tất cả đều đã được xếp đặt vào chung bởi suy nghĩ, giống như suy nghĩ đã xếp đặt vào chung những sự việc lạ lùng một cách máy móc. Vì vậy suy nghĩ, là “cái tôi”, mà ngay bản chất của nó không phải thực sự, nhưng giả dối. Vậy là khi cái trí hiểu rõ rằng nó là giả dối, sự thật hiện diện ở đó.

Tương tự như thế, khi cái trí thực sự thâm nhập thăm vào điều gì là tình yêu, thâm nhập, không nói rằng “nó là cái này”, “nó là cái kia”, thâm nhập – vậy thì nó phải thấy điều gì tình yêu không là và hoàn toàn buông bỏ nó, ngược lại bạn không thể khám phá sự thật, rõ ràng là như thế. Đúng chứ? Liệu người ta có thể thực hiện việc đó? Ví dụ, tình yêu không là tham vọng. Đúng chứ? Bạn theo kịp không? Tất cả các bạn đều đồng ý, đúng chứ? Chúng ta đồng ý đúng chứ? Một cái trí tham vọng muốn thành tựu, muốn trở nên có quyền lực, hung hăng, ganh đua, bắt chước, một cái trí như thế không thể nào hiểu rõ tình yêu là gì. Chúng ta thấy điều đó, đúng chứ? Liệu có bất kỳ ngờ vực nào về điều đó? Ồ,

Thượng đế ơi! Ô nếu bạn có những ngờ vực, bạn cứ tiếp tục thôi. Lúc này liệu cái trí có thể thấy được sự giả dối của nó, rằng một cái trí tham vọng không thể có tình yêu, và buông bỏ nó ngay tức khắc bởi vì nó là giả dối? Được chứ? Bởi vì chỉ khi nào bạn phủ nhận hoàn toàn cái đó mà là giả dối vậy thì cái còn lại hiện diện.

Vì vậy chúng ta thấy rất rõ ràng, có lẽ bằng từ ngữ, bằng trí năng, nhưng không phải thực sự, rằng cái trí đang tìm kiếm sự đạt được, sự thành công hoặc trong thế giới vật chất, hoặc trong thế giới tạm gọi là tinh thần, ngôi cạnh Thượng đế, tìm kiếm sự khai sáng, bạn biết rồi, cái động cơ để khám phá, để thành tựu là tham vọng. Vì vậy liệu cái trí có thể thấy được sự giả dối của nó và buông bỏ trọn vẹn điều đó ngay tức khắc? Nếu không bạn không thể khám phá *cái gì là*. Nếu không bạn không bao giờ khám phá tình yêu là gì. Và tình yêu không là ghen tuông, đúng chứ? Tình yêu không là sở hữu. Tình yêu không là lệ thuộc. Đúng chứ? Liệu bạn thấy điều đó? Không mang nó theo cùng bạn đến ngày hôm sau nhưng buông bỏ nó ngay tức khắc. Động thái buông bỏ nó ngay tức khắc không lệ thuộc vào ý muốn. Nó lệ thuộc vào liệu bạn có thực sự nhìn thấy sự giả dối của nó. Đúng chứ? Bạn đồng ý không? Và vì vậy khi bạn buông bỏ cái đó mà là giả dối, mà không là, cái còn lại hiện diện.

Lúc này, tình yêu là vui thú? Nó đã trở nên hơi khó khăn một tí rồi. Tình yêu là sự thành tựu? Thưa bạn hãy quan sát: người ta phải thâm nhập điều này khá sâu thẳm nếu bạn thực sự muốn có một cái trí mà có tình yêu. Bạn phải thâm nhập nó rất, rất sâu thẳm. Chúng ta đang hỏi, liệu vui thú, sự hài lòng, sự thành tựu, là tình yêu? Ngày hôm trước chúng ta đã thâm nhập rằng sự đòi hỏi cho vui thú là sự tiếp tục của suy nghĩ, mà theo *đôi* vui thú như ham muốn và ý muốn tách khỏi “*cái gì là*”? Chúng ta đã kết hợp tình yêu với tình

dục; và bởi vì có vui thú trong tình dục chúng ta đã khiến cho nó thành một điều kỳ diệu, nó đã trở thành điều quan trọng nhất trong sống. Không à? Không phải dành cho chúng ta, những người già! Nhưng chúng ta đã biến tình dục thành một trong những sự việc quan trọng nhất trong sống. Và trong đó chúng ta đã cố gắng khám phá ý nghĩa sâu thẳm nào đó, sự thật sâu thẳm, cảm nghĩ về sự hợp nhất lớn lao, một trạng thái hợp nhất, và một sự việc thăng hoa nào khác trong sống. Nó đã trở nên quan trọng bởi vì chúng ta không có gì khác nữa trong sống. Hiểu biết trở nên khá nhàm chán, mô phỏng, tuân theo một người nào đó, trở nên tầm thường, theo đuổi tiền bạc là được thôi và nếu không có tiền bạc bạn không thể có tình dục. Vì vậy tình dục và vui thú trở thành sự việc kinh ngạc nhất trong văn minh. Và đó là điều gì chúng ta gọi là tình yêu.

Vì vậy, liệu vui thú là tình yêu? Và cũng vậy tại sao tình dục có một ý nghĩa như thế trong sống chúng ta? Có lẽ chúng ta không có thứ gì khác nữa. Có lẽ trong mọi lãnh vực khác chúng ta đã máy móc quá rồi. Không còn cái gì là khởi nguồn trong chính chúng ta, không còn cái gì là sáng tạo, không phải trong ý nghĩa tạo ra những bức tranh và những bài hát, những bài thơ, đó là một bộ phận rất hơi hợt của cái đó mà thực sự là một ý thức của trạng thái sáng tạo. Vì vậy trong chừng mực nào đó chúng ta là loại người thứ hai, tình dục trở thành quan trọng lạ lùng và vì vậy vui thú. Và đó là lý do tại sao chúng ta gọi nó là tình yêu và đằng sau cái mặt nạ đó, chúng ta làm tất cả mọi loại ranh mãnh.

Vì vậy liệu chúng ta có thể khám phá tình yêu là gì? Bạn biết điều này mãi mãi đã là một vấn đề, nó không chỉ được đặt ra vào lúc này. Con người đã thâm nhập điều này và không thể khám phá nó, anh ấy nói rằng, “Hãy yêu Thượng đế”, “Hãy yêu một ý tưởng”, “Hãy yêu chính thể”, “Hãy yêu

người hàng xóm của bạn” – không phải rằng bạn không nên yêu người hàng xóm của bạn, nhưng những việc này đã trở thành chỉ là một vận hành của xã hội, không phải là tình yêu mà thực sự luôn luôn mới mẻ. Vì vậy tình yêu không là sản phẩm của suy nghĩ, mà là vui thú. Như chúng ta đã nói suy nghĩ là cũ kỹ, không được tự do, nó là sự phản ứng của quá khứ. Và vì vậy tình yêu không liên quan với suy nghĩ. Và hầu hết sống của chúng ta như một trận chiến, như chúng ta biết – căng thẳng, lo âu, tội lỗi, thất vọng, ý thức cô độc vô cùng, đau khổ, đó là sống của chúng ta. Đó thực sự là “cái gì là”. Và chúng ta không sẵn lòng đối diện điều đó. Và lúc này liệu cái trí có thể đối diện tất cả điều đó, không kháng cự nó? Và khi bạn đối diện tất cả điều đó mà không chọn lựa và kháng cự, điều gì xảy ra? Khi bạn đối diện nó, không cố gắng chế ngự sợ hãi, chế ngự ghen tuông, điều này hay điều kia, nhưng thực sự nhìn vào nó mà không có bất kỳ ý thức muốn thay đổi nó, chinh phục nó, kiểm soát nó, chỉ quan sát nó trọn vẹn, trao toàn chú ý của bạn vào nó – mà là sống của chúng ta, sống hàng ngày cực nhọc của chúng ta, sống hàng ngày với thói tưởng giả, không tưởng giả của chúng ta. Quan sát nó. Điều gì xảy ra? Vậy thì bạn có năng lượng vô hạn, bởi vì năng lượng này đã bị lãng phí trong kháng cự nó, trong chế ngự nó, trong thoát khỏi nó, trong cố gắng hiểu rõ nó, trong cố gắng thay đổi nó? Vì vậy khi bạn nhìn sống này như nó là, lúc đó không có một thay đổi của “cái gì là” hay sao? Và thay đổi đó xảy ra chỉ khi nào bạn có năng lượng này mà trong đó sự vận hành của ý muốn không hiện diện.

Bạn biết rằng chúng ta ưa thích những giải thích, chúng ta ưa thích những lý thuyết, chúng ta chiều chuộng những triết lý phỏng đoán và chúng ta bị cuốn theo bởi tất cả điều đó – mà rõ ràng là một lãng phí thời gian và năng lượng. Và lúc này khi người ta quan sát sống như nó là, đau khổ,

nghèo đói, ô nhiễm, sự phân chia bi thảm của những con người và những quốc gia, những chiến tranh, như nó là, mà mỗi con người đã tạo ra, nó đã không hiện diện một cách lạ thường rằng: mỗi người chúng ta chịu trách nhiệm cho tất cả điều này. Và muốn thay đổi tất cả điều này chúng ta phải đổi diện cái gì thực sự là.

Và cũng vậy chúng ta phải đổi diện với một trong những sự kiện quan trọng nhất trong sống, chết. Không à? Đó là một trong những sự việc mà con người đã luôn luôn lẩn tránh. Những văn minh cổ xưa và những văn minh hiện đại đã cố gắng vượt khỏi điều đó, bằng cách này hay cách khác chinh phục nó, tưởng tượng rằng có sự bất tử, sống sau khi chết, bất kỳ điều gì ngoại trừ đổi diện nó. Lúc này làm thế nào một cái trí có thể đổi diện cái gì đó mà nó biết tuyệt đối không là gì cả? Bạn biết, bất hạnh thay, hầu hết chúng ta, nếu tôi có thể nói như thế, đã đọc rất nhiều về tất cả những sự việc này. Có thể bạn đã đọc những người triết lý, những vị giáo sư Ấn độ, đã chỉ bảo cho chúng ta, đã nói rằng, hay bạn đã đọc những người triết lý khác, hoặc sự đào tạo thuộc Thiên chúa giáo riêng của bạn. Bạn chứa đầy những hiểu biết, những khẳng định, những quan điểm của những người khác. Bạn bị bắt buộc để là như thế mặc dù có lẽ bạn không thừa nhận điều đó một cách có ý thức, nhưng nó ở đó trong máu huyết của bạn, bởi vì bạn đã được nuôi dưỡng trong văn minh này, trong văn hóa này. Và đây là điều gì đó mà bạn tuyệt đối không biết gì cả. Tất cả mọi điều bạn biết là bạn bị sợ hãi. Đó là mọi điều bạn biết. Sợ hãi đến một sự kết thúc – và đó là chết có nghĩa gì. Sợ hãi ngăn cản bạn không nhìn ngắm nó, bởi vì sợ hãi đã ngăn cản bạn không sống – bạn hiểu chứ – không đang sống cùng lo âu, đau khổ, sầu muộn, tham vọng, tội lỗi – bạn biết tất cả những điều tàn nhẫn đó. Vì vậy sợ hãi đã ngăn cản bạn không sống, và sợ hãi ngăn

cản bạn không nhìn ngắm chết là gì. Và thế là, sợ hãi phải cần có sự thanh thản. Vì vậy có toàn ý thức của sự sống lại, khoác vào một cơ thể khác, bắt đầu một sống khác và vân vân và vân vân – mà chúng ta sẽ không thâm nhập bởi vì điều gì chúng ta quan tâm là đối diện sự kiện này: liệu cái trí của bạn có thể đối diện với thực tế của một kết thúc, bởi vì đó là điều gì sẽ xảy ra, một cách hợp lý hay không hợp lý, trong khi bạn khỏe mạnh hay không khỏe mạnh, bị tàn tật hay khá sung sức, tuổi già, bệnh tật, tai nạn, bất kỳ điều gì có thể xảy ra. Liệu cái trí có thể nhìn ngắm nghi vân không đáp án vô cùng quan trọng này? Liệu bạn có thể nhìn ngắm nó như thể lần đầu tiên? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi? Lần đầu tiên, không có ai chỉ bảo cho bạn phải làm gì, bởi vì biết rằng để tìm kiếm sự thanh thản là một tẩu thoát khỏi sự kiện. Vì vậy như thể lần đầu tiên, liệu bạn có thể đối diện cái gì đó mà không thể tránh né được?

Vì vậy trạng thái của cái trí ra sao mà có thể nhìn ngắm cái gì đó mà nó biết *tuyệt đối không biết gì cả* ngoại trừ có một cái chết thuộc cơ quan, các bộ phận cơ thể kết thúc? Đúng chứ? Qua sự hư hỏng của quả tim, qua căng thẳng, qua những xúc động, vân vân, vân vân, bệnh tật và vân vân. Nhưng nghi vấn, nghi vấn thuộc tâm lý là: liệu cái trí có thể đối diện *cái gì đó*, khi biết rằng cái trí *tuyệt đối không biết gì cả* về cái gì đó và chỉ nhìn ngắm nó, sống cùng nó, hiểu rõ nó trọn vẹn? Mà có nghĩa, liệu cái trí có thể nhìn ngắm *chết* mà không có ý thức của sợ hãi, khoảnh khắc bạn có sợ hãi bạn có chọn lựa, khoảnh khắc bạn có sợ hãi bạn có ý muốn, có kháng cự, và đó là một lãng phí của năng lượng. Sự kết thúc của năng lượng như “cái tôi” là khả năng của nhìn ngắm chết.

Lúc này muốn đối diện cái gì đó mà tôi không biết đòi hỏi năng lượng vô hạn, đúng chứ? Không phải những đòi hỏi, muốn đối diện cái gì đó mà tôi *tuyệt đối không biết gì cả*, tôi

chỉ có thể đối diện được cái đó khi nào không có ý muốn, không có kháng cự, không có chọn lựa – bạn theo kịp chứ – không lãng phí của năng lượng. Muốn đối diện cái gì đó không biết được phải có dạng tốt đỉnh của năng lượng. Và khi có năng lượng tổng thể đó, liệu có chết hay không? Có một sợ hãi về chết? Hay có một sợ hãi về tiếp tục? Có sợ hãi về không hiện diện, hay hiện diện, đang sống, hay không đang sống, chỉ khi nào tôi đã sống một sống của kháng cự, ý muốn và chọn lựa. Và khi cái trí đối diện cái không biết được và tất cả những sợ hãi này không còn nữa – sự lãng phí năng lượng – có năng lượng vô hạn. Và khi có năng lượng vô hạn đó, mà là thông minh, có chết hay không? Bạn khám phá đi.

Làm ơn, lúc này bạn muốn đặt ra câu hỏi nào nữa?

Người hỏi: Thưa ông, sáng nay ông đã đặt ra nhiều câu hỏi về những tôn giáo, và họ nói gì, mà thúc đẩy tôi hỏi như thế này: làm thế nào tôi có thể hiểu rõ ở mức độ trí năng điều ông nói, nó dường như hợp lý, dường như có lý luận, nó có ý nghĩa tuy nhiên tôi thiếu sự đam mê.

Krishnamurti: Điều gì ông nói theo trí năng, theo từ ngữ, tạo ra ý nghĩa nào đó. Tôi hiểu, người hỏi nói, sự hợp lý của nó, nhưng trong cùng mục nào đó nó không xuyên thấu, không thâm nhập thăm thẳm lắm, không tiếp xúc cái nguồn của những sự việc để cho tôi có thể phá vỡ được – đúng chứ thưa bạn? Bạn đã hiểu rõ câu hỏi chưa?

Tôi chấp nhận theo trí năng, theo từ ngữ điều gì ông nói nhưng nó vẫn không tác động đến tôi nhiều lắm, nó không gây ra một ý thức của sức sống, quan tâm thúc đẩy, đang khuấy động đó của – không cảm xúc, không cảm tính, không phấn khởi, không nhiệt tình, tất cả việc đó đều thuộc loại vô ích – nhưng một ý thức trọn vẹn của đang sống cùng

nó. Đúng chứ, thưa bạn? Tôi e rằng đó là trường hợp đang xảy ra cho hầu hết mọi người.

Người hỏi: Hầu hết mọi người không sợ hãi chết nhưng sợ hãi chịu đựng sự đau khổ.

Krishnamurti: Làm ơn đừng trả lời, đừng giải thích. Chúng ta hãy thâm nhập. Quý bạn kia nói rằng, điều gì ông nói là hợp lý, theo trí năng tôi đồng ý và vân vân, nhưng tôi không cảm thấy nó thăm thẳm trong quả tim của tôi và vì vậy không tạo ra một sự thay đổi, một cách mạng trong bản thân tôi và sống một loại sống hoàn toàn khác hẳn. Và tôi nói rằng đó là trường hợp đang xảy ra cho hầu hết chúng ta. Chúng ta đã trải qua một phần chặng đường, cùng nhau thực hiện một chuyến hành trình được một khoảng ngắn và rồi thôi lui. Tiếp tục sự quan tâm được mười phút và phần còn lại của một tiếng đồng hồ lại nghĩ về điều gì khác. Rồi đây sau nói chuyện và tiếp tục sống hàng ngày của bạn – bạn biết – hèn hạ, hay tốt lành, hay cao cả, hay xấu xa. Lúc này tại sao điều này xảy ra? Tại sao điều này xảy ra rằng bạn hiểu rõ nó theo trí năng, theo từ ngữ, theo lý luận, và lại rõ ràng nó không thấm thấu thăm thẳm cùng bạn để cho bạn sẽ, giống như một ngọn lửa, đốt cháy đi cái cũ kỹ? Hãy chờ đó thưa bạn, hãy lắng nghe, từ từ, từ từ. Tại sao điều này không xảy ra được? Có phải do không có sự quan tâm? Có phải do bởi một ý thức của uể oải, lười biếng đã bám quá chặt? Thâm nhập nó thưa bạn, thâm nhập nó. Không quan tâm? Nếu nó là không quan tâm, tại sao? Tại sao bạn không quan tâm? Khi ngôi nhà đang cháy – ngôi nhà của bạn, con cái của bạn sẽ lớn lên, bị giết chết – bạn theo kịp chứ? – tất cả những sự việc khủng khiếp sẽ xảy ra – tại sao bạn không quan tâm? Bạn bị đui mù, vô cảm, dửng dưng, lãnh đạm? Hay thăm thẳm bên trong, bạn

không có năng lượng và vì vậy bạn uể oải, lười biếng, không thêm quan tâm – bạn biết không? Hãy chờ thưa bạn, hãy thâm nhập nó, đừng đồng ý – làm ơn thưa các bạn, đừng đồng ý hay không đồng ý, hãy thâm nhập nó. Hay bạn đã trở thành quá vô cảm bởi vì bạn có những vấn đề riêng của bạn – bạn biết không – bạn muốn thành tựu, bạn là người hèn kém, bạn là người cao quý, bạn bị lo âu, bạn có nhiều sợ hãi – tất cả điều đó. Những vấn đề của bạn đang bóp nghẹt bạn và thế là bạn chẳng còn quan tâm bất kỳ điều gì khác ngoại trừ ưu tiên giải quyết những vấn đề của bạn. Nhưng những vấn đề của bạn là những vấn đề của người khác, những vấn đề của bạn là kết quả của văn hóa này mà chúng ta sống trong đó. Làm ơn hãy lắng nghe, thưa các bạn.

Vì vậy nó là cái gì? ~~Đ~~ng dung, vô cảm, lãnh đạm hoàn toàn? Hay toàn văn hóa, toàn đào tạo của bạn, đã là trí năng, từ ngữ, những triết lý của bạn là từ ngữ, những lý thuyết, sản phẩm của những bộ não vô cùng ranh mãnh. Và bạn đã được nuôi nấng trong đó. Toàn giáo dục của bạn được đặt nền tảng trên đó. Có phải vì rằng – làm ơn lắng nghe điều này – có phải vì rằng suy nghĩ đã được trao cho sự quan trọng cực kỳ, cái trí, cái trí công nghệ, khôn khéo, ranh mãnh, có khả năng, có hiệu quả, cái trí mà có thể đo lường, xây dựng, chiến đấu, tổ chức, và bạn đã được đào tạo trong đó, và bạn đáp lại ở mức độ đó, nói, “Vâng, theo trí năng, theo từ ngữ, tôi đồng ý với ông, tôi thấy được sự hợp lý của nó, sự phối hợp đúng cách của nó”, và bạn không thể vượt khỏi nó bởi vì cái trí của bạn bị trói buộc trong những vận hành của suy nghĩ mà là đo lường. Nó có thể đo lường, suy nghĩ có thể đo lường, không phải chiều sâu hay chiều cao, nhưng ở mức độ riêng của nó – tôi sẽ không thâm nhập tất cả điều đó.

Vì vậy đây thực sự là một vấn đề quan trọng cho mọi người bởi vì hầu hết chúng ta đều đồng ý với tất cả điều này,

theo từ ngữ, theo trí năng, nhưng trong cùng mục nào đó ngọn lửa không bùng cháy được.

Vâng thưa bạn muốn hỏi gì?

Người hỏi: Tôi nghĩ rằng không có sự thay đổi bởi vì thật ra những nghi vấn quan trọng không những ở mức độ trí năng nhưng còn ở mức độ khác mà là mức độ của sự quan tâm, mức độ của giai cấp, mức độ của những sự việc tâm lý mà quy định chúng ta.

Krishnamurti: Đó là điều gì chúng ta đã nói, thưa bạn. Đó là điều gì tôi đã nói, thưa bạn. Không có sự thay đổi, quý ông này nói, bởi vì theo tâm lý, theo kinh tế, theo xã hội, trong giáo dục chúng ta bị quy định. Chúng ta là kết quả của văn hóa trong đó chúng ta ở. Và ông ấy nói rằng chừng nào còn không có sự thay đổi trong chúng ta, chúng ta sẽ không có sự quan tâm thăm thẳm. Chính xác đó là điều gì chúng ta đang trình bày, thưa bạn. Vì vậy tôi đang hỏi tại sao mặc dù bạn lắng nghe tất cả điều này một cách hợp lý và tôi hy vọng, với một cái trí lạnh mạnh, tại sao điều này không thấp sáng một ngọn lửa để cho bạn thiêu rụi tất cả những vấn đề này? Làm ơn hãy tự hỏi chính các bạn.

Vâng thưa bạn hỏi gì?

Người hỏi: Tôi không hiểu liệu những tranh cãi và những chiến tranh là những kết quả của văn hóa, hay không có văn hóa?

Krishnamurti: Bạn có thể dùng từ ngữ “văn hóa” trong những cách khác hẳn. Nó là không văn hóa mà tạo ra chiến tranh hay nó là có văn hóa mà tạo ra chiến tranh? Bạn có thể đùa giỡn với những từ ngữ.

Làm ơn thưa bạn, hãy thâm nhập điều này, hãy khám phá: một cách hợp lý, một cách hời hợt, theo từ ngữ, bạn có đồng ý tại sao cái đó không thâm thấu thăm thăm trong bạn? Hãy vắt hết tiền bạc của bạn, cái đó sẽ hiệp thông cùng bạn. Bỏ đi tình dục của bạn, cái đó sẽ hiệp thông cùng bạn. Xóa sạch ý thức về quan trọng của bạn, vậy thì bạn sẽ đấu tranh. Gạt bỏ những thần thánh của bạn, chủ nghĩa dân tộc của bạn, những thói trường giả tầm thường của bạn, và vân vân, bạn sẽ nỗ lực hết sức mình. Mà tất cả thể hiện rằng thuộc trí năng chúng ta có khả năng về bất kỳ cái gì – lên mặt trăng và vân vân, thuộc công nghệ. Chúng ta sống dựa vào mức độ của suy nghĩ, và suy nghĩ không thể thấp sáng ngọn lửa, mà thay đổi con người. Điều gì thay đổi con người là đổi diện tất cả điều này, nhìn vào nó, và luôn luôn không sống trên một mức độ rất, rất hời hợt.

Người hỏi: Sáng nay ông nói rằng khi bạn có khả năng nhìn ngắm chết như cái tuyệt đối không biết được, điều đó bao hàm rằng bạn cũng có khả năng nhìn ngắm sống như nó là và cũng bao hàm rằng bạn có khả năng hành động.

Krishanmurti: Đúng rồi, thưa bạn. Đúng rồi, thưa bạn.

Người hỏi: Rằng bạn đang ở trong một trạng thái của ngay lúc này.

Krishnamurt: Đúng rồi, thưa bạn. Ông ta nói rằng khi bạn có khả năng – hãy chờ một chút, từ ngữ *capable khả năng* là một từ ngữ khó. Khả năng có nghĩa làm việc, có khả năng tạo tác cái gì đó – lại nữa một ý nghĩa khó của từ ngữ đó – bạn biết bạn có thể bồi dưỡng khả năng. Đúng chứ? Tôi có thể bồi dưỡng khả năng để chơi golf, quần vợt, sắp xếp các bộ

phận máy móc vào cùng nhau. Lúc này chúng ta không đang dùng từ ngữ *capacity khả năng* trong ý nghĩa của thời gian. Bạn hiểu rõ không? Khả năng bao hàm thời gian, đúng chứ? Đó là, tôi không có khả năng lúc này nhưng cho tôi một năm tôi sẽ có thể nói tiếng Ý, tiếng Pháp, hay xếp đặt các bộ phận máy móc vào cùng nhau – khả năng bao hàm thời gian. Nếu bạn đã hiểu khả năng như thời gian, tôi không có ý như vậy. Tôi có ý rằng quan sát *cái không biết được* mà không có bất kỳ sợ hãi, quan sát, sống cùng nó. Điều đó không cần khả năng. Tôi đã nói rằng bạn sẽ thực hiện được nó nếu bạn biết điều gì là giả dối, và phủ nhận tất cả giả dối.

Vâng thưa bạn muốn hỏi gì?

Người hỏi: Liệu nó không là một vấn đề của chúng ta không biết làm thế nào để lắng nghe, hay sao?

Krishnamurti: Chúng ta không **bit** làm thế nào để lắng nghe.

Người hỏi: Ông đã nói rằng đây là một trong những sự việc khó khăn nhất khi thực hiện, lắng nghe.

Krishnamurti: Vâng thưa bạn. Đây là một trong những sự việc khó khăn nhất khi thực hiện, lắng nghe. Bạn có ý nói một người, mà cam kết vào hoạt động xã hội và đã dâng hiến trọn sống của người ấy cho nó, và vì những lý do tâm lý khác nhau luôn luôn **ấ p** sửa **lắng nghe** mọi điều này? Hay một người mà nói, “Tôi đã giữ lời thề sống độc thân” – liệu anh ấy có lắng nghe tất cả điều này? Không thưa bạn. Lắng nghe là một nghệ thuật. Đúng chứ? Đó không đủ cho ngày hôm nay hay sao. Vâng, thưa bạn muốn hỏi gì?

Người hỏi: Ông nói rằng sự khó khăn ở trên mức độ trí năng và rằng chúng ta không cho phép những cảm thấy của chúng ta và những cảm xúc của chúng ta chen vào những liên hệ với những người khác của chúng ta. Nhưng tôi có ấn tượng nó chính xác là sự đối nghịch. Tôi nghĩ hầu hết những rắc rối trong thế giới bị gây ra bởi những cảm xúc và những đam mê không kiểm soát được, có thể bị sinh ra từ không hiểu rõ. Nhưng chúng là những đam mê.

Krishnamurti: Quý bạn kia nói rằng: Chúng ta không sống trên mức độ trí năng, chúng ta sống bằng những cảm xúc giả dối, cùng những lo âu và sầu muộn và tức giận và ghen ghét nhỏ nhen tâm thường của chúng ta – những cảm xúc. Bởi vì chúng ta không biết làm thế nào để khuất phục những điều đó chúng ta sống một sống đau khổ – đúng chứ thưa bạn?

Người hỏi: Bạo lực.

Krishnamurti: Bạo lực, dĩ nhiên, điều đó được hiểu rõ. Lúc này bạn sống một sống cảm xúc, một sống tình cảm, mà cần khuất phục? Cảm xúc, đó là, bạn biết rồi, sự phấn khởi, sự vui thú và tất cả sự nhiệt thành, tình cảm đó, bạn sống trong thế giới đó? Và khi bạn sống trong thế giới đó, và khi nó trở nên khá mất trật tự vậy thì trí năng chen vào và sau đó bạn bắt đầu kiểm soát nó, nói, “Tôi không được” nhưng trí năng luôn luôn thống trị.

Người hỏi: Hay nó bệnh vực . . .

Krishnamurti: Dĩ nhiên thưa bạn, bệnh vực hay chỉ trích. Tôi có lẽ đầy cảm xúc nhưng trí năng chen vào và nói, hãy theo dõi, hãy cẩn thận, hãy cố gắng kiểm soát bạn. Vì vậy trí

năng luôn luôn **đ**ng trị, mà là suy nghĩ. Không à? Ô, Thượng đế ơi! Đúng chứ thưa bạn. Chúng ta hãy thâm nhập nó.

Hãy theo dõi, trong sự liên hệ của tôi với người khác tôi bị tức giận, bị khiêu khích, có cảm xúc, trong sự liên hệ của tôi. Vậy thì điều gì xảy ra? Điều đó dẫn đến rắc rối. Có một cái cọ xảy ra giữa hai con người. Sau đó tôi cố gắng kiểm soát nó, mà là suy nghĩ, bởi vì nó đã dựng lên một khuôn mẫu cho chính nó, điều gì không nên, hay điều gì nó nên là, nói rằng, “Tôi phải kiểm soát”. Đúng chứ? Vì vậy tiếp theo chúng ta nói rằng, phải có sự kiểm soát nếu không mối quan hệ phải chấm dứt. Tất cả điều đó không là qui trình của suy nghĩ hay sao? Một qui trình thuộc trí năng? Và trí năng đảm trách một vai trò quan trọng trong sống của chúng ta, đó là tất cả mọi vấn đề chúng ta đã giải thích rõ ràng. Chúng ta không đang nói ề ng những cảm xúc là đúng hay sai, hay trung thực, nhưng suy nghĩ cùng sự đo lường của nó luôn luôn đang nhận xét, đang đánh giá, đang kiểm soát, đang chế ngự và vì vậy suy nghĩ ngăn cản bạn không đang nhìn. Đó là tất cả, thưa các bạn. Chúng ta sẽ gặp nhau vào ngày mốt.

SAANEN

Ngày 29 tháng 7 năm 1971

SUY NGHĨ, THÔNG MINH, VÀ CÁI KHÔNG THỂ ĐO LƯỜNG

Những ý nghĩa khác nhau của không gian. Không gian mà chúng ta suy nghĩ và hành động từ đó; không gian mà suy nghĩ đã dựng lên. Làm thế nào người ta có không gian vô hạn? “Vác gánh nặng của chúng ta và lại tìm kiếm sự tự do.” Suy nghĩ mà không tự tách rời chính nó đang chuyển động trong trải nghiệm. Ý nghĩa của thông minh. Hiệp thông: cái trí, quả tim và các cơ quan cơ thể. “Suy nghĩ thuộc thời gian, thông minh không thuộc thời gian.” Thông minh và cái vô hạn.

Những câu hỏi: Hatha Yoga. Liệu có sự tách rời của người quan sát và vật được quan sát trong thế giới công nghệ? Sự nhận biết và giấc ngủ.

Bạn biết chúng ta đã nói về những tình trạng mâu thuẫn khác nhau của thế giới, phía bên ngoài của chúng ta như nó đã là – những người tị nạn chính trị, những bị hành hạ của họ, và nỗi kinh hoàng của chiến tranh, sự nghèo đói, sự phân chia quốc gia, và những phân chia tôn giáo của con người, và

sự bất công của kinh tế và xã hội. Nó không chỉ là những câu phát biểu bằng từ ngữ nhưng là những sự kiện thực sự của điều gì đang xảy ra trong thế giới – bạo lực, hỗn loạn cực kỳ, sự thù hận và mọi hình thức của bại hoại. Và cùng hiện tượng như vậy trong chính chúng ta, chúng ta đang xung đột với chính chúng ta, bất hạnh, thất vọng, đang tìm kiếm điều gì đó mà chúng ta không ~~đi~~ nhưng chúng ta đang tìm kiếm, chúng ta bạo lực, hung hăng, hư hỏng và phiền muộn, cô độc khủng khiếp và chịu đựng nhiều đau khổ. Và trong chừng mực nào đó dường như chúng ta không thể thoát khỏi, không thể được tự do khỏi những quy định này. Chúng ta đã cố gắng áp dụng nhiều hình thức chữa trị về cách cư xử, những luật lệ tôn giáo và những theo đuổi của họ, sống trong tu viện, một sống hiến dâng, từ bỏ, kiểm chế, và sự tìm kiếm mù quáng, đi từ quyển sách này đến quyển sách khác, hay từ vị đạo sư tôn giáo này đến một vị khác, những đổi mới chính trị, những cách mạng. Chúng ta đã thử qua quá nhiều sự việc, và vẫn vậy trong chừng mực nào đó chúng ta dường như không thể giải thoát mình ra khỏi sự hỗn loạn khủng khiếp này, trong chính chúng ta cũng như phía bên ngoài. Và chúng ta đi theo vị đạo sư mới nhất mà đưa ra một hệ thống nào đó, thuốc chữa trị mọi bệnh tật, phương pháp nào đó để lết ra khỏi sự đau khổ riêng của chúng ta, và lại nữa điều đó dường như không thể giải quyết được bất kỳ vấn đề nào của chúng ta. Và tôi nghĩ rằng một con người bình thường ở đây hỏi, “Tôi biết tôi là tất cả những điều này, bị trói buộc trong một cái bẫy của văn minh, đau khổ, một sống khá chật hẹp, nhỏ nhen và phiền muộn; tôi đã thử thực hiện việc này và việc kia, nhưng trong chừng mực nào đó tất cả hỗn loạn này vẫn còn trong tôi, tôi sẽ làm gì đây, làm thế nào tôi sẽ thoát khỏi tất cả hỗn loạn này?”

Chúng ta đã nói, đã đưa ra nhiều sự vi ệc khác nhau trong suốt bảy nói chuyện này, về trật tự, sợ hãi, đau khổ, tình yêu và cấ, phiền muộn, và vào cuối ngày, vào cuối những gặp gỡ này; đối với hầu hết mọi người, chúng ta vẫn ở nơi mà chúng ta đã bắt đầu, có lẽ những thay đổi được bổ sung một chút, ở vòng ngoài một chút, nhưng ngay tại gốc rễ của thân tâm chúng ta, toàn cấu trúc và bản chất của chúng ta, trong chừng mực nào đó vẫn còn y nguyên như nó đã là. Và làm thế nào tất cả những việc này sẽ thực sự được bật ra, bùng nổ, để cho khi bạn rời khỏi nơi này, ít nhất trong một ngày, trong một tiếng đồng hồ, sẽ có cái gì đó hoàn toàn mới mẻ, một sống thực sự có ý nghĩa, có một quan trọng, có chiều sâu và chiều rộng.

Tôi muốn, nếu sáng nay tôi được phép, một buổi sáng khá đẹp, tôi không hiểu liệu bạn có trông thấy những quả đồi, những hòn núi, con sông và những cái bóng đang dài ra của buổi sáng, và những cây thông sẫm màu tương phản bầu trời xanh, và những quả đồi diệu kỳ kia đầy ánh sáng và bóng râm – vào một buổi sáng như thế này, ngồi trong một cái lều và nói về những sự việc nghiêm túc dường như khá vô lý khi mọi thứ quanh chúng ta đang reo h hâ n hoan, đang la hét đến tận những bầu trời về vẻ đẹp của quả đất và sự đau khổ của con người. Nhưng bởi vì chúng ta có mặt ở đây, bất hạnh hay không bất hạnh, sáng nay tôi muốn tiếp cận toàn vấn đề trong một cách khác hẳn. Hãy lắng nghe nó, không chỉ ý nghĩa của những từ ngữ, không chỉ những diễn tả, bởi vì sự diễn tả, như chúng ta đã nói vào một ngày trước, không bao giờ là vật được diễn tả – giống như khi bạn diễn tả những quả đồi, cây cối, sông ngòi, những cái bóng, nhưng ầu bạn không tự thấy chúng cho chính bạn, bằng quả tim của bạn và cái trí của bạn, sự diễn tả chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Giống như diễn tả món ăn ngon cho một người đang đói, anh ấy

phải có thức ăn và không chỉ những từ ngữ và mùi vị của những từ ngữ đó.

Tôi hoàn toàn không biết làm thế nào để trình bày tất cả điều này một cách khác hẳn. Tôi sẽ cố gắng. Tôi hoàn toàn không biết được nó sẽ dẫn đến đâu, tôi đã không chuẩn bị trước, đã không suy nghĩ mọi vấn đề một cách hợp lý rồi đến đây và tuôn ra, nhưng tôi muốn thâm nhập – nếu bạn muốn cùng tôi – một cách khác hẳn khi quan sát tất cả điều này, từ một kích thước hoàn toàn khác hẳn. Không phải kích thước thông thường của tôi và bạn, và của chúng ta và của họ, và những vấn đề của tôi và những vấn đề của họ, làm thế nào để kết thúc điều này và làm thế nào để đạt được cái đó, làm thế nào để trở nên đẹp đẽ, thông minh, tốt lành và cao quý hơn, nhưng trái lại cùng nhau thấy liệu chúng ta có thể quan sát tất cả hiện tượng này từ một kích thước khác hẳn. Và có lẽ một số người chúng ta không quen thuộc với kích thước đó, chúng ta không biết liệu có một kích thước khác hẳn, chúng ta có lẽ phỏng đoán về nó, chúng ta có lẽ tưởng tượng, nhưng sự phỏng đoán và tưởng tượng không là sự kiện. Thế là bởi vì chúng ta chỉ đang giải quyết những sự kiện và không phải những phỏng đoán, những niềm tin, những học thuyết; tôi nghĩ, chúng ta cần phải không những lắng nghe điều gì người nói sắp sửa trình bày, nhưng còn cố gắng vượt khỏi những từ ngữ và những giải thích. Mà có nghĩa bạn cũng phải chú ý, và quan tâm, nhận biết trọn vẹn được ý nghĩa của một kích thước mà có thể chúng ta đã không bao giờ tiếp xúc được. Và liệu sáng nay tôi có thể thấy kích thước đó, không phải bằng hai mắt trần của tôi nhưng bằng hai mắt của sự thông minh khách quan và vẻ đẹp và quan tâm mãnh liệt.

Tôi không hiểu liệu có khi nào bạn suy nghĩ về không gian. Nơi nào có không gian có sự bất động. Không phải không gian được tạo ra bởi suy nghĩ nhưng một không gian

không biên giới, một không gian không thể đo lường, không thể hợp tác, không được sắp xếp vào chung, một không gian mà thực sự không thể tưởng tượng được. Bởi vì khi con người có không gian, không gian thực sự, chiều rộng và chiều sâu và ý thức không đo lường được của sự lan rộng, không phải của ý thức anh ấy mà chỉ là một hình thức khác của suy nghĩ đang tự lan rộng chính nó bằng sự đo lường, từ một trung tâm – nhưng ý thức của không gian đó mà không được hình thành bởi suy nghĩ. Lúc này khi có loại không gian đó có sự bất động tuyệt đối. Và với sự đông đúc của những thành phố, sự ồn ào, và những người giảng thuyết mâu thuẫn và những đạo sư của họ, sự bùng nổ dân số, phía bên ngoài càng ngày càng có nhiều sự kiềm hãm, càng ngày càng có ít không gian. Tôi không hiểu liệu bạn có nhận thấy trong thung lũng này những cao ốc mới đang mọc lên, nhiều người hơn, càng ngày càng nhiều xe cộ gây ô nhiễm, tất cả những kinh hoàng đang xảy ra theo cùng những thành phố đông đúc.

Vì vậy phía bên ngoài càng ngày càng có ít không gian, bạn đi vào bất kỳ con đường nào trong những thị trấn đông đúc và bạn sẽ nhận thấy điều này, đặc biệt ở phương Đông. Nếu có lần nào bạn đi đến đó bạn sẽ thấy hàng ngàn người đang ngủ trên vỉa hè, chen chúc, đang sống trên vỉa hè. Và hãy quan sát những thành phố lớn, New York, London hay nơi nào bạn muốn, Paris, hầu như không có không gian, những ngôi nhà nhỏ bé, họ đang sống trong những loại ngăn kéo, bị vây kín, bị nhốt bên trong. Và nơi nào không có không gian có bạo lực – không có không gian theo kinh nghiệm xã hội, không gian trong cái trí riêng của chúng ta; và vì vậy phần nào đó chúng ta chịu trách nhiệm cho bạo lực này bởi vì chúng ta không có không gian. Và trong cái trí riêng của chúng ta không gian mà chúng ta tạo ra là sự tách rời,

một bức tường được dựng lên quanh chính chúng ta. Làm ơn hãy quan sát điều này trong chính các bạn không phải vì người nói đang trình bày về nó. Không gian của chúng ta là một không gian của cô lập và rút lui, chúng ta không muốn bị tổn thương nữa, chúng ta bị tổn thương khi chúng ta còn trẻ và những dấu vết của sự tổn thương này vẫn hiện diện, và thế là chúng ta rút lui, chúng ta kháng cự, chúng ta xây dựng một bức tường quanh chính chúng ta và quanh những người kia mà chúng ta nghĩ rằng chúng ta thương yêu, và hành động đó có một không gian rất bị giới hạn. Giống như nhìn qua bức tường vào ngôi vườn của người khác, hay vào cái trí của một người khác, nhưng vẫn vậy bức tường ở đó. Và trong thế giới đó có rất ít không gian. Trong không gian chật hẹp, nhỏ bé đó, không gian bé tí khá tầm thường đó, từ đó chúng ta hành động, chúng ta suy nghĩ, chúng ta thương yêu, chúng ta vận hành. Và từ trung tâm đó chúng ta cố gắng đổi mới thế giới, gia nhập đảng phái này hay đảng phái kia. Và từ cái lỗ chật hẹp nhỏ xíu đó, mà chắc chắn ở trong không gian, chúng ta cố gắng tìm một đạo sư mới mà dùng phương pháp mới nhất để dạy dỗ chúng ta đạt được sự khai sáng. Và trong cái trí của chúng ta bị nhét đầy hiểu biết, những đồn đại, những quan điểm, những huyền thuyên, hầu như không có bất kỳ không gian nào.

Tôi không hiểu liệu bạn đã nhận ra hiện tượng lạ lùng này, rằng chúng ta càng sống trong sự quan sát, trong nhận biết lâu bao nhiêu, không phải chỉ sống để kiếm tiền và cát vào một tài khoản ngân hàng nhỏ xíu, bạn biết rồi, tình dục và tất cả việc đó, mà là bộ phận của sống, nhưng nếu người ta có quan sát, nhận biết những sự việc quanh người ta và trong chính người ta, người ta chắc đã phải nhận ra rằng người ta có một không gian nhỏ bé làm sao đâu. Trong chính chúng ta, nó chen chúc như thế nào. Làm ơn hãy quan sát nó trong

chính bạn. Và làm thế nào người ta, bởi vì bị giam cầm trong không gian nhỏ xíu đó, cùng những bức tường kháng cự dày khùng khiếp, của những ý tưởng và của những hung hăng, làm thế nào người ta có được không gian mà thực sự không thể đo lường được? Như chúng ta đã nói ngày hôm trước, suy nghĩ có thể đo lường được, suy nghĩ là đo lường. Và bất kỳ hình thức nào của tự hoàn thiện là đo lường. Và rõ ràng tự hoàn thiện là hình thức đứng đưng nhất của sự cô lập. Và người ta thấy rằng suy nghĩ không thể tạo ra không gian bao la mà trong đó có sự bất động tổng thể và trọn vẹn. Bạn đang thâm nhập. Suy nghĩ không thể tạo ra nó. Suy nghĩ chỉ có thể phát triển, tiến hóa, theo tỷ lệ đến khúc cuối mà nó chiếu rọi, mà đo lường được. Và không gian đó, mà suy nghĩ tạo ra, theo tưởng tượng, hay theo nhu cầu, không bao giờ có thể thâm nhập hay tiến vào một kích thước mà trong đó có không gian không phải của suy nghĩ. Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi không? Suy nghĩ đã thiết lập, qua hàng thế kỷ, một không gian mà rất, rất bị giới hạn, chật chội, cô lập, và bởi vì sự giới hạn chật hẹp này nó tạo ra phân chia, khi có phân chia có xung đột, theo quốc gia, theo tôn giáo, theo chính trị, trong mọi cách, trong sự liên hệ và vân vân. Xung đột đó là đo lường – ít xung đột hơn và nhiều xung đột hơn và vân vân.

Lúc này câu hỏi là: làm thế nào suy nghĩ có thể thâm nhập vào cái khác; hay cái khác không thể hiện diện – suy nghĩ không bao giờ có thể thâm nhập vào nó – bạn đã hiểu rõ chưa? Tôi là kết quả của suy nghĩ, tất cả những hoạt động của tôi đều được đặt nền tảng trên suy nghĩ – hợp lý, không hợp lý, loạn thần kinh, hay có giáo dục cao, có hiểu biết rộng rãi, có lý luận, có khoa học, có công nghệ. Tôi là kết quả của tất cả điều đó. Và nó có không gian phía bên trong những bức tường của sự kháng cự. Lúc này làm thế nào cái trí sẽ thay đổi được tất cả điều đó và khám phá cái gì đó mà là một kích

thước hoàn toàn khác hẳn? Bạn đã hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Chúng ta có đang gặp gỡ lẫn nhau? Hai người có thể theo cùng nhau không? Tự do mà trong đó có sự bất động hoàn toàn và vì vậy có không gian bao la, và những bức tường của sự kháng cự mà suy nghĩ đã tạo ra, cùng không gian nhỏ xíu chật chội của nó – liệu hai cái này có thể tập hợp cùng nhau và trôi chảy cùng nhau? Đúng chứ? Đây đã là vấn đề của con người, theo tôn giáo, khi an lạc thâm nhập thăm thẳm, đây là vấn đề. Liệu tôi có thể bám vào cái tôi nhỏ xíu của tôi, vào cái không gian nhỏ xíu của tôi, vào những sự việc mà tôi đã thâm lượm, hiểu biết, những trải nghiệm, những hy vọng, những vui thú, và chuyển động vào một kích thước khác hẳn nơi hai cái này có thể cùng nhau vận hành? Tôi muốn ngồi bên tay phải của Thượng đế và tuy nhiên tôi lại muốn được tự do khỏi Thượng đế. Tôi muốn sống một sống của thỏa mãn và vui thú và vẻ đẹp, và tôi cũng muốn có hân hoan mà không thể đo lường, không thể bị trói buộc bởi suy nghĩ. Bạn đang thâm nhập? Bạn muốn vui thú và hân hoan. Tôi biết chuyển động của vui thú, những đòi hỏi của vui thú, sự theo đuổi của vui thú, cùng tất cả những sợ hãi, những lao dịch, đau khổ, lo âu. Và tôi cũng muốn hân hoan đó mà hoàn toàn không được mời mọc, mà suy nghĩ không bao giờ nắm bắt được – nếu nó nắm bắt được, nó trở thành vui thú và thế là lẽ thói cũ kỹ lại bắt đầu. Vì thế tôi muốn có cả hai – những thứ của thế giới này và thế giới khác.

Tôi nghĩ đây là vấn đề của hầu hết chúng ta – đúng chứ? Có một thời gian vui vẻ nhiều trong thế giới này – tại sao không? – và lẫn tránh mọi đau khổ, mọi buồn phiền, tôi cũng biết những khoảnh khắc khác khi có hân hoan vô cùng mà không thể tiếp xúc được, mà thanh khiết: tôi muốn cả hai. Và đó là điều gì chúng ta đang tìm kiếm. Mang tất cả gánh nặng của chúng ta và tuy vậy vẫn tìm kiếm sự tự do. Và liệu

tôi có thể làm được điều này? Liệu tôi có thể – qua ý muốn – bạn hiểu rõ điều gì ngày hôm trước chúng ta đã nói về ý muốn, ý muốn không liên quan cái thực sự, “cái gì là”, nhưng ý muốn là sự biểu lộ của ham muốn như “cái tôi”, và chúng ta nghĩ trong chừng mực nào đó nhờ vào ý muốn chúng ta sẽ bắt gặp cái khác. Và thế là chúng ta nói với chính mình, “Tôi phải kiểm soát suy nghĩ, tôi phải kỷ luật suy nghĩ”. Khi “cái tôi” nói, tôi phải kiểm soát, kỷ luật suy nghĩ, nó vẫn còn là suy nghĩ đang tự tách rời chính nó như “cái tôi” và suy nghĩ như cái gì đó tách rời, nhưng nó vẫn còn là suy nghĩ, như “cái tôi” và “cái không tôi”. Và người ta nhận ra suy nghĩ, bởi vì có thể đo lường, nhiễu loạn, huyền thuyên, dong duỗi khắp mọi nơi, đã tạo ra không gian của một con chuột nhỏ xíu, một con khỉ đuối theo cái đuối riêng của nó. Thế là người ta nói, người ta nói, làm thế nào suy nghĩ sẽ bất động? Bởi vì suy nghĩ đã tạo ra thế giới công nghệ và thế giới của hỗn loạn, thế giới của chiến tranh, những phân chia quốc gia, những tách rời tôn giáo; suy nghĩ đã tạo ra đau khổ, hoang mang, phiền muộn; suy nghĩ là thời gian. Vì vậy thời gian là đau khổ. Và người ta thấy tất cả điều này – nếu bạn đã thâm nhập rất, rất thăm thẳm, không phải do sự hướng dẫn của người khác, nhưng chỉ quan sát điều này trong thế giới và trong chính bạn.

Vậy là nghi vấn nảy sinh: liệu suy nghĩ có thể hoàn toàn bất tâm và chỉ vận hành khi cần thiết? Bạn theo kịp chứ? Khi cần thiết, khi nó phải sử dụng hiểu biết, công nghệ, đi đến văn phòng, nói chuyện và tất cả mọi việc như thế; và phần còn lại của thời gian tuyệt đối bất động. Càng có không gian và bất động đó nhiều bao nhiêu nó càng có thể vận hành một cách hợp lý, sáng suốt, lành mạnh, cùng hiểu biết nhiều bấy nhiêu. Nếu không hiểu biết trở thành một kết thúc trong chính nó và tạo ra sự hỗn loạn. Bạn đang theo kịp tất cả điều

này chứ? Không phải đồng ý với tôi, bạn thấy nó cho chính bạn.

Vì vậy câu hỏi là: suy nghĩ, mà là sự phản ứng của ký ức, hiểu biết, trải nghiệm, thời gian, và suy nghĩ là nội dung của ý thức, vì biết rằng suy nghĩ phải vận hành cùng hiểu biết, và nó chỉ có thể vận hành cùng thông minh tột đỉnh chỉ khi nào có không gian và bất động, và *từ đó* vận hành. Tôi đang trình bày rõ ràng? Đúng chứ? Đúng chứ thưa bạn? Hãy nói cho tôi **bất**. Hãy khuyến khích tôi! Không, xin lỗi, tôi không muốn sự khuyến khích của bạn!

Vì vậy đó là vấn đề của tôi. Đó là, phải có không gian bao la và bất động bởi vì khi có không gian và bất động đó về đẹp đến, vậy là tình yêu hiện diện. Không phải về đẹp được sắp xếp bởi con người, kiến trúc, đồ gốm, đồ sứ, bức họa, những bài thơ, nhưng ý thức của về đẹp của không gian bao la và bất động đó. Và vẫn vậy suy nghĩ phải hành động, vận hành. Không có đang sống ở đó và sau đó tuột xuống. Vì vậy đó là vấn đề của tôi – không phải vấn đề thực sự của tôi bởi vì – bạn hiểu chứ? – tôi đang khiến cho nó thành một vấn đề để cho chúng ta có thể cùng nhau thâm nhập nó, để cho cả bạn và tôi khám phá cái gì đó hoàn toàn mới mẻ trong nó. Bởi vì mỗi lần người ta thâm nhập, không phải đang biết, người ta khám phá cái gì đó. Nhưng nếu bạn thâm nhập bằng đang biết vậy thì không bao giờ bạn sẽ khám phá bất kỳ cái gì cả. Và đó là điều gì chúng ta đang thực hiện. Liệu suy nghĩ có thể bất tâm? Và liệu suy nghĩ đó có thể, phải vận hành trong lãnh vực của cái đã được biết, một cách trọn vẹn, hoàn toàn, khách quan, sáng suốt, lạnh mạnh, hợp lý, liệu suy nghĩ đó có thể tự kết thúc chính nó? Đó là, liệu suy nghĩ mà là quá khứ, mà là ký ức, mà là một ngàn ngày hôm qua, liệu tất cả quá khứ đó có thể hoàn toàn kết thúc, mà là tất cả tình trạng

bị quy định đó, để cho có bất động, có không gian, có một ý thức của kích thước lạ thường?

Vậy là tôi đang tự hỏi chính tôi, và bạn đang tự hỏi nó cùng tôi, làm thế nào suy nghĩ đó sẽ kết thúc, và không phải trong chính kết thúc của nó để làm biến dạng nó và lang thang vào trạng thái tưởng tượng nào đó và trở thành khá chên vênh, loạn thần kinh và lơ đãng. Suy nghĩ phải vận hành cùng sức sống mãnh liệt, năng lượng vô hạn, một cách hợp lý, sáng suốt? Và vì thế tôi đang hỏi làm thế nào suy nghĩ đó, mà phải vận hành, và cùng lúc lại hoàn toàn bất động? Bạn nắm được nó chứ? Bạn nắm được câu hỏi của tôi chưa? Đây đã là vấn đề của mọi con người tôn giáo nghiêm túc – không phải con người mà thuộc về giáo phái nào đó, dù là Thiên chúa giáo, Ấn giáo, Phật giáo, bất kỳ tôn giáo gì, mà được đặt nền tảng vào niềm tin và sự tuyên truyền có tổ chức và vì vậy không là tôn giáo gì cả, điều này đã là vấn đề. Khi người ta thâm nhập rất, rất thăm thẳm, liệu hai cái này có thể vận hành cùng nhau hay không? Bạn hiểu chứ? Liệu hai cái này có thể chuyển động cùng nhau, không phải kết hợp thành một thể, không phải hợp nhất, nhưng chuyển động cùng nhau? Và chúng có thể chuyển động cùng nhau nếu suy nghĩ không tự tách rời chính nó như người quan sát và vật được quan sát. Bạn đang nắm bắt nó chứ? Bạn theo kịp chứ? Tôi muốn trình bày tiếp!

Bạn thấy sống là một chuyển động trong liên hệ, liên tục đang chuyển động, đang thay đổi, và chuyển động đó có thể tự duy trì chính nó, chuyển động một cách tự do khi không có người suy nghĩ và vật được suy nghĩ. Đó là, khi suy nghĩ không tự tách rời chính nó như “cái tôi” và “cái không tôi”, khi suy nghĩ không tự tách rời chính nó như người quan sát, người trải nghiệm, và vật được quan sát và vật được trải nghiệm. Bởi vì trong đó có phân chia và vì vậy có xung đột.

Khi suy nghĩ thấy sự thật của điều đó, vậy thì nó không đang tìm kiếm trải nghiệm, vậy thì nó đang chuyển động trong trải nghiệm. Bạn đang nắm bắt điều này chứ? Bạn đang thực hiện điều này lúc này đúng chứ? Hãy theo dõi thưa bạn, lúc này tôi vừa nói rằng suy nghĩ cùng tất cả hiểu biết, luôn luôn đang tích lũy, là một vật đang sống, không phải một vật chết, vì vậy *không gian bao la* có thể chuyển động cùng suy nghĩ. Và khi suy nghĩ tự tách rời chính nó như người suy nghĩ, như người trải nghiệm vậy thì người trải nghiệm, người quan sát, người suy nghĩ trở thành quá khứ và vì vậy có một phân chia, và xung đột, và quá khứ mà cố định – đúng chứ? – và thế là không thể chuyển động. Bạn nắm được điều này chứ? Tôi đang nói với chính tôi, hay chúng ta đang cùng nhau chia sẻ điều này?

Tôi thấy trong sự thâm nhập này, cái trí thấy rằng nơi nào có sự phân chia trong suy nghĩ, chuyển động không thể xảy ra được. Chuyển động. Nơi nào có sự phân chia quá khứ len lõi vào, vì vậy quá khứ trở thành cố định, trung tâm, trung tâm bất động, trung tâm bất động có thể được bổ sung, được thêm vào, nhưng nó là một tình trạng bất động và thế là nó không chuyển động tự do.

Vì vậy câu hỏi kế tiếp của tôi là, đối với tôi và cũng vậy đối với bạn: liệu suy nghĩ thấy điều này, hay sự nhận biết là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn suy nghĩ. Hãy theo dõi: người ta thấy sự phân chia trong thế giới, quốc gia, tôn giáo, kinh tế, xã hội và mọi chuyện như thế, giai cấp, và trong sự phân chia này có xung đột. Điều đó rõ ràng. Và – chỉ lắng nghe điều này, tôi đã nắm bắt nó – và khi có sự phân chia trong chính tôi, sự vỡ vụn, phải có xung đột. Vậy thì trong chính tôi, tôi bị phân chia như người quan sát và vật được quan sát, người suy nghĩ và vật được suy nghĩ, người trải nghiệm và vật được trải nghiệm, chính sự phân chia đó bị tạo tác bởi suy

nghĩ, và suy nghĩ là kết quả của quá khứ. Lúc này tôi thấy sự thật của điều này. Câu hỏi của tôi là: suy nghĩ thấy điều này hay một yếu tố nào khác thấy điều này? Bạn đang gặp gỡ tôi chứ? Khi tôi nói rằng tôi thấy điều này, sự thật của điều này, suy nghĩ thấy sự thật này hay yếu tố nào khác thấy sự thật? Hay yếu tố mới mẻ là thông minh và không phải suy nghĩ?

Vậy thì sự liên quan giữa suy nghĩ và thông minh là gì? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi? Theo cá nhân, tôi vô cùng quan tâm đến điều này, liệu bạn có thể theo cùng tôi? Lại thường lắm khi thâm nhập điều này. Suy nghĩ đã tạo ra sự phân chia này, quá khứ, hiện tại, tương lai. Suy nghĩ là thời gian. Suy nghĩ tự nói với chính nó rằng, tôi thấy sự phân chia này phía bên ngoài lẫn bên trong. Và tôi thấy sự phân chia này là yếu tố của xung đột. Và nó không thể thoát khỏi điều đó. Thế là nó nói, tôi vẫn còn ở nơi tôi đã bắt đầu, tôi vẫn có những xung đột của tôi, bởi vì suy nghĩ nói, tôi thấy sự thật của sự phân chia và xung đột. Lúc này có phải suy nghĩ thấy điều đó, hay một yếu tố mới mẻ của thông minh thấy điều đó? Đúng chứ? Lúc này nếu nó là thông minh mà thấy điều đó, vậy thì sự liên quan giữa suy nghĩ và thông minh là gì? Thông minh thuộc cá nhân? Thông minh là kết quả của hiểu biết sách vở, lý luận, đang sống, trải nghiệm? Hay thông minh là sự tự do khỏi sự phân chia mà suy nghĩ đã tạo tác, và một cách hợp lý thấy điều đó và không thể thoát khỏi nó, ở lại cùng nó, không cố gắng đấu tranh với nó, và không cố gắng khuất phục nó, từ đó thông minh hiện diện. Đúng chứ thưa bạn? Tôi đang trình bày rõ ràng chứ?

Bạn thấy rằng chúng ta đang hỏi: thông minh là gì? Thông minh có thể được vun quén, hay thông minh là thuộc bản năng? Và liệu suy nghĩ thấy sự thật của xung đột, phân chia và mọi chuyện còn lại, hay liệu chất lượng của cái trí mà thấy được sự kiện và hoàn toàn bất động cùng sự kiện, hoàn

toàn bất động cùng sự kiện, không cố gắng thoát khỏi nó, chế ngự nó, thay đổi nó, nhưng hoàn toàn bất động cùng sự kiện? Chính sự bất động đó là thông minh. Vì vậy thông minh không là suy nghĩ. Thông minh là sự bất động này, và vì vậy nó hoàn toàn không cá nhân. Nó không thuộc bất kỳ nhóm nào, bất kỳ người nào, bất kỳ chủng tộc nào, bất kỳ văn hóa nào.

Vậy là tôi đã khám phá, cái trí của tôi đã khám phá rằng có sự bất động, không phải bị xếp đặt bởi suy nghĩ và kỷ luật, luyện tập và tất cả mọi điều kinh hoàng đó, nhưng một đang thấy, đang thấy rằng suy nghĩ không thể tự thoát khỏi chính nó; bởi vì suy nghĩ là kết quả của quá khứ. Và nơi nào quá khứ đang vận hành phải có sự phân chia, và vì vậy có những xung đột và mọi chuyện như thế, đang thấy điều đó và hoàn toàn duy trì sự bất động cùng điều đó. Bạn biết rằng nó giống như tuyệt đối bất động cùng đau khổ. Bạn biết người nào đó mà bạn thương yêu, bạn chăm sóc, bạn đã tử tế, ấp ủ, ân cần, quan tâm, khi người đó chết có sự chấn động của cô độc, thất vọng, ý thức tách rời, mọi thứ quanh bạn đều sụp đổ, trong sự đau khổ đó hãy ở cùng nó, không tìm kiếm những giải thích, nguyên nhân, tại sao anh ấy ra đi và tại sao tôi không, hãy tuyệt đối bất động cùng nó. Ở lại cùng nó một cách tuyệt đối bất động là thông minh. Và vậy là thông minh đó có thể vận hành trong suy nghĩ, sử dụng hiểu biết, và hiểu biết lẫn suy nghĩ đó sẽ không tạo tác sự phân chia. Tôi đã nắm được nó.

Vì vậy câu hỏi nảy ra từ điều đó: làm thế nào cái trí, cái trí của bạn, huyền thuyên liên tục – làm ơn lắng nghe điều này, hãy lắng nghe nó – mà luôn luôn theo lẽ thói thường giả, bị kềm kẹp trong một cái bẫy, đang tranh đấu, đang tìm kiếm, đang theo sau những vị thầy và bạn biết những vị đạo sư, và đệ tử, làm thế nào cái trí đó sẽ tuyệt đối bất động?

Lúc này: bạn biết sự hiệp thông là trạng thái bất động – hiệp thông, không phải tách rời – hiệp thông giữa cơ thể, quả tim và cái trí. Hiệp thông hoàn toàn. Điều đó có nghĩa cơ thể, cơ thể của bạn phải không bị áp đặt bởi cái trí, không bị kỷ luật bởi cái trí, không bị kỷ luật bởi cái trí khi nó thích một loại thức ăn, thuốc lá, thuốc kích thích nào đó – bạn theo kịp không – sự phấn khởi của tất cả điều đó, khi bị kiểm soát bởi cái trí, lúc đó nó là một áp đặt. Trái lại cơ thể khi nó nhạy cảm, đang sống, có thông minh riêng của nó, không bị hư hỏng. Người ta phải có một cơ thể như thế, nhạy cảm, năng động, đang ở vô cùng, không bị thuốc kích thích. Và người ta cũng phải có một quả tim – bạn hiểu rõ chứ – không phải phấn khởi, không phải cảm tính, không phải cảm xúc, không phải nhiệt thành nhưng ý thức của trọn vẹn đó – bạn biết rồi – chiều sâu, chất lượng, sức sống. Nó chỉ có thể hiện diện khi có tình yêu. Và một cái trí có không gian vô hạn, vậy thì có sự hiệp thông.

Lúc này làm thế nào cái trí – hãy lắng nghe điều này – bắt chợt bắt gặp cái này. Tôi chắc chắn tất cả các bạn đang hỏi điều này, có lẽ không phải đang ngồi ở đó nhưng khi bạn về nhà, khi bạn dạo bộ, làm thế nào người ta có được ý thức của hợp nhất, hiệp thông trọn vẹn này, mà không có bất kỳ sự biến dạng nào, sự phân chia nào, sự tách rời nào – cơ thể, quả tim, và cái trí – bạn nghĩ làm thế nào bạn có thể có được nó. Lúc này bạn thấy sự thật của điều này, đúng chứ? Bạn thấy sự thật của nó rằng bạn phải có sự hiệp thông trọn vẹn trong chính bạn, cái trí, quả tim, cơ thể. Nó giống như có một cửa sổ sạch sẽ, không bị vấy bẩn, không có bất kỳ vết trầy xước nào, không bị hoen ố, vì vậy khi bạn nhìn qua cửa sổ bạn có thể thấy sự vật mà không có bất kỳ biến dạng nào. Lúc này làm thế nào bạn có thể có được nó?

Lúc này ai đang thấy sự thật này? Bạn đang theo kịp chứ? Ai thấy sự thật rằng phải có sự hiệp thông, sự hiệp thông hoàn toàn này? Như chúng ta đã nói, khi có hiệp thông có bất động. Khi một trong ba yếu tố này bị biến dạng có sự rắc rối, có sự nhiễu loạn. Nhưng khi cái trí, quả tim và các cơ quan cơ thể hiệp thông hoàn toàn, có sự bất động. Lúc này ai thấy sự thật này? Bạn hiểu câu hỏi của tôi? Bạn thấy nó như một ý tưởng, như một lý thuyết, như cái gì đó bạn “nên có”? Nếu bạn như thế, vậy thì tất cả nó là sự vận hành của suy nghĩ, vậy thì bạn sẽ nói, hãy bảo cho tôi hệ thống gì, loại hệ thống nào tôi phải vận dụng để nắm bắt được điều này, tôi sẽ luyện tập, tôi sẽ phủ nhận, tôi sẽ kỷ luật, tôi sẽ nghiền ngẫm nó. Tất cả điều đó là hoạt động của suy nghĩ. Nhưng khi bạn thấy sự thật của điều này – sự thật không phải cái gì “nên là” – khi bạn thấy nó là sự thật, nó là như thế, vậy thì chính thông minh mà thấy nó. Vì vậy chính thông minh mà sẽ vận hành và vì vậy tạo ra trạng thái này. Bạn nắm được nó chứ? Không suy nghĩ. Tôi không thể làm bất kỳ điều gì nữa.

Vì vậy suy nghĩ thuộc thời gian. Thông minh không thuộc thời gian. Thông minh là không thể đo lường được – không phải sự thông minh thuộc khoa học, không phải sự thông minh của một chuyên viên, không phải sự thông minh của một người nội trợ, không phải sự thông minh của con người mà biết vô số vấn đề. Tất cả những thông minh đó đều ở trong lãnh vực của suy nghĩ và hiểu biết. Và chỉ khi nào cái trí hoàn toàn bất động – và nó có thể bất động, bạn không phải luyện tập, kiểm soát, nó có thể hoàn toàn bất động – và khi nó như thế, có sự hiệp thông, có không gian bao la và bất động. Và chỉ lúc đó cái không thể đo lường mới được hiện diện. Đúng chứ, thưa các bạn.

Người hỏi: Tôi đã lắng nghe ông suốt năm mươi năm. Ông đã nói rằng người ta phải chết đi mỗi khoảnh khắc. Điều này đúng thật đối với tôi lúc này hơn trước kia.

Krishnamurti: Quý bạn kia nói rằng bạn ấy đã lắng nghe người nói suốt năm mươi năm, và lúc này nó thực sự hơn trước kia, nó thực tế nhiều hơn, thực sự trong sống của bạn ấy, hơn trước kia. Và bạn ấy muốn được chứng thực hơn từ những người khác – liệu những người khác đã lắng nghe người nói trong suốt năm mươi năm có cảm thấy như vậy. Làm ơn đừng trả lời. Đây không là một thú nhận.

Người hỏi: Chết đi mỗi khoảnh khắc.

Krishnamurti: Chết đi mỗi khoảnh khắc. Vâng. Chết đi từng giây phút. Tôi đã nói điều đó, và bạn ấy đã nói rằng điều đó thực sự hơn bao giờ trước kia.

Bạn phải lắng nghe người nói suốt năm mươi năm à? Và tại khúc cuối của năm mươi năm đó bạn sẽ nắm được nó, bạn sẽ hiểu rõ nó? Nó mất thời gian à? Hay bạn thấy vẻ đẹp của cái gì đó ngay tức khắc và vì vậy nó hiện diện. Lúc này tại sao người ta, bất kỳ ai, bạn và những người khác, tại sao bạn phải mất thời gian vì tất cả điều này? Bạn hiểu câu hỏi của tôi chứ? Tại sao bạn phải mất nhiều năm để hiểu rõ một sự việc rất đơn giản như thế? Và nó rất đơn giản, tôi cam đoan với bạn như thế. Nó chỉ trở nên phức tạp trong sự giải thích. Nhưng sự thật lại đơn giản lạ thường. Tại sao người ta không thấy sự đơn giản đó và sự thật và vẻ đẹp của nó ngay tức khắc và thế là toàn hiện tượng của sống thay đổi? Tại sao? Đó có phải vì chúng ta bị quy định quá nặng nề? Và nếu bạn bị quy định quá nặng nề, liệu bạn có thể thấy tình trạng bị quy định đó ngay tức khắc, hay bạn phải lột bỏ nó giống

như một củ hành, lớp này tiếp theo lớp khác? Có phải bởi vì người ta lười biếng, lơ đãng, dừng dừng, bị trói buộc trong những vấn đề riêng của người ta? Nếu bạn bị trói buộc trong những vấn đề riêng của bạn, một vấn đề, và vấn đề đó không tách khỏi phần còn lại của những vấn đề, tất cả chúng đều liên quan lẫn nhau, nếu bạn chọn ra một vấn đề và theo nó đến tận cùng – dù nó là tình dục, dù nó là liên hệ, dù nó là cô độc, bất kỳ nó là gì – theo nó đến tận cùng. Và bởi vì bạn không thể thực hiện nó, vậy là bạn phải lắng nghe người nào đó suốt năm mươi năm! Bạn sẽ nói rằng phải mất năm mươi năm để nhìn những hòn núi kia, hay sao?

Người hỏi: Ông có thể trả lời câu hỏi này mà tôi vừa viết ra hay không?

Krishnamurti: Không thưa bạn, chỉ cần hỏi. (Krishnamurti đọc câu hỏi.) Ô, Thượng đế ơi! Đây là một câu hỏi dài quá thưa bạn. Bạn có thể vắn tắt lại không?

Người hỏi: Công việc của sự tưởng tượng.

Krishnamurti: Câu hỏi được đặt ra: tôi biết nhiều người qua sự luyện tập Hatha Yoga chỉ phản bội chính họ, rõ ràng họ sống trong sự tưởng tượng. Ông có biết bất kỳ điều gì về Yoga hay không? Bạn muốn tôi kể về nó à? Đúng không? Tệ quá!

Tôi đã được kể về Hatha Yoga và tất cả những phức tạp của nó – tôi sẽ trình bày nó vắn tắt – được sáng chế cách đây khoảng ba ngàn năm về trước – tôi được bảo như thế, tôi đã không đọc nó – tôi đã được kể lại bởi một người đã thâm nhập toàn sự việc này rất cẩn thận. Vào thời điểm đó người cai trị mảnh đất này phải giữ cho bộ não của họ và suy nghĩ

của họ rất minh bạch. Và vì vậy họ nhai một loại lá nào đó từ những hòn núi Himalaya – đừng tìm kiếm nó, nó không còn đâu! (Tiếng cười). Và khi thời gian trôi qua loại cây đó bị tuyệt chủng, và thế là họ phải sáng chế ra một phương pháp mà nhờ nó những tuyến hạch trong hệ thống cơ thể con người có thể được giữ lạnh mạnh và sinh lực. Và họ sáng chế ra Yoga, những luyện tập để giữ cho cơ thể rất lạnh mạnh, không phải trẻ trung, đừng bị mất hút trong những đại đột đó. Giữ nó sinh động, giữ nó lạnh mạnh và thế là cái trí rất năng động, rõ ràng. Và luyện tập những bài tập nào đó, asanas và vân vân, có phần kích những tuyến hạch, những tuyến hạch nào đó đang thực hiện những bài tập nào đó, rất lạnh mạnh, năng động.

Và họ cũng phát giác rằng loại hít thở đúng đắn nào đó, hít vào thở ra, có hữu ích, không phải để đạt được sự khai sáng, nhưng giúp cho cái trí, não tế bào não, được cung cấp đầy đủ không khí, để cho nó có thể vận hành. Rồi thì đã xuất hiện tất cả những người trục lợi, mà nói rằng, nếu bạn làm tất cả việc này bạn sẽ có được – bạn biết không – bạn sẽ có được một cái trí bất động hoàn toàn. Sự bất động của họ là sự bất động của suy nghĩ, mà là thoái hóa và vì vậy chết. Và họ đã nói rằng, bằng phương pháp này bạn sẽ đánh thức được nhiều trung tâm khác nhau, khai mở các huyết trong cơ thể, kundalini và mọi loại vớ vẩn đó, và bạn sẽ đạt được sự khai sáng kỳ diệu. Và dĩ nhiên những cái trí của chúng ta quá háo hức, quá tham lam, đang mong ước nhiều trải nghiệm thêm, muốn giỏi hơn bất kỳ người nào khác, trông đẹp đẽ hơn, cơ thể tốt hơn, tốt hơn cái này và tốt hơn cái kia, chúng ta rơi vào cái lầy của việc đó. Nhưng người ta có thể thấy loại yoga này, Hatha Yoga, đang thực hành những bài tập khác nhau, mà người nói thực hành vào khoảng hai giờ mỗi ngày, đừng bắt chước ông ta, bạn không biết gì về nó đâu.

Bạn thấy khi người ta có sự tưởng tượng, mà tất cả đều là chức năng của suy nghĩ, dù làm điều gì bạn muốn, cái trí không bao giờ có thể bất động, an bình, cùng một ý thức của vẻ đẹp và phong phú vô cùng bên trong.

Người hỏi: Trong trạng thái hiệp thông, hợp nhất này, khi cái trí vận hành một cách nghiêm ngặt trong một phương pháp công nghệ, liệu lúc đó không có sự tách rời này của người quan sát và vật được quan sát? Khi sự hiệp thông hiện diện, liệu sự tách rời hiện diện khi cái trí phải vận hành trong một lãnh vực công nghệ – liệu lúc đó có sự tách rời?

Krishanmurti: Vâng, tôi hiểu rõ. Tôi hiểu rõ câu hỏi. Người hỏi đặt ra nghi vấn: khi có ý thức của sự hiệp thông này, sau đó khi suy nghĩ vận hành, vậy thì liệu có sự tách rời giữa người suy nghĩ và vật được suy nghĩ? Bạn nghĩ gì đây? Bạn hiểu rõ câu hỏi chứ? Khi có sự hiệp thông trọn vẹn, không phải sự hiệp thông tưởng tượng và tất cả những việc như thế, thực sự, cơ thể, quả tim, và cái trí hoàn toàn hiệp thông, hợp nhất, không tách rời, không người nào để hiệp thông nó – sử dụng từ ngữ *integration hiệp thông* khá khó khăn – vậy thì khi có ý thức của thông minh đó mà là hiệp thông, thông minh đó sử dụng suy nghĩ, vậy thì sẽ có người quan sát và vật được quan sát, sự tách rời? Rõ ràng là không. Đúng chứ? Khi không có sự hiệp thông vậy thì có sự tách rời, có sự không hiệp thông, vậy thì suy nghĩ tạo ra sự tách rời như “cái tôi” và “cái không tôi”, người quan sát và vật được quan sát. Đi đều này thật đơn giản. Đúng chứ?

Người hỏi: Trong nói chuyện lần thứ hai của ông, ông đã nói rằng người ta nhận biết không chỉ trong khi thức mà cũng cả trong khi ngủ.

Krishnamurti: Bạn muốn tôi thâm nhập nó đúng chứ? Đây là câu hỏi cuối cùng nhé.

Người hỏi nói rằng: tại nói chuyện lần thứ hai của ông, bạn nhớ không, tôi không nhớ, tại nói chuyện lần thứ hai của ông, ông đã nói: có một trạng thái nhận biết khi bạn ngủ cũng như có một trạng thái nhận biết khi bạn thức. Ông đã không trình bày thêm nữa về nó – đó là như vậy phải không, thưa bạn? Bạn hiểu rõ câu hỏi chứ? Đó là, trong suốt ban ngày người ta nhận biết một cách hời hợt hay sâu thẳm, ý thức, nhận biết mọi thứ đang xảy ra bên trong, tất cả những chuyển động của suy nghĩ, của sự phân chia, xung đột, đau khổ, cô độc, nhận biết những đòi hỏi cho vui thú, theo đuổi tham vọng, tham lam, lo âu, bạn biết toàn việc đó – nhận biết. Khi bạn nhận biết như thế trong suốt ban ngày, nhận biết đó được tiếp tục trong suốt ban đêm trong hình thức của những giấc mộng, đúng chứ? Đúng như thế phải không, thưa bạn? Hay không có những giấc mộng nhưng chỉ có một nhận biết. Đúng chứ?

Lúc này trong suốt ban ngày liệu tôi – làm ơn lắng nghe điều này – liệu tôi, liệu bạn, trong suốt ban ngày nhận biết mọi chuyển động của suy nghĩ? Bạn không nhận biết như thế, đúng chứ? Hãy thành thật, hãy đơn giản. Bạn không như thế. Bạn nhận biết trong từng lúc. Tôi nhận biết hai phút, và vậy thì trống tỉnh, và lại nữa tiếp theo vài phút sau, hay nửa tiếng đồng hồ sau tôi nói, “Thượng đế ơi, tôi đã quên mất rồi” và nhận biết lại sau đó lại. Có những khoảng cách trong trạng thái nhận biết của chúng ta. Chúng ta không bao giờ nhận biết liên tục, và chúng ta nghĩ rằng chúng ta phải nhận biết liên tục, trong mọi thời gian.

Lúc này trước tiên, có những khoảng không gian rộng lớn giữa trạng thái nhận biết, đúng chứ? Nhận biết, sau đó không nhận biết, rồi nhận biết và như thế trong suốt ban

ngày. Điều gì là quan trọng? Làm ơn, điều gì là quan trọng – nhận biết trong vài phút và không nhận biết và nhận biết, và sự tiếp tục của nhận biết? Điều gì là quan trọng – nhận biết liên tục; hay nhận biết trong những thời gian ngắn; và có liên quan gì với những thời gian dài khi bạn không nhận biết? Trong số ba điều kia, điều gì là quan trọng? Điều gì bạn nghĩ là quan trọng? Đối với tôi, tôi biết điều gì là quan trọng. Tôi không bận tâm về nhận biết trong thời gian ngắn, hay muốn có tình trạng nhận biết liên tục. Tôi chỉ quan tâm khi tôi không nhận biết. Bạn hiểu chứ? Đó là vấn đề của tôi. Bạn hiểu rõ không? Tôi nói rằng, khi tôi không chú ý, tôi rất quan tâm, không phải khi tôi nhận biết, nhưng tại sao tôi không chú ý và tôi phải làm gì về không chú ý đó, về trạng thái không nhận biết. Đó là vấn đề của tôi. Không phải để có tình trạng nhận biết liên tục – bạn biết – bạn cứ ngó ngàng như vậy nếu bạn không thực sự thâm nhập điều này rất, rất thăm thẳm. Vì vậy quan tâm của tôi là: tại sao tôi không chú ý và điều gì xảy ra trong thời kỳ không chú ý đó? Đó là câu hỏi của tôi. Bạn hiểu rõ chứ? Bạn biết điều gì xảy ra khi tôi nhận biết. Khi tôi nhận biết – bạn biết không – không có gì xảy ra cả. Tôi năng động, đang chuyển động, đang sống, đầy sức sống, trong đó không có gì xảy ra bởi vì không có sự chọn lựa cho cái gì đó xảy ra. Lúc này khi tôi không chú ý, không nhận biết, vậy thì những sự việc xảy ra. Vậy thì tôi nói những sự việc là không thực sự, vậy thì tôi bị căng thẳng, tôi là – lo âu, bị trói buộc, tôi rơi vào sự thất vọng của tôi. Vì vậy tại sao điều này xảy ra? Bạn đang nắm bắt được quan điểm của tôi? Đó là điều gì bạn đang làm? Hay bạn đang luôn luôn quan tâm đến sự nhận biết hoàn toàn. Và cố gắng, luyện tập để luôn luôn nhận biết? Tôi không biết, điều đó tùy thuộc nơi bạn.

Lúc này tôi thấy rằng tôi không nhận biết và tôi đang canh chừng việc gì xảy ra trong trạng thái đó khi tôi không nhận biết. Lúc này nhận biết rằng tôi không nhận biết là tình trạng nhận biết. Không, đừng cười. Làm ơn lắng nghe điều này. Nó không là vấn đề để cười cợt. Tôi biết khi tôi nhận biết. Khi có một tình trạng nhận biết, nó là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn. Và tôi biết khi tôi không nhận biết, tôi bị căng thẳng, tôi co rút hai bàn tay – bạn biết, làm mọi việc ngu xuẩn. Khi có một chú ý trong trạng thái không nhận biết đó, toàn sự việc chấm dứt – bạn theo kịp điều gì tôi trình bày? Vào khoảnh khắc của trạng thái không nhận biết tôi nhận biết rằng tôi không nhận biết, vậy là nó chấm dứt. Bạn nắm bắt được nó? Bởi vì sau đó tôi không phải tranh đấu, tôi nói, ồ tôi phải luôn luôn nhận biết, làm ơn hãy chỉ bảo cho tôi một phương pháp để nhận biết, làm ơn luyện tập – bạn biết – thật chặt, siết chặt. Nhưng khi không có tình trạng nhận biết và tôi biết tôi không nhận biết, vậy thì bạn thấy toàn chuyển động đó thay đổi.

Lúc này điều gì xảy ra trong suốt giấc ngủ? Liệu có một tình trạng nhận biết khi bạn đang ngủ giống như bạn đang nhận biết trong suốt thời gian ban ngày? Nếu bạn nhận biết trong suốt thời gian ban ngày trong từng thời điểm một, vậy thì điều đó tiếp tục trong khi bạn đang ngủ, rõ ràng là như thế. Nhưng khi bạn nhận biết, và cũng nhận biết rằng bạn không chú ý, một chuyển động hoàn toàn khác hẳn xảy ra. Vậy thì khi bạn ngủ có một ý thức của sự bất động hoàn toàn. Cái trí nhận biết về chính nó. Tôi sẽ không thâm nhập tất cả điều này bởi vì nó không là điều gì khó khăn lắm. Nó không là điều gì đó lạ thường lắm, đáng để tăng bậc. Bạn thấy rằng cái trí khi nó nhận biết trong suốt ban ngày, thăm thẳm, tình trạng nhận biết trong chiều sâu đó tạo ra một chất lượng của cái trí trong suốt giấc ngủ khi nó tuyệt đối bất động, bởi vì

trong suốt ban ngày bạn đã quan sát, bạn đã nhận biết, hoặc trong từng thời điểm hoặc nhận biết không chú ý của bạn ; vậy thì bởi vì bạn trải qua trong suốt ban ngày như thế, hoạt động của bộ não đã sáng tạo trật tự trước khi bạn ngủ. Bộ não đòi hỏi trật tự, dù rằng trật tự đó ở trong một niềm tin loạn thần kinh nào đó hay trong một chủ nghĩa quốc gia hay trong điều này hay điều kia, và trong đó nó khám phá trật tự, mà rõ ràng là tạo ra vô trật tự. Nhưng khi bạn nhận biết trong suốt ban ngày và nhận biết trạng thái không nhận biết của bạn, vậy thì tại cuối ngày có một trật tự. Vậy thì bộ não không phải đấu tranh trong suốt ban đêm để tạo ra trật tự. Vì vậy bộ não được nghỉ ngơi. Nó bất động. Và vì vậy buổi sáng kế tiếp bộ não năng động lạ thường, không phải là một sự việc bị thuốc men, bị hư hỏng và chết rồi. Đúng chứ thưa các bạn?

SAANEN

Ngày 1 tháng 8 năm 1971

CHÂU ÂU

VIII

NĂM ĐỐI THOẠI Ở SAANEN

- 1- Sự phân chia của ý thức
- 2- Liệu thông minh có thức dậy?
- 3- Sự hãi
- 4- Sự hãi, thời gian và hình ảnh
- 5- Thông minh và sống tôn giáo

1

SỰ PHÂN CHIA CỦA Ý THỨC

Chúng ta có nhận biết rằng chúng ta nhìn vào sống một cách phân chia. Tình trạng bị quy định của ý thức. Chúng ta có thực sự biết nội dung của nó? Có một phân chia giữa tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong? Người quan sát là bộ phận thuộc nội dung của ý thức. Có bất kỳ tác nhân nào phía bên ngoài nội dung bị quy định này? “Những trò đùa tôi giỡn cợt với chính tôi.” Hành động là gì? Bởi vì cái tôi bị phân chia, “tôi” không thể thấy sống như một tổng thể.

NÓI CHUYỆN TẠI SAANEN LẦN THỨ NHẤT

Ngày 4 tháng 8 năm 1971

Trong suốt bảy nói chuyện này, liệu chúng ta có thể đưa ra một vấn đề và giải quyết vấn đề đó mỗi buổi sáng, thâm nhập nó trọn vẹn, thấu đáo, thăm thẳm để cho chúng ta thực sự hiểu rõ nó. Đây thực sự là một đối thoại, một nói chuyện giữa bạn và người nói, giữa chúng ta. Một nói chuyện thân

thiện mà trong đó cùng nhau chúng ta có thể thâm nhập vấn đề một cách thăm thẳm và có chiều sâu và xem thử liệu chúng ta có thể giải quyết vấn đề đó, bất kỳ vấn đề nào mà chúng ta đưa ra, mỗi buổi sáng – dù rằng nó là cá nhân hay không cá nhân đều giống hệt nhau. Bởi vì nếu chúng ta có thể bàn bạc một vấn đề hoàn toàn khách quan, không cá nhân, vậy thì trong chính nói chuyện cùng nhau đó những yếu tố cá nhân sẽ len lỏi vào. Và một đối thoại khác hẳn một thảo luận, hay tranh luận, quan điểm bằng từ ngữ, tìm kiếm sự thật qua quan điểm, mà là bằng từ ngữ, hay thảo luận mà qua lý luận, qua lý lẽ, qua tranh cãi và việc đó sẽ không đưa chúng ta tiến xa lắm. Nhưng nếu chúng ta có thể cùng nhau nói chuyện, bàn bạc, về bất kỳ vấn đề đặc biệt nào mà bạn mong muốn và trong sáng nay hãy đưa ra một vấn đề và thâm nhập nó trọn vẹn, không phải phân tán nó; và thâm nhập nó từng bước một, cẩn kẽ, từ tốn, không phải đưa ra một quan điểm bởi vì như thế chúng ta đã lạc lối rồi, quan điểm của bạn chống lại quan điểm của người nào đó, tranh luận của bạn chống lại tranh luận của người nào đó, nhưng nói chuyện mà không buông thả trong những học thuyết, những quan điểm, hay trích dẫn những người khác, nhưng hãy đưa ra một vấn đề cấp thiết cho mỗi người chúng ta và cùng nhau giải quyết nó. Công việc đó sẽ xứng đáng, tôi cảm thấy như thế, chúng ta sẽ thực hiện điều đó? Được chứ?

Vậy thì sáng nay bạn muốn đưa ra vấn đề gì, và cả bảy buổi sáng nữa, một vấn đề sau khi một vấn đề khác thông suốt, đúng chứ? Và tôi tin rằng chúng ta sẽ có hai bàn luận, hay hai đối thoại cùng những người trẻ, cũng là cùng chủ đề thôi, trong chừng mực nào đó. Thế là chúng ta có bảy buổi sáng và bảy vấn đề chúng ta sẽ đưa ra và bàn luận và thâm nhập trọn vẹn. Làm ơn hãy luôn luôn ghi nhớ trong cái trí, không nên bị phân tán khỏi chúng, nếu bạn bắt đầu bằng một

vấn đề hãy bám vào đó, không mang vào vấn đề chết hay vấn đề gì khác. Nếu bạn muốn bàn luận về chết chúng ta sẽ bàn luận về nó. Làm ơn, tôi **bắt** tất cả các bạn đều muốn đặt ra những câu **lời** – hãy chờ, hãy chờ, hãy chờ đã, hãy kiên nhẫn! Và đừng, nếu tôi được phép đề nghị, đưa ra một vấn đề mà bạn không thấy khẩn thiết về nó, mà không tác động đến quả tim của bạn. Lúc này chúng ta sẽ đưa ra vấn đề gì đầu tiên cho buổi sáng nay?

Người hỏi: Thưa ông.

Krishnamurti: Lay Thượng đế! Gì vậy thưa bạn?

Người hỏi: Trật tự.

Krishnamurti: Quý bạn này muốn bàn luận về trật tự.

*Người hỏi: Tôi thấy rằng bất kể điều gì ông đã nói trong nói chuyện thứ hai, tôi vẫn còn **lặng** bỏ lại cùng sự trống không phía bên trong của tôi. Sự thôi thúc để tẩu thoát khỏi nó ngăn cản tôi không nhìn – tôi luôn luôn đang tẩu thoát.*

Krishnamurti: Mặc dù tôi đã nghe bảy nói chuyện, vào những giây phút cuối của nói chuyện đó tôi vẫn còn cảm thấy một hoang vắng phí a bên trong, sự trống không phía bên trong, sự nghèo khó phía bên trong, và **đừng** như tôi chạy trốn nó. Đó là như vậy đúng chứ?

Vâng, thưa bạn muốn hỏi gì?

Người hỏi: Tôi thắc mắc liệu phương pháp mà chúng ta cùng nhau sử dụng này thực sự có thể làm cho chúng ta thay đổi quyết liệt và căn bản? Bởi vì phương pháp chúng ta sử dụng

chỉ ở mức độ tăng ý thức bên ngoài và những áp lực mà trời buộc chúng ta có thể ở tăng ý thức bên trong dù rằng chúng ta thực sự quên bằng chúng, hay chúng ta muốn quên bằng chúng. Vì vậy làm thế nào chúng ta thực sự sáng tạo sự tự do cho tăng ý thức bên trong?

Krishnamurti: Làm thế nào đối th oại hay nói chuyện này xóa sạch những động cơ và những vấn đề thuộc tăng ý thức bên trong và những sự việc mà trời buộc chúng ta thay vì bàn về những sự việc hời hợt? Làm thế nào người ta có thể xóa sạch tình trạng bị quy định của tăng ý thức bên trong?

Người hỏi: Ông nghĩ rằng tình yêu thực sự có thể xảy ra giữa một người chồng và người vợ. Tôi có ý ảng tình yêu thực sự trong tự do mà không có tình dục hay những ham muốn khác, không có vui thú và vân vân. Ông biết liệu tình yêu này có thể được?

Krishnamurti: Lúc này! Quý bạn này hỏi rằng: liệu có tình yêu thực sự giữa người chồng và người vợ hay người đàn ông và người phụ nữ mà không có vui thú về tình dục và tất cả những hàm ý nảy sinh trong sự quan hệ đó giữa người đàn ông và người phụ nữ. Và chúng ta có thể thâm nhập câu hỏi tình yêu là gì trong sự liên hệ giữa đàn ông và phụ nữ. Đúng chứ thưa bạn?

Lúc này chúng ta sẽ trả lời câu hỏi nào trước đây? Câu hỏi nào chúng ta sẽ trả lời trước? Trật tự, hay xóa sạch tăng ý thức bên trong bởi vì . . . Vâng, thưa bạn?

Người hỏi: Đó là cùng sự việc khi bàn bạc về tình dục.

Krishnamurti: Vâng, từ từ. Tôi đang cố gắng nắm bắt câu hỏi. Trật tự, sự giải thoát của tầng ý thức sâu thẳm, tình trạng nhận biết.

Người hỏi: Tôi xin phép đưa ra một câu hỏi?

Krishnamurti: Không thưa bạn, chờ một tí, chờ một tí. Tình trạng nhận biết, tình yêu giữa người đàn ông và người phụ nữ, nhìn sống như một tổng thể, trọn vẹn, hoàn toàn. Từng đó đủ rồi. Và sự nghèo khó bên trong. Bạn hiểu rõ chứ? Trật tự, sự giải thoát của tầng ý thức bên trong, sự nghèo khó bên trong, một cách không tách rời nhìn vào toàn chuyển động của sống như một, và tình yêu là gì, liệu nó có hiện diện giữa người đàn ông và người phụ nữ khi có vui thú tình dục, những hàm ý và tất cả những chuyện còn lại?

Lúc này chúng ta sẽ trình bày vấn đề nào sáng nay đây? Hãy chờ. Sáng nay chúng ta sẽ bàn bạc vấn đề nào và thâm nhập nó trọn vẹn, thấu đáo để cho khi bạn và tôi rời khỏi cái lều này chúng ta đã nắm bắt nó, chúng ta đã thực sự hiểu rõ nó.

Khán giả: Câu hỏi cuối cùng. Trật tự. Ông quyết định đi.

Krishnamurti: Tôi quyết định. Không, xin lỗi. Tôi không là người chủ tọa. Nhiều người đề nghị, nhiều người muốn: sự liên hệ giữa người đàn ông và người phụ nữ là gì, liệu nó được đặt nền tảng trên vui thú tình dục và khi có vui thú đó liệu có thể có tình yêu, trật tự? Và sự giải thoát của tầng ý thức bên trong, sự nghèo khó, thấy toàn sống như một tổng thể, không phải đàn ông, phụ nữ, trật tự, tầng ý thức bên trong, sự nghèo khó; nhưng thấy tổng thể của điều này. Bạn nói gì đây?

Người hỏi: Tôi thấy rằng tất cả những chủ đề này đều khá liên quan lẫn nhau, vì vậy tại sao không dùng chủ đề trật tự, chủ đề đó sẽ tác động vào mọi thứ.

Krishnamurti: Vì mỗi vấn đề đều liên quan lẫn nhau, tại sao không đưa ra vấn đề như là trật tự, và có lẽ vấn đề đó có thể bao trùm đa số những câu hỏi đã được đưa ra sáng nay.

Người hỏi: Ông không sẵn sàng nói về trật tự hay sao?

Krishnamurti: Chúng ta đã nói về trật tự rồi, quý bạn kia nói, vậy thì tại sao phải lặp lại vấn đề này!

Người hỏi: Còn về tình trạng nhận biết thì sao, thưa ông? Nó cũng bao trùm mọi thứ mà.

Krishnamurti: Chúng ta có thể suy nghĩ, liệu có thể thấy toàn chuyển động của sống một cách tổng thể và không phân chia. Trật tự, sự nghèo khó, tình trạng nhận biết, sự liên hệ giữa người phụ nữ và người đàn ông, tất cả điều đó. Liệu chúng ta có thể bàn bạc vấn đề này. Đó là, làm thế nào nhìn vào sống như một chuyển động tổng thể, không phải như một chuyển động tách rời? Liệu vấn đề đó có thể bao trùm toàn bộ?

Khán giả: Vâng.

Người hỏi: Một vấn đề sẽ bao trùm tất cả những vấn đề nhưng liệu nó có bao trùm cái không biết được?

Krishnamurti: Tôi nghĩ có thể được. Chúng ta sẽ đem nó vào. Người hỏi nói rằng: liệu tầng ý thức bên trong sẽ được

bao trùm khi chúng ta thảo luận về toàn tiến hành tổng thể của sống? Tôi nói rằng tôi nghĩ nó có thể được. Vì vậy chúng ta có thể trình bày vấn đề đó? Đúng chứ?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Liệu bạn suy nghĩ hay bạn nhìn vào thế giới như tốt lành hay xấu xa. Một xấu xa đặc biệt và một tốt lành đặc biệt. Dĩ nhiên, tốt lành, xấu xa, tất cả điều đó, bạn biết rồi.

Người hỏi: Tôi nghĩ rằng thế giới là tốt lành.

Krishnamurti: Tùy theo những luật lệ của Thượng đế: tốt lành, và xấu xa là chống lại Thượng đế. Lúc này chúng ta hãy thâm nhập.

Người hỏi: Không phải hàng ngàn Thượng đế nhưng chỉ có một Thượng đế.

Krishnamurti: Không phải hàng ngàn Thượng đế nhưng chỉ có một Thượng đế. Chúng ta sẽ thâm nhập điều đó. Bạn suy nghĩ về sống như thế nào, bạn nhìn sống như thế nào? Chúng ta nhìn nó một cách phân chia như tốt lành và xấu xa, như ý muốn của Thượng đế và vân vân, hay bạn nhìn sống, mà là vô hạn – bạn theo kịp không? – mà trong đó được bao hàm tình yêu, ý thức, vẻ đẹp, chết, đấu tranh, đau khổ, xung đột, tuổi già, bệnh tật, cùng tất cả? Hay nhìn nó trong những mảnh vỡ, như thuộc vật chất, thuộc cảm xúc – bạn biết không – mảnh tình yêu và mảnh trí năng? Bạn suy nghĩ về sống như thế nào đây?

Người hỏi: Cùng chung tất cả.

Krishnamurti: Hãy chờ tí, hãy chờ tí, thưa bạn. Lúc này bạn suy nghĩ nó như thế nào? Làm thế nào bạn nhìn sống một cách thực sự, chúng ta đừng giả vờ, chúng ta đừng lý thuyết hay đạo đức giả và vì vậy hơi hơi gian ngoan. Chúng ta phải chấp nhận nó như chúng ta là. Bạn nhìn sống như thế nào: không có bất kỳ phân chia, hay trong những mảnh vỡ – việc kinh doanh, người họa sĩ, người khoa học, người triết lý, người tôn giáo, người phụ nữ, người đàn ông, tình yêu, bạn theo kịp không, tất cả đều là mảnh vỡ. Và liệu có thể nhìn tổng thể chuyển động này như một tiến hành đồng nhất? Và liệu tôi có thể, làm ơn chỉ lắng nghe, liệu tôi, người đã được giáo dục, đã được nuôi dưỡng trong một văn hóa nào đó mà quy định tôi nhìn Thượng đế và quỷ dữ, sống vật chất và tẩu thoát khỏi sống vật chất – bạn theo kịp không? – liệu tôi, bởi vì bị quy định, nhận biết được hay không nhận biết được, tôi suy nghĩ toàn sống này bị vỡ vụn? Và khi bạn làm vỡ vụn nó – người kinh doanh, người tôn giáo, người họa sĩ, người hippie, bạn biết không – tách rời nó – vậy thì vô trật tự nảy sinh từ đó. Đúng chứ? Lúc này bạn thực sự nhìn nó, nhìn sống như thế nào?

Người hỏi: Bằng tình yêu. Tôi không muốn họ trở thành những hippie bởi vì (không nghe rõ).

Krishnamurti: Không, thưa bạn. Lúc này làm ơn chỉ lắng nghe. Các bạn đã hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ, thưa các bạn? Làm thế nào các bạn quan tâm đến nó đây, thưa các bạn?

Người hỏi: Trong hầu hết những bàn luận tôi đã nghe ông bắt đầu bằng một giả thuyết – ô không phải một giả thuyết –

nhưng ông bắt đầu bằng một tiền đề của vô trật tự, không phải từ quan điểm của trật tự. Ông tiến tới đâu từ đó?

Krishnamurti: Tôi không đưa ra trật tự. Trái lại tôi bắt đầu bằng vô trật tự. Chúng ta đang sống trong vô trật tự. Điều đó rõ ràng như vậy. Chúng ta đang sống trong vô trật tự, có chiến tranh, có những phong trào hippie, phân chia quốc tịch, có người đàn ông và người đàn bà đang đấu tranh với nhau, thuộc tình dục, chúng ta đang có chiến tranh với nhau, đó là vô trật tự. Đó là một sự kiện. Thật vô lý khi đưa ra trật tự, có vô trật tự.

Người hỏi: Không có trật tự trong sự sống thiên nhiên hay sao?

Krishnamurti: Không có trật tự trong sự sống thiên nhiên hay sao? Có thể có chứ, trong thiên nhiên. Nhưng đó không là câu hỏi của tôi, làm ơn chúng ta đừng quay lại. Câu hỏi của chúng ta là: liệu bạn và tôi có thể nhìn vào tổng thể hiện tượng của sự hiện diện này như một chuyển động đồng nhất, không bị đập vỡ như tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong.

Người hỏi: Nhưng đó sẽ là trật tự.

Krishnamurti: Thưa bạn chúng ta đang bàn luận điều đó. Tôi không biết nó sẽ dẫn chúng ta đến đâu. Qua bàn luận chúng ta đang cố gắng khám phá liệu những cái trí của chúng ta có thể nhìn sống như một tổng thể, như một chuyển động đồng nhất và vì vậy không xung đột.

Người hỏi: Nhưng liệu đó chính là định nghĩa về tầng ý thức bên trong mà tôi không thể nhìn thấy?

Krishnamurti: Tôi muốn thâm nhập nó. Làm ơn. Chúng ta phải thâm nhập chậm chậm vấn đề này. Được chứ. Tôi không thể nhìn sống như một chuyển động đồng nhất – giả sử tôi không thể – theo cá nhân tôi, nó là cái gì đó – tôi nhìn nó hoàn toàn khác hẳn, không phải bằng sự phân chia.

Lúc này giả sử tôi không thể nhìn sống như một tổng thể. Liệu tôi nhận biết rằng tôi nhìn sống một cách phân chia? Chúng ta hãy bắt đầu bằng điều đó. Bạn có ý thức, nhận biết, hiểu rõ, rằng bạn phân chia sống như một người khoa học, người triết lý, người tôn giáo, Thượng đế, tốt lành, quỉ dữ, người đàn ông, người phụ nữ, có ý thức, không có ý thức – bạn biết rồi, phân chia, giới hippie, giới không hippie.

Người hỏi: Không.

Krishnamurti: Quý bạn kia nói rằng, không.

Người hỏi: Sống như một tổng thể là một khái niệm trừu tượng?

Krishnamurti: Sống như một tổng thể là một khái niệm trừu tượng? Nếu chúng ta công nhận sống là một tiến hành đồng nhất, như một ý tưởng vậy thì nó là một khái niệm. Nhưng nếu chúng ta nhận ra rằng chúng ta sống trong những mảnh vỡ và liệu sự phân chia thành mảnh vỡ đó có thể được thay đổi, vậy thì chúng ta sẽ khám phá cái kia.

Người hỏi: Đối với tôi dường như trước tiên tôi phải trở thành cái gì tôi là, khám phá tôi là gì trước khi tôi có thể bắt đầu thay đổi.

Krishnamurti: Trước khi tôi bắt đầu thay đổi tôi phải biết tôi là gì.

Người hỏi: Tất cả những người hippie kia, đó là như thế, tôi không thích những người hippie và đó là tôi là gì. Tôi có thể thay đổi nó nếu trước hết tôi trở thành tôi là gì.

Krishnamurti: Vì vậy tôi phải trở thành tôi là gì. Hãy nhìn thưa bạn, chúng ta không đang nói về thay đổi. Sáng nay chúng ta đang cố gắng thâm nhập câu hỏi này: tôi suy nghĩ về sống như thế nào?

Người hỏi: Nếu tôi bị phân chia tôi không thể thấy tổng thể.

Krishnamurti: Đó là như thế. Nếu tôi bị phân chia tôi không thể thấy sự sống như một tổng thể. Liệu chúng ta bị phân chia? Chúng ta hãy bắt đầu với điều đó. Liệu chúng ta bị phân chia?

Người hỏi: Thưa ông, có lẽ sự phân chia không ở mức độ tầng ý thức bên ngoài, giống như ông đã nói, một người họa sĩ, một người khoa học, một giáo sĩ. Sự phân chia này ở tầng ý thức bên trong.

Krishnamurti: Tôi đang tiếp cận mấu chốt đó thưa bạn. Tôi đang tiếp cận.

Người hỏi: Tôi thấy rằng không thể đưa ra những câu trả lời mà ông muốn được.

Krishnamurti: Nó không phải là điều gì tôi muốn, thưa bạn.

Người hỏi: Tôi biết rằng ông đang tiếp cận cái gì đó.

Krishnamurti: Tôi không biết tôi đang tiếp cận cái gì. Hãy tha thứ cho tôi. Tôi đã nói sáng nay, chúng ta sẽ cùng nhau bàn bạc về một vấn đề đặc biệt. Và cùng nhau chúng ta sẽ nói, chúng ta hãy cùng nhau bàn bạc về vấn đề của sự phân chia này và sự đồng nhất của sống. Và tôi đã nói rằng chúng ta không biết sự đồng nhất của sống là gì, có lẽ là, chúng ta hãy thâm nhập liệu mỗi người chúng ta nhìn vào sống trong những mảnh vỡ, không những ở tầng ý thức bên ngoài mà cũng còn ở tầng ý thức sâu thẳm bên trong. Vì vậy quý bạn kia đã nói rõ, bạn có lẽ không thâm nhập những phân chia hời hợt phía bên ngoài, người Ấn giáo, người Phật giáo, người Hồi giáo, người Thiên chúa giáo và vân vân – người Cộng sản, người hippie, người không hippie và tất cả điều đó – một cách hời hợt bạn có thể dẹp đi tất cả điều đó bởi vì bạn có lẽ nói rằng, ồ tôi đã lắng nghe ông trong nhiều năm và tôi vượt khỏi điều đó. Nhưng sâu thẳm phía bên trong chúng ta vẫn sống trong thế giới của phân chia, đó là điều gì lúc này chúng ta phải tiếp cận. Bạn hiểu rõ không? Đó là, sau khi quan sát một cách thông minh, thấy rằng những sự kiện phía bên ngoài – những chiến tranh, sự phân chia của những quốc tịch, sự phân chia của những tôn giáo và những phân chia từng nhánh của những tôn giáo khắp thế giới, có vị đạo sư, có đệ tử, tất cả điều đó đều được bao hàm – khi quan sát hời hợt tất cả điều này, bạn nói rằng, ồ tất cả điều đó ngu xuẩn làm sao. Và qua quan sát bạn có lẽ khước từ tánh hời hợt của nó,

nhưng bên trong, sâu thẳm, bạn có lẽ sống trong những mảnh vỡ. Lúc này chúng ta hãy bám vào đó. Bạn hiểu rõ không? Chúng ta sẽ tiếp tục từ đó, đúng chứ?

A: *Vâng*

Krishnamurti: Cảm ơn Thượng đế!

Trước hết chúng ta phải hoàn toàn chắc chắn, tuyệt đối chắc chắn, rằng bạn đã gạt bỏ đi những hời hợt. Rằng bạn không còn bị trôi buộc trong những tiếp cận phân chia của những tôn giáo khác nhau đối với sống – người Ấn giáo, người Phật giáo, người Thiên chúa giáo, và những phân chia trong những nhánh của Thiên chúa giáo, những nhánh của Tin lành giáo, những nhánh của Chính thống giáo – bạn biết rồi. Và cũng cả những dân tộc. Bạn hoàn toàn chắc chắn rằng bạn đã gạt bỏ tất cả những thứ đó. Nó là một trong những sự việc khó khăn nhất phải thực hiện – nhưng không đặt thành vấn đề. Chúng ta hãy thâm nhập thẳm thẳm hơn.

Người hỏi: Nếu những phân chia này hiện diện, để gạt bỏ chúng – đó không là một tự phân chia chính nó hay sao.

Krishnamurti: À! Tự nó là một phân chia khi gạt bỏ một cách hời hợt. Gạt bỏ ở mức độ thuộc tầng ý thức bên ngoài, và chính gạt bỏ cũng không phải là một phân chia hay sao? Chúng ta sẽ thâm nhập điều đó. Bằng cách thâm nhập tầng ý thức bên trong và thấy rằng nó rất phân chia khi nó hiện diện, tự nhiên chúng ta sẽ bắt chợt bắt gặp cái còn lại. Vậy thì chúng ta sẽ cùng nhau đến được bởi vì chúng ta đã phân chia sống như tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong, cái che giấu và cái hiển lộ. Đó là toàn quan điểm phân tích tinh thần, quan điểm thuộc tâm lý. Đối với tôi điều đó không hiện

diện một cách riêng tư – tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức phía bên trong – không bàn bạc nữa, chấm dứt. Nhưng rõ ràng là đối với hầu hết chúng ta, có sự phân chia này. Và lúc này chúng ta sẽ cùng nhau thâm nhập liệu thăm thăm bên trong chúng ta có bị quy định trong sự phân chia. Đúng chứ, điều đó rõ ràng đúng chứ? Lúc này làm thế nào bạn thâm nhập tầng ý thức sâu thăm bên trong được? Đó là điều gì bạn đã nói, không phải điều gì tôi đã nói. Bạn đã nói rằng có sự phân chia này giữa tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong – chậm chậm nhé thưa bạn – và có lẽ người ta được tự do một cách hơi hợt khỏi những phân chia mà văn hóa đã tạo ra. Văn hóa – Thiên chúa giáo, Ấn giáo, bất kỳ văn hóa nào, Đại ngã và mọi chuyện như thế. Làm thế nào bạn thâm nhập tầng ý thức bên trong cùng tất cả những phân chia của nó?

Người hỏi: Thưa ông, chúng ta không nên khám phá liệu có một tầng ý thức bên ngoài và một tầng ý thức bên trong, sau đó chúng ta sẽ thâm nhập liệu chúng hiện diện hay không.

Krishnamurti: Vậy là quý bạn này nói, tại sao ông không thâm nhập một trong những phân chia, tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong? Bạn ấy nói rằng nó không hiện diện. Rõ ràng, định nghĩa của tầng ý thức bên trong là: nó là điều gì chúng ta không biết. Chúng ta nghĩ rằng chúng ta biết tầng ý thức bên ngoài, chúng ta nghĩ rằng chúng ta biết một cách hơi hợt trạng thái ý thức bên ngoài là gì. Nhưng chúng ta không biết tầng ý thức bên trong là gì. Nhưng quý bạn này nói – chỉ lắng nghe điều gì bạn ấy nói – bạn ấy nói rằng chúng ta đã phân chia việc này nhưng liệu nó là một sự thật? Hay nó là một phương tiện để thâm nhập tầng ý thức bên trong này?

Đúng chứ? Lúc này. Chúng ta hãy bắt đầu. Có tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong. Tôi không nói sự phân chia hiện diện. Đó là điều gì chúng ta đã công nhận. Một cách cá nhân tôi nhìn nó hoàn toàn khác hẳn, mà tôi sẽ trình bày tiếp theo. Lúc này liệu tôi có biết, liệu bạn có biết cái trí tầng ý thức bên ngoài của bạn – bạn nghĩ gì, bạn nghĩ như thế nào, tại sao bạn suy nghĩ, có nhận biết điều gì bạn đang làm và điều gì bạn không đang làm? Và bạn nghĩ bạn hiểu rõ tầng ý thức bên ngoài. Bạn nghĩ nhưng bạn có thể không thực sự hiểu rõ nó. Điều gì là sự thật? Điều gì là sự thật, lúc này tôi đang hỏi bạn: liệu bạn biết rất rõ ràng tầng ý thức bên ngoài?

Người hỏi: Không. Chúng ta chỉ phát biểu những quan điểm.

Krishnamurti: Chúng ta không đang chấp nhận những quan điểm. Không, thưa bạn. Hãy lắng nghe. Chúng ta không đang buông thả trong những quan điểm. Chúng ta không đang trích dẫn một người tâm lý học nào đó. Chúng ta đang nhìn vào chính chúng ta mà không có lát kỳ thành kiến, mà không có bất kỳ quan điểm, chúng ta chỉ đang nhìn. Vì vậy tôi đang hỏi: liệu tôi đang nhìn cái trí tầng ý thức bên ngoài của tôi và liệu tôi nhận biết nội dung của nó, cái trí tầng ý thức bên ngoài?

Người hỏi: Cái trí tầng ý thức bên ngoài của chúng ta không chuyển động về hướng cái gì chúng ta hiểu rõ hay sao?

Krishnamurti: Cái trí tầng ý thức bên ngoài, định nghĩa của cái trí tầng ý thức bên ngoài, không phải cái gì chúng ta hiểu rõ. Bạn có lẽ hiểu rõ một sự việc, và bạn có lẽ không hiểu rõ một sự việc khác. Bạn có lẽ hiểu rõ một phần nội dung của

tầng ý thức bên ngoài và phần khác bạn có lẽ không biết gì cả. Vì vậy liệu bạn biết nội dung của của cái trí tầng ý thức bên ngoài của bạn? Cái trí tầng ý thức bên ngoài?

Người hỏi: Nếu chúng ta biết nội dung này, sẽ không có hỗn loạn này trong thế giới.

Krishnamurti: Dĩ nhiên thưa bạn, tự nhiên là như thế.

Người hỏi: Nhưng chúng ta không biết nó.

Krishnamurti: Đó là quan điểm của tôi. Chúng ta nghĩ rằng chúng ta biết nó. Chúng ta nghĩ rằng chúng ta biết những vận hành của cái trí tầng ý thức bên ngoài bởi vì có một thói quen đã được thiết lập sẵn – đến văn phòng, đi đứng, làm việc này, làm việc kia – bạn theo kịp chứ? Và tôi nghĩ tôi hiểu rõ nội dung của cái trí tầng ý thức bên ngoài. Nhưng tôi nghi ngờ nó. Và tôi cũng nghi ngờ rất nhiều liệu tầng ý thức bên trong có khi nào đã được thâm nhập bởi tầng ý thức bên ngoài. Bạn theo kịp chứ, thưa bạn? Nếu tôi không biết cái trí tầng ý thức bên ngoài, nội dung của nó, làm thế nào tôi có thể thâm nhập tầng ý thức bên trong cùng nội dung của nó? Đúng chứ? Đúng chứ thưa bạn? Vì vậy phải có một tiếp cận khác hẳn đối với toàn sự việc này. Các bạn hiểu rõ chứ, thưa các bạn?

Người hỏi: Tầng ý thức bên trong – làm thế nào chúng ta biết nó hiện diện?

Krishnamurti: Làm thế nào bạn biết liệu tầng ý thức bên trong hiện diện?

Người hỏi: Bằng sự biểu lộ của nó.

Krishnamurti: Bạn nói rằng, bằng sự biểu lộ của nó. Đó là, một cách nhận biết được có lẽ bạn đang làm việc gì đó, một cách không nhận biết được động cơ là bị sợ hãi – bạn theo kịp chứ – động cơ có lẽ hoàn toàn khác hẳn sự thôi thúc thuộc tầng ý thức bên ngoài.

Người hỏi: Hành động tiêu cực.

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Vì vậy – liệu bạn theo kịp điều gì tôi đang cố gắng giải thích? Làm ơn chúng ta hãy cố gắng hiểu lẫn nhau. Nếu nội dung của tầng ý thức bên ngoài không thể được hiểu rõ trọn vẹn, làm thế nào trạng thái ý thức bên ngoài đó mà rời rạc, mà không bắt chính nó một cách đầy đủ, có thể thâm nhập tầng ý thức bên trong cùng tất cả nội dung của nó, mà bị che giấu? Và bạn chỉ có một phương tiện của thâm nhập, lúc này. Đó là: **nh** tầng ý thức phía bên trong một cách có nhận biết. Hãy theo chậm chậm, làm ơn. Làm ơn thấy được sự quan trọng của điều này. Điều này vui lắm.

Người hỏi: Liệu không đúng rằng bất kỳ sự biểu lộ nào của ý thức bên trong cũng có một biểu lộ song song bên ngoài?

Krishnamurti: Rõ ràng là **nh** , thưa bạn. Thưa bạn, chúng ta có thể diễn tả nó theo cách này: Liệu tôi biết nội dung của ý thức của tôi? Biết, ý thức, hiểu rõ, liệu tôi đã quan sát mà không có bất kỳ thành kiến, mà không có bất kỳ công thức, thành kiến, liệu tôi đã quan sát nội dung ý thức của tôi, bên ngoài, che giấu hay không?

Người hỏi: Tôi nghĩ vấn đề còn sâu thẳm hơn nhiều. Cái gì ông biết, cái gì ông ý thức, đó là tầng ý thức bên ngoài của

ông; mọi thứ ông không biết, ông không ý thức, đó là tầng ý thức bên trong của ông.

Krishnamurti: Đó là điều gì bạn ấy đã nói thưa bạn. Tôi hiểu thưa bạn, đó là điều gì bạn ấy đã nói, vừa lúc này. Bạn đang nói, điều gì tôi biết mà tôi nhận biết là tầng ý thức bên ngoài. Điều gì tôi không biết là tầng ý thức bên trong.

Người hỏi: (Nghe không rõ)

Krishnamurti: Nhưng liệu tôi biết, làm ơn dành ra một vài phút suy nghĩ đến điều gì người khác nói, điều gì người khác đã nói là tôi, làm ơn dành cho nó hai phút để suy nghĩ. Đó là: nếu tôi không biết nội dung của trạng thái ý thức của tôi, trên bề mặt, liệu trạng thái ý thức đó mà không trọn vẹn trong sự hiểu rõ được những bề mặt riêng của nó, liệu cái trí tầng ý thức bên ngoài đó có thể thâm nhập tầng ý thức bên trong? Đó là điều gì chúng ta đang thực hiện lúc này, đúng chứ? Chúng ta đang cố gắng quan sát một cách nhận biết được tầng ý thức bên trong. Không à?

Người hỏi: Không thể được.

Krishnamurti: Bạn không thể thực hiện được nó.

Người hỏi: Chúng tôi không biết.

Krishnamurti: Chúng tôi không biết.

Người hỏi: Không có biên giới giữa tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong.

Krishnamurti: Vậy là bạn sẽ làm gì đây, thưa bạn? Đừng buông thả trong những lý thuyết. Hãy theo dõi: tôi đã được nuôi nấng khoảng chín hay tám năm, trong một nền tảng Bà la môn rất cổ lỗ, mà trong đó truyền thống – bạn không biết gì đâu – truyền thống rất tàn nhẫn. Từ sáng đến tối bạn được bảo phải làm gì, không được làm gì, suy nghĩ gì, đừng gây tổn thương, bạn là một người Bà la môn đang tiếp xúc một người không Bà la môn – bạn không có ý tưởng. Giống như tôi, từ khoảnh khắc bạn được sinh ra cho đến chín hay tám tuổi, bạn bị quy định trong một truyền thống khủng khiếp. Nhận biết điều đó đang được thực hiện, hàng ngày bởi ngôi đền, bởi người mẹ, bởi người cha, bởi môi trường, bởi văn hóa – nó nặng nề ghê lắm. Bạn được nuôi dưỡng ở đó. Lúc này hãy chờ một tí, hãy theo chậm chậm. Và bạn chuyển đến một tình trạng bị quy định khác. Và ại nữa đến một tình trạng bị quy định khác. Trường cao đẳng, sinh viên – bạn theo kịp không? Quy định này tiếp nối quy định khác. Tất cả những điều này được áp đặt vào bạn, bởi xã hội, bởi văn hóa, bởi văn minh, bởi tai nạn, bởi ý định, tất cả điều này được áp đặt, một quy định này tiếp nối một quy định khác. Lúc này làm thế nào bạn sẽ tách rời một quy định này và một quy định khác? Tất cả chúng đều liên quan với nhau. Đúng chứ? Tôi có thể rất mau lẹ khước từ truyền thống Bà la môn giáo, hay có lẽ không, hay tôi có lẽ nghĩ rằng tôi đã thực hiện nó nhưng vẫn còn bị trói buộc trong nó. Tôi hiểu rõ toàn nội dung này bằng cách nào?

Người hỏi: Tôi là nội dung đó.

Krishnamurti: Vì vậy điều đó có nghĩa gì? Dĩ nhiên, ý thức là nội dung của nó. Đúng chứ? Làm ơn hãy thấy điều đó. Ý thức của tôi được cấu thành từ truyền thống Bà la môn, triết

học, lý thuyết, người thầy thế giới, tất cả điều đó, nội dung của tất cả ý thức này là cái đó. Ý thức là nội dung của nó. Đúng chứ? Ý thức là nội dung của nó. Lúc này liệu tôi có thể nhìn toàn nội dung này như một, hay tôi phải nhìn nó một cách phân chia? Chờ một chút thưa bạn – trước hết hãy thấy sự khó khăn. Hay lẽu nội dung này sâu thẳm quá, nên tôi không thấy được? Hay liệu mãi mãi tôi chỉ có thể biết được nội dung bên ngoài mà thôi? Đó là vấn đề của tôi. Đó là vấn đề của bạn. Đúng chứ? Làm thế nào tôi sẽ cởi bỏ được cái trí, mà có nội dung như thế?

Người hỏi: Tôi được phép hỏi một vấn đề nhỏ chứ?

Krishnamurti: Vâng, thưa bạn.

Người hỏi: Ông đã nói rằng ông đang sử dụng ví dụ về truyền thống Bà la môn. Đây vẫn còn là một truyền thống phân chia, nhưng ông đã có một liên hệ với một người cha hay một người mẹ hay một ai đó mà bảo vệ ông bằng tình yêu hay Thượng đế biết điều gì.

Krishnamurti: Vâng, vâng. Nhưng bạn thấy . . .

Người hỏi: Thưa ông, chúng ta hãy bám vào điểm đó. Điểm đó đã được trình bày rõ ràng. Chúng ta có thể bám vào điểm đó?

Krishnamurti: Tôi đang bám vào nó thưa bạn. Tôi không nhúc nhích khỏi nó đâu.

Người hỏi: Nếu ông hỏi làm thế nào tôi cởi bỏ được cái trí, hay làm thế nào tôi cởi bỏ được cái tôi? Tôi sẽ nói: làm thế nào tôi thay đổi được?

Krishnamurti: Đó là cùng sự việc, thưa bạn.

Người hỏi: Ví dụ, tôi tin rằng trước hết ông phải trở thành ông là gì.

Krishnamurti: Tôi là gì. Bạn cứ tiếp tục lặp lại điều đó thưa bạn. Bạn đã nói rằng trước hết tôi phải trở thành tôi là gì. Bạn là gì? Bạn là tất cả tình trạng bị quy định đó.

Người hỏi: Đúng.

Krishnamurti: Và nếu bạn nói trước hết tôi phải trở thành tất cả điều đó, biết tất cả tình trạng bị quy định đó, đó là điều gì tôi đang nói. Liệu bạn có nhận biết tất cả tình trạng bị quy định của bạn, mà bạn muốn là, mà bạn là? Trước khi chúng ta thay đổi, hay nói về thay đổi, đầu tiên liệu tôi có nhận biết tình trạng bị quy định của tôi? Không chỉ ở bề mặt nhưng còn ở những tầng sâu, sâu thẳm. Như quý bạn kia đã nói rõ, tôi có lẽ bị trói buộc trong một truyền thống Thiên chúa giáo, Cộng sản, Bà la môn; nhưng tôi cũng đã sống trong một gia đình, người mẹ có ĩ rất dữ tợn, căng thẳng. May mắn thay con người này đã lớn lên trong một gia đình có mười ba người con và không ai chăm sóc.

Người hỏi: Thưa ông, tôi có cảm giác rằng tôi đang tự cởi bỏ chính tôi bằng cách lắng nghe ông.

Krishnamurti: Đó là như thể thừa bạn. Chỉ cần lắng nghe. Đó là điều gì tôi muốn nói đến. Vì Thượng đế hãy chuyển động, chúng ta hãy chuyển động.

Người hỏi: Nội dung của ý thức.

Người hỏi: Tôi không là gì cả.

Krishnamurti: Không, không, không, thưa bạn. Đó là sự phỏng đoán. Làm ơn chỉ cần cho phép chúng ta theo kịp điều này. Tôi là tất cả nội dung của tôi. Nội dung của tôi là ý thức của tôi. Nội dung là trải nghiệm, hiểu biết, truyền thống, nuôi nấng, người cha cau có, người mẹ hung tợn, hay người mẹ cầu nhàu – bạn theo kịp chứ – tất cả điều đó đã là nội dung mà là tôi. Lúc này liệu tôi nhận biết nội dung này? Đừng nhún vai và nói, tôi không biết, nếu như thế bạn không thể tiếp tục thâm nhập đâu. Nếu bạn không biết – tôi e rằng bạn không biết, nếu tôi được phép nói rõ – vậy thì làm thế nào chúng ta tiến tới được đây?

Người hỏi: Thừa ông cái trí nhận biết rằng nó bị quy định. Nó thấy tình trạng bị quy định.

Krishnamurti: Tôi hiểu thừa bạn. Hãy nhìn kìa. Tôi có thể thấy một phần tình trạng bị quy định của tôi. Bạn theo kịp chứ, thưa bạn? Tôi có thể thấy tôi bị quy định như một người Cộng sản hay một người Hồi giáo, nhưng có những phần khác của tình trạng bị quy định này. Lúc này một cách có ý thức, liệu tôi có thể thâm nhập những mảnh vỡ khác nhau mà cấu thành “cái tôi”, nội dung ý thức của tôi? Liệu một cách có ý thức, liệu tôi có thể thấy tất cả điều này hay . . . ?

Người hỏi: Nhưng chúng ta không tách khỏi nó.

Krishnamurti: Tôi hiểu điều đó. Tôi hiểu điều đó. Làm thế nào tôi thấy những nội dung khác nhau của ý thức của tôi. Hay đó là một tiến hành hoàn toàn sai lầm?

Người hỏi: Nó phải là như thế.

Krishnamurti: Bạn sắp sửa khám phá, đừng nói rằng, nó phải là như thế.

Người hỏi: Tôi không hiểu làm thế nào người ta có thể khám phá. Dường như nếu người ta có thể tự nắm một cách chặt chẽ và rõ ràng điều gì người ta đang thấy, và không có đánh giá lẫn không có một nhận thức trước liên quan đến người ta nên đang thấy nó như thế nào, vậy thì người ta bắt đầu thấy được ngay cả tầng ý thức bên trong bởi vì . . .

Krishnamurti: Tôi hiểu thưa bạn. Điều gì bạn đang nói là khá rõ ràng. Quý bà kia nói rằng: nếu tôi có thể nắm bắt được điều gì tôi đang thấy mà không có nhận xét, mà không có đánh giá, vậy thì chính nhận biết đó mà không có bất kỳ đánh giá nào bộc lộ không chỉ tầng ý thức bên trong, nhưng còn cả toàn chuyển động. Lúc này hãy chờ một tí. Bạn vẫn chưa trả lời câu hỏi của tôi. Câu hỏi của tôi là, tôi đang hỏi bạn: liệu bạn có thể nhìn nội dung ý thức của bạn – bạn là bộ phận của nội dung đó đúng chứ? Nếu bà không biết nội dung ý thức của bà, làm thế nào bà có thể nói rằng tôi đúng hay tôi sai? Tôi kinh tởm điều này hay điều kia. Đây là điều tốt, hay kia là điều xấu. Những người hippie tử tế, những người hippie không tử tế. Bà không ở trong một vị trí như thế để nhận xét. Vì vậy liệu bà có thể biết được nội dung ý thức riêng của bà?

***Người hỏi:** Tại ngay khoảnh khắc này tôi biết, như tôi nhận biết ông, tôi ngây ngất trong điều gì ông đang trình bày. Ông có thể chỉ cho tôi rằng tôi thực hiện đúng theo ông. Tôi không hoàn toàn hiểu rõ điều này trong ý nghĩa của những câu hỏi của ông. Tôi thấy tôi bị kích động, bởi quả tim của tôi đang đập, tôi muốn thâm nhập nhiều thêm nữa vào điều gì ông đang nói. Tôi nhận biết được nơi tôi đang ngồi, tôi đang lao đảo. Tôi có thể thấy trạng thái ý thức của tôi tại ngay khoảnh khắc này.*

Krishnamurti: Không.

***Người hỏi:** Thưa ông, người ta nhận biết được tình trạng bị quy định, chắc chắn đó là điều quan trọng. Đó là đang tải nghiệm.*

Krishnamurti: Trước tiên thưa bạn, hãy cho tôi dừng lại một phút. Tôi xin phép trình bày thêm một chút?

Liệu người ta nhận ra ý thức của chúng ta là nội dung của nó – bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Nội dung tạo thành ý thức. Vì vậy ý thức không tách rời khỏi nội dung của nó. Điều đó tuyệt đối đúng đúng chứ? Nội dung và ý thức không tách rời nhau. Nội dung là ý thức. Đúng chứ? Vậy thì lúc này bạn làm gì đây?

***Người hỏi:** Nhìn những nội dung.*

Krishnamurti: Hãy lắng nghe thưa bạn. Vậy thì bạn làm gì? Có một sự thật. Sự thật là nội dung tạo thành ý thức của bạn. Nội dung là một người Cộng sản, người xã hội, người Thiên chúa giáo, người Phật giáo – bạn theo kịp không, bất kỳ là gì, người cha, người mẹ, những áp lực của văn minh, văn hóa –

tất cả điều đó là nội dung. Và bạn nói, vâng đó là một sự thật. Hãy bắt đầu với điều đó. Đó là một sự thật, một sự thật không thể chối cãi. Nếu bạn được sinh ra tại Ấn độ, trong một gia đình thuộc Bà la môn, bạn sẽ bị quy định vào điều đó. Và nếu bạn được sinh ra trong một gia đình Thiên chúa giáo, bạn sẽ là người Thiên chúa giáo. Vì vậy nội dung là ý thức. Đúng chứ. Hãy nắm điểm đó. Tôi nhận ra điều đó. Vậy thì tôi phải làm gì đây?

Người hỏi: Tôi thấy rằng sự tiến hành thông thường của cố gắng hành động vào điều gì tôi thấy của tôi, trong chính nó có một phân chia; và khi điều đó được hiểu rõ ràng, tôi chấm dứt hành động vào điều gì tôi thấy.

Krishnamurti: Không, bạn đang đi lạc sự trình bày của tôi thưa bạn. Liệu bạn có thể cho phép tôi trong một phút.

Người hỏi: Ông không thể làm điều gì cả.

Krishnamurti: Chờ đã, hãy chờ đã. Dừng lại một tí. Dừng chuyển động khỏi đó.

Người hỏi: Từ ngữ trật tự này là nội dung của ý thức của tôi.

Krishnamurti: Đó là như thế. Trật tự hay vô trật tự trong thế giới là nội dung của ý thức tôi, mà trong vô trật tự. Vì vậy tôi đã nói tôi là thế giới, thế giới là tôi. Đúng chứ? “Cái tôi” là nội dung của tất cả mọi bộ phận đã được tạo thành, giống như thế giới. Đúng chứ? Lúc này đó là một sự thật. Lúc này chỉ cần lắng nghe.

Sự thật là, nội dung ý thức của tôi là ý thức. Lúc này làm thế nào tôi tiếp tục từ đó? Làm ơn hãy lắng nghe trong

hai phút. Làm thế nào tôi tiếp tục cứ i bỏ được, tách ra từng mảnh vô vàn nội dung khác nhau, thâm nhập nó, quăng nó đi, giữ nó lại, và ai là thực thể đang thâm nhập? Thực thể tách rời mà đang thâm nhập, là bộ phận của ý thức tôi, mà là kết quả của văn hóa trong đó tôi đã được nuôi dưỡng, đang nói bạn khác hẳn điều gì bạn thấy, bạn là một người Bà la môn, vì vậy bạn phải tiếp cận sống từ một ý tưởng thuộc một truyền thống đặc biệt. Và đó là như thế. Một sự thật: nội dung của ý thức là ý thức. Tiếp theo sự thật thứ hai: nếu có một thực thể thâm nhập sự phân chia của nội dung đó, vậy thì người thâm nhập đó là bộ phận của nội dung. Và người thâm nhập đó đã tự tách rời chính anh ấy khỏi nội dung vì vô số những lý do tâm lý khác nhau của an toàn, bảo đảm, bảo vệ và nó cũng là bộ phận của văn hóa. Vì vậy đó là sự thật thứ hai. Vì vậy sự thật đầu tiên là: nếu tôi thâm nhập tôi đang chơi một trò ranh mãnh. Đúng chứ? Tôi đang lừa gạt chính tôi. Bạn thấy điều này không?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Hãy cho phép tôi tiếp tục, làm ơn đừng nói vâng.

Sự thật một là, nội dung. Sự thật hai là, sự phân chia như người thâm nhập, như người quan sát, đang tách rời chính anh ấy khỏi nội dung, đang phân tích nó và quăng nó đi hay giữ nó lại. Tất cả điều đó cũng là nội dung. Và yếu tố thứ ba là: tôi có thấy rất rõ ràng điều này không? Nếu tôi thấy, vậy thì hành động kế tiếp là gì? Bạn đang theo kịp chứ? Tôi bị đối diện vấn đề này. Tôi bị quy định, khủng khiếp, và một phần của tình trạng bị quy định này là sự ham muốn được an toàn. Một đứa trẻ cần được an toàn. Bộ não cần được an toàn tuyệt đối để vận hành một cách lành mạnh. Nhưng bộ não đó

muốn được an toàn và nó có lẽ tìm an toàn trong một niềm tin loạn thần kinh, trong hành động loạn thần kinh nào đó, có sự an toàn của nó. Thế là nó đã khám phá an toàn trong truyền thống và bám chặt nó. Và nó đã khám phá an toàn trong sự phân chia này như người quan sát và vật được quan sát, bởi vì đó là bộ phận của truyền thống. Bởi vì nếu tôi phủ nhận người quan sát, tôi không còn hiện diện! Lúc này tôi bị đối diện với sự kiện rằng nội dung, sự phân chia, như người quan sát và vật được quan sát, và bất kỳ chuyển động nào mà tôi thực hiện đều là bộ phận của nội dung. Đúng chứ? Bạn rõ ràng về điều này? Vậy thì, còn gì cần phải làm nữa? Chúng ta không đang bàn bạc về tầng ý thức bên ngoài hay bên trong bởi vì nó là bộ phận của cái này. Chúng ta nói rằng cái trí có ý thức chỉ quan sát ở một mức độ nào đó, còn có những động cơ sâu thẳm hơn, những ý định sâu thẳm hơn, những đam mê sâu thẳm hơn. Và tổng thể của cái đó là nội dung ý thức của tôi, mà là ý thức của thế giới. Đúng chứ thưa bạn?

Vì vậy tôi sẽ phải làm gì đây? Cái trí của tôi nhận ra rằng nó phải được tự do khỏi tình trạng bị quy định. Tôi phải được tự do khỏi là một người Ấn giáo, ngược lại tôi là một nô lệ cho điều đó, ngược lại sẽ có những chiến tranh, sẽ có thù hận, sẽ có sự phân chia. Vì vậy cái trí nói, bởi vì là thông minh nó phải cởi bỏ bị quy định khỏi chính nó bằng bất kỳ giá nào. Lúc này làm thế nào điều này sẽ được thực hiện? Mà không có – hãy luôn luôn nhớ rằng – mà không có sự phân chia như người phân tích và vật được phân tích, bởi vì biết rằng nội dung là ý thức, bất kỳ nỗ lực nào tôi thực hiện vẫn còn là bộ phận của nội dung đó, để vượt khỏi nó. Đúng chứ? Bạn đã hiểu rõ rồi chứ? Vậy thì người ta phải làm gì đây, khi bị đối diện vấn đề này?

Người hỏi: Hặc chấp nhận thế giới như nó là, hặc phủ nhận toàn bộ nó.

Krishnamurti: Hãy chờ đó. Chúng ta sẽ đến điểm đó. Lúc này khi bạn nói phủ nhận nó . . .

Người hỏi: Tôi có ý chúng ta không thể chấp nhận nó như nó là.

Krishnamurti: Bạn là ai để chấp nhận nó? Tại sao bạn nên chấp nhận nó hay phủ nhận nó? Nó là một sự thật. Có mặt trời, tại sao bạn chấp nhận nó hay phủ nhận nó? Nó ở đó. Đúng chứ? Vì vậy – chờ một chút, cho phép tôi chấm dứt. Bạn bị đối diện điều này và nếu bạn phủ nhận nó, ai là người mà phủ nhận nó? Người đó là mảnh của ý thức đó, anh ấy đang phủ nhận chỉ một phần mà không phù hợp với anh ấy. Đúng chứ? Và nếu anh ấy chấp nhận nó, anh ấy sẽ chấp nhận chỉ một phần mà phù hợp với anh ấy.

Người hỏi: Trở lại điều gì trước kia ông đã nói về sự liên tục của khuôn mẫu loạn thần kinh. Tôi không hiểu nó.

Krishnamurti: Đó là lý do tại sao. Tôi sẽ giải thích cho bạn điều gì đó thừa bạn.

Người hỏi: Làm thế nào tôi phủ nhận nó?

Krishnamurti: Bạn không thể phủ nhận bất kỳ thứ gì cả. Nó ở đó. Lúc này hành động gì xảy ra khi bạn quan sát mà bạn không thể làm bất kỳ việc gì cả. Hãy chờ đó.

Người hỏi: Bắt đầu bằng ông có lẽ cảm thấy tất cả ý thức này không thực sự là nó, và ông có lẽ là một con khỉ. Và bởi vì có được cảm giác rằng ông là cái này, ông ngừng lại nhưng tiến trình tiếp tục khi ông không thể làm gì cả về nó.

Krishnamurti: Không, thưa bạn. Không, thưa bạn. Tiến trình này tiếp tục chỉ khi nào tôi đã không hiểu rõ nội dung ý thức của tôi dù nó bị loạn thần kinh hay không bị loạn thần kinh, dù nó là đồng tính luyến ái hay không đồng tính luyến ái, dù nó là ham muốn tình dục – bạn theo kịp chứ, nội dung, tất cả đều được hàm ý trong nội dung. Và nếu tôi chọn lựa một phần rồi bám vào nó, đó là chính bản chất của loạn thần kinh. Nếu tôi nói rằng tôi là một người Ấn giáo và bám chặt vào nó, và theo công nghệ tôi cũng tiến bộ – tôi trở thành một kỹ sư hạng nhất và phía bên trong tôi là một người Bà la môn nhỏ nhen, hung bạo. Bạn theo kịp không? Và vân vân và vân vân.

Vì vậy bất kỳ hành động nào thuộc về bộ phận của tôi – làm ơn lắng nghe điều này – bất kỳ hành động nào thuộc về cái tôi, mà là bộ phận của ý thức, nó không thể cởi bỏ được theo lối đó: vậy thì tôi phải làm gì đây? Bạn nắm bắt nó không, thưa bạn? Tôi sẽ không phủ nhận hay chấp nhận nó. Nó là một sự thật.

Người hỏi: Ông không thể làm gì cả. Mọi việc ông làm chỉ cũng có sự phân chia.

Krishnamurti: Vì vậy bạn phải làm gì đây?

Người hỏi: Ông không thể làm gì cả.

Krishnamurti: Hãy chờ đó, hãy chờ đó. Bạn quá mau mắn! Vậy thì bạn không biết nó có ý nghĩa gì khi không làm gì cả. Chỉ một phút thôi thưa bạn. Hãy lắng nghe.

Người hỏi: Tôi xin phép trích dẫn điều gì Freud nói: bạn phải mang điều gì trong tầng ý thức bên trong ra tầng ý thức bên ngoài.

Krishnamurti: Không, không. Tôi không ~~lưu~~ Freud nói gì, tôi không quan tâm đến điều gì Freud nói.

Người hỏi: Tôi lại có quan tâm.

Krishnamurti: Bạn quan tâm đến điều gì Freud nói – tại sao vậy?

Người hỏi: Bởi vì nó là một sự thật. Nó ở sâu thẳm trong bản chất.

Krishnamurti: Hãy chờ một tí thưa bạn. Bạn đang trích dẫn Freud hay bạn đã tự quan sát về chính bạn? Vì vậy nó là trải nghiệm riêng của bạn và bạn nói rằng tầng ý thức bên trong bùng ra, và hành động; hay tầng ý thức bên trong ngăn cản hành động. Vì vậy bạn vẫn đang suy nghĩ dựa vào sự phân chia – dĩ nhiên là như thế. Tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong. Tôi không đang suy nghĩ dựa vào tất cả điều đó. Tôi phủ nhận suy nghĩ trong sự phân chia.

Người hỏi: Nhưng không thực sự có một phân chia.

Krishnamurti: Nhưng đối với bạn vẫn có tầng ý thức bên trong bùng ra.

Người hỏi: Nó là một từ ngữ, giống như ý muốn hay . . .

Krishnamurti:Ồ không, không. Khi chúng ta sử dụng từ ngữ *tàng ý thức bên trong* chúng ta đang sử dụng nó bằng một ý nghĩa rõ rệt rằng nó không là *tàng ý thức bên ngoài*. Và có ý thức và sự việc không ý thức được. Theo tôi đó là một câu phát biểu phân chia. Vì vậy nếu bạn biết rằng bạn bị phân chia theo lối đó, tại sao bạn không bám vào nó?

Người hỏi: Những nội dung của chúng ta làm việc.

Krishnamurti: Dĩ nhiên nó làm việc. Dĩ nhiên, tôi nói rằng tôi là người ham muốn tình dục, có thể sâu thẳm bên trong tôi là người khác. Tôi luôn luôn đang tự mâu thuẫn chính tôi và trở thành một người đạo đức giả, một thực thể kinh khiếp.

Vì vậy tôi đang nói tất cả điều này là bộ phận thuộc ý thức của tôi – Freud và bám vào Freud, không bám vào Freud, bám vào truyền thống khủng khiếp Bà la môn của tôi, mà là cùng sự việc, không thích những người hippie và thích những người đảng hoàng, nó là cùng sự việc. Vì vậy tôi đang nói với bạn, toàn nội dung của tôi là ý thức của tôi. Tôi sẽ không dùng một bộ phận chống lại một bộ phận khác, bám vào một bộ phận bởi vì bộ phận đó làm hài lòng tôi, hay tôi bị quy định theo lối đó.

Người hỏi: Nhưng khi ông nói cái trí tôn giáo, ông nói về cái đó.

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng tôi có nói.

Người hỏi: Ông cũng tạo một phân chia giữa . . .

Krishnamurti: À, không, không. Tôi nói khi không có sự phân chia thuộc *bất kỳ* loại nào – điều đó giải thích rất rõ ràng – khi không có sự phân chia thuộc bất kỳ loại nào, không chỉ hời hợt nhưng còn cả trong nội dung của chính ý thức như người quan sát và vật được quan sát, khi không có bất kỳ điều gì thuộc loại đó, vậy thì có chất lượng của cái trí tôn giáo. Vì vậy chúng ta sẽ không thâm nhập điều đó.

Lúc này làm ơn chỉ lắng nghe. Bạn thấy. Làm ơn, khi chúng ta nói nội dung tạo thành ý thức, triết lý của Freud, trải nghiệm đặc biệt của bạn, mọi thứ được bao gồm trong đó, mọi thứ. Đúng chứ? Người đàn ông tội nghiệp ở Ấn độ không bao giờ nghe về Freud, anh ấy không bao giờ nghe về Christ. Và người đàn ông mà đã được nuôi dưỡng trong hai thế kỷ với thân thoại của Christ, anh ấy nói rằng đó là một sự thật, và người dân làng nhỏ bé tội nghiệp với Thượng đế nhỏ xíu của anh ấy, anh ấy nói rằng đó là một sự thật. Cả hai đều là nội dung của ý thức. Chắc chắn như thế phải không, thưa bạn?

Người hỏi: Nó không được rõ ràng.

Krishnamurti: Bạn thấy, bạn khước từ buông bỏ mảnh vỡ đặc biệt của bạn mà bạn đang bám vào. Đây là **điều** gì tôi phải – khi tôi đến Ấn độ – tôi phải đấu tranh với điều này, bởi vì họ tin tưởng một cách căn bản nhất, trong nhiều thế kỷ họ đã được nuôi dưỡng trong ý tưởng rằng có một linh hồn và Đấng Tối thượng, Thượng đế. Và tại căn bản họ tin rằng sự khai sáng chỉ có thể xảy ra khi hai sự việc này hiệp thông cùng nhau. Và tôi nói điều đó hoàn toàn vô nghĩa, cả hai đều được sáng chế bởi suy nghĩ. Đó là trò chơi của tôi với họ. Vì vậy đừng tham gia vào nó!

Krishnamurti: Vì vậy tôi tự nói với mình . . .

Người hỏi: Ông không đang phủ nhận từ ngữ Tôi, nó chỉ là một nhận dạng.

Krishnamurti: Tôi chỉ sử dụng nó như một phương tiện của sự chuyển tải. Chúng ta hãy dừng đề cập đến nó. Lúc này tôi đã đến được mấu chốt này. Tôi tự thấy cho chính tôi rằng bất kỳ chuyển động nào trong nội dung đó vẫn còn là bộ phận của nội dung, bất kỳ chuyển động nào. Nếu tôi nói, điều này tốt lành, và bám vào nó, đó là bộ phận của nó – nếu tôi nói, điều kia là xấu xa, hay nếu tôi nói có Thượng đế hay không có Thượng đế, nó vẫn như vậy. Vì vậy tôi sẽ làm gì khi biết cái trí bị quy định như thế – biết nó – tôi biết nó hoàn toàn – nó rõ ràng như ánh sáng mặt trời – nếu có ánh sáng mặt trời. Và đó là một sự thật tuyệt đối. Vậy thì tôi tự nói với chính tôi: làm thế nào cái trí tự giải thoát chính nó khỏi tình trạng bị quy định của nó?

Người hỏi: Tôi tin rằng ông sẽ phải vượt khỏi tình trạng bị quy định.

Krishnamurti: Không, không. Vượt khỏi có nghĩa vẫn là bộ phận của nó.

Người hỏi: Nhưng ông có thể vượt khỏi chính bản thân ông khi ông đang lắng nghe.

Krishnamurti: Vâng thưa bạn, hoàn toàn đúng. Hoàn toàn đúng.

Người hỏi: Nhưng bởi vì tôi cảm thấy rằng ông đã không còn tình trạng bị quy định của ông, tôi sẽ lắng nghe ông, thực sự lắng nghe để mất đi tình trạng bị quy định của tôi.

Krishnamurti: Tôi hiểu thưa bạn. Bạn không biết tôi và làm ơn thưa bạn đừng nói rằng, ông cởi bỏ được tình trạng bị quy định, bạn không biết nó có nghĩa gì, vì vậy làm ơn đừng nhận xét.

Người hỏi: Thưa ông, điều gì đã xảy ra là chúng tôi không muốn loại bỏ tình trạng bị quy định của chúng tôi.

Krishnamurti: Hãy nắm lấy nó! Hãy nắm lấy nó và sống cùng nó. Hãy ở trong sự hỗn loạn, hãy ở trong đau khổ – bạn theo kịp không – những chiến tranh. Đừng chuyển động khỏi nó. Nếu bạn thích nó hãy bám vào nó và đó là điều gì đang xảy ra thưa bạn. Bạn theo kịp không? Người Hồi giáo bám vào tình trạng bị quy định của anh ấy và đó là lý do tại sao anh ấy đánh nhau với người Do thái giáo. Và người Do thái giáo bám vào tình trạng bị quy định của họ. Đúng chứ? Và đó là thế giới. Và tôi có sự trói buộc đặc biệt của tôi, tôi sẽ không buông bỏ nó. Vì vậy khi biết tất cả điều này, cái trí sẽ làm gì đây?

Người hỏi: Nó trở nên bất động. Tôi không làm gì cả.

Krishnamurti: Quý bạn này nói rằng, tôi trở nên bất động – bạn theo kịp câu nói chứ? Khi tôi bị đối diện sự kiện rằng tôi hoàn toàn bị quy định này, tôi có thể chơi trò ranh mãnh với chính tôi và nói rằng tôi đang cởi bỏ chính tôi, mà là bộ phận của sự đào tạo của tôi, mà là bộ phận của nội dung. Bạn theo kịp chứ? Bạn ấy nói, tôi trở nên bất động. Đó là như thế sao?

Người hỏi: Tôi không thể kiểm chế việc mang cái tôi vào.

Krishnamurti: Đó là như thế. Bạn ấy thực sự có ý rằng nó chỉ là một phương tiện để nói chuyện. Lúc này điều gì xảy ra thưa bạn, hãy nhìn nó đi, khi bạn đối diện điều gì đó mà bạn không thể làm gì cả – bạn hiểu không – bằng những quy định của bạn, bạn đã suy nghĩ rằng bạn có thể làm điều gì đó đúng đắn – đúng chứ – rằng bạn có thể thay đổi, rằng bạn có thể thực hiện dễ dàng, rằng bạn có thể sửa đổi điều này nhưng nó vẫn còn là bộ phận của cùng lãnh vực, chuyển động từ một viên đá sang một viên đá khác, từ một ngõ ngách đến một ngõ ngách khác của lãnh vực, nó vẫn còn trong lãnh vực đó, khi bạn nhận ra rằng bất kỳ chuyển động nào bên trong lãnh vực đó là chuyển động đang bị quy định – điều gì xảy ra? Chỉ dùng trả lời tôi. Điều gì xảy ra? Thưa bạn, điều gì xảy ra khi người Ả rập và người Do thái nói, hãy nhìn, tôi bị quy định, bạn bị quy định, điều gì xảy ra? Tiếp tục đi thưa bạn, điều gì xảy ra?

Người hỏi: Vậy thì nó có thể sống . . .

Krishnamurti: Vậy thì nó có thể sống. Nếu tôi nhận ra rằng tôi hoàn toàn bị quy định, và bất kỳ trò ranh mãnh nào mà tôi đùa giỡn đều là bộ phận của tình trạng bị quy định của tôi – từ là một người Thiên chúa giáo trở thành một người Ấn giáo, từ một người Ấn giáo trở thành một người Cộng sản, từ chủ nghĩa Cộng sản trở thành chủ nghĩa Mao, từ chủ nghĩa Mao nhảy đến Zen, và từ Zen đến Krishnamurti và vân vân và vân vân, nó là bộ phận của tình trạng bị quy định của tôi, nó là bộ phận của toàn nội dung này. Điều gì xảy ra khi tôi nhận ra điều này?

Người hỏi: Qui trình này tự ngừng lại. Nó tan biến.

Krishnamurti: Nó tan biến cùng bạn, thưa bạn? Vì Thượng đế xin đừng lý luận.

Người hỏi: Nó là một sự thật. Nó tự tan biến . . .

Krishnamurti: Thưa bạn nó còn phức tạp hơn điều đó. Bạn quá mau mắn. Bạn không đang cùng nó. Bạn muốn một kết quả.

Người hỏi: Thưa ông, cái trí thấy điều này không giống như cái trí bắt đầu sự thâm nhập.

Krishnamurti: Đó là nó. Lúc này điều gì đã xảy ra? Hãy thâm nhập chậm chậm thưa bạn. Điều gì xảy ra cho cái trí mà đã bắt đầu thâm nhập nội dung của nó và đang khám phá những phân chia lạ lùng, những mâu thuẫn, những mảnh vỡ, những khẳng định, những hung hăng, bạn theo kịp không, đã khám phá tất cả việc đó, điều gì xảy ra cho một cái trí như thế?

Người hỏi: Nó trở nên rất rõ ràng. Nó có không gian. Nó ở trong một trạng thái khác.

Krishnamurti: Vậy thì thưa bạn, tôi sẽ đặt ra cho bạn một câu hỏi khác. Hành động của bạn trong sống hàng ngày của bạn là gì – lắng nghe điều này – hành động trong sống hàng ngày của bạn là gì, không phải là hành động của một khủng hoảng, sống hàng ngày của bạn khi bạn nhận ra sự thật này?

Người hỏi: Ông có những quyết định.

Krishnamurti: Bạn thậm chí không lắng nghe câu hỏi của tôi. Làm thế nào bạn có thể nói rằng bạn có những quyết định.

Người hỏi: Có lẽ chúng tôi không nhận ra sự việc này, thưa ông.

Krishnamurti: Đó là quan điểm của tôi thưa bạn. Hoặc bạn nhận ra điều này như một sự kiện, và sự kiện đó thay đổi từ căn bản toàn cấu trúc của . . . của bạn.

Người hỏi: . . . sống.

Krishnamurti: Hãy đợi đó. Hoặc bạn không nhận ra nó. Nếu bạn không nhận ra nó – bạn theo kịp không – nhưng chắc chắn bạn không nhận ra, bạn chỉ nói, vâng, tôi hiểu rõ nó, mà không có ý nghĩa gì cả – khi bạn đối diện sự kiện này, hành động của bạn trong sống hàng ngày của bạn là gì – hãy liên quan nó đến hai điều, vậy thì bạn sẽ có được câu trả lời. Bạn hiểu rõ không? Bạn hiểu rõ không, thưa bạn? Đó là – hãy chờ đó, hãy lắng nghe tôi – tôi nhận ra tôi là một người Ấn giáo, bị quy định. Tôi nhận ra tôi đã được nuôi dưỡng trong những hoàn cảnh đặc biệt – người thầy của thế giới, tất cả – bạn không có ý tưởng về nó, hiến dâng trọn vẹn, những cây đèn cây, thờ phụng, tất cả việc đó, đang đối diện với thế giới, của cải, tiền bạc, vị trí, thanh danh, và tôi thấy tất cả điều đó là bộ phận của nội dung, bộ phận của tôi. Và sự liên quan của nhận biết đó đến sống hàng ngày của tôi là gì? Nếu tôi không liên quan đến nó, nó vẫn còn thuộc từ ngữ, thuộc lý thuyết, không có ý nghĩa. Vì vậy tôi phải liên quan đến nó. Vì vậy tôi đang nói rằng: khi tôi nhận ra tình trạng bị quy định của tôi, sự liên quan của tôi là gì, hành động trong sống hàng

ngày của tôi là gì, khi biết điều đó? Nếu bạn không thể trả lời nó, vậy thì bạn đã không nhận ra nó, vậy thì bạn đang đùa giỡn với những từ ngữ.

Người hỏi: Đối với tôi có vẻ rằng mỗi lần ông đặt ra một câu hỏi, có một vấn đề của mọi người đang cố gắng khám phá câu trả lời. Trong câu hỏi, liệu đúng là không có câu trả lời.

Krishnamurti: Dĩ nhiên không, thưa bạn. Tôi đang hỏi nó bởi vì bạn phải hỏi câu hỏi đó.

Người hỏi: Điều đó đúng. Chính người đặt ra câu hỏi luôn luôn tìm kiếm câu trả lời.

Krishnamurti: Đó là điều gì tôi đang nói. Tôi nhận ra – tôi sẽ không sử dụng từ ngữ Tôi. Có sự nhận ra về tình trạng bị quy định này, làm thế nào sự nhận ra đó hành động trong sống hàng ngày?

Người hỏi: Không có phản ứng.

Krishnamurti: Thưa bạn, đừng nói gì cả. Hãy đặt ra câu hỏi đó cho chính bạn trước, tôi không đang yêu cầu bạn trả lời nó, hãy đặt ra câu hỏi đó cho chính bạn. Vậy thì làm thế nào sự nhận ra về sự thật tuyệt đối này, dù bạn quyền luyến đến chủ nghĩa loạn thần kinh này hay đến chủ nghĩa loạn thần kinh nào khác, khi bạn nhận ra tất cả tình trạng bị quy định này, sự nhận ra đó tác động như thế nào vào những hoạt động hàng ngày của bạn?

Người hỏi: Liệu tất cả nỗ lực về phần của cái tôi kết thúc?

Krishnamurti: Bạn sẽ khám phá. Khi bạn nói, “Tôi đã hiểu rõ nó”, liệu có một phân chia giữa – thấy điều gì bạn ấy đã nói vừa lúc này – nếu có một phân chia giữa sự nhận ra đó và hoạt động hàng ngày của bạn, nếu có một phân chia, vậy thì có xung đột. Xung đột đó là vô trật tự mà trong đó chúng ta sống, cả thế giới lẫn bạn và một người khác. Vì vậy việc gì xảy ra khi có một nhận biết thực sự về điều này, sự thật của nó. Khi bạn thực sự thấy sự thật giống như ngọn lửa đang cháy hừng hực, con cạp giết chết bạn, chất độc hủy hoại bạn, khi bạn nhận ra sự thật đó sinh động như thế, vậy thì trong sự nhận ra điều đó trong sống hàng ngày của bạn, hành động của bạn là gì. Hãy đặt ra câu hỏi đó – bạn biết không.

Người hỏi: Nhận ra này cho tôi ✕ nhận biết trong sống hàng ngày – đó là chất lượng đúng chứ?

Krishnamurti: Ô không thưa bạn. Đừng, nó không phải như thế đâu.

Người hỏi: Nó phải hoàn toàn thay đổi cách sống của tôi.

Krishnamurti: Hãy khám phá đi thưa bạn. Dĩ nhiên nó thay đổi.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Không thưa các bạn, làm ơn thưa các bạn, tôi đang hỏi các bạn: liệu các bạn nhận ra – tôi không đang trích thượng hay đang chỉ trích, tôi chỉ đang hỏi bạn – liệu bạn nhận ra trong ý nghĩa rằng bạn có một đau đớn, khi bạn có một cái răng bị đau, có sự đau đớn, đó là một nhận ra tuyệt đối về đau đớn, bạn làm cái gì đó về nó. Bạn không nói rằng,

ồ tôi sẽ lý luận về nó – bạn theo kịp không – bạn đến hiệu thuốc gần nhất, hay dược sĩ, hay nha sĩ, có hành động. Trong cùng cách như vậy, khi cái trí hoàn toàn nhận ra bạn bị quy định, nội dung ý thức của bạn là nội dung của nó – hãy thâm nhập chậm chậm – và bất kỳ chuyển động nào mà bạn thực hiện vẫn còn là bộ phận của ý thức đó – cố gắng vượt khỏi nó, hay chấp nhận nó, hay phủ nhận nó, vẫn còn là bộ phận của nó – vậy thì nhận ra sự thật của điều đó là gì, nó ảnh hưởng đến sống của bạn như thế nào? Bạn không thể trả lời nó bởi vì tôi sẽ giải thích cho bạn tại sao. Sự nhận ra của sự kiện đó sẽ hành động. Bạn hiểu rõ chứ? Sự nhận ra, sự thật của sự kiện đó sẽ hành động; và sự thật đó, vì là thông minh tốt đỉnh, sẽ hành động theo khoảnh khắc.

Người hỏi: Nhưng liệu ông có thể nhận ra điều đó? Nhưng liệu ông có thể nhận ra điều đó khi ông vẫn còn bị trôi buộc trong sự sợ hãi của ông?

Krishnamurti: Bạn không thể, không thể. Vì vậy – chúng ta quay lại câu hỏi – một mảnh mà là sợ hãi, bạn đang cố gắng khuất phục nó bởi một mảnh khác. Đúng chứ? Và bạn không thể xóa sạch nó bằng cách đó. Đúng chứ? Vì vậy phải có một tiếp cận khác hẳn đến mảnh mà bạn gọi là sợ hãi đó. Đúng chứ? Và tiếp cận là như thế này: tuyệt đối không làm gì về mảnh sợ hãi. Đúng chứ? Bạn có thể chứ? Tôi không thể làm bất kỳ điều gì về chiếc xe lửa đang chạy qua đó, tiếng ồn, vì vậy tôi lắng nghe nó. Bạn hiểu rõ không? Làm ơn lắng nghe điều gì tôi đang nói. Tôi không thể làm bất kỳ điều gì về con rần rần chuông, tiếng ồn, tiếng gầm thét của chiếc xe lửa đó. Vì vậy tôi không dựng lên một kháng cự với nó, vì vậy tôi lắng nghe. Khi tôi lắng nghe không có sự ồn ào. Có sự ồn ào nhưng nó không ảnh hưởng đến tôi. Cùng cách như vậy khi

tôi nhận ra tôi bị loạn thần kinh, nhận ra nó, tôi đang bám chặt một niềm tin đặc biệt, một cách hành động đặc biệt, tôi là người đồng tính hay bất kỳ là gì chẳng nữa, tôi có những thành kiến kinh khủng, Thượng đế hiện diện, Thượng đế không hiện diện. Bạn theo kịp chứ? Khi tôi nhận ra tôi bị quyến luyến một sự việc, chỉ lắng nghe nó, trọn vẹn bằng quả tim của tôi, không kháng cự nó, lắng nghe nó trọn vẹn.

Điều này có rõ ràng cho buổi bàn luận này, sáng nay? Đó là, chúng ta bắt đầu bằng cách hỏi, nếu chúng ta có thể nhìn toàn bộ chuyển động của sống như một tiến hành đồng nhất – sự giết chóc, những người tị nạn, bảy triệu rưỡi người ở Ấn độ, mà đã vốn nghèo khổ, những công việc kinh doanh tồi tệ, chiến tranh ở Trung đông, những người Thiên chúa giáo, những người Tin lành giáo, những người khoa học, những họa sĩ, những người kinh doanh, cuộc sống riêng tư, cuộc sống công cộng, gia đình của tôi, gia đình của bạn – phân chia, phân chia, phân chia. Và sự phân chia này đã tạo ra một hỗn loạn như thế trong thế giới và trong chính tôi, liệu tôi có thể nhìn tất cả điều này như một chuyển động duy nhất lạ thường hay không? Tôi không thể. Đó là một sự thật. Đúng chứ? Tôi không thể bởi vì tôi bị phân chia trong chính tôi. Tôi bị quy định trong chính tôi. Vì vậy quan tâm của tôi lúc đó không phải khám phá làm thế nào sống một sống hiệp thông nhưng xem thử liệu sự phân chia đó có thể kết thúc. Và sự phân chia đó kết thúc chỉ khi nào tôi nhận ra tất cả ý thức của tôi được tạo thành bởi những mảnh vỡ này. Ý thức của tôi là sự phân chia. Và khi tôi nói ăng phải có hiệp thông, được mang lại cùng nhau, nó vẫn còn là bộ phận của ranh mãnh đó mà tôi đang đưa cột vào chính tôi. Vì vậy tôi nhận ra điều đó. Tôi nhận ra nó là sự thật như ngọn lửa đang hùng hực cháy. Tôi không thể lừa gạt tôi, nó là một sự thật, và tôi bị bỏ lại cùng nó. Và tôi phải khám phá làm thế nào nó vận

hành trong sống hàng ngày của tôi. Tôi phải khám phá nó, không phỏng đoán, đùa giỡn, lý luận, bởi vì tôi đã thấy sự thật của nó và sự thật sẽ hành động. Nếu tôi không thấy nó và giả vờ tôi đã thấy nó, vậy thì tôi sẽ tạo ra một đồng hồ lẫn loạn kinh tởm trong sống của tôi. Đúng chứ thưa bạn.

SAANEN

Ngày 4 tháng 8 năm 1971

LIỆU THÔNG MINH CÓ THỨC DẬY?

Sự liên quan giữa suy nghĩ và thông minh là gì? Những giới hạn của suy nghĩ bị quy định. Không chuyển động mới mẻ nào có thể xảy ra nếu “bộ não cũ kỹ” liên tục đang vận hành: “Tôi đang đi về hướng Nam, suy nghĩ tôi đang đi về hướng Bắc.” Nhận biết những giới hạn của cái cũ kỹ là hạt giống của thông minh. Liệu “Cái mới mẻ” có thể được công nhận? Kích thước khác hẳn chỉ có thể vận hành qua thông minh.

Krishnamurti: Ngày hôm qua chúng ta đã cùng nhau nói chuyện về tầng ý thức bên trong, tầng ý thức bên ngoài, và nội dung của ý thức và phải làm gì cho nó? Chúng ta sẽ tiếp tục chủ đề đó, đúng chứ? Hay sáng nay bạn muốn bàn luận một chủ đề khác?

Người hỏi: Tiếp tục chủ đề đó.

Krishnamurti: Bạn chắc chắn chứ?

Người hỏi: Ô, tôi muốn bàn luận thêm một chút về sự liên quan giữa thông minh và suy nghĩ, và giữa bất động và chết.

Krishnamurti: Lúc này chúng ta hãy lặp lại rõ ràng câu hỏi. Quý bạn kia đang hỏi: sự liên quan giữa thông minh và suy nghĩ, và giữa bất động và chết là gì. Bạn muốn bàn luận điều đó đúng chứ?

Người hỏi: Chúng ta có thể thâm nhập về tự do. Và liệu tự do có thể hiện diện trong một xã hội hiện đại.

Krishnamurti: Bạn ấy nói, tôi muốn thâm nhập tự do là gì, và liệu tự do có thể hiện diện trong một xã hội hiện đại.

Người hỏi: Tôi thực sự không hiểu liệu chúng ta đã hoàn toàn bàn luận xong vấn đề của ngày hôm qua và liệu chúng ta đã thực sự thâm nhập nó đến tận cùng.

Krishnamurti: Người hỏi nói, tôi không nghĩ chúng ta đã thâm nhập đầy đủ vấn đề của động cơ, ý định sâu thẳm phía bên trong đó và vân vân.

Tôi không hiểu liệu chúng ta có thể bàn luận nghi vấn của ý thức này sâu thẳm hơn nữa bằng cách suy nghĩ thông minh và suy nghĩ là gì, sự liên quan giữa thông minh và suy nghĩ, và có thể sau đó nếu chúng ta có thể thâm nhập thêm nghi vấn của bất động và sự liên quan của nó với chết. Nhưng trước khi chúng ta thâm nhập điều đó, có nhiều sự việc liên quan đến điều gì chúng ta đã bàn luận ngày hôm qua. Và tôi không biết liệu bạn đã tự thâm nhập thăm thẳm trong nó và bạn đã hiểu rõ điều gì, hay nó là một sự thật nhiều đến chừng nào.

Ngày hôm qua chúng ta đã nói, hầu hết chúng ta đều bị quy định bởi văn hóa, bởi môi trường sống, bởi thực phẩm, quần áo, và vân vân. Chúng ta bị quy định. Tình trạng bị quy định là nội dung của ý thức và ý thức là tình trạng bị quy định. Suy nghĩ có liên quan gì với tình trạng bị quy định đó? Và liệu có thể có thông minh nơi nào có tình trạng bị quy định? Đúng chứ thưa bạn?

Người ta nhận biết rằng nếu người ta đã tự thâm nhập đầy đủ một cách hoàn toàn khách quan, không phải bằng bất kỳ loại chỉ trích hay bênh vực nào, nếu người ta đã quan sát về chính mình người ta thực sự nhận ra rằng người ta đã bị quy định, một cách hời hợt hay sâu thẳm phía bên trong. Và liệu có thể không những làm tự do khỏi tình trạng bị quy định sâu thẳm, mà có lẽ là kết quả của gia đình, toàn bộ sự tích lũy của chủng tộc, những ảnh hưởng mơ hồ nhưng òn cả đã thâm nhập rất sâu thẳm: liệu cái trí có khi nào được tự do khỏi tất cả điều đó? Đó là một câu hỏi. Và nếu nó bị quy định liệu cái trí có thể tự cởi bỏ chính nó hoàn toàn? Hay – đây có lẽ là một câu hỏi liên quan – liệu cái trí có thể tự ngăn ngừa vĩnh viễn, không qua kháng cự, khỏi tình trạng bị quy định? Bạn theo kịp chứ? Có hai nghi vấn này mà bạn phải thâm nhập sáng nay. Sự liên quan giữa suy nghĩ và thông minh, và điều gì được nói cũng bao hàm bất động và chết. Chúng ta sẽ thâm nhập tất cả điều này, nếu chúng ta có thể, chúng ta sẽ giải thích trọn vẹn mọi vấn đề này.

Tại sao cái trí luôn luôn bị quy định? Có phải vì nó quá nhạy cảm, quá dễ bị tổn thương, nó giống như một vật mong manh dễ vỡ, và trong sự liên hệ nó luôn luôn bị tổn thương, luôn luôn bị quy định, và liệu tình trạng bị quy định đó có thể vĩnh viễn được xóa sạch. Vì vậy người ta nhận ra rằng cái trí bị quy định, chính bộ não bị quy định – thời gian được tiến hóa qua những thế kỷ này sang những thế kỷ khác,

và bộ não là kho lưu trữ ký ức, bạn có thể tự quan sát nó, bạn không cần đọc những quyển sách triết lý hay tâm lý, ít ra tôi không đọc, mặc dù bạn có lẽ đọc. Và nó luôn luôn đang phản ứng, bộ não mà đã tiến hóa qua thời gian, mà là quá khứ, mà là sự tích lũy của ký ức, trải nghiệm, hiểu biết, phản ứng đến thách thức nào ngay lập tức theo tình trạng bị quy định của nó, hơi hợt hay sâu thẳm. Tôi nghĩ điều này là rõ ràng.

Lúc này liệu sự phản ứng từ quá khứ đó có thể được trì hoãn để cho có một khoảng ngừng giữa sự thách thức và sự phản ứng? Không khó khăn lắm, đúng chứ? Đó là, người ta đã được nuôi dưỡng – tôi đang đưa ra một tình trạng quy định rất hơi hợt – trong một văn hóa đặc biệt, trong một niềm tin hay khuôn mẫu đặc biệt, và khi niềm tin hay khuôn mẫu đó bị nghi ngờ liền có sự phản ứng tức khắc tùy theo nền tảng quá khứ của người đó. Tôi đang hỏi: liệu sự phản ứng đó có thể được trì hoãn để cho có một khoảng ngừng giữa sự thách thức và sự phản ứng. Điều đó khá đơn giản, phải vậy không, không à? Bạn nói tôi là một người ngu xuẩn – phản ứng của tôi là ngay tức khắc, nói bạn là một người khác, hay tức giận bạn, hay điều này hay điều kia. Lúc này khi bạn nói tôi là một người ngu xuẩn, liệu có một khoảng ngừng giữa tôi nghe bạn nói và sự phản ứng của tôi, một khoảng không gian – đúng chứ – để cho bộ não đủ bất động để phản ứng trong một cách khác? Tôi có đang trình bày rõ ràng hay không?

Người hỏi : Hay để quan sát phản ứng riêng của nó.

Krishnamurti: Hãy chờ một chút thưa bạn, hãy ngừng một chút, một khoảnh khắc thôi. Bộ não luôn luôn phản ứng tùy theo tình trạng bị quy định của nó, tùy theo những hình thức bị kích động khác nhau của nó, nó luôn luôn năng động. Bộ não là sự phản ứng của thời gian, ký ức, bộ não là nội dung

của nó. Đúng chứ? Toàn quá khứ được chứa đựng trong bộ não. Nếu bộ não có thể tự kiểm chế và không phản ứng ngay tức khắc, vậy thì có một khả năng của một phản ứng mới mẻ. Đúng chứ?

Người hỏi: Nhưng chính thời gian này là sự phản ứng.

Krishanmurti: Không thưa bạn, bạn đang không hiểu rõ sự trình bày của tôi. Đừng đưa tôi vào những từ ngữ, chỉ nhìn vào ý nghĩa trong lúc này.

Bộ não vận hành trong thói quen cũ kỹ được thiết lập bởi văn hóa tôi sống, hay bởi những thừa hưởng chủng tộc quá khứ và vân vân, luôn luôn điều đó phản ứng, đang nhận xét, đang đánh giá, đang tin tưởng, đang nghi ngờ, đang tranh luận, đang tức giận, hung bạo, thành kiến, đó luôn luôn là sự phản ứng của nó đến bất kỳ kích thích nào, đang bảo vệ, đang phủ nhận và vân vân. Tôi đang tự hỏi chính tôi, liệu bộ não đó có thể tạm thời không vận hành và không phản ứng ngay tức khắc? Đúng chứ? Tôi đang hỏi, tôi không biết, tôi sẽ khám phá. Bộ não không thể bị phủ nhận khỏi hiểu biết quá khứ của nó, nó phải có hiểu biết quá khứ – tôi không hiểu liệu bạn đang gặp gỡ tất cả điều này – nếu không nó không thể vận hành. Vì vậy tôi đang tự hỏi liệu bộ não cũ kỹ đó, sẽ cho phép chính nó được bất động để cho một bộ phận mới mẻ có thể vận hành? Đúng chứ? Khi bạn nịnh nọt tôi bộ não cũ kỹ nói, ồ tuyệt vời quá. Nhưng liệu bộ não cũ kỹ đó có thể lắng nghe điều gì bạn đang nói, sự nịnh nọt, và không phản ứng để cho có một chuyển động mới mẻ có thể xảy ra? Đúng chứ? Đúng chứ, thưa bạn? Chuyển động mới mẻ đó chỉ có thể xảy ra khi có sự bất động, không phải bộ máy đang vận hành dựa vào quá khứ. Điều đó rõ ràng? Rõ ràng trong ý nghĩa bạn tự nhìn vào chính bạn, thưa bạn, nếu không chẳng

có gì vui vẻ cả. Tôi không đang giải thích cho tôi, chúng ta đang cùng nhau làm việc. Tôi phát giác rằng khi người ta thâm nhập những hoạt động của người ta, bộ não cũ kỹ luôn luôn đang phản ứng như một người Thiên chúa giáo, như một người Tin lành giáo, hay bất kỳ người nào, hay tùy theo hiểu biết bị giới hạn của nó, truyền thống của nó, sự thừa hưởng chủng tộc của nó, và khi cái đó đang vận hành không có gì mới mẻ có thể xảy ra được. Đúng chứ? Lúc này tôi muốn khám phá liệu bộ não đó có thể bất động, bộ não cũ kỹ, để cho chuyển động mới mẻ có thể xảy ra. Đúng chứ? Tôi muốn khám phá. Tôi chỉ có thể khám phá khi trong sự liên hệ với người khác, nhìn ngắm bộ não cũ kỹ đang vận hành, và bộ não cũ kỹ hiểu rõ sự thật rằng nó phải bất động với mục đích để cho một vận hành mới mẻ có thể xảy ra.

Bộ não không đang tự ép buộc chính nó phải bất động. Nếu nó đang tự ép buộc chính nó phải bất động, vậy thì nó vẫn là sự vận hành của quá khứ. Trong đó có phân chia, có xung đột, có kỷ luật và mọi chuyện như thế. Nhưng nếu bộ não cũ kỹ hiểu rõ hay thấy sự kiện, sự thật rằng chừng nào nó còn liên tục phản ứng đến bất kỳ kích thích nào, nó phải vận hành theo những phương hướng cũ kỹ. Nếu bộ não cũ kỹ thấy sự thật của điều đó, vậy thì bộ não cũ kỹ đó trở nên bất động. Chính sự thật sáng tạo bất động, không phải ý định để được bất động. Bạn nắm bắt điều này chứ?

Bởi vì bạn thấy, thưa các bạn, nó là một câu hỏi rất lý thú, bởi vì người ta phát giác có những phần nào đó trong bộ não mà không bao giờ bị quy định. Bạn có lẽ nói, làm sao ông biết được? Tự nhiên thôi. Tôi chỉ biết nó bởi vì nó đã xảy ra cho người nói. Bạn có lẽ tin nó, hay không tin nó. Chỉ cần nắm bắt sự kiện. Tôi đang hỏi tại sao bộ não phải luôn luôn đang vận hành trong khuôn mẫu cũ kỹ này. Nếu nó không vận hành trong khuôn mẫu cũ kỹ của nó, nó đặt ra một khuôn

mẫu mới mẽ tùy theo những ký ức của nó và đặt ra một khuôn mẫu mới mẽ đối nghịch với khuôn mẫu cũ kỹ. Đúng chứ? Bạn không đang theo kịp tất cả điều này sao? Không à?

Người hỏi: Làm thế nào ông biết rằng ông không bị quy định?

Krishnamurti: Ô, Thượng đế ơi! Bạn thấy, tôi không nên mang vào điều đó. Tôi đã nghĩ rằng bạn không thể nắm được nó. Không sao đâu, hãy để đó trong chốc lát, chúng ta sẽ giải thích nó.

Bạn thấy rằng chúng ta chỉ sử dụng một phần rất, rất nhỏ của bộ não – đúng chứ – và phần rất nhỏ đó là quá khứ. Phải có và có những phần của bộ não mà không vận hành gì cả, mà lan rộng, trống không, mới mẽ. Đúng chứ? Bạn biết gì về điều đó? Đừng đồng ý với điều này. Chúng ta chỉ biết bộ não cũ kỹ đang vận hành khi bạn nhận biết nó. Lúc này tôi đang hỏi liệu bộ não cũ kỹ đó có thể bất động bởi một kích động, để cho một phản ứng mới mẽ có thể hiện diện? Đó là câu hỏi của tôi. Tôi biết – người ta biết bộ não cũ kỹ, hoặc hời hợt hay sâu thẳm, bị quy định. Đúng chứ? Không có nghi ngờ gì về điều đó – đúng chứ? Có bất kỳ nghi ngờ nào không?

Người hỏi: Làm thế nào ông có thể nói về tình trạng bị quy định nếu ông nói rằng ông không bị quy định?

Krishnamurti: Đừng bận tâm về tôi, thưa bạn. Tôi đã nói rằng hãy bỏ nó lại, hãy quăng nó vào sọt rác. Chúng ta hãy bắt đầu. Bạn thấy rằng chúng ta đang quay lại điều gì đó mà bạn đã không hiểu rõ. Có lẽ bạn sẽ hiểu rõ nó. Đừng mang

điều đó vào, nếu tôi mang điều đó vào, tôi xin lỗi. Quên nó đi!

Tôi đang tự hỏi tại sao bộ não cũ kỹ luôn luôn năng động, đang phản ứng tùy theo nền tảng quá khứ của nó, mà là tình trạng bị quy định. Và câu hỏi kế tiếp là: làm thế nào bộ não đó, mà bị quy định quá nhiều, không luôn luôn đáp trả đến bất kỳ kích động nào, tạm ngừng lại một chút? Được chứ? Ngừng lại một chút – tôi xin phép tiếp tục? Bạn dường như bị mất hút.

Người hỏi: Điều đó rất rõ ràng.

Krishnamurti: Rất rõ ràng à?

Người hỏi: Đúng.

Krishnamurti: Cảm ơn Thượng đế! Và người ta phát giác khi có sự cần thiết, sự khẩn cấp, và sự quan trọng của vấn đề nào mà đòi hỏi thật khẩn thiết, bộ não có ngừng lại. Đúng chứ? Bộ não cũ kỹ, để cho một chất lượng mới mẻ của cái trí, của bộ não mà chưa bao giờ tiếp xúc được, vận hành? Điều này đã xảy ra, đây không chỉ là trải nghiệm của tôi. Bất kỳ người khoa học đứng đầu nào – người khoa học đứng đầu, không phải một người khoa học mà là nô lệ cho những chính phủ, họ là những lái buôn, những người đó không là những người khoa học gì cả – nhưng những người khoa học đứng đầu mà được tự do khỏi những chính phủ và những đòi hỏi của những chính phủ và những môi trường sống, và sự khao khát thành công, vị trí và vân vân, anh ấy đúng là đã đặt ra nghi vấn này, bởi vì nếu không làm thế nào anh ấy khám phá những sự việc mới mẻ. Nếu bộ não cũ kỹ luôn luôn đang vận hành, nó không thể khám phá bất kỳ điều gì mới mẻ. Vì vậy

chỉ khi nào bộ não cũ kỹ được bất động thì cái gì đó mới mẽ được hiện diện. Đúng chứ? Giống như con người phát minh ra máy bay phản lực, mặc dù anh ấy có hiểu biết nhiều về hệ thống đốt cháy bên trong, pít tông, mặc dù anh ấy biết tất cả điều đó, anh ấy phải khám phá cái gì đó mới mẽ, và vì vậy bộ não cũ kỹ đã nói, được rồi tôi sẽ làm bất tất cả hiểu biết mà tôi đã thu lượm, tôi sẽ nhìn nó, mà có nghĩa bộ não cũ kỹ phải bất động. Và trong trạng thái bất động đó, cái gì đó mới mẽ được khám phá. Đây là một sự thật, bạn không cần tranh luận với tôi. Lúc này không ép buộc bộ não, làm thế nào sự bất động đó hiện diện, và bộ não tự nguyện bất động? Bạn đã hiểu rõ chứ thưa bạn?

Tôi muốn khám phá liệu bộ não thấy sự thật rằng chừng nào nó còn vận hành trong khuôn mẫu cũ kỹ, nó không bao giờ có thể khám phá bất kỳ cái gì đó mới mẽ. Nó có thể khám phá cái gì đó mới mẽ chỉ khi nào nó thấy sự thật rằng cái cũ kỹ không bao giờ khám phá cái mới mẽ và thế là cái cũ kỹ trở nên bất động. Sự thật làm cho nó bất động không phải nó ao ước được bất động. Đúng chứ? Nếu điều đó rất rõ ràng, vậy thì liệu trạng thái bất động đó có thể luôn luôn vận hành mà không phải tình trạng bị quy định cũ kỹ, và tình trạng bị quy định cũ kỹ cùng hiểu biết của nó vận hành chỉ khi nào cần thiết? Bạn có nắm bắt câu hỏi của tôi đúng cách không? Bạn nhận được câu hỏi của tôi chứ?

Người hỏi: Ông nói, “*Luôn luôn vận hành*” đúng chứ? Liệu điều đó không mang lại sự xung đột?

Krishnamurti: Luôn luôn. Làm ơn lắng nghe thưa bạn. Tôi không nói rằng nó phải, tôi muốn khám phá. Tôi đang thâm nhập. Tôi không đang nói rằng nó phải bất động. Tôi thấy bộ não cũ kỹ phải vận hành. Đúng chứ? Trái lại tôi không thể về

nhà, trái lại tôi không thể nói tiếng Anh, lái một chiếc xe hơi, nhận ra bạn. Đúng chứ? Bộ não cũ kỹ phải vận hành, làm việc. Và chừng nào bộ não cũ kỹ không bắt động, không sự việc mới mẻ nào có thể được thấy. Rõ ràng, tôi đã giải thích. Đúng chứ? Các bạn đã ngủ à? Các bạn đang theo kịp chứ?

Người hỏi: Có chứ.

Krishnamurti: Tôi đang tự hỏi: sự liên quan giữa chất lượng mới mẻ của bộ não mà vận hành trong tình trạng bắt động và sự liên quan của nó với cái cũ kỹ là gì? Cái cũ kỹ là suy nghĩ. Đúng chứ? Cái cũ kỹ là bộ sưu tập của những ký ức và bất kỳ phản hồi nào tùy theo ký ức đó đều là suy nghĩ, và suy nghĩ đó phải vận hành, nếu không bạn không thể làm gì cả.

Người hỏi: Thưa ông, ông đang thực hiện những phân chia đúng chứ?

Krishnamurti: Không, không ả đâu. Không, không. Không, nó không là phân chia. Nó giống như một ngôi nhà, nó giống như một cái lều. Cái lều là toàn bộ sự việc nhưng có những phân chia trong nó.

Người hỏi: (Nghe không rõ)

Krishnamurti: Không, không. Bạn sai lầm rồi thưa bạn. Bạn đang mất đi mẫu chốt quan trọng. Bạn đã không chuyển động.Ồ, Thượng đế ơi! Bạn nắm được nó chưa, thưa bạn?

Người hỏi: Hãy cho vài ví dụ.

Krishnamurti: Tôi không cho những ví dụ thừa bạn. Tôi bị mất hút bởi những ví dụ. Tôi đã khám phá hai sự việc thừa bạn. Chúng ta đã khám phá hai sự việc. Rằng bộ não cũ kỹ là bộ não bị quy định, mà đã tích lũy hiểu biết qua hàng thế kỷ này sang hàng thế kỷ khác. Đó là bộ não cũ kỹ mà chúng ta sẽ gọi nó trong thời điểm này. Chỉ đang cho nó một cái tên, không còn gì thêm nữa, chỉ đang cho nó một cái tên, không phân chia như là cái cũ kỹ và cái mới mẻ, chỉ chuyển tải ý nghĩa rằng có toàn cấu trúc này của bộ não, một phần của nó là cái cũ kỹ, mà không có nghĩa nó bị tách khỏi cái mới mẻ. Điều đó khác hẳn.

Người hỏi: Nhưng ngày hôm qua ông đã nói rằng chúng ta nhận biết . . .

Krishnamurti: Chờ đã thừa bạn. Chúng ta quay lại điều đó. Chúng ta sẽ quay lại toàn câu hỏi của ý thức. Tôi không đang tự mâu thuẫn. Nếu tôi đang mâu thuẫn với điều gì tôi đã nói ngày hôm qua – tôi sẽ bảo với bạn rằng tôi đang mâu thuẫn. Tôi không là một người ngu xuẩn như thế. Tôi sẽ thâm nhập nó.

Lúc này tôi đang nói với chính tôi: tôi thấy yếu tố này, nếu bộ não cũ kỹ đang vận hành không gì mới mẻ có thể được khám phá. Cái mới mẻ chỉ có thể được khám phá khi cái cũ kỹ bất động. Và cái cũ kỹ chỉ có thể bất động khi nó thấy sự thật rằng cái mới mẻ không thể được khám phá bởi cái cũ kỹ. Đúng chứ? Khi cái cũ kỹ thấy sự thật của điều đó, vậy thì nó bất động. Đúng chứ? Chúng ta có cùng nhau không?

Lúc này nó đã được chứng thực bởi những người khoa học, bởi những người khác, rằng một sự việc mới mẻ có thể được khám phá chỉ khi nào cái cũ kỹ bất động. Đúng chứ?

Đó là khi cái cũ kỹ biết tất cả hiểu biết của bộ máy đốt cháy bên trong, khi nó **mở** kh ám phá cái gờó mới mẽ, chắc chắn cái cũ kỹ phải bất động. Lúc này chúng ta đã khám phá sự thật này: cái cũ kỹ phải bất động một cách tự nhiên để khám phá cái gì đó mới mẽ. Đúng chứ, thưa bạn?

Người hỏi: Sự khám phá được thực hiện bởi cái mới mẽ hay cái cũ kỹ?

Krishnamurti: Sự khám phá được thực hiện bởi cái mới mẽ hay cái cũ kỹ?

Người hỏi: Không bởi hai cái này.

Krishnamurti: Hãy trả lời nó thưa bạn. Bộ não của tôi – bạn thấy – lúc này hãy chờ một chút! Bộ não của tôi nói, tôi thực sự không biết liệu nó **đến** hay không **đến**, tôi sẽ khám phá. Đúng chứ? Bạn đã đặt một câu hỏi, đó là, liệu bộ não cũ kỹ nhận ra cái mới mẽ – đúng chứ thưa bạn – hay cái mới mẽ sử dụng cái cũ kỹ? Bạn theo kịp điều này chứ, thưa bạn? Làm ơn thưa **ban**, bạn không thâm nhập điều này bởi vì bạn đã không theo kịp. Hãy bất động. Bạn không thâm nhập vào nó.

Bộ não cũ kỹ bất động bởi vì nó đã hoàn toàn hiểu rõ rằng nó không bao giờ có thể khám phá bất kỳ điều gì mới mẽ, không sự việc mới mẽ nào có thể xảy ra. Chúng ta thậm chí sẽ không dùng từ ngữ “khám phá”. Không chuyển động mới mẽ nào có thể xảy ra nếu cái cũ kỹ đang liên tục vận hành. Cái cũ kỹ hiểu rõ sự thật của nó và bất động. Và một chuyển động mới mẽ, một biến cố mới mẽ xảy ra. Chuyển động mới mẽ đó, liệu nó được công nhận bởi cái cũ kỹ hay chính chuyển động đó mở cánh cửa cho cái cũ kỹ sử dụng nó. (Ồ, Thượng đế ơi, các bạn bị kẹt cứng ở đây, tất cả các bạn,

đúng chứ?) Hãy theo dõi thưa bạn, điều này thực sự rất quan trọng. Nó thực sự rất quan trọng, bạn hãy tha thứ cho tôi khi nói như thế, thậm chí nếu bạn không theo kịp nó, nó thực sự rất quan trọng, bởi vì tôi muốn khám phá một cách sống mới mẻ, một cách sống hoàn toàn mới mẻ. Và tôi nhận ra rằng cách sống cũ kỹ là khủng khiếp, xấu xa, hung tợn, bạo lực và mọi chuyện như thế, cách sống cũ kỹ. Tôi phải khám phá một cách mới mẻ – không phải một cách, một kích thích mới mẻ mà không liên quan đến cái cũ kỹ. Đúng chứ? Bất kỳ chuyển động nào về phần cái cũ kỹ để khám phá ra một kích thích khác biệt là không thể được. Vì cái cũ kỹ đó nhận ra điều này, bất kỳ chuyển động nào từ nó không thể khám phá được một kích thích mới mẻ, thế là nó trở nên bất động. Đúng chứ? Lúc này điều gì xảy ra trong bất động đó? Chúng ta hãy tiếp tục theo hướng đó.

Điều gì xảy ra khi bộ não cũ kỹ đã hiểu rõ rằng nó không thể khám phá một kích thích mới mẻ, điều gì xảy ra khi nó đã nhận ra việc đó? Đúng chứ? Điều gì xảy ra? Tôi đang hỏi: điều gì xảy ra thưa bạn? Bạn nói quá nhiều, bạn bảo cho tôi đi?

Người hỏi: Bộ não cũ kỹ không còn dựa vào ký ức của nó.

Krishnamurti: Không, thưa bạn. Không, thưa bạn. Tất cả điều đó là ký ức, từ ngữ, phản ứng, cố gắng nắm bắt cái mới mẻ vẫn là một phần của cái cũ kỹ. Và tôi đã nói khi cái trí đã hiểu rõ rằng không có điều gì mới mẻ nó có thể khám phá được, nó tự nhiên trở nên bất động. Đó là một sự thật. Đúng chứ? Đó là một sự thật, không phải một sáng chế. Lúc này điều gì xảy ra khi bộ não cũ kỹ tuyệt đối bất động? Đó là câu hỏi kế tiếp của tôi.

Người hỏi: Nó sẽ cô đơn.

Krishnamurti: Không, đừng sáng chế thừa bạn. Nếu bạn không trải nghiệm điều này, đừng phỏng đoán.

Người hỏi: Hành động.

Krishnamurti: Quý bạn kia nói, hành động. Tôi không biết bạn có ý gì?

Người hỏi: Có không gian khi nó bất động.

Krishnamurti: Lúc này, hãy chờ một chút. Khi bộ não cũ kỹ bất động, quý bạn kia nói có không gian. Chúng ta hãy thâm nhập nó. Bạn có ý gì qua từ ngữ không gian?

Người hỏi: Trống không.

Krishnamurti: Trống không. Đúng chứ? Khi cái trí cũ kỹ hoàn toàn bất động, chúng ta đang *lờ* điều gì xảy ra. Đúng chứ? Thừa bạn, làm ơn đừng sáng chế, đừng phỏng đoán, hãy quan sát. Bộ não cũ kỹ của bạn bất động, đúng chứ?

Người hỏi: Không.

Krishnamurti: Tôi đang lạc đề.

Người hỏi: Nhưng liệu ông có thể đặt ra câu hỏi đó? Nếu bộ não cũ kỹ bất động, ông có thể đặt ra câu hỏi đó, hay sao?

Krishnamurti: Tôi đang hỏi bạn. Có lẽ nó là một câu hỏi sai lầm nhưng chúng ta phải khám phá.

Người hỏi: Chắc chắn nó không đặt ra câu hỏi đó bởi vì . . .

Krishnamurti: Thưa bạn, tôi đang hỏi.

Người hỏi: Phần nào của bộ não không được sử dụng?

Krishnamurti: Bạn ấy đang nói, hãy lắng nghe điều gì bạn ấy đang nói. Khi bộ não cũ kỹ bất động, có lẽ một phần mới mẻ của bộ não mà đã không được sử dụng bắt đầu vận hành. Chỉ lắng nghe nó. Đúng chứ? Đó là, chúng ta chỉ đang vận hành bởi một phần rất nhỏ của bộ não chúng ta. Và khi cái phần nhỏ nhoi đó của bộ não bất động, phần còn lại của bộ não có lẽ năng động. Hay nó luôn luôn đã năng động nhưng chúng ta không biết nó năng động bởi vì một phần mà đã tích lũy hiểu biết, truyền thống, thời gian, phần đó luôn luôn năng động, năng động vượt trội hơn và vì vậy chúng ta không biết phần khác gì cả – mà có lẽ cũng có hoạt động riêng của nó. Đúng chứ? Bạn theo kịp điều này không?

Đây thực sự là một nghi vấn rất lý thú. Làm ơn hãy trao những cái trí của các bạn đến điều này một chút xíu, đừng lạc đề và nói rằng tôi không hiểu rõ và bỏ qua nó. Hãy vận dụng vào. Bạn thấy rằng vì đã sử dụng bộ não cũ kỹ nhiều đến nỗi chúng ta không bao giờ suy nghĩ đến bất kỳ phần còn lại nào khác của bộ não đó. Và cái phần đó mà có lẽ có một chất lượng của một kích thích khác hẳn là gì? Và tôi nói rằng chất lượng của một kích thích khác hẳn có thể được khám phá khi bộ não cũ kỹ thực sự bất động. Đó là tất cả quan điểm của tôi. Bạn theo kịp không? Khi bộ não cũ kỹ hoàn toàn bất động, không phải làm cho bất động, nhưng tự nhiên nó đã hiểu rõ rằng nó phải bất động và vì vậy nó bất động, khi nó đã hiểu rõ điều đó, vậy thì chúng ta phải khám

phá điều gì xảy ra khi bộ não cũ kỹ tuyệt đối bất động. Đúng chứ, thưa bạn?

Lúc này tôi sẽ thâm nhập, không phải bạn. Đúng chứ? Bởi vì bộ não cũ kỹ của bạn không bất động. Đúng chứ? Bạn có đồng ý điều đó không? Bạn không biết. Nó đã không hiểu rõ sự cần thiết của hoàn toàn bất động bởi bất kỳ sự kích thích nào, dĩ nhiên ngoại trừ sự kích thích thuộc cơ thể, đó là nếu bạn đâm một cái kim vào chân tôi nó sẽ phản ứng, lẽ tự nhiên. Nhưng khi không một ai đâm cái kim vào chân tôi, bộ não cũ kỹ có thể bất động, Đúng chứ? Lúc này tôi muốn khám phá chất lượng của bộ não mới mẻ là gì? Đúng chứ? Chất lượng mà bộ não cũ kỹ không thể công nhận. Đúng chứ? Nếu nó có thể công nhận cái mới mẻ vậy thì nó là một phần của cái cũ kỹ. Đúng chứ? Bởi vì bộ não cũ kỹ không thể công nhận bất kỳ cái gì mà nó đã không trải nghiệm, mà không là kết quả của ký ức. Đúng chứ? Vì vậy khi bộ não cũ kỹ công nhận, vậy thì nó vẫn là cái cũ kỹ. Đúng chứ? Điều đó rõ ràng chứ? Vì vậy tôi đang hỏi: cái mới mẻ là gì? Bộ não cũ kỹ không biết bất kỳ điều gì về cái mới mẻ, vì vậy nó chỉ có thể nói, tôi thực sự không biết. Đúng chứ? Chúng ta hãy tiến tới từ đó – một số bạn theo kịp điều này chứ?

Bộ não cũ kỹ nói, tôi không thể tiếp xúc cái mới mẻ và tôi thực sự không biết. Bởi vì tôi không thể tiếp xúc được nó, bởi vì tôi không thể công nhận nó, tôi sẽ không bị lừa dối bởi nó, tôi không biết gì về nó. Đúng chứ? Tôi tuyệt đối không biết gì về kích thước mới mẻ của bộ não mới mẻ này. Đúng chứ? Vì vậy khi bộ não cũ kỹ bất động và không thể công nhận và thế là nó chỉ có thể nói, tôi thực sự không biết. Đúng chứ? Liệu bộ não cũ kỹ có thể ở nguyên trong trạng thái không biết? Đúng chứ, thưa bạn? Bởi vì nó đã nói, suốt cuộc đời tôi đã vận hành cùng hiểu biết và công nhận, suốt cuộc đời khi vận hành theo lời đó tôi đã nói rằng tôi biết dựa vào

điều gì tôi không biết, mà tôi sẽ học hành. Nhưng luôn luôn trong khuôn mẫu của *biết*. Lúc này nó nói, tôi thực sự không biết bởi vì cái gì đó mới mẻ đang xảy ra, tôi thực sự không biết. Cái mới mẻ không thể nào được công nhận. Do đó tôi vẫn chưa có liên quan với nó, tôi sẽ khám phá. Điều này rõ ràng lắm chưa? Chúng ta có thể tiếp tục chứ?

Lúc này bộ não mà nói, tôi không biết, bản chất của không biết – bạn theo kịp không, thưa bạn? Bản chất của không biết, đó là cái gì? Khi có một trạng thái không biết, liệu có còn sợ hãi trong nó? Đó là chết. Bạn theo kịp không, thưa bạn? Khi bộ não cũ kỹ thực sự nói rằng, tôi không biết, nó đã xóa sạch tất cả hiểu biết. Đúng chứ?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Tất cả hiểu biết – đừng nói, vâng, thưa bạn. Tôi đã hoàn toàn xóa sạch ý định của biết, của muốn biết. Vì vậy có một lãnh vực mà trong đó bộ não cũ kỹ không thể vận hành bởi vì nó không biết. Đúng chứ? Lúc này lãnh vực đó là gì? Đúng chứ? Liệu lãnh vực đó có thể được diễn tả? Nó chỉ có thể được diễn tả khi nào bộ não cũ kỹ nhận ra nó và diễn đạt nó thành lời, để truyền đạt. Đúng chứ, thưa bạn. Vì vậy có một lãnh vực mà trong đó bộ não cũ kỹ không thể thâm nhập và đây không là một sáng chế, đây không là một lý thuyết, đây là một sự thật khi bộ não cũ kỹ nói, tôi thực sự không biết một thứ gì về tất cả điều này. Mà có nghĩa không có một ý định để học hành về cái mới mẻ. Bạn thấy sự khác biệt chưa, thưa bạn? Vì vậy: lúc này tôi muốn khám phá, không phải bằng từ ngữ, bởi vì khoảnh khắc tôi dùng một từ ngữ tôi quay lại cái cũ kỹ. Vì vậy, liệu có một hiểu rõ về cái gì đó mới mẻ không phải bằng từ ngữ? Bạn theo kịp chứ? Không từ ngữ trong ý nghĩa của không sáng chế một từ ngữ

mới, hay ý định diễn tả nó để nắm bắt nó và giữ chặt nó. Vì vậy tôi chỉ đang thâm nhập, cái trí đang nhìn ngắm nó, nhìn ngắm cái gì đó mà nó không biết gì cả. Đúng không? Liệu có thể được? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Tôi luôn luôn nhìn vào cái gì đó dựa vào học hành về nó, kháng cự nó, lẩn tránh nó, tẩu thoát khỏi nó, hay chế ngự nó. Lúc này bộ não không đang làm bất kỳ thứ gì thuộc loại đó. Điều đó có thể được không? Bạn hiểu rõ chứ? Nếu không thể được, bạn không thể hiểu rõ cái khác lạ. Đúng chứ, thưa bạn?

Cái gì đó mà bộ não – mà bộ não cũ kỹ thông thể hiểu rõ và vì vậy bộ não cũ kỹ không thể biết hay thấu lượm hiểu biết, là gì – liệu có một cái gì như thế? Hay nó vẫn còn là một sáng chế của bộ não cũ kỹ đang muốn cái gì đó mới mẻ xảy ra? Đúng chứ? Nếu nó là một bộ não cũ kỹ đang muốn cái gì đó mới mẻ xảy ra, nó vẫn còn là bộ phận của bộ não cũ kỹ. Lúc này tôi đã thâm nhập nó trọn vẹn để cho bộ não cũ kỹ đã hiểu rõ cấu trúc và bản chất của nó và thế là tuyệt đối bất động, không muốn biết. Đó là nơi sự khó khăn bắt đầu.

Người hỏi: Thưa ông, tôi nghĩ rằng đây chỉ là tình yêu.

Krishnamurti: Đừng thưa bạn, đừng sử dụng những từ ngữ. Bạn đang bỏ lỡ toàn sự việc. Tôi rất tiếc. Điều này nên thực sự được bàn luận với rất, rất ít người mà có thể thâm nhập vào điều này. Nó không thành vấn đề. Chúng ta sẽ tiếp tục.

Bạn biết không. Khi bạn gây nhiễu loạn, nó biến mất. Liệu có cái gì đó thực sự, không phải được tưởng tượng, không phải được sáng chế, không phải một lý thuyết, cái gì đó mà bộ não cũ kỹ không thể hiểu rõ, hay công nhận, hay muốn hiểu rõ? Liệu có bất kỳ cái gì giống như thế? Với người nói thì có, và vì vậy nó không có giá trị gì cả. Đúng chứ? Ông ta có lẽ tự lừa dối mình, muốn ngồi trên bục

giảng – nó không có giá trị gì cả. Nhưng nó có giá trị trong ý nghĩa chỉ dành cho bạn khám phá nó. Đúng chứ? Vì vậy bạn phải khám phá sự liên quan là gì – làm ơn lắng nghe – điều gì là sự liên quan của cái mới mẻ, nếu bạn thấy được cái mới mẻ, với cái cũ kỹ và bởi vì cái cũ kỹ phải vận hành trong sống, một cách khách quan, một cách sáng suốt, không cá nhân vì vậy có hiệu quả, sự liên quan của cái mới mẻ với cái cũ kỹ là gì? Liệu cái cũ kỹ nắm bắt cái mới mẻ và vì vậy sống một sống khác hẳn? Hay cái mới mẻ vận hành trong cách mà cái cũ kỹ không thể công nhận và vận hành đó là một cách sống mới mẻ? Bạn đã nắm được nó, thưa bạn?

Chờ một tí thưa bạn. Hãy thâm nhập chậm chậm. Hãy thư thả, nhìn ngắm. Bộ não này đã sống hàng ngàn năm, bộ não cũ kỹ này, cùng ý thức của nó; ý thức của bộ não cũ kỹ là nội dung của nó. Nội dung của nó có lẽ đã được thu lượm một cách hời hợt hay là sâu thẳm, và đó là bộ não cũ kỹ, cùng tất cả hiểu biết, cùng tất cả trải nghiệm của hàng thế kỷ sang thế kỷ của sự tiến hóa của con người. Và khi nó đang vận hành phía bên trong lãnh vực của ý thức đó nó không bao giờ có thể khám phá bất kỳ điều gì mới mẻ. Đó là một sự thật tuyệt đối, không phải một lý thuyết. Và vì vậy bất kỳ thâm nhập nào vào tự do, vào tình yêu là gì, vào chết là gì – bạn theo kịp chứ – chúng ta chẳng biết gì cả, ngoại trừ ganh tị, ghen tuông, sợ hãi, mà là bộ phận của cái nội dung cũ kỹ. Vậy là bộ não cũ kỹ nhận ra sự giới hạn hoàn toàn của nó, trở nên bất động bởi vì nó đã phát hiện không có tự do trong nó. Đúng chứ? Và bởi vì nó đã phát hiện không có tự do trong nó, một bộ phận mới mẻ của bộ não vận hành. Tôi không biết liệu bạn hiểu rõ điều đó? Hãy nhìn thưa bạn, tôi đang đi về hướng nam, nghĩ rằng tôi đang đi về hướng bắc, và bỗng nhiên người ta khám phá hướng nam không là hướng bắc. Ở khoảnh khắc khám phá như vậy, có một sự đảo ngược hoàn

toàn. Sự đảo ngược không phải thuộc cái cũ kỹ, nó hoàn toàn đảo ngược. Đúng chứ? Nó không phải đi về hướng bắc hay hướng nam, nó đang chuyển động trong một phương hướng hoàn toàn khác hẳn. Đó là khi nó khám phá rằng chuyển động của nó không bao giờ tạo ra tự do, ngay khoảnh khắc của sự khám phá có một chuyển động hoàn toàn khác hẳn, mà là tự do. Tôi không biết liệu bạn nắm được?

Tôi không biết liệu bạn đã hiểu rõ được bao nhiêu. Tôi rất xin lỗi.

Người hỏi: Thưa ông, ông có ~~th~~giải thích sự khác nhau giữa sự mãnh liệt để khám phá và sự ham muốn của cái cũ kỹ để có cái mới mẻ.

Krishnamurti: Điều đó chúng ta đã thâm nhập rồi, thưa bạn. Sự ham muốn của cái cũ kỹ để có cái mới mẻ vẫn còn là cái cũ kỹ, vì vậy sự ham muốn để có cái mới mẻ hay trải nghiệm cái mới mẻ – gọi nó là sự khai sáng, Thượng đế, bất kỳ điều gì bạn thích, nó vẫn còn là bộ phận của cái cũ kỹ, vì vậy điều đó nó vẫn còn là bộ phận của cái cũ kỹ, vì vậy không thành tựu được.

Người hỏi: Krishnaji, ông có nhận ra rằng ông đã giải thích về triết lý cao nhất và rằng, ở đây trong cái lều này, chúng ta thậm chí không thể có được sự liên hệ nhỏ nhoi nào với nhau.

Krishnamurti: Ông có nhận ra rằng ông đang nói về triết lý cao nhất và cùng lúc liệu ông biết rằng chúng ta hầu như không có bất kỳ liên hệ nào với nhau.

Người hỏi: Chúng ta là ai?

Krishnamurti: Chúng ta đã trải qua việc đó thưa bạn. Chúng ta là những con khi! Hãy nhìn, thưa bạn, hãy nhìn điều gì bạn nói, ông đang nói về triết lý cao nhất – không, nó không đang nói về triết lý cao nhất, nó là sự việc tinh khiết, nhưng điều đó không thành vấn đề – và bạn nói rằng ông đang nói về triết lý cao nhất và vẫn vậy ông có nhận ra rằng chúng ta không có liên hệ với nhau. Nếu bạn nhận ra rằng bạn thực sự không có liên hệ gì với người khác, thực sự không phải lý thuyết, rằng liên hệ của bạn với người khác không thể hiện diện chừng nào bộ não cũ kỹ còn vận hành – đúng chứ – bởi vì bộ não cũ kỹ vận hành trong những hình ảnh, những bức tranh, những biến cố thuộc quá khứ, những xảy ra; và khi những hình ảnh, hiểu biết, rất mạnh mẽ vậy thì sự liên hệ kết thúc, rõ ràng như thế – không à? Nếu tôi đã dựng lên một hình ảnh về bạn, mà là người vợ của tôi hay người bạn của tôi, người con gái của tôi hay bất kỳ ai, và hình ảnh đó, hiểu biết đó, mà là quá khứ, rõ ràng ngăn cản sự liên hệ. Liên hệ có nghĩa hiệp thông trực tiếp, ngay tức khắc tại hiện tại, ở cùng mức độ, với cùng sự mãnh liệt, cùng sự đam mê. Và sự đam mê, sự mãnh liệt đó, ở cùng mức độ, không thể hiện diện nếu tôi có một hình ảnh về bạn và bạn có một hình ảnh về tôi. Chấm hết. Điều đó dành cho bạn để hiểu rõ nếu bạn có một hình ảnh về ai đó. Rõ ràng bạn có. Vì vậy hãy vận dụng đi, hãy làm việc để khám phá. Đó là, nếu bạn thực sự muốn có một sự liên hệ với một người khác – mà tôi nghi ngờ liệu có bất kỳ người nào – tất cả chúng ta đều ích kỷ kinh khủng, bị khép kín và hầu chúng ta muốn có một liên hệ với một người khác bạn phải hiểu rõ toàn cấu trúc của quá khứ, mà là điều gì chúng ta đang làm. Và khi thực hiện được điều đó, bạn vĩnh viễn có một liên hệ hoàn toàn mới mẻ. Và sự liên hệ mới mẻ đó là tình yêu – không phải cái cũ kỹ, bạn biết, đang đánh trống!

Lúc này: bạn thấy thừa bạn, điều gì là sự liên quan của tình yêu, mà là cái mới mẻ, mà là kích thích khác hẳn, mà không là *biết*, mà không thể bị nắm bắt bởi cái cũ kỹ, liên quan của cái đó trong sống hàng ngày là gì? Đúng chứ? Đó là câu hỏi của tôi, hãy bám chặt nó. Sự liên quan của chất lượng thuộc kích thích mới mẻ đó đối với sống hàng ngày của tôi là gì? Tôi đã khám phá kích thích đó, nó đã xảy ra, bởi vì tôi đã nói rằng bộ não cũ kỹ không bao giờ có thể được tự do, vì vậy bộ não cũ kỹ không có khả năng khám phá sự thật là gì. Thế là bộ não cũ kỹ nói, toàn cấu trúc của tôi thuộc thời gian vì vậy tôi vận hành chỉ liên quan với mọi sự việc mà có thời gian – máy móc, ngôn ngữ, và mọi chuyện như thế, nhưng phần còn lại của bộ não sẽ hoàn toàn bất động. Đúng chứ? Và sự liên quan giữa hai phần đó là gì? Cái cũ kỹ có bất kỳ liên quan nào với tự do, tình yêu, cái không biết được? Nếu nó có liên quan – làm ơn hãy lắng nghe – nếu nó có liên quan với cái không biết được vậy thì nó là bộ phận của cái cũ kỹ – nếu nó có liên quan – bạn theo kịp chứ? Nhưng nếu cái không biết được có liên quan với cái cũ kỹ vậy thì nó là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn – tôi không hiểu liệu bạn thấy điều đó?

Chúng ta đang gặp gỡ nhau nơi nào đó? Câu hỏi của tôi là: sự liên quan giữa hai cái này là gì? Và ai muốn sự liên quan? Bạn đang theo kịp chứ? Ai đang đòi hỏi sự liên quan này? Cái cũ kỹ đang đòi hỏi sự liên quan. Đúng chứ? Nếu cái cũ kỹ đòi hỏi nó, vậy thì nó là bộ phận của cái cũ kỹ, vì vậy nó không có liên quan với cái mới mẻ. Đúng chứ? Tôi không hiểu bạn thấy vẻ đẹp của điều này? Cái cũ kỹ không có liên quan với tự do, với tình yêu, với kích thích này. Nhưng cái kích thích này, tình yêu, cái mới mẻ đó có thể có một liên quan với cái cũ kỹ, và không phải ngược lại. Hãy thấy nó thừa bạn, được chứ?

Vì vậy sau đó câu hỏi của tôi là, sau đó bước kế tiếp là: hành động trong sống, trong sống hàng ngày là gì, khi cái cũ kỹ không có liên quan với cái mới mẻ nhưng cái mới mẻ đang thiết lập sự liên quan khi nó chuyển động trong sống? Bạn đã hiểu rõ câu hỏi của tôi chưa? Tôi đã – cái trí của tôi đã khám phá cái gì đó mới mẻ. Làm thế nào cái mới mẻ đó sẽ vận hành trong lãnh vực của cái đã được biết? Đúng chứ? Trong lãnh vực của cái đã được biết là bộ não cũ kỹ cùng tất cả những hoạt động của nó – bạn theo kịp không? – làm thế nào cái mới mẻ sẽ vận hành đây?

Người hỏi: Đó sẽ là nơi thông minh chen vào đúng chứ?

Krishnamurti: Bạn ấy nói, đó là nơi thông minh chen vào. Lúc này hãy đợi một chút thưa bạn, có lẽ bạn đúng. Khi bộ não cũ kỹ thấy rằng nó không bao giờ có thể hiểu rõ tự do là gì – đúng chứ – khi nó thấy rằng nó không thể khám phá cái gì đó mới mẻ, chính sự nhận biết rằng nó không thể, là hạt giống của thông minh, đúng chứ? Đúng chứ? Đó là thông minh. Tôi không thể, tôi nghĩ rằng tôi có thể làm nhiều sự việc và tôi có thể trong một phương hướng nào đó, nhưng trong một phương hướng hoàn toàn mới mẻ tôi không thể làm bất kỳ điều gì cả. Sự phát hiện điều đó, thấy điều đó, là thông minh, rõ ràng là như thế.

Lúc này sự liên quan của thông minh đó với cái mới mẻ là gì? Cái mới mẻ là bộ phận của ý thức thông minh lạ thường đó? Đúng chứ? Lúc này tôi phải khám phá chúng ta có ý gì qua từ ngữ “thông minh” – cái trí phải không bị trói buộc bởi những từ ngữ hay ý nghĩa gốc của từ ngữ “thông minh” đó. Vì vậy tôi chỉ đang thâm nhập. Rõ ràng bộ não cũ kỹ, tất cả những thế kỷ này, nghĩ rằng nó có thể thực hiện điều đó, nó có thể có Thượng đế của nó, sự tự do của nó, mọi

thứ nó đã muốn. Và đột nhiên khám phá rằng bất kỳ chuyển động nào của cái cũ kỹ vẫn còn là bộ phận của cái cũ kỹ, vì vậy thông minh là sự hiểu rõ rằng nó chỉ có thể vận hành trong lãnh vực của cái đã được biết. Chúng ta nói, sự phát hiện được điều đó là thông minh. Lúc này thông minh đó là gì, sự liên quan của nó với sống là gì, với một kích thước mà bộ não cũ kỹ không biết là gì? Bạn có nắm được không?

Bạn thấy không, thông minh không tựu cá thể, không là kết quả của tranh luận, niềm tin, quan điểm, lý do, thông minh hiện diện khi bộ não khám phá khả năng tạo tác sai lầm của nó, khi nó khám phá điều gì nó có khả năng và điều gì nó không có khả năng. Khám phá khả năng của nó và không khả năng của nó là thông minh. Lúc này sự liên quan giữa thông minh đó và kích thước mới mẻ này là gì? Đúng chứ? Sự liên quan – sự liên quan của nó – làm ơn chờ tôi nắm được nó. Hãy cho tôi chỉ một phút thôi, được chứ?

Tôi sẽ không sử dụng từ ngữ “liên quan”. Kích thước mới mẻ, kích thước khác hẳn chỉ có thể vận hành qua thông minh. Đúng chứ? Nếu không có thông minh đó nó không thể vận hành. Đúng chứ thưa bạn? Vì vậy trong sống hàng ngày – tôi nắm được nó, hiểu rõ nó vận hành như thế nào, thưa bạn, đẹp vô cùng – vì vậy trong sống hàng ngày nó chỉ có thể vận hành nơi nào thông minh đang vận hành. Thông minh không thể vận hành khi có sự vận hành cũ kỹ, bộ não cũ kỹ đang hoạt động. Khi có bất kỳ hình thức nào của niềm tin và sự trung thành mất cân bằng hay có cân bằng với bất kỳ mảnh đặc biệt nào của bộ não. Đúng chứ? Tất cả điều đó là không thông minh. Con người mà tin tưởng vào Thượng đế là không thông minh. Con người mà nói rằng chỉ có một đáng cứu rỗi, là không thông minh. Người mà nói rằng tôi thuộc nhóm này, Do thái giáo, Ấn giáo, Hồi giáo, là không thông minh, và vì vậy cái mới mẻ không thể vận hành. Chỉ

con người mà khám phá ra sự giới hạn của cái cũ kỹ và chính khám phá điều đó là thông minh, và chỉ khi nào thông minh đó đang vận hành, kích thước mới mẻ có thể vận hành qua nó. Chấm hết. Chào. Nắm được nó chứ? (Tiếng vỗ tay). Đứng, làm ơn đừng vỗ tay. Đứng. Việc này không vui về gì đâu. Bạn nhận được điều gì đó từ nó chứ?

Người hỏi: Tôi xin phép đưa ra một câu hỏi khác? Tôi không hoàn toàn đồng ý với ông. Điều gì ông nói về thông minh chỉ áp dụng với thông minh căn bản. Nhưng chúng ta cũng cần thông minh phụ; đó là, khả năng hiệp thông cái mới mẻ cùng cái cũ kỹ.

Krishnamurti: Thưa bạn, đó là điều gì xảy ra khi có thông minh. Cái mới mẻ – tôi sẽ không sử dụng từ ngữ “hiệp thông” – cái mới mẻ vận hành khi có thông minh đó mà không những chính yếu nhưng còn là căn bản.

Người hỏi: Nhưng ông thấy, trong nói chuyện của ông n ngày hôm nay tôi luôn luôn nghe thấy từ ngữ “primary” căn bản. Tôi nghĩ điều gì ông nói “mới mẻ”, là căn bản trong một ý nghĩa nào đó. Nếu tôi chơi một trò chơi, thấy một đồng tiền kềm, tôi không thể đoán được điều gì sẽ xảy ra và người ta nói trò chơi của người ta ở đây là một sự kiện ngẫu nhiên. Tôi muốn biết ông nghĩ như thế nào về sự liên quan của điều gì ông gọi là “hoàn toàn mới mẻ” với điều gì là ngẫu nhiên trong ý nghĩa tôi đã giải thích nó.

Krishnamurti: Tôi hiểu, thưa bạn. Người giáo sư hỏi, ngẫu nhiên, đang xảy ra, dịp may, đó là gì, sự liên quan của nó với cái gì đó hoàn toàn mới mẻ là gì? Đó là điều gì bạn ấy đang hỏi, nếu tôi đã hiểu nó chính xác. Dịp may trong toán học,

những việc có thể xảy ra, việc ngẫu nhiên, việc xảy ra bất ngờ, giống như tung một đồng tiền kêm, mặt trước hay mặt sau, không biết, ông ấy nói, đó là gì và sự liên quan của nó đến cái gì đó hoàn toàn mới mẻ là gì? Điều đó đúng chứ, thưa bạn? Tôi không biết. Đó là, có những biến cố trong sống của người ta, những việc đang xảy ra, việc xảy ra đó có vẻ là một cơ hội, xảy ra bởi cơ hội. Những sự kiện xảy ra bất ngờ, bạn biết rồi, không đang biết, nó xảy ra. Xảy ra đó là mới mẻ, hoàn toàn không mong đợi, hay xảy ra đó là kết quả của những sự kiện không nhận biết được, giấu giếm, không được tìm hiểu? Chờ một tí. Tôi tình cờ gặp bạn, bất ngờ, bất ngờ. Nó là tình cờ, hay nó đã xảy ra bởi vì những sự kiện không biết được, không nhận thức được nào đó đã mang chúng ta lại với nhau? Mà chúng ta nghĩ là tình cờ nhưng thật ra không tình cờ gì cả. Tôi gặp bạn. Tôi không biết bạn đã hiện diện. Và trong gặp gỡ đó một việc gì đó đã xảy ra giữa chúng ta. Và việc đó có lẽ là kết quả của nhiều sự kiện khác mà chúng ta không nhận biết được, và có lẽ lúc đó chúng ta nói rằng, đây là một biến cố bất ngờ, đây là một cơ hội, không được mong đợi, gặp gỡ này hoàn toàn mới mẻ. Tôi nghĩ, nó có lẽ không là như thế. Và liệu có sự tình cờ trong sống, một xảy ra không có nguyên nhân? Hay tất cả những sự kiện trong sống đều có nguyên nhân căn bản sâu thẳm của chúng mà chúng ta không biết, và vì vậy chúng ta có lẽ nói rằng cuộc gặp gỡ của chúng ta là ngẫu nhiên, nó là một sự kiện bất ngờ. Và nguyên nhân trải qua một thay đổi khi có một kết quả. Kết quả trở thành nguyên nhân. Đúng chứ? Có nguyên nhân, kết quả và kết quả trở thành nguyên nhân của kết quả kế tiếp. Vì vậy nguyên nhân-kết quả là một chuỗi mắt xích liên tục. Nó không là một nguyên nhân, một kết quả. Nó đang trải qua sự thay đổi liên tục. Mỗi nguyên nhân, mỗi kết quả làm thay đổi nguyên nhân kế tiếp của nó, kết quả kế tiếp của

nó. Đúng chứ? Vì vậy khi điều này đang tiếp tục trong sống, liệu có bất kỳ điều gì mà không được mong đợi, ngẫu nhiên, một sự kiện tình cờ? Bạn nói gì đây thưa bạn?

Người hỏi: Chính khái niệm của ngẫu nhiên được đặt nền tảng trên nguyên nhân.

Krishnamurti: Tôi không nghĩ sự sống vận hành theo lối đó. Thưa bạn nguyên nhân trở thành kết quả, và kết quả trở thành nguyên nhân – bạn có thể thấy đây là sự sống. Vì vậy chúng ta không bao giờ có thể nói, nguyên nhân, kết quả và nó kia kia. Vị tiến sĩ, vị giáo sư đã hỏi, sự liên quan của cái không biết được, không phải ý thức của kích thích mới mẻ, đến sự kiện bất ngờ này là gì?

Người hỏi: Cái không biết được ở phía bên ngoài của thế giới tương đối.

Krishnamurti: Anh ấy và bạn bàn luận, thưa bạn, nhưng tôi không biết gì cả về tất cả việc này. Tôi đang nói về sự liên hệ thuộc con người của tôi. Những con người. Không phải những vấn đề thuộc toán học và những ngẫu nhiên và những sự kiện, và trật tự toán học – và toán học là trật tự – và tất cả điều đó dường như không ảnh hưởng đến sống hàng ngày của chúng ta. Chúng ta quan tâm đến sống hàng ngày của chúng ta và sáng tạo một thay đổi trong sống hàng ngày đó: cách chúng ta cư xử và nếu cư xử của chúng ta được đặt nền tảng trên quá khứ nó vẫn còn mang lại xung đột, đau khổ, đó là tất cả mọi điều chúng ta đang nói.

SAANEN

Ngày 5 tháng 8 năm 1971

3

SỢ HÃI

Sự liên kết giữa vui thú và sợ hãi; vai trò của suy nghĩ. Suy nghĩ không thể đưa cái không biết được mơ hồ vào khuôn của hiểu biết. Cần thấy cấu trúc của sợ hãi. Thuộc tâm lý, ngày mai có ẽ không hiện diện. “Sống trọn vẹn trong hiện tại” hàm ý gì?

Người hỏi 1: Tôi muốn bàn luận về sợ hãi và chết và sự liên quan của chúng với thông minh và suy nghĩ.

Người hỏi 2: Ông làm ơn khai triển thêm câu phát biểu: thế giới là tôi và tôi là thế giới.

Người hỏi 3: Chúng ta có thể bàn luận – nhưng không lý thuyết – về điều gì xảy ra sau khi chết nếu nó thực sự có thể chết đi mọi thứ đã được biết.

Krishnamurti: Sáng nay chúng ta sẽ cùng nhau nói về chủ đề gì đây?

Người hỏi: Tôi muốn bàn về sợ hãi và chết và sự liên quan của chúng với thông minh và suy nghĩ.

Krishnamurti: Được rồi, thưa bạn. Bạn muốn bàn về sợ hãi và chết, và sự liên quan giữa suy nghĩ và thông minh là gì.

Người hỏi: Chúng ta có thể dành riêng một buổi sáng để nói về tiến trình của giáo dục?

Krishnamurti: Chúng ta có thể dành ra một buổi sáng để bàn luận hay nói chuyện về giáo dục là gì.

Người hỏi: Tôi xin phép ộp lại một câu hỏi mà không cần thiết phải trả lời sáng nay: tôi muốn khám phá liệu tình yêu thực sự giữa người đàn ông và người phụ nữ có thể xảy ra được, bởi vì lúc này tôi nghĩ tôi hiểu tình yêu không là gì. Và cũng vậy tôi biết rằng tôi không thể thương yêu.

Krishnamurti: Quý bạn kia muốn bàn luận, bạn ấy nói có lẽ không phải sáng nay nhưng một buổi sáng khác, sự liên hệ giữa người đàn ông và người phụ nữ và liệu có thể hiện diện tình yêu giữa họ và vân vân.

Người hỏi: Liệu ông có thể thâm nhập câu phát biểu: thế giới là tôi và tôi là thế giới?

Krishnamurti: Ông làm ơn thâm nhập câu phát biểu thế giới là tôi và tôi là thế giới.

Người hỏi: Chúng ta có thể bàn luận về chết, nhưng không lý thuyết điều gì xảy ra sau khi chết nhưng liệu có thể thực sự chết đi mọi thứ đã được biết?

Krishnamurti: Được rồi. Sáng nay chúng ta sẽ thâm nhập câu hỏi của sợ hãi và chết này? Được chứ?

Khán giả: *Đồng ý.*

Krishnamurti: Và thưa bạn sau đó có lẽ chúng ta sẽ trả lời câu hỏi của bạn cùng những câu hỏi khác được bao hàm trong nó.

Chúng ta sẽ thâm nhập nó thăm thẳm nhé? Điều đó có nghĩa bạn phải duy trì một quan tâm liên tục trong nó, một thâm nhập liên tục, không chỉ lãng đãng vào khoảng giữa nó để ngủ gục, hay suy nghĩ về điều gì khác, nhưng theo đuổi một vấn đề, giống như sợ hãi, hoàn toàn đến tận cùng, chúng ta làm được chứ? Và sau đó chết, mọi vấn đề khác sẽ bao hàm trong nó. Chúng ta được phép tiến hành như thế nhé?

Người hỏi: *Chúng ta đã hỏi về sự hài hước và vui đùa. Liệu chúng ta có thể đề cập luôn?*

Krishnamurti: Liệu chúng ta có thể liên kết hài hước và vui đùa vào cùng với sợ hãi. (Tiếng cười) Chúng ta đề cập nó lúc này, được không? Bạn biết sợ hãi là một vấn đề rất phức tạp và chúng ta phải thâm nhập nó riêng rẽ, không phải cùng bất kỳ những ý tưởng có sẵn nào và vân vân – bạn biết không, thực sự thâm nhập, thực sự thâm nhập vào toàn nghi vấn của sợ hãi này.

Lúc này trước hết, khi chúng ta đang thâm nhập nghi vấn, chủ đề rất phức tạp này, chúng ta đang cố gắng giải quyết nó như một nhóm, như một sợ hãi tập hợp hay trong bàn luận một điều trị nhóm sẽ loại bỏ sợ hãi. Chúng ta sẽ khám phá sợ hãi là gì và toàn cấu trúc, bản chất của nó là gì, liệu sợ hãi sâu thẳm trong chính gốc rễ của thân tâm chúng ta có thể được hiểu rõ và liệu cái trí có khi nào được tự do khỏi sợ hãi hay không? Được chứ?

Bạn tiếp cận vấn đề này như thế nào? Bạn có những sợ hãi không? Bạn có bất kỳ loại sợ hãi nào, thuộc cơ thể hay tâm lý? Vì vậy nếu người ta có những sợ hãi thuộc tâm lý, chốc nữa chúng ta sẽ trở lại với những sợ hãi thuộc cơ thể, làm thế nào bạn giải quyết chúng? Tôi sợ hãi – giả sử như thế – tôi sợ hãi rằng tôi sẽ mất vị trí của tôi, thanh danh của tôi, tôi lệ thuộc vào khán giả, vào bạn, để nâng tôi lên. Tôi lệ thuộc vào bạn để cho tôi sinh lực khi nói chuyện. Và tôi sợ hãi nếu tôi trở nên già nua, trở nên lão suy, tôi sẽ bị đối diện với không là gì cả và tôi sợ hãi. Đúng chứ? Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Kịp không? Vì vậy tôi sợ hãi. Sợ hãi là gì? Hay tôi sợ hãi rằng tôi lệ thuộc vào bạn, vào người đàn ông, người phụ nữ, và sự lệ thuộc đó khiến tôi quỵ lụy bạn, và tôi sợ mất bạn. Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Tôi sợ hãi tôi đã làm điều gì đó trong quá khứ, mà tôi ân hận hay tôi xấu hổ, và tôi không muốn bạn biết, vì vậy tôi sợ hãi về điều đó, về việc bạn biết nó. Bạn đang theo kịp tất cả điều này chứ? Và tôi cảm thấy tội lỗi. Hay tôi cảm thấy lo âu kinh khủng, lo âu về chết, sống, về điều gì người ta nói, điều gì người ta không nói, họ nhìn tôi như thế nào, một ý thức sâu thẳm của buồn chán, lo âu, một ý thức của sự hèn kém. Và sự lo âu, chết, đang sống một sống không có ý nghĩa này, hay từ sự lo âu của tôi tôi tìm kiếm sự bảo đảm nào đó từ một ai đó trong sự liên hệ thuộc con người, hay từ sự lo âu của tôi tôi tìm kiếm một ý thức an toàn trong một niềm tin, học thuyết nào đó, trong Thượng đế và vân vân. Và tôi cũng sợ hãi rằng tôi sẽ không thể làm bất kỳ việc gì tôi muốn làm trong sống của tôi. Tôi không có khả năng, hay không có thông minh nhưng tôi tham vọng khủng khiếp để đạt được điều gì đó. Và vì vậy tôi sợ hãi điều đó nữa. Bạn đang thâm nhập tất cả điều này chứ? Và, dĩ nhiên, tôi sợ hãi chết, và tôi sợ hãi cô độc, không được thương yêu, và vì vậy tôi mu ốn

thiết lập một liên hệ với người khác mà trong đó sợ hãi này, lo âu này, ý thức cô độc này, sự tách rời này không hiện diện. Và tôi cũng sợ hãi bóng tối, cái thang máy và vô số những sợ hãi loạn thần kinh mà người ta có. Đúng chứ?

Lúc này sợ hãi này là gì? Tại sao người ta, bạn, tôi hay bất kỳ ai, tại sao có sợ hãi này? Nó được đặt nền tảng trên không muốn bị tổn thương, không bị tổn thương? Hay chỉ bởi vì người ta muốn sự an toàn hoàn toàn và không thể khám phá nó, thuộc vật chất, cảm xúc, tâm lý, trí năng, không thể khám phá ý thức hoàn toàn chắc chắn, an toàn, bảo vệ này, người ta trở nên vô cùng lo âu về sống, ý thức của không-chắc chắn. Đúng chứ? Lúc này tại sao có sợ hãi?

Làm ơn đây là một đối thoại, tôi không đang đọc diễn văn, làm ơn. Đây là một đối thoại, cùng nhau bàn bạc về những vấn đề của chúng ta. Một trong những vấn đề chính của chúng ta là sợ hãi, dù chúng ta có nhận biết nó hay không, dù chúng ta chạy trốn nó, hay cố gắng khuất phục nó, cố gắng kháng cự nó, củng cố sự can đảm và mọi chuyện như thế, vẫn còn sợ hãi. Tôi đang hỏi bạn có phải bởi vì cái trí rất tinh tế, bạn hiểu rồi, rất nhạy cảm đến độ nó không muốn bị tổn thương, ngay từ niên thiếu. Và bởi vì không muốn bị tổn thương người ta dựng lên một bức tường, người ta rất nhút nhát, hay hung hăng, trước khi bạn tấn công tôi đã tấn công bạn, bằng lời nói, bằng suy nghĩ, bởi vì tôi rất nhạy cảm, tôi đã bị tổn thương khá nhiều trong sống của tôi, trong thời niên thiếu của tôi, mọi người gây tổn thương, trong văn phòng – bạn theo kịp chứ – trong nhà máy, người giám thị, ông chủ, mọi người chà đạp lên nhau, và tôi không muốn bị tổn thương. Và đó là một trong số những lý do tại sao sợ hãi hiện diện. Bạn đã bị tổn thương, đúng chứ? Không à? Và từ tổn thương đó chúng ta làm mọi loại sự việc, chúng ta kháng cự, chúng ta không muốn bị quấy rầy, từ cảm giác bị tổn thương

đó chúng ta bám vào cái gì đó mà chúng ta hy vọng sẽ bảo vệ chúng ta. Và vì vậy bất kỳ điều gì tấn công vào cái gì đó mà chúng ta đang bám vào như sự bảo vệ, bởi vì bám vào nó tôi trở nên hung hăng.

Vì vậy nó là gì mà bạn, như một con người đang ngồi ở đây, muốn giải quyết vấn đề sợ hãi này, bạn sợ hãi cái gì? Nó là một sợ hãi thuộc cơ thể đúng chứ? Sợ hãi sẽ có bất kỳ đau đớn nào, đau đớn thuộc cơ thể? Sợ hãi thuộc cơ thể đúng chứ? Hay một sợ hãi thuộc tâm lý về sự nguy hiểm? Về không chắc chắn? Về bị tổn thương thêm nữa? Về không thể khám phá được sự an toàn, không hoàn toàn chắc chắn? Sợ hãi không muốn bị thống trị và tuy nhiên chúng ta lại muốn thống trị? Vì vậy bạn như một con người đang ngồi đây, sợ hãi về cái gì? Liệu bạn nhận biết sợ hãi của bạn?

Người hỏi: Cái không biết được.

Krishnamurti: Sợ hãi cái không biết được. Nó à? Lúc này hãy lắng nghe câu hỏi đó. Sợ hãi cái không biết được. Tại sao người ta phải sợ hãi cái không biết được, khi bạn không biết gì về nó? Làm ơn hãy thâm nhập nó.

Người hỏi: Tôi không tin đều đó. Tôi có một hình ảnh về điều gì sẽ xảy ra cho tôi khi tôi cố gắng được tự do.

Krishnamurti: Nhưng liệu nó là sợ hãi về buông bỏ cái đã được biết, không phải sợ hãi về cái không biết được? Bạn hiểu rõ chứ? Sợ hãi về những sự việc sự vật tôi đã thu lượm được và phải buông bỏ chúng đi – tài sản của tôi, người vợ của tôi, danh tính của tôi, những quyền sách của tôi, khả năng của tôi, đồ đạc của tôi, hình dáng đẹp đẽ của tôi, hình dáng xấu xí của tôi, năng lực của tôi, những sự việc mà tôi biết, đã

trải nghiệm – và buông bỏ nó đi, đó là sợ hãi đúng chứ? Hay sợ hãi về tương lai, cái không biết được?

Người hỏi: Tôi thấy rằng sợ hãi của tôi thường hiện diện nơi điều gì sẽ xảy ra và không phải nơi điều gì đang xảy ra.

Krishnamurti: Thế là, sợ hãi của bạn thuộc về điều gì sẽ xảy ra trong tương lai, điều gì có lẽ xảy ra vào ngày mai. Đúng không? Chúng ta sẽ thâm nhập điều đó?

Bạn không sợ hãi ngày hôm nay, hay điều gì đã xảy ra ngày hôm qua, nhưng bạn sợ hãi điều gì có lẽ xảy ra vào ngày mai. Ngày mai trong tương lai.

Người hỏi: Không phải rằng người ta sợ hãi về điều gì có lẽ xảy ra vào ngày mai, nhưng sợ hãi về mất mát những công nhận riêng của người ta, những thỏa mãn riêng của người ta, ngày hôm nay.

Krishnamurti: Hãy theo dõi thưa bạn, bạn này đã đặt ra một câu hỏi là: bạn ấy nói “tôi không sợ hãi về ngày hôm qua hay ngày hôm nay, nhưng tôi sợ hãi điều gì có lẽ xảy ra vào ngày mai, trong tương lai”. Ngày mai có lẽ là hai mươi bốn tiếng đồng hồ sau hay một năm sau, nhưng tương lai, tôi sợ hãi về điều đó.

Người hỏi: Nhưng tương lai là kết quả của tất cả những mong đợi người ta có từ quá khứ.

Krishnamurti: Những mong đợi người ta có do bởi quá khứ. Lúc này làm thế nào bạn sẽ – làm ơn đừng giải thích nó – tôi sợ hãi về tương lai. Đúng chứ? Làm thế nào tôi sẽ giải quyết được điều này? Đừng giải thích nó cho tôi. Tôi muốn khám

phá phải làm gì với sợ hãi này. Tôi sợ hãi điều gì có lẽ xảy ra – tôi có lẽ bị bệnh, tôi có lẽ bị mất việc làm của tôi, hàng tá sự việc có lẽ xảy ra cho tôi – tôi có lẽ điên khùng, tôi có lẽ mất mọi thứ, những sự việc mà tôi đã lưu trữ. Vì vậy tương lai. Tiếp tục đi, hãy thâm nhập.

Người hỏi: Tôi nghĩ nó có lẽ không là tương lai mà chúng ta sợ hãi nhưng đúng hơn sự không chắc chắn của tương lai, những biến cố mới mà không thể tiên đoán được. Nếu tương lai có thể tiên đoán được sẽ không có sợ hãi, chúng ta sẽ biết điều gì sẽ xảy ra. Sợ hãi là một loại phòng vệ của cơ thể chống lại cái gì đó hoàn toàn mới mẻ, chống lại toàn bộ sự không chắc chắn của sống là gì.

Krishnamurti: Điều đó đúng, thưa bạn.

Người hỏi: (Nghe không rõ)

Krishnamurti: Vâng, bạn ấy nói, sợ hãi sự không chắc chắn, và toàn phần ứng của thân tâm chúng ta về sự không chắc chắn của sống là gì, điều gì có lẽ xảy ra.

Người hỏi: (Nghe không rõ)

Krishnamurti: Nó như thế à, tôi sợ hãi về tương lai bởi vì tương lai không chắc chắn. Và sự không chắc chắn này, tôi không biết làm thế nào để giải quyết nó, bằng toàn thân tâm của tôi, vì vậy tôi sợ hãi. Sợ hãi là một thể hiện của sự không chắc chắn về tương lai này, đúng chứ?

Người hỏi: Đó chỉ là một phần của nó. Có những sợ hãi khác nữa.

Krishnamurti: Thưa bạn, chúng ta hãy sử dụng một sợ hãi. Chúng ta sẽ sử dụng nhiều hình thức khác nhau của sợ hãi ngay sau đây. Chúng ta đang hỏi, người đàn ông này hỏi, tôi thực sự không sợ hãi về bất kỳ điều gì ngoại trừ về tương lai. Tương lai quá không chắc chắn, tôi không biết làm cách nào để gặp gỡ nó. Tôi không thể hiểu rõ, không chỉ hiện tại mà cũng còn cả tương lai. Vì vậy chính bởi ý thức không chắc chắn này mà bộc lộ sợ hãi. Lúc này làm thế nào tôi – dù giải thích thế nào chẳng nữa, sự thật là tôi sợ hãi về ngày mai – lúc này làm thế nào tôi sẽ giải quyết nó đây? Làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi sợ hãi về ngày mai?

Người hỏi: Quan sát sự phản ứng của người ta đối với sự không chắc chắn của tương lai, có vẻ nó không đầy đủ.

Krishnamurti: Thưa bạn, làm ơn giúp tôi. Bạn hiểu rõ chứ? Đừng lý thuyết. Tôi sợ hãi về ngày mai, về điều gì có lẽ xảy ra, toàn tương lai là không chắc chắn, có lẽ có chiến tranh hạt nhân, có lẽ có – bạn biết, Thượng đế biết được cái gì, thời kỳ băng hà, họ nói rằng sẽ có một thời kỳ băng hà trong vòng năm mươi năm nữa – tôi sợ hãi về tất cả điều này. Làm thế nào tôi sẽ giải quyết được nó. Hãy giúp đỡ tôi, đừng lý thuyết về nó, đừng cho tôi những giải thích. Tôi gọi những giải thích làm ròi.

Người hỏi: Thưa ông, liệu cần có sự không chắc chắn để nuôi dưỡng sợ hãi?

Krishnamurti: Thưa người bạn của tôi, tôi sợ hãi ngày mai, làm thế nào bạn sẽ giúp được tôi?

Người hỏi: Thưa ông, chúng ta sợ hãi bởi vì chúng ta đang giả vờ, đang chơi những trò chơi, và chúng ta sợ bị phơi bày ra.

Krishnamurti: Tôi sợ hãi bởi vì tôi đang chơi một trò chơi và tôi sợ hãi bởi vì tôi không muốn bị phơi bày. Nhưng bạn không đang giúp tôi!

Người hỏi: Ô, nếu ông đang chơi một trò chơi, ông có thể ngừng chơi trò chơi đó.

Krishnamurti: Thưa bạn, bạn không sợ hãi về tương lai hay sao? Đừng – hãy bám vào điều này. Bạn không sợ hãi về tương lai à?

Người hỏi: Vâng, có lẽ như thế.

Krishnamurti: Vâng, khi bạn được giải thích về nó. Lúc này làm thế nào bạn sẽ giải quyết nó đây?

Người hỏi: Sống trong hiện tại.

Krishnamurti: Sống trong hiện tại. Tôi không biết điều đó có nghĩa gì.

Người hỏi: Đối với tôi sẽ rất hữu ích phải nhận ra tôi đã sợ hãi điều gì trong quá khứ và tại sao tôi đã sợ hãi nó, rồi thâm nhập chúng. Việc này giúp đỡ tôi đối diện với tương lai.

Krishnamurti: Người bạn này nói, hãy cho phép tôi hiểu rõ những sự việc tôi sợ hãi trong quá khứ, thâm nhập chúng và

có lẽ sau đó tôi có thể hiểu rõ sự không chắc chắn của tương lai.

Người hỏi: Trước hết chúng ta phải hiểu rõ chúng ta có ý gì qua từ ngữ tương lai.

Krishnamurti: Đó là điều gì tôi đang cố gắng khám phá, thưa bạn.

Người hỏi: Một việc chúng ta phải làm, việc đầu tiên là không sợ hãi bị sợ hãi.

Krishnamurti: Ô, đó là một câu nói sáo rỗng, điều đó không giúp được tôi.

Người hỏi: Người ta phải nhận ra rằng ông không thể giúp tôi vượt khỏi sợ hãi luôn luôn ở đó. Người ta phải hiểu rõ rằng sợ hãi sẽ là một đồng hành của sống.

Krishnamurti: Tất cả điều này và bạn đã không giúp đỡ tôi vượt khỏi. Bạn đã cho tôi nhiều từ ngữ, tro bụi. Tôi vẫn còn sợ hãi về ngày mai.

Người hỏi: Đó chính là vấn đề. Ông không thể giúp đỡ ai cả. Tôi chỉ có thể giải quyết sợ hãi của riêng tôi.

Người hỏi: Liệu ông không thể chờ đợi ngày mai và xem thử điều gì xảy ra?

Người hỏi: Thưa ông, tôi đã quen với việc lo âu về an toàn, không phải an toàn thuộc vật chất.

Krishnamurti: Quý bạn này có ý điều đó , thưa bạn. Thuộc vật chất bạn ấy có một an toàn nào đó, nhưng thuộc tâm lý bạn ấy sợ hãi ngày mai. Đó là tất cả. Đó là tất cả điều gì bạn ấy đang nói. Bạn ấy có một tài khoản nho nhỏ ở ngân hàng, một ngôi nhà xinh xinh, và mọi chuyện như thế, nhưng bạn ấy không sợ hãi về điều đó, bạn ấy sợ hãi về điều gì có lẽ xảy ra trong tương lai.

Người hỏi: Liệu có thể sống cùng sự không chắc chắn của ông, hay không?

Krishnamurti: Liệu có thể sống cùng không chắc chắn.

Người hỏi: Nếu chúng ta biết điều gì sẽ xảy ra, chúng ta sẽ không sợ hãi.

Krishnamurti: Làm ơn chờ một tí.

Người hỏi: Khi ngồi đây tôi không sợ hãi nhưng khi nghĩ về ngày mai tôi sợ hãi.

Krishnamurti: Suy nghĩ làm việc đó.

Người hỏi: Suy nghĩ. Lúc này khi chúng ta sợ hãi, nó là một sự kiện. Nếu chúng ta chấp nhận sự kiện rằng lúc này chúng ta hoàn toàn sợ hãi, sống trong hiện tại, và nếu chúng ta hoàn toàn sống trong hiện tại chúng ta quên tương lai.

Krishnamurti: Đúng rồi, thưa bạn. Lúc này hãy cho phép tôi thâm nhập. Tôi muốn khám phá điều gì gây ra sợ hãi về ngày mai này. Ngày mai là gì? Tại sao ngày mai hiện diện? Bạn hiểu rõ chứ, thưa bạn. Tôi sẽ trả lời bạn. Tôi muốn khám phá

suy nghĩ nảy sinh như thế nào, sợ hãi nảy sinh như thế nào khi tôi nghĩ về ngày mai. Đúng chứ, thưa bạn? Tôi nghĩ về ngày mai và quá khứ đã cho tôi một ý thức của an toàn, mặc dù đã có nhiều không chắc chắn trong quá khứ nhưng nói chung tôi vẫn tiếp tục hiện diện. Và cho đến lúc này tôi khá an toàn. Đúng chứ? Và ngày mai rất không chắc chắn nên tôi bị sợ hãi. Trong quá khứ mặc dù tôi đã có những sợ hãi, trong chừng mực nào đó tôi đã vượt qua được chúng. Và ngày mai hoàn toàn không chắc chắn. Lúc này tôi sợ hãi về điều đó. Vì vậy tôi sẽ khám phá nguyên nhân nào gây ra sự sợ hãi về ngày mai này. Đúng không? Ngày mai là không chắc chắn, không an toàn, sự phản ứng đến không an toàn đó bằng toàn thân tâm của tôi, đó là sợ hãi. Bạn đang theo kịp chứ, thưa bạn? Vì vậy tôi muốn khám phá tại sao sợ hãi nảy sinh khi tôi nghĩ về tương lai. Đúng chứ? Mà có nghĩa tương lai có thể cũng khá tốt đẹp, nhưng suy nghĩ của tôi về nó làm cho nó không chắc chắn. Tôi không biết tương lai. Đúng chứ? Nó có lẽ tuyệt vời, hay nó có thể gây chết người, nó có thể khủng khiếp hay đẹp đẽ nhất, tôi không biết. Nhưng suy nghĩ không chắc chắn về tương lai. Vì vậy suy nghĩ, mà đã chắc chắn rồi, mà luôn luôn đang tìm kiếm sự chắc chắn, đột nhiên đối diện sự không chắc chắn này. Đúng chứ? Vì vậy tại sao suy nghĩ tạo ra sợ hãi? Bạn theo kịp không, thưa bạn? Tại sao?

Người hỏi: Bởi vì suy nghĩ phân chia và tạo tác một khoảng cách giữa quá khứ và tương lai, và sợ hãi chen vào không gian này.

Krishnamurti: Người hỏi nói, “Suy nghĩ tách rời tương lai khỏi quá khứ và phân chia cái gì có lẽ là. Sự phân chia này của ‘cái gì là’ và ‘cái gì có lẽ là’ là bộ phận của sợ hãi này.” Lúc này tôi muốn khám phá tại sao suy nghĩ tạo ra sợ hãi

này? Nếu tôi không nghĩ về ngày mai sẽ không có sợ hãi? Đúng chứ? Tôi sẽ không biết tương lai. Thậm chí tôi sẽ không quan tâm. Bởi vì tôi nghĩ về tương lai, tương lai mà tôi không biết, tương lai mà rất không chắc chắn và toàn phần ứng của tôi, thuộc tâm lý cũng như cơ thể, nói rằng, “Thượng đế tôi ơi, điều gì sẽ xảy ra”. Đúng chứ? Vì vậy suy nghĩ nuôi dưỡng sợ hãi.

Người hỏi: Liệu suy nghĩ là sự vận hành thuộc tâm lý duy nhất mà có thể tạo ra sợ hãi? Có những vận hành kích động nào đó như cảm giác; mà có lẽ cũng tạo ra sợ hãi.

Krishnamurti: Thưa bạn, hãy chờ một chút, tôi đang sử dụng một vấn đề đặc biệt, cũng có những yếu tố khác nữa.

Người hỏi: Thưa ông, tôi lâu có sợ hãi về cái khôn g biết được, sợ hãi về ngày mai; nó được đặt nền tảng trên sự quyến luyến đến một niềm tin, hay công thức nào đó. Sợ hãi có thể được hiểu rõ nếu tôi thấy tại sao tôi bị quyến luyến như thế đến một hình thức đặc biệt của niềm tin hay của tục lệ.

Krishnamurti: Thưa bạn, sợ hãi về tương lai, người bạn này nói, có thể hiểu rõ nếu tôi hiểu rõ tại sao tôi quyến luyến đến một hình thức đặc biệt của niềm tin, đến một tục lệ đặc biệt, đến một công thức đặc biệt và vân vân.

Người hỏi: Còn sợ hãi về sự hiện diện thì sao?

Krishnamurti: Sợ hãi về sống. Thưa bạn, tất cả điều này đều được bao hàm, đúng chứ? Sự quyến luyến đến một niềm tin, một công thức, một ý niệm học thuyết nào đó mà tôi đã xây

dựng cho chính tôi, tất cả điều này là bộ phận của sợ hãi. Đúng chứ? Lúc này tôi muốn khám phá bằng thấy, sợ hãi là gì. Thưa bạn, lúc trước tôi đã nói với bạn rằng, tôi đã làm một điều gì đó trong quá khứ mà tôi bị xấu hổ, mà tôi sợ hãi, tôi không muốn thấy nó xảy ra nữa. Tôi sợ hãi về điều gì đó mà đã xảy ra trong quá khứ, hay tôi sợ hãi về một điều gì đó mà có thể xảy ra trong tương lai? Nghĩ về điều gì tôi đã làm trong quá khứ là nuôi dưỡng sợ hãi, đúng chứ? Nghĩ về quá khứ. Bạn đang theo kịp điều này chứ? Nghĩ về tương lai, điều gì có lẽ xảy ra, cũng nuôi dưỡng sợ hãi. Vì vậy tôi thấy rằng, tôi có thể sai lầm, chúng ta đang thâm nhập, rằng suy nghĩ chịu trách nhiệm cho sợ hãi này, cả về quá khứ lẫn tương lai. Đúng chứ? Và suy nghĩ cũng chịu trách nhiệm cho sợ hãi bằng cách chiếu rọi một ý tưởng, một niềm tin, và bám chặt vào niềm tin đó và mong muốn sự chắc chắn về niềm tin đó, tất cả điều đó là sự vận hành của suy nghĩ, đúng chứ? Đúng chứ, thưa bạn? Vì vậy tôi phải hiểu rõ tại sao suy nghĩ suy nghĩ về tương lai, tại sao suy nghĩ quay lại một sự kiện nào đó, một đã xảy ra mà nuôi dưỡng sợ hãi. Lúc này tại sao suy nghĩ làm điều này?

Người hỏi: Suy nghĩ, liệu suy nghĩ có thể tự giúp đỡ chính nó bằng cách tưởng tượng tất cả những điều có thể được và những điều khủng khiếp mà có thể xảy ra trong tương lai, nó có thể thực hiện một kế hoạch nào đó để ngăn cản những điều này xảy ra. Cố gắng tự bảo vệ chính nó.

Krishnamurti: Thưa bạn, và cũng vậy suy nghĩ giúp bạn tự bảo vệ chính bạn, phải không, qua bảo hiểm, qua xây dựng một ngôi nhà, tránh những cuộc chiến tranh, suy nghĩ nuôi dưỡng sợ hãi và cũng bảo vệ, đúng chứ? Chúng ta đang nói về suy nghĩ tạo ra sợ hãi, không phải nó bảo vệ như thế nào.

Làm ơn tiếp tục đi, tôi được phép tiếp tục chứ? Tôi có thể tiếp tục nhưng bạn sẽ tiếp tục cùng tôi chứ? Bạn cũng sẽ tự thâm nhập vấn đề này cùng tôi chứ? Đó là, tôi đang **lỗi** tại sao suy nghĩ nuôi dưỡng sợ hãi này, giống như suy nghĩ cũng nuôi dưỡng vui thú, đúng chứ? Không à? Vui thú ủa tình dục, vui thú của cảnh mặt trời lặn mà đã xảy ra ngày hôm qua và vân vân và vân vân. Vì **ây** suy nghĩ cho một sự tiếp tục đến vui thú – đúng chứ – và cũng vậy đến sợ hãi.

Người hỏi: Thưa ông. Con người, từ đang tìm kiếm vui thú, tuân theo sự chọn lựa của những suy nghĩ của anh ấy bằng phân biệt, đây là tốt lành và kia sẽ là xấu xa. Và sợ hãi dường như đến trực tiếp ngay từ đó, từ việc gì con người thực hiện để tạo ra những sự việc tốt lành và lẫn tránh những điều xấu xa.

Krishnamurti: Thưa bạn, chắc chắn toàn qui trình được đặt nền tảng trên suy nghĩ, đúng chứ?

Người hỏi: Sợ hãi hiện diện từ khía cạnh của suy nghĩ phân biệt.

Krishnamurti: Vâng thưa bạn, nhưng nó **ẫn** còn là suy nghĩ, đang nói điều này là tốt lành, tôi sẽ giữ nó, điều này tôi sẽ không, khước từ. Nhưng toàn chuyển động của suy nghĩ là sự đòi hỏi cho vui thú – đúng chứ, thưa bạn – và phân biệt trong đó, nói rằng điều này sẽ cho tôi vui thú, điều kia sẽ không cho tôi vui thú. Vì vậy toàn chuyển động của sợ hãi và vui thú, sự đòi hỏi và sự tiếp tục của cả hai, phụ thuộc vào suy nghĩ, đúng chứ?

Người hỏi: Nhưng làm thế nào ông được tự do khỏi nó?

Krishnamurti: Hãy chờ, hãy chờ. Trước hết chúng ta hãy để cho sự việc này tiếp tục.

Người hỏi: Suy nghĩ là sợ hãi.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ khám phá, thưa bạn. Tôi được an toàn ngày hôm nay. Tôi ~~bắt~~ tôi sẽ có bữa cơm của tôi ngày hôm nay, có một ngôi nhà, một căn phòng ở đó – ngày hôm nay tôi hoàn toàn an toàn; nhưng tôi không biết điều gì xảy ra ngày mai. Tôi đã có nhiều vui thú ngày hôm qua trong nhiều hình thức khác nhau, và tôi muốn những vui thú đó được lặp lại vào ngày mai. Bạn theo kịp chứ? Vì vậy suy nghĩ vừa duy trì sợ hãi và lại cho một tiếp tục của vui thú, mà tôi đã có ngày hôm qua. Không à? Hãy cố gắng lên, thưa các bạn!

Vì vậy câu hỏi của tôi là: làm thế nào tôi, không những ngăn cản sự tiếp tục của sợ hãi, nhưng còn muốn vui thú được tiếp tục, đúng chứ? Bạn theo kịp điều này chứ? Không à? Tôi muốn vui thú ở một phía và tôi muốn càng nhiều bao nhiêu càng tốt, luôn luôn – ngày mai, ngày hôm sau, luôn luôn, trong tương lai; và cũng vậy tôi đã có những sợ hãi và tôi mong muốn loại bỏ chúng lần không muốn những sợ hãi tương lai. Đúng chứ? Vì vậy suy nghĩ đang làm việc trong cả hai phương hướng. Đúng chứ? Không à? Thưa bạn đây là công việc của bạn, không phải công việc của tôi, hãy suy nghĩ về nó!

Người hỏi: Điều này mang lại cho suy nghĩ một loại năng lượng.

Krishnamurti: Suy nghĩ là năng lượng.

Người hỏi: Điều này mang lại cho suy nghĩ một loại năng lượng khác.

Krishnamurti: Thưa bạn, hãy thâm nhập nó, nó là cả hai.

Người hỏi: Nó đang tích lũy những kỷ niệm.

Krishnamurti: Đang tích lũy những kỷ niệm. Những kỷ niệm mà đã là vui thú tôi bám vào, và những kỷ niệm mà đã là đau khổ, mà đã là sợ hãi, tôi muốn loại bỏ đi. Đúng chứ? Nhưng tôi không thấy được gốc rễ của tất cả điều này là suy nghĩ.

Người hỏi 1: Suy nghĩ dường như kháng cự sự kết thúc của nó – sợ hãi và vui thú trong chừng mực nào đó có vẻ giống nhau – nhưng trạng thái nơi suy nghĩ không hiện diện đó lần tránh tôi.

Người hỏi: Có lẽ khi ông đang làm việc gì đó một cách trọn vẹn đến độ ông suy nghĩ về việc đang cho ông vui thú khi nó đang xảy ra đó, và không còn suy nghĩ gì về những sự việc kia mà có lẽ không xảy ra bởi vì . . .

Krishnamurti: Đừng nói: không còn suy nghĩ về những sự việc kia mà có lẽ không xảy ra – làm thế nào tôi sẽ ngăn cản mình không suy nghĩ về nó?

Người hỏi: Suy nghĩ về điều gì đang xảy ra ngày hôm nay, hân hoan!

Krishnamurti: Vì ấy tôi tự ép buộc mình suy nghĩ về những sự việc đang xảy ra và không suy nghĩ về những sự việc không xảy ra.

Người hỏi: Suy nghĩ về sự việc gì đang xảy ra.

Krishnamurti: Điều gì đang xảy ra. Nhưng cái trí của tôi luôn luôn đang nhìn ngắm điều gì có lẽ đang xảy ra.

Người hỏi: Làm thế nào suy nghĩ hiện diện?

Krishnamurti: Điều này không xảy ra cho bạn à?

Người hỏi: Không. Vâng, nhưng . . .

Krishnamurti: Chúng ta hãy hoàn toàn thật đơn giản và thật chân thật. Chúng ta muốn suy nghĩ về những sự việc đang xảy ra nhưng suy nghĩ của tôi luôn luôn để mắt vào điều gì có lẽ không xảy ra.

Người hỏi: Nó có nhưng vẫn còn . . .

Krishnamurti: Vâng nó vẫn còn ở đó. Và khi tôi không đang suy nghĩ về điều này, cái đó bùng ra! Hãy quan sát thừa bà, làm ơn hãy cho phép nó đơn giản.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Thừa bạn, tôi muốn thâm nhập nó nhưng bạn ngăn cản nó.

Người hỏi: Thưa ông, sự cảm thấy “Tôi là” không liên quan đến vui thú và không liên quan đến sợ hãi lẫn suy nghĩ. Tôi nghĩ chỉ có “Tôi là”. Tôi không có sợ hãi. Cảm thấy “Tôi là” này không liên quan đến suy nghĩ.

Krishnamurti: Thưa bạn, khi bạn nói “Tôi là” – bạn có ý gì qua những từ ngữ “Tôi là”?

Người hỏi: Một cảm thấy hiện tại, đang ngồi ở đây, và không có sợ hãi trong nó, thưa ông.

Krishnamurti: Thưa bạn, đó không là vấn đề.

Người hỏi: Trước hết chúng ta phải khám phá liệu có sự chắc chắn, hay không chắc chắn. Vậy thì ông sẽ không bị sợ hãi.

Krishnamurti: Làm thế nào tôi khám phá?

Người hỏi: Tôi thấy toàn qui trình ủa suy nghĩ trong ý nghĩa này như một cái bẫy.

Krishnamurti: Thưa bạn, bạn sẽ không thâm nhập nó. Mỗi người theo đuổi một điều gì đó. Hãy quan sát. Hãy cho tôi trình bày điều gì tôi cảm thấy, vấn đề là gì.

Tôi sợ hãi ngày mai, bởi vì ngày mai là không chắc chắn. Từ trước đến nay tôi đã khá chắc chắn trong sống của tôi, mặc dù đã có những biến cố mà trong đó tôi bị sợ hãi, trong chừng mực nào đó tôi đã vượt qua được chúng. Nhưng ý thức của sợ hãi, của ngày mai, mà quá không chắc chắn – chiến tranh, chiến tranh nguyên tử, những chiến tranh qui ước mà bùng nổ tất cả những loại kinh hoàng, bạn biết

không, mất tiền bạc, Nixon đang chuyển động và thị trường chứng khoán đang giảm xuống, tôi đang ở trong một trạng thái rối loạn về tương lai. Lúc này tôi phải làm gì đây? Tôi muốn được tự do, nếu tôi có thể, khỏi cả sợ hãi thuộc quá khứ lẫn thuộc tương lai, cả sợ hãi sâu thẳm và những sợ hãi hời hợt – tôi sẽ phải làm gì đây? Đừng cho tôi những giải thích, hãy làm việc này, đừng làm việc kia. Điều đó chẳng có ý nghĩa gì. Tôi muốn khám phá sợ hãi là gì, liệu nó bởi bóng đêm, liệu nó bởi không chắc chắn, liệu nó là sợ hãi của quyền luyến, bám vào một người nào đó, vào những ý tưởng, sợ hãi. Bạn theo kịp chứ? Tôi muốn khám phá gốc rễ của nó là gì, không phải làm thế nào để tẩu thoát khỏi nó, không phải làm thế nào để che đậy nó. Tôi muốn khám phá cấu trúc của sợ hãi. Nếu tôi có thể hiểu rõ điều đó vậy thì một điều gì khác có thể xảy ra. Vì vậy tôi sẽ thâm nhập để khám phá sợ hãi đó là gì. Cho tôi tiếp tục một chút. Được không? Tôi được phép chứ?

Lúc này đối với tôi sợ hãi hiện diện bởi vì tôi đang suy nghĩ về ngày mai, bởi vì ngày mai quá không chắc chắn, bất kỳ sự bảo đảm nào của bạn rằng ngày mai là hoàn hảo, nhưng tôi vẫn cảm thấy sợ hãi. Lúc này tại sao tôi đang suy nghĩ về ngày mai? Có phải bởi vì quá khứ đã quá tốt đẹp, quá khứ đã cho tôi nhiều hiểu biết và hiểu biết này đã trở thành sự an toàn của tôi, và tôi không có hiểu biết về tương lai. Vì vậy nếu tôi có thể hiểu rõ về tương lai và cất giữ nó trong hiểu biết của tôi, thế là tôi sẽ hết sợ hãi. Và liệu tôi có thể hiểu rõ tương lai như hiểu biết, như trải nghiệm – bạn theo kịp điều này chứ – để cho tôi đã hiểu rõ nó, để cho nó trở thành một phần hiểu biết của tôi mà trong đó tôi sẽ không bị sợ hãi? Đúng chứ? Tôi sẽ tiếp tục.

Vì vậy tôi cũng thấy rằng tôi muốn nhiều vui thú – vui thú tình dục, vui thú của đạt được, thành tựu, là người nào

đó, rất thông minh và vui thú mà tôi đã có, tôi muốn những vui thú kia được lặp lại, được lặp lại, được lặp lại. Hay khi tôi chán ngán những vui thú kia tôi muốn những vui thú to lớn hơn, sâu thẳm hơn. Vì vậy tôi muốn lẫn tránh sợ hãi và tôi muốn nhiều vui thú hơn. Đúng chứ? Đây là điều gì tất cả chúng ta đều muốn. Và đây là hai mảnh đúng chứ? Có phải vui thú tách rời sợ hãi hay không? Hay chúng là hai mặt của cùng một đồng xu. Tôi phải khám phá. Không phải nói rằng đúng hay không đúng, tôi phải khám phá, chăm chú vào nó, khám phá liệu vui thú có nuôi dưỡng sợ hãi và liệu sợ hãi là kết quả của đòi hỏi cho vui thú của tôi. Bạn đã hiểu rõ câu hỏi của tôi? Động cơ chính của tôi là vui thú, vui thú trong mọi phương hướng. Tôi muốn được cung cấp đầy đủ vào ngày mai bởi vì nó cho tôi nhiều vui thú, bảo đảm, chắc chắn.

Người hỏi: Nhưng vui thú đó có thể là điều gì khác, một tiến hành của học hành.

Krishnamurti: Không, vui thú đó cũng là đau khổ, nhưng tôi sẽ vượt qua nó với mục đích có nhiều vui thú hơn. Bạn không thấy điều này trong sống của bạn, hay sao? Chúng ta muốn có nhiều vui thú hơn biết chừng nào.

Người hỏi: Có.

Krishnamurti: Đó là tất cả mọi điều mà tôi đang trình bày. Trước tiên, chúng ta đang đòi hỏi, đang theo đuổi vui thú, trong hình dáng của chúng ta, cái áo chúng ta mặc – bạn theo kịp chứ – mọi thứ đều được đặt nền tảng trên điều này. Và khi nó không thành tựu thế là tôi cảm thấy không chắc chắn. Vì vậy tôi đang tự hỏi mình vui thú và sợ hãi không theo cùng nhau hay sao? Và tôi bị sợ hãi, tôi không bao giờ thâm

nhập vui thú – bạn hiểu chứ – không bao giờ nói, ô, t ôi có nên có nhiều vui thú hay không, vui thú này dẫn đến đâu mà tôi muốn có nhiều về nó, trong thiên đàng, trên quả đất, trong gia đình của tôi, trong tình dục, mọi thứ, nó đang thôi thúc tôi. Và sợ hãi cũng ở đó. Làm ơn hãy quan sát nó, thưa bà. Đừng bám vào quan điểm đặc biệt của bạn, vì Thượng đế hãy buông bỏ nó đi. Hãy khám phá.

Và cũng vậy tôi sợ hãi ngày mai, tôi không biết ngày mai là gì. Và nếu có thể đưa ngày mai vào hiểu biết của tôi vậy thì tôi sẽ không bị sợ hãi. Vì vậy – hãy theo dõi điều này – tôi muốn sự chắc chắn của ngày mai, và chắc chắn chỉ có thể hiện diện khi có hiểu biết. Điều này tôi nói, “Tôi biết”. Đúng chứ? Lúc này làm thế nào tôi biết bất kỳ thứ gì ngoại trừ quá khứ? Ngay khoảnh khắc tôi nói “Tôi biết” nó đã nằm trong quá khứ rồi. Khi tôi nói, “Tôi biết người vợ của tôi”, tôi biết người vợ của tôi dựa vào quá khứ. Vì vậy trong quá khứ có sự chắc chắn. Và trong tương lai không có sự chắc chắn. Vì vậy tôi muốn kéo tương lai vào quá khứ để cho tôi sẽ hoàn toàn được an toàn.

Vậy là tôi thấy sợ hãi hiện diện nơi nào suy nghĩ đang vận hành, nếu tôi đã không suy nghĩ về ngày mai, sẽ không có sợ hãi.

Người hỏi: Tôi không sợ hãi về tương lai, điều gì tôi sợ hãi là lúc này. Khi tôi sợ hãi nó là lúc này, không thuộc tương lai, hay thuộc quá khứ.

Krishnamurti: Vâng thưa bạn. Nhưng thưa bạn, sợ hãi ngay lúc này, làm thế nào nó hiện diện?

Người hỏi: Đối với tôi có vẻ sợ hãi là cái gì đó thuộc bản năng. Tôi cảm thấy rằng sợ hãi là một năng lượng, rằng sức mạnh nào đó hiện diện ở đó.

Krishnamurti: Tôi không biết làm thế nào giải quyết vấn đề này. Bạn thấy rằng mỗi người chúng ta đều có một quan điểm. Mỗi người chúng ta hoàn toàn chắc chắn rằng chúng ta biết làm thế nào để giải quyết sợ hãi. Chúng ta sẽ giải thích nó, chúng ta cho rằng nguyên nhân, chúng ta nghĩ rằng chúng ta hiểu rõ nó, và tuy nhiên vào khúc cuối của nó chúng ta lại bị sợ hãi. Vì vậy tôi tự nói với mình, hãy quan sát, hãy giữ những quan điểm của bạn, bám chặt vào chúng, tự làm ngộp thờ bạn bằng những quan điểm đó, nhưng bạn vẫn còn bị sợ hãi ở khúc cuối của nó. Tôi muốn thâm nhập tận cùng phía sau của tất cả điều đó và khám phá tại sao sợ hãi lại hiện diện. Liệu nó là kết quả của suy nghĩ? Đang suy nghĩ về tương lai? Bởi vì tương lai quá không-chắc chắn và suy nghĩ được đặt nền tảng trên ký ức của quá khứ. Đúng chứ? Suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức, được tích lũy như hiểu biết, trải nghiệm trong hàng thế kỷ và từ đó suy nghĩ sinh ra. Sau đó suy nghĩ nói rằng hiểu biết là sự an toàn của tôi, hiểu biết. Và lúc này bạn đang bảo cho tôi được tự do khỏi ngày mai. Tôi không chắc chắn, nếu tôi biết ngày mai là gì sẽ không có sợ hãi. Đúng chứ? Điều gì tôi đang khao khát là sự chắc chắn của hiểu biết. Tôi biết quá khứ của tôi, tôi biết tôi đã làm gì cách đây mười năm, hay cách đây hai ngày. Nó rất rõ ràng, tôi có thể phân tích, hiểu rõ, sống cùng nó; nhưng ngày mai tôi lại *không biết* và thế là *không biết* làm cho tôi sợ hãi, và *không biết* có nghĩa không có hiểu biết về nó. Lúc này liệu suy nghĩ có thể có hiểu biết về cái gì đó mà nó không biết? Bạn đang theo kịp điều này chứ? Vì vậy có sợ hãi. Suy nghĩ đang cố gắng khám phá tương lai, và bởi vì không biết nội

dung của nó là gì, nó bị sợ hãi. Vì vậy tôi tự nói với chính mình, tại sao suy nghĩ đang suy nghĩ về ngày mai, về cái gì mà nó không bắt gì cả, tôi muốn sự chắc chắn nhưng có lẽ không có sự chắc chắn? Đúng chứ? Nhưng tuy nhiên tại sao suy nghĩ lại suy nghĩ về ngày mai? Đúng chứ thưa bạn? Tại sao? Làm ơn trả lời câu hỏi của tôi, không phải câu hỏi của bạn.

Người hỏi: Cơ cấu của sống cần suy nghĩ về ngày mai, đây là một luật lệ căn bản của sống: nó cần loại tiên đoán nào đó.

Krishnamurti: Thưa bạn, chúng ta đã nói về điều đó. Tôi đã nói về điều đó.

Người hỏi: Chúng ta phải tuân theo luật lệ sống này . Có những lo âu thuộc tâm lý bởi vì sự tưởng tượng chiếu rọi những sợ hãi khủng khiếp, như ông nói, nhưng không ảnh hưởng đến những con người không suy nghĩ trong một kiểu hợp lý.

Krishnamurti: Thưa bạn, cho phép tôi được nói như thế này, chúng ta đã nói suy nghĩ là cần thiết để bảo vệ sự sinh tồn phần cơ thể của nó. Đúng chứ? Đó là bộ phận thuộc sống của chúng ta, đó là điều gì chúng ta luôn luôn đang làm.

Người hỏi: Tôi không đồng ý , tôi nghĩ suy nghĩ không cần thiết cho sự sinh tồn. Những con thú có bản năng sinh tồn nhưng không có sự sợ hãi mà là phần muộn của chúng ta.

Krishnamurti: Thưa bạn, chúng ta đang lẫn lộn hai sự việc. Làm ơn, chúng ta đã cố gắng giải thích từ đầu buổi nói chuyện này rồi.

Người hỏi: Bạn ấy nói đúng; suy nghĩ của con người thay thế bản năng.

Krishnamurti: Thưa bạn, tôi đồng ý với bạn. Người ta phải biết rằng ngày mai ngôi nhà sẽ ở đó, ngày mai tôi phải có bữa ăn của tôi. Sự sinh tồn thuộc cơ thể và kế hoạch cho ngày mai là cần thiết, đúng chứ? Nếu không có điều đó tôi không thể hiện diện.

Người hỏi: Khi ông thấy tất cả điều đó rất rõ ràng, sợ hãi không có thời gian.

Người hỏi: Suy nghĩ suy nghĩ về sống trong hiện tại, và cũng phải suy nghĩ về ngày mai.

Krishnamurti: Thời tiết nóng, tôi cần cái quần mát hơn; ngày mai tôi phải lên kế hoạch để mua cái quần nào sẽ tạo ra sự mát mẻ đó. Nó có nghĩa lên kế hoạch cho ngày mai. Tôi phải lên kế hoạch. Tôi phải đến Ấn độ vào mùa đông. Tôi sẽ lên kế hoạch, mà là trong tương lai. Chúng ta không phủ nhận điều đó, mà còn trái lại. Điều gì chúng ta đang nói là sợ hãi về không-chắc chắn.

Người hỏi: Chúng ta không có sự tự tin trong chính chúng ta.

Krishnamurti: Tôi thực sự không hiểu rõ điều đó. Ai là *bạn* để cho bạn có sự tự tin trong nó? Bạn là con người thật tuyệt vời để có sự tự tin trong chính bạn?

Người hỏi: Tại sao không?

Krishnamurti: Bạn là gì?

Người hỏi: Bản chất của loài người.

Krishnamurti: Bản chất của loài người là gì? Ô, thưa bạn. Bản chất của loài người là gì? Tốt lành và xấu xa, chiến tranh – chúng ta đã nói về tất cả điều đó. Chúng ta quan tâm đến sợ hãi. Chúng ta phải sử dụng suy nghĩ để sinh tồn. Nhưng để sinh tồn, suy nghĩ đã phân chia thế giới. Đúng chứ? Như quốc gia của tôi, quốc gia của bạn, chính phủ của tôi, chính phủ của bạn, Thượng đế của tôi, Thượng đế của bạn, vị đạo sư vĩ đại của tôi và vị đạo sư vĩ đại của bạn – bạn thâm nhập chứ? Quan điểm của tôi – chúng ta đã phân chia, và suy nghĩ đã tạo ra điều này. Mặc dù nó muốn lên kế hoạch để sinh tồn, suy nghĩ đã phân chia thế giới, mà tự hủy hoại chính nó, mà trong đó tôi là một bộ phận. Vì vậy tôi phải hiểu rõ bản chất của suy nghĩ, nơi nào nó cần thiết và nơi nào nó không cần thiết, nơi nào nó hủy hoại, nơi nào nó tạo ra sợ hãi – đó là tất cả những vấn đề của tôi. Tôi đã nói suy nghĩ phải vận hành nếu không bạn không thể hiện diện, nhưng trong chính khao khát để hiện diện nó đã phân chia và thế là đang tự hủy hoại chính nó. Đúng chứ? Bạn có thể thấy điều này rất đơn giản. Vì vậy tôi thấy suy nghĩ phải vận hành một cách rõ ràng, khách quan mà không có bất kỳ biến dạng nào như của tôi, của bạn, Thượng đế của tôi, Thượng đế của bạn. Bạn theo kịp không? Và tôi cũng thấy rất rõ ràng rằng suy nghĩ sinh ra sợ

hãi. Vì vậy câu hỏi của tôi là: tại sao suy nghĩ suy nghĩ về ngày mai? Nó phải suy nghĩ về ngày mai trong một phương hướng; tại sao suy nghĩ suy nghĩ về tương lai và nuôi dưỡng sợ hãi?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Không, bạn không đang trả lời câu hỏi, thưa bạn.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Tại sao bạn suy nghĩ về ngày mai, thưa bạn?

Người hỏi: Để được an toàn.

Krishnamurti: Bạn thấy, suy nghĩ phải suy nghĩ về ngày mai với mục đích để được an toàn. Điều đó rõ ràng. Và cũng vậy bạn thấy rằng suy nghĩ, suy nghĩ về ngày mai, tạo ra sợ hãi. Lúc này tại sao vậy?

Người hỏi: Bởi vì chúng ta muốn tiếp tục.

Người hỏi: Bởi vì chúng ta bị trói buộc vào vui thú.

Krishnamurti: Nhìn kìa! Lúc này đã mười hai giờ kém mười tám phút và chúng ta còn vài phút nữa và chúng ta đã không giải quyết được vấn đề này bởi vì chúng ta khước từ rời bỏ những quan điểm, những nhận xét, những kết luận nhỏ xíu đặc biệt của chúng ta, chúng ta nói rằng, chúng ta hãy xóa sạch chúng và suy nghĩ mới mẻ lại.

Theo tôi điều đó rất đơn giản. Suy nghĩ phải tạo ra sợ hãi bởi vì suy nghĩ không khi nào có thể khám phá sự an toàn trong tương lai. Suy nghĩ có được sự an toàn trong thời gian. Ngày mai không có thời gian. Đúng chứ? Ngày mai hiện diện trong cái trí như thời gian nhưng ngày mai có thể không hiện diện thuộc tâm lý. Và bởi vì sự không chắc chắn đó, suy nghĩ chiếu rọi điều gì nó muốn vào ngày mai, an toàn, điều gì nó đã thu lượm được, điều gì nó đã thành tựu, cái gì nó sở hữu, tất cả điều đó. Và điều đó cũng hoàn toàn không chắc chắn. Vì vậy liệu tôi có thể, liệu suy nghĩ có thể bất động về tương lai được không? Đó là tất cả quan điểm của tôi. Liệu suy nghĩ có thể bất động, đó là vận hành nơi nào cần thiết để bảo vệ phần cơ thể – bạn theo kịp không – và thế là không những quốc tịch, không những phân chia, không những Thượng đế tách rời, không những người hiểu chiến. Và liệu suy nghĩ có bất động để cho thời gian như ngày mai không còn hiện diện? Được chứ, thưa các bạn. Vì vậy tôi phải hiểu rõ sống ngay lúc này có nghĩa gì. Đúng chứ? Tôi không hiểu rõ sống ngay lúc này có nghĩa gì, và cũng đã không hiểu rõ sống trong quá khứ là gì, và vì vậy tôi muốn sống trong tương lai mà tôi không biết, mà tôi không biết hiện tại là gì. Vì vậy tôi đang hỏi liệu tôi có thể sống trọn vẹn, hoàn toàn, ngày hôm nay? Tôi chỉ có thể làm được điều đó khi tôi đã hiểu rõ toàn bộ máy và sự vận hành của suy nghĩ, và trong chính hiệu rõ sự thật của suy nghĩ có sự bất động. Và nơi nào có sự bất động, không còn tương lai, không còn thời gian.

SAANEN

Ngày 7 tháng 8 năm 1971

SỢ HÃI, THỜI GIAN VÀ HÌNH ẢNH

Thời gian tuần tự và thời gian tâm lý. Sự khó xử của hiểu biết. Sự khó xử của suy nghĩ và hình ảnh. Liệu người ta có thể khám phá gốc rễ của sợ hãi? “Cái trí mà không bao giờ có thể bị tổn thương.”

Người hỏi 1: Ông đã trình bày đầy đủ mọi vấn đề, liệu chúng ta có thể kết hợp lại? Trong tôi, tôi hoàn toàn không chắc chắn lắm về sự liên quan giữa suy nghĩ và sợ hãi; chúng ta có thể bàn luận về nó thêm chút nữa?

Người hỏi 2: Khi suy nghĩ gặp gỡ cái không biết được, nó không biết phải làm gì. Lúc này nếu ông đã suy nghĩ mà không có thời gian, nếu không có thời gian, vậy thì không còn sợ hãi.

Krishnamurti: Sáng nay chúng ta sẽ nói chuyện về chủ đề gì đây?

Người hỏi: Thưa ông, ông đã trình bày đầy đủ mọi vấn đề, tôi muốn tự củng cố lại điều gì ông đã trình bày – nhưng tôi

không muốn leo lên những quả đồi. Tôi muốn khám phá nhiều hơn nữa về chết. Và trong tôi, tôi không hoàn toàn chắc chắn liệu tôi đã hiểu rõ sự liên quan giữa suy nghĩ và sợ hãi.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ bàn luận điều đó. Người bạn này nói, bạn không muốn leo lên những quả đồi và đến đỉnh, nhưng bạn muốn hiểu rõ sự liên quan giữa suy nghĩ và sợ hãi.

Người hỏi: Thưa ông, ông có thể cho tôi biết liệu tôi đã có được sự hiểu rõ đúng đắn từ trước đến lúc này – ông đã nói rằng suy nghĩ là cái gì đó thuộc quá khứ, mà đã chết rồi, bị thối rữa và đã được chôn vùi – suy nghĩ. Và ông đã nói rằng khi chúng ta sống ngày mai, ngày mai là cái không biết được. Liệu tôi hiểu đúng không?

Krishnamurti: Vâng, một chút thôi.

Người hỏi: Lúc này, khi suy nghĩ gặp gỡ cái không biết được, nó không biết phải làm gì. Lúc này, nếu chúng ta có thể có suy nghĩ mà không có thời gian, nếu không có thời gian, vậy thì không có sợ hãi.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ thâm nhập điều đó, thưa bạn. Bạn muốn bàn luận về điều đó?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Thời gian là gì – chúng ta sẽ bàn luận vấn đề đó thưa bạn. Thời gian là gì? Tôi phải có mặt ở đây sáng nay, bất kể thời tiết xấu này, vào lúc mười giờ rưỡi. Và tôi đã có mặt. Và nếu tôi không đến đúng giờ, tôi đã bắt buộc tất cả

các bạn phải chờ đợi và điều đó gây bức bối lắm. Có thời gian dựa vào đồng hồ. Có thời gian để bao phủ một khoảng cách nào đó, giữ a đây và nặt trắng, thời gian đi từ đây đến Montreux, và vân vân, thời gian để bao phủ khoảng cách, dù khoảng cách đó là giữa hình ảnh về chính tôi của tôi hay hình ảnh tôi đã chiếu rọi về chính tôi và điều gì tôi nên là, khoảng cách giữa tôi là gì và tôi muốn là gì, giữa sợ hãi và sự kết thúc của sợ hãi.

Vì vậy có thời gian dựa vào đồng hồ, ngày hôm qua, ngày hôm nay và ngày mai – làm ơn, chúng ta phải hiểu rõ điều này.

Người hỏi: Ông có thể cho những ví dụ thực tế khi ông trình bày không?

Krishnamurti: Tôi không giới khi cho những ví dụ thực tế – chúng ta sẽ thâm nhập nó, thưa bạn. Nó khá đơn giản, điều gì tôi đang trình bày. Tôi không là ột người triết lý , ư on Thượng đế, tôi không là người giả dối trong những lý thuyết.

Có thời gian như ngày hôm qua, ngày hôm nay và ngày mai. Và có thời gian, ít nhất chúng ta nghĩ là có thời gian, giữa tôi là gì và tôi nên là gì, giữa sự kiện sợ hãi và sự kết thúc cuối cùng của sợ hãi. Cả hai đều là thời gian, đúng chứ? Không à? Thời gian tuần tự và thời gian khi được sáng chế bởi suy nghĩ – tôi là cái này và tôi nên thay ổi đến cái kia. Và muốn bao phủ khoảng cách đó tôi cần thời gian, giữa tôi là gì và tôi nên là gì. Đúng chứ, thưa bạn? Đó cũng là thời gian. Không à? Tôi sẽ phải mất nhiều ngày hay nhiều tuần lễ để thực hiện những luyện tập nào đó, đúng cách, để thư giãn những cơ bắp của tôi; để thực hiện hoàn toàn một bài tập đúng cách tôi cần thời gian vật lý, đó là, tôi sẽ mất có lẽ ba ngày hay một tuần – đó là thời gian.

Lúc này – vậy là chúng ta hãy rõ ràng khi chúng ta nói về thời gian nào mà chúng ta đang nói – có thời gian tuần tự, như ngày hôm qua, ngày hôm nay và ngày mai, và thời gian mà là, ít nhất chúng ta nghĩ nó là cần thiết để đạt được một kết thúc cho sợ hãi. Đúng chứ? Không à? Tôi xin lỗi – hãy kiên nhẫn, bởi vì những người khác không hiểu rõ – bạn có lẽ hiểu rõ nó – làm ơn. Thời gian là bộ phận của sợ hãi, đúng chứ? Tôi sợ hãi tương lai, không phải điều gì có lẽ xảy ra trong tương lai nhưng ý tưởng về tương lai, ý tưởng về ngày mai. Đúng chứ? Vì vậy có thời gian tâm lý và thời gian tuần tự.

Lúc này chúng ta luôn luôn đang nói về, không phải thời gian tuần tự bởi đồng hồ, và vân vân, nhưng chúng ta đang nói về thời gian như quá khứ, hiện tại và tương lai. Đó là, lúc này tôi ổn định nhưng tôi sợ hãi về tương lai, ngày mai. Đúng chứ. Lúc này đó là thời gian tâm lý. Đúng chứ, thưa bạn? Chúng ta hãy gọi đó là thời gian tâm lý – chúng ta thay đổi cái tên nhưng nó không đặt thành vấn đề.

Lúc này tôi đang hỏi, liệu có một sự việc như thời gian tâm lý? Hay nó chỉ là một sáng chế của suy nghĩ? Tôi sẽ gặp gỡ bạn vào ngày mai, dưới một bụi cây, gần cái cầu – đó là thời gian tuần tự. Tôi sợ hãi về ngày mai và tôi không biết làm thế nào để gặp gỡ sợ hãi về ngày mai đó. Đó là thời gian tâm lý, đúng chứ?

Người hỏi: Ông có ý rằng suy nghĩ là ngày mai ngay lúc này.

Krishnamurti: Đừng vội lẫn lộn nó, chúng ta sẽ chậm chậm giải quyết vấn đề này.

Người hỏi: Thưa ông, còn nếu tôi nói rằng, tại sao sự việc đẹp đẽ này phải kết thúc?

Krishnamurti: Tại sao sự việc đẹp đẽ này phải kết thúc. Đó cũng là thời gian tâm lý, đúng chứ? Tôi bám vào một sự liên hệ đặc biệt như là đẹp đẽ, và tôi không muốn nó kết thúc. Đó là, ý tưởng rằng nó có lẽ kết thúc, và tôi nghĩ rằng tôi sẽ không thích nó kết thúc, tôi sợ hãi về nó. Đúng chứ?

Vì vậy đó là một phần của cấu trúc sợ hãi này. Cái còn lại là, tôi đã biết sự an toàn, sự chắc chắn. Và ngày mai là không chắc chắn và tôi sợ hãi điều đó – đó là thời gian tâm lý, đúng chứ? Tôi đã biết và đã sống một sống của có vẻ chắc chắn, an toàn, nhưng ngày mai lại không chắc chắn ghê lắm, và tôi sợ hãi nó. Thế là nảy sinh vấn đề của tôi, làm thế nào tôi sẽ không bị sợ hãi. Tất cả điều đó được bao hàm, chắc chắn như thế, trong thời gian tâm lý. Đúng chứ? Và sự hiểu biết của ngày hôm qua, nhiều ngàn ngày hôm qua của chúng ta, đã cho tôi, đã cho bộ não một ý thức nào đó của an toàn. Đúng chứ? Chúng ta đang theo kịp chứ – không à, thưa bạn? Hiểu biết đã mang lại sự an toàn cho cái trí, hiểu biết là trả i nghiệm, hồi tưởng, những kỷ niệm. Đó là, trong quá khứ đã có sự an toàn, cho bộ não. Ngày mai có lẽ không có an toàn gì cả, có lẽ tôi bị giết chết.

Vì vậy hiểu biết như thời gian cho bộ não một ý thức về an toàn. Không à? Nắm được chứ? Vì vậy hiểu biết là thời gian. Và tôi nghĩ rằng tôi không có hiểu biết về ngày mai, thế là tôi bị sợ hãi. Thế là nếu tôi có hiểu biết về ngày mai tôi sẽ không bị sợ hãi. Vì vậy hiểu biết nuôi dưỡng sợ hãi. Và tuy nhiên tôi phải có hiểu biết. Nó đang có quá nhiều đúng chứ? Bạn theo kịp chứ? Tôi phải có hiểu biết để đi từ đây đến nhà ga, tôi phải có hiểu biết để nói tiếng Anh, hay tiếng Pháp, hay tiếng Ý hay bất kỳ thứ tiếng gì, tôi phải có hiểu biết để làm bất kỳ loại chức năng nào. Và tuy nhiên hiểu biết, mà tôi đã tích lũy được về chính tôi như một người trải nghiệm, và

người trải nghiệm đó sợ hãi về ngày mai bởi vì anh ấy không biết ngày mai. Đúng chứ?

Người hỏi: Thưa ông, còn sự lặp lại thì sao?

Krishnamurti: Còn sự lặp lại – nó cũng là sự việc, thuộc máy móc. Rốt cuộc, hiểu biết là lặp lại. Tôi thêm vào cho nó hay lấy đi khỏi nó nhưng nó là một hệ thống máy móc của sự tích lũy.

Tiếp tục đi, thưa các bạn.

Người hỏi: Thưa ông, còn những người có những thảm kịch khủng khiếp, những người đang bị tàn sát thì sao?

Krishnamurti: Điều đó có liên quan gì với những vấn đề chúng ta đang trình bày.

Người hỏi: Ô, ông thấy, được bao gồm trong đó là sợ hãi.

Krishnamurti: Hãy chờ một tí, chúng ta đang bàn bạc về sự liên quan giữa suy nghĩ và sợ hãi là gì.

Người hỏi: Nhưng thậm chí như thế, người ta đã kể cho tôi về những vấn đề của họ, kể cho tôi về sự sợ hãi của họ vẫn còn hiện diện trong họ như thế nào và họ không thể xóa sạch chúng bởi vì đối với họ con người là một con thú hung dữ, anh ấy không là một con người gì cả, và vì vậy . . .

Krishnamurti: Người ta đã có những trải nghiệm bi thảm nhất trong liên hệ với con người. Liên hệ đó đã tạo ra sự hành hạ khủng khiếp, sự đau khổ vô cùng, sự kinh hoàng lớn lao và sự sợ hãi về những con người đó và điều gì họ đã làm vẫn

còn hiện diện. Người ta phải làm gì về nó – nó là cùng vấn đề, chắc chắn như vậy. Không à? Đó là, tôi đã bị tổn thương bởi một con rắn hay một con người. Tôi đã bị tổn thương. Và tổn thương đó đã để lại một dấu vết sâu thẳm trong bộ não của tôi. Và tôi sợ hãi những con rắn và tôi sợ hãi những con người, mà là quá khứ. Và cũng vậy tôi sợ hãi ngày mai. Đúng chứ, thưa các bạn? Nó cùng là vấn đề, phải không, chỉ khác là một vấn đề trong quá khứ, vấn đề còn lại trong tương lai. Không à?

Người hỏi: Nó chỉ khó khăn khi ông nói, “Hiểu biết của ngày hôm qua đã mang lại sự an toàn” – họ gặp khó khăn bởi vì họ thấy rằng hiểu biết của ngày hôm qua đã cho họ sự không an toàn.

Krishnamurti: Chờ đã, chờ đã. Hiểu biết cũng cho sự không an toàn, đúng chứ? Và cũng vậy hiểu biết cho sự an toàn. Tôi đã bị tổn thương bởi những con người trong quá khứ – đó là hiểu biết. Điều đó còn hiện diện, bám rễ sâu, thật sâu, và tôi kinh tởm những con người. Tôi sợ hãi họ, mà là hiểu biết.

Người hỏi: Người ta không đang nói về hiểu biết tâm lý nhưng về sự hành hạ thuộc cơ thể.

Krishnamurti: Vâng, sự hành hạ cơ thể, mà lại nữa trong quá khứ.

Người hỏi: Nhưng ông biết rằng hiện nay những con người đang tiếp tục thực hiện nó.

Krishnamurti: Hiện nay người ta đang tiếp tục thực hiện nó. Ở Đông Pakistan, tôi không biết, ở Nga, ở Trung quốc hay

trong nhà tù, họ đang thực hiện nó. Bạn thấy không, bạn đang lẫn lộn hai sự việc. Chúng ta đang nói – chúng ta đang nói về điều gì, tôi xin phép hỏi? Sợ hãi, đúng chứ? Sợ hãi và sự liên quan của nó với suy nghĩ. Có những hành hạ, những hành hạ thuộc cơ thể đang xảy ra trong thế giới, người ta hung ác cực kỳ trong thế giới hiện nay, thuộc cơ thể. Và tôi thích suy nghĩ về nó và bị kích động quá chừng. Đúng chứ? Và theo luân lý cảm thấy không công bằng về nó, và tôi không thể làm bất kỳ điều gì, đang ngồi trong căn phòng hay trong sảnh hay trong căn lều này, không thể làm bất kỳ điều gì cho những việc đang xảy ra ở một nơi khác. Đúng chứ? Nhưng tôi thích được kích động bởi nó, được kích động loạn thần kinh bởi nó, nói rằng, ô, điều gì con người đang làm thật khủng khiếp. Không à? Thật ra, tôi có thể làm gì? Gia nhập một nhóm người sẽ chấm dứt sự hành hạ của những con người này? Thực hiện một biểu tình trước một ai đó – và vẫn vậy sự hành hạ vẫn tiếp tục.

Vì vậy điều gì tôi quan tâm, làm thế nào thay đổi cái trí con người để sẽ không hành hạ những con người, thuộc cơ thể, thuộc tâm lý, trong bất kỳ cách nào? Nhưng nếu tôi bị loạn thần kinh tôi thích cứ tiếp tục suy nghĩ, ô, tất cả thế giới này khủng khiếp làm sao?

Lúc này chúng ta hãy trở lại. Được chứ, thưa bạn? Lúc này, tôi sợ hãi điều gì những con người đã làm cho tôi hay cho những con người khác, và hiểu biết đó ở trong bộ não, một vết sẹo. Đó là, hiểu biết của quá khứ không những mang lại sự không chắc chắn mà còn cả sự chắc chắn rằng tôi có lẽ bị tổn thương vào ngày mai. Giống như vậy – thế là tôi bị sợ hãi.

Lúc này tại sao bộ não lại giữ kỷ niệm về sự tổn thương của ngày hôm qua đó? Mục đích để tự bảo vệ nó đúng chứ? Khỏi những tổn thương của tương lai? Chúng ta

hãy suy nghĩ ra, thưa bạn. Điều đó có nghĩa, tôi luôn luôn đang đối diện với thế giới bằng sự tổn thương đó. Đúng không? Và vì vậy tôi không có sự liên hệ với con người khác, bởi vì tổn thương này quá sâu thẳm. Đúng chứ? Và tôi kháng cự lại mọi sự liên hệ con người bởi vì tôi có lẽ bị tổn thương lại. Vì vậy có sợ hãi. Hiểu biết của tổn thương quá khứ và sợ hãi của tổn thương tương lai, mang lại sợ hãi. Nhưng tuy nhiên tôi phải có hiểu biết.

Vì thế, hiểu biết đã được tích lũy qua thời gian – hiểu biết khoa học, hiểu biết công nghệ, hiểu biết về một ngôn ngữ và vân vân. Muốn học một ngôn ngữ bạn cần thời gian. Muốn học bất kỳ công nghệ nào bạn phải có thời gian và vân vân và vân vân. Hiểu biết, mà là sản phẩm của thời gian, phải hiện diện, nếu không tôi không thể làm bất kỳ việc gì, tôi không thể nói chuyện với bạn, tôi không thể giao tiếp với bạn.

Nhưng cũng vậy tôi thấy rằng hiểu biết của quá khứ đó, khi bị tổn thương, chính hiểu biết đó nói, “Hãy cẩn thận để không bị tổn thương trong tương lai.” Vì vậy, tôi sợ hãi về tương lai. Bạn theo kịp chứ, thưa bạn?

Vì vậy làm thế nào tôi, người bị tổn thương rất sâu thẳm, bị kết thành vết sẹo, làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi điều đó và không chiếu rọi hiểu biết đó vào tương lai và nói, “Tôi sợ hãi về tương lai.” Có hai vấn đề được bao hàm, đúng chứ? Có vết sẹo của đau khổ, tổn thương, và sự hiểu biết về nó làm tôi sợ hãi về ngày mai. Tôi có vết sẹo, liệu cái trí có thể được tự do khỏi vết sẹo đó hay không? Lúc này chúng ta hãy thâm nhập điều đó.

Tôi chắc chắn rằng hầu hết chúng ta đều có một loại vết sẹo, những tổn thương tâm lý nào đó – đúng chứ? Dĩ nhiên là có. Và cũng vậy chúng ta không đang nói về những tổn thương thực cơ thể mà ảnh hưởng đến bộ não và mọi

chuyện như thế – vào lúc này chúng ta **đ** việc đó sang một bên. Có những vết sẹo của tổn thương thuộc tâm lý. Làm thế nào cái trí, bộ não, được tự do khỏi chúng? Nó phải được tự do khỏi chúng đúng chứ? Ký ức của nó, của bị tổn thương, không là một bảo vệ chống lại tương lai hay sao? Bạn đã gây tổn thương tôi, bằng lời nói, trong nhiều cách bạn đã gây tổn thương tôi. Có **nh** ký ức về nó. Nếu tôi quên đi điều đó – làm hơn hãy thâm nhập nó – tôi gặp bạn đây hồn nhiên vào sáng hôm sau, **l** lại gây tổn thương cho tôi đúng chứ? Vì vậy tôi sẽ phải làm gì đây? Tiếp tục đi, hãy suy nghĩ ra, thưa bạn. Hãy tiếp tục.

***Người hỏi:** Thưa ông, liệu không quan trọng cho tôi khi phải khám phá tại sao thuộc tâm lý tôi có thể bị tổn thương?*

Krishnamurti: Tại sao thuộc tâm lý tôi có thể bị tổn thương? Điều đó khá đơn giản – chúng ta **át** nhạy cảm, bạn biết không, có hàng tá lý do. Tôi có hình ảnh về chính tôi , và tôi không muốn bạn gây tổn thương hình ảnh đó. Tôi nghĩ rằng tôi là một con người phi thường và bạn đến rồi khuấy động nó; và điều đó gây tổn thương tôi. Tôi cảm thấy rất hèn kém và tôi gặp gỡ bạn người cảm thấy rất trịch thượng và tôi cảm thấy, chúa ơi – tôi **b** tổn thương. Bạn khôn ngoan, tôi lại không – tôi **b** tổn thương. Bạn đẹp đẽ, tôi lại không – bạn theo kịp chứ.

***Người hỏi:** Thưa ông, trong chừng mực nào đó tôi bị hoang mang, từ ngữ bộ não và từ ngữ “cái trí” như những từ ngữ đồng nghĩa. Ông đang sử dụng chúng trong cùng ngữ cảnh?*

Krishnamurti: Một chút thôi, thưa bạn, một chút thôi. Chúng ta sẽ giải thích nó.

Người hỏi: Thỉnh thoảng nó gây hoang mang cho tôi trong hiểu rõ điều gì đó.

Krishnamurti: Đúng, đúng. Hầu hết của bị tổn thương, không chỉ thuộc cơ thể nhưng còn thuộc tâm lý, phía bên trong, đã để lại một dấu vết trên bộ não như ký ức. Ký ức là hiểu biết. Đúng chứ? Và tại sao tôi phải được tự do khỏi sợ hãi đó? Nếu tôi được tự do bạn sẽ gây tổn thương tôi lại. Vì vậy hiểu biết đó hành động như một kháng cự, như một bức tường. Và điều gì xảy ra trong sự liên hệ giữa những con người khi có bức tường này giữa bạn và tôi?

Người hỏi: Chúng ta không thể gặp gỡ nhau.

Krishnamurti: Chính xác như thế. Vì vậy chúng ta làm gì đây? Tiếp tục đi, hãy thâm nhập nó thừa bạn.

Người hỏi: Phá sập bức tường đi.

Krishnamurti: Nhưng bạn sẽ gây tổn thương tôi.

Người hỏi: Chỉ là hình ảnh.

Krishnamurti: Không, thừa bạn. Hãy theo dõi, tôi đến với bạn hoàn toàn hồn nhiên – bạn biết không, từ ngữ “innocence” hồn nhiên có nghĩa không thể bị tổn thương. Từ ngữ đó, ý nghĩa gốc của từ ngữ đó, “hồn nhiên” là bạn không thể bị tổn thương. Bạn xem trong từ điển bạn sẽ hiểu được nó. Nhưng chúng ta lầy tiếp tục với nó. Vì vậy tôi đến với bạn đầy cởi mở, thân thiện và bạn nói điều gì đó với tôi mà gây tổn thương cho tôi. Điều này không xảy ra cho tất cả các bạn hay sao? Và điều gì xảy ra? Nó để lại một vết sẹo, đó là

hiểu biết. Có gì sai trái với hiểu biết đó? Hiểu biết đó hành động như một bức tường giữa bạn và tôi. Đúng chứ? Dĩ nhiên. Bạn nghi ngờ điều đó sao? Vì vậy tôi sẽ làm gì đây? Bạn đã gây tổn thương tôi, nhiều lần.

Người hỏi: Phá sập bức tường . . .

Krishnamurti: Hãy chờ, hãy chờ đã – hãy nhìn nó trước, đừng nói phá sập hay – chỉ nhìn nó. Bạn đã gây tổn thương tôi và hiểu biết về nó còn hiện diện. Nếu tôi không có hiểu biết về nó, bạn sẽ gây tổn thương cho tôi lại. Và nếu tôi cũng có hiểu biết đó, nó hoạt động như một bức tường giữa bạn và tôi. Vì vậy giữa bạn và tôi không có sự liên hệ. Vì vậy hiểu biết của quá khứ ngăn cản sự liên hệ giữa bạn và tôi. Đúng chứ? Vì vậy tôi sẽ làm gì đây? Hãy tiếp tục, thưa các bạn, tôi sẽ làm gì đây?

Người hỏi: Thấy được nếu nó là sự thật, thâm nhập nó.

Krishnamurti: Tôi đã thâm nhập nó, tôi đã mất mười phút trong sự thâm nhập nó. Và tôi thấy sự thâm nhập đó, sự phân tích đó hoàn toàn vô dụng.

Người hỏi: Đây là nơi thời gian chen vào đúng chứ?

Krishnamurti: Tôi đã mất mười phút – những phân tích ngụ ý mười phút. Và mười phút đó là một phi phạm.

Người hỏi: Nhưng ông đã sử dụng thời gian.

Krishnamurti: Tôi sẽ chỉ cho bạn – tôi đã sử dụng thời gian. Đừng nói không có thời gian.

Người hỏi: Nhưng nếu không có bất kỳ thời gian nào.

Krishnamurti: Tôi không bắt, đó chỉ là một phỏng đoán. Tôi đã mất mười phút để xem thử tại sao tôi bị tổn thương, để thâm nhập tổn thương, thấy sự cần thiết của giữ lại tổn thương đó như hiểu biết. Và tôi đã tự-hỏi mình, nếu tôi xóa sạch được tổn thương đó, bạn sẽ không gây tổn thương tôi lại chứ? Và tôi thấy rằng, chừng nào tổn thương đó còn hiện diện, không có sự liên hệ giữa bạn và tôi. Vậy là tất cả việc đó đã mất mười lăm phút. Và tôi thấy, Thượng đế ơi, tôi đã đến được tận cùng của nó – không gì cả.

Thế là tôi đã phát giác sự phân tích không có giá trị gì cả. Tôi không được thâm nhập theo hướng đó – bạn sẽ bị mất hút. Vì vậy tôi sẽ làm gì, đã gây tổn thương, đã bị tổn thương và đang nhớ lại sự tổn thương đó ngăn cản mọi liên hệ?

Người hỏi: Chúng ta phải chấp nhận bị tổn thương.

Krishnamurti: Không, tôi không đang chấp nhận cũng không đang phủ nhận, tôi đang quan sát, tôi đang phân tích, tôi không chấp nhận bất kỳ điều gì, hay phủ nhận bất kỳ điều gì. Vì vậy lúc đó câu hỏi của tôi là, “Tại sao tôi bị tổn thương?” Đúng chứ? Cái vật đang bị tổn thương này là gì?

Người hỏi: Hiểu biết của là một người dốt nát trong thực tế.

Krishnamurti: Thưa bạn, hãy nói điều gì đó thực tế, đừng tưởng tượng, đừng, bạn biết, và sau đó đừng diễn đạt bằng lời nói. Trước hết khám phá cái vật đang bị tổn thương này là gì?

Người hỏi: Hiểu biết của “cái gì là” bị tổn thương.

Krishnamurti: Khi tôi nói tôi bị tổn thương, bởi vì bạn gọi tôi là một người dốt nát, cái vật đang bị tổn thương này là gì?

Người hỏi: Kiêu hãnh.

Krishnamurti: Kiêu hãnh?

Người hỏi: Chính là hiểu biết của là một người dốt nát hiện diện ở đó.

Krishnamurti: Không, thưa bạn, không phải như thế – làm ơn quan sát nó, còn sâu thẳm hơn nó nhiều. Tôi bị tổn thương bởi vì bạn đã gọi tôi là một người dốt nát.

Người hỏi: Bởi vì hình ảnh tôi có về chính tôi.

Krishnamurti: Không, đừng – làm ơn hãy quan sát nó. Tôi bị tổn thương bởi vì bạn gọi tôi là một người dốt nát. Tại sao tôi phải bị tổn thương bởi vì bạn đã gọi tôi là một người dốt nát?

Người hỏi: Chắc chắn nó là hình ảnh mà tôi có về chính tôi.

Krishnamurti: Mà có nghĩa, vậy là tôi có một hình ảnh về chính tôi như một người thông minh. Và khi bạn gọi tôi là một người dốt nát hay kẻ đê tiện hay bất kỳ là gì, tôi bị tổn thương, bởi vì hình ảnh của tôi là người thông minh. Đúng chứ? Lúc này tôi tự nói với mình, tại sao tôi có một hình ảnh về chính tôi. Vì vậy chừng nào tôi còn có một hình ảnh về chính tôi, tôi sẽ bị tổn thương.

Người hỏi: Tại sao tôi phải quan tâm về hình ảnh mà người khác đã có về tôi?

Krishnamurti: Dĩ nhiên, thưa bạn, người khác có một hình ảnh về tôi như một người dốt nát – nó cũng là sự việc, bạn theo kịp không – hình ảnh. Lúc này tại sao tôi lại có một hình ảnh về chính tôi.

Người hỏi: Bởi vì tôi không thích tôi là gì.

Krishnamurti: Chờ một tí, không. Trước hết tại sao bạn có nó, thưa bạn, bởi vì bạn không thích chính bạn như bạn là, đúng chứ? Hãy chờ một tí. Bạn là gì? Bạn đã nhìn vào chính bạn, mà không có hình ảnh chưa? Thưa bạn, hãy nhìn, chúng ta hãy đơn giản đi. Tôi có một hình ảnh về bạn như rất khôn ngoan, nổi bật, thông minh, nhận biết, được khai sáng, đang ngồi trên đỉnh một quả đồi. Hình ảnh tuyệt vời. Bởi vì hình ảnh tôi có về bạn đó, tôi nói rằng bạn rất thông minh. Và so sánh với chính tôi, tôi dốt nát. So sánh chính tôi với bạn, tôi dốt nát. Đúng chứ? Khi đo lường chính tôi với bạn tôi thấy tôi hèn hạ. Hãy tiếp tục. Rõ ràng là như thế. Và điều đó khiến tôi cảm thấy rất dốt nát, rất ngu xuẩn, hèn hạ. Và từ tất cả cảm thấy dốt nát, thấp kém, hèn hạ đó, tôi có nhiều vấn đề khác. Lúc này tại sao tôi lại so sánh tôi với bạn? Có phải bởi vì từ niên thiếu chúng ta đã được nuôi dưỡng để so sánh đúng chứ? Trong trường học chúng ta so sánh, bạn không nổi bật như người anh của bạn hay cậu trai, cậu trai đứng đầu lớp – chúng ta so sánh qua từng điểm, cho những điểm, qua những kỳ thi, người mẹ nói rằng, “Hãy thông minh như người anh lớn của bạn.” Bạn biết không, sự tệt hại vô cùng của so sánh này luôn luôn theo suốt cuộc đời. Và nếu tôi không so sánh, tôi ở đâu? Tôi có dốt nát hay không? Không,

tôi không biết. Tôi gọi tôi là dốt nát khi so sánh chính tôi với bạn, mà là người không dốt nát. Nhưng **liu** tôi không so sánh, điều gì xảy ra?

Người hỏi: Tôi trở thành chính tôi.

Krishnamurti: Chính bạn là gì? Chỉ quan sát thôi, thưa bạn, cái vòng tròn chúng ta trải qua, nói, lặp lại những sự việc này lặp đi và lặp lại mà không hiểu rõ về chúng. Vì vậy tôi quay lại, tại sao tôi phải có một hình ảnh về chính tôi, tốt lành, xấu xa, cao quý, không cao quý, xấu xí hay dốt nát, sáng láng, tại sao tôi có một hình ảnh? Về bất kỳ điều gì, về chính tôi.

Người hỏi: Nó là một phương tiện dùng để tiếp xúc với những người khác.

Krishnamurti: Nó là một phương tiện dùng để tiếp xúc hay liên hệ với những người khác – đó là như thế sao?

Người hỏi: Một con người mà có ý thức và nhận biết phải tự động liên quan mình vào sự so sánh.

Krishnamurti: Thưa bạn, tôi đang hỏi tại sao tôi phải, tại sao tôi so sánh. So sánh hàm ý không chỉ xung đột mà còn bất chước, đúng chứ?

Người hỏi: Nhưng chắc chắn sự đánh giá là cần thiết.

Krishnamurti: Hãy chờ tí. Lại nữa quan sát nó, quan sát làm ơn. Sự so sánh hàm ý xung đột và bất chước, đúng chứ? Đó là một khía cạnh của nó. Không à? Trong so sánh tôi với bạn tôi cảm thấy tôi dốt nát, vì vậy tôi phải tranh đấu để thông

minh như bạn – xung đột. Và thế là tôi bắt chước điều gì bạn là. Được bao hàm trong nó, xung đột và bắt chước. Nhưng cũng vậy tôi thấy rằng tôi phải so sánh giữa tấm vải này và tấm vải kia, những chất liệu, ngôi nhà này và ngôi nhà kia. Không à? So sánh, đo lường, liệu bạn cao hay thấp, so sánh, đo lường, khoảng cách giữa đây và một nơi khác – và vân vân. Bạn theo kịp chứ? Vì vậy tại sao tôi có một hình ảnh về chính tôi, bởi vì nếu tôi có một hình ảnh về chính tôi nó sẽ bị tổn thương.

Người hỏi: Có lẽ cái hình ảnh này không tồn tại gì cả.

Krishnamurti: Tiếp tục đi, thưa bạn, hãy thâm nhập nó. Tại sao tôi có một hình ảnh về chính tôi như cái gì đó hay không gì cả.

Người hỏi: Tôi muốn được an toàn.

Krishnamurti: Điều đó có nghĩa bạn đang nói rằng bạn đang tìm kiếm, đang nhận được sự an toàn trong một hình ảnh. Đó là như thế đúng chứ? Mà là gì? Hình ảnh đó đã được sắp xếp vào chung bởi suy nghĩ. Vì vậy bạn đang nhận được sự an toàn trong hình ảnh mà suy nghĩ đã dựng lên và trong hình ảnh đó suy nghĩ đang tìm kiếm sự an toàn. Suy nghĩ đã tạo ra một hình ảnh bởi vì nó muốn được an toàn trong hình ảnh đó. Thế là suy nghĩ đang tìm kiếm sự an toàn trong chính nó. Đúng chứ? Có nghĩa là suy nghĩ đang tìm kiếm sự an toàn trong hình ảnh mà nó đã dựng lên và hình ảnh đó là sản phẩm của suy nghĩ, suy nghĩ là ký ức, mà là quá khứ. Hãy tiếp tục. Vì vậy suy nghĩ đã tạo nên hình ảnh về chính tôi này, về chính nó – không phải chính tôi, về chính nó. Không à?

Người hỏi: Thưa ông, tôi xin phép hỏi ông một điều?

Krishnamurti: Làm ơn bám vào điểm này?

Người hỏi: Vâng, tôi có bám, nó liên quan đến giáo dục, tôi nghĩ như vậy, bởi vì thậm chí khi người ta bắt đầu so sánh đứa con của riêng người ta và nói với đứa trẻ này, con thông minh hơn . . .

Krishnamurti: Tôi biết, thưa bạn, tôi đã nói như thế, chúng ta đã nói như thế. Cha mẹ là những con người nguy hiểm nhất! (Tiếng cười). Họ hủy hoại con cái của họ, bởi vì họ không được giáo dục.

Vì vậy, hình ảnh được xây dựng bởi suy nghĩ và suy nghĩ đang tìm kiếm sự an toàn, và thế là suy nghĩ đã sáng chế ra một hình ảnh mà trong đó nó khám phá sự an toàn, nhưng hình ảnh này vẫn còn là suy nghĩ. Và suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức, ngày hôm qua. Vì vậy điều gì đã xảy ra? Hiểu biết của ngày hôm qua đã tạo ra hình ảnh này. Hãy tiếp tục, thưa bạn. Vì vậy làm thế nào tôi sẽ không bị tổn thương? Không bị tổn thương hàm ý không có bất kỳ loại hình ảnh nào, chắc chắn là như thế. Lúc này làm thế nào tôi sẽ ngăn cản những hình ảnh – hình ảnh về tương lai, hình ảnh về tôi sẽ bị sợ hãi? Suy nghĩ là thời gian, suy nghĩ là sợ hãi về hình ảnh của ngày mai, mà trong đó không có sự chắc chắn. Vì vậy làm thế nào tôi, làm thế nào cái trí hay bộ não sẽ không có những hình ảnh nào cả, và thế là không bị tổn thương? Làm ơn chỉ lắng nghe. Không có một hình ảnh nào cả và không bị tổn thương. Khoảnh khắc nó bị tổn thương nó sẽ có một hình ảnh. Và khi bị tổn thương nó tự-bảo vệ chính nó bằng một hình ảnh khác.

Vì vậy câu hỏi của tôi là, liệu bộ não có thể, tách khỏi khía cạnh cơ thể vật chất của nó, nơi nó phải tự bảo vệ chính

nó chống lại mưa gió, bạn theo kịp chứ, sự nguy hiểm, vực thẳm, những con rắn, không khí ô nhiễm, những chiến tranh, vân vân, vân vân, – tách khỏi sự nguy hiểm thuộc cơ thể nơi mà sự bảo vệ là cần thiết, liệu bộ não không thể bị tổn thương gì cả? Mà có nghĩa, không có bất kỳ loại hình ảnh nào.

Người hỏi: Năng lượng, thưa ông.

Krishnamurti: Thưa bạn, nếu bạn không phẫn, xin đừng đưa thêm vào một từ ngữ khác, bởi vì chúng ta đã có đầy đủ những từ ngữ để sử dụng rồi, vì vậy chúng ta hãy bám vào vài từ ngữ này mà chúng ta đã hiểu khá rõ.

Thưa bạn, hãy nhìn nó theo cách khác, không bị tổn thương hàm ý không kháng cự; không kháng cự có nghĩa không hình ảnh; không bị tổn thương có nghĩa rằng, bạn biết rồi, sinh lực, năng lượng. Và năng lượng đó bị lãng phí khi tôi có những hình ảnh. Năng lượng đó bị phá hủy khi tôi so sánh chính tôi với bạn, hình ảnh của tôi với hình ảnh của bạn, năng lượng đó bị hủy diệt trong xung đột, trong đang cố gắng để trở thành hình ảnh của bạn mà tôi đã chiếu rọi cho chính tôi. Năng lượng đó bị kiệt quệ khi tôi đang bắt chước hình ảnh mà tôi đã tự chiếu rọi về bạn.

Vì vậy sự kiệt quệ năng lượng là yếu tố này. Và khi tôi năng động, mà chỉ có thể xảy ra khi có sự chú ý, tôi không bị tổn thương. Tôi không biết liệu bạn đang theo kịp tất cả điều này? Không à? Nằm nó được không, thưa bạn? Chúng ta hãy giải thích lại nó, chúng ta hãy hiểu nó theo cách khác.

Tôi thấy, người ta quan sát – sự quan sát – người ta quan sát người ta bị tổn thương. Người ta bị tổn thương bởi vì theo căn bản người ta có một hình ảnh về chính người ta. Và hình ảnh đó đã được hình thành qua nhiều hình thức khác nhau của văn hóa, giáo dục, văn minh, truyền thống, quốc

tịch, điều kiện kinh tế, bất công xã hội. Hình ảnh đó là quá khứ và vì vậy là hiểu biết. Suy nghĩ, dù là suy nghĩ của tôi hay suy nghĩ tập thể, đã thâm thấu trong bộ não này, ý thức của so sánh hình ảnh này với một hình ảnh khác. Rõ ràng như thế. Người mẹ làm việc này, giáo viên làm việc này, người chính trị làm việc này, Mao làm việc này, quyển Sách Đỏ, huyền bí của người Thiên chúa giáo – bạn theo kịp chứ, toàn văn minh này được xây dựng trên việc thiết lập hình ảnh. Và nó đó là, hình ảnh đó ở trong bộ não, mà là suy nghĩ. Lúc này chừng nào người ta còn chưa khám phá được, chưa hiểu rõ được, chừng nào người ta còn có một hình ảnh, phải có bị tổn thương.

Người hỏi: Hình ảnh là sự tổn thương, đúng chứ?

Krishnamurti: Dĩ nhiên, hình ảnh là sự tổn thương. Được rồi. Lúc này liệu bộ não có thể được tự do khỏi tất cả những hình ảnh và vì vậy không bao giờ bị tổn thương? Điều đó có nghĩa sự tự do khỏi hiểu biết của quá khứ như hình ảnh. Hiểu biết của quá khứ là cần thiết để nói một ngôn ngữ, nhưng hiểu biết như quá khứ, như một hình ảnh được đặt chung vào nhau bởi suy nghĩ mà là “cái tôi” mà là hình ảnh vĩ đại nhất, và chừng nào tôi còn có hình ảnh vĩ đại nhất trong tôi, bạn hoàn toàn đúng khi xoay quanh nó. Và bạn thực hiện điều đó.

Vì vậy liệu bộ não không bao giờ bị tổn thương. Bạn biết, thưa bạn, hãy khám phá điều này cho chính bạn, không phải bởi vì tôi – hãy khám phá cho chính bạn và sống một sống trong đó bộ não không bao giờ bị tổn thương nữa. Chỉ lúc đó bạn mới có thể có liên hệ. Nhưng nếu trong sự liên hệ đó bạn đang gây tổn thương cho tôi, tôi đang gây tổn thương cho bạn, nó kết thúc. Trong sự liên hệ giữa bạn và tôi đó có

tôn thương và sự liên hệ đó kết thúc, vậy thì tôi đi tìm một liên hệ khác – ly dị bạn và kết hợp với người nào khác. Và việc đó lại tiếp tục gây tổn thương. Bạn theo kịp chứ? Chúng ta nghĩ rằng bằng cách thay đổi một liên hệ chúng ta sẽ hoàn toàn không thể bị tổn thương. Nhưng chúng ta luôn luôn bị tổn thương. Đúng chứ?

Người hỏi: Nếu những hình ảnh không còn, vậy thì sự liên hệ giữa hai con người là gì? Sự liên hệ có nghĩa có liên quan, và nếu những hình ảnh không còn, sự liên hệ giữa người chồng và người vợ là gì?

Krishnamurti: Tôi hiểu. Tại sao bạn đang hỏi tôi?

Người hỏi: Bởi vì ông đã hỏi.

Krishnamurti: Hãy khám phá liệu hình ảnh của bạn đã không còn, không phải bởi vì bạn đã đặt ra cho tôi một câu hỏi và tôi trả lời nó, hãy khám phá liệu những hình ảnh mà bạn có, đã tan biến, vậy thì bạn sẽ khám phá sự liên hệ của bạn với một người khác là gì. Nhưng nếu tôi nói, hãy nhìn kia, “Nó là tình yêu”, nó chỉ là một lý thuyết, hãy quăng nó đi, điều đó không có ý nghĩa gì cả. Nhưng nếu bạn nói, “Nhìn kia, tôi biết tôi bị tổn thương – suốt đời tôi đã bị tổn thương.” Một chuỗi của những tổn thương – bạn không biết điều này sao? Một chuỗi của những giọt nước mắt phía bên trong, một chuỗi của những âu lo. Và những hình ảnh này hiện diện. Câu hỏi của chúng ta là, liệu bộ não có thể không bao giờ bị tổn thương? Và câu hỏi đó bạn phải vận dụng, không phải nói về nó. Hãy thâm nhập nó, nói, “Ồ tôi có một hình ảnh”. Rõ ràng là bạn có, nếu không bạn và tôi sẽ không ngồi ở đây. Và nếu bạn có một hình ảnh, hãy thâm nhập nó,

thâm nhập nó và thấy sự vô lý của phân tích. Bởi vì phân tích đó ngăn cản bạn không hành động. Trái lại nếu lúc này bạn nói, “Tôi chuyển động cùng hình ảnh”. Bạn theo kịp không, thưa bạn? Đó là, chuyển động cùng hình ảnh có nghĩa suy nghĩ đang thiết lập chuyển động này. Và suy nghĩ là hiểu biết. Vì vậy liệu bộ não có thể tràn đầy hiểu biết trong một phương hướng và không có hiểu biết trong phương hướng còn lại? Đúng chứ? Điều đó có nghĩa, bất động trong một phương hướng, tuyệt đối – không phải phương hướng, bạn hiểu rõ chứ, thưa bạn, bất động tuyệt đối và từ sự bất động đó sử dụng hiểu biết. Không à? Bạn sẽ không thấy điều này.

Người hỏi: Có nơi nào dành cho thiết lập sự liên hệ?

Krishnamurti: Liệu có một trạng thái như thế – liệu có một trạng thái như sự liên hệ được thiết lập? Hãy đến một văn phòng hộ tịch và đăng ký kết hôn. Việc đó thiết lập hợp pháp một liên hệ. Và điều gì tiếp tục, Thượng đế ơi! Và cũng vậy điều gì tiếp tục, không hợp pháp. Thế là nó là sự hành hạ của bạn. Vì vậy lúc này, để quay lại câu hỏi, điều gì, điều gì là sự liên hệ giữa suy nghĩ và sợ hãi? Đúng chứ, thưa bạn? Chúng ta đã nói, suy nghĩ khởi nguồn từ sự hiểu biết của quá khứ, hiểu biết là quá khứ, hiểu biết là dĩ vãng, là quá khứ. Trong hiểu biết đó, suy nghĩ đã khám phá sự an toàn – tôi biết ngôi nhà của tôi, tôi biết bạn, tôi là cái này, tôi bị quy định, không bị quy định – bạn theo kịp không – tôi đã khẳng định *tôi là gì* trong hiểu biết. Lúc này tôi không biết ngày mai. Tôi sợ hãi về ngày mai. Và cũng vậy tôi sợ hãi về hiểu biết của quá khứ mà tôi có, bởi vì trong hiểu biết đó tôi cũng thấy có sự không-an toàn ghê ám. Bởi vì nếu tôi sống trong quá khứ như hầu hết chúng ta đều sống, tôi là người chết rồi. Và cảm thấy của sống trong quá khứ đó đang bóp nghẹt tôi, và tôi

không biết làm thế nào để cởi bỏ nó và tôi sợ hãi điều đó, giống như tôi sợ hãi về ngày mai. Thế là tôi sợ hãi sống và tôi sợ hãi chết.

Vì vậy tôi sẽ phải làm gì đây, tôi sẽ phải làm gì với những sợ hãi mà tôi có, tương lai, quá khứ – những sợ hãi? Hay chỉ có một sợ hãi, ngoại trừ sự sợ hãi thuộc cơ thể mà gây ảnh hưởng cho bộ não, những sợ hãi thuộc hệ thần kinh cơ thể, tất cả điều đó – liệu chỉ có một sợ hãi, đang mang những hình thức khác?

Người hỏi: Nó là sự sợ hãi của không là gì?

Krishnamurti: Nó là sự sợ hãi của không là gì? Đúng à?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Sự sợ hãi của không có bất kỳ hình ảnh nào – đang là, đang hiện diện là hình ảnh, đúng chứ? Không à? Cố gắng lên.

Người hỏi: Thưa ông, . . .

Krishnamurti: Hãy chờ đã, chúng ta chưa chấm dứt câu hỏi này, đã mười một giờ rưỡi rồi. Hãy theo dõi, thưa bạn, chúng ta có hai bàn luận hay đối thoại hay hai nói chuyện nữa, ngày mai và Thứ ba, Thứ hai và Thứ ba. Ngày hôm nay gần hết giờ rồi. Và chúng ta đang nói về sợ hãi. Trong mười lăm phút, chúng ta hãy vận dụng những cái trí của chúng ta và thực sự thấy liệu cái trí có thể được tự do khỏi sợ hãi. Đúng chứ? Cả những sợ hãi thuộc cơ thể, cùng tất cả những công việc loạn thần kinh của nó, và những sợ hãi thuộc tâm lý mà sâu thẳm nhiều hơn, loạn thần kinh nhiều hơn. Trong mười

lăm phút đồng hồ chúng ta hãy vận dụng, bạn biết rồi, hãy khoét sâu vào nó. Bởi vì người ta thấy rằng khi có sợ hãi thuộc bất kỳ loại nào, nó là vấn đề kinh hoàng nhất. Đúng chứ? Người ta sống trong bóng tối, trong ý nghĩa của trống rỗng, bị tách rời, không có sự liên hệ, mọi thứ trở nên xấu xa. Không à? Sợ hãi – sợ hãi không chỉ về quá khứ mà còn về tương lai, không chỉ những sợ hãi của điều gì người ta nhận biết được mà còn sâu thẳm bên trong.

Lúc này khi bạn quan sát toàn hiện tượng của sợ hãi, thuộc vật chất, thuộc tâm lý, cùng tất cả những phân chia của nó, những hình thức khác nhau của sợ hãi, cùng tất cả những trạng thái của sợ hãi – đúng chứ, tôi hy vọng bạn đang theo kịp – khi bạn thấy toàn cấu trúc của sợ hãi, cùng tất cả quá khứ của nó, gốc rễ của tất cả sợ hãi đó là gì? Nếu tôi không khám phá được gốc rễ của nó tôi sẽ tiếp tục đang thao tác những mảnh vỡ, đang sửa đổi những mảnh vỡ. Vì vậy tôi phải khám phá gốc rễ của nó. Bạn nghĩ gốc rễ của nó là gì – gốc rễ của mọi sợ hãi, không phải chỉ một hình thức đặc biệt của sợ hãi? Làm ơn đừng trả lời tôi, chính bạn hãy chắc chắn được gốc rễ của sợ hãi là gì, khám phá nó, mở toang nói ra, nhìn nó.

***Người hỏi:** Thưa ông, tôi muốn nói rằng như một bài thực tập chúng ta nên gây tổn thương lẫn nhau. Tôi muốn gây tổn thương ông, và ông nên gây tổn thương những người này; bởi vì những điều kiện ở đây – tôi cảm thấy toàn bầu không khí là lịch sự – ông không muốn gây tổn thương những người này.*

Krishnamurti: Quý ông này nói, bầu không khí này là một nhàm chán, là sự lịch sự – tôi không muốn gây tổn thương bạn và bạn không muốn gây tổn thương tôi. Vì vậy nó là một

hình thức của lịch sử và nó không tạo tác bất kỳ tác động nào cả. Đúng chứ, thưa bạn, đó là như thế à? Tôi không phiền nếu bạn gây tổn thương tôi.

Người hỏi: Nhưng sự liên hệ không chỉ là đang ngồi đây và đang lắng nghe ông. Khi tôi gây tổn thương ông, sẽ có một liên hệ giữa chúng ta.

Krishnamurti: Cái gì, thưa bạn.

Người hỏi: Khi tôi gây tổn thương ông, sẽ có một liên hệ giữa ông và tôi.

Krishnamurti: Ô, khi bạn gây tổn thương tôi, sẽ có một liên hệ giữa bạn và tôi.

Người hỏi: Dĩ nhiên sẽ có, bởi vì tôi đã hủy diệt bộ phận của hình ảnh.

Người hỏi: Điều đó vô lý, đây chỉ là phản ứng. Liệu ông có thể tiếp tục bởi vì chúng ta còn ít thời gian lắm?

Krishnamurti: Bạn thấy, thưa bạn. Nó không là phản ứng, thưa bạn. Ông ta đang bảo cho bạn điều gì đó – ông ta nói, hãy quan sát, chúng ta đã trải qua vấn đề hình ảnh này, chúng ta đã thâm nhập những hình ảnh, bạn đang có một hình ảnh, tôi đang có một hình ảnh, bạn đang bị tổn thương và tôi đang bị tổn thương, chúng ta đều đã trải qua tất cả việc đó, nó không là sự lịch sử.

Người hỏi: Nhưng ông đã trình bày về những hình ảnh và chúng tôi đã không thâm nhập vào những hình ảnh.

Krishnamurti: Bạn tưởng tượng như vậy. Làm thế nào bạn biết?

Người hỏi: Có lẽ những người khác đã xóa sạch.

Krishnamurti: Làm thế nào bạn biết? Bạn thấy không, làm thế nào bạn biết rằng tôi đã không xóa sạch những hình ảnh của bạn? Do bởi tính kiêu ngạo của tôi mới nói rằng bạn đã không xóa sạch. Tôi là ai mà bảo cho bạn rằng bạn đã, hay không xóa sạch – điều đó tùy thuộc vào bạn.

Vì vậy chúng ta hãy quay lại. Tôi muốn khám phá, không phải những mảnh hay nhiều loại hay những trạng thái khác nhau của sợ hãi, nhưng tôi thực sự muốn khám phá gốc rễ của nó. Nó là “không đang là, không đang hiện diện” – mà có nghĩa, “đang trở thành”, bạn theo kịp chứ? Đang trở thành, đó là, “Tôi đang trở thành cái gì đó”, “Tôi muốn là cái gì đó”. Tôi đã bị tổn thương và tôi muốn được tự do khỏi những tổn thương. Suốt sống của tôi là sự tiến hành của đang trở thành này. Sự hung hăng là bộ phận của “đang trở thành” này. Và “không đang trở thành” là một sợ hãi kinh khủng, “không đang là” là một sợ hãi, phải không – đó không là gốc rễ của nó hay sao?

Người hỏi: Thưa ông, tôi cố gắng khám phá gốc rễ của sợ hãi. Tôi thấy tôi không thể suy nghĩ về nó được, sự sợ hãi, thế là cái trí của tôi trở nên bật tằm đến độ tôi có thể cảm thấy chính xác sự sợ hãi đó; và sau đó ụt cả mà tôi cảm thấy là sự căng thẳng phía bên trong, sâu thẳm; nhưng tôi không thể vượt khỏi sự căng thẳng đó.

Krishnamurti: Quý bạn này nói bạn ấy không thể vượt khỏi sự căng thẳng, khi ông ấy thâm nhập gốc rễ của sợ hãi.

Nhưng tại sao người ta lại phải căng thẳng về nó? Tại sao tôi phải – tôi chỉ muốn khám phá, tại sao tôi phải có bất kỳ sự căng thẳng nào về nó. Bởi vì tôi có một căng thẳng, nếu tôi có một căng thẳng tôi muốn vượt khỏi nó, bạn biết không, tôi rất háo hức, rất tham lam. Thưa bạn, chỉ quan sát thôi. Bạn thấy, chúng ta suy nghĩ, phải không, mỗi người chúng ta, đều dựa vào đang trở thành – đang trở nên được khai sáng, đang xóa sạch những hình ảnh: “Bạn không lắng nghe hình ảnh của tôi”, “Tôi không lắng nghe hình ảnh của bạn” – bạn theo kịp chứ? Toàn tiến hành này là một hình thức của đang trở thành hay đang là. Khi “đang là” bị đe dọa, mà là “không đang trở thành” – có sợ hãi. Đúng chứ? Tại sao tôi phải, có gì để trở thành? Tôi có thể hiểu rõ rằng tôi có thể trở nên lành mạnh hơn, dưỡng mái tóc của tôi dài hơn, nhưng theo tâm lý có gì để trở thành? Đang trở thành là gì? Đang thay đổi những hình ảnh? Đang thay đổi một hình ảnh này cho một hình ảnh khác à? Rõ ràng như thế. Nhưng nếu tôi không có hình ảnh gì cả và tôi thấy lý do của không hình ảnh một cách có lý luận, và cũng vậy tôi thấy sự thật rằng hình ảnh ngăn cản sự liên hệ, dù nó là một hình ảnh khó chịu hay một hình ảnh dễ chịu – cả hai, hiển nhiên. Nếu tôi có một hình ảnh dễ chịu về bạn, bạn là người bạn của tôi. Nếu tôi có một hình ảnh khó chịu về bạn, bạn là kẻ thù của tôi. Vậy là hãy đừng có những hình ảnh gì cả. Và hãy khám phá điều này, hãy áp dụng nó, không chỉ chấp nhận nó, nhưng thực sự vận dụng, thâm nhập và áp dụng và sống cùng nó.

Vậy thì người ta khám phá, nếu bạn có vận dụng, có làm việc để khám phá nó – có một cái trí, có một bộ não mà không bao giờ có thể bị tổn thương, bởi vì không có gì để bị tổn thương cả.

SAANEN

Ngày 8 tháng 8 năm 1971

THÔNG MINH VÀ SỐNG TÔN GIÁO

Sống tôn giáo là gì? Sự liên quan giữa thiên định và cái trí bất động. Suy nghĩ như đo lường; hành động của sự đo lường. Làm thế nào cái không thể đo lường có thể được hiểu rõ? Thông minh như sự liên quan giữa cái có thể đo lường và cái không thể đo lường. Sự thức dậy của thông minh. Trạng thái nhận biết không chọn lựa. Học hành, không đang tích lũy hiểu biết.

Người hỏi 1: Chúng ta có thể bàn luận về người quan sát và vật được quan sát và sự liên quan của chúng ở trạng thái nhận biết?

Người hỏi 2: Chúng ta có thể bàn luận về theo đuổi một sống tôn giáo thực sự có nghĩa gì?

Người hỏi 3: Chúng ta có thể bàn luận về thông minh và thiên định?

Krishnamurti: Tôi muốn nói về vấn đề người quan sát và vật được quan sát và trạng thái nhận biết. Đây là bàn luận hay đối thoại cuối cùng. Chúng ta sẽ bàn thêm về vấn đề gì ngoại trừ vấn đề đã được đề nghị.

Người hỏi: Thưa ông, ông có thể giải thích về Yoga thực sự có ý nghĩa gì, và cũng vậy nó có ý nghĩa gì trong ý thức tôn giáo.

Krishnamurti: Không, không, Yoga có một ý nghĩa hoàn toàn khác hẳn. Tôi sẽ giải thích.

Người hỏi: Sự khác nhau giữa thông minh và thiên định là gì?

Krishnamurti: Thông minh và thiên định. Và một quý ông khác đã nói, chúng ta có thể nói về sống tôn giáo – ý nghĩa của từ ngữ “tôn giáo” đó là trói chặt vào nhau và liệu chúng ta có thể nói về nó, giống như “Yoga” mà là trói chặt vào nhau.

Người hỏi: Chúng ta có thể nói về mục đích của đang hiện diện trên quả đất này hay không?

Krishnamurti: Mục đích của đang hiện diện trên quả đất – chỉ Thượng đế mới biết!

Lúc này chúng ta có thể bàn luận một sống tôn giáo là gì và có lẽ trong đó, trong khi nói chuyện về nó, chúng ta sẽ bắt gặp câu hỏi về người quan sát và vật được quan sát, thông minh và thiên định và mọi chuyện như thế. Chúng ta sẽ thực hiện chứ? Bạn có muốn bàn luận điều đó không?

Chúng ta hãy vất bỏ từ ngữ “Yoga” đi. Như nó thường được hiểu, từ ngữ “Yoga” thường thường được hiểu là mang lại vào nhau, trói chặt vào nhau. Tôi đã được những học giả giải thích rằng từ ngữ “Yoga” không có nghĩa như thế; cũng không phải những bài luyện tập và tất cả những ồn ào quanh nó. Yoga có nghĩa là sự nhận biết hiệp thông, nhận biết toàn sự việc một cách tổng thể, như một đơn vị; khả năng, hay ý thức, hay thấy toàn sự hiện diện như một – sự nhận biết hiệp thông, đó là điều gì nó có nghĩa, đó là điều gì từ ngữ “Yoga” có nghĩa. Đúng chứ, thưa bạn?

Một sống tôn giáo là gì? Tôi không biết liệu nó có gây hứng thú cho bạn khi hiểu rõ tôn giáo có ý nghĩa gì, không phải ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ đó, niềm tin trong đấng cứu rỗi nào đó, trong hình dạng của Thượng đế nào đó, trong hình thức nghi lễ nào đó và vân vân, mà tất cả đều là tuyên truyền, và theo tôi nó chẳng có giá trị gì cả – đó không là một sống tôn giáo. Chúng ta có thể tiếp tục từ đó được không? Bạn có hoàn toàn chắc chắn rằng tất cả chúng ta đều thấy sự thật đó? Một người Thiên chúa giáo được nuôi dưỡng để tin vào một điều gì đó, một đấng cứu rỗi và vân vân – như hầu hết những thần thoại Thiên chúa giáo được đặt nền tảng trên nó. Đó là anh ấy bị quy định từ niên thiếu, tin tưởng, làm phép thánh, bạn biết không, toàn công việc của nó. Và ở Ấn độ và những vùng đất khác của thế giới, cũng như vậy – từ niên thiếu bạn bị quy định để tin tưởng vào một cái gì đó, trong Thượng đế, trong Atman, trong Brahman, trong một cách sống, một sống tôn giáo, cùng tất cả những luật lệ và những hiến dâng, cùng những nghi lễ, những giáo điều, những giáo sĩ, những tổ chức và tất cả việc đó.

Lúc này liệu chúng ta có thể thành thật gạt bỏ tất cả điều đó – được không? Không phải trở thành một người vô thần, không nói rằng, ô, tất cả điều đó đều là rác rưởi, không

có gì tồn tại, nhưng chúng ta đang cố gắng hiểu toàn vấn đề của tôn giáo là gì, một sùng tôn giáo là gì. Liệu chúng ta có thể – nếu chúng ta nghiêm túc, chúng ta có thể gạt bỏ đi tất cả điều đó. Bạn đã gạt bỏ tất cả điều đó rồi, đúng chứ? Tôi không biết – điều đó tùy thuộc vào bạn. Bạn có lẽ không phụ thuộc vào bất kỳ giáo phái hay nhóm nào hay bất kỳ cộng đồng nào mà tin tưởng Thượng đế, hay không tin tưởng Thượng đế – tin tưởng Thượng đế hay không tin tưởng Thượng đế đó, là một hình thức khác của sợ hãi. Đúng chứ? Đang mong muốn một loại an toàn, chắc chắn nào đó của tôi, bởi vì sùng của chúng ta là không chắc chắn, quá hoang mang, quá không ý nghĩa, chúng ta muốn một điều gì đó để tin tưởng. Vì vậy liệu chúng ta có thể gạt bỏ điều đó?

Hy vọng rằng một cái gì đó phía bên ngoài, một tác nhân siêu phàm tồn tại – chúng ta sẽ thâm nhập, vì vậy rõ ràng tất cả điều đó phải được gạt bỏ. Chúng ta có thể tiếp tục từ đó được không? Vậy thì một sùng tôn giáo là gì, chúng ta có ý gì qua từ ngữ tôn giáo. Và sự liên quan giữa từ ngữ đó hay cảm thấy đó, mà con người đã tìm kiếm hay đã tìm hiểu trong hàng thiên niên kỷ, hàng triệu năm anh ấy đã và đang tìm kiếm, đang tìm kiếm, sự liên quan giữa tôn giáo và thiên định là gì? Chúng ta có thể tiếp tục từ đó, đó là, cái trí của người ta đã hoàn toàn hiểu rõ sự giả dối của niềm tin có tổ chức, tôn giáo có tổ chức, giáo hội có tổ chức, giáo sĩ có tổ chức, với đáng chú ý của họ, với những vị Thượng đế của họ, với những nghi lễ của họ, cái trí phải hiểu rõ hoàn toàn và vượt khỏi điều đó.

Vì vậy cái trí cũng phải vượt khỏi sự ham muốn này, sự tìm kiếm để khám phá cái gì đó này. Và điều đó khó khăn hơn nhiều – theo trí năng người ta có thể thấy tất cả những vô lý của tôn giáo. Nhưng cái trí đang tìm kiếm, không phải đang thâm nhập, nhưng đang tìm kiếm. Tôi hy vọng chúng ta

thấy được sự khác biệt giữa đang tìm kiếm và đang thâm nhập. Tìm kiếm hàm ý đi từ nhóm này qua nhóm khác, một đạo sư đến một đạo sư khác, một giáo phái này sang một giáo phái khác, đang tìm kiếm liệu bạn có thể tìm được hạnh phúc, mãn nguyện, hài lòng, trong Phật giáo, trong Zen, hay trong Ấn giáo, bạn theo kịp chứ – đang tìm kiếm. Và có tất cả những người mà cung cấp cho bạn điều gì bạn mong muốn, con người mà nói nhiều về Phật giáo, giải thích về Phật giáo, và bạn đang tìm kiếm, không đang biết, bị bắt mẫn, buồn bã, đau khổ, hoang mang, và mắc vào cái bẫy đó. Và bạn nói rằng, “Cuối cùng tôi đã khám phá.” Hay bạn gia nhập một giáo phái khác nào đó hay trở thành một người Cộng sản và nói, cuối cùng, có cái cần thiết thực sự.

Vì vậy đang tìm kiếm cũng hàm ý công nhận, đang tìm được. Và đang tìm kiếm hàm ý công nhận điều mà bạn đã tìm được. Mà có nghĩa, khi bạn tìm kiếm bạn đã biết rồi, rõ ràng là như thế. Và vì vậy nó không là sự thật. Vì vậy cái trí phải được tự do khỏi mọi niềm tin có tổ chức, vì vậy nó không thể lệ thuộc bất kỳ nhóm nào, bất kỳ con người nào – nó không là một sùng bái cá nhân. Và chúng ta quan tâm đến sự thâm nhập, vì vậy toàn vấn đề của tìm kiếm, tìm được, không hiện diện.

Vì vậy chúng ta hỏi, tôi hy vọng bạn đang, chúng ta đang cùng nhau chia sẻ, đúng chứ? Vì vậy chúng ta hỏi, sự việc này là gì mà con người đã tìm hiểu rồi, suốt quá khứ của anh ấy, bạn theo kịp không, tìm hiểu liệu có hay không có một sự thật mà không là sản phẩm của suy nghĩ. Suy nghĩ có thể sáng chế bất kỳ thứ gì. Hồi trước tôi có quen biết một người, anh ấy đã thí nghiệm việc gì đó rất vui. Anh ấy nhặt lên một hòn đá có một hình thể lạ lùng, và đặt nó trên cái kệ lò sưởi và mỗi ngày anh ấy dâng cho hòn đá đó một bông hoa. Vào cuối năm anh ấy bị mất hút cùng bông hoa đó và

hòn đá đó – đối với anh ấy đó là sự thật. Và anh ấy chỉ bắt đầu để đùa giỡn, và cuối cùng anh ấy đã bị trói buộc.

Vì vậy suy nghĩ có thể sáng chế, tưởng tượng bất kỳ thứ gì – những vị Thượng đế, không những vị Thượng đế, những thiên thần và không những thiên thần, bạn theo kịp chứ, nó có thể sản sinh mọi hình thức của những nhận biết, những ý tưởng, những kết luận loạn thần kinh. Vì vậy khi biết điều đó một cách thông minh, tiếp theo con người hỏi, làm thế nào suy nghĩ đó có thể bất động, để cho cái trí được tự do thâm nhập? Bởi vì nếu suy nghĩ có thể – và nó là như vậy – chiếu rọi, sáng chế, tưởng tượng, mọi hình thức của kết luận, một hình ảnh mà trong đó cái trí con người khám phá sự an toàn, sự an toàn đó, hình ảnh đó trở thành một ảo tưởng, đáng Cứu rỗi, đáng Brahman, Đại ngã, những trải nghiệm bạn có qua vô vàn hình thức khác nhau của kỷ luật và vân vân.

Vì vậy kẻ tiếp vấn đề là, liệu suy nghĩ có thể hoàn toàn bất tâm? Và họ nói rằng bạn có thể làm nó bất tâm chỉ qua sự trợ giúp. Làm ơn chúng ta đang bàn luận, đừng chấp nhận bất kỳ điều gì người nói đang trình bày. Bởi vì tất cả họ đều thấy sự cần thiết của có cái trí hoàn toàn bất động, bởi vì bạn thấy, khi cái trí bất động nó có thể thấy nhiều hơn nữa, nghe nhiều hơn nữa, thấy những sự việc sự vật như chúng là, không sáng chế, không tưởng tượng.

Vì vậy liệu cái trí có thể hoàn toàn, tuyệt đối bất động? Và nó chỉ có thể được bất động qua, họ nói, sự kỷ luật, sự kiểm soát, qua một hình thức đặc biệt của một hệ thống mà người thầy của họ đã sáng chế. Và liệu một hệ thống, một kỷ luật, một tuân phục có thể làm cho cái trí bất động, thực sự bất động? Hay tuân theo một hệ thống, luyện tập ngày này sang ngày khác, ngày này sang ngày khác, nó không ép buộc cái trí của bạn trở thành máy móc sao? Và bởi vì trở thành

máy móc thể là bạn có thể kiểm soát nó, giống như bất kỳ máy móc nào khác, bạn có thể kiểm soát một cái máy. Nhưng bộ não không bất động, nó đã bị định hình, bị quy định, bởi hệ thống mà nó đã luyện tập. Vì vậy một bộ não như thế, là máy móc, nó có thể bị kiểm soát và nghĩ rằng sự kiểm soát như thế là trạng thái bất động, trạng thái bất động. Nhưng chắc chắn nó không phải như thế.

Vì vậy liệu cái trí có thể hoàn toàn trở nên bất động mà không có sự cưỡng bách, không có sự ép buộc, không có kỷ luật? Kỷ luật là ý muốn, sự kháng cự, sự kiềm chế, sự tuân phục, đang phù hợp vào một khuôn mẫu, được thiết lập trước. Nếu bạn làm điều đó, bạn đang cưỡng bách cái trí, qua sự xung đột, để tuân phục vào một khuôn mẫu được thiết lập bởi một hệ thống. Vì vậy sự kỷ luật trong ý nghĩa thông thường của từ ngữ đó không đúng đắn. Và từ ngữ *discipline* có nghĩa học hành, không phải tuân phục, không phải kiềm chế, không phải kiểm soát, nhưng học hành.

Vì vậy liệu bộ não và cái trí, toàn cấu trúc của bộ não và cái trí có thể hoàn toàn bất động mà không có bất kỳ hình thức nào của sự biến dạng bởi ý muốn, bởi ham muốn, bởi suy nghĩ? Vì vậy đó là vấn đề. Và bởi vì biết nó, người ta nói, “Điều đó không thể thực hiện được”, thế là họ tiếp tục trong phương hướng khác, kiểm soát, kỷ luật, làm mọi loại ranh mãnh, trong Zen, tất cả việc đó, họ ngồi đó, đang chú ý, đến cái đó, tập trung, tập trung, và nếu bạn ngu gục bạn bị đánh đập để giữ được sự tỉnh táo. Loại kỷ luật nghiêm ngặt này, thuộc máy móc, và vì vậy có thể kiểm soát được, và qua nó hy vọng đạt được một trải nghiệm mà sẽ là sự thật. Bạn đang thâm nhập tất cả điều này hay tôi chỉ đang tiếp tục một mình đây.

Người hỏi: Tại sao ông nói cái trí và bộ não?

Krishnamurti: Hãy theo cùng tôi, hãy thâm nhập cùng – chúng ta sẽ thâm nhập điều này. Nhưng thấy toàn vấn đề trước, không phải theo chi tiết liệu cái trí khác biệt với bộ não, bộ não khác biệt với cái trí – phải thấy tổng thể vấn đề. Con người đã nói, trong lịch sử tôn giáo, không phải tôi đã đọc nó, nhưng bạn bè đã kể cho tôi về nó, những học giả thực sự – con người trong sự tìm kiếm của anh ấy để tìm được trải nghiệm thăng hoa thiêng liêng nào đó đã nói, “Cái trí phải tuyệt đối bất động để thâm nhập cái gì đó mà nó đã chưa bao giờ trải nghiệm trước kia, mà nó đã chưa bao giờ tận hưởng, hương vị, chất lượng của nó”. Thế là anh ấy nói, “Cái trí phải bất động.” Và họ đã nói chỉ có một cách duy nhất để làm cho cái trí bất động, ép buộc nó. Và khi có sự vận hành của ý muốn để ép buộc cái trí phải bất động, có sự biến dạng. Vì vậy một cái trí bị biến dạng không thể thấy cái gì mới mẻ. Chúng ta đang chia sẻ cùng nhau chứ? Bạn đang làm việc này, bạn không đang áp đặt ý muốn, bạn không đang cưỡng bách cái trí trở nên máy móc, qua bất kỳ hình thức nào của kỷ luật, hệ thống, trong đó được bao gồm Yoga, tất cả những lừa phỉnh của Yoga, mà hoàn toàn sai lầm. Những người đó mà hướng dẫn những luyện tập thuộc cơ thể đã biến nó thành công việc làm ăn phát đạt.

Vậy là khi thấy tất cả điều này, liệu cái trí có thể hoàn toàn bất động, cái trí và bộ não, bởi vì bộ não phải hoàn toàn bất động là điều rất quan trọng. Bộ não mà là kết quả của thời gian và tất cả hiểu biết, trải nghiệm và vân vân, mà luôn luôn năng động với mọi kích thích, đang phản ứng với mọi chuyển động của ảnh hưởng, ấn tượng – liệu bộ não đó cũng có thể bất động?

Người hỏi: Tại sao nó phải bất động? Nó có nhiều chức năng khác nhau.

Krishnamurti: Tại sao nó phải bất động – tôi đã giải thích rồi. Nó phải năng động trong lãnh vực của hiểu biết, bởi vì đó là chức năng của nó. Nếu tôi không biết một con rắn hổ mang là một con rắn cực độc, tôi sẽ đùa giỡn với nó và tôi bị giết chết. Hiểu biết rằng nó độc hại là tự bảo vệ, vì vậy hiểu biết phải tồn tại – thuộc công nghệ, trong mọi cách. Và hiểu biết đó đã được thâm lượm nhưng chúng ta không đang can thiệp vào hiểu biết đó, chúng ta không đang nói bạn không được có hiểu biết, ngược lại, bạn phải có hiểu biết về thể giới, những sự kiện. Và hiểu biết đó phải được sử dụng không theo cá nhân – tôi sẽ không trình bày tất cả điều này.

Vì vậy bộ não phải bất động bởi vì nếu nó có bất kỳ chuyển động nào, chuyển động của nó sẽ ở trong phương hướng của sự an toàn, bởi vì nó chỉ có thể vận hành trong an toàn, dù rằng an toàn đó là loạn thần kinh hay hợp lý hay không hợp lý. Vì vậy bộ não phải có chất lượng của nhạy cảm đó để cho nó có thể vận hành trong hiểu biết, một cách trọn vẹn, hoàn toàn, hiệu quả, sáng suốt, lành mạnh, và không phải cho quốc gia của tôi, cho nhân dân của tôi, cho gia đình của tôi, cho tôi. Nhưng cũng phải có chất lượng của nhạy cảm đó mà làm cho bộ não hoàn toàn bất tâm – đó là vấn đề.

Lúc này tôi đã giải thích vấn đề – biết rằng sự giải thích không là điều được giải thích. Tôi có thể cho một miêu tả về hòn núi, nhưng hòn núi không là sự miêu tả, bức tranh không là hòn núi, hòn núi ở đó và bức tranh là cái gì đó khác hẳn. Vì vậy tôi đã chỉ giải thích, chỉ miêu tả, mà không liên quan gì đến sự kiện. Sự kiện là liệu bạn, đang lắng nghe điều này, đã gạt bỏ đi mọi hình thức của niềm tin có tổ chức, mọi hình thức của mong muốn có trải nghiệm nhiều hơn và nhiều hơn. Bởi vì nếu bạn thèm khát, mong muốn có trải nghiệm nhiều hơn, lúc đó bạn ham muốn đang vận hành, mà là ý

muốn. Vì vậy sự thật là điều này, và nếu bạn quan tâm theo đuổi một sống tôn giáo là gì, bạn phải thực hiện điều này, mà có nghĩa, một sống thực sự rất, rất nghiêm túc; không thuốc kích thích, không mọi thứ tầm phào đó – không. Và cũng vậy không đang tìm kiếm hay đang đòi hỏi trải nghiệm, bởi vì khi bạn đang tìm kiếm trải nghiệm, thăng hoa hay bất kỳ từ ngữ nào bạn thích gọi nó, bạn đang tìm kiếm bởi vì bạn nhầm chán những trải nghiệm hàng ngày của sống. Và bạn muốn có một trải nghiệm vượt khỏi tất cả điều này.

Và khi bạn đang trải nghiệm cái gì người ta gọi là một trải nghiệm thăng hoa hay một mức độ khác biệt của trải nghiệm, trong đó có người trải nghiệm và vật được trải nghiệm, có người quan sát mà đang trải nghiệm và vật được quan sát mà là trải nghiệm. Vì vậy có sự phân chia, tiếp theo có sự xung đột. Vì vậy bạn muốn nhiều, nhiều, nhiều trải nghiệm hơn. Vì vậy điều đó cũng phải hoàn toàn bị gạt bỏ, bởi vì khi bạn đang thâm nhập, trải nghiệm không có nơi chỗ.

Vì vậy người ta thấy rõ ràng rằng bộ não, cái trí, toàn cơ thể, toàn hệ thống, các cơ quan cơ thể, tuyệt đối cần thiết phải bất động, bởi vì như bạn thấy nếu bạn muốn lắng nghe điều gì đó, âm nhạc, bạn lắng nghe, phải không, cơ thể của bạn bất động, cái trí của bạn bất động, bạn đang lắng nghe. Và nếu bạn đang lắng nghe một ai đó mà đang nói có liên quan hay không liên quan đến mình, bạn lắng nghe, và cơ thể của bạn trở nên bất động. Vì vậy cái trí, bộ não, cơ thể, toàn cơ quan cơ thể trở nên bất động một cách tự nhiên khi bạn muốn hiểu rõ điều gì đó. Hãy nhìn cái cách tất cả các bạn đang ngồi bất động. Bạn không đang ép buộc chính bạn ngồi bất động, bởi vì bạn quan tâm để khám phá. Chính quan tâm đó là ngọn lửa mà làm cho cái trí, bộ não, cơ thể bất động.

Vì vậy thiên định liên quan đến một cái trí bất động ra sao? Liệu thiên định có thể tạo ra cái trí bất động? Liệu việc

hít thở – bạn biết Yoga mà trong đó cũng có toàn hệ thống của hít thở, liệu hít thở có thể tạo ra một cái trí bất động.Ồ, Thượng đế ơi! Bạn biết, một người cực kỳ dốt nát có thể hít thở rất tốt, có thể luyện tập hít thở và thực hiện nó giỏi giang lạ kỳ. Nhưng bộ não của anh ấy vẫn còn rất nhỏ nhen, anh ấy vẫn tầm thường, anh ấy vẫn còn tham vọng, tham lam.

Vì vậy toàn phương pháp hít thở và ngồi bất động dùng để mang máu đến cho bộ não, không có gì khác; bởi vì càng có nhiều oxy hơn trong hệ thống cơ thể, khả năng quan sát càng tinh tế hơn. Bạn chắc đã tập luyện tất cả phương pháp này, đùa giỡn những trò ranh mãnh, đùa giỡn tất cả những việc này một chút chút. Vì vậy làm ơn đừng bị trói buộc trong sự hứa hẹn của những bậc đạo sư, những vị thầy mà dạy bạn Yoga, mà bạn sẽ, qua hệ thống đặc biệt của họ, đạt đến Niết bàn hay Thiên đàng hay Giác ngộ. Có những hệ thống khác nhau của Yoga mà tôi sẽ không thâm nhập – tất cả đều ở Ấn độ, bạn có thể đọc nó; nhưng điều căn bản, điều trọng yếu, nguyên tắc chính của Yoga là Raja Yoga mà là vua của mọi Yoga, không liên quan gì đến những bài luyện tập, hít thở; nó là làm thế nào cái trí thấy, hiểu rõ trọn vẹn vẻ đẹp của sống.

Vì vậy thiền định có liên quan gì với một cái trí bất động? Từ ngữ *meditation thiền định* có nghĩa là đo lường, đo lường, nghĩa lý gốc của nó. Đo lường. Và chính suy nghĩ có thể đo lường, suy nghĩ là sự đo lường. Làm ơn, điều này rất quan trọng phải hiểu rõ. Và từ ngữ “thiền định” – người ta không nên dùng từ ngữ đó. Bạn thấy suy nghĩ được đặt nền tảng trên sự đo lường và sự vun quén của suy nghĩ là hành động của đo lường, theo công nghệ và trong cuộc sống. Nếu không có sự đo lường không thể có một nền văn minh hiện đại. Để đi đến mặt trăng, chắc chắn bạn phải có khả năng đo lường.

Vì vậy câu hỏi là – ước gì chúng ta có thể khám phá một từ ngữ khác hẳn – sự đo lường này mà thật cần thiết, mà rõ ràng quá cần thiết không thể, làm thế nào suy nghĩ đó, mà đo lường được, mà là sự đo lường, không thể thâm nhập? Chúng ta hãy **giải** thích nó theo cách khác. Khi **có** sự bất động tuyệt đối này của cái trí và toàn cơ quan cơ thể, kể cả bộ não, sự đo lường như suy nghĩ chấm dứt. Và sau đó người ta có thể thâm nhập liệu có một sự việc như cái không thể đo lường. Cái có thể đo lường là suy nghĩ, và chừng nào suy nghĩ còn đang vận hành cái không thể đo lường không hiện diện, không thể được hiểu rõ. Vì vậy họ đã nói, hãy kiểm soát, hãy dập tắt suy nghĩ. Và toàn thế giới Châu á tìm kiếm cái không thể đo lường, bỏ mặc cái có thể đo lường. Bạn đang theo kịp điều này?

Vì vậy thiên định có – chúng ta vẫn đang sử dụng từ ngữ “thiên định” mà có một ý nghĩa khác hẳn, như chúng ta đã giải thích – thiên định có sự liên hệ gì với cái trí rất bất động? Liệu suy nghĩ có thể bất động thực sự, không phải tưởng tượng, mà có nghĩa cơ thể, cái trí, quả tim trong hiệp thông hoàn toàn? – tuy nhiên thấy sự thật rằng suy nghĩ là đo lường và tất cả hiểu biết mà suy nghĩ đã tạo ra là cần thiết. Và cũng thấy sự thật rằng suy nghĩ, mà có thể đo lường, không bao giờ có thể hiểu rõ cái không thể đo lường.

Vì vậy nếu người ta đã thâm nhập thăm thẳm như thế, tiếp theo chất lượng của cái không thể đo lường có liên hệ gì với sống hàng ngày? Tất cả các bạn đều ngủ gục à? Tất cả các bạn đều đang bị thôi miên bởi người nói à? Cái gì, thưa bạn? Cái gì?

Người hỏi: Chúng tôi không thể nghe ông rõ ràng lắm.

Krishnamurti: Ô, bạn không thể nghe rõ ràng. Có thể bạn đang làm việc gì đó khác? Tôi rất tiếc khi bạn không thể nghe rõ ràng và tôi tin rằng họ không thể làm được bất kỳ điều gì về nó cả – thời tiết nóng quá. Tôi phải nói gần micrô hơn một chút – như thế này được rồi đúng chứ? Tại sao bạn không cho tôi biết sớm hơn?

Chúng ta đang **đi**, khi biết rằng suy nghĩ là sự đo lường, khi biết rằng tất cả những ranh mãnh mà suy nghĩ đã làm trong sống của con người – sự đau khổ, sự hoang mang, sự phân chia giữa con người, bạn tin tưởng và tôi không tin tưởng, Thượng đế của bạn, Thượng đế của tôi, không phải Thượng đế của tôi – suy nghĩ đã tạo ra thảm họa trong thế giới. Và suy nghĩ cũng là hiểu biết, vì vậy suy nghĩ là cần thiết. Thấy sự thật của điều đó, và thấy rằng suy nghĩ không bao giờ có thể thâm nhập cái không thể đo lường, là thấy rằng suy nghĩ không bao giờ có thể trải nghiệm nó như một người trải nghiệm và vật được trải nghiệm.

Thế là khi suy nghĩ tuyệt đối bất động, lúc đó có một trạng thái hay một kích thích mà trong đó cái không thể đo lường có chuyển động riêng của nó. Lúc này sự liên hệ của cái không thể đo lường được với sống hàng ngày là gì? Bởi vì nếu nó không có bất kỳ liên hệ nào, vậy thì tôi sẽ sống một sống rất đo lường cẩn thận của tôi – bạn theo kịp chứ – luân lý của tôi, hoạt động của tôi, tùy theo sự đo lường của suy nghĩ, nhưng nó sẽ rất bị giới hạn.

Vì vậy sự liên hệ của cái không biết được với cái đã được biết là gì? Sự liên hệ giữa cái có thể đo lường được và cái không thể đo lường được là gì? Phải có một sự liên hệ, và đó là thông minh. Thông minh không liên quan **gỡiv** suy nghĩ. Bạn có lẽ rất khôn ngoan, rất giỏi tranh luận, rất có học thức, kinh nghiệm, sống một sống náo nhiệt, đi khắp thế giới, nghiên cứu, thâm nhập, quan sát, tích lũy nhiều hiểu biết,

thực hành thiền định Zen, Hindu; nhưng tất cả việc đó không liên quan với thông minh. Thông minh hiện diện khi cái trí, quả tim và cơ thể thực sự hiệp thông.

Vì vậy – hãy thâm nhập điều này, thưa bạn – cơ thể phải rất nhạy cảm, không béo phì, không ăn nhiều, nhậu nhẹt, tất cả việc đó, ái ân, tất cả việc đó làm cho cơ thể dờ dẫm, vô cảm, nặng nề. Vì vậy bạn phải hiểu rõ tất cả điều đó. Chính bởi thấy sự thật đó khiến bạn giảm bớt sự ăn uống quá độ, mang lại cho cơ thể thông minh riêng của nó. Khi có một tinh tảo của cơ thể mà không bị ép buộc, mọi chuyện như thế, lúc đó cơ thể trở nên rất, rất, rất nhạy cảm, giống như một dụng cụ tinh xảo. Cũng như vậy với quả tim, đó là, nó không bao giờ bị tổn thương và không bao giờ gây tổn thương một người khác. Đó là sự hồn nhiên của quả tim, không gây ỏn ẻn thương và không bị tổn thương. Và cái trí, không có sợ hãi, không đòi hỏi vui thú – không phải rằng bạn không thể thưởng thức vẻ đẹp của sống, vẻ đẹp của cây cối, vẻ đẹp của một khuôn mặt dễ thương, đang nhìn ngắm những đứa trẻ, dòng nước đang chảy, núi non, đồng cỏ xanh tươi – có hài lòng vô cùng trong đó. Nhưng hài lòng đó khi bị theo đuổi bởi suy nghĩ trở thành vui thú.

Vì vậy cái trí phải hoàn toàn trống không để thấy rõ ràng. Vì vậy sự liên hệ giữa cái không thể đo lường, cái không biết được và cái đã được biết là thông minh này, mà không liên quan gì với Phật giáo, với Zen, với tôi, với bạn, tuyệt đối không liên quan gì với uy quyền, với truyền thống. Lúc này bạn có nắm được thông minh đó chưa? Đó là điểm mấu chốt phải quan tâm. Rồi thì thông minh đó sẽ vận hành trong thế giới này một cách có luân lý. Lúc đó luân lý là trật tự, mà là đạo đức, không phải đạo đức hay luân lý của xã hội, mà hoàn toàn là vô-luân lý.

Vì vậy thông minh đó mang lại trật tự, mà là đạo đức, và thế là một sự việc đang sống không phải máy móc. Vì vậy bạn không bao giờ có thể luyện tập để là tốt lành, bạn không bao giờ có thể luyện tập để cố gắng trở thành khiêm tốn. Khi có thông minh đó, thông minh đó tự nhiên tạo ra trật tự, và vẻ đẹp của trật tự.

Lúc này, vì đây là một sống tôn giáo, không phải tất cả những nhố nhăng quanh nó. Lúc này liệu bạn đã, lắng nghe người nói, liệu bạn đã hiểu rõ điều này – hiểu rõ không phải bằng từ ngữ hay trí năng, nhưng thực sự đã thấy sự thật của điều này? Vậy là nếu bạn thấy được sự thật của nó, nó sẽ hành động. Nếu bạn thấy sự thật rằng con rắn là nguy hiểm, sự thật, bạn hành động. Nếu bạn thấy được sự nguy hiểm của vực thẳm, sự kiện, sự thật của nó, bạn hành động. Nếu bạn thấy sự thật của chất thạch tín, thuốc độc, bạn hành động. Hãy chờ đó! Vì vậy bạn thấy điều này, hay bạn vẫn sống trong thế giới của những ý tưởng? Nếu bạn sống trong thế giới của những ý tưởng, những kết luận, vậy thì đó không là sự thật, đó chỉ là một chiều rọi của suy nghĩ.

Vì vậy đó là nghi vấn thực sự, liệu khi đã lắng nghe điều này, khi bạn đã lắng nghe suốt ba tuần lễ vừa qua, trong đó những hình thức khác nhau thuộc sự hiện diện của con người, chịu đựng, đau khổ và vui thú, tình dục và vô luân lý và mọi chuyện như thế, bất công xã hội, những phân chia quốc gia, những chiến tranh, liệu bạn thấy sự thật của điều này và vì vậy có thông minh đó vận hành, không phải cái tôi vận hành. Khi bạn nói, “Tôi phải là chính tôi”, mà là một khẩu hiệu hay câu nói sáo rỗng của thế hệ hiện đại, mà là, tôi phải là chính tôi, khi bạn thâm nhập những từ ngữ đó “Tôi phải là chính tôi”, chính tôi, chính tôi là cái gì? Nhiều từ ngữ, nhiều kết luận, nhiều truyền thống, nhiều phản ứng, nhiều ký

ức, một đồng của quá khứ. Và bạn nói, “Tôi muốn là chính tôi”, nó quá trẻ con.

Vì vậy sau khi đã lắng nghe tất cả điều này, liệu có sự thức dậy của thông minh đó? Và nếu có sự thức dậy của thông minh đó **thế** là nó sẽ vận hành, thế là bạn không cần nói, “Tôi sẽ làm gì đây?” Và bởi vì có **đ** đã có một ngàn người ở đây trong suốt ba tuần lễ này đã lắng nghe – nếu họ thực sự sống như thế, bạn biết điều gì xảy ra hay không? Chúng ta **đ** thay đổi thế giới. Chúng ta **đ** là những con người tốt lành của quả đất.

***Người hỏi:** Thưa ông, liệu tôi có hiểu đúng đắn rằng muốn suy nghĩ bất tâm cái trí phải thấy rất thăm thẳm sự thật độc hại của tìm kiếm an toàn là gì? Đó là điều gì ông đã trình bày đúng chứ?*

Krishnamurti: Một phần của nó, thưa bạn.

***Người hỏi:** Và dường như thật khó khăn là rằng cái phần này không thấy được, vì thế cái trí không thấy nó, và với mục đích để cho cái trí thấy một cái gì đó, phải có bất động – nó dường như giống một vòng tròn luẩn quẩn. Sự khó khăn là rằng cái trí đã không thấy nó.*

Krishnamurti: Không thưa bạn. Trước tiên, tại sao cái trí phải bất động, tại sao nó không nên tiếp tục huyền thuyên? Khi cái trí đang huyền thuyên, bạn biết không, liên tục, bạn không thể thấy bất kỳ thứ gì rõ ràng, đúng chứ? Bạn không thể lắng nghe bất kỳ người nào rõ ràng. Nếu bạn đang nhìn một hòn núi, đang thấy vẻ đẹp, đang thấy nó, tự nhiên cái trí của bạn phải bất động. Mà có nghĩa rằng bạn phải chú ý đến khoảnh khắc đó, đến đang thấy. Đó là tất cả. Đó là, nếu bạn

thấy, nếu bạn lắng nghe sự thật rằng suy nghĩ đó là đo lường, suy nghĩ đó đã phân chia những con người, suy nghĩ đó đã tạo ra những chiến tranh – nếu bạn thấy sự thật của nó, không phải bằng giải thích, biện hộ, tất cả điều đó – chỉ cần thấy sự kiện, việc gì suy nghĩ đã làm, chắc chắn là muốn thấy sự thật đó cái trí phải bất động. Không à?

Vì vậy nó không là một vòng tròn luân quản, thưa bạn.

Người hỏi: Tôi xin phép đặt ra một câu hỏi: ông thường nói về sự bất động của cái trí khi nhìn vẻ đẹp của núi non và vẻ đẹp của đám mây. Liệu cái trí có thể bất động khi nhìn cái gì đó kinh khiếp?

Krishnamurti: Vâng, ông luôn luôn nói về vẻ đẹp của núi non, những quả đồi và những cánh đồng cỏ, và cũng có những sự việc xấu xa của sống, những trại tị nạn, ở Ấn độ, những chiến tranh của người Palestine, xung đột của người da đen, những khu nhà tồi tàn, thời kỳ suy thoái, nghèo đói. Đúng chứ? Liệu cùng sự chú ý, cùng chất lượng của cái trí như thế, ông cũng có thể nhìn vào những sự việc đối nghịch như bóng tối và ánh sáng? Lúc này chỉ cần lắng nghe thật cẩn thận, quan sát bóng tối và ánh sáng, những khu nhà tồi tàn và những khu nhà sang trọng. Liệu bạn có thể nhìn vào những sự việc đó, liệu bạn có thể có một nhận biết mà trong đó sự phân chia giữa cái này và cái kia không hiện diện? Liệu có một nhận biết mà trong đó sự phân chia giữa nghèo đói và giàu có không còn hiện diện – sự phân chia, không phải sự thật rằng không có sự phân chia, cùng tất cả bất công, vô luân lý, tất cả điều đó – nhưng sự kiện, một nhận biết, mà trong đó sự phân chia này không hiện diện? Đó là, liệu cái trí có thể quan sát vẻ đẹp của quả đồi, và khu nhà tồi tàn và không phải thích hơn hay có khuynh hướng này đối nghịch với khuynh

hướng khác, để cho có một nhận biết mà trong đó sự chọn lựa không hiện diện? Bạn có thể làm điều này. Không phải rằng sự nghèo đói nên tiếp tục – bạn sẽ làm một điều gì đó thuộc chính trị, thuộc xã hội, và vân vân. Nhưng cái trí, được tự do khỏi sự phân chia, khỏi sự phân chia giai cấp giữa người giàu và người nghèo, giữa đẹp đẽ và xấu xí, và tất cả những chuyện như thế, sự đối nghịch.

Một ai đó đã viết cho tôi một yêu cầu, rằng liệu chúng ta sẽ ngừng vào lúc 11 giờ 50 bởi vì nhiều người trong chúng ta phải đón xe lửa.

Người hỏi: Thưa ông, tôi muốn hỏi ông, đối với ông liệu có sự khác nhau giữa suy nghĩ và sự phỏng đoán, thỉnh thoảng.

Krishnamurti: Liệu có một khác biệt giữa suy nghĩ và sự phỏng đoán? Tại sao phải có một khác biệt giữa suy nghĩ và sự phỏng đoán. Ai đang phỏng đoán – suy nghĩ không đang phỏng đoán sao? Suy nghĩ không đang lý thuyết hóa rằng có Thượng đế, rằng không có Thượng đế, có bao nhiêu thiên thần có thể ngồi trên một cánh chim và vân vân, chính là toàn công việc của suy nghĩ để phỏng đoán – không có sự tách rời, nó cùng là sự việc.

Người hỏi: Người ta có thể nhận biết một cách khách quan về một cái cây, về một hòn núi, về một con người. Liệu suy nghĩ có thể quan sát chuyển động riêng của nó? Liệu có sự nhận biết về chính nó, và liệu người ta nhận biết được đang nhận biết?

Krishnamurti: Vâng: liệu có một nhận biết được suy nghĩ đang tự-quan sát chính nó.

Người hỏi: Tôi không thích từ ngữ “quan sát”.

Krishnamurti: Được rồi, một nhận biết về chính nó. Lúc này hãy chờ một tí, chỉ nhìn, bạn đã hiểu rõ câu hỏi chưa? Bạn có thể nhận biết cái cây, quả đồi, bạn đang ngồi đây – có một nhận biết những sự vật đó. Liệu có một nhận biết rằng bạn nhận biết? Bạn nhận biết rằng bạn đang nhận biết. Làm ơn thấy câu hỏi. Bạn có thể nhận biết cái cây, đám mây, màu sắc áo sơ mi của bạn hay người phụ nữ mặc quần áo gì, và bạn có thể nhận biết một cách khách quan, và cũng vậy nhận biết suy nghĩ của bạn đang vận hành như thế nào. Nhưng liệu có một nhận biết đang nhận biết? Khi bạn nhận biết cái cây như một người quan sát, đó là trạng thái nhận biết – cái cây ở đó và bạn nhận biết cái cây đó. Sau đó bạn trở thành người quan sát và vật đó trở thành vật được quan sát, và anh ấy nói, “Đó không là nó”. Trong đó có một tách rời như người quan sát và vật được quan sát. Hãy chờ một tí. Giống như vậy với đám mây, giống như vậy khi bạn đang ngồi ở đó và người nói đang ngồi trên một cái bục và đang quan sát. Trong ngồi đó cũng có một tách rời. Trong ngồi đây cũng có người quan sát, đang quan sát bạn, vật được quan sát – trong đó có sự tách rời. Người ta có thể nhận biết suy nghĩ – tôi sẽ trình bày từ từ, thưa bạn, suy nghĩ, nhận biết suy nghĩ. Trong đó cũng có một tách rời, người nhận biết đang tách rời chính anh ấy khỏi suy nghĩ.

Lúc này bạn đang đặt ra một câu hỏi, đó là, liệu nhận biết có biết hay nhận biết về chính nó, mà không có một người quan sát. Dĩ nhiên không, khoảnh khắc không có người quan sát, không có nhận biết đang nhận biết. Chắc chắn, thưa bạn, đó là toàn mấu chốt. Khoảnh khắc tôi nhận biết rằng tôi nhận biết, tôi không nhận biết. Hãy ở lại cùng nó, thưa bạn, hai phút thôi – hãy ở lại cùng nó. Khoảnh khắc tôi nhận biết

rằng tôi khiêm tốn, khiêm tốn không còn. Khoảnh khắc tôi nhận biết rằng tôi hạnh phúc, hạnh phúc không còn.

Vì vậy nếu tôi nhận biết rằng tôi đang nhận biết, vậy thì đó không là nhận biết, trong đó có sự tách rời giữa người quan sát và vật được quan sát. Lúc này bạn đang đặt ra một câu hỏi, đó là, liệu có một nhận biết mà trong đó sự tách rời như người quan sát và vật được quan sát kết thúc? Chắc chắn, nhận biết có nghĩa như thế. Nhận biết có nghĩa người quan sát không còn.

Người hỏi: Liệu người ta có thể nhận biết cái cây mà không có người quan sát, mà không có không gian đó?

Krishnamurti: Hãy chờ đó, thưa bạn, hãy thâm nhập nó. Khi bạn nhìn một cái cây có không gian giữa bạn và cái cây – hãy chờ, thưa bạn, hãy chờ thưa bạn, không phải khi bạn nhận biết, chúng ta đang bắt đầu từng bước một, hãy thâm nhập từng bước một. Khi bạn nhìn cái cây đó có một khoảng cách giữa bạn và cái cây. Có không gian, có sự tách rời. Sự tách rời đó xảy ra khi có người quan sát, người quan sát mà có một hình ảnh về cái cây đó như cây sồi, hay cây thông. Vì vậy sự hiểu biết, hình ảnh, tách rời người quan sát khỏi vật được quan sát, như cái cây. Lúc này liệu bạn có thể, làm ơn quan sát nó, liệu bạn có thể nhìn cái cây mà không có hình ảnh? Vậy thì nếu bạn nhìn cái cây đó mà không có hình ảnh, không nói rằng đó là một cây sồi, đó là đẹp, không đẹp, thích hay không thích. Vậy thì điều gì xảy ra, điều gì xảy ra khi không có người quan sát nhưng chỉ có vật được quan sát? Hãy tiếp tục đi thưa bạn, hãy bảo cho tôi biết điều gì xảy ra – tôi sẽ không bảo cho bạn đâu.

Người hỏi: Hợp nhất.

Krishnamurti: Người đàn ông này nói, có sự hợp nhất. Hợp nhất giữa cái gì?

Người hỏi: Tôi nhận ra rằng hợp nhất . . .

Krishnamurti: Không, hợp nhất – hợp nhất chỉ có thể hiện diện khi có người quan sát và vật được quan sát, khi hai cái đến cùng nhau.

Người hỏi: Trạng thái một.

Krishnamurti: Trạng thái một cũng có nghĩa cùng một sự việc.

Người hỏi: Sự nhận biết.

Krishnamurti: Đừng sáng chế, đừng phỏng đoán.

Người hỏi: Khi tôi nhận biết cái cây tôi có một cảm giác ...

Krishnamurti: Tôi đang đến điểm đó, thưa bạn, làm ơn.

Người hỏi: Khi nó đến cùng nhau ông có không gian.

Krishnamurti: Không, thưa bạn, không phải vậy đâu.

Hãy theo dõi, tôi đã nói với bạn, làm ơn hãy lắng nghe từng bước một. Tôi đã nói với bạn khi bạn nhìn bình thường vào một cái cây, có sự tách rời giữa bạn và cái cây. Bạn là người quan sát và cái cây là vật được quan sát. Đó là một sự kiện. Bạn cùng hình ảnh của bạn, cùng những thành kiến của bạn, cùng những hy vọng của bạn và mọi chuyện như thế, đó là người quan sát. Vì vậy chừng nào cái đó còn hiện diện như

người quan sát, phải có sự tách rời giữa bạn và cái cây. Khi người quan sát không còn mà chỉ còn cái vật, điều gì xảy ra – điều gì xảy ra – đừng tưởng tượng nó, hãy thực hiện nó.

Người hỏi: Có một bất động, chúng ta trở nên bất động. Suy nghĩ không làm việc nữa. Chúng ta trở thành cái cây.

Krishnamurti: Bạn trở thành cái cây – Thượng đế ơi, tôi hy vọng không phải thế. (Tiếng cười) Tôi trở thành con voi.

Người hỏi: Cũng không có người quan sát lẫn vật được quan sát.

Krishnamurti: Làm ơn hãy lắng nghe. Hãy thực hiện nó. Hãy nhìn cái cây và xem ~~th~~ liệu bạn có thể nhìn nó mà không có bất kỳ hình ảnh nào. Điều đó khá dễ dàng. Nhưng nhìn vào chính ~~m~~ mà không có một hình ảnh, nhìn vào chính bạn mà không có người quan sát, điều đó khó khăn hơn nhiều, bởi vì điều gì bạn thấy là khó chịu hay dễ chịu, bạn muốn thay đổi nó, bạn muốn kiểm soát nó, bạn muốn định hình nó. Vì ~~â~~ liệu bạn có thể nhìn vào chính mình mà không có người quan sát, như bạn có thể làm được nếu bạn nhìn cái cây? Điều đó có nghĩa, nhìn vào chính mình bằng sự chú ý trọn vẹn. Khi có sự chú ý trọn vẹn, không có hình ảnh. Chỉ khi nào cái trí của bạn đang suy nghĩ, tôi ao ước có một bữa ăn ngon hơn, hay tôi sẽ vân vân và vân vân cùng lúc khi bạn đang nhìn cái cây, có không chú ý.

Người hỏi: Liệu tôi có sai lầm nếu tôi nói rằng chúng ta luôn luôn ở trong một tình trạng của nhận biết? Chính là suy nghĩ tạo tác sự phân chia.

Krishnamurti: Ô, không.

Người hỏi: Nhưng chúng ta . . .

Krishnamurti: Không, thưa bạn, làm ơn thưa bạn. Đó là một phỏng đoán khác của suy nghĩ, rằng chúng ta luôn luôn nhận biết, chúng ta ở trong một tình trạng của nhận biết chỉ được những khoảnh khắc, rồi liền theo đó chúng ta mơ màng ngủ. Những khoảnh khắc chúng ta mơ màng ngủ, những khoảnh khắc khi chúng ta không chú ý, đó là điều quan trọng, không phải khi chúng ta nhận biết. Tôi nghĩ tôi nên ngừng, bởi vì gần mười hai giờ kém mười lăm phút rồi. Còn ai đặt ra câu hỏi nào nữa? Thưa bạn, gì vậy?

Người hỏi: Liệu chúng tôi nhận biết tình yêu vô hạn mà ông diễn tả trong giải thích thông minh như tình yêu?

Krishnamurti: Liệu chúng tôi nhận biết tình yêu vô hạn khi ông đã nói, thông minh và sự liên quan của nó với sống? – điều đó tùy bạn thôi, thưa bạn.

Người hỏi: Thưa ông, khi tôi nhận biết hình ảnh của tôi, và hình ảnh của tôi không còn, vậy thì nhận biết đó không ở trong chính nó à?

Krishnamurti: : Khi tôi nhận biết hình ảnh của tôi, liệu hình ảnh đó có hiện diện? – nó không hiện diện.

Người hỏi: Vậy thì đó là sự nhận biết trong chính nó.

Krishnamurti: Điều đó đúng. Sự nhận biết trong chính nó, mà không có bất kỳ chọn lựa nào, liệu đó là sự nhận biết?

Thưa bạn, mấu chốt quan trọng trong tất cả việc này là, không phải điều gì bạn đã nghe nhưng điều gì người ta đang học hành. Đang học hành không là sự tích lũy của hiểu biết. Khi bạn rời khỏi đây bạn sẽ có vô vàn ý tưởng khác nhau về sự nhận biết, tình yêu, sự thật, sợ hãi và mọi chuyện như thế – những ý tưởng. Và chính những ý tưởng đó sẽ ngăn cản đang học hành. Nhưng nếu bạn tỉnh táo một chút xíu, vậy thì bạn đang học hành. Và vậy là thông minh có thể vận hành qua học hành trong sống hàng ngày.

SAANEN

Ngày 10 tháng 8 năm 1971

NƯỚC ANH

IX

HAI NÓI CHUYỆN TẠI BROCKWOOD

- 1– Liên quan giữa sự nhận biết suy nghĩ với hình ảnh
- 2 – Cái trí thiên định và nghi vấn không đáp án

1

**LIÊN QUAN GIỮA
SỰ NHẬN BIẾT SUY NGHĨ VỚI HÌNH ẢNH**

Những ứng dụng và những giới hạn của suy nghĩ. Những hình ảnh: uy quyền của hình ảnh, “Người ta càng nhạy cảm bao nhiêu, gánh nặng của những hình ảnh càng sâu đậm bấy nhiêu.” Sự phân tích và những hình ảnh. Trật tự tâm lý; những nguyên nhân của vô trật tự: quan điểm, so sánh, nhĩ ng hình ảnh. Có thể xóa sạch những hình ảnh. Sự hình thành những hình ảnh. Chú ý và không chú ý. “Chỉ khi nào cái trí không chú ý, hình ảnh được hình thành.” Chú ý và hiệp thông: cái trí, quả tim, cơ thể.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ nói chuyện vấn đề gì đây?

Người hỏi: Trẻ em.

Krishnamurti: Có lẽ chốc lát nữa chúng ta có thể nói chuyện vấn đề đó. Nhưng điều gì tôi nghĩ xứng đáng, sẽ là cùng nhau nói chuyện vấn đề của bạo lực này, mà đang lan tràn và đang mỗi lúc mỗi trở nên tồi tệ hơn và tồi tệ hơn, khắp thế giới, mà thật ra là một bộ phận thuộc toàn tình trạng bị quy định của

con người này. Và liệu con người có thể được tự do, không những khỏi tình trạng bị quy định thuộc xã hội, kinh tế, môi trường, bề mặt thuộc văn hóa đặc biệt của họ, nhưng còn khỏi tình trạng bị quy định sâu thẳm nhiều hơn, đó là toàn sự đau khổ, sự bạo lực tập thể và những tuyệt vọng gây hủy diệt và sự hoạt động của chúng mà hầu hết chúng ta, tôi nghĩ, đều không nhận biết. Nó giống như một đám mây mà người ta đã thừa hưởng, mà trong đó người ta sống, và chắc chắn người ta thấy rằng muốn làm tự do chính người ta khỏi tất cả điều đó là một khó khăn cực kỳ. Tôi nghĩ sẽ rất xứng đáng nếu cùng nhau chúng ta có thể nói chuyện vấn đề đó. Chúng ta đồng ý chứ? Liệu nó gây hứng thú bạn?

Bởi vì như người ta quan sát, bất kỳ nơi nào bạn đi, khắp thế giới, những văn hóa trên bề mặt không thâm nhập ý thức của con người một cách sâu thẳm lắm. Nhưng những gốc rễ sâu thẳm của những đám mây dày đặc của sự đau khổ – tôi không thích dùng từ ngữ “tội lỗi”, nhưng sự bạo lực gây hủy diệt đó – vô vàn những hận thù, gian trá, đau khổ, xung đột – dường như đã bám rễ quá chặt chẽ trong tất cả chúng ta và liệu người ta có thể hoàn toàn được tự do khỏi chúng. Và nếu điều đó là cần thiết, vậy thì làm thế nào người ta sẽ khởi sự thực hiện nó? Chúng ta có thể thâm nhập chủ đề này chứ? Bởi vì trên bề mặt, chúng ta có lẽ có văn hóa cao, lịch sự, một chút dừng dưng, lãnh đạm, nhưng trong sâu thẳm hầu hết chúng ta, tôi nghĩ đều không nhận biết rằng có một thừa hưởng to tát của sự xung đột, sự đau khổ, sự phiền muộn và sự sợ hãi vô cùng này. Và nếu người ta nhận biết nó và người ta nhận biết tất cả nó, liệu có thể hoàn toàn được tự do khỏi nó, để cho cái trí là một loại dụng cụ hoàn toàn khác hẳn? Tôi không biết liệu bạn đã suy nghĩ về tất cả điều đó, hay đã suy nghĩ rằng tình trạng bị quy định trên bề mặt lại quá quan trọng đến độ người ta luôn luôn đang đấu tranh chống lại nó.

Và nếu người ta đã thông suốt được nó và xóa sạch nó đi, vậy là còn có tất cả những tầng sâu thẳm này, mà đa phần người ta không thể nhận biết, và làm thế nào người ta sẽ trở nên nhận biết những tầng đó và liệu có thể hoàn toàn xóa sạch được chúng?

Vì đây là một nhóm người tương đối ít, có lẽ chúng ta có thể nói chuyện làm thế nào nhận biết những sự việc kinh khiếp này mà con người đã thừa hưởng hay đã vun quén – nó hiện diện ở đó. Dù có rất kỳ những giải thích nào, sự thật rành rành là chúng ta có tánh bạo lực sâu thẳm, và chúng ta bị trói buộc trong đau khổ. – Chúng ta không có sự ồn ào này mỗi ngày, cảm ơn Thượng đế (đang nói đến tiếng gầm thét của máy bay), đây là sự chào mừng bạn! – Và có đám mây của sợ hãi này và chắc chắn trong hành động chúng tạo tác nhiều ranh mãnh, hỗn loạn. Tôi nghĩ điều đó khá rõ ràng, và làm thế nào người ta sẽ nhận biết tất cả điều này, và liệu có thể vượt khỏi tất cả?

Và những tôn giáo khắp thế giới, những tôn giáo có tổ chức, đã ép buộc con người – không phải ép buộc – nhưng đã hàm ý rằng, khi đặt ra những luật lệ nào đó, những nguyên tắc nào đó, những kỷ luật nào đó, những thái độ và những niềm tin nào đó, và những sự việc đó đã không, rõ ràng như thế, giải quyết được những đau khổ của con người, những sợ hãi của con người, và những lo âu, những tội lỗi đã bám chặt rễ, và mọi chuyện như thế. Vì vậy chúng ta có thể gạt bỏ tất cả điều đó, tất cả những niềm tin, và những hy vọng và những sợ hãi thuộc tôn giáo, hoàn toàn gạt bỏ tất cả điều đó – và người ta có, bạn càng suy nghĩ về nó nhiều bao nhiêu, người ta càng nhận biết nhiều bấy nhiêu về điều gì đang xảy ra trong thế giới và bản chất của những tôn giáo có tổ chức cùng những người đứng đầu và những đạo sư và những người thầy và những đáng cứu rỗi của họ và mọi câu chuyện

thần thoại của họ. Nó trở nên quá trẻ con và không chín chắn. Lúc này nếu người ta đã gạt bỏ tất cả điều đó bởi vì người ta đã hiểu rõ nó và thấy được sự vô lý của nó, sự giả dối của nó và được tự do khỏi tất cả điều đó, vậy thì những sự kiện chắc chắn nào đó vẫn hiện diện, giống như đau khổ, bạo lực, sợ hãi và nhiều lo âu, hoang mang – những sự việc đó vẫn còn hiện diện.

Lúc này làm thế nào người ta sẽ, nếu tôi nhận biết tất cả điều đó, ý thức nó, làm thế nào người ta được tự do khỏi tất cả điều đó, để cho tôi có một loại bộ não khác hẳn, một loại hành động khác hẳn, một loại thái độ khác hẳn đối với sống, một sống khác hẳn? Khi thâm nhập và theo trí năng nhận biết tất cả điều này, người ta càng thông minh nhiều hơn, người ta không những trở nên rất, rất nghiêm túc, nhưng còn có sự đòi hỏi rằng cái trí phải hoàn toàn được tự do khỏi tất cả sự hỗn loạn và kinh tởm này mà những con người đã tạo ra và tiếp tục vô tận cùng chúng. Vì vậy nếu đó là vấn đề, và tôi nghĩ đó thực sự là vấn đề căn bản, không phải rằng không có sự bất công và đối mới xã hội trong tất cả điều đó, rằng không có nghèo đói, ~~nh~~ chiến tranh, bạo lực, sự phân chia giữa các quốc gia – tất cả việc đó. Tôi cảm thấy tất cả việc đó có thể được giải quyết khi những con người thực sự hiểu rõ toàn công việc của sự hiện diện. Và sau đó họ có thể chặn đứng nó, chặn đứng tất cả những hỗn loạn, những xung đột, những chiến tranh, sự bất công xã hội, những phân chia của con người và vân vân, từ một kích thích khác hẳn.

Và cái trí con người muốn khám phá kích thích đó. Cái trí phải khám phá nó để giải quyết tất cả đau khổ này. Vì vậy làm thế nào tôi, hay bạn, kết thúc được tất cả việc này, nếu bạn nghiêm túc, không phải đùa giỡn với những từ ngữ, không phải phỏng đoán, không phải buông thả trong những giả thuyết thuộc lý thuyết, những ý tưởng và những đạo đức

giả, nhưng thực sự đối diện điều này, đối diện đau khổ của con người này, không chỉ đau khổ của các bạn, nhưng cả đau khổ của con người – những sợ hãi, hoang mang, những không chắc chắn, sự dò hỏi có an toàn liên tục. Sự dò hỏi có an toàn tâm lý lại sâu thẳm nhiều hơn sự an toàn cơ thể, và bởi vì chúng ta muốn những an toàn tâm lý, chúng ta trao tất cả suy nghĩ của chúng ta và những hy vọng của chúng ta vào một người thầy nào đó, vào đảng cứu rỗi nào đó, vào niềm tin nào đó, vào tác nhân bên ngoài nào đó. Khi biết tất cả điều này, làm thế nào tôi sẽ hiểu rõ và được tự do khỏi sự nỗ lực, tranh đấu, đau khổ liên tục này? Được rồi, chúng ta sẽ thâm nhập điều đó. Chúng ta sẽ cùng nhau bàn luận nó, nói chuyện về nó – điều đó có nghĩa cùng nhau chia sẻ nó.

Làm thế nào tôi, hay bạn, sẽ nhận biết nó? Sự ý thức hay nhận biết này có nghĩa gì? Làm thế nào tôi biết rằng tôi đang đau khổ, rằng những con người – không phải chỉ riêng tôi, nhưng mọi con người trong thế giới, trong đó tôi là bộ phận – làm thế nào tôi ý thức hay nhận biết rằng có sự đau khổ này. Liệu nó là một công nhận thuộc từ ngữ, hay nó là một chấp nhận của một ý tưởng rằng có sự đau khổ mà tôi là bộ phận? Hay liệu có một nhận biết tinh tế rằng sự đau khổ là một sự kiện. Chúng ta đang theo cùng nhau? Khi tôi tự nhủ với mình rằng có một đau khổ vô cùng trong thế giới, mà trong đó tôi là một bộ phận, bởi vì tôi là thế giới và thế giới là tôi – đó là một sự kiện. Nó không là một ý tưởng, nó không là một cảm tính, nó không là một khẳng định thuộc cảm xúc, nó là một sự kiện tuyệt đối, rằng tôi là thế giới và thế giới là tôi. Bởi vì tôi đã tạo ra thế giới này – bạn đã tạo ra nó, chúng ta có trách nhiệm với nó. Tất cả những suy nghĩ của tôi, những hoạt động của tôi, những sợ hãi của tôi, những hy vọng của tôi là những hy vọng và những sợ hãi của bạn, của thế giới. Không có sự tách rời giữa thế giới và tôi. Cộng

đồng là tôi, văn hóa là tôi và tôi là văn hóa đó, vì vậy không có sự tách rời. Tôi không biết liệu bạn thấy điều đó và liệu bạn cảm thấy điều đó. Tất cả việc đó đang xảy ra trong thế giới, ở Trung đông và vùng Viễn đông, giữa Pakistan và một quốc gia khác – bạn biết không, tất cả việc đó – nó là bộ phận của tôi, chúng ta phải chịu trách nhiệm cho tất cả việc đó. Và làm thế nào tôi sẽ, khi biết tôi là thế giới và phải có một cách mạng căn bản trong thế giới, không phải trong ném bom, mà không dẫn đến đâu cả, nhưng một cách mạng trong ngay cái tinh thần, trong chính cái trí, để cho người ta sống khác hẳn, suy nghĩ khác hẳn, hành động toàn bộ trong một cách hoàn toàn khác hẳn? Làm thế nào tôi sẽ, khi biết rằng tôi là thế giới và thế giới là tôi, làm thế nào tôi sẽ tạo ra sự tự do cho cái trí mà chịu trách nhiệm cho tất cả việc này – cái trí là suy nghĩ? Chính suy nghĩ đã tạo ra điều này – sự phân chia giữa những con người, những chiến tranh, cấu trúc của niềm tin tôn giáo – suy nghĩ đã sản sinh tất cả những thứ này.

Và cũng vậy suy nghĩ đã sắp xếp vào chung công nghệ mà tạo nên sự tiện lợi của hiện diện hàng ngày – phòng tắm, điện lực, đường xe lửa, hiểu biết công nghệ đưa người ta lên mặt trăng – chính suy nghĩ đã làm tất cả việc này – đúng chứ? Rõ ràng như thế. Suy nghĩ mà đã thu lượm thật nhiều thông tin, thật nhiều hiểu biết, làm thế nào suy nghĩ đó sẽ được tự do khỏi toàn cấu trúc và bản chất của sự đau khổ và sợ hãi, và tuy nhiên vẫn vận hành có hiệu quả, cùng sự sáng suốt trong lãnh vực của hiểu biết, nhưng không tạo ra sự phân chia giữa con người và con người, do đó tạo ra xung đột, thù địch giữa con người và con người? Bạn thấy được vấn đề? Ít nhất, vấn đề mà hiện diện. Suy nghĩ không chịu trách nhiệm cho tất cả việc này, hay sao? Suy nghĩ không chịu trách nhiệm cho những đáng cứu rỗi của bạn, cho những niềm tin của bạn, khi nói rằng bạn là một người Anh, hay

một người Hà lan, hay một người Đức hay một người Nga? Không phải chính suy nghĩ đã phân chia người Ấn giáo khỏi người Hồi giáo và tất cả việc đó đang xảy ra khắp thế giới, ở phương Đông? Và chiến tranh ở Việt nam là kết quả của suy nghĩ, được lên kế hoạch cẩn thận – suy nghĩ chịu trách nhiệm cho tất cả việc này – đúng chứ? Bạn nói rằng suy nghĩ không chịu trách nhiệm, hay sao?

Vì vậy suy nghĩ phải chịu trách nhiệm, và tuy nhiên chúng ta phải suy nghĩ rất rõ ràng. Vậy thì làm thế nào suy nghĩ sẽ ngăn cản được sự phân chia này? Bởi vì nơi nào có sự phân chia, có xung đột, không chỉ phía bên ngoài mà còn cả phía bên trong. Tôi đang trình bày vấn đề rõ ràng chứ? Không phải vấn đề của tôi, nó là vấn đề của bạn, nó là vấn đề của con người bởi vì người ta thấy rằng điều gì suy nghĩ đã làm – ranh mãnh, khả năng lạ lùng, làm thế nào nó thu lượm được những hiểu biết thuộc công nghệ mà không thể gạt bỏ được – và tuy vậy suy nghĩ đã tạo ra sự phân chia giữa con người và con người: bạn là một người Hồi giáo, tôi là một người Cộng sản. Bạn là một người Phật giáo, tôi là một người Ấn giáo. Chính suy nghĩ đã tạo ra bạo lực, và suy nghĩ không là tình yêu. Vì vậy người ta phải có sự rõ ràng của suy nghĩ trong vận hành và tuy nhiên nhận biết rằng suy nghĩ nuôi dưỡng tất cả những phân chia trong thế giới và sự đau khổ. Vì vậy trong thâm nhập này làm thế nào tôi và bạn nhận biết toàn hàm ý của suy nghĩ mà là cái có thể đo lường được, và cũng vậy một kích thước mà trong đó suy nghĩ như đo lường không hiện diện? Chúng ta đang theo cùng nhau chứ? Không à?

Trước hết, liệu không rõ ràng rằng suy nghĩ đã làm gì trong thế giới hay sao? Đúng chứ? Suy nghĩ trong khoa học, toàn sự phát triển của công nghệ, và nó đã làm gì trong thế giới, cả lợi ích lẫn hủy diệt? Suy nghĩ đã sắp xếp vào chung

một chuỗi những cấu trúc và những niềm tin tôn giáo, như những mê tín, thần thoại và những đáng cứu rỗi – không à? Suy nghĩ đã tách rời con người biết chừng nào trong những niềm tin tôn giáo. Và suy nghĩ đã sáng chế ra những phương tiện hủy diệt con người biết chừng nào. Vì vậy suy nghĩ đã làm tất cả việc đó, đúng chứ? Và suy nghĩ phải được vận dụng để vận hành. Lúc này làm thế nào suy nghĩ sẽ vận hành một cách đúng đắn, có hiệu quả, lành mạnh và không tạo ra sự phân chia giữa những con người?

Người hỏi: Khi không có sợ hãi.

Krishnamurti: Chờ một tí – chúng ta đừng nói khi không có sợ hãi, trước hết chúng ta hãy thấy vấn đề.

Và suy nghĩ là ký ức tập thể của con người, ký ức tập thể từ đó có sự phản ứng như suy nghĩ, mà là quá khứ. Không à? Nếu bạn không có ký ức bạn không thể suy nghĩ. Và suy nghĩ là quá khứ. Nó có lẽ chiếu rọi vào tương lai nhưng nó vẫn còn có gốc rễ của nó trong quá khứ và từ đó nó vận hành. Chúng ta thấy điều đó trong vận hành, và vì vậy tôi tự nhủ với mình: điều đó là cần thiết, nhưng tại sao suy nghĩ lại phân chia con người như bạn là một người Thiên chúa giáo, một người Phật giáo, bạo lực, tất cả mọi chuyện như thế, và tôi như một người nào khác?

Vì vậy liệu suy nghĩ có thể vận hành một cách hạnh phúc, dễ dàng, hiệu quả và tuy nhiên không tạo ra sự phân chia giữa con người và con người? Bạn thấy quan điểm của tôi chứ? Nó không là quan điểm của tôi, làm ơn. Tại sao tôi phải bị quy định như một người Hồi giáo mà là kết quả của suy nghĩ, và bạn bị quy định như một người Cộng sản, mà là kết quả của suy nghĩ – bạn tin tưởng một đáng cứu rỗi, và tôi không tin tưởng một đáng cứu rỗi, mà lại nữa là kết quả của

suy nghĩ. Một ít người nghĩ, hay đa số người nghĩ rằng bạo lực chỉ có thể tạo ra một thay đổi thuộc xã hội, và một người nào khác nói đó không là phương cách đúng. Vì vậy suy nghĩ luôn luôn đang tạo ra những phân chia. Đúng không? Và nơi nào có phân chia có xung đột. Vì vậy chức năng của suy nghĩ là gì. Đúng chứ?

Khi biết rằng suy nghĩ chỉ có thể vận hành trong lãnh vực của hiểu biết, và liệu suy nghĩ có thể sáng chế hay bắt gặp một kích thích khác hẳn, mà trong đó không có sự phân chia được tạo ra bởi suy nghĩ? Đúng chứ? Liệu chúng ta có cùng nhau đang đến một điểm nào đó? Tốt. Ít ra một ít người trong chúng ta. Chúng ta cố điên khùng như ng chúng ta hãy cùng nhau. Bởi vì theo cá nhân tôi vô cùng quan tâm đến vấn đề này, bởi vì tôi đã thấy ở Ấn độ, ở Mỹ, khắp Châu Âu, ở Úc, và những phần khác của thế giới, suy nghĩ đã tạo ra những sự việc tuyệt vời như thế và tuy nhiên suy nghĩ đã tạo ra quá nhiều đau khổ, quá nhiều hoang mang, quá nhiều phiền muộn. Vì vậy khi thấy tất cả việc đó tôi tự hỏi chính mình: chức năng của suy nghĩ là gì? Liệu suy nghĩ có thể vận hành đầy đủ trong một hướng và hoàn toàn bất động trong một hướng khác để cho không còn sự phân chia, không tạo ra một phân chia? Vì vậy sau khi đã đặt câu hỏi này cho chính tôi – và tôi hy vọng các bạn đang đặt câu hỏi này cho chính các bạn – liệu suy nghĩ có thể tự phân chia chính nó? Bạn hiểu rõ chứ? Vì suy nghĩ nói rằng “Tôi không thể vượt khỏi điều đó,” tôi sẽ vận hành, suy nghĩ sẽ vận hành lành mạnh, bình thường trong mọi thế giới thuộc công nghệ, trong hiểu biết, hành động và hiện diện hàng ngày, và không thâm nhập vào kích thích khác hẳn mà trong đó không có sự phân chia gì cả? Liệu suy nghĩ có thể tách rời chính nó giống như thế? Hay chúng ta đang đặt ra câu hỏi sai lầm hoàn toàn?

Liệu suy nghĩ có thể thấy những giới hạn riêng của nó, và khi thấy những giới hạn riêng của nó, nó tạo ra một thông minh khác hẳn vào thân tâm? Nếu tôi thấy giới hạn riêng của tôi, nếu suy nghĩ thấy giới hạn riêng của nó, nó không sẵn sàng để khám phá – không phải suy nghĩ – liệu không có một loại thông minh khác hẳn đang vận hành? Khi suy nghĩ thấy giới hạn riêng của nó, vậy thì không có một thức dậy của thông minh mà ở trên và vượt khỏi suy nghĩ? Làm ơn chúng ta có đang chuyển tải cùng nhau, hay không gì cả?

Người hỏi: Có.

Krishnamurti: Bạn biết sự chuyển tải có nghĩa đang chia sẻ, không phải chấp nhận.

Người hỏi: Khi suy nghĩ đang tự thấy chính nó rằng phải không đang suy nghĩ.

Krishnamurti: Tôi không biết thừa bạn.

Người hỏi: Suy nghĩ không nảy sinh những hệ thống để tự-triệt tiêu chính nó hay sao?

Krishnamurti: Không, thưa bạn, trước hết phải thấy được khó khăn của chúng ta, đây là một vấn đề khó khăn cực kỳ, đừng để chúng ta tìm một câu trả lời dễ dàng. Hãy thấy được những hàm ý vô cùng của điều này. Con người đã sống dựa vào suy nghĩ. Chúng ta vận dụng suy nghĩ mỗi ngày, mỗi phút, đi về nhà, đón xe lửa, đón xe buýt, viết lách, nói chuyện, truyền đạt, làm việc. Chúng ta phải có suy nghĩ và nếu chúng ta không có suy nghĩ, không có hành động, bạn không thể sống. Bạn không thể nào triệt tiêu suy nghĩ. Triệt

tiêu suy nghĩ hàm ý một suy nghĩ mà cao quý hơn và nói “Tôi phải triệt tiêu suy nghĩ hèn kém hơn của tôi”. Tất cả đều còn trong lãnh vực của suy nghĩ, suy nghĩ. Bạn hiểu rõ không? Đây là điều gì những người Châu á đã làm, những người Ấn độ; họ đã nói rằng: suy nghĩ rất bị giới hạn, có một suy nghĩ cao quý, Atman, Brahman, có cái khác ở trên cao; hãy giữ cho suy nghĩ bất động rồi sau đó cái khác lạ sẽ vận hành. Và trong chính sự khẳng định điều đó là suy nghĩ – đúng chứ? Ở đây bạn nói linh hồn – nó vẫn còn là bộ phận của suy nghĩ.

Vì vậy suy nghĩ đã sinh ra thế giới công nghệ tuyệt vời này, mà suy nghĩ sử dụng cho sự hủy diệt con người và cho sự tiện lợi của con người. Chính suy nghĩ đã sáng chế ra những đáng chú ý, những thần thoại, những thần thánh, chính suy nghĩ đã tạo ra bạo lực, chính suy nghĩ mà trở thành ganh tị, lo âu, sợ hãi.

Vì vậy liệu có một lãnh vực không thể đo lường được bởi suy nghĩ và liệu lãnh vực đó có thể vận hành trong lãnh vực của suy nghĩ mà không có suy nghĩ đang phá vỡ thành những phân chia, những mảnh vỡ? Thừa các bạn, các bạn thấy đó, nếu suy nghĩ luôn luôn đang vận hành, vậy thì cái trí đang vận hành cùng hiểu biết mà là quá khứ – hiểu biết quá khứ. Tôi không thể có hiểu biết của ngày mai. Và hiểu biết là suy nghĩ. Nếu đó là cách duy nhất để sống, luôn luôn trong lãnh vực của suy nghĩ, vậy thì cái trí không bao giờ có thể được tự do. Đúng chứ? Và vậy thì con người luôn luôn phải sống trong đau khổ, luôn luôn có sợ hãi, luôn luôn sống trong phân chia, trong mảnh vỡ, vì vậy trong xung đột. Và khi nhận ra điều đó, con người đã nói phải có một tác nhân phía bên ngoài – như Thượng đế, mà sẽ giúp tôi vượt qua tất cả sự phân chia của suy nghĩ này. Nhưng Thượng đế đó, Brahman đó, Atman đó, vẫn còn là sự sáng chế của suy nghĩ, hay là

những hình thức nhỏ nhiệm của hy vọng, mà lại nữa là suy nghĩ đang tìm kiếm sự an toàn, không phải tìm kiếm sự an toàn trong thế giới này, sáng chế, hay tin tưởng hay chiếu rọi một ý tưởng mà nó gọi là Thượng đế, mà là an toàn. Đúng chứ? Vì vậy tôi thấy điều này.

Vì vậy nếu suy nghĩ là lãnh vực duy nhất mà trong đó con người có thể sống, vậy là con người quá vô phước. Đây không là sáng chế của tôi, đây là điều gì đang thực sự xảy ra. Vì vậy tôi tự hỏi chính mình, liệu suy nghĩ có thể vận hành nơi nào nó tuyệt đối cần thiết, lành mạnh, bình thường, khách quan, hiệu quả, sáng suốt và hoàn toàn bất động trong mọi phương hướng khác? Bạn hiểu rõ chứ?

Lúc này làm thế nào điều đó có thể được? Làm thế nào suy nghĩ có thể vận hành ở đó, nơi nó tuyệt đối cần thiết, trong một cách minh bạch, khách quan, rõ ràng nhất, và cùng lúc lại sống hiệp thông trong một kích thích mà suy nghĩ không thâm nhập được? Bạn đã nắm được mấu chốt của tôi chứ? Tôi đã trình bày vấn đề rõ ràng, đúng chứ? Bởi vì cái trí con người đòi hỏi sự tự do, tự do khỏi những khốn khổ, tội lỗi, đau đớn, phiền muộn, rối loạn, những chiến tranh vô tận và bạo lực này. Cái trí đòi hỏi sự tự do. Và suy nghĩ không thể nào sản sinh tự do được. Nó có thể sáng chế ý tưởng của tự do, nhưng đó không là tự do. Vì vậy cái trí con người phải khám phá đáp án. Và nó chỉ có thể khám phá đáp án khi nó đã hiểu rõ bản chất của suy nghĩ và thấy được khả năng của nó, suy nghĩ có thể đo lường đến chừng mực nào và khám phá một tự do, một kích thích, một tình trạng của cái không thể đo lường được mà trong đó suy nghĩ không vận hành.

Bạn thấy không, đây là điều gì được gọi là thiên định. Con người đã làm việc này, nhưng lại nữa thiên định của họ là bộ phận của gia tăng thêm nữa của suy nghĩ. Họ nói, “Tôi phải ngồi bất động, phải có sự kiểm soát, những suy nghĩ của

tôi phải được kiểm soát”. Khi biết sự giới hạn của suy nghĩ, họ nói, “Tôi phải kiểm soát nó, tôi phải kỷ luật nó, tôi phải luôn luôn canh chừng nó, đừng để nó đi lang thang”. Họ tự kỷ luật chính họ ghê lắm, nhưng họ không nhận được kích thước khác hẳn, bởi vì suy nghĩ không thể thâm nhập vào cái đó.

Thế là con người đã làm mọi thứ! Bạn theo kịp chứ? Những con người thực sự nghiêm túc, những con người mà đã thực sự, thăm thẳm, thâm nhập điều này, không phải những con người tình cờ. Và tuy vậy suy nghĩ đã là dụng cụ chính của họ và vì vậy họ không bao giờ giải quyết được vấn đề này. Họ đã sáng chế những sự việc. Họ đã phỏng đoán. Và những người tội nghiệp kia giống như chúng ta chấp nhận những giả thuyết này, những người triết lý, những người thầy – bạn theo kịp chứ? – toàn bộ những người đó. Và tôi tự hỏi chính tôi – và tôi hy vọng bạn cũng đang tự hỏi nó – làm thế nào điều này có thể xảy ra? Chắc chắn phải có một loại thiên định khác hẳn, một loại nhận biết khác hẳn, đó là *thấy và không nhận xét*. Muốn thấy những vận hành của suy nghĩ, tất cả những chuyển động phía bên trong, phía bên ngoài của nó, chỉ nhìn ngắm nó, mà không cho bất kỳ phương hướng, cưỡng bách nó trong bất kỳ cách nào, chỉ nhìn ngắm trọn vẹn nó, không có bất kỳ chọn lựa. Đó là một loại nhận biết khác hẳn. Chúng ta thấy rồi, nhưng chúng ta luôn luôn cho nó một phương hướng. Chúng ta nói, “Điều này không được”, hay “Điều kia nên”, “Tôi sẽ chế ngự nó”. Tất cả việc đó là cái cách cũ kỹ của sự phản ứng đến bất kỳ hành động nào, bất kỳ cảm thấy nào, bất kỳ ý tưởng nào. Nhưng quan sát mà không có bất kỳ phương hướng, không có bất kỳ áp lực, không có bất kỳ biến dạng, liệu điều đó có thể được? Để thấy chính tôi như tôi là, mà không có lát kỳ chỉ trích, đang nói, “Tôi sẽ chấp nhận điều này và tôi sẽ phủ nhận điều kia” – bạn có thể

thực hiện được nó không? Vậy thì sự nhận biết có một chất lượng khác hẳn. Đúng chứ? Vậy thì nó trở thành một vật đang sống, không phải cái khuôn mẫu lặp lại của quá khứ.

Vì vậy trong chính động thái của lắng nghe, như chúng ta đang làm lúc này, trong chính động thái của lắng nghe đó, chúng ta thấy sự thật của nó, rằng muốn nhận biết thực sự phải không có sự chỉ dẫn hay thuyết phục hay cưỡng bách: chỉ quan sát. Trong quan sát đó bạn sẽ thấy rằng suy nghĩ không thâm nhập gì cả. Bạn đang theo kịp chứ? Mà có nghĩa trong nhận biết đó, trong thấy đó, có sự chú ý hoàn toàn. Nơi nào không có sự chú ý, có một biến dạng. Lúc này khi bạn đang lắng nghe điều này, nếu bạn thấy sự thật của nó, cái đó hành động. Lúc này, chúng ta đang gặp gỡ lẫn nhau chứ?

Người hỏi: Thưa ông, trong trạng thái đó người ta thấy chính mình tuyệt đối không còn uy quyền, và cũng vậy có một đạo đức mà suy nghĩ luôn luôn cảm thấy và biết quyền năng riêng của nó.

Krishnamurti: Vì vậy cái gì?

Người hỏi: Suy nghĩ luôn luôn chen vào nơi nào có vui thú, sợ hãi và lo âu.

Krishnamurti: Bạn đang nói, thưa bạn, rằng suy nghĩ – nhưng liệu sợ hãi không là kết quả của suy nghĩ, kết quả của lo âu – suy nghĩ đã sinh ra sợ hãi – không à?

Người hỏi: Thỉnh thoảng nó đến đầy bất ngờ.

Krishnamurti: Điều đó có lẽ, dù đây bất ngờ, nhưng chính suy nghĩ đã sinh ra sợ hãi – không à? Suy nghĩ đã sinh ra sự đau khổ vô tận này.

Người hỏi: Còn những sợ hãi của trẻ em thì sao?

Krishnamurti: Chắc chắn, nó không được đặt nền tảng trên sự không an toàn của chúng, hay sao? Trẻ em cần sự an toàn tuyệt đối, và những bậc cha mẹ không thể mang lại sự an toàn tuyệt đối đó bởi vì họ quan tâm đến cái tôi riêng nhỏ xíu của họ. Họ đang cãi cọ, họ đầy tham vọng, họ là cái này, họ là cái kia – bạn theo kịp chứ? – vì vậy họ không thể trao sự an toàn tuyệt đối đó mà đứa trẻ đòi hỏi, mà là tình yêu.

Và thế là chúng ta quay lại cùng câu hỏi. Suy nghĩ đã sinh ra sợ hãi, không còn nghi ngờ gì cả. Suy nghĩ đã sinh ra sự cô độc đau đớn trong chính người ta. Suy nghĩ đã nói, tôi phải thành tựu, tôi phải là, tôi quá hèn mọn – tôi phải cao quý. Suy nghĩ đã tạo ra ganh ghét này, lo âu này, tội lỗi này, suy nghĩ chịu trách nhiệm cho nó. Suy nghĩ là điều đó, suy nghĩ là tội lỗi, không phải suy nghĩ tạo ra tội lỗi, suy nghĩ là tội lỗi. Vì vậy làm thế nào tôi có thể quan sát chính tôi và thế giới, mà trong đó tôi là một bộ phận, quan sát mà không có bất kỳ sự can thiệp nào của suy nghĩ trong sự quan sát đó, và thế là từ sự quan sát đó một hành động khác hẳn mà không sinh ra những sợ hãi, những hối tiếc và mọi chuyện như thế? Vì vậy tôi phải học hành để quan sát về chính tôi và thế giới và hành động của tôi hoàn toàn khác hẳn. Phải có một học hành về quan sát mà trong đó suy nghĩ không can thiệp. Bởi vì khoảnh khắc suy nghĩ can thiệp nó tạo tác cho nó một biến dạng, nó tạo tác cho nó một thành kiến. Sự nhận biết ở trong hiện tại; bạn không thể nhận biết ngày mai. Bạn nhận biết ngay lúc này và trong nhận biết đó, khi suy nghĩ can thiệp,

suy nghĩ là sự phản ứng của quá khứ và vì vậy nó phải làm biến dạng hiện tại. Điều đó quá hợp lý.

Người hỏi: Chắc chắn, muốn nhận biết chúng ta phải suy nghĩ.

Krishnamurti: Hãy chờ tí, hãy chờ tí, hãy quan sát nó, nhận biết có nghĩa gì? Tôi nhận biết rằng bạn đang ngồi ở đó, và tôi nhận biết rằng tôi đang ngồi ở đây trên cao – bất hạnh thay – và tôi nhận biết rằng tôi đang ngồi trên một chiếc ghế đặt trên một tấm thảm màu đỏ, vân vân. Tôi ý thức. Tôi nhận biết. Tôi thấy. Sau đó suy nghĩ nói, đó là màu đỏ, sau đó suy nghĩ nói, tôi là một con người giỏi giang hơn bởi vì tôi đang nói, hơn tất cả ai đang ngồi phía dưới. Suy nghĩ cho tôi thanh danh – bạn theo kịp chứ? Suy nghĩ đang làm tất cả điều này – đó là sự nhận biết, hay nó chỉ là chuyển động liên tục của suy nghĩ? Chỉ thâm nhập từ từ, thưa bạn, liệu bạn có thể nhìn một cái cây mà không có sự vận hành của suy nghĩ, hay không? Liệu bạn có thể? Bạn không thể à? Bạn có thể thấy một cái cây mà không có hình ảnh của cái cây? Hình ảnh là suy nghĩ, suy nghĩ mà nói: đó là cây sồi.

Người hỏi: Nó không mù, nếu nó có thể thấy.

Krishnamurti: À, không – tôi sẽ tiếp tục – không, may thay tôi không mù. Thưa bạn, làm ơn hãy theo dõi nó, hãy suy nghĩ nó. Nhìn cái cây, quan sát cái cây, chuyện gì xảy ra? Có không gian giữa người quan sát và vật được quan sát. Đúng chứ? Có khoảng cách, vậy thì có hiểu biết về cái cây đó – hiểu biết thực vật, hiểu biết của ưa thích và không ưa thích cái cây đó. Vì vậy tôi có hình ảnh của cái cây. Hình ảnh nhìn cái cây đó và liệu có một nhận biết mà không có hình ảnh?

Hình ảnh là suy nghĩ, suy nghĩ là sự hiểu biết về cái cây đó. Vì vậy khi có một nhận biết cùng hình ảnh, không có nhận biết hiệp thông cái cây. Vì vậy liệu có thể nhìn cái cây mà không có hình ảnh? Nhìn ở đó vì là khách quan nên khá dễ dàng, nhưng nó trở nên phức tạp hơn nhiều khi tôi nhìn chính tôi mà không có bất kỳ hình ảnh nào về chính tôi. Điều đó được không?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Trước hết hãy thấy thừa bạn, chúng ta sẽ đến điều đó, thâm nhập từ từ từng bước một. Làm ơn thực hiện nó khi chúng ta đang nói chuyện, bạn sẽ khám phá.

Đó là, liệu có một quan sát về chính tôi mà không có bất kỳ hình ảnh về chính tôi hay không? Bởi vì tôi đầy dẫy những hình ảnh của tôi – tôi là điều này, tôi không là điều kia, tôi nên là điều này, tôi không nên là điều kia, tôi phải trở thành, tôi không được trở thành. Tất cả chúng là những hình ảnh. Và tôi đang nhìn vào chính tôi bằng một trong những hình ảnh, không phải bằng nguyên một nhóm của những hình ảnh.

Vì vậy sau đó, cái gì đang nhìn? Bạn theo kịp không? Sau đó cái gì đang nhìn nếu không có hình ảnh? Bạn hiểu câu hỏi của tôi? Nếu tôi không có hình ảnh nào về chính tôi – bạn biết không – mà người ta phải thâm nhập rất, rất sâu thẳm nếu bạn muốn – vậy thì ở đó cái gì nhìn? Tuyệt đối không có cái gì nhìn và người ta sợ hãi điều đó. Lúc đó người ta tuyệt đối không là gì cả; nhưng người ta không thể đối diện với tuyệt đối không là gì cả, thế là người ta có những hình ảnh đó về chính người ta. Thôi, chúng ta hãy quay lại.

Cái trí con người đòi hỏi tự do, tuyệt đối. Ngay cả ở Nga họ đang đòi hỏi tự do, và những uy quyền đang tiêu diệt

họ. Vì vậy tự do là tối thiết, nó là đòi hỏi thuộc chính trị. Nhưng bạn không đòi hỏi sự tự do khỏi những hình ảnh. Vì vậy suy nghĩ đã tạo ra những hình ảnh này, vì những lý do khác nhau thuộc kinh tế, văn hóa, xã hội và nhiều hơn nữa. Và những hình ảnh này có thể đo lường được: cái lớn hơn, cái nhỏ hơn, cái nhiều hơn, cái ít hơn. Và người ta hỏi liệu suy nghĩ có thể quan sát mà không bị biến dạng? Chắc chắn nó không thể. Khi nó quan sát có một yếu tố biến dạng trong suy nghĩ, bởi vì suy nghĩ là sự phản ứng của quá khứ. Vì vậy liệu có một quan sát mà không có bất kỳ sự can thiệp nào của suy nghĩ? Điều đó có nghĩa không có sự can thiệp của bất kỳ hình ảnh nào. Bạn phải khám phá điều này, nó không chỉ là một vấn đề của chấp nhận hay tin tưởng, chỉ khám phá liệu bạn có thể nhìn người vợ hay người chồng của bạn, cái cây hay đám mây, con người đang ngồi cạnh bạn mà không có bất kỳ hình ảnh nào.

Người hỏi: Liệu có một việc như một hình ảnh không nhận thấy mà người ta không nhận biết được?

Krishnamurti: Vâng, có chứ. Dĩ nhiên. Lúc này làm thế nào tôi nhận biết những hình ảnh *không nhận thấy* mà tôi có. Đúng chứ? Làm ơn, lắng nghe câu hỏi của tôi: làm thế nào tôi sẽ nhận biết nhiều, nhiều hình ảnh không nhận thấy mà tôi đã lưu trữ, con người đã lưu trữ.

Người hỏi: Krishnaji, chừng nào người ta còn đang cố gắng nhận biết, người ta tạo ra những sự việc để nhận biết về chúng.

Krishnamurti: Đó là điều gì tôi đang nói. Bạn không thể cố gắng để nhận biết, bạn không thể khẳng định để nhận biết,

bạn không thể – nó không là kết quả của sự vận dụng ý muốn để nhận biết. Hoặc bạn thấy hoặc bạn không thấy. Hoặc bạn lắng nghe điều gì chúng ta đang nói ngay lúc này, hoặc bạn không lắng nghe. Nhưng nếu bạn lắng nghe bằng hình ảnh của bạn vậy thì dĩ nhiên bạn không lắng nghe gì cả.

Vì vậy thật ra câu hỏi rất lý thú – tôi có thể hiểu rõ những hình ảnh mà tôi có một cách nhận biết được – những hình ảnh nhận biết được, và tôi có thể hiểu rõ những hình ảnh này – những hình ảnh vô nghĩa nhố nhăng nào đó, tất cả hiểu biết hời hợt mà tôi có, điều đó khá đơn giản và khá rõ ràng. Nhưng những hình ảnh che giấu, sâu thẳm mà có một ảnh hưởng mạnh mẽ vào toàn cách sống. Làm thế nào tôi nhận biết những hình ảnh che giấu không nhận thấy này? Bạn đề nghị như thế nào đây?

***Người hỏi:** Chúng ta khám phá bằng cách nhận biết chúng ta cư xử như thế nào, bằng cách nhận biết những hình ảnh này xuất hiện như thế nào.*

Krishnamurti: Bạn khám phá bằng cách nhận biết bạn cư xử như thế nào, qua cách cư xử của bạn. Lúc này hãy chờ đã, hãy thâm nhập từ từ. Bạn sẽ khám phá những hình ảnh không nhận thấy của bạn qua cách cư xử của bạn.

***Người hỏi:** Hay thỉnh thoảng trong giấc ngủ.*

Krishnamurti: Bạn sẽ thấy nó, thưa bạn, bạn sẽ thấy nó trong một phút. Mà có nghĩa gì? Qua cách cư xử của tôi, tôi bắt đầu phát giác những hình ảnh không nhận thấy trong tôi mà đã được lưu trữ. Một hình ảnh này kế tiếp một hình ảnh khác, bạn theo kịp chứ? Tôi cư xử với bạn khác hẳn với một người khác, bởi vì bạn quan trọng hơn và có quyền hành hơn,

có thanh danh hơn người khác. Vì vậy hình ảnh về bạn của tôi mạnh mẽ hơn – và tôi khinh một hình ảnh người khác, hình ảnh của tôi. Vì vậy nó có nghĩa trải qua một hình ảnh này kế tiếp một hình ảnh khác, bạn theo kịp chứ? Hay liệu có một yếu tố trung tâm mà tạo ra những hình ảnh này một cách nhận biết được cũng như không-nhận biết được. Bạn đang thâm nhập chứ? Nếu tôi có thể khám phá điều đó, vậy thì tôi không phải trải qua hình ảnh kế tiếp hình ảnh kế tiếp hình ảnh, hay trải qua sự khám phá về những hình ảnh qua những giấc mơ. Tôi không hiểu liệu bạn đang theo kịp câu hỏi của tôi?

Bạn thấy, nếu qua cách cư xử của tôi, tôi phát giác những hình ảnh không nhận thấy của tôi, đó là một hình thức của phân tích, đúng chứ? Dĩ nhiên, nó là một hình thức của phân tích. Lúc này liệu sự phân tích sẽ giải quyết được những hình ảnh này? Những hình ảnh này được tạo ra bởi suy nghĩ – sự phân tích là suy nghĩ. Thế là qua suy nghĩ tôi hy vọng xóa sạch được những hình ảnh mà suy nghĩ đã tạo ra. Thế là tôi bị trói chặt trong một vòng tròn luẩn quẩn. Thế là làm thế nào tôi giải quyết được điều này đây? Bạn nói qua những giấc mộng. Những hình ảnh của bạn được phơi bày qua những giấc mộng à? Những giấc mộng là gì? Tại sao bạn phải nằm mộng? Đó không là một hình thức khác của sự phân tích hay sao? Tôi không hiểu liệu bạn đang theo kịp? Tôi nằm mộng, và những giấc mộng là một tiếp tục của hoạt động ban ngày của tôi, đúng chứ? Không à? Làm ơn hãy cùng nhau thâm nhập nó. Tôi sống một sống khá hỗn độn, không chắc chắn, hoang mang, đau khổ, bất hạnh, cô độc, sợ hãi, so sánh chính tôi với một ai đó khác mà đẹp đẽ hơn, thông minh hơn, nhiều hơn cái này hay nhiều hơn cái kia, và đó là sống của tôi trong suốt những tiếng đồng hồ thức giấc và khi tôi ngủ điều đó tiếp tục. Và tôi mơ những sự việc mà

tôi đã trải qua, tất cả tiếp tục đó mà tôi đã sống trong suốt thời gian ban ngày, không à? Và nếu tôi thâm nhập về chính tôi, nếu có một bộc lộ về chính tôi qua những giấc mộng, đó là một hình thức của phân tích. Vì vậy tôi nói, hãy nhìn điều gì tôi đang làm. Tôi đang lệ thuộc vào những giấc mộng để bộc lộ những hình ảnh được che giấu thật sâu thẳm trong cái hang. Và sự lệ thuộc vào những giấc mộng làm cho tôi mỗi lúc một giảm sút đi và giảm sút đi sự nhận biết trong suốt những giờ thức giấc. Không à?

Người hỏi: Suy nghĩ và suy nghĩ không nhận thấy tạo ra những hình ảnh và những hình ảnh này hữu ích trên một mức độ nào đó.

Krishnamurti: Chúng ta đã nói rằng, đó là lý do tại sao có những hình ảnh hữu ích mà phải vận hành, mà chúng ta phải có, có những hình ảnh rất nguy hiểm mà người ta phải hoàn toàn xóa sạch, rõ ràng như thế. Đó là điều gì toàn nói chuyện sáng nay muốn hướng đến.

Người hỏi: Liệu không chỉ có một câu hỏi, liệu suy nghĩ có thể bất động khi cần thiết, nhưng còn cả liệu có thể chỉ có sự bất động?

Krishnamurti: À, điều đó có nghĩa, thưa bạn – liệu có thể có sự bất động mà từ nó suy nghĩ có thể vận hành?

Người hỏi: Nó không là một câu hỏi liệu suy nghĩ có thể vận hành hay không, nhưng liệu nó có thể chỉ bất động.

Krishnamurti: Liệu suy nghĩ có thể hoàn toàn bất động và vận hành, nhận biết khi nó cần thiết?

Người hỏi: Nó không là câu hỏi liệu suy nghĩ có thể vận hành nơi nào cần thiết, nhưng liệu suy nghĩ có thể bất động?

Krishnamurti: Liệu suy nghĩ có thể hoàn toàn bất động. Ai đang đặt ra câu hỏi đó? Suy nghĩ đang đặt ra câu hỏi đó?

Người hỏi: *Đương nhiên.*

Krishnamurti: Thế là suy nghĩ đang tự hỏi chính nó liệu nó có thể bất động. Không, làm ơn đừng cười, hãy nhìn nó, hãy nhìn nó.

Vì vậy suy nghĩ đang tự hỏi chính nó liệu nó có thể bất động. Làm thế nào bạn sẽ khám phá? Liệu nó có thể làm bất kỳ điều gì để được bất động, đúng chứ thưa bạn – nó không thể, đúng chứ? Nếu nó làm được, nó không bất động. Vì vậy liệu suy nghĩ có thể bất động? Mà có nghĩa, liệu suy nghĩ có thể tự nói với chính nó – tôi phải bất động? Vậy thì đó không là bất động. Vậy thì cái gì là sự bất động, mà không là ảnh hưởng của suy nghĩ. Đúng chứ? Liệu có một bất động mà không là kết quả của suy nghĩ? Mà có nghĩa, liệu suy nghĩ có thể tự kết thúc, mà không đang yêu cầu sự kết thúc? Điều đó không được hàm ý khi bạn đang lắng nghe một điều gì đó, khi bạn thấy rõ ràng hay sao? Khi bạn hoàn toàn chú ý, trong chú ý đó có bất động, đúng chứ? Hoàn toàn chú ý, mà có nghĩa cơ thể của bạn, những dây thần kinh của bạn, mọi thứ đều chú ý. Vậy là trong chú ý đó người quan sát như suy nghĩ không hiện diện.

Người hỏi: Điều đó chỉ xảy ra trong những khoảnh khắc gặp sự nguy hiểm kinh hoàng?

Krishnamurti: Bạn có ý nói khi có một khủng hoảng. Người ta phải luôn luôn sống tro ng những khủng hoảng, hay sao? Thật là một ý tưởng kỳ dị, đúng chứ? Với mục đích được bất động tôi phải có một loạt những khủng hoảng và nhờ đó hy vọng được bất động. Điều đó quá phức tạp!

Người hỏi: Tôi được phép nói rằng sự bất động xảy ra từ phía bên trong.

Krishnamurti: Làm thế nào nó xảy ra được? Và liệu n gười ta có thể vận hành – làm ơn lắng nghe điều này – liệu người ta có thể vận hành từ sự bất động – bạn theo kịp chứ? Làm ơn, bạn đặt ra câu hỏi đó. Trước hết sự bất động là gì, làm thế nào nó hiện diện được, và liệu có một đang vận hành, mà là đang sống cuộc sống hàng ngày từ sự bất động đó?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Tôi không khẳng định bất kỳ điều gì, rằng luôn luôn có một nhận biết. Tôi không biết. Bạn không biết.

Người hỏi: Nhưng dường như nó hiện diện, chỉ vì rằng nó luôn luôn thay đổi.

Krishnamurti: Lúc này hãy chờ một tí. Tôi phải khám phá, thưa bạn. Tôi chỉ biết, chúng ta chỉ biết một sự việc, rằng suy nghĩ đang vận hành liên tục. Và khi suy nghĩ đang vận hành, không có sự bất động. Không có sự nhận biết như chúng ta đã bàn luận, như chúng ta đã vạch rõ. Sự nhận biết, hay sự nhận biết hàm ý một trạng thái của đang thấy mà trong đó không có hình ảnh gì cả. Nếu tôi không khám phá được liệu

có thể thấy, quan sát, mà không có bất kỳ hình ảnh nào, tôi không thể phát biểu bất kỳ điều gì cả. Tôi không thể phát biểu có một nhận biết, có một bất động. Liệu tôi có thể, trong sống hàng ngày, quan sát người vợ của tôi, người con của tôi, bạn biết, mọi thứ, mà không có một cái bóng của một hình ảnh? Hãy khám phá, thưa bạn. Vậy thì từ chú ý đó, có sự bất động. Chú ý đó là bất động. Và nó không là kết quả của sự luyện tập – dĩ nhiên đó lại là suy nghĩ.

BROCKWOOD PARK

Ngày 4 tháng 11 năm 1971

CÁI TRÍ THIỀN ĐỊNH
và
NGHI VẤN KHÔNG ĐÁP ÁN

“Thiền định là sự giải phóng toàn năng lượng.” Thế giới phương Tây được xây dựng trên sự đo lường, mà là maya ảo tưởng ở phương Đông. Những trường phái của thiền định là vô ích. Năng lượng phụ thuộc vào hiểu rõ về chính mình. Vấn đề của tự quan sát về chính mình. Nhìn “không có hai mắt của quá khứ”. Đặt tên. Cái che giấu trong chính người ta. Thuốc kích thích. Nội dung che giấu và nghi vấn không đáp án. “Thiền định là một cách xóa sạch hoàn toàn mọi thứ mà con người đã tưởng tượng về chính anh ấy và thế giới.” Một cách mạng căn bản trong người ta gây ảnh hưởng toàn thế giới. Điều gì xảy ra khi cái trí bất động? “Thiền định là . . . thấy sự đo lường và vượt khỏi sự đo lường.” Hiệp thông và một “sống hoàn toàn khác hẳn”.

Người hỏi: *Trực giác; nhận biết; nhận biết và giác ngộ; người thầy và người đệ tử.*

Chúng ta sẽ tiếp tục điều gì chúng ta đã nói chuyện, chúng ta tiếp tục bàn luận sáng nay được chứ ? Tôi nghĩ rằng chúng ta nên cùng nhau nói chuyện vấn đề thiền định, những hình thức khác nhau của yoga, và có vô số những nhóm người đang luyện tập những phương pháp không thể tin được này.

Bạn biết không, khi người ta đi khắp thế giới, không chỉ có sự bùng nổ dân số, sự ô nhiễm và sự nặng nề của tệ quan liêu, chuyên chế, không chỉ của những người làm chính trị và những người độc tài mà cũng cả sự chuyên chế của những vị giáo sĩ, những vị đạo sư, những con người đó mà nói rằng họ đạt được sự khai sáng và vân vân. Khi quan sát tất cả điều này, và tình trạng bị quy định sâu thẳm – những hoàn cảnh nghèo khổ và sự xấu xa của liên hệ giữa con người và con người, nó trở nên rõ ràng rằng phải có một cách mạng tổng thể. Một loại văn hóa khác hẳn phải xuất hiện. Văn hóa cũ kỹ hầu như đã chết rồi và tuy nhiên chúng ta lại đang bám chặt nó, và những người còn trẻ kia, phản kháng chống lại nó, nhưng lát hạnh thay đã không khám phá một phương cách hay một phương tiện để thay đổi chất lượng cốt lõi của con người, mà là cái trí. Và nếu không có một cách mạng tâm lý thăm thẳm, chỉ thay đổi trên bề mặt sẽ chẳng có ảnh hưởng bao nhiêu. Và cách mạng này, cách mạng tâm lý này, mà tôi nghĩ là cách mạng duy nhất, chỉ có thể xảy ra được qua thiền định.

Thiền định là sự giải phóng toàn năng lượng, và đó là điều gì chúng ta sẽ cùng nhau nói chuyện sáng nay. Lúc này, từ ngữ “thiền định”, nghĩa lý gốc của từ ngữ đó, là đo lường. Và toàn thế giới phương Tây được đặt nền tảng trên ý tưởng của đo lường đó; và ở phương Đông họ đã nói sự đo lường là maya, ảo tưởng, và vì vậy người ta phải khám phá cái không

thể đo lường. Hai khuynh hướng tách rời hẳn, thuộc văn hóa, thuộc xã hội, và thuộc trí năng và thuộc tôn giáo. Và vì thiên định là một vấn đề rất phức tạp, chúng ta phải thâm nhập nó khá chậm chậm và tiếp cận nó từ những góc độ khác nhau, luôn luôn nhớ rằng sự cách mạng tâm lý là tuyệt đối cần thiết để cho một loại khác hẳn của thế giới, xã hội, hiện diện. Tôi không hiểu bạn cảm thấy nó mãnh liệt đến chừng nào. Có thể hầu hết chúng ta đều quen thói trường giả, thoải mái trong lợi tức nhỏ nhoi của chúng ta, gia đình nhỏ xíu của chúng ta, và vân vân và vân vân, ưa thích vẫn có được mọi điều kiện sống như chúng ta có, và không bị quấy rầy; nhưng những biến cố, công nghệ, và tất cả những sự việc kia mà đang xảy ra trong thế giới, đang tạo ra những thay đổi lớn lao phía bên ngoài; nhưng phía bên trong, trong chừng mực nào đó hầu hết chúng ta vẫn còn như chúng ta đã là trong hàng thế kỷ trên hàng thế kỷ, và cách mạng đó chỉ có thể xảy ra tại ngay trung tâm của thân tâm chúng ta. Và cách mạng này đòi hỏi sự phong phú vô hạn của năng lượng. Và thiên định là sự giải phóng của toàn năng lượng đó. Chúng ta sẽ nói chuyện về điều đó.

Bạn thấy, trước hết, làm thế nào người ta có được chất lượng của năng lượng này mà không có xung đột? Chúng ta biết năng lượng máy móc mà là sự ma sát, thuộc máy móc và sự ma sát mà sản sinh năng lượng trong chúng ta, do lỗi xung đột, do bởi kháng cự, do bởi kiểm soát và mọi chuyện như thế. Vì vậy có hai loại năng lượng khác hẳn, thuộc máy móc mà là sự ma sát, và liệu có bất kỳ loại năng lượng nào khác, mà không có sự ma sát gì cả, và vì vậy hoàn toàn được tự do và không thể đo lường được? Tôi nghĩ thiên định là sự khám phá ra năng lượng đó, bởi vì nếu người ta không có dư thừa năng lượng, không chỉ thuộc vật chất mà còn nhiều hơn nữa thuộc tâm lý, thuộc trí năng, hành động của chúng ta sẽ không bao giờ trọn vẹn. Nó sẽ luôn luôn sinh ra ma sát, xung

đột, đấu tranh. Vì vậy khi quan sát những hình thức khác nhau của thiền định khắp thế giới kể cả Zen, những hình thức khác nhau của yoga được mang đến đây từ Ấn độ, và những nhóm suy gẫm khác như những thầy tu và vân vân, trong tất cả việc đó, nếu người ta quan sát nó rất cẩn thận, đều có ý tưởng của sự kiểm soát, sự chấp nhận của một hệ thống, và luyện tập một lặp lại của những từ ngữ mà được gọi là *mantra thần chú*, và những hình thức khác nhau của hít thở, hatha yoga và vân vân.

Vì vậy trước tiên chúng ta hãy phơi bày tất cả chúng, bằng cách thâm nhập, không chấp nhận điều gì họ nói, thâm nhập điều gì họ đã nói về chính họ, thấy được sự thật hay giả dối của nó. Trước hết có sự lặp lại này của những từ ngữ: những từ ngữ, những câu văn, những câu thần chú đó, một loạt những cụm từ được cho bởi một đạo sư, một người thầy, được thụ giáo, trả mười bảng Anh, mười lăm bảng hay một trăm bảng để cho bạn học một cụm từ đặc biệt được lặp lại bởi bạn một cách bí mật. Có lẽ một số các bạn đã thực hiện việc đó và bạn biết nhiều về nó. Và nó được gọi là thần chú yoga, được mang đến đây từ Ấn độ. Tôi không biết lý do tại sao bạn trả một xu để lặp lại những từ ngữ nào đó từ người nào đó mà nói “Nếu bạn làm việc này bạn sẽ đạt được sự khai sáng – hay là bạn sẽ có một cái trí bất động nào đó” và mọi chuyện như thế. Bạn biết khi bạn lặp lại liên tục một loạt những từ ngữ, dù rằng nó là Ave Maria hay những từ ngữ tiếng Phạn khác hay – thức uống mới nhất là gì nhỉ? – coca cola – và khi bạn lặp lại những từ ngữ đó và lặp đi lặp lại, rõ ràng cái trí của bạn trở nên khá đờ đẫn và bạn có một nhận biết đặc biệt của sự hợp nhất, sự bất động và bạn nghĩ việc đó sẽ tạo ra sự rõ ràng. Bạn có thể thấy sự vô lý hoàn toàn của nó: bởi vì, trước hết tại sao bạn lại phải chấp nhận điều gì bất kỳ người khác nói về bất kỳ điều gì, về những vấn đề này, kể

cả tôi? Tại sao bạn phải chấp nhận bất kỳ uy quyền nào về chuyển động thuộc sống bên trong. Chúng ta phủ nhận uy quyền bên ngoài – nếu bạn có nhận biết thuộc trí năng, có quan sát thuộc chính tị, những sự việc khác, bạn phủ nhận nó. Nhưng ã ràng chúng ta lại chấp nhận uy quyền của người nào đó mà nói, “Tôi biết, tôi đã đạt được, tôi đã nhận ra.” Con người mà nói rằng anh ấy có, con người mà nói rằng anh ấy biết, là không biết. Đúng chứ? Khoảnh khắc bạn nói rằng bạn biết, bạn không biết gì cả. Bởi vì bạn biết cái gì? Vài trải nghiệm bạn đã có, loại tầm nhìn nào đó, loại khai sáng nào đó – tôi không thích dùng từ ngữ “khai sáng” đó. Và khi bạn đã trải nghiệm việc đó, bạn nghĩ rằng bạn đã đạt được một trạng thái lạ thường nào đó, một tầm nhìn lạ thường nào đó, và đó là quá khứ, bạn chỉ có thể biết một cái gì đó mà qua rồi và vì vậy không còn sinh khí. Vì vậy khi tất cả những người này, mà tôi thích gọi họ là băng đảng này, đến với bạn và nói họ đã nhận ra, làm việc này hay làm việc kia, cho thật nhiều tiền bạc, vậy thì rõ ràng nó quá vô lý. Vì vậy chúng ta có thể gạt đi tất cả điều đó.

Tiếp theo chúng ta cũng có thể gạt đi toàn ý tưởng của luyện tập một hệ thống, một phương pháp. Khi bạn luyện tập một phương pháp với mục đích để đạt được sự khai sáng, hay ơn lành, hay có một cái trí bất động, hay đạt được một trạng thái thanh thần, khi bạn luyện tập một phương pháp, dù là phương pháp nào, ã ràng nó làm cho cái trở nên máy móc. Bạn lặp đi lặp lại những tư thế ngồi nào đó, hít thở, bạn biết tất cả việc đó, lặp lại, luyện tập sự nhận biết, mà là hoàn toàn vô lý. Lúc đó sự luyện tập này không chỉ hàm ý sự kiềm chế của chuyển động riêng của bạn, của hiểu rõ riêng của bạn, sự tuân phục, và sự xung đột vô tận liên quan đến việc luyện tập một hệ thống đặc biệt – và cái trí thích tuân phục một hệ thống bởi vì lúc đó nó được tinh lọc và nó dễ dàng

sống theo lối đó. Đúng chứ? Vì vậy ngay lúc này liệu chúng ta có thể gạt bỏ đi tất cả những hệ thống của thiên định?

Vậy thì thiên định là gì? Nó là sự kiểm soát của suy nghĩ? Và nếu nó là như thế, ai là người kiểm soát suy nghĩ? Người kiểm soát suy nghĩ chính là suy nghĩ, đúng chứ? Toàn văn hóa của chúng ta ở cả phương Đông lẫn phương Tây đều đặt nền tảng trên sự kiểm soát – kiểm soát suy nghĩ, và tập trung mà trong đó chỉ có một suy nghĩ có thể được theo đuổi đến tận cùng. Tôi hy vọng chúng ta đang gặp gỡ lẫn nhau, được chứ? Tôi sẽ tiếp tục? Tại sao người ta phải kiểm soát? Kiểm soát hàm ý bất chước, tuân phục. Kiểm soát hàm ý chấp nhận một khuôn mẫu như uy quyền, tùy theo đó bạn đang cố gắng sống – khuôn mẫu đó được thiết lập bởi xã hội, văn hóa, bởi vị giáo sĩ, bởi người nào đó mà bạn nghĩ có hiểu biết, có sự khai sáng và vân vân. Và tùy theo khuôn mẫu đó người ta cố gắng sống, đang kiểm chế những cảm thấy và những ý tưởng riêng của người ta và đang cố gắng tuân phục. Vì vậy trong đó có xung đột, và tại căn bản sự xung đột là sự lãng phí của năng lượng. Vì vậy sự tập trung, mà rất nhiều người ủng hộ trong thiên định, là hoàn toàn sai lầm. Bạn đang chấp nhận tất cả điều này, hay bạn chỉ đang lắng nghe do buồn chán? Vì vậy chúng ta sẽ thâm nhập câu hỏi này, liệu suy nghĩ mà không có bất kỳ hình thức kiểm soát nào, kiểm soát là kiểm chế, tuân phục, xung đột, liệu suy nghĩ có thể vận hành khi cần thiết, như trong hiểu biết, trong hành động, và hoàn toàn bất động trong bất kỳ thời điểm nào khác? Bạn theo kịp câu hỏi của tôi chứ? Đó là một câu hỏi thực sự: liệu rằng cái trí mà bị nhồi nhét bởi quá nhiều hoạt động của suy nghĩ và vì vậy hỗn loạn, và đang cố gắng tìm sự rõ ràng trong hỗn loạn đó, tự ép buộc chính nó phải kiểm soát, phải tuân phục đến một ý tưởng, và vì vậy tạo ra càng ngày càng nhiều thêm hỗn loạn trong chính nó. Tôi muốn

khám phá liệu cái trí đó có thể bất động và chỉ vận hành khi cần thiết, như trong hiểu biết hay không? Bạn đang theo kịp câu hỏi của tôi? Tôi đang trình bày rõ ràng chứ?

Và rõ ràng là sự kiểm soát, bởi vì nó hàm ý xung đột, là một lãng phí năng lượng vô cùng. Làm ơn, đó là điều quan trọng cần hiểu rõ bởi vì tôi cảm thấy thiên định phải là một giải phóng năng lượng mà trong đó không có một mảy may ma sát nào. Và làm thế nào một cái trí sẽ thực hiện được điều này? Làm thế nào nó sẽ có năng lượng như thế mà trong đó mọi hình thức ma sát đều kết thúc? Và trong thâm nhập điều đó, người ta phải hiểu rõ hoàn toàn về chính người ta. Phải có sự hiểu rõ hoàn toàn về chính mình. Tôi phải biết về chính tôi một cách hoàn toàn, và liệu điều đó có thể được? Không phải lệ thuộc vào bất kỳ người tâm lý học, người triết lý, người thầy, hay một khuôn mẫu được đặt ra bởi một văn hóa đặc biệt, nhưng hiểu rõ thông suốt về chính mình, cả tại mức độ ý thức bên ngoài lẫn tại những mức độ sâu thẳm hơn, tổng thể. Thế là, khi có sự hiểu rõ, hiểu rõ về chính mình một cách tổng thể, lúc đó có sự kết thúc của xung đột, và đây là thiên định.

Lúc này làm thế nào tôi hiểu rõ về chính tôi? Tôi chỉ có thể hiểu rõ về chính tôi trong sự liên hệ. Tôi có thể quan sát hay sự quan sát về chính tôi xảy ra chỉ khi nào có sự đáp trả, sự phản ứng, trong liên hệ; và không có sự việc như tách rời, mặc dù cái trí đang luôn luôn tự-tách rời chính nó trong tất cả những hoạt động của nó, dựng lên một bức tường quanh chính nó với mục đích để không bị tổn thương, với mục đích để không có bất kỳ bất tiện, bất hạnh nào, bất kỳ rắc rối nào. Nó luôn luôn tự tách rời chính nó trong hoạt động của chính nó, hoạt động tự cho mình là trung tâm và tôi muốn hiểu rõ về chính tôi giống như tôi muốn biết làm thế nào để đi từ đây đến một thị trấn đặc biệt, rõ ràng, quan sát

mọi thứ mà liên quan đến chính tôi, những cảm giác của tôi, những suy nghĩ của tôi, những động cơ của tôi, nhận biết được hay không nhận biết được. Làm thế nào điều này có thể được? Bạn biết, hiểu rõ về chính người ta đã là – những người Hi Lạp đã nói về nó, người Ấn giáo đã nói về nó, những người Phật giáo đã nói về nó, hiểu rõ về chính bạn, nhưng chắc chắn rằng đó là một trong những sự việc khó khăn nhất khi hiểu rõ về chính mình. Và sáng nay chúng ta sẽ khám phá làm thế nào để nhìn vào chính chúng ta, bởi vì khi người ta hiểu rõ tổng thể về chính người ta, trạng thái tổng thể đó ngăn cản mọi ma sát, và thế là từ đó hiện diện chất lượng của năng lượng này mà hoàn toàn khác hẳn.

Vì vậy muốn khám phá làm thế nào quan sát về chính mình, người ta phải thấy chúng ta có ý gì qua từ ngữ quan sát. Khi chúng ta quan sát những sự vật khách quan như cây cối, những đám mây, những sự việc phía bên ngoài chúng ta, không phải chỉ có không gian giữa người quan sát và vật được quan sát, không gian vật lý, nhưng cũng còn có cả không gian của thời gian. Đúng chứ?

Khi bạn nhìn cái cây – làm ơn lắng nghe điều này – khi bạn nhìn cái cây không phải chỉ có khoảng cách vật lý nhưng cũng còn có cả khoảng cách tâm lý. Có khoảng cách giữa bạn và cái cây, khoảng cách được tạo ra bởi hình ảnh như hiểu biết – đó là một cây sồi, cây elm, cái hình ảnh, và hình ảnh đó giữa bạn và cái cây gây tách rời bạn. Nhưng khi chất lượng cái trí của người quan sát không có hình ảnh, hình ảnh đó là sự tưởng tượng, vậy thì có một liên hệ hoàn toàn khác hẳn giữa người quan sát và vật được quan sát. Đúng chứ? Bạn đã từng làm việc này chưa, đã nhìn một cái cây mà không có một từ ngữ nào của ưa thích hay không ưa thích, mà không có một hình ảnh nào và lúc đó bạn đã nhận thấy chuyện gì xảy ra không? Vậy thì lần đầu tiên bạn thấy cái cây

như nó là, và bạn thấy được vẻ đẹp của nó, màu sắc, chiều sâu, bạn biết không, sức sống của nó. Điều đó khá dễ dàng khi bạn quan sát một cái cây, một người khác, nhưng để quan sát về chính bạn, theo cách đó, đó là quan sát mà không có người quan sát – bạn đang theo kịp tất cả việc này chứ? Vì vậy người ta phải khám phá ai là người quan sát, cái gì là người quan sát.

Tôi muốn quan sát về chính tôi, tôi muốn biết về chính tôi càng sâu thẳm bao nhiêu càng tốt. Và tôi quan sát về chính tôi. Và cái gì là người quan sát mà đang quan sát? Cái gì là bản chất của người quan sát đó, cấu trúc của người quan sát đó? Người quan sát đó là quá khứ, phải không – hiểu biết quá khứ, cái gì anh ấy đã nhớ, đã thu lượm, đã lưu trữ, quá khứ là văn hóa, tình trạng bị quy định – đó là người quan sát, mà nói, điều này đúng, điều này sai, điều này phải, điều kia không phải, điều này tốt, tôi sẽ tiếp tục, điều này xấu, tôi không được tiếp tục. Vì vậy người quan sát là quá khứ, và với hai mắt của quá khứ chúng ta cố gắng thấy điều gì chúng ta là. Sau đó chúng ta nói, tôi không thích cái này, tôi xấu xa, hay, tôi sẽ giữ lại cái này – bạn theo kịp không? Tất cả những phân biệt, những phê bình đó xảy ra. Lúc này liệu tôi có thể nhìn vào chính tôi mà không có hai mắt của quá khứ? Vậy thì liệu có một người quan sát? Vậy thì chỉ có vật được quan sát, không còn người quan sát. Làm ơn chỉ thấy điều này. Tôi ghen tị, tôi ăn uống quá độ, tôi tham lam và phản ứng thông thường là, tôi không được ăn uống nhiều nữa, tôi không được tham lam nữa, tôi phải kiềm chế, bạn biết tất cả những việc còn lại theo sau. Vì vậy trong đó có người quan sát đang cố gắng kiểm soát tham lam của anh ấy, ghen tị của anh ấy, và mọi chuyện như thế. Lúc này khi có sự nhận biết được về tham lam, về ăn uống quá độ của bạn, hay về bất kỳ điều gì mà không có người quan sát, điều gì xảy ra?

Chúng ta đang thâm nhập lẫn nhau chứ, chúng ta đang làm việc này chứ? Không à? Tôi ăn uống quá độ, sự tham lam của tôi, tôi rất tham lam. Liệu tôi có thể quan sát sự tham lam đó mà không cho nó một cái tên như tham lam, bởi vì khoảnh khắc tôi đặt tên nó, tôi đã cố định nó trong ký ức của tôi, như tham lam, mà nói, tôi phải chế ngự nó, tôi phải kiểm soát.

Vì vậy liệu có một quan sát về tham lam mà không có từ ngữ, mà không bênh vực nó, mà không chỉ trích nó? Mà có nghĩa, liệu tôi có thể quan sát sự việc được gọi là tham lam này mà không có bất kỳ phản ứng nào? Quan sát như thế không là một hình thức của kỷ luật, đúng chứ, không bị áp đặt bởi bất kỳ khuôn mẫu đặc biệt nào và thế là tuân phục, kiềm chế, và mọi chuyện như thế; nhưng quan sát bất kỳ điều gì, quan sát những chuyển động đó mà ở trong chính tôi, tham lam, ghen tị, ăn uống quá độ, tức giận, ganh tị, lo âu, hút thuốc, uống rượu, bạn theo kịp chứ, nguyên nhân cốt lõi của những hành động, mà không chỉ trích, bênh vực hay đặt tên, chỉ quan sát. Vậy thì bạn sẽ thấy, nếu bạn quan sát như thế, cái trí không còn lãng phí năng lượng. Vậy thì nó nhận biết, và thế là nó có năng lượng để giải quyết sự việc nó đang quan sát. Đúng chứ? Tất cả các bạn đều ngủ rồi sao?

Người hỏi: Tôi xin phép được hỏi, thưa ông, liệu “cái tôi” đang quan sát “cái tôi” mà không đặt tên nó như “cái tôi”, giống như đang quan sát quá khứ, mà cũng không đặt tên nó như quá khứ.

Krishnamurti: Hoàn toàn đúng thưa bạn. Đó là nó. Nhưng ngay khi bạn hiểu rõ toàn cơ cấu máy móc của nó, nó không trở nên khó khăn. Ngay khi bạn thấy sự thật của nó, thưa bạn, sự thật đó, sự kiện đó, hành động. Người ta có thể làm điều đó tại tầng ý thức bên ngoài. Có quá nhiều sự phản ứng,

những động cơ, những khuynh hướng, những thói quen, những kiềm chế, những sợ hãi không nhận biết được của những tầng ý thức bên trong, làm thế nào người ta giải quyết được tất cả điều đó, những tích lũy được che giấu? Người ta phải qua phân tích lớp này qua lớp khác, phơi bày tất cả việc đó qua những giấc mộng à? Bạn theo kịp chứ? Làm thế nào tất cả việc đó được phơi bày hoàn toàn, để cho hiểu rõ về chính mình trở nên trọn vẹn? Bạn đã hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ?

Lúc này làm thế nào điều này có thể xảy ra được? Rõ ràng rằng nó không thể xảy ra được bởi cái trí tầng ý thức bên ngoài. Tôi không thể thâm nhập một cách nhận biết được về tầng ý thức bên trong, tầng ý thức bị che giấu – bạn có thể thực hiện được không?

Người hỏi: Không.

Krishnamurti: Đừng nói “không” – hãy thấy sự khó khăn của nó, bởi vì tôi không nhận biết điều gì bị che giấu và những điều gì bị che giấu đó có thể gợi ý qua những giấc mộng nhưng những giấc mộng cần được diễn giải và tất cả những phức tạp – và tất cả điều đó sẽ mất nhiều thời gian, đúng chứ?

Người hỏi: Tôi nghĩ có thể hiểu rõ về chính mình bằng sự phân tích nhờ vào những loại thuốc kích thích nào đó, mà không có xung đột.

Krishnamurti: Liệu người ta sử dụng thuốc LSD hay những loại thuốc kích thích khác mà trợ giúp hiểu rõ nhiều, bởi vì trong đó không có xung đột gì cả. Vì vậy bạn làm ơn sử dụng thuốc kích thích đi. Hãy thực sự sử dụng nó, uống bất kỳ loại

thuốc nào, LSD, cần sa, bất kỳ thứ nào trong chúng – nó thực sự phơi bày toàn bộ nội dung của ý thức, hay theo hóa học nó tạo ra một trạng thái nào đó của cái trí mà hoàn toàn khác hẳn sự hiểu rõ về chính mình? Những viên thuốc này – tôi không bao giờ dùng chúng – ở Ấn độ họ đã dùng chúng nhiều lắm – tôi đã nhìn thấy nhiều người ở đó. Tôi cũng đã nhìn thấy nhiều sinh viên trong những trường đại học ở Mỹ, và nhiều, nhiều người khác đã sử dụng những loại thuốc khác nhau, LSD, cần sa, bạn biết, tôi không biết tất cả những tên khác là gì – những loại thuốc tạo ảo giác. Nếu bạn đã quan sát, những loại thuốc này có ảnh hưởng đến cái trí, đến chính những tế bào não. Chúng hủy hoại bộ não. Nếu bạn đã nói chuyện với một hay nhiều người đã sử dụng thuốc, họ không thể lý luận, họ không thể theo đuổi một chuỗi lý luận của suy nghĩ – và những bác sĩ, những người khoa học đang bắt đầu nói rằng nó có hủy hoại chính cấu trúc của những tế bào não. Không những chỉ LSD nhưng cần sa, mà còn nguy hiểm hơn LSD nhiều bởi vì nó để lại một căn bệnh độc tố trong những tế bào não và rất khó khăn khi muốn loại bỏ nó. Ở Ấn độ họ đã dùng thuốc men trong hàng triệu, hàng ngàn năm và họ là những người dốt nát nhất khi đã sử dụng thuốc kích thích. Và cũng vậy những người tạm gọi là có trí năng ở Ấn độ đã khước từ nó, đã nói rằng đừng sử dụng nó, đừng đụng tới nó. Tôi không đang yêu cầu bạn không sử dụng nó, việc đó tùy bạn, nhưng khi bạn thấy được ảnh hưởng của nó, vào con người – họ không có ý thức của trách nhiệm, họ nghĩ rằng họ có thể làm bất kỳ điều gì họ ưa thích, nhiều, nhiều bệnh viện đầy ắp những con người này mà về mặt tinh thần đã bị mất cân bằng do bởi thuốc kích thích.

Chúng ta đang nói về cái gì đó mà không thuộc hóa học. Nếu LSD hay bất kỳ loại thuốc kích thích nào có thể tạo ra một trạng thái của cái trí mà trong đó không còn xung đột,

và cùng lúc lại hoàn toàn có trách nhiệm, một chuỗi liên kết của suy nghĩ, và hành động, đó là một sự việc tuyệt vời.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Xin lỗi, tôi không nghe được. Tôi đang đến một kết luận? Đó là là điều gì bạn đang nói phải không, thưa bạn?

Người hỏi: Tôi thấy một chuỗi suy nghĩ của ông là không hợp lý. Và tôi cũng không thể thấy làm thế nào ông có thể tranh luận chống lại việc sử dụng thuốc kích thích nếu ông không có bất kỳ kinh nghiệm nào về việc sử dụng thuốc kích thích.

Krishnamurti: A chờ đã. Làm thế nào ông có thể tranh luận chống lại việc sử dụng thuốc kích thích nếu chính ông không sử dụng thuốc kích thích? Bạn phải trải qua những hình thức khác nhau của trải nghiệm, bạn phải nhậ nhệ để hiểu rõ trạng thái say xỉn, hay sao? Bạn phải tức giận với mục đích để khám phá điều gì không là tức giận à? Bạn phải ăn uống quá độ để – và vân vân và vân vân. Người ta không thể quan sát mà không trải qua tất cả trò ranh mãnh của con người hay sao? Vì vậy tôi đang nói, chúng ta đang hỏi làm thế nào người ta phơi bày được toàn nội dung nằm che giấu, chỉ qua một thoáng nhìn – không cần trải qua một loạt của những giấc mộng, không phải qua phân tích, tất cả điều đó hàm ý thời gian và sự lãng phí năng lượng đúng chứ? Làm thế nào người ta quan sát được toàn nội dung của ý thức, cái hiển lộ và cái ẩn nấp, cái hời hợt và cái sâu thẳm, tại một cái nhìn? Bạn hiểu rõ chứ? Bởi vì đây là một câu hỏi quan trọng. Tôi muốn hiểu rõ về chính tôi – chính tôi là tất cả quá khứ,

những biến cố trong sống hiện tại của tôi, những trải nghiệm, những tổn thương, những lo âu, những tội lỗi, những sợ hãi khác nhau – làm thế nào tôi có thể hiểu rõ tất cả điều đó mà không có một phân tích nào, mà không trải qua tất cả những giấc mộng và những gợi ý và vân vân, hiểu rõ tất cả điều đó ngay tức khắc? Hiểu rõ tất cả điều đó ngay tức khắc trao tặng năng lượng vô hạn. Bạn theo kịp không? Tôi đang trình bày rõ ràng chứ?

Lúc này làm thế nào bạn thực hiện được điều đó? Đó là một điều không thể thực hiện được hay sao? Và chúng ta phải đặt ra *nghi vấn không đáp án* để khám phá một phương cách ra khỏi nó. Nếu chúng ta không đặt ra nghi vấn không đáp án chúng ta luôn luôn đang giải quyết cái gì có thể được, và cái gì có thể được lại chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Tôi không biết liệu bạn có gặp gỡ điều này? Vì vậy tôi đang đặt ra câu hỏi không thể trả lời được, mà bắt buộc toàn nội dung này của ý thức phải được phơi bày và hiểu rõ nó, thấy được nó trọn vẹn mà không có thời gian, mà có nghĩa rằng sự phân tích, thâm nhập, tra xét và theo dõi tầng này sau tầng khác, tầng này sau tầng khác – tất cả việc đó là một lãng phí của thời gian. Vậy là làm thế nào cái trí sẽ quan sát toàn nội dung này bằng một cái nhìn? Điều đó có thể được không?

Nếu câu hỏi đó được đặt ra cho bạn như nó đang được đặt ra lúc này, sự phản ứng của bạn là gì? Nếu bạn chân thật, nếu bạn thực sự đang lắng nghe câu hỏi đó, sự phản ứng của bạn là gì? Chắc chắn bạn nói, tôi không thể thực hiện được nó. Đúng chứ? Chắc chắn bạn thực sự không biết làm thế nào để thực hiện nó. Đúng chứ? Bạn thực sự không biết, đúng chứ? Lắng nghe, làm ơn hãy lắng nghe. Bạn không biết đúng chứ? Hay bạn đang chờ đợi người nào đó bảo cho bạn? (Tiếng cười) Không, làm ơn, điều này nghiêm túc lắm. Làm ơn hãy lắng nghe điều này. Nếu tôi tự-nhủ với chính mình,

tôi không biết, liệu tôi đang chờ đợi người nào đó bảo cho tôi biết? Tôi đang chờ đợi một câu trả lời? Vậy thì khi tôi đang chờ đợi một câu trả lời, người nào đó bảo cho tôi, vậy thì tôi đã biết rồi. Đúng chứ? Bạn đang theo kịp điều này? Khi tôi nói, tôi không biết, tôi thực sự không biết – tôi không đang chờ đợi người nào đó bảo cho tôi, tôi không đang chờ đợi một sự việc gì bởi vì không ai có thể trả lời nó. Vì vậy tôi thực sự không biết. Đúng chứ? Lúc này, trạng thái của cái trí mà nói, tôi thực sự không biết là gì? Tôi không thể khám phá nó trong bất kỳ quyển sách nào, tôi không thể hỏi bất kỳ ai, tôi không thể đến bất kỳ người thầy, vị giáo sĩ, tôi thực sự không biết. Khi cái trí nói, “Tôi không biết” – trạng thái của cái trí là gì? Làm ơn hãy lắng nghe, đừng vội trả lời tôi. Làm ơn hãy nhìn nó đi vì chúng ta luôn luôn nói, “Chúng tôi biết”. Tôi biết người vợ của tôi, tôi biết môn toán học, tôi biết điều này, tôi biết điều kia. Chúng ta không bao giờ nói, “Tôi thực sự không biết.” Và tôi đang hỏi, trạng thái của cái trí mà thực sự, chân thật nói, “Tôi không biết” là gì?

Người hỏi: Trống rỗng.

Krishnamurti: Không phải trống rỗng – chúng ta sẽ dùng chút ít thời gian, có chút ít kiên nhẫn với chính các bạn, đừng ngay tức khắc thốt ra bằng từ ngữ. Khi tôi nói, tôi không biết và tôi thực sự có ý rằng tôi không biết, trạng thái cái trí của tôi là gì? Nó không có câu trả lời. Nó không mong đợi bất kỳ thứ gì từ bất kỳ ai. Đúng không? Nó không đang chờ đợi, nó không đang mong đợi. Thế là điều gì xảy ra? Trạng thái của cái trí mà nói, tôi không biết là gì? Nó không hoàn toàn một mình à? Đúng chứ? Nó không cô lập. Cô lập và cô đơn là hai sự việc khác hẳn. Cô đơn, trong chất lượng của cô đơn đó không có ảnh hưởng, không có kháng cự, nó đã tự xóa sạch

chính nó khỏi tất cả quá khứ, nó nói, tôi thực sự không biết. Vì vậy cái trí khi nó nói, tôi thực sự không biết, đã tự làm trống không chính nó khỏi tất cả nội dung của nó. Đúng chứ? Bạn đã hiểu điều này chưa?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Bạn hiểu à? Đừng, làm ơn, làm ơn.

Tôi không biết làm thế nào để phơi bày toàn nội dung ý thức của tôi. Tôi nghĩ tôi có thể phơi bày được nhờ vào sự phân tích. Tôi nghĩ tôi có thể phơi bày được qua sử dụng thuốc kích thích. Tôi nghĩ tôi có thể phơi bày được bằng cách theo một người thầy, một người triết lý, một người tâm lý học hay người phân tích nào đó. Tôi đã cố gắng tất cả những phương cách đó, và tôi thấy tôi vẫn còn bị trói buộc trong mạng lưới của tất cả điều đó, tôi gạt bỏ tất cả điều đó, bởi vì điều đó không giúp đỡ tôi hiểu rõ về chính tôi trọn vẹn, và tôi không biết phải làm gì. Bạn theo kịp không? Tôi không biết phải làm gì. Tôi đã đặt ra nghi vấn không đáp án và nghi vấn không đáp án nói, “Tôi không lết”. Thế là cái trí tự làm trống không chính nó khỏi mọi thứ mà nó có – mọi gợi ý, mọi có thể được, mọi có lẽ được. Thế là cái trí hoàn toàn năng động, trống không khỏi tất cả quá khứ, mà là thời gian, phân tích, uy quyền của ai đó. Thế là nó đã phơi bày tất cả nội dung của chính nó bằng cách phủ nhận nội dung. Lúc này bạn hiểu rõ rồi chứ? Không à? Người nào đó đã hiểu rõ điều này hay tôi đang nói chuyện một mình đây?

Vì vậy, như chúng ta đã nói, thiên định chỉ có thể bắt đầu bằng sự hiểu rõ trọn vẹn về chính mình, đó là bộ phận của thiên định, bộ phận của khởi sự thiên định. Nếu không hiểu rõ về chính mình cái trí có thể đối gạt chính nó, nó có thể có những ảo tưởng. Đó là, bị quy định bởi một văn hóa

đặc biệt mà trong đó người ta đã được nuôi dưỡng, Ấn giáo, Thiên chúa giáo, Cộng sản – nếu bạn là một người Ấn giáo bạn sẽ thấy tùy theo tình trạng bị quy định của bạn, Thượng đế, những ảo tưởng, những thần thoại, sự giả dối, những lời dối gạt; nếu bạn là một người Thiên chúa giáo bạn bị quy định tùy theo văn hóa ~~đ~~ biệt của bạn, bạn sẽ thấy đấng Christ, bạn sẽ thấy điều này và bạn sẽ thấy điều kia. Nếu bạn là một người Do thái cổ – bạn biết tất cả mọi chuyện như thế, cùng hiện tượng bạn phải trải qua. Và vì vậy khi bạn hiểu rõ tình trạng bị quy định của bạn và được tự do khỏi nó, lúc đó không còn có thể có bất kỳ loại ảo tưởng nào. Và tuyệt đối đó là điều cốt lõi bởi vì chúng ta có thể lừa dối chính chúng ta quá dễ dàng. Vì vậy khi tôi thâm nhập về chính tôi, tôi thấy rằng ý thức đang tự-làm trống không chính nó khỏi tất cả nội dung của nó qua sự hiểu rõ về chính nó, không phải bằng cách phủ nhận bất kỳ điều gì, nhưng bằng cách hiểu rõ toàn nội dung, điều đó tạo ra một năng lượng vô hạn và tối thiết, bởi vì năng lượng đó thay đổi trọn vẹn tất cả hoạt động của tôi. Nó không còn tự cho mình là trung tâm nữa và vì vậy không còn là nguyên nhân của sự ma sát. Tôi không biết liệu bạn đã thâm nhập điều này?

Vì vậy thiên định là một cách của xóa sạch hoàn toàn mọi sự việc mà con người đã hình thành về chính anh ấy và về thế giới. Bạn hiểu rõ chứ? Vì vậy anh ấy có một loại cái trí hoàn toàn khác hẳn. Thiên định cũng có nghĩa trạng thái nhận biết – nhận biết được về cả thế giới lẫn toàn chuyển động của chính người ta, mà không có chọn lựa, thấy chính xác “cái gì là”, mà không có bất kỳ biến dạng nào, thấy. Và sự biến dạng xảy ra ngay khoảnh khắc bạn mang vào suy nghĩ. Đúng chứ? Suy nghĩ có chức năng, chức năng tuyệt đối, nhưng khi có một quan sát, mà suy nghĩ can thiệp vào sự quan sát đó như hình ảnh, lúc đó có biến dạng, lúc đó có ảo tưởng. Vì vậy để

quan sát thực sự cái gì là, trong chính người ta và trong thế giới, mà không có bất kỳ biến dạng, và để quan sát như thế, một cái trí bất động là cần thiết. Bạn hiểu rõ chứ? Một cái trí rất bất động là cần thiết. Và người ta biết rằng rất cần thiết phải có một cái trí bất động, vì vậy họ nói, kỷ luật. Bạn hiểu rõ chứ? Hãy kiểm soát nó, và có những phương pháp khác nhau để giúp đỡ bạn kiểm soát. Và tất cả điều đó là sự ma sát. Vì vậy nếu bạn muốn quan sát đầy đam mê, đầy mãnh liệt, cái trí chắc chắn trở nên bất động. Bạn không cần ép buộc nó. Tôi không hiểu liệu bạn theo kịp? Khoảnh khắc bạn ép buộc nó, nó không còn bất động – nó bị chết rồi. Trái lại nếu bạn thấy sự thật rằng để nhận biết được bất kỳ điều gì bạn phải nhìn, và nếu bạn nhìn bằng thành kiến bạn không thể thấy. Nếu bạn thấy điều đó, cái trí của bạn bất động.

Vì vậy một cái trí bất động, cái trí đang yên, là cần thiết – không phải qua bất kỳ ý thức của sự tuân phục, kỷ luật, ép buộc. Đúng chứ? Lúc này điều gì xảy ra trong một cái trí bất động? Bởi vì chúng ta đang thâm nhập không những chất lượng của năng lượng đó mà trong nó không có sự ma sát, nhưng chúng ta cũng đang thâm nhập làm thế nào tạo ra một thay đổi căn bản trong chính người ta, chính người ta là thế giới và thế giới là chính người ta, thế giới không khác biệt với tôi, tôi là thế giới. Nó không chỉ là một ý tưởng, một lý thuyết, nhưng một sự kiện thực sự rằng tôi là thế giới và thế giới là tôi. Vì vậy nếu có một thay đổi căn bản, một thay đổi trong tôi, chắc chắn nó sẽ gây ảnh hưởng thế giới bởi vì tôi là bộ phận của thế giới.

Và trong thâm nhập thiền định là gì này tôi thấy rằng bất kỳ sự lãng phí năng lượng nào đều bị gây ra bởi sự xung đột trong liên hệ của tôi với một người khác. Và liệu có thể có một liên hệ với một người khác mà trong đó không có xung đột gì cả? Và điều đó chỉ có thể được khi tôi hiểu rõ

tình yêu là gì, và sự hiểu rõ về tình yêu là gì, là sự phủ nhận của tình yêu không là gì. Tình yêu không là – như chúng ta đã thâm nhập vào ngày trước – ghen tuông, tham vọng, tham lam, hoạt động tự cho mình là trung tâm, bạn biết, chắc chắn tất cả điều đó không là tình yêu. Vì vậy, khi trong hiểu rõ về chính mình có sự xóa sạch hoàn toàn của tất cả cái không là tình yêu, vậy thì nó là.

Vì vậy tôi đã khám phá trong sự thâm nhập này, quan sát – quan sát mất một giây, sự giải thích phải mất nhiều thời gian, sự mô tả tốn nhiều trang giấy nhưng động thái của quan sát là ngay tức khắc. Tôi đã khám phá trong sự quan sát này không có phương pháp, không có uy quyền, không có hoạt động tự cho mình là trung tâm, vì vậy không có tuân phục, không có so sánh của chính tôi với một người khác. Và muốn quan sát tất cả điều này cái trí phải bất động lạ thường. Nếu bạn muốn lắng nghe điều gì đang được nói sáng nay, ngay lúc này, bạn phải lắng nghe, đúng chứ? Nhưng bạn không lắng nghe, nếu bạn đang suy nghĩ về một điều gì khác, nếu bạn nhầm chán bởi cái này, tôi nên đứng dậy và đi cho rồi. Nhưng nếu ép buộc chính bạn phải lắng nghe là điều vô lý, nhưng nếu bạn thực sự quan tâm đến nó, đầy đam mê, đầy mãnh liệt, vậy thì bạn lắng nghe trọn vẹn, và muốn lắng nghe trọn vẹn cái trí phải bất động. Điều đó quá đơn giản.

Lúc này tất cả việc này là thiền định; không chỉ là một hành động, ngồi một mình trong năm phút, bắt chéo hai chân, hít thở đúng cách – đó không là thiền định, đó là tự thôi miên. Tôi muốn khám phá chất lượng của cái trí mà bất động hoàn toàn là gì, và cũng muốn khám phá điều gì xảy ra khi nó đứng yên. Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Tôi đã quan sát, tôi đã ghi lại, tôi đã hiểu rõ, tôi đã nhìn ngắm, tôi đã hoàn tất xong việc đó nhưng có một thâm nhập khác mà là, trạng thái của cái trí, của chính những tế bào não là gì? Những tế bào

não lưu trữ để tự bảo vệ những kỷ niệm mà hữu dụng, những kỷ niệm mà cần thiết, những kỷ niệm mà có lẽ dẫn đến nguy hiểm. Bạn không nhận ra điều này sao? Tôi nghĩ rằng bạn đọc nhiều sách, cá nhân tôi không đọc, tôi chỉ đọc những truyện trinh thám, vì vậy tôi có thể nhìn, tôi có thể nhìn vào chính tôi và tự khám phá, tự nhìn ngắm, không phải lệ thuộc một ai đó – chỉ nhìn ngắm. Tôi đang tự hỏi chính tôi chất lượng của một cái trí như thế là gì, điều gì đã xảy ra cho bộ não? Bộ não ghi lại, đó là chức năng của nó. Nó vận hành chỉ qua ký ức, để cho nó được bảo vệ, an toàn, chắc chắn, ngược lại nó không thể vận hành. Bộ não có lẽ tìm kiếm sự an toàn trong một loạn thần kinh nào đó. Nhưng nó đã khám phá sự an toàn ở đó. Nó đã khám phá sự an toàn trong một chủ nghĩa quốc gia, trong một niềm tin, mà là những hệ thống khác nhau của loạn thần kinh, trong gia đình, trong những sở hữu. Bộ não phải an toàn để vận hành, và có lẽ nó chọn sự an toàn trong cái gì đó mà giả dối, không thực sự, ảo tưởng, loạn thần kinh. Vì vậy khi tôi đã thâm nhập thấu đáo về chính tôi, tất cả điều này biến mất. Không có loạn thần kinh, không niềm tin, không quốc tịch, không ham muốn gây tổn thương bất kỳ ai, cũng không ghi lại tất cả những tổn thương. Vì vậy lúc đó bộ não là một dụng cụ ghi lại mà không có suy nghĩ đang sử dụng nó như “cái tôi” trong vận hành. Vì vậy thiên định ngụ ý rằng không chỉ cơ thể bất động mà còn bộ não cũng bất động. Bạn có khi nào quan sát bộ não của bạn đang vận hành – suy nghĩ riêng của bạn, tại sao bạn suy nghĩ những sự việc nào đó, tại sao bạn phản ứng với những người khác, làm thế nào khi bạn thấy cô độc, cô độc kinh khủng, không được thương yêu, không có gì để bám víu, không hy vọng – bạn biết không, ý thức cô độc lạ lùng này, mặc dù có lẽ bạn đã lập gia đình, có con cái và sống trong một nhóm người nhưng vẫn còn cảm giác của hoàn toàn cô độc này – đúng hơn là

trạng thái trống không, không phải cô độc. Và khi thấy nó, người ta cố gắng tẩu thoát khỏi nó, nhưng nếu bạn ở lại cùng nó, không ầu thoát khỏi nó, chỉ nhìn vào nó trọn vẹn mà không chỉ trích nó, cố gắng vượt khỏi nó, hay tẩu thoát khỏi nó, chỉ quan sát thực sự như nó là, vậy thì bạn sẽ thấy rằng cái gì bạn nghĩ là cô độc không còn hiện diện.

Vì vậy những tế bào não ghi lại, và suy nghĩ như “cái tôi”, tham lam của tôi, tham vọng của tôi, những mục đích của tôi, thành tựu của tôi – tất cả điều đó kết thúc. Vì vậy bộ não và cái trí trở nên bất động lạ thường. Chúng chỉ vận hành khi cần thiết. Vì vậy bộ não của bạn, cái trí của bạn thâm nhập vào một kích thích hoàn toàn khác hẳn, mà trong đó không có sự diễn tả, bởi vì sự diễn tả không là vật được diễn tả. Sáng nay điều gì chúng ta đã làm là sự diễn tả, sự giải thích, nhưng từ ngữ không là sự việc. Khi chúng ta nhận ra rằng từ ngữ không là sự việc, thế là người ta được tự do khỏi từ ngữ. Chỉ một cái trí bất động mới khám phá cái không thể đo lường được – không phải khám phá. Lúc đó cái trí bất động thâm nhập vào cái không thể đo lường được, bởi vì tất cả sống của chúng ta đều được đặt nền tảng trên suy nghĩ mà là đo lường được. Nó đo lường Thượng đế, nó đo lường liên hệ của nó với một người khác qua hình ảnh, nó cố gắng hoàn thiện chính nó theo điều gì nó suy nghĩ nó nên là. Vì vậy chúng ta sống trong một thế giới của đo lường, không cần thiết và với thế giới đó chúng ta muốn thâm nhập vào một thế giới mà trong đó không có đo lường gì cả.

Vì vậy thiên định là thấy “cái gì là” và vượt khỏi nó, thấy cái đo lường và vượt khỏi cái đo lường. Và điều gì xảy ra, điều gì xảy ra khi cái trí và bộ não và cơ thể thực sự bất động, hiệp thông? Hiệp thông, có nghĩa là cái trí, cơ thể và quả tim hoàn toàn là “một”. Thế là người ta sống một loại

sống hoàn toàn khác hẳn. Đúng chứ, thưa bạn. Còn câu hỏi nào nữa không?

Người hỏi: Trục giác là gì?

Krishnamurti: Trục giác là gì? Người ta phải rất cẩn thận về từ ngữ đó. Bởi vì tôi thích điều gì đó không nhận biết được và tôi nói rằng tôi có một trục giác về nó. Bạn không biết những ranh mãnh người ta đùa giỡn với chính người ta qua từ ngữ đó hay sao? Tại sao bạn muốn một trục giác? Để quan sát những sự việc trong chính bạn như chúng là mà không có bất kỳ biến dạng, tại sao bạn muốn bất kỳ hình thức nào của một linh cảm, gợi ý? Chúng ta đang nói chuyện về hiểu rõ về chính chúng ta.

Người hỏi: (Nghe không rõ)

Krishnamurti: Thưa bạn, hiểu rõ về chính mình là vô tận, bạn không thể đo lường hiểu rõ về chính mình, đúng chứ? Ngày hôm nay tôi đã thâm nhập quá nhiều, tôi đã hiểu quá nhiều, tôi sẽ hiểu rõ nhiều như thế vào ngày mai.

Còn những câu hỏi nào nữa không?

Người hỏi: Khi người ta nhận biết những ham muốn tình dục của người ta chúng dường như biến mất và liệu sự nhận biết đó, sự chú ý đó, có thể luôn luôn được duy trì?

Krishnamurti: Chỉ cần quan sát sự nguy hiểm của câu hỏi này. “Khi tôi nhận biết những ham muốn tình dục của tôi chúng dường như biến mất.” Vậy thì sự nhận biết là một lừa bịp mà sẽ giúp tôi tạo ra những sự việc mà tôi không thích biến mất. Tôi không thích tức giận vì vậy sẽ tôi nhận biết nó

và có lẽ nó sẽ biến mất. Nhưng tôi có thích sự thành tựu của tôi, tôi muốn trở thành một con người vĩ đại, và tôi sẽ không nhận biết điều đó. Tôi tin tưởng Thượng đế nhưng tôi sẽ không nhận biết tất cả những nguy hiểm được bao hàm trong đó, bởi vì nó phân chia con người, hủy hoại con người, hành hạ con người – không phải chỉ Thượng đế nhưng còn cả sự tôn thờ của chính thể. Thế là tôi sẽ nhận biết được những sự việc khó chịu nhất nhưng tôi sẽ không nhận biết được tất cả những sự việc mà tôi sẽ giữ lại đó. Sự nhận biết không phải một trò lừa, nó không là điều gì đó mà sẽ giúp bạn xóa tan những sự việc mà bạn không muốn giữ – sự nhận biết có nghĩa quan sát toàn chuyển động của ưa thích và không ưa thích, của những kiềm chế của bạn. Nếu bạn là một người theo lối sống thời Victoria, bạn không nói về tình dục, bạn kiềm chế nó nhưng bạn tiếp tục suy nghĩ về nó. Nhưng nếu bạn là người hiện đại bạn sống buông thả – hãy nhận biết tất cả điều đó.

Người hỏi: Thưa ông qua hầu rõ những cái trí của chúng tôi, liệu chúng tôi có thể nhận biết khi chúng tôi ngủ?

Krishnamurti: Liệu chúng tôi có thể nhận biết điều gì xảy ra khi chúng tôi ngủ? Ồ, Thượng đế ơi! Đây thực sự là một câu hỏi phức tạp. Làm thế nào tôi nhận biết rằng tôi đang ngủ? Liệu có một nhận biết về điều gì đang xảy ra trong suốt giấc ngủ? Phải khám phá nó, liệu tôi có nhận biết suốt ban ngày về mọi sự việc đang xảy ra – nhận biết không chỉ bên ngoài về điều gì xảy ra, sự ranh mãnh của những người chính trị, những chiến tranh, vị đô đốc, quân đội, liên hệ của tôi với người vợ, người chồng, người bạn, người con gái, người bạn trai của tôi? Liệu tôi có nhận biết trong suốt ban ngày về tất cả những chuyển động đang xảy ra bên trong tôi, những phản

ứng? Nếu tôi không nhận biết trong suốt ban ngày làm thế nào tôi nhận biết vào ban đêm khi tôi ngủ? Và nếu tôi nhận biết trong suốt ban ngày – bạn hiểu rõ điều đó có nghĩa gì – quan sát, chú ý, nhìn ngắm bạn ăn uống nhiều như thế nào, bạn nói như thế nào, bạn suy nghĩ điều gì, những động cơ, nhận biết tất cả việc đó trong suốt ban ngày, vậy thì trong suốt ban đêm bạn còn có điều gì để nhận biết nữa? Làm ơn hãy khám phá. Vậy thì nếu bạn không nhận biết ngoại trừ những việc gì bộ não cần ghi lại, điều gì xảy ra? Tôi đã trải qua suốt ban ngày của tôi một cách năng động, nhận biết, nhận biết thứ gì tôi ăn, điều gì tôi suy nghĩ, điều gì tôi cảm thấy, tôi nói chuyện với những người khác như thế nào, ghen tuông, ganh tị, tham lam, bạo lực – tôi đã nhận biết tất cả việc đó, đã hoàn toàn nhận biết tất cả việc đó. Mà có nghĩa tôi đã tạo ra trật tự ở đó – trật tự, không phải lệ thuộc vào bất kỳ kế hoạch nào, nhưng trật tự, bởi vì tôi đã sống một sống vô trật tự vì không nhận biết. Lúc này khi tôi nhận biết tất cả việc này, trong nhận biết đó có trật tự. Vậy thì khi tôi đi ngủ, khi cơ thể đi ngủ, điều gì xảy ra? Thông thường bộ não cố gắng tạo ra trật tự trong khi bạn ngủ bởi vì trong suốt những giờ thức giấc có ý thức, bạn đã sống một sống vô trật tự. Bởi vì bộ não cần trật tự – tôi không biết liệu bạn đã quan sát nó hay chưa – nó không thể vận hành đúng cách, lành mạnh nếu không có trật tự. Vì vậy nếu trong suốt ban ngày đã có trật tự, ban đêm khi bạn ngủ bộ não không cố gắng tạo ra trật tự, cố gắng qua những giấc mộng, qua những gợi ý và vân vân, nó trở nên bất động. Nó cố ghi lại nhưng nó bất động, vì vậy có khả năng của mới mẻ lại, có khả năng của một cái trí không còn đang tranh đấu, đanh h nhau, vì vậy cái trí trở nên trẻ trung, trong sáng, hồn nhiên lạ thường – hồn nhiên trong ý nghĩa nó sẽ không gây tổn thương, và nó sẽ không bị tổn thương. Điều đó đã đủ cho sáng nay chưa? Đủ rồi à?

Người hỏi: Khi một con người có một thông điệp, sự liên hệ giữa một con người và thông điệp của anh ấy thường thường là một người thầy và những lời giáo huấn của ông ấy. Người thầy thường có những đệ tử và những thông điệp của ông ấy là một hệ thống – tại sao ông không coi chính ông như một người thầy và thông điệp của ông là một hệ thống.

Krishnamurti: Thông thường một người thầy có một thông điệp và những đệ tử – một người thầy. Tại sao ông không coi chính ông như một người thầy và có những đệ tử? Tôi đã trình bày khá rõ ràng, đúng chứ? Đừng theo sau bất kỳ người nào và đừng chấp nhận bất kỳ ai như một người thầy ngoại trừ bạn, chính bạn trở thành người thầy và đệ tử cho chính bạn.

*BROCKWOOD PARK
Ngày 12 tháng 9 năm 1971*

NƯỚC ANH

**MỘT BÀN LUẬN CÙNG
MỘT NHÓM NHỎ TẠI BROCKWOOD**

Bạo lực và “cái tôi”

1

BẠO LỰC VÀ “CÁI TÔI” *

*Sự thay đổi hàm ý bạo lực? Chúng ta phủ nhận bạo lực đến mức độ nào? Bạo lực và năng lượng: đang quan sát bạo lực. Góc rẽ của bạo lực là gì? Hiểu rõ “cái tôi”; “cái tôi” mà muốn thay đổi là bạo lực. “Cái tôi” hay thông minh thấy? Những hàm ý của **đang thấy**.*

Krishnamurti: Khi chúng ta thâm nhập bất kỳ vấn đề hay chủ đề nào chúng ta nên thâm nhập nó một cách hoàn toàn và thấu đáo, chọn một chủ đề một lần, không bàn luận mơ hồ về nhiều vấn đề. Vì vậy nếu chúng ta có thể chọn một chủ đề thực sự của con người và cùng nhau bàn luận nó một cách trọn vẹn và nghiêm túc, tôi nghĩ điều đó sẽ xứng đáng. Vậy thì chúng ta sẽ bàn luận điều gì đây?

Người hỏi 1: Giáo dục.

Người hỏi 2: Không nhận biết của chúng ta.

* Bài này lấy từ sách đã xuất bản (HarperSanFrancisco)

Người hỏi 3: Tình yêu.

Người hỏi 4: Thưa ông, thỉnh thoảng, bởi vì sự yếu ớt của hệ thần kinh, cái trí dường như mất đi tánh nhạy cảm của nó. Tôi đang tự hỏi chúng ta có thể làm gì để giải quyết một tình huống như thế.

Krishnamurti: Chúng ta có thể chọn một vấn đề như bạo lực? Đối với tôi dường như nó đang lan tràn khắp thế giới; liệu chúng ta có thể thấy những hàm ý là gì, và liệu cái trí con người có thể thực sự giải quyết những vấn đề xã hội và cũng cả những vấn đề bên trong, mà không có bất kỳ loại bạo lực nào?

Như người ta quan sát, trong mọi vùng đất của thế giới có những phản kháng và những cách mạng vì mục đích thay đổi cấu trúc xã hội. Rõ ràng cấu trúc xã hội phải được thay đổi; liệu có thể thay đổi nó mà không có bạo lực? – bởi vì bạo lực sinh ra bạo lực. Qua sự phản đối một đảng có thể đảm trách quyền lực của chính phủ, và khi đã đạt được điều này, nó sẽ tự duy trì chính nó trong quyền lực nhờ vào bạo lực. Rõ ràng đây là điều gì đang xảy ra khắp thế giới. Vì vậy chúng ta đang hỏi liệu có một phương cách tạo ra một thay đổi trong thế giới và trong chính chúng ta mà không nuôi dưỡng bạo lực. Tôi phải nghĩ đây sẽ là một vấn đề rất nghiêm túc cho mỗi người chú ý ta. Bạn muốn bàn luận điều này chứ? Bạn nói gì đây?

Người hỏi: Vâng, chúng ta hãy bàn luận về bạo lực.

Krishnamurti: Nhưng chúng ta hãy thâm nhập nó thực sự thăm thẳm, không chỉ trên bề mặt, bởi vì trong khi bàn luận về vấn đề này chúng ta phải nên luôn luôn nhớ rằng nó cũng

phải thay đổi những cách sống của chúng ta. Tôi không hiểu liệu bạn muốn thâm nhập thăm thẳm vào nó. Câu hỏi của tôi là, liệu thế giới bên ngoài, cấu trúc xã hội, sự bất công, những phân chia, sự tàn nhẫn kinh hoàng, những chiến tranh, những phản kháng và mọi chuyện của nó, có thể được thay đổi, cũng như sự đấu tranh bên trong mà đang liên tục xảy ra. Liệu tất cả điều đó có thể được thay đổi mà không có bạo lực, mà không có xung đột, mà không có phản kháng, mà không có thiết lập một đảng phái này đối lập với một đảng phái khác, không chỉ bên ngoài, nhưng còn cả không có sự phân chia bên trong? – luôn luôn nhớ rằng sự phân chia là cái nguồn của xung đột và của bạo lực, cả bên ngoài lẫn bên trong? Tôi phải nghĩ đó sẽ là vấn đề quan trọng nhất mà chúng ta phải đối diện. Các bạn nói gì đây, thưa các bạn? Chúng ta bàn luận điều này như thế nào?

Người hỏi: Chúng ta sẽ bắt đầu với bạo lực trong một em bé?

Krishnamurti: Chúng ta sẽ bắt đầu với trẻ em? Với học sinh, hay với người giáo dục? – mà là chính chúng ta. Chúng ta sẽ cùng nhau nói chuyện về nó, đừng bắt tôi phải làm mọi việc.

Người hỏi 1: Chúng ta nên bắt đầu với người giáo dục.

Người hỏi 2: Với chính chúng ta. Hàng ngày tôi thấy bạo lực trong chính chúng ta.

Krishnamurti: Bạn sẽ bắt đầu từ đâu để giải quyết vấn đề này? Trong mọi vùng đất của thế giới, ngay cả ở Nga nơi vài người trí thức và viết văn đang phản kháng chống lại chế độ

chuyên chế, những phản kháng đang xảy ra; họ muốn sự tự do, họ muốn chấm dứt chiến tranh. Bạn sẽ bắt đầu vấn đề này từ đâu? Chấm dứt chiến tranh ở Việt nam, hay ở Trung đông? Người ta bắt đầu từ đâu để hiểu rõ vấn đề này? Tại ngoại vi, hay tại trung tâm?

Người hỏi: Trong chính người ta, trong sống của người ta.

Krishnamurti: Bạn sẽ bắt đầu từ đâu? Với chính bạn, với ngôi nhà riêng của bạn, hay ngoài đó?

Người hỏi: Tại sao không ở cả hai nơi? Nếu người ta có thể tạo ra sự thay đổi bên ngoài nào đó, điều đó có lẽ giải quyết một vấn đề bên ngoài nào đó. Tôi không thấy lý do gì tại sao điều này không nên xảy ra, cùng với sự thâm nhập cá thể.

Krishnamurti: Chúng ta quan tâm đến những thay đổi bên ngoài, với một đổi mới bên ngoài? Và vì vậy – mà có lẽ cần thiết – trao những năng lượng, suy nghĩ, thương yêu, quan tâm của chúng ta trong sự đổi mới bên ngoài, hời hợt? Hay chúng ta bắt đầu tại một mức độ hoàn toàn khác hẳn? – không phải như vị trí đối nghịch của nó.

Người hỏi: Hai cái này loại trừ nhau?

Krishnamurti: Tôi đã không nói ằng hai cái này loại trừ nhau. Tôi đã nói rằng chúng không là đối nghịch.

Người hỏi: Tôi không thấy nó là một trường hợp của hoặc một cái này hoặc của cái còn lại. Người ta có thể thấy rất rõ ràng rằng người ta có thể thành công khi cứu thoát hàng

trăm mạng sống bằng hành động bên ngoài nào đó. Tôi không thấy có sự mâu thuẫn.

Krishnamurti: Tôi đồng ý. Có nhiều người đang theo đuổi những hoạt động bên ngoài, hàng ngàn người! Chúng ta loại trừ việc đó và hoàn toàn quan tâm đến ngôi nhà riêng của chúng ta, hay, trong chính sự quan tâm đến ngôi nhà riêng của chúng ta, cái còn lại cũng bị loại trừ? Nó không là một loại trừ, hay một đối nghịch, hay sự lẩn tránh của một cái, và nhấn mạnh vào cái còn lại.

Người hỏi: Ô, thưa ông, tôi không có chấp, nhưng có vẻ rằng những người rất thường xuyên lắng nghe ông – kể cả tôi – mà đã nghĩ rằng sự thâm nhập cá thể là cực kỳ quan trọng để giải quyết vấn đề tức khắc; ngoại trừ hành động chính trị ra, ví dụ như thế, mà tại mức độ riêng của nó có lẽ giải quyết vài vấn đề đặc biệt, mặc dù không phải những vấn đề căn bản. Nhưng tôi không thấy lý do tại sao chúng không nên xảy ra song song.

Krishnamurti: Tôi hoàn toàn đồng ý, thưa bạn. Chúng ta giải quyết những vấn đề căn bản?

Người hỏi: Chắc chắn nó là việc quan trọng.

Krishnamurti: Vì vậy, chúng ta sẽ bắt đầu từ đâu? Mà là vấn đề căn bản?

Người hỏi: Cá thể. Tập thể là sự mở rộng của cá thể.

Krishnamurti: Điều đó rất rõ ràng, đúng chứ? Chúng ta muốn thay đổi, cả bên ngoài lẫn bên trong, hời hợt lẫn sâu

thăm. Cái này không loại trừ cái còn lại: tôi phải có lương thực với mục đích để suy nghĩ! Không tách rời, vấn đề căn bản là gì? Chúng ta sẽ giải quyết nó từ đâu? Chúng ta sẽ chuyên tâm vào nó ở đâu?

Người hỏi: Nguyên nhân của bạo lực là gì?

Krishnamurti: Chúng ta sẽ bàn luận điều đó?

Người hỏi: Tại sao chúng ta muốn thay đổi?

Krishnamurti: Đó cũng là câu hỏi hay. Tại sao chúng ta nên thay đổi?

Một người hỏi khác: Bởi vì dường như chúng ta không tiến đến đâu cả trong hoàn cảnh hiện nay của chúng ta.

Krishnamurti: Và thậm chí nếu bạn đạt đến nơi nào đó trong hoàn cảnh hiện nay của bạn, bạn sẽ không muốn thay đổi? Lúc này, làm ơn, chúng ta hãy quay lại chủ đề.

Người hỏi: Trong hoàn cảnh hiện nay của chúng ta dường như chúng ta có rất ít khả năng để chuyển động; chúng ta bị trói buộc trong những cách cá thể riêng của chúng ta, bởi biến cố nào đó, lặp đi và lặp lại. Không có sự chuyển động này bởi vì chúng ta luôn luôn bị trói buộc bởi sống trong cách này hay cách kia và thế là bạo lực nảy sinh.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ khám phá những nguyên nhân của bạo lực là gì? Mỗi người sẽ có một quan điểm khác nhau; ngay cả những người chuyên môn cũng không đồng ý về những nguyên nhân của bạo lực, vô số sách đã được viết về

nó! Chúng ta sẽ tiếp tục giải thích về những nguyên nhân, hay thấy bạo lực như nó là – như một vấn đề căn bản trong sự liên hệ của con người, và khám phá liệu nó có nên tự tiếp tục, hay được thay đổi, hay được bổ sung. Vấn đề căn bản được bao hàm trong bạo lực là gì?

Người hỏi: Chắc chắn chúng ta là kết quả của một loại bộ não thú vật nào đó, đó là nguyên nhân chính, tôi nghĩ theo tự nhiên chúng ta là bạo lực nếu chúng ta không thể thoát khỏi nó. Nửa thời gian những người chính trị đang cư xử giống như những con gà ở trong vườn.

Krishnamurti: Tôi biết! (Tiếng cười)

Người hỏi: Có thể quan sát tình trạng cá thể của cái trí để khám phá liệu chúng ta là bạo lực từ bản chất bên trong chính chúng ta, trong ngay cả cách hoạt động tinh thần – liệu chuyển động phân hai này trong chính nó là bạo lực.

Krishnamurti: Vì vậy, thưa bạn, bạn nghĩ điều gì là bạo lực?

Người hỏi 1: Tôi nghĩ nó do bởi tự liên quan, sự ích kỷ.

Người hỏi 2: Sự tách rời.

Người hỏi 3: Sự phản ứng đến sợ hãi.

Krishnamurti: Chúng ta đã được giáo dục để là bạo lực. Bản chất thú vật của chúng ta và hoạt động của bộ não con người vẫn vẫn là bạo lực và phân chia; tất cả chúng ta đều biết điều này. Những hoạt động tự cho mình là trung tâm,

hung hăng, đang phản kháng, đang đối nghịch, đang khẳng định, tất cả điều đó giải thích cho bạo lực.

Người hỏi: Cũng có một phần của người ta mà cự tuyệt bạo lực và một phần khác lại thích nó, sống nhờ nó.

Krishnamurti: Vâng, có một phần của người ta kháng cự lại bạo lực, bị kinh hãi bởi bạo lực. Vậy thì, chúng ta ở đâu?

Người hỏi: Sự ham muốn để thâm nhập vấn đề của bạo lực chỉ là một thấy từng phần. Tôi có ý, người ta không muốn hoàn toàn giải quyết tổng thể vấn đề của bạo lực.

Krishnamurti: Người ta không à?

Người hỏi: Không.

Krishnamurti: Chúng ta hãy khám phá. Liệu có thể giải quyết vấn đề của bạo lực một cách tổng thể?

Người hỏi 1: Đang cự tuyệt bạo lực không là một loại của bạo lực hay sao?

Người hỏi 2: Nếu cái trí, cùng tình trạng bị quy định của nó, là bạo lực khi bắt đầu, vậy thì kết quả chắc chắn là bạo lực.

Krishnamurti: Vậy thì, lúc đó chúng ta sẽ làm gì, thưa bạn?

Người hỏi: Nó sẽ là thông minh khi chỉ nhìn ngắm bạo lực mà không đang xua đuổi, không đang tách rời.

Krishnamurti: Quý bạn này đưa ra câu hỏi: liệu chúng ta thực sự muốn được tự do khỏi tất cả bạo lực? Trả lời câu hỏi

đó. Đồng ý chứ? Mà có nghĩa không xung đột, không hoạt động phân hai trong người ta, không kháng cự, không đối nghịch, không hung hăng, không tham vọng để là người nào đó, không khẳng định quan điểm của mình và phản kháng quan điểm của người khác. Tất cả điều đó hàm ý một hình thức của bạo lực. Không chỉ là bạo lực của tự kỷ luật, nhưng còn cả bạo lực mà làm tôi biến dạng những ham muốn đặc biệt của tôi vì mục đích tuân phục vào một khuôn mẫu, để làm cho nó có luân lý, hay ít kỳ điều gì; tất cả điều này là những hình thức của bạo lực. Ý muốn là bạo lực. Chúng ta muốn được tự do khỏi tất cả điều này chứ? Và liệu một con người có thể sống, được tự do khỏi nó?

Người hỏi: Có vẻ rằng trong sự tiến hành mà chúng ta gọi là sống của chúng ta, sự căng thẳng là cần thiết. Có vẻ, chúng ta phải phân biệt rõ giữa sự căng thẳng và sự bạo lực. Tôi được nhắc lại về câu chuyện của những con cá trích tiêu tụy mà chỉ thực sự sống lại khi con cá nhám nhỏ hung hăng nào đó được bỏ vào bể nuôi cá. Khi nào sự căng thẳng bình thường như một tiến hành của sự sống chấm dứt, và sự bạo lực bắt đầu? Chúng ta phân biệt rõ ở đây chứ?

Krishnamurti: Vậy là bạn thấy sự căng thẳng là cần thiết?

Người hỏi: Trong mọi thứ đều có tính đối nghịch.

Krishnamurti: Làm ơn, thưa bạn, chúng ta hãy khám phá. Liệu một con người – chúng ta ở đây – muốn được tự do khỏi tất cả bạo lực?

Người hỏi: Đường như đối với tôi đây là một câu hỏi rất khó bởi vì có nhiều mâu thuẫn trong chúng tôi. Lúc này người ta

nói rằng người ta không muốn bạo lực; tình huống thay đổi, và trong một tiếng đồng hồ nữa người ta lại bạo lực, người ta bị kẹt vào nó. Người ta bị vỡ vụn thành nhiều thái độ.

Người hỏi 2: *Người nào đó có lẽ gắng sức rất nghiêm túc để đưa sự chú ý vào bạo lực bên trong, nhưng làm thế nào người đó phản ứng khi anh ấy bị đối diện với bạo lực bên ngoài?*

Krishnamurti: *Hãy chờ đã, thưa bạn, đó là một câu hỏi sau. Ở đây chúng ta thấy sự quan trọng của được tự do khỏi tất cả bạo lực? Hay chúng ta muốn giữ những phần nào đó của bạo lực? Liệu có thể hoàn toàn được tự do khỏi tất cả bạo lực? – điều đó có nghĩa được tự do khỏi tất cả khiêu khích, tất cả tức giận, bất kỳ hình thức của lo âu nào, và sự chống đối đến bất kỳ thứ gì.*

Người hỏi: *Tôi nghĩ có sự khác biệt giữa ông đang đưa ra câu hỏi đó và một cá thể đang nói, “Tôi muốn được tự do khỏi tất cả bạo lực”. Bởi vì một người đang quan sát thân nhiên vào câu hỏi, người còn lại là một chuyển động – lại nữa một chuyển động bạo lực.*

Krishnamurti: *Chính xác đó là như thế!*

Người hỏi: *Đối với tôi dường như để là một vấn đề thực sự, hay một vấn đề hợp lý, hãy quan sát vấn đề thay vì cố gắng giải quyết bạo lực. Đối với tôi đó là hai công việc hoàn toàn khác hẳn.*

Krishnamurti: *Vậy thì, câu hỏi là gì, thưa bạn?*

Người hỏi: Liệu có thể hoàn toàn được tự do khỏi bạo lực?

Krishnamurti: Đó là tất cả.

Người hỏi: Nó hoàn toàn khác biệt với sự tìm kiếm để được tự do khỏi bạo lực.

Krishnamurti: Đúng! Vậy thì tôi làm gì? – liệu có thể được?

Người hỏi 1: Nếu người ta quan sát khuôn mẫu của sống hàng ngày của người ta, người ta thấy rằng có vẻ nếu không có hình thức bạo lực nào đó – hay có lẽ điều gì quý bạn này gọi là sự căng thẳng – người ta có thể không bao giờ vượt qua nổi một công việc nhất định khi đối diện với những áp lực và những khó khăn mà thường xuyên vây quanh người ta trong xã hội. Chúng ta nói về sự tự do khỏi bạo lực khi chúng ta tức giận, hay sợ hãi, như thể chúng ta bị mắc bẫy, nhưng tôi cảm thấy rằng có lẽ luôn luôn có loại bạo lực nào đó trong sống của chúng ta. Thật khó khăn để hình dung được đang sống, đang làm công việc nào đó, mà không có loại thúc đẩy nào đó mà tôi cảm thấy là bạo lực.

Người hỏi: Không có khác biệt giữa sự căng thẳng và sự bạo lực hay sao? Có vẻ rằng bạo lực là kháng cự và hung hăng, là làm giảm bớt; nó cố gắng chấm dứt cái gì đó. Trái lại sự căng thẳng là chuyển động cùng cái gì bạn đang làm. Đối với tôi có vẻ chúng ta phải có một hiểu rõ về sự khác biệt giữa sự bạo lực và sự căng thẳng.

Krishnamurti: Thưa bạn, chúng ta có thể thâm nhập câu hỏi đó: liệu một con người có thể được tự do hoàn toàn khỏi bạo

lực? Chúng ta đã hiểu ý nghĩa của từ ngữ bạo lực, trong chừng mực nào đó.

Người hỏi 1: Tôi không nghĩ chúng ta đã hiểu. Nếu không có sự khác biệt giữa bạo lực và năng lượng, vậy thì tôi sẽ không muốn được tự do khỏi bạo lực.

Người hỏi 2: Nếu chúng ta luôn luôn có thể thấy bạo lực của chúng ta, sẽ không có bạo lực.

Krishnamurti: Không, thưa b n. Trước khi chúng ta đến điểm đó, như một con người, có phải tôi đã nói với chính tôi: liệu có thể sống không bạo lực?

Người hỏi: Chắc chắn người ta không biết.

Krishnamurti: Vậy thì chúng ta sẽ thâm nhập, thưa b n, chúng ta sẽ khám phá.

Một người hỏi khác: Cách duy nhất để khám phá sẽ không là thực hiện nó hay sao?

Krishnamurti: Không, không những thực hiện nó, nhưng còn cả ôm ấp, thâm nhập nó, nhìn ngắm nó, nhận biết toàn chuyển động này của sự kháng cự. Bởi vì biết sự nguy hiểm của bạo lực, thấy những ảnh hưởng bên ngoài của nó, những phân chia, những kinh hoàng, và vân vân, tôi tự hỏi mình: liệu tôi có thể được tự do hoàn toàn khỏi *tất cả* bạo lực? Tôi thực sự không biết. Thế là tôi sẽ thâm nhập, tôi muốn khám phá, không lảng từ ngữ, nhưng đầy đam mê ! Những con người đã sống cùng bạo lực được hàng ngàn năm và tôi muốn

khám phá liệu có thể sống mà không có bạo lực. Lúc này tôi sẽ bắt đầu từ đâu?

Người hỏi: Đầu tiên ông sẽ cố gắng thâm nhập bạo lực là gì?

Krishnamurti: Tôi biết rất rõ nó là gì: tức giận, ghen tuông, tàn nhẫn, phản kháng, chống đối, tham vọng, mọi chuyện như thế. Chúng ta không cần định nghĩa vô tận bạo lực là gì.

Người hỏi: Tôi thực sự không thấy tham vọng là bạo lực.

Krishnamurti: Không à?

Một người hỏi khác: Liệu có thể thấy làm thế nào bạo lực nảy sinh trong chính người ta, khi nó xuất hiện, khi nó nổi lên bề mặt?

Krishnamurti: Thưa bạn, tôi phải đợi cho đến khi sự tức giận xuất hiện, rồi sau đó nhận biết sự tức giận và nói, “Tôi là bạo lực”? Đó là điều gì bạn đề nghị, thưa bạn?

Người hỏi: Chuyển động dẫn đến nó hiếm khi nào được bắt gặp bởi chúng ta.

Một người hỏi khác: Chúng ta nên *leu* rõ suy nghĩ? – những suy nghĩ bất thành hình?

Krishnamurti: Nó là một vấn đề khá bao quát, chúng ta đừng suy xét một mảnh nhỏ của nó, chúng ta hãy quan sát nó tại ngay tâm điểm. Điều gì làm cho cái trí có bạo lực trong tôi, trong cơ thể con người này, trong con người này? Cái

nguồn của bạo lực này là gì? Hãy quan sát nó trong chính bạn.

Một người hỏi khác: *Có phải nó là sự ham muốn của tôi để thành tựu cái gì đó, để kiếm được cái gì đó, để là cái gì đó? Tôi muốn quan sát và xem thử rằng tôi biết tôi có bạo lực đến mức độ nào, tôi có thể từ bỏ – và vẫn hiện diện trong những giới hạn có thể chấp nhận được. Đó sẽ là bước đầu tiên của tôi.*

Krishnamurti: Trong những giới hạn có thể chấp nhận được – và đó có lẽ cũng là bạo lực.

Người hỏi: *Vâng, tôi sẽ cho rằng tôi vẫn nên có một mức độ nào đó của bạo lực.*

Krishnamurti: Tôi đang tự hỏi chính mình liệu có thể sống không có bạo lực và tôi hỏi: gốc rễ của nó là gì? Nếu tôi có thể hiểu rõ điều đó, có lẽ tôi sẽ biết làm thế nào để sống mà không có bạo lực. Gốc rễ của nó là gì?

Người hỏi: *Cảm giác của sự phản kháng, của sự tách rời.*

Krishnamurti: Bạn nói gốc rễ của bạo lực này là sự tách rời, sự phân chia, “cái tôi”. Liệu cái trí có thể sống mà không có “cái tôi”? Làm ơn hãy tiếp tục, chúng ta hãy thâm nhập.

Người hỏi: *Liệu đúng thực rằng chừng nào còn có một mục tiêu, hay ham muốn thuộc bất kỳ loại nào, có hạt giống của bạo lực?*

Krishnamurti: Dĩ nhiên! Đó là mấu chốt chính. Chúng ta phải thâm nhập từng chút một điều này. Làm ơn, thưa bạn, hãy tiếp tục!

Người hỏi: Điều này không nảy sinh câu hỏi: liệu có thể sống mà không có bất kỳ mục đích?

Krishnamurti: Vâng, liệu có thể sống mà không có bất kỳ mục đích, không có bất kỳ nguyên tắc, không có bất kỳ ý định, không có bất kỳ mục tiêu?

Người hỏi: Mục đích là sống.

Krishnamurti: Đối nghịch của điều đó là trôi giạt. Vì vậy chúng ta phải cẩn thận rằng chúng ta không suy nghĩ dựa vào đối nghịch. Nếu tôi không có mục đích, vậy thì tôi chỉ đang trôi giạt. Vì vậy tôi phải rất cẩn thận khi tôi nói, “Tôi có một mục đích là một hình thức của bạo lực”; để không có mục đích có lẽ là để trôi giạt.

Người hỏi: Nhưng điều này không liên quan, thưa ông, bởi vì liệu người ta trôi giạt hay không không là câu hỏi. Câu hỏi là: liệu có thể sống mà không có bạo lực?

Krishnamurti: Tôi chỉ đang cảnh giác, thưa bạn, không đi vào đối nghịch. Lúc này, liệu có thể sống mà không có phương hướng? Phương hướng có nghĩa sự kháng cự, có nghĩa không xao nhãng, không biến dạng, nó có nghĩa một thúc đẩy liên tục hướng về một mục tiêu. Tại sao tôi muốn một mục đích, một kết thúc? Và kết thúc, mục đích, mục tiêu, nguyên tắc, lý tưởng đó – liệu nó là đúng thực? Hay nó là một việc mà cái trí đã sáng chế bởi vì nó bị quy định, bởi vì

nó sợ hãi, bởi vì nó đang tìm kiếm an toàn, cả bên trong lẫn bên ngoài và vì ậy sáng chế cái gì đó rồi theo đuổi nó, hy vọng có an toàn?

Một người hỏi khác: *Thỉnh thoảng người ta có lẽ có những gợi ý của cái khác này và những gợi ý đó dường như cho một thúc đẩy.*

Krishnamurti: Vâng, người ta có lẽ có một gợi ý của nó, nhưng từng đó không đủ đối với tôi. Tôi sẽ khám phá liệu có thể sống mà không có xung đột, và đó là một điều *đam mê*. Nó không là một tưởng tượng th uộc lý thuyết, tôi thực sự muốn khám phá.

Người hỏi: *Vấn đề là, tôi thực sự không cảm thấy vấn đề này.*

Krishnamurti: Bạn không cảm thấy nó?

Người hỏi: *Không đủ lực để vượt khỏi, để hướng về nó.*

Krishnamurti: Tại sao bạn không? Tại sao không? Toàn nghi vấn của sự hiện diện là cái này!

Người hỏi: *Tôi nghĩ đây là vấn đề đối với hầu hết chúng tôi.*

Krishnamurti: Thượng đế ơi! Chúng đang **đ**ốt cháy, chúng đang hủy diệt, và bạn nói, ‘Tôi xin lỗi, nó thực sự không gây hứng thú cho tôi!’

Người hỏi 1: *Nếu vấn đề của bạo lực gây hứng thú cho ông, tôi nghĩ ông đang giúp đỡ sự **đ**ốt cháy và tận hưởng nó rồi.*

Tôi nghĩ nếu ông không có bạo lực trong chính ông, ông sẽ không thực sự hứng thú.

Người hỏi 2: *Thưa ông, ý nghĩa của từ ngữ “bạo lực” là gì? Ông muốn bao gồm những việc như là nhiệt thành về cái gì đó, sự thúc đẩy, sự hăng hái? Ông muốn gọi tất cả việc này là bạo lực?*

Krishnamurti: Không phải điều gì tôi muốn gọi nó, thưa bạn – bạn gọi nó là gì?

Người hỏi: *Tôi không biết . . .*

Krishnamurti: Tôi không phải một tiên tri, chúng ta hãy khám phá. Chúng ta hãy bám vào câu hỏi này. Liệu tôi có thể sống một cách trọn vẹn mà không có bạo lực?

Người hỏi: Chúng ta bị kẹt trong cái bẫy kinh hoàng.

Krishnamurti: Chúng ta bị kẹt trong nó; chúng ta vẫn còn trong nó chứ?

Người hỏi: *Không, nhưng chúng ta có một cơ thể và một cái tôi phải giữ gìn. Điều đó rất khó khăn.*

Krishnamurti: Tôi sẽ làm gì? – làm ơn, trả lời câu hỏi của tôi! Đối với tôi đây là điều quan trọng nhất. Thế giới đang bốc cháy. Đừng nói, “Cơ thể tôi yếu ớt, điều này khó khăn, điều này không thể được, tôi phải là người ăn chay, tôi không được giết chóc.” Tôi đang hỏi: liệu có thể? Và muốn khám phá điều đó, tôi phải khám phá *cái nguồn* của bạo lực này là gì.

Người hỏi: Tôi nghĩ nó là bị phân chia. Nếu tôi bị phân chia tôi phải bạo lực. Tôi cảm thấy tôi sẽ bị hủy diệt, vì vậy tôi sợ hãi.

Krishnamurti: Vậy là chúng ta chấp nhận bạo lực?

Người hỏi: Không, nhưng chúng ta muốn triệt tiêu sự việc mà chúng ta sợ hãi.

Krishnamurti: Thưa bạn, bạn muốn trình bày nó như thế này: nếu bạn có thể khám phá cái nguồn, gốc rễ của bạo lực này, và nếu gốc rễ đó có thể chết đi, bạn có lẽ sống một loại sống hoàn toàn khác hẳn. Vậy là, liệu không xứng đáng để khám phá gốc rễ của nó là gì, và liệu nó có thể chết đi hay sao?

Người hỏi: Có thể nó liên quan đến sợ hãi.

Krishnamurti: Tôi không quan tâm đến sợ hãi. Tôi muốn kết thúc bạo lực bởi vì tôi thấy bạo lực si nh ra bạo lực. Bạo lực này là một tiến hành liên tục. Bạn biết việc gì đang xảy ra trong thế giới. Vì vậy tôi tự hỏi mình: liệu có thể kết thúc bạo lực? Trước khi tôi có thể trả lời câu hỏi đó, tôi phải khám phá gốc rễ của tất cả những nhánh không đếm xuể này là gì.

Một người hỏi khác: Nhưng chúng ta không thể thực hiện nó bằng cách suy nghĩ về nó.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ khám phá. Chúng ta sẽ suy nghĩ về nó và thấy sự vô ích của suy nghĩ, rồi sau đó vượt khỏi. Nhưng chúng ta phải vận dụng thông minh của chúng ta, suy nghĩ của chúng ta.

Người hỏi: Chẳng nào tôi còn muốn làm bất kỳ việc gì, có bạo lực ở mức độ nghiêm trọng hay nhẹ nhàng.

Krishnamurti: Tôi hiểu điều này. Tôi đã vừa nói, hãy quan sát: liệu có thể sống mà không có bạo lực? Và muốn khám phá, phải có một thâm nhập vào tận gốc rễ của nó.

Người hỏi: Điều gì tôi đang cố gắng nói là, toàn cấu trúc của sống như chúng ta biết nó, là muốn làm điều này, muốn làm điều kia – mọi thứ đều bao hàm bạo lực.

Krishnamurti: Dĩ nhiên, thưa bạn, điều đó được đồng ý.

Người hỏi: Nghịch lý thay, người ta có lẽ suy nghĩ về tự bảo vệ?

Krishnamurti: Các bạn thấy không, tất cả các bạn đều không đang chuyên tâm vào nghi vấn căn bản, chính yếu.

Người hỏi: Thưa ông, ông cứ nói về gốc rễ, nhưng đang sống trong một thị trấn, cách sống là hấp tấp, bạo lực trong xã hội con người chỉ giống như không khí người ta hít thở, nó giống như sương mù bao phủ mọi thứ. Nghi vấn về gốc rễ của nó không nảy ra cho cái trí của tôi. Người ta thấy bạo lực trong một cách giống như thú vật, người ta biết con người đang bị sợ hãi và cư xử trong một cách nào đó, nhưng người ta chỉ nhận biết được một chuỗi của những phản ứng.

Krishnamurti: Tôi hiểu tất cả điều đó, thưa bạn. Tôi đang hỏi bạn: gốc rễ của điều này là gì?

Người hỏi: Cái tôi.

Krishnamurti: Cái tôi! Đúng rồi. Nếu “cái tôi” là gốc rễ của tất cả điều này, tôi sẽ làm gì? Bởi vì đã khám phá cái tôi đang muốn việc này, không đang muốn việc kia, “cái tôi” đang muốn một mục tiêu và theo đuổi nó, “cái tôi” mà kháng cự, mà có một trận chiến với chính nó, nếu đó là gốc rễ của bạo lực – mà đối với tôi nó là gốc rễ – vậy thì tôi sẽ làm gì với nó?

Người hỏi: Ông không thể làm bất kỳ điều gì.

Krishnamurti: Hãy chờ đã, thưa bạn! Tôi chấp nhận nó? Tôi sống trong trận chiến này, cùng bạo lực này?

Người hỏi: Thưa ông, tôi cảm thấy rằng nếu ông nói, “Tôi là bạo lực”, ông không đến được gốc rễ của nghi vấn.

Krishnamurti: Không, bạn không đến được. Hoàn toàn đúng.

Người hỏi: Bởi vì người ta có thể tiếp tục nói “Tôi là bạo lực” vô tận.

Krishnamurti: Đồng ý. Tôi thấy “cái tôi” cùng tất cả những nhánh của nó là nguyên nhân của bạo lực; chính “cái tôi” gây tách rời: bạn và tôi, chúng tôi và chúng nó; người da đen và người da trắng, người Ả rập và người Do thái, và vân vân.

Người hỏi: Hợp lý, ông có thể nói: loại bỏ “cái tôi”.

Krishnamurti: Làm thế nào cái trí loại bỏ cấu trúc riêng của nó, mà được đặt nền tảng trên “cái tôi”? Thưa bạn, làm ơn hãy nhìn vào nghi vấn. “Cái tôi” là gốc rễ của tất cả điều này;

“cái tôi” bị đồng hóa với một quốc gia đặc biệt, với một cộng đồng đặc biệt, với một học thuyết đặc biệt hay sự ưa thích tôn giáo. “Cái tôi” đồng hóa chính nó với một thà nh kiến đặc biệt, “cái tôi” nói “Tôi phải thành tựu”; và khi nó cảm thấy tuyệt vọng, có sự tức giận và cay đắng. Chính là “cái tôi” mà nói, “Tôi phải đạt được mục tiêu của tôi, tôi phải thành công”, mà muốn và không muốn, mà nói “Tôi phải sống hòa bình”, và chính là cái tôi mà nhận bạo lực.

Người hỏi: Mặc dù nó có vẻ là một thực thể, đối với tôi nó thiên về một hành động, hay một hoạt động. Từ ngữ này không đang dẫn dắt sai lầm chúng ta hay sao?

Krishnamurti: Không, không phải. Không có nghĩa rằng nó là điều gì đó cố định, giống như gốc của một cái cây. Nó là một chuyển động, nó là một vật sống. Một ngày nó cảm thấy tuyệt vời, ngày hôm sau nó lại buồn bực. Một ngày nó đầy đam mê, sinh lực, ngày kế tiếp nó lại mệt mỏi và nói, “Hãy để cho tôi có một chút thanh thản.” Nó là một vật năng động, đang chuyển động liên tục. Làm thế nào chuyển động này sẽ tự thay đổi chính nó thành một chuyển động khác, mà không trở thành bạo lực? Trước hết chúng ta hãy xếp đặt câu hỏi đúng đắn lại. Chúng ta đã nói: đây là một chuyển động, nó là một vật đang sống, nó không đứng yên, nó không là cái gì đó chết rồi, luôn luôn nó đang tự thêm vào, và luôn luôn đang tự lấy đi khỏi chính nó. Đây là “cái tôi”. Và khi “cái tôi” nói, “Tôi phải loại bỏ ‘cái tôi’,” lại đang muốn một “cái tôi” khác, nó vẫn còn là bạo lực; “cái tôi” mà nói: “Tôi là một người hòa bình, tôi sống hòa bình”, cái tôi mà tìm kiếm sự thật, “cái tôi” mà nói “Tôi phải sống tốt lành, không bạo lực”, vẫn còn là “cái tôi” mà là nguyên nhân của bạo lực.

Cái trí sẽ làm gì với cái vật đang sống này? Và chính cái trí là “cái tôi”. Bạn hiểu rõ câu hỏi? Bất kỳ chuyển động nào về phần của “cái tôi” để loại bỏ chính nó, để nói “Tôi phải chết đi”, “Tôi phải triệt tiêu chính tôi”, “Tôi phải dần dần loại bỏ cái tôi”, vẫn còn là cùng chuyển động của “cái tôi”, vẫn còn là “cái tôi” mà là gốc rễ của bạo lực. Chúng ta nhận ra điều đó? Chúng ta thực sự thấy điều đó? Không phải lý thuyết, nhưng thực sự nhận ra sự thật của nó, rằng bất kỳ chuyển động nào của “cái tôi” trong bất kỳ phương hướng nào, là hành động của bạo lực. Liệu tôi, một cách thực sự, tiếp xúc được, có tri giác, thấy sự thật của nó, biết cảm giác của nó? Nếu cái trí không thấy, mãi mãi nó có tiếp tục đùa giỡn cùng những từ ngữ.

Người hỏi: Cái trí chỉ bao gồm “cái tôi”? Chúng giống hệt nhau?

Krishnamurti: Khi cái trí không bị chiếm hữu bởi “cái tôi”, nó không là “cái tôi”. Nhưng hầu hết chúng ta đều bị chiếm hữu bởi “cái tôi”, nhận biết được hay không nhận biết được.

Người hỏi: Dường như chúng ta có thể từ bỏ tất cả mọi loại suy nghĩ và bởi vì “cái tôi” được sắp xếp vào chung bởi suy nghĩ, tại sao chúng ta không thể loại bỏ nó?

Krishnamurti: Không thể loại bỏ bất kỳ thứ gì, ngoại trừ có lẽ hút thuốc lá. Làm ơn, chúng ta hãy bám vào một nghi vấn này: liệu tôi thực sự thấy rằng trong hành động của “cái tôi”, tiêu cực hay tích cực, có một hình thức của bạo lực. Nó là bạo lực. Nếu tôi không thấy nó, tại sao không? Điều gì sai trái với thị lực của tôi, với cảm thấy của tôi? Liệu có phải

rằng tôi sợ hãi điều gì sẽ xảy ra nếu tôi thấy nó? Hay tôi bị chán ngán toàn sự việc? Làm ơn, cố gắng lên, thưa các bạn!

Người hỏi: Thỉnh thoảng người ta bị cuốn đi, và thế là . . .

Krishnamurti: Không, thưa bạn, không. Nó không là vấn đề của đang bị cuốn đi. Không phải là bạo lực – tôi muốn khám phá điều này!

Người hỏi: Chúng ta không thể gom tụ năng lượng để giữ cái trí trong nghi vấn . . .

Krishnamurti: Không, thưa bạn. Nếu bạn nói bạn không có năng lượng, sự thu gom của năng lượng đó lại nữa là một hình thức của “cái tôi”, mà nói “Tôi phải có năng lượng với mục đích giải quyết vấn đề này”. Bất kỳ chuyển động nào của “cái tôi”, mà là suy nghĩ, có ý thức hay không ý thức, vẫn còn là “cái tôi”. Tôi thực sự thấy sự thật của điều này?

Người hỏi: Có cái gì đó đằng sau “cái tôi” mà trong bản thể không thuộc suy nghĩ?

Krishnamurti: Làm ơn hãy lắng nghe câu hỏi; đừng nói, “Chúng ta không biết hay chúng ta biết.” Có bất kỳ cái gì đằng sau “cái tôi” mà không thuộc cái tôi?

Người hỏi: Nếu có, và chúng ta suy nghĩ về nó, lại nữa nó vẫn là bộ phận của “cái tôi”.

Krishnamurti: Ai đang đưa ra câu hỏi này? Chắc chắn nó là “cái tôi”!

Người hỏi: Tại sao không sử dụng nó? Suy nghĩ là một công cụ, tại sao không sử dụng nó?

Krishnamurti: Không, bạn không thể nói “Tại sao không” – nó vẫn là chuyển động của “cái tôi”.

Người hỏi: Ông đã nói: chúng ta thực sự thấy rằng bất kỳ chuyển động nào của “cái tôi” là bạo lực? Tôi nghĩ lý do duy nhất mà chúng ta không thể thấy, là bởi vì chúng ta phủ nhận bạo lực.

Krishnamurti:Ồ, không. Hoặc bạn thấy nó hoặc bạn không thấy nó. Nó không là vấn đề của cái gì đó mà ngăn cản bạn không thấy. Tôi không thấy sự thương yêu của tôi với con chó, hay với người vợ, hay với người chồng của tôi, bởi vì vẻ đẹp của nó là bộ phận của tôi; bởi vì tôi nghĩ rằng nó là một trạng thái tuyệt vời nhất.

Người hỏi: Thưa ông, qua định nghĩa hầu như ông đã nói rằng sống là bạo lực, chuyển động, thay đổi.

Krishnamurti: Như chúng ta sống lúc này, sống, đang sống, là một hình thức của bạo lực.

Người hỏi: Liệu sống có thể được nếu không thay đổi, nếu không chuyển động?

Krishnamurti: Đó là điều gì chúng ta đang hỏi. Sống mà chúng ta sống là một sống của bạo lực, mà bị gây ra bởi “cái tôi”, và chúng ta đang hỏi: liệu chúng ta có thấy rằng bất kỳ chuyển động nào của “cái tôi” trong bất kỳ phương hướng nào, có ý thức hay không ý thức, là một hình thức của bạo

lực? Nếu tôi không thấy nó, tại sao tôi không thấy? Điều gì sai trái?

Người hỏi: Đường như đối với tôi chính là “cái tôi” mà đang thấy nó.

Krishnamurti: Hãy chờ một chút. Chính là cái tôi mà thấy nó?

Người hỏi: Nó là thông minh?

Krishnamurti: Tôi không bắt, bạn khám phá! Cái gì mà thấy rằng “cái tôi” là gốc rễ của tất cả ranh mãnh này? Thưa bạn, làm ơn hãy quan sát nó. Ai thấy nó?

Người hỏi: Tôi không thấy nó. Tôi sợ hãi phải từ bỏ mọi thứ mà tôi đã biết.

Krishnamurti: Vì vậy bạn không muốn thấy rằng “cái tôi” chịu trách nhiệm cho sự hỗn loạn kinh tởm này. Bởi vì người ta nói: Tôi không thêm quan tâm ầu thế giới có sụp đổ, nhưng tôi muốn có một góc cón con của tôi. Vì vậy tôi không thấy “cái tôi”, gốc rễ của tất cả ranh mãnh.

Người hỏi: Ông muốn nói có một “cái tôi” nữa, khác hẳn tiến trình suy nghĩ có một mục tiêu trong tầm nhìn? Khi tôi suy nghĩ về điều gì đó, về một mục tiêu, đối với tôi đây là “cái tôi”, và không có “cái tôi” nào nữa ng oại trừ tiến trình đó.

Krishnamurti: Tất nhiên.

Người hỏi: Nhưng ông đã nói nó không là cái vật mà thấy ý nghĩa của câu hỏi.

Krishnamurti: Không. Chúng ta đã nói, “cái tôi” này là một vật đang sống, một chuyển động. Luôn luôn nó đang tự thêm vào cho nó và đang tự lấy đi khỏi nó. Và “cái tôi” này, chuyển động này, là gốc rễ của tất cả bạo lực. Không chỉ là “cái tôi” này như cái gì đó đứng yên mà sáng chế ra linh hồn, mà sáng chế ra Thượng đế, Thiên đàng và hình phạt – nó là tổng thể của cái đó.

Chúng ta đang hỏi: liệu cái trí nhận ra rằng “cái tôi” là nguyên nhân của sự ranh mãnh này? Cái trí – dùng từ ngữ thông minh nếu bạn thích – mà thấy toàn cái bản đồ của bạo lực, tất cả những tinh tế của nó, thấy nó bằng đang quan sát, cái trí này nói: đó là gốc rễ của tất cả xấu xa. Vì vậy lúc này cái trí hỏi: liệu có thể sống mà không có “cái tôi”?

Người hỏi: Sự tiến hành của đang thấy khác biệt với sự tiến hành của đang chuyển động trong một phương hướng nào đó đến cái gì đó.

Krishnamurti: Đúng. Sự tiến hành của đang thấy hoàn toàn khác biệt. Nó không là *một tiến hành*. Tôi không sử dụng từ ngữ đó. Thấy là đang thấy *ngay lúc này*; nó không là sự tiến hành của đang thấy. Đang thấy là đang hành động. Lúc này, liệu cái trí thấy toàn bản đồ của bạo lực và gốc rễ của nó? Và cái gì thấy? Nếu “cái tôi” thấy nó, vậy thì nó sợ hãi sống một cách khác biệt, vậy thì “cái tôi” nói “Tôi phải tự bảo vệ chính tôi, tôi phải kháng cự việc này, tôi bị sợ hãi”. Vậy là “cái tôi” khước từ thấy bản đồ. Nhưng đang thấy không là “cái tôi”.

Người hỏi: Đang thấy không có mục đích, đúng chứ?

Krishnamurti: Không có mục đích trong đang thấy bản đồ; nó chỉ thấy.

Người hỏi: Nhưng, ngay lập tức tôi nói rằng tôi thấy nó . . .

Krishnamurti: Chờ một chút! Liệu chúng ta nhận ra rằng cái trí mà đang quan sát toàn bản đồ này hoàn toàn khác hẳn “cái tôi” mà thấy nó và sợ hãi xóa sạch nó? Có hai sự quan sát khác biệt: “cái tôi” đang thấy, và “đang thấy”. “Cái tôi” đang thấy chắc chắn phải bị sợ hãi, và vì vậy phải kháng cự và nói, “Tôi sẽ sống ra sao? Tôi sẽ làm gì? Tôi phải từ bỏ việc này? Tôi phải bám chặt nó?” và vân vân. Chúng ta đã nói: bất kỳ chuyển động nào của “cái tôi” đều là bạo lực. Nhưng có một thuần túy đang thấy bản đồ, mà hoàn toàn khác biệt. Điều này rõ ràng? Lúc này, bạn đang làm điều gì?

Người hỏi: “Cái tôi” đang thấy.

Krishnamurti: Bạn nói “cái tôi” đang thấy – vì vậy nó bị sợ hãi.

Một người hỏi khác: Dĩ nhiên, nó bị sợ hãi.

Krishnamurti: Bạn sẽ làm gì, khi đang biết rằng bất kỳ chuyển động nào của “cái tôi” vẫn còn đang làm tăng thêm sợ hãi đó?

Người hỏi: Tôi không biết.

Krishnamurti: A! Bạn có ý gì qua câu nói, “Tôi không biết”?

Người hỏi: Đối với tôi, “cái tôi” là tất cả mà tôi biết.

Krishnamurti: Không, thưa bạn, chúng ta đã giải thích nó rất rõ ràng. Làm ơn hãy lắng nghe điều này. Có hai hành động của đang thấy. Đang thấy cái bản đồ một cách không phương hướng, không mục đích, thuần túy đang thấy, và “cái tôi” đang thấy – cái tôi cùng mục đích của nó, cùng thúc đẩy của nó, cùng phương hướng của nó, cùng những kháng cự của nó. Nó thấy và sợ hãi làm việc này, hay việc kia.

Người hỏi: Lúc này ông đang sử dụng từ ngữ “thấy” trong cùng cách mà ông thường nói về “nhận biết”?

Krishnamurti: Tôi chỉ đang sử dụng từ ngữ “đang thấy” cho một thay đổi mà thôi, đó là tất cả.

Người hỏi: Thưa ông, ông nói với tôi rằng có một trạng thái mà trong đó ông có thể thấy không có “cái tôi”, nhưng tôi chưa bao giờ trải nghiệm điều này.

Krishnamurti: Thực hiện nó lúc này đi, thưa bạn! Tôi đang chỉ rõ nó cho bạn! Có “cái tôi” mà nhìn toàn cái bản đồ của bạo lực này và vì vậy bị sợ hãi và kháng cự. Và có một “đang thấy” khác mà không thuộc “cái tôi”, mà chỉ quan sát, một cách không mục đích, không mục tiêu, và nói, “Tôi chỉ thấy nó”.

Nhưng điều này đơn giản, đúng chứ? Tôi thấy bạn có một cái áo màu xanh; tôi không nói, “Tôi thích nó” hay “Tôi không thích nó”, tôi chỉ thấy nó. Nhưng khoảnh khắc tôi nói, “Tôi thích nó”, nó đã là “cái tôi” đang nói “Tôi thích nó”; và thế là tất cả mọi chuyện của nó theo sau. Điều này rõ ràng rồi – ít ra cũng bằng từ ngữ.

Người hỏi: Liệu chúng ta có thể thâm nhập vấn đề của tại sao đang quan sát mà không có “cái tôi” này quá khó khăn và hiếm khi nào xảy ra?

Krishnamurti: Tôi không nghĩ điều đó khó khăn. Đừng nói điều đó khó khăn; vậy thì bạn bị kẹt cứng, vậy thì bạn đã tự khóa chặt mình.

Người hỏi: Liệu người ta có thể tóm tắt điều này bằng cách nói rằng trong một trường hợp có một đang thấy mà không có mục đích, và trong một trường hợp khác mục đích được bao hàm?

Krishnamurti: Đúng, đó là tất cả. Liệu tôi có thể quan sát mà không có phương hướng? Khi tôi quan sát có một phương hướng, nó là “cái tôi”. Tôi xin phép hỏi, sự khó khăn trong điều này là gì?

Một người khác hỏi: Thường thường chúng ta có ảo tưởng mà đang quan sát, với một phương hướng đang quan sát.

Krishnamurti: Rõ ràng đang quan sát với một phương hướng không là đang quan sát.

Người hỏi: Có một khác biệt giữa đang quan sát và đang thấy. Nếu người ta đang quan sát, người ta có liên quan.

Krishnamurti: Chúng ta hãy đừng gây phức tạp nó. Chúng ta đã hỏi: liệu cái trí thấy toàn cái bản đồ, mà không có bất kỳ phương hướng?

Người hỏi: Cái bản đồ được chọn lựa từ cả hai phương hướng.

Krishnamurti: Đứng, đứng. Chỉ quan sát. Toàn cấu trúc của “cái tôi” này là bạo lực; cấu trúc là cách tôi sống, cách tôi suy nghĩ, cách tôi cảm giác, toàn phản ứng của tôi đến mọi thứ là một hình thức của bạo lực mà là “cái tôi”. Đó là tất cả trong bảng phân loại của thời gian. “Đang thấy” không có thời gian – bạn là *đang thấy* nó. Khoảnh khắc tôi thấy cùng thời gian có sự hãi.

Người hỏi: Có đang thấy, và vật được thấy. Khi một lần bạn đã thấy cái gì đó, nó là cái trí cũ kỹ mà đã thấy?

Krishnamurti: Đúng. Lúc này, hãy khám phá, thưa bạn, bạn thấy như thế nào? Bạn thấy một cách không mục đích, hay có mục đích? Bạn thấy dựa vào thời gian? Đó là, bạn nói, “Điều đó quá khó khăn, điều đó quá phức tạp, tôi sẽ làm gì?” Hay bạn thấy mà không có thời gian?

Nếu bạn nói, “Tôi không thấy nó mà không có thời gian,” câu hỏi kế tiếp là, “Tại sao? Sự khó khăn là gì?” Nó là sự mù lòa thuộc cơ thể, hay nó là không ưa thích quan sát bất kỳ thứ gì như nó là? Có phải do bởi chúng ta không bao giờ quan sát bất kỳ thứ gì một cách thẳng thắn, luôn luôn đang cố gắng lẩn tránh, tẩu thoát? Vì vậy, nếu bạn đang tẩu thoát, chúng ta hãy thấy tẩu thoát đó – đừng cố gắng khám phá làm thế nào để kháng cự sự tẩu thoát.

BROCKWOOD PARK

Ngày 6 tháng 6 năm 1970

NUỚC ANH

XI

**NÓI CHUYỆN GIỮA J. KRISHNAMURTI
VÀ
GIÁO SƯ DAVID BOHM**

Bản về thông minh

BÀN VỀ THÔNG MINH

*Nói chuyện giữa J. Krishnamurti
và Giáo sư David Bohm*

Suy nghĩ thuộc về trật tự của thời gian; thông minh thuộc về một trật tự khác hẳn, một chất lượng khác hẳn. Liệu thông minh liên quan với suy nghĩ? Bộ não, công cụ của thông minh; suy nghĩ như “một mũi tên chỉ”. Suy nghĩ, không phải thông minh, thống trị thế giới. Vấn đề của suy nghĩ và sự thức dậy của thông minh. Thông minh đang vận hành trong một cái khung bị giới hạn có thể phục vụ cho những mục đích rất không thông minh. Vật chất, suy nghĩ, thông minh có một nguồn chung, là một năng lượng; tại sao nó đã tá ch rời? An toàn và sinh tồn: suy nghĩ không thể suy nghĩ về chết một cách đúng đắn. “Liệu cái trí có thể gỡ được sự tinh khiết của cái nguồn căn nguyên?” Nghi vấn của làm bất động suy nghĩ. Thấu triệt, sự nhận biết về tổng thể, là cần thiết. Chuyển tải mà không có sự can thiệp của cái trí có ý thức . . .

Bohm: * Về thông minh, tôi luôn luôn muốn thâm nhập nguồn gốc của một từ ngữ cũng như nghĩa lý của nó. Điều đó rất hứng thú; intelligence đến từ inter và legere mà có nghĩa là “Đọc giữa”. Vì vậy dường như đối với tôi, ông có thể nói rằng suy nghĩ giống như thông tin trong một quyển sách và rằng thông minh đó phải đọc nó, ý nghĩa của nó. Tôi nghĩ điều này cho một nhận thức khá tốt về thông minh.

Krishnamurti: Đọc những hàng.

Bohm: Vâng, để thấy nó có nghĩa gì. Cũng có một ý nghĩa khác được cho trong từ điển đó là: sự nhận biết thuộc tinh thần.

Krishnamurti: Vâng, sự nhận biết thuộc tinh thần.

Bohm: Điều này rất khác biệt với những người mà có trong cái trí điều gì khi họ đo lường về thông minh. Lúc này, khi suy nghĩ nhiều sự việc ông đã trình bày, ông muốn nói thông minh không là suy nghĩ. Ông nói rằng suy nghĩ xảy ra trong bộ não cũ kỹ, nó là một qui trình vật lý đang xảy ra, thuộc điện hóa học; nó đã được chứng thực đầy đủ bởi khoa học rằng tất cả suy nghĩ từ căn bản là một qui trình thuộc điện từ, hóa học, vật lý. Vậy thì có lẽ chúng ta có thể nói rằng thông minh không thuộc về cùng trật tự, nó không thuộc về trật tự của thời gian gì cả.

Krishnamurti: Thông minh.

* David Bohm, Giáo sư Vật lý Lý thuyết tại Birkbeck College, London University; tác giả của Ngẫu nhiên và Cơ hội trong Vật lý hiện đại, Thuyết Lượng tử, Thuyết đặc biệt về Tương đối.

Bohm: *Vâng, thông minh ờ suy nghĩ này, thấy được ý nghĩa của nó. Tôi nghĩ chúng ta có thể khởi đầu bằng câu hỏi, có thêm một vấn đề nữa, ông đã nói rằng bộ não cũ kỹ rất cần thiết phải thấy những giới hạn của nó, để cho nó ở trong những giới hạn của nó và không gây rắc rối. Dĩ nhiên suy nghĩ có khuynh hướng liên tục lo nghĩ về một nghi vấn nếu nó không thấy được rõ ràng rằng nghi vấn đó không có ý nghĩa, suy nghĩ có lẽ liên tục bị dẫn dắt bởi nó. Lúc này tôi nghĩ một trong những nghi vấn nảy sinh là thế này: nếu ông nói suy nghĩ là vật chất, vậy thì cái trí hay thông minh hay bất kỳ cái gì ông muốn gọi nó, dường như khác hẳn, nó thuộc về một trật tự khác hẳn. Ông muốn nói có một khác biệt thực sự giữa vật chất và thông minh?*

Krishnamurti: *Vâng, chúng ta đang nói rằng suy nghĩ là vật chất? Chúng ta hãy trình bày nó theo cách khác.*

Bohm: *Vật chất? Tôi thích gọi nó là một qui trình vật chất.*

Krishnamurti: *Đúng rồi; suy nghĩ là một qui trình vật chất, và sự khác biệt giữa nó và thông minh là gì? Liệu thông minh là sản phẩm của suy nghĩ?*

Bohm: *Và nó nảy sinh nhiều nghi vấn mà tôi nghĩ sẽ quan trọng cho khoa học.*

Krishnamurti: *Liệu thông minh là sản phẩm của suy nghĩ?*

Bohm: *Ồ, tôi nghĩ chúng ta đã quen thuộc rồi, nó không phải.*

Krishnamurti: Nó không phải. Tại sao chúng ta quen thuộc điều đó?

Bohm: Đơn giản thôi, bởi vì suy nghĩ có tánh máy móc.

Krishnamurti: Suy nghĩ có tánh máy móc, điều đó đúng.

Bohm: Thông minh lại không.

Krishnamurti: Vì vậy suy nghĩ có thể đo lường được, thông minh không thể đo lường được. Và nó xảy ra như thế nào để cho thông minh này hiện diện? Nếu suy nghĩ không liên quan với thông minh, vậy thì liệu sự kết thúc của suy nghĩ là sự thức dậy của thông minh? Hay thông minh đó, bởi vì độc lập khỏi suy nghĩ, và thế là không thuộc thời gian, nên luôn luôn hiện diện?

Bohm: Điều đó nảy sinh nhiều nghi vấn khó.

Krishnamurti: Tôi biết.

Bohm: Tôi muốn đặt điều này trong một cái khung của suy nghĩ rằng người ta có thể liên kết với bất kỳ những quan điểm khoa học nào mà có lẽ hiện diện.

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: Hoặc chỉ ra rằng nó phù hợp hay không phù hợp. Vì vậy ông nói thông minh có lẽ luôn luôn ở đó.

Krishnamurti: Tôi đang hỏi – liệu nó luôn luôn ở đó?

Bohm: Nó có lẽ hay không có lẽ. Hay có thể rằng cái gì đó ngăn cản thông minh?

Krishnamurti: Bạn thấy những người theo đạo Phật và những người theo Ấn giáo có lý thuyết, nếu tôi đúng, những người Ấn giáo cổ xưa, rằng thông minh đó, hay Brahman luôn luôn hiện diện và bị che đậy bởi ảo tưởng, bởi vật chất, bởi dốt nát, bởi mọi loại sự việc ranh mãnh được tạo ra bởi suy nghĩ. Tôi không biết liệu họ muốn tiến xa đến thế.

Bohm: Ô, vâng; thật ra chúng ta không thấy sự hiện diện vĩnh viễn của thông minh.

Krishnamurti: Họ nói rằng lột bỏ tất cả cái này, cái đó hiện diện ở đó. Vì vậy giả thuyết của họ là nó luôn luôn hiện diện.

Bohm: Có một khó khăn trong điều này, trong từ ngữ “luôn luôn”.

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: Bởi vì “luôn luôn” ngụ ý thời gian.

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: Và đó chính là sự rắc rối. Thời gian là suy nghĩ – tôi muốn trình bày rằng suy nghĩ thuộc trật tự của thời gian, hay có lẽ ngược lại, rằng thời gian thuộc trật tự của suy nghĩ. Dùng những từ ngữ khác suy nghĩ đã sáng chế thời gian, và thật ra suy nghĩ là thời gian. Cách tôi hiểu nó là rằng, suy nghĩ có lẽ phủ qua toàn thời gian trong một khoảnh khắc; nhưng sau đó suy nghĩ luôn luôn đang thay đổi mà không

nhận biết rằng nó đang thay đổi một cách vật lý – vì những lý do vật lý, đó là như thế.

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: Không phải những lý do hợp lý.

Krishnamurti: Không.

Bohm: Những lý do không phải liên quan đến cái gì đó tổng thể, nhưng chúng phải liên quan đến chuyển động vật lý nào đó trong bộ não; vì vậy . . .

Krishnamurti: . . . chúng lệ thuộc vào môi trường sống và mọi loại sự việc.

Bohm: Vì vậy khi suy nghĩ thay đổi cùng với thời gian, ý nghĩa của nó không còn kiên định nữa, nó trở thành mâu thuẫn, nó thay đổi một cách tùy tiện.

Krishnamurti: Vâng, tôi sẽ thâm nhập điều đó.

Bohm: Sau đó ông bắt đầu suy nghĩ, mọi thứ đang thay đổi, tôi thay đổi, mọi thứ thay đổi, và người ta bắt đầu suy nghĩ rằng “Tôi ở trong thời gian”. Khi thời gian mở rộng nó trở thành bao la, quá khứ trước tôi đã là, lùi lại thêm nữa và thêm nữa trở ngược về sau và cũng vậy tiến về trước trong tương lai, thế là bạn bắt đầu nói thời gian là bản thể của tất cả, thời gian chế ngự tất cả. Đầu tiên đưa trẻ có lẽ nghĩ rằng, “Tôi là vĩnh viễn”, vậy thì cậu ta hiểu rõ rằng cậu ta ở trong thời gian. Quan điểm thông thường mà chúng ta có là, thời gian là bản thể của sự hiện diện. Tôi nghĩ điều này không chỉ

là quan điểm thông thường của giác quan mà còn là quan điểm của khoa học. Từ bỏ một quan điểm như thế rất khó khăn bởi vì nó là một bị quy định rất sâu thẳm. Nó còn sâu thẳm hơn cả bị quy định của người quan sát và vật được quan sát.

Krishnamurti: Vâng, đúng. Chúng ta đang nói rằng suy nghĩ là thời gian, suy nghĩ có thể đo lường được, suy nghĩ có thể thay đổi, bổ sung, lan rộng? Và liệu thông minh thuộc một chất lượng hoàn toàn khác hẳn?

Bohm: Vâng, trật tự khác hẳn, chất lượng khác hẳn. Và tôi chấp nhận một ấn tượng của suy nghĩ liên quan đến thời gian này. Nếu chúng ta nghĩ về quá khứ và tương lai, chúng ta nghĩ về quá khứ như đang trở thành tương lai; nhưng ông có thể thấy rằng điều đó không thể được, rằng nó chỉ là suy nghĩ. Tuy nhiên người ta có ấn tượng rằng cùng nhau quá khứ và tương lai là hiện tại và có chuyển động trong một phương hướng khác; rằng toàn khuôn mẫu này đang chuyển động.

Krishnamurti: Toàn khuôn mẫu đang chuyển động.

Bohm: Nhưng tôi có thể hình dung nó chuyển động như thế nào. Nói cách khác nó đang chuyển động trong một phương hướng vuông góc với phương hướng giữa quá khứ và tương lai. Thoạt nhìn tôi bắt đầu nghĩ rằng chuyển động đó ở trong một thời gian khác.

Krishnamurti: Đúng, đúng.

Bohm: Nhưng điều đó dẫn ông vào lại sự nghịch lý.

Krishnamurti: Vâng, đó là như thế. Liệu thông minh ở ngoài thời gian và vì vậy không liên quan đến suy nghĩ, mà là một chuyển động của thời gian?

Bohm: *Nhưng vẫn vậy suy nghĩ phải liên quan đến nó.*

Krishnamurti: Thế à? Tôi đang hỏi. Tôi nghĩ nó không liên quan.

Bohm: *Không liên quan sao? Nhưng thoát đầu đường như có một liên quan nào đó trong ý nghĩa rằng ông phân biệt rõ giữa suy nghĩ thông minh và suy nghĩ không thông minh.*

Krishnamurti: Vâng, nhưng điều đó đòi hỏi thông minh công nhận suy nghĩ không thông minh.

Bohm: *Nhưng khi thông minh đã được suy nghĩ, sự liên quan là gì?*

Krishnamurti: Chúng ta hãy thâm nhập từ từ . . .

Bohm: *Và liệu suy nghĩ phản ứng lại thông minh? Suy nghĩ không thay đổi hay sao?*

Krishnamurti: Chúng ta hãy đơn giản lại. Suy nghĩ là thời gian. Suy nghĩ là chuyển động trong thời gian. Suy nghĩ có thể đo lường được và suy nghĩ vận hành trong lãnh vực của thời gian, tất cả đang chuyển động, đang thay đổi, đang chuyển biến. Liệu thông minh ở trong lãnh vực của thời gian?

Bohm: *Ồ, chúng ta đã thấy rằng trong một ý nghĩa, nó không thể được. Nhưng sự việc không rõ ràng. Trước hết suy nghĩ có tánh máy móc.*

Krishnamurti: Suy nghĩ có tánh máy móc, điều đó rõ ràng.

Bohm: *Thứ hai, trong ý nghĩa nào đó có một chuyển động mà thuộc về một thời gian khác hẳn.*

Krishnamurti: Suy nghĩ có tánh máy móc; thuộc máy móc nó không chuyển động trong một phương hướng khác hẳn và mọi chuyện như thế. Liệu thông minh có tánh máy móc? Chúng ta hãy giải thích một cách khác.

Bohm: *Tôi muốn đặt câu hỏi, trạng thái máy móc có nghĩa là gì?*

Krishnamurti: Được rồi: lặp lại, đo lường, so sánh.

Bohm: *Tôi cũng muốn nói lệ thuộc.*

Krishnamurti: Đúng, lệ thuộc.

Bohm: *Thông minh – chúng ta hãy rõ ràng – thông minh không thể lệ thuộc vào bất kỳ quy định nào cho sự thật của nó. Nhưng dường như trong ý nghĩa nào đó thông minh không vận hành nếu bộ não không lành mạnh.*

Krishnamurti: Chắc chắn.

Bohm: *Trong ý nghĩa đó thông minh dường như lệ thuộc vào bộ não.*

Krishnamurti: Hay liệu nó là sự bất động của bộ não?

Bohm: *Đúng rồi, nó lệ thuộc vào sự bất động của bộ não.*

Krishnamurti: Không phải vào hoạt động của bộ não.

Bohm: *Vẫn có sự liên quan nào đó giữa thông minh và bộ não. Tôi hiểu rõ điều này bởi vì có một lần chúng ta đã bàn luận nghi vấn này cách đây nhiều năm, khi tôi đưa ra ý tưởng rằng trong vật lý ông có thể dùng một dụng cụ đo lường trong hai cách, cực dương và cực âm. Giống như một dòng điện, ông có thể đo lường dòng điện bằng sự chuyển động của cái kim trong dụng cụ, hay ông có thể dùng nó trong phương pháp được gọi là cầu Wheatstone, nơi mà số ghi ông tìm kiếm là một số ghi 0, số ghi 0 chỉ ra sự hiệp thông, sự cân bằng của hai phía của toàn hệ thống như nó đã là. Vì vậy nếu ông dùng dụng cụ số ghi âm, lúc đó sự không vận hành của dụng cụ là dấu hiệu nó đang làm việc đúng. Liệu chúng ta có thể nói bộ não có lẽ đã sử dụng suy nghĩ tích cực để tạo nên một hình ảnh của thế giới . . .*

Krishnamurti: . . . mà lậsvận hành của suy nghĩ, một trong những vận hành.

Bohm: *Vận hành khác của suy nghĩ là tiêu cực mà chỉ không hiệp thông.*

Krishnamurti: Vâng, không hiệp thông. Chúng ta hãy ép tục từ đó. Liệu thông minh có lệ thuộc vào bộ não – chúng ta đến được điểm đó. Hay khi chúng ta sử dụng từ ngữ “lệ thuộc” chúng ta có ý gì qua từ ngữ đó?

Bohm: Nó có thể có nhiều ý nghĩa. Có lẽ là sự lệ thuộc đơn giản có tính máy móc. Nhưng có một loại khác: rằng người ta không thể hiện diện nếu không có những thứ khác. Nếu tôi nói, “Tôi lệ thuộc vào lương thực để hiện diện”, nó không có nghĩa rằng mọi sự việc tôi suy nghĩ được khẳng định bởi thứ gì tôi ăn.

Krishnamurti: Vâng, hoàn toàn đúng.

Bohm: Vì vậy tôi gợi ý rằng thông minh lệ thuộc vào bộ não cho sự hiện diện của nó, mà có thể chỉ ra không hiệp thông, nhưng bộ não không có bất kỳ liên quan nào đến nội dung của thông minh.

Krishnamurti: Vì vậy nếu bộ não không hiệp thông, liệu thông minh có thể vận hành?

Bohm: Đó là nghi vấn.

Krishnamurti: Đó là điều gì chúng ta đang nói. Nó không thể vận hành nếu bộ não bị tổn thương.

Bohm: Nếu thông minh không vận hành, liệu có thông minh? Vì vậy dường như rằng thông minh cần có bộ não với mục đích để hiện diện.

Krishnamurti: Nhưng bộ não chỉ là một công cụ.

Bohm: Mà chỉ rõ ra sự hiệp thông hay khôn -hiệp thông này.

Krishnamurti: Nhưng nó không là vật sáng tạo của cái còn lại.

Bohm: Không.

Krishnamurti: Chúng ta hãy thâm nhập điều này chậm chậm.

Bohm: Bộ não không tạo ra thông minh nhưng nó là ột công cụ giúp đỡ thông minh vận hành. Đó là như vậy.

Krishnamurti: Đúng là như vậy. Lúc này nếu bộ não đang vận hành trong lãnh vực của thời gian, lên và xuống, tiêu cực và tích cực, trong bất kỳ cách nào, trong chuyển động đó, hay qua chuyển động của thời gian đó, liệu thông minh có thể vận hành? Hay công cụ đó phải bất động để cho thông minh vận hành?

Bohm: Vâng. Tôi muốn giải thích nó một cách khác khá đơn giản. Sự bất động của công cụ là sự vận hành của thông minh.

Krishnamurti: Vâng, điều đó đúng. Hai cái này không tách rời.

Bohm: Chúng là một và giống nhau. Không bất động của dụng cụ là thất bại của thông minh.

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: Nhưng tôi nghĩ nó sẽ hữu dụng khi quay lại những câu hỏi mà có khuynh hướng được đặt ra trong toàn suy nghĩ thuộc triết học và khoa học. Chúng ta sẽ đặt ra câu hỏi: liệu có một ý nghĩa nào đó mà trong nó thông minh hiện diện độc lập khỏi vật chất? Ông thấy rằng một số người đã nghĩ rằng

cái trí và vật chất có những loại hiện diện khác hẳn. Đây là một câu hỏi nảy sinh. Nó có lẽ không liên quan, nhưng tôi nghĩ câu hỏi nên được suy nghĩ trong cách này hay cách khác với mục đích giúp đỡ làm cho cái trí bất động. Sự suy nghĩ về những câu hỏi mà không thể được trả lời rõ ràng là một trong những sự việc mà gây bứt rứt cho cái trí.

Krishnamurti: Nhưng bạn thấy không, khi bạn hỏi, liệu suy nghĩ sẽ giúp đỡ sự thức dậy của thông minh? Khi bạn giải thích theo lối đó nó có nghĩa rằng như thế, đúng chứ? Suy nghĩ và vật chất và sự vận dụng của suy nghĩ và chuyển động của suy nghĩ, hay suy nghĩ đang tự nói với chính nó, “Tôi sẽ bất động với mục đích cho thông minh thức dậy”. Bất kỳ chuyển động nào của suy nghĩ là thời gian, bất kỳ chuyển động nào, bởi vì nó có thể đo lường được, nó đang vận hành một cách tích cực hay tiêu cực, một cách hiệp thông hay không hiệp thông, trong lãnh vực này. Và khi nhận ra rằng suy nghĩ có lẽ nói một cách không ý thức, hay không-nhận biết, rằng “Tôi sẽ bất động với mục đích để có cái này hay cái kia”, vậy thì điều đó vẫn còn trong lãnh vực của thời gian.

Bohm: *Vâng. Nó vẫn đang chiếu rọi.*

Krishnamurti: Nó đang chiếu rọi nó để nắm bắt nó. Vì vậy từ đó, làm thế nào thông minh này xảy ra được – không phải làm thế nào – khi nào nó thức dậy?

Bohm: *Một lần nữa câu hỏi ở trong thời gian.*

Krishnamurti: Đó là lý do tại sao tôi không muốn sử dụng từ ngữ “khi nào” và “làm thế nào”.

Bohm: *Thậm chí ông không thể hỏi, liệu có những điều kiện cho nó để nó được thức dậy, ông chỉ có thể nói rằng điều kiện cho nó thức dậy là sự không vận hành của suy nghĩ.*

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: *Nhưng nó giống hệt như là sự thức dậy, nó không thuần túy là điều kiện của nó. Thậm chí ông không thể hỏi liệu có những điều kiện cho thông minh thức dậy? Ngay cả khi nói về một điều kiện là một dạng của suy nghĩ.*

Krishnamurti: Vâng. Chúng ta hãy đồng ý, bất kỳ chuyển động nào của suy nghĩ trong bất kỳ phương hướng nào, đứng, ngang, trong hành động hay không hành động, vẫn còn trong thời gian – bất kỳ chuyển động nào của suy nghĩ.

Bohm: *Vâng.*

Krishnamurti: Vậy thì sự liên quan của chuyển động đó đến thông minh này mà không là một chuyển động, mà không thuộc thời gian, mà không là sản phẩm của suy nghĩ, và vân vân và vân vân là gì? Hai cái này có thể gặp gỡ ở đâu?

Bohm: *Chúng không gặp gỡ. Nhưng cũng có sự liên quan nào đó.*

Krishnamurti: Đó là điều gì chúng ta đang cố gắng khám phá. Trước hết, liệu có bất kỳ liên quan nào? Người ta nghĩ có một liên quan, người ta hy vọng có một liên quan, người ta chiếu rọi một liên quan. Liệu có một liên quan?

Bohm: Điều đó tùy thuộc vào điều gì ông có ý qua từ ngữ liên quan?

Krishnamurti: Liên quan: là tiếp xúc, công nhận, một cảm giác khi đang tiếp xúc.

Bohm: Ô, từ ngữ liên quan có lẽ có nghĩa khác nữa.

Krishnamurti: Nó còn có nghĩa nào khác?

Bohm: Ví dụ có một đường song song, đúng chứ? Sự hiệp thông của hai. Đó là, hai sự việc có lẽ được liên quan mà không có sự tiếp xúc nhưng chỉ bằng cách đơn giản là hiệp thông.

Krishnamurti: Hiệp thông có nghĩa là một chuyển động của cả hai trong cùng một phương hướng?

Bohm: Trong cách nào đó nó có lẽ cũng có nghĩa trong cùng trật tự.

Krishnamurti: Trong cùng trật tự: cùng trật tự, cùng phương hướng, cùng chiều sâu, cùng mãnh liệt – tất cả điều đó là sự hiệp thông. Nhưng liệu suy nghĩ có bao giờ hiệp thông – suy nghĩ như chuyển động, không phải suy nghĩ bất động?

Bohm: Tôi hiểu. Có suy nghĩ đó mà ông trừu tượng hóa như bất động, trong hình học, chúng ta hãy nói, điều đó có lẽ có một hiệp thông nào đó; nhưng suy nghĩ như nó thực sự chuyển động luôn luôn bị mâu thuẫn.

Krishnamurti: Thế là không có sự hiệp thông trong chính nó. Thông minh có sự hiệp thông trong chính nó.

Bohm: Tôi nghĩ rằng tôi thấy được cái nguồn của sự hỗn loạn. Chúng ta có những sản phẩm bất động của suy nghĩ mà dường như có một sự hiệp thông tương đối nào đó. Nhưng thật ra sự hiệp thông đó là kết quả của thông minh, ít nhất dường như đối với tôi. Trong toán học chúng ta có lẽ có được một hiệp thông tương đối nào đó của sản phẩm của suy nghĩ, mặc dù chuyển động thực sự của suy nghĩ của một người toán học không nhất thiết ở trong sự hiệp thông, thông thường sẽ không hiệp thông. Lúc này sự hiệp thông đó mà xuất hiện trong toán học là kết quả của thông minh, đúng chứ?

Krishnamurti: Tiếp tục đi, thưa bạn.

Bohm: Nó không là sự hiệp thông hoàn hảo bởi vì mỗi hình thức của toán học đã được chứng thực rằng có sự giới hạn nào đó; đó là lý do tại sao tôi gọi nó chỉ là tương đối.

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: Nhưng chúng ta môn thâm nhập thêm nữa và nói rằng không quá nhiều suy nghĩ ngoại trừ hành động. Có một khía cạnh khác thuộc nghi vấn của thời gian, đó là hành động chúng ta thông thường làm, mà trong đó dường như chúng ta cũng cần thời gian, thời gian tuần tự. Và dường như đối với tôi ít ra, hành động đó phải trong hiệp thông.

Krishnamurti: Thưa bạn, như chúng ta đã nói, suy nghĩ là chuyển động, trong chuyển động đó liệu có sự hiệp thông?

Nếu có, vậy thì nó có liên quan với cái còn lại. Nếu không có sự hiệp thông và vì vậy nó là mâu thuẫn, thay đổi, và mọi chuyện như thế, vậy thì nó không có liên quan với cái còn lại.

Bohm: Vậy thì ông sẽ nói rằng chúng ta có thể hoàn toàn làm bất kỳ việc gì mà không có suy nghĩ?

Krishnamurti: Tôi sẽ nói nó một cách khác. Thông minh sử dụng suy nghĩ.

Bohm: Đúng rồi. Nhưng làm thế nào nó sử dụng cái gì đó mà không hiệp thông?

Krishnamurti: Trong ý nghĩa, diễn tả, chuyển tải, sử dụng suy nghĩ mà là mâu thuẫn, mà không hiệp thông, để tạo ra những sự việc trong thế giới.

Bohm: Nhưng vẫn vậy, phải có sự hiệp thông trong ý nghĩa nào đó, trong việc gì được làm với suy nghĩ, trong điều gì chúng ta vừa diễn tả.

Krishnamurti: Chúng ta hãy thâm nhập chậm chậm vấn đề này. Trước hết liệu chúng ta có thể diễn tả thành những từ ngữ, một cách tích cực hay tiêu cực, thông minh là gì, không thông minh là gì? Hay liệu không thể bởi vì những từ ngữ là suy nghĩ, thời gian, đo lường và mọi chuyện như thế?

Bohm: Chúng ta không ănhặt nó trong những từ ngữ. Chúng ta đang cố gắng giải thích. Liệu chúng ta có thể nói rằng suy nghĩ có thể vận hành như “mũi tên chỉ” đến thông minh, và vì vậy sự mâu thuẫn của nó không đặt thành vấn đề.

Krishnamurti: Điều đó đúng. Điều đó đúng.

Bohm: Bởi vì chúng ta không đang sử dụng nó cho nội dung của nó, hay ý nghĩa của nó, nhưng khác hơn như mũi tên chỉ vượt khỏi lãnh vực của thời gian.

Krishnamurti: Vì vậy suy nghĩ là một mũi tên chỉ. Nội dung là thông minh.

Bohm: Nội dung mà nó chỉ đến.

Krishnamurti: Vâng. Liệu chúng ta có thể giải thích điều này một cách khác? Liệu chúng ta được phép nói, suy nghĩ là căn cỗi, vô dụng?

Bohm: Vâng, khi nó tự chuyển động một mình, vâng.

Krishnamurti: Mà thuộc máy móc và mọi chu yện như thế. Suy nghĩ là một mũi tên chỉ, nhưng nếu không có thông minh, mũi tên chỉ này không có giá trị.

Bohm: Liệu chúng ta có thể nói rằng thông minh biết được mũi tên chỉ? Nếu mũi tên chỉ không có ai để thấy nó, lúc đó mũi tên chỉ không chỉ rõ.

Krishnamurti: Đúng. Vì vậy thông minh là cần thiết. Nếu không có thông minh, suy nghĩ chẳng có ý nghĩa gì cả.

Bohm: Nhưng lúc này liệu chúng ta có thể nói, suy nghĩ mà không có thông minh, chỉ trong một cách rất hỗn loạn?

Krishnamurti: Vông, hỗn loạn, trong những cách không liên quan.

Bohm: Không liên quan, vô nghĩa và vân vân. Vậy thì với thông minh nó bắt đầu chỉ theo một hướng khác. Nhưng lúc đó trong một chừng mực, suy nghĩ và thông minh dường như hiệp thông trong một chức năng chung.

Krishnamurti: Đúng. Vì vậy chúng ta đang hỏi: hành động trong liên quan đến thông minh là gì? Đúng chứ?

Bohm: Vông.

Krishnamurti: Hành động trong liên quan đến thông minh là gì, và trong thực hiện hành động đó suy nghĩ là cần thiết.

Bohm: Vông; ô, suy nghĩ là cần thiết và suy nghĩ này rõ ràng là vạch hướng về vật chất. Nhưng dường như nó vạch cả hai hướng, cũng quay lại thông minh nữa. Một trong những nghi vấn luôn luôn nảy sinh là: chúng ta có nên nói rằng thông minh và vật chất chỉ là một phân biệt của cùng sự vật, hay liệu chúng khác biệt? Chúng có thực sự tách rời? Dường như rằng chúng nên là một phân biệt trong cùng một sự vật.

Krishnamurti: Tôi nghĩ chúng tách rời, chúng được phân biệt rõ ràng.

Bohm: Chúng được phân biệt rõ ràng, nhưng liệu chúng thực sự tách rời?

Krishnamurti: Bạn có ý gì qua từ ngữ “tách rời” đó? Không liên quan, không kết nối, không một nguồn chung.

Bohm: Đúng. Liệu chúng có một nguồn chung?

Krishnamurti: Đó là như tấ. Suy nghĩ, vật chất và thông minh, liệu chúng có một nguồn chung? (Khoảng chừng lâu) Tôi nghĩ chúng có, chắc chắn có.

Bohm: Nếu không, không thể có hiệp thông, dĩ nhiên.

Krishnamurti: Nhưng bạn thấy rằng suy nghĩ đã thống trị thế giới. Bạn hiểu rõ chứ, đã thống trị?

Bohm: Thống trị thế giới.

Krishnamurti: Suy nghĩ, trí năng, thống trị thế giới. Và vì vậy thông minh chẳng có nơi chốn ở đây. Khi một sự việc thống trị, cái còn lại phải qui phục.

Bohm: Người ta hỏi, tôi không hiểu liệu nó có liên quan, làm thế nào điều đó xảy ra được.

Krishnamurti: Điều đó khá đơn giản.

Bohm: Ông sẽ nói gì đây?

Krishnamurti: Tôi sẽ nói rằng suy nghĩ phải có an toàn; nó đang tìm kiếm sự an toàn trong tất cả chuyển động của nó.

Bohm: Vâng.

Krishnamurti: Nhưng thông minh không đang tìm kiếm sự an toàn. Nó không có sự an toàn. Ý tưởng an toàn không hiện

diện trong thông minh. Chính thông minh là an toàn, không phải, “Nó tìm kiếm sự an toàn.”

Bohm: Vâng, nhưng người ta cũng có thể suy nghĩ câu hỏi này, làm thế nào nó đã xảy ra rằng thông minh tự cho phép chính nó bị thống trị.

Krishnamurti: Ô, điều đó khá rõ ràng. Vui thú, thoải mái, an toàn vật chất, trước hết là an toàn vật chất: an toàn trong liên hệ, an toàn trong hành động, an toàn . . .

Bohm: Nhưng đó là một loại ảo tưởng của an toàn.

Krishnamurti: Ảo tưởng của an toàn, dĩ nhiên.

Bohm: Ông có thể nói rằng suy nghĩ ra khỏi sự chuyển động chung và ngừng cho phép chính nó được trật tự, được trật tự trong tổng thể bởi thông minh, hay ít ra nó chấm dứt hiệp thông cùng thông minh, và bắt đầu chuyển động trong sự hiệp thông riêng của nó.

Krishnamurti: Trong sự hiệp thông riêng của nó.

Bohm: Tìm kiếm sự an toàn và vui thú và vân vân.

Krishnamurti: Như chúng ta đã trình bày ngày hôm trước khi chúng ta đang cùng nhau nói về an toàn thế giới phương Tây đều được đặt nền tảng trên sự đo lường; và thế giới phương Đông cố gắng thoát khỏi điều đó. Nhưng họ đã sử dụng suy nghĩ để thoát khỏi điều đó.

Bohm: Đã cố gắng thoát khỏi bằng bất kỳ phương cách nào.

Krishnamurti: Cố gắng thoát khỏi sự đo lường bằng cách vận dụng suy nghĩ; vì vậy họ đã bị trói buộc trong suy nghĩ. Lúc này sự an toàn, sự an toàn vật chất, là cần thiết và vì vậy sự hiện diện vật chất, những vui thú vật chất, sự thịnh vượng vật chất trở thành quan trọng cực kỳ.

Bohm: Vâng, tôi đang suy nghĩ về điều đó một chút xíu. Nếu ông quay lại một con thú, vậy thì có một phản ứng thuộc bản năng hướng tới vui thú và an toàn là đúng đắn. Nhưng lúc này khi suy nghĩ chen vào, nó có thể gây mù quáng bản năng và sinh ra mọi loại mê đắm, nhiều vui thú hơn, nhiều an toàn hơn. Tất cả những bản năng không đủ thông minh để xử lý sự phức tạp của suy nghĩ, vì vậy suy nghĩ hành động sai trái, bởi vì nó đã kích thích những bản năng và những bản năng lại đòi hỏi nhiều hơn.

Krishnamurti: Đúng. Vì vậy suy nghĩ thực sự đã tạo ra một thế giới của ảo tưởng, mê muội, hỗn loạn, và xua đuổi thông minh.

Bohm: Ô, như chúng ta đã nói lúc trước, điều đó đã làm bộ não rất hỗn loạn lẫn huyền ảo và thông minh là sự bất động của bộ não; vì vậy bộ não ồn ào không là thông minh.

Krishnamurti: Bộ não nhiễu loạn không là thông minh, hoàn toàn đúng!

Bohm: Ô, điều đó trong chừng mực nào đó giải thích nguồn gốc của những sự việc.

Krishnamurti: Chúng ta đang cố gắng khám phá sự liên quan, trong hành động, của suy nghĩ và thông minh là gì. Bởi

vì mọi thứ là hành động hay không hành động. Và sự liên quan của tất cả việc đó với thông minh là gì? Suy nghĩ sản sinh ra hành động hỗn loạn, hành động phân chia.

Bohm: Khi nó không được điều khiển bởi thông minh.

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Và nó không được điều khiển bởi thông minh trong cách mà tất cả chúng ta sống.

Bohm: Đó là do bởi điều gì chúng ta vừa nói.

Krishnamurti: Nó là hạt động bị phân chia, nó không là một hoạt động của một tổng thể. Hoạt động của tổng thể là thông minh.

Bohm: Thông minh cũng phải hiểu rõ hoạt động của suy nghĩ.

Krishnamurti: Vâng, chúng ta đã nói điều đó.

Bohm: Lúc này liệu ông sẽ nói rằng khi thông minh hiểu rõ hoạt động của suy nghĩ, lúc đó suy nghĩ khác hẳn trong sự vận hành của nó?

Krishnamurti: Vâng, rõ ràng như thế. Đó là, nếu suy nghĩ đã tạo ra chủ nghĩa quốc gia như một phương tiện của sự an toàn và khi người ta thấy được sự đối trá của nó, thấy được sự đối trá của nó là thông minh. Lúc đó suy nghĩ tạo ra một thế giới khác hẳn mà trong đó chủ nghĩa quốc gia không hiện diện.

Bohm: Vâng.

Krishnamurti: Và vì vậy sự phân chia, sự xung đột, chiến tranh và mọi chuyện của nó.

Bohm: *Điều đó rất rõ ràng. Thông minh thấy được sự giả dối của điều gì đang xảy ra. Lúc này sự giả dối đó kết thúc. Khi suy nghĩ được tự do khỏi sự giả dối này, nó khác hẳn. Lúc đó nó bắt đầu là một song song với thông minh.*

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: *Đó là nó bắt đầu thực hiện sự gợi ý của thông minh.*

Krishnamurti: Vì vậy suy nghĩ có một vị trí.

Bohm: *Điều đó rất lý thú bởi vì ông có thể nói rằng suy nghĩ thực sự không bao giờ bị kiểm soát hay bị thống trị bởi thông minh, suy nghĩ luôn chuyển động theo phương hướng riêng của nó. Nhưng trong ánh sáng của thông minh, khi sự giả dối được thấy, lúc đó suy nghĩ chuyển động song song hay hiệp thông cùng thông minh.*

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: *Nhưng suy nghĩ không bao giờ có bất kỳ cái gì cưỡng bách nó làm bất kỳ điều gì. Điều đó sẽ gợi ý rằng thông minh và suy nghĩ có nguồn gốc chung hay bản chất chung này, và rằng có hai cách để kêu gọi sự chú ý đến một tổng thể to tát hơn.*

Krishnamurti: Vâng, thưa bạn, thuộc chính trị, thuộc tôn giáo, thuộc tâm lý, người ta có thể thấy suy nghĩ đã tạo ra một thế giới của mâu thuẫn, phân chia khủng khiếp đến

chùng nào, và thông minh mà là sản phẩm của sự hỗn loạn này cố gắng tạo ra trật tự trong sự hỗn loạn này, không phải thông minh mà thấy được sự giả dối của tất cả điều này. Tôi không hiểu liệu tôi đang giải thích rõ ràng? Bạn thấy, tôi có thể rất thông minh mặc dù tôi bị rối loạn.

Bohm: Ô, trong những phương cách nào đó.

Krishnamurti: Đó là điều gì đang xảy ra trong thế giới.

Bohm: Nhưng tôi nghĩ rằng tại khoảnh khắc này hiểu rõ điều đó là khó khăn lắm. Ông có thể nói rằng trong phạm trù bị giới hạn nào đó, dường như thông minh đó có thể vận hành, nhưng phía bên ngoài phạm trù đó nó không vận hành.

Krishnamurti: Rốt cuộc, chúng ta quan tâm đến sống, không phải đến những lý thuyết, không phải những lý thuyết của thấu triệt và vân vân. Nhưng người ta quan tâm đến một sống mà trong đó thông minh vận hành. Thông minh mà không thuộc thời gian, mà không thuộc đo lường, mà không là sản phẩm hay chuyển động của suy nghĩ, hay trật tự của suy nghĩ. Lúc này một con người muốn sống một sống khác hẳn. Anh ấy bị thống trị bởi suy nghĩ, suy nghĩ của anh ấy luôn luôn đang vận hành trong sự đo lường, trong sự so sánh, trong sự xung đột. Anh ấy hỏi, “Làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi tất cả điều này với mục đích để có được thông minh?” “Làm thế nào ‘cái ngã’, làm thế nào ‘cái tôi’ là công cụ của thông minh này?”

Bohm: Rõ ràng nó không thể.

Krishnamurti: Đó là như thế!

Bohm: Bởi vì suy nghĩ trong thời gian này, là bản thể của không thông minh.

Krishnamurti: Nhưng người ta luôn luôn đang suy nghĩ dựa vào bản thể đó.

Bohm: Vâng. Đó là suy nghĩ đang chiếu rọi một loại ảo tưởng của thông minh là gì, và đang cố gắng đạt được nó.

Krishnamurti: Vì vậy tôi sẽ nói rằng suy nghĩ phải hoàn toàn bất tằm cho sự thức dậy của cái đó. Không thể có một chuyển động của suy nghĩ và vẫn vậy sự thức dậy của thông minh.

Bohm: Điều đó rõ ràng trên một mức độ. Chúng ta nghĩ suy nghĩ thực sự có tính máy móc và điều này có lẽ được thấy trên một mức độ, nhưng tuy nhiên hệ thống máy móc vẫn tiếp tục.

Krishnamurti: Tiếp tục, vâng . . .

Bohm: . . . qua những bản năng và vui thú và sợ hãi và vân vân. Vì vậy thông minh phải hiểu rõ vấn đề của những vui thú, những sợ hãi, những ham muốn này mà làm cho suy nghĩ tiếp tục.

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: Và ông thấy luôn luôn có cái bấy này, đó là hình thành một khái niệm hay hình ảnh về nó, mà là từng phần.

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Vì vậy như một con người tôi sẽ chỉ quan tâm đến điều này. Tôi biết sống của người ta bị hoang mang, mâu thuẫn, khô ng hiệp thông biết chừng nào. Liệu có thể thay đổi điều đó để cho thông minh có thể vận hành trong sống của tôi, để cho tôi sống mà mất đi sự không hiệp thông, để cho mũi tên chỉ, phương hướng được hướng dẫn bởi thông minh? Bạn thấy, thưa bạn, đó là lý do tại sao những con người tôn giáo, thay vì sử dụng từ ngữ thông minh, đã sử dụng từ ngữ Thượng đế.

Bohm: Ưu điểm của việc đó là gì?

Krishnamurti: Tôi không biết ưu điểm là gì?

Bohm: Nhưng tại sao lại sử dụng từ ngữ như thế?

Krishnamurti: Bởi vì nó đến từ sự sợ hãi ban sơ, sợ hãi sấm sét, sợ hãi thiên nhiên, và dần dần từ sợ hãi đó nảy sinh ý tưởng rằng có một người Cha tối cao.

Bohm: Nhưng điều đó vẫn còn trong sự vận hành của bộ não.

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Tôi chỉ đang nói điều đó. Họ đã nói rằng hãy tin cậy Thượng đế, hãy có lòng trung thành trong Thượng đế, vậy là Thượng đế sẽ vận hành qua bạn.

Bohm: Nó là một loại ẩn dụ, nếu ông đã nói, Thượng đế là thông minh. Nhưng hầu hết mọi người không coi nó như một ẩn dụ.

Krishnamurti: Dĩ nhiên không, đó là một hình ảnh tuyệt vời.

Bohm: *Vâng. Ông có thể nói rằng nếu Thượng đế có nghĩa cái không thể đo lường được, vượt khỏi suy nghĩ . . .*

Krishnamurti: . . . nó không thể đặt tên được, nó không thể đo lường được, vì vậy không có một hình ảnh.

Bohm: *Vậy thì cái đó sẽ vận hành trong cái có thể đo lường được.*

Krishnamurti: Vâng. Điều gì tôi cố gắng chuyển tải là, sự ham muốn cho thông minh này, qua thời gian, đã tạo ra hình ảnh Thượng đế này. Và qua hình ảnh của Thượng đế, Jesus, Krishna, hay bất kỳ hình ảnh nào, bằng cách có sự trung thành trong đó – mà vẫn còn là chuyển động của suy nghĩ – tôi hy vọng cách đó sẽ hiệp thông trong sống của tôi.

Bohm: *Và bởi vì nó quá tổng thể, loại hình ảnh này sinh ra một ham muốn, một thôi thúc mãnh liệt nhất: đó là, nó thắng thế sự hợp lý.*

Krishnamurti: Nó thắng thế sự hợp lý, mọi thứ.

Bohm: *Mọi thứ.*

Krishnamurti: Vào một ngày trước bạn đã nghe những giám mục và tổng giám mục đã nói – nghe thật là vô lý – rằng chỉ Thượng đế Jesus mới quan trọng, không cái gì khác quan trọng cả.

Bohm: *Nhưng nó cùng chuyển động nhờ vào đó sự vui thú thắng thế tánh hợp lý.*

Krishnamurti: Dĩ nhiên, dĩ nhiên. Sợ hãi và vui thú.

Bohm: Chúng ta sống thế, sự cân xứng không thể được thiết lập.

Krishnamurti: Vâng, điều gì tôi đang cố gắng nói là: bạn thấy toàn thế giới bị quy định theo cách này.

Bohm: Vâng, nhưng câu hỏi là điều gì ông đã ám chỉ đến: thế giới này mà bị quy định theo cách này là gì? Nếu chúng ta coi thế giới này như một sự hiện diện khách quan, vậy thì chúng ta đã rơi vào cùng cái bẫy.

Krishnamurti: Dĩ nhiên, dĩ nhiên.

Bohm: Đó là, toàn thế giới là kết quả của cách suy nghĩ này, thế giới là cả nguyên nhân lẫn kết quả của cách suy nghĩ này.

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: Và cách suy nghĩ này là không hiệp thông và hỗn loạn và không-thông minh và vôn vôn.

Krishnamurti: Tôi đã nghe Hội nghị của đảng Lao động ở Blackpool. Nó rất lý thú, một số người trong họ rất nghiêm túc, rất khôn ngoan, nói đi nói lại đầy giả dối, và mọi điều họ đang suy nghĩ đều dựa vào đảng Bảo thủ và đảng Lao động. Họ không nói rằng, “Hãy nhìn, tất cả chúng ta hãy cùng nhau và xem thử điều gì là tốt nhất, điều gì là tuyệt vời nhất cho những con người.”

Bohm: Họ không thể.

Krishnamurti: Chính xác là như thế, họ đang vận dụng thông minh của họ!

Bohm: *Ồ, trong một cái khung bị giới hạn. Sự rắc rối của chúng ta luôn luôn là vậy; người ta đã phát triển công nghệ và những vũ khí và những sự việc khác dựa vào thông minh bị giới hạn nào đó, mà đang phục vụ những mục đích rất không thông minh.*

Krishnamurti: Vâng, chính xác là như thế.

Bohm: *Trong hàng ngàn năm điều đó đã và đang xảy ra. Vậy thì dĩ nhiên, tôi nghĩ sự phản ứng có khuynh hướng xảy ra giống như thế này, tất cả quá lớn lao.*

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: *Nói cách khác nó là một sự việc bao la, phủ cả thời gian và không gian.*

Krishnamurti: Nhưng nó thực sự rất đơn giản, đơn giản lạ thường, ý thức của sự hiệp thông này. Bởi vì nó quá đơn giản nên nó có thể vận hành trong lãnh vực phức tạp nhất.

Chúng ta hãy quay lại. Chúng ta đã nói rằng cái nguồn là chung cho cả suy nghĩ và thông minh.

Bohm: *Vâng, chúng ta đã giải thích đến đó.*

Krishnamurti: Cái nguồn đó là gì?

Bohm: *Ồ, cái nguồn đó sẽ vượt khỏi tôi.*

Krishnamurti: Chờ một chút, thưa bạn. Chúng ta hãy xem thử. Cái nguồn đó là gì? Thông thường họ coi cái nguồn đó như một khái niệm triết lý nào đó, hay họ nói rằng cái nguồn đó là Thượng đế – tôi chỉ đang sử dụng từ ngữ đó trong lúc này – hay Jehovah hay Brahman. Cái nguồn đó là chung, là chuyển động trung tâm mà tự phân chia chính nó thành ật chất và thông minh. Nhưng đó chỉ là một câu phát biểu bằng từ ngữ, nó chỉ là một ý tưởng, mà vẫn còn là suy nghĩ. Vì vậy bạn không thể khám phá nó qua suy nghĩ.

Bohm: *Điều đó nảy sinh câu hỏi: nếu ông tìm nó, vậy thì ông là gì?*

Krishnamurti: “Bạn” không hiện diện. “Bạn” không thể hiện diện khi bạn đang hỏi cái nguồn là gì? “Bạn” là thời gian, chuyển động, tình trạng bị quy định thuộc môi trường sống – bạn là tất cả điều đó.

Bohm: *Trong câu hỏi đó, toàn sự phân chia này bị xóa sạch.*

Krishnamurti: Tuyệt đối, đó là mấu chốt, đúng chứ?

Bohm: *Không thời gian.*

Krishnamurti: Tuy nhiên chúng ta vẫn nói, “Tôi sẽ không vận dụng suy nghĩ.” Khi “cái tôi” len lỏi vào có sự phân chia: vì vậy khi hiểu rõ một cách cẩn thận toàn bộ điều này, điều gì chúng ta đang nói, tôi xóa sạch hoàn toàn “cái tôi”.

Bohm: *Nhưng nghe có vẻ giống như một mâu thuẫn.*

Krishnamurti: Tôi biết. Tôi không thể xóa sạch nó. Nó xảy ra. Vậy thì cái nguồn là gì? Liệu nó có thể được đặt tên? Ví dụ, cảm thấy tôn giáo của người Do thái là nó không thể được đặt tên: bạn không đặt tên nó, bạn không thể nói về nó, bạn không thể tiếp xúc nó. Bạn chỉ có thể thấy. Và những người Ấn giáo và những người khác cũng nói cùng sự việc như vậy trong những từ ngữ khác nhau. Chính những người Thiên chúa giáo đã bị ảnh hưởng bởi từ ngữ Jesus này, hình ảnh này, họ đã không bao giờ tiến đến cái nguồn của nó.

Bohm: Đó là một vấn đề phức tạp bởi vì có lẽ rằng họ đang cố gắng kết hợp nhiều triết lý.

Krishnamurti: Vâng, dĩ nhiên. Bởi vì rốt cuộc ra Thiên chúa giáo đến từ Judea.

Bohm: Và Hi Lạp và Châu á.

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Vào một ngày trên truyền hình một nhóm người Ả rập đang diễu hành, tôi quên nơi nào; một nhóm khác, sau đó, ừ Do thái đang diễu hành. Tôi đã nói, hãy nhìn kìa, chỉ là những miếng vải che mặt – bạn theo kịp chứ, thưa bạn. Ả rập của họ, mà là kết quả của Do thái cổ, và họ đã phân chia ra. Thật là kinh hoàng.

Bohm: Vâng, tôi có ý ăng nếu ông quan sát những người trên truyền hình ở Lebanon, ông có thể dễ dàng nói rằng họ giống hệt người Do thái.

Krishnamurti: Rốt cuộc tất cả họ đều cùng là một bộ tộc Semite, và tất cả phần còn lại của nó. Nó đó kìa. Chúng ta thấy điều này. Lúc này tôi muốn nắm điểm này: cái nguồn là

gì? Liệu suy nghĩ có thể khám phá nó? Và suy nghĩ được sinh ra từ cái nguồn đó; và thông minh cũng được sinh ra từ cái nguồn đó. Nó giống như hai dòng suối di chuyển theo hai phương hướng khác nhau.

Bohm: Ông muốn nói theo tổng quát vật chất cũng được sinh ra từ cái nguồn đó?

Krishnamurti: Dĩ nhiên.

Bohm: Tôi có ý nói toàn vũ trụ. Nhưng cái nguồn đó lại vượt khỏi vũ trụ.

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Nó phải như vậy, nếu không . . . Lúc này đó là cái gì? Chúng ta có thể giải thích nó theo cách này? Suy nghĩ là năng lượng, và thông minh cũng vậy.

Bohm: Vật chất cũng vậy.

Krishnamurti: Suy nghĩ, vật chất, hệ thống máy móc, là năng lượng. Thông minh cũng là năng lượng. Suy nghĩ bị hỗn loạn, bị vấy bẩn, tự phân chia chính nó, tự tách rời chính nó.

Bohm: Vâng, nó tăng lên gấp bội.

Krishnamurti: Và cái này ãi không. Cái này không bị vấy bẩn. Nó không thể phân chia chính nó như “thông minh của tôi” và “thông minh của bạn”. Nó là thông minh, nó không thể phân chia được. Lúc này nó đã khởi nguồn từ cái nguồn của năng lượng mà đã tự phân chia chính nó.

Bohm: *Tại sao nó đã tự phân chia chính nó?*

Krishnamurti: Bởi vì những lý do vật chất, cho thoải mái, cho hiện diện, bạn biết tất cả những chuyện như thế.

Bohm: *Đề duy trì sự hiện diện vật chất. Vậy là một phần của thông minh đã được thay đổi trong một cách như thế để giúp đỡ duy trì sự hiện diện vật chất.*

Krishnamurti: Vâng.

Bohm: *Nó đã phát triển trong một cách nào đó.*

Krishnamurti: Và tiếp tục trong cách đó. Cả hai đều là năng lượng. Vì vậy chỉ có một năng lượng.

Bohm: *Vâng, chúng là **ũng** dạng khác nhau ủa năng lượng. Có nhiều tương tự với cái này, mặc dù nó ở trên một kích cỡ bị giới hạn nhiều hơn. Trong vật lý ông có thể nói rằng thông thường ánh sáng là một chuyển động sóng phức tạp, phức tạp vô cùng, nhưng trong tia laser nó được làm để di chuyển cùng nhau trong một cách rất đơn giản và hiệp thông.*

Krishnamurti: Vâng. Tôi đã đọc về tia laser. Những sự việc quái quái họ sắp sửa sản sinh ra bởi tia laser.

Bohm: *Vâng, sử dụng nó một cách hủy diệt. Suy nghĩ có lẽ có cái gì đó tốt lành nhưng sau đó nó luôn luôn bị quen thuộc vào cái gì đó trong một cách rộng rãi hơn mà gây hủy diệt.*

Krishnamurti: Vì vậy chỉ có năng lượng, mà là cái nguồn.

Bohm: Ông muốn nói rằng năng lượng là một loại chuyển động?

Krishnamurti: Không, nó là năng lượng. Khoảnh khắc nó là một chuyển động, nó lang thang vào lãnh vực của suy nghĩ này.

Bohm: Chúng ta phải giải thích rõ ràng quan điểm về năng lượng này. Tôi cũng đã tra cứu từ ngữ này. Ông thấy không, nó được đặt nền tảng trên quan điểm về công việc; năng lượng có nghĩa là, “Làm việc bên trong.”

Krishnamurti: Làm việc bên trong, vâng.

Bohm: Nhưng lúc này ông nói có một năng lượng mà làm việc, nhưng không chuyển động.

Krishnamurti: Vâng. Tôi đang suy nghĩ về điều này ngày hôm qua – không phải suy nghĩ, tôi nhận ra cái nguồn ở đó, không bị vấy bẩn, không chuyển động, không tiếp xúc được bởi suy nghĩ, nó ở đó. Từ đó hai cái này đều sinh ra. Tại sao chúng lại được sinh ra?

Bohm: Một cái cần thiết để sinh tồn.

Krishnamurti: Đó là tất cả. Trong sinh tồn cái này đã bị phủ nhận, hay gạt đi trong sự tổng thể của nó, trong sự trọn vẹn của nó. Điều gì tôi đang cố gắng nhắm đến là thế này, thưa bạn. Tôi muốn khám phá, như một con người đang sống trong thế giới này cùng tất cả những hỗn loạn và đau khổ, và mọi chuyện còn lại, liệu cái trí con người có thể hiệp thông cùng cái nguồn mà trong đó hai phân chia không hiện diện?

Và bởi vì nó đã hiệp thông cùng cái nguồn này, bởi vì nó không có phân chia, nó có thể vận hành mà không có ý thức của phân chia. Tôi không hiểu liệu tôi đang chuyển tải được điều này?

Bohm: Nhưng làm thế nào cái trí con người không thể hiệp thông cùng cái nguồn này? Tại sao nó không hiệp thông cùng cái nguồn?

Krishnamurti: Bởi vì chúng ta đã bị nuốt trọn bởi suy nghĩ, bởi sự khôn ngoan của suy nghĩ, bởi sự chuyển động của suy nghĩ. Tất cả những thần thánh của chúng, những thiên định của chúng, mọi thứ là cái đó.

Bohm: Vâng. Tôi nghĩ điều này mang chúng ta đến nghi vấn của sống và chết, bởi vì đó là một trong những sự việc mà làm trở ngại. Nó cũng liên quan đến sự sinh tồn.

Krishnamurti: Bởi vì suy nghĩ và lãnh vực an toàn của nó, ham muốn sự an toàn của nó, nó tạo ra chết như một cái gì đó tách rời khỏi chính nó.

Bohm: Đó có lẽ là mấu chốt chính.

Krishnamurti: Đúng là như vậy. Đó là điều gì tôi đã nói cho những học sinh sáng ngày hôm qua.

Bohm: Ông có thể nhìn nó theo cách này. Suy nghĩ đã tự cấu trúc chính nó như một dụng cụ cho sự sinh tồn, không phải chết. Lúc này vì vậy . . .

Krishnamurti: Cái gì nó đã làm, nó đã tạo ra sự bất tử trong Jesus, hay trong cái này hay trong cái kia.

Bohm: Suy nghĩ không thể suy nghĩ về chết riêng của nó. Vì vậy nếu nó cố gắng làm như thế, nó luôn luôn chiếu rọi cái gì đó khác hẳn, một quan điểm bao quát hơn khác hẳn và từ đó dường như nó đang nhìn vào nó. Nếu bất kỳ người nào cố gắng tưởng tượng rằng anh ấy chết, vậy thì anh ấy vẫn đang tưởng tượng rằng anh ấy đang còn sống và đang nhìn vào chính anh ấy như chết. Ông có thể luôn luôn làm phức tạp điều này trong mọi loại lý thuyết và tôn giáo và vân vân; nhưng dường như nó được gắn liền vào suy nghĩ rằng nó không thể suy nghĩ về chết một cách đúng đắn.

Krishnamurti: Nó không thể. Điều đó có nghĩa tự kết thúc chính nó.

Bohm: Điều đó rất lý thú. Giả sử rằng chúng ta ví dụ cái chết của cơ thể, mà chúng ta thấy phía bên ngoài; các cơ quan chết đi, nó mất đi năng lượng của nó và vì vậy nó vỡ ra từng mảnh.

Krishnamurti: Thực sự cơ thể là dụng cụ của năng lượng.

Bohm: Vì vậy chúng ta hãy nói rằng năng lượng không còn thấm vào cơ thể và thế là cơ thể không còn có lát kỳ tình trạng tổng thể nào. Ông có thể nói rằng với suy nghĩ cũng như vậy; năng lượng trong những cách nào đó đi đến suy nghĩ, như đi đến cơ thể. Điều đó có tạo ra ý nghĩa nào không?

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: Ông và những người khác đã thường dùng cụm từ: “Cái trí chết đi toàn bộ suy nghĩ.” Thoạt đầu cách diễn tả này gây khó hiểu, bởi vì ông sẽ nghĩ rằng chính là suy nghĩ mà nên chết đi.

Krishnamurti: Hoàn toàn đúng, hoàn toàn đúng.

Bohm: Nhưng lúc này ông đang nói ằng c hính cái trí mà chết đi, hay năng lượng mà chết đi suy nghĩ. Tôi có thể thấy điều đó gần giống nhất với ý nghĩa: rằng khi suy nghĩ đang vận hành nó được đóng góp bằng một năng lượng nào đó bởi cái trí hay thông minh; và khi suy nghĩ không còn liên quan nữa, vậy thì năng lượng không còn và suy nghĩ giống như một cơ quan cơ thể chết rồi.

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: Lúc này rất khó khăn cho cái trí phải chấp nhận điều này, bởi vì sự so sánh giữa suy nghĩ và cơ quan dờng như quá không hợp lý, bởi vì suy nghĩ không có thực chất và các cơ quan lại có thực chất. Vì vậy chết của các cơ quan dờng như là cái gì đó khác xa với chết của suy nghĩ. Lúc này đây là một mấu chốt không rõ ràng lắm. Ông sẽ nói rằng trong chết của suy nghĩ, chúng ta cũng có bản thể của chết của những cơ quan cơ thể nữa?

Krishnamurti: Chắc chắn như thế.

Bohm: Mặc dù nó ở trên một kích cỡ nhỏ, như nó đã là, nó thuộc về cùng bản chất?

Krishnamurti: Vâng, bạn thấy, thưa bạn, hãy chờ một tí. Như chúng ta đã nói, có năng lượng trong cả hai, và suy nghĩ trong chuyển động của nó đã tạo ra năng lượng này, là năng lượng này, và suy nghĩ không thể tự thấy chính nó chết đi.

Bohm: Nó không có cách nào để tưởng tượng, hay chiếu rọi, hay hình dung chết riêng của nó.

Krishnamurti: Thế là nó tẩu thoát khỏi chết.

Bohm: Ô, nó tự cho chính nó sự ảo tưởng.

Krishnamurti: Ảo tưởng, dĩ nhiên. Và nó đã tạo ra ảo tưởng của sự bất tử hay một trạng thái vượt khỏi chết, một chiếu rọi của sự ham muốn riêng của nó để có sự tiếp tục riêng của nó.

Bohm: Ô, đó là một việc, rằng suy nghĩ có lẽ đã bắt đầu bằng ham muốn sự tiếp tục của các cơ quan cơ thể.

Krishnamurti: Vâng, điều đó đúng, và sau đó tiếp tục vượt khỏi điều đó.

Bohm: Vượt khỏi điều đó, ham muốn sự tiếp tục riêng của nó. Đó là sự sai lầm, đó là nơi nó khởi sự sai lầm.

Krishnamurti: Vâng, khởi sự sai lầm. Nó đã tự thấy các cơ quan cơ thể như chính nó.

Bohm: Nó đã tự cảm thấy chính nó là một mở rộng, không chỉ là một mở rộng, nhưng còn là bản thể của các cơ quan. Thoạt đầu suy nghĩ đang vận hành chỉ trong các cơ quan và

sau đó suy nghĩ bắt đầu tự bộc lộ chính nó như bản thể của các cơ quan.

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Bohm: Sau đó suy nghĩ bắt đầu ham muốn sự bất tử riêng của nó.

Krishnamurti: Và chính suy nghĩ tự nhận biết, ý thức rất rõ ràng nó không bất tử.

Bohm: Dẫu vậy, nó chỉ biết nó phía bên ngoài. Tôi có ý, nó biết nó như một sự kiện phía bên ngoài.

Krishnamurti: Thế là, nó tạo ra sự bất tử trong những bức tranh, trong những hình ảnh.

Tôi lắng nghe tất cả điều này như một người bên ngoài và tôi tự nhủ với chính mình, “Điều này hoàn toàn đúng, quá rõ ràng, hợp lý, thông minh; chúng ta thấy nó rất rõ ràng, cả phần tâm lý lẫn cơ thể.” Lúc này, khi quan sát tất cả điều này, nghi vấn kế tiếp của tôi là: liệu cái trí có thể giữ được sự tinh khiết của cái nguồn khởi đầu? Sự rõ ràng ban sơ khởi đầu của năng lượng đó mà không bị tiếp xúc bởi sự bại hoại của suy nghĩ, bởi suy nghĩ? Tôi không hiểu liệu tôi có chuyển tải được nó?

Bohm: Câu hỏi rõ ràng rồi.

Krishnamurti: Cái trí có thể làm điều đó không? Cái trí có thể khám phá được điều đó?

Bohm: Cái trí là gì?

Krishnamurti: Lúc này chúng ta nói cái trí là các cơ quan, suy nghĩ, bộ não cùng tất cả những kỷ niệm của nó, những trải nghiệm và mọi chuyện đó, mà tất cả đều thuộc thời gian. Và cái trí nói, “Lệu tôi có thể khám phá điều này?” Nó không thể. Thế là tôi tự-nhủ với chính mình, “Vì nó không thể, tôi sẽ bất động.” Bạn thấy những ranh mãnh mà nó đã đùa giỡn.

Bohm: *Vâng.*

Krishnamurti: Tôi sẽ học là m thế nào để bất động; tôi sẽ học làm thế nào để thiên định với mục đích được bất động. Tôi thấy sự quan trọng phải có một cái trí được tự do khỏi thời gian, được tự do khỏi hệ thống máy móc của suy nghĩ, tôi sẽ kiểm soát nó, khuất phục nó, xóa sạch suy nghĩ. Nhưng việc đó vẫn còn là sự vận hành của suy nghĩ. Điều đó quá rõ ràng. Thế là nó phải làm gì đây? Bởi vì là một con người chỉ sống trong không hiệp thông này, anh ấy phải thâm nhập điều này. Và đó là điều gì chúng ta đang thực hiện. Khi chúng ta bắt đầu thâm nhập nó, hay trong thâm nhập, chúng ta bắt gặp cái nguồn này. Liệu nó là một nhận biết, một thấu triệt, và thấu triệt đó không liên quan gì đến suy nghĩ? Thấu triệt là kết quả của suy nghĩ? Kết luận của một thấu triệt là suy nghĩ, nhưng chính thấu triệt không là suy nghĩ. Thế là tôi đã nắm được chìa khóa của điều này. Vậy thì thấu triệt là gì? Liệu tôi có thể rời bỏ nó, vun quén nó?

Bohm: *Ông không thể làm bất kỳ điều gì về nó. Nhưng có một loại năng lượng phải được cần đến.*

Krishnamurti: Đó chính xác là như vậy. Tôi không thể là m gì cả. Khi tôi vun quén nó, đó là ham muốn. Khi tôi nói rằng

tôi sẽ làm việc này hay việc kia, đó là cùng sự việc. Vì vậy thấu triệt không là sản phẩm của suy nghĩ. Nó không ở trong trật tự của suy nghĩ. Lúc này, làm thế nào người ta bắt chợt bắt gặp thấu triệt này? (Khoảng ngừng) Chúng ta bắt chợt bắt gặp nó bởi vì chúng ta đã phủ nhận tất cả điều đó.

***Bohm:** Vâng, nó ở đó. Ông không bao giờ có thể trả lời được nghi vấn đó, làm thế nào ông bắt chợt bắt gặp bất kỳ điều gì.*

Krishnamurti: Không. Tôi nghĩ nó khá rõ ràng, thưa bạn. Bạn bắt chợt bắt gặp nó khi bạn thấy sự việc tổng thể. Vì vậy thấu triệt là sự nhận biết của tổng thể. Một mảnh vỡ không thể thấy điều này, nhưng “cái tôi” mà thấy những mảnh vỡ và “cái tôi” đang thấy những mảnh vỡ thấy *tổng thể*, và chất lượng của một cái trí mà thấy tổng thể không bị tiếp xúc bởi suy nghĩ; vì vậy có nhận biết, có thấu triệt.

***Bohm:** Có lẽ chúng ta sẽ bàn lại điều đó chậm chạp hơn. Chúng ta thấy tất cả những mảnh vỡ: liệu chúng ta có thể nói năng lượng, hoạt động thực sự, mà thấy những mảnh vỡ kia là tổng thể?*

Krishnamurti: Đúng rồi, đúng rồi.

***Bohm:** Chúng ta chưa bao giờ xoay sở để thấy tổng thể bởi vì . . .*

Krishnamurti: . . . chúng ta được giáo dục , và mọi chuyện như thế.

Bohm: Nhưng tôi có ý , dù thế nào chăng nữa chúng ta sẽ không thấy tổng thể như cái gì đó. Mà trái lại, tổng thể là sự tự do trong thấy tất cả những mảnh vỡ.

Krishnamurti: Điều đó đúng. Sự tự do để thấy. Tự do không hiện diện khi có những mảnh vỡ.

Bohm: Điều đó tạo ra một nghịch lý.

Krishnamurti: Dĩ nhiên.

Bohm: Nhưng tổng thể không khởi sự từ những mảnh vỡ. Ngay khi tổng thể vận hành lúc đó không có những mảnh vỡ. Vì vậy nghịch lý đến từ giả sử rằng những mảnh vỡ là thực sự độc lập, rằng chúng hiện diện độc lập khỏi suy nghĩ. Vậy thì ông sẽ nói, nếu tôi giả sử rằng những mảnh vỡ ở đó được độc lập khỏi tôi và suy nghĩ của tôi, và vậy thì dù thế nào chăng nữa tôi phải làm một cái gì đó về chúng – đó sẽ là một nghịch lý. Tổng thể khởi sự từ thấu triệt mà những mảnh vỡ này chẳng là gì cả. Dường như đối với tôi đó là cái cách. Chúng không là những thực sự có thật. Chúng rất không thực sự.

Krishnamurti: Không thực sự, vâng.

Bohm: Và thế là chúng không ngăn cản tổng thể.

Krishnamurti: Hoàn toàn đúng.

Bohm: Ông thấy, một trong những sự việc thường gây ra sự hoang mang là rằng, khi ông giải thích nó dựa vào suy nghĩ, có vẻ ông lộ rõ những mảnh vỡ là cái thực sự có thật, không

*giả tạo. Vậy thì ông phải thấy chúng, và ậy thì ông nói ,
chùng nào những mảnh vỡ còn ở đó, không có tổng thể để
cho ông không thể thấy chúng. Nhưng tất cả điều đó đều
quay lại một sự việc, một cái nguồn.*

Krishnamurti: Tôi chắc chắn như vậy, thưa bạn, những con người thực sự nghiêm túc đã đặt ra câu hỏi này. Họ đã hỏi nó và cố gắng khám phá một câu trả lời qua suy nghĩ.

Bohm: *Vâng, ở điều đó dường như là tự nhiên.*

Krishnamurti: Và họ không bao giờ thấy rằng họ bị trói buộc trong suy nghĩ.

Bohm: *Đó luôn luôn là sự rắc rối. Mọi người rơi vào sự rắc rối này: rằng dường như anh ấy đang nhìn mọi thứ, nhìn vào những vấn đề của anh ấy, đang nói, “Kia là những vấn đề của tôi, tôi đang nhìn.” Nhưng đang nhìn đó chỉ là đang suy nghĩ, nhưng nó bị rối loạn bởi đang nhìn. Một trong những rối loạn mà nảy sinh là ừng nếu ông nói, đừng suy nghĩ nhưng hãy nhìn, người đó cảm thấy rằng anh ấy đang nhìn rồi.*

Krishnamurti: Hoàn toàn đúng. Và vậy bạn thấy, câu hỏi này đã nảy sinh và họ nói, “Được rồi, vậy thì tôi phải kiểm soát suy nghĩ, tôi phải chế ngự suy nghĩ và tôi phải làm cho cái trí của tôi bất động để cho nó trở thành tổng thể, sau đó tôi có thể thấy những bộ phận, tất cả những mảnh vỡ, sau đó tôi sẽ chạm được cái nguồn.” Nhưng luôn luôn nó vẫn còn là sự vận hành của suy nghĩ.

Bohm: Vâng, điều đó có nghĩa đa phần sự vận hành của suy nghĩ là không nhận biết được và vì vậy người ta không nhận biết nó đang xảy ra. Một cách có ý thức chúng ta có thể nói, chúng ta đã nhận ra rằng tất cả điều này phải được thay đổi, nó phải khác hẳn.

Krishnamurti: Nhưng tầng ý thức bên trong vẫn đang tiếp tục. Liệu bạn có thể nói với tầng ý thức bên trong của tôi, khi biết bộ não tầng ý thức bên ngoài của tôi sẽ kháng cự bạn? Bởi vì bạn đang bảo với tôi điều gì đó mà là cách mạng, bạn đang bảo với tôi điều gì đó mà phá vỡ toàn ngôi nhà của tôi mà tôi đã xây dựng thật cẩn thận, và tôi sẽ không lắng nghe bạn. Bạn theo kịp không? Trong những phản ứng theo bản năng của tôi, tôi xua đuổi bạn đi ngay. Vì vậy bạn nhận ra điều đó và nói rằng, “Hãy nhìn, được rồi, người bạn thân ơi, chỉ cần đừng bạn tâm phải lắng nghe tôi theo cách đó. Tôi sẽ nói với tầng ý thức bên trong. Tôi sẽ nói với tầng ý thức bên trong của bạn và khiến cho tầng ý thức bên trong đó thấy rằng bất kỳ chuyển động nào nó thực hiện vẫn còn trong lãnh vực của thời gian và vân vân.” Thế là cái trí tầng ý thức bên ngoài của bạn không bao giờ vận hành. Khi nó vận hành chắc chắn nó phải hoặc kháng cự, hoặc nói, “Tôi sẽ chấp nhận”, vì vậy nó tạo ra một xung đột trong chính nó, và tất cả mọi việc còn lại. Vì vậy liệu bạn có thể nói với tầng ý thức bên trong của tôi?

Bohm: Ông có thể luôn luôn hỏi làm thế nào.

Krishnamurti: Không, không. Bạn bảo trước cho tôi, “Hãy nhìn kìa, người bạn, đừng kháng cự, đừng suy nghĩ, nhìn cái cây đó, nhưng tôi sẽ nói với bạn.” Nó nghe vui lắm, nhưng bạn biết tôi có ý gì. Tôi sẽ nói với bạn. Cả hai chúng ta đang

chuyên tải cho nhau mà không có cái trạng ý thức bên ngoài đang lắng nghe.

Bohm: *Vâng.*

Krishnamurti: Tôi nghĩ đây là điều gì thực sự xảy ra. Khi bạn đang nói với tôi – tôi đang nhận thấy nó – tôi không đang lắng nghe những từ ngữ của bạn nhiều lắm. Tôi đang lắng nghe bạn. Tôi mở cửa cho bạn; không phải cho những từ ngữ của bạn, bởi vì bạn đã giải thích, bởi vì tôi đã tra cứu trong những quyển từ điển và mọi chuyện như thế. Tôi đã tự nhủ với mình, được rồi, hãy dẹp bỏ tất cả điều đó, tôi đang lắng nghe bạn, không phải nghe những từ ngữ mà bạn sử dụng, nhưng nghe ý nghĩa, nghe chất lượng phía bên trong của cảm thấy của bạn mà muốn bảo cho tôi điều gì đó.

Bohm: *Tôi hiểu.*

Krishnamurti: Điều đó thay đổi tôi, không phải tất cả những từ ngữ giải thích này. Vì vậy liệu bạn có thể nói chuyện với tôi về những mê muội của tôi, những ảo tưởng của tôi, những khuynh hướng đặc biệt của tôi, mà không có cái trí tàng ý thức bên ngoài đang can thiệp và đang nói, “Làm ơn đừng đụng đến tất cả điều này, hãy để tôi lại một mình!” Họ đã cố gắng tuyên truyền nơi tiềm thức trong quảng cáo, thật mau lẹ, để cho trong khi bạn không thực sự chú ý, rằng ý thức bên trong của bạn lại chú ý, vì vậy bạn mua cục xà phòng đặc biệt đó! Chúng ta không đang làm việc đó, nó sẽ tác hại lắm. Bạn đang bảo tôi, hãy nhìn cái cây, và đám mây, hay bức tranh trên tường đó, hãy quên đi, đừng lắng nghe tôi bằng đôi tai tàng ý thức bên ngoài của bạn nhưng hãy lắng nghe tôi bằng đôi tai mà nghe sâu thẳm nhiều hơn. Đó là cách tôi đã lắng

nghe bạn sáng nay bởi vì tôi vô cùng quan tâm ~~đến~~ cái nguồn, giống như bạn quan tâm. Bạn theo kịp không, thưa bạn? Và tôi nói, chắc chắn, chúng ta sẽ đến được điều đó, tôi đã nắm được nó, chúng ta sẽ đến được điều đó, và tôi thực sự quan tâm trong ~~một~~ điều duy nhất đó. Tất cả điều này là những điều có thể giải thích được, hiểu rõ rất dễ dàng – nhưng hãy cùng nhau đến được cái đó, cùng nhau cảm thấy nó! Bạn theo kịp không? Tôi nghĩ đó là cách để phá vỡ một quy định, một thói quen, một hình ảnh mà tôi đã vun quén. Bạn nói với tôi về nó ở một mức độ nơi cái trí tầng ý thức bên ngoài hoàn toàn không quan tâm. Nghe có vẻ ngớ ngẩn lắm, nhưng bạn hiểu rõ điều gì tôi đang nói chứ, thưa bạn?

Ví dụ tôi có một quy định; bạn có thể vạch ra nó hàng tá lần, tranh luận, thấy được sự giả dối của nó, sự dốt nát. Tôi vẫn tiếp tục. Tôi kháng cự nó, tôi nói nó nên là gì, nếu ngược lại tôi sẽ làm gì trong thế giới này, và mọi chuyện như thế. Nhưng bạn thấy sự thật rằng chừng nào cái trí còn bị quy định phải có xung đột và mọi chuyện như thế. Thế là bạn thâm nhập hay gạt qua một bên sự kháng cự của tôi và thậm chí được *cái đó*, thúc giục tầng ý thức bên trong phải lắng nghe bạn, bởi vì tầng ý thức bên trong lại tinh tế hơn nhiều, nhạy bén hơn nhiều. Nó có lẽ bị kinh hãi, nhưng nó ~~thấy~~ được sự nguy hiểm của sự hãi sợ nhạy bén hơn cái trí tầng ý thức bên ngoài. Khi tôi đang dạo bộ trên những hòn núi cao ở California: tôi ~~đi~~ nhìn chim chóc và cây cối và đang nhìn ngắm, và tôi nghe một con rắn rung chuông và tôi đã nhảy tránh. Chính là tầng ý thức bên trong khiến cho cơ thể nhảy tránh; tôi đã thấy con rắn rung chuông khi tôi nhảy tránh, nó cách hai hay ba feet, nó có thể mổ tôi rất dễ dàng. Sẽ phải mất nhiều giây nếu bộ não tầng ý thức bên ngoài đang vận hành.

Bohm: Muốn đến được tầng ý thức bên trong ông phải có một hành động mà không lôi cuốn một cách trực tiếp tầng ý thức bên ngoài.

Krishnamurti: Vâng. Đó là thương yêu, đó là tình yêu. Khi bạn nói với trạng thái ý thức thức giấc bên ngoài của tôi, nó là bướng bỉnh, lạnh lợi, ranh mãnh, dao động. Và bạn thâm nhập cái đó, nói, được rồi, cứ giữ những thú tính xấu xa riêng của bạn, và bạn thâm nhập cái đó bằng cái nhìn của bạn, bằng thương yêu của bạn, bằng tất cả cảm thấy mà bạn có. Cái đó vận hành, không còn gì khác.

Brockwood Park

Ngày 7 tháng 10 năm 1972

Đánh máy xong: 24-8-2009

Sửa xong, in sách: 23-12-2009

Sửa lại: 16:30 02-3-2013

Đã dịch: [\[www.jkrishnamurtionghong.com\]](http://www.jkrishnamurtionghong.com)

- 1 – Sổ tay của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Notebook
- 2 – Ghi chép của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Journal
- 3 – Krishnamurti độc thoại (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti to Himself
- 4 – Ngẫm nghĩ hàng ngày cùng Krishnamurti
Dịch 2005 - Sửa 3-2013
Daily Meditation with Krishnamurti
- 5 – Thiền định 1969 (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Meditation 1969
- 6 – Thư gửi trường học (Dịch 7-2008 – Sửa 3-2013)
Letters to Schools
- 7 – Nói chuyện cuối cùng 1985 tại Saanen
Dịch 2007 - Sửa 2012
Last Talks at Saanen 1985
- 8 – Nghĩ về những điều này (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Think on these things
- 9 – Tương lai là ngay lúc này (Dịch 9-2008)
The Future is now
- 10 – Bàn về Thượng đế (Dịch 10-2008)
On God
- 11 – Bàn về liên hệ (Dịch 2008)
On Relationship
- 12 – Bàn về giáo dục (Dịch 2007 - Sửa 10-2012)
On Education
- 13 – Bàn về sống và chết (Dịch 2-2009)
On living and dying
- 14 – Bàn về tình yêu và sự cô độc (Dịch 2-2009)
On Love and Loneliness

- 15 – Sự thức dậy của thông minh- Tập I/II
 Dịch 2009 - Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 16 – Bàn về xung đột (Dịch 4-2009)
On Conflict
- 17 – Bàn về sợ hãi (Dịch 7-2009)
On Fear
- 18 – Vượt khỏi bạo lực (Dịch 6-2009)
Beyond Violence
- 19 – Bàn về học hành và hiểu biết (Dịch 8-2009)
On Learning and Knowledge
- 20 – Sự thức dậy của thông minh-Tập II/II
 Dịch 2009 – Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 21 – Nghi vấn không đáp án (Dịch 2009)
The Impossible Question
- 22 – Tự do đầu tiên và cuối cùng (Dịch 4-2010 - sửa 2013)
The First and Last Freedom
- 23 – Bàn về kiếm sống đúng đắn
 Dịch 1-2010 - sửa 3-2013
On Right Livelihood
- 24– Bàn về thiên nhiên và môi trường (Dịch 5-2010)
On Nature and The Environment
- 25– Tương lai của nhân loại (Dịch 5-2010)
The Future of Humanity
- 26– Sự kết thúc của thời gian (Dịch 5-2010)
The Ending of Time
- 27– Sống chết của Krishnamurti (Dịch 2009)
The Life and Death of Krishnamurti
A Biography by Mary Lutyens
- 28–Trách nhiệm với xã hội (Dịch 6-2010)
Social Responsibility
- 29– Cá thể và xã hội (Dịch 7-2010)
Individual & society

- 30- Cái gương của sự liên hệ (Dịch 11-2010)
The Mirror of Relationship
- 31- Bàn về cái trí và suy nghĩ (Dịch 8-2010)
On mind & thought
- 32- Tại sao bạn đang được giáo dục? (Dịch 2-2011)
Why are you being educated?
- 33- Bàn về Sự thật (Dịch 3-2011)
On Truth
- 34- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập I/II (Dịch 5-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 35- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập II/II (Dịch 6-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 36- Truyền thống và Cách mạng (Dịch 7-2011)
Tradition & Revolution
- 37- Khởi đầu của học hành (Dịch 8-2011)
Beginnings of Learning
- 38- Giáo dục và ý nghĩa của sống (Dịch 9-2011)
Education and Significance of Life
- 39- Cuộc đời trước mặt (Dịch 10-2011)
Life Ahead
- 40- Gặp gỡ sự sống (Dịch 11-2011)
Meeting Life
- 41- Giới hạn của suy nghĩ (Dịch 12-2011)
The Limits of Thought
- 42- Lửa trong cái trí (Dịch 2-2012)
Fire in the mind
- 43- Nói chuyện tại Nhà bếp (Dịch 2011)
1001 Bữa trưa cùng J. Krishnamurti
The Kitchen Chronicles
1001 Lunches with J. Krishnamurti
- 44- Nói chuyện cùng sống Tập I/III (Dịch 2012)
Commentaries on living-First Series
- 45- Bàn về tự do (Dịch 12-2012)
On Freedom

- 46-Thâm nhập Thấu triết (Dịch 3-2013)
Exploration Into Insight
- 47- Nói chuyện cùng sống Tập II/III (Dịch 3-2013)
Commentaries on living - Second Series
- 48- Nói chuyện cùng sống Tập III/III (Dịch 4-2013)
Commentaries on Living-Third Series